

3267.152

HARVARD UNIVERSITY

LIBRARY

OF THE

PEABODY MUSEUM

GIFT OF

JOHN B. STETSON, JR.

(Class of 1906)

OF PHILADELPHIA

DEPOSITED IN THE COLLEGE LIBRARY

Nonaginta exemplaria huius libri in 100 exemplaribus typis impressi venduntur apud bibliopolam Universitatis* Joannem Stein.

Ex operibus eiusdem auctoris acquiri possunt per eundem bibliopolam:

Török Nyelvtan (Budapest. 1875).

Kazáni-Tatár Nyelvtanulmányok (Budapest, 1877.)

Kabard Nyelvtan (1900.)

A Honfoglalás Reviziója (1901.)

LEXICON CABARDICO-HUNGARICO-LATINUM

SCRIPSIT

GABRIEL BÁLINT-ILLYÉS (DE SZENTKATOLNA)

Professor Linguarum Turanicarum
in Universitate Kolozsvariensi

SUMPTIBUS AUCTORIS; IN TYPOGRAPHEO GUTENBERGIANO
KOLOZSVARIENSI

1904.

~~1275.89~~
3267.152

Parbody Museum Library

Gift of

John B. Stetson, Jr.

June 11, 1909

(Deposited)

PRAEFATIO.

Cum expertus sciam 98 personis ex centenis cuiusvis nationis non scientiam, sed fabulam gratam esse: hunc librum specialem scientiae particulam tractantem et ideo vel minimo numero philologiae Turanicae peritorum destinatum, tantum in centum exemplaribus sump-
tibus meis typis imprimi curavi. Si res in hoc libro tractata plurium hominum studia excitaret: usus fuisset non lingua Latina, sed lingua internationali Esperanto dicta, quae quominus ab universis gentibus recipiatur, adhuc impedit incuria minorum nationum et vana spes maiorum, quarum quaeque putat suam linguam, anomalia plenam aliquando universalem fore.

Notum est Cabardorum, quorum linguam liber hic in medium est prolaturus, 80 milia in Caucaso septentrionali et quidem in regione fluvii Terek iam dudum rem publicam aristocraticam formavisse et fratres germanos esse Circassorum, qui se sua vernacula lingua Adighe appellant et qui a Rossis devicti anno 1863/4 in Turciam emigraverunt ibique dispersi vivunt.

Sed quae sit communis ambarum nationum origo, quae ab omnibus Caucasi populis lingua et moribus penitus differunt, nullus hucusque scrutator dicere potuit, quia ansam ad hanc quaestionem solvendam scrutatio ethnographica sola dare non potuit. Cuius quaestionis solvendae occasionem optimam mihi praebuit coniunctio linguae Cabardo-Adigheicae cum lingua Hungarica, quam ante septingentos annos praecipue e tribus linguis inter se differentibus (e lingua Chazarica, e lingua Sabartioasfalorum, subditorum et dein confoe-

daratorum Chazarorum et e lingua Rosso-Slavica) coaluisse historia rite lecta docet et philologia demonstrat.

Post studia 36 annorum linguarum Turanicarum, affinitatem linguae Cabardicae cum lingua Hungarica suspicari coepi ex libro Erckertiano (*Die Sprachen des Kaukasischen Stammes*). Post 8 annos in studio linguae Cabardicae consumptos mihi persuasi grammaticam etymologiamque linguae Hungaricae sine notitia linguae Cabardicae intellegi nullo modo posse comparationesque hucusque factas meras nugas infantiles esse, nam nisi formas et compositiones vocabulorum cognitias habes, omnis comparatio irrita fiet. Causam huius facti linguistici indagans ethnographice et historice repperi Cabardos posteros esse Hunnorum tribus **Catze-r** (**Ka-za-r**, **Khaza-r**) dictae et eorum fratres Adigheanos posteros esse Hunnorum tribus **Utig-ur** (pro **Adighe-r**) dictae, quae ambae temporibus regis Atilae unam tribum **Catzer** (forma Armeniaca nominis **Kaza-r**) dictam formaverunt, quas divisas fuisse in duas tribus Procopius memorat, qui Hunnos post Priscum Rhetorem optime noverat.

Cum in hac introductione omnia facta ethnographica et historica, quae in meo opusculo (*Revisio documentorum historicorum occupatae Hungariae*) sumptibus meis ante tres annos lingua Hungarica edito continentur, repetere non possim, quasi succum illius opusculi hic proferendum censui. Documentis historicorum gravissimorum auctoritate, orientalium aequae ac occidentalium et non excerptis phrasibus demonstravi:

1. Omnia fere nomina tribuum Hunnicarum per relatores, translatores et scribas corrupta et deformata esse, partim imperitia difficilis linguae Hunnicae, partim quia paucis litteris alphabeti Graeci nomina Hunnica

rite describere vix potuerant. Sic nomen singulare tribus principalis Hunnorum **Khaza**, **Khoza**, (**Katza**), cum determinatione **Khaza-r**, **Khoza-r**, (**Katze-r**), in plurali numero **Khaza-khe** (cf. **Kazak**, **Kozak**, **Khazakh**) et cum determinatione **Khaza-khe-r**, etc. per transcriptores ignaros grammaticae Hunnicae sic deformata sunt: **Kotzager**, **Kotrager** (cf. **tz** et **tr** in manuscriptis Graecis) et **Kutrigur**, immo etiam **Ultziager** (pro **cutziager**). Eodem modo corruptum est nomen **Adighe** cum determinatione **Adighe-r**, quod litteris Graecis in formam **Utigur** transcriptum est, quia **ădîghe-r** litteris Graecis scriptum potissimum **ădziyer** pronuntiat. Ii, quibus haec res dubia videtur, considerent velim et hodiernas corruptiones nominum Cabardicorum ut: **Atažukin** (forma Rossica pro **Hatauçoqu**), **Kudenet** (pro **qun-det**, **qun-tet**) etc.

2° Hunnos regis **Atilae** in **Pannonia** tantum primum agmen nationis Hunnicae fuisse, quod compositum erat ex variis nationibus subiectis et praedae cupidis; robur autem Hunnorum in regionibus fluviorum **Volga**, **Don** et **Cuban** stabilitum erat cum praecipuis tribus: **Bulgari** ad septentrionem, **Chazari** in medio et **Sabe-r-i** (pro **šabe**, **čabe** + determinativum, **Mogerice Csaba**, hodie **šap-čiyŭ**, **čap-čiyŭ** **M. Csaba-ság**) ad meridiem. Hinc rex **Atila** ipse filium natu maximum regem **Catzerorum** instituit (**Priscus Rhetor**). Agmen autem novissimum Hunnorum e vicinitate imperii Sinensis venientium constituerant **Bisseni** (**Bešene-khe**, **Pešene-khe** forma pluralis graecissata in **patzinakêtai** sicut nomen plurale Hungaricum **Hajdu-k** in formam **Haiduken** germanisatum est) et **Uz-i** (cf. **Kab. 'uz'** posterior: **Kun**, **kab. qun**) qui et **Cumani** dicuntur (fortasse a fluvio **Kuma** in **Caucaso**?)

3° Hunnos nec Mongolos, nec Turco-Tataros fuisse, sed unam stirpem familiae Turanicae antiquissimam arguit lingua posteriorum, lingua Cabardico-Adigheica et demonstravi testimonio scriptorum orientalium (Ibn-Roste, Ibn-Fodlân, El-Balkhî, Ibn-Hauqal, El-Bekrî); qui vel ipsi vel relatores ipsorum spectatores et testes fuerant rerum ad Chazaros et Bulgaros spectantium, et qui linguam Chazaricam identicam cum lingua Bulgarica differre dicunt a lingua Turcica, Persica et ab omnibus illis notis linguis, contra quos Thophanis Isaaci, scriptoris Byzantini, qui ipse Caucasum nunquam viderat, illa phrasis, qua Chazaros Turcos orientales esse dicit, nihil valet, cum quivis historicus sciat nomen »Turcum« tunc aequè ac »Scytham« collectivum quoddam fuisse plurium populorum.

Sic Constantinus Porphyrogenetus, cuius scriptum fons principalis historiae occupatae Hungariae est, occupatores Hungariae confoederatos Turcos nominat vel coactus, cum nomen Chazaricum **Moger** (**Mu-ager**, non aliorum servus = liber) hodie **Magyar** tum admodum recens esset et solum partem confoederatorum Chazaricam designaret, nomen autem Hungar-i (**Hun-î-γ'ar** Hunnorum servi), quo pars confoederatorum non Chazarica a vicinis appellabatur, Mogeris (cum vernacula Hunno-Chazarica) principibus occupantium haud gratum esset.

Sunt qui Hunnos Turcos fuisse opinentur, cum posteri Hunno-Bulgarorum apud fluvium Volgam et Cumani perpauci in Crimea remanentes lingua Turco-Tatarica usi essent. Quae tamen res facillime explicari potest. Ambae enim tribus post invasionem Mongolorum brevissimo tempore suam difficilem linguam Hunnicam lingua perfacili Turco-Tatarorum, subditorum Mongolis

permutaverunt, ut hoc demonstrat codex Petrarcae, qui a quodam missionario Germanico in Crimea circa annum 1303 compilatus est, et in quo nusquam reperitur quman til, qun til; sed solum tatar til (lingua Tatarica) et vocabulum huun (pro coun, qoiun ovis) ænigmatis (17) ab editore eiusdem codicis Hungarico non intellecti significationem ovis et non Hunni habet.

Ideo scriptores, qui contra testimonia non ambigua supradictorum scriptorum orientalium Hunnos (Chazaros, Saberes, Bulgaros apud fluvium Volgam etc.) etiam hodie opinantur Turco-Tataros vel Mongolos fuisse, re vera argui possunt nec documenta ad res Hunnicas pertinentia rite et logice unquam legisse, nec necessariam notitiam linguarum habere.

Hunnos historiae Europaeae eundem populum fuisse, qui a scriptoribus Sinensibus Hiongnu appellatur, arguere possumus ex his factis linguisticis :

Lingua Cabardica ut specimen linguae Hunnicæ præter affinitatem generalem cum linguis Turanicis præcipuam affinitatem habet cum lingua Japonica, quæ ipsa e pluribus linguis composita est. Omnes linguarum Turanicarum periti agnoscant necesse est Turco-Tataros, Mongolos et Mandsuos in familia Turanica affinitate inter se proximos esse. Sunt tamen in lingua T.-Tatarica elementa, quæ in lingua Mongolica et Mandsurica desiderantur et quæ e lingua Hunnica recepta esse statuere possumus illo tempore, cum T.-Tatari aliique populi mediae Siberiæ (Ostjak, Vogul dicti) Hunnis subditi in vicinitate imperii Sinensis degentibus fuerunt, quamquam illa elementa nec ipsi Turco-Tatari, nec philologi suspicantur derivata et composita esse, sicut hæc vocabula demonstrant :

Nonaginta exemplaria huius libri in 100 exemplaribus typis impressi venduntur apud bibliopolam Universitatis* Joannem Stein.

Ex operibus eiusdem auctoris acquiri possunt per eundem bibliopolam :

Török Nyelvtan (Budapest. 1875).

Kazáni-Tatár Nyelvtanulmányok (Budapest, 1877.)

Kabard Nyelvtan (1900.)

A Honfoglalás Reviziója (1901.)

LEXICON CABARDICO-HUNGARICO-LATINUM

SCRIPSIT

GABRIEL BÁLINT-ILLYÉS (DE SZENTKATOLNA)

Professor Linguarum Turanicarum
in Universitate Kolozsvariensi

SUMPTIBUS AUCTORIS; INTYPOGRAPHEO GUTENBERGIANO
KOLOZSVARIENSI

1904.

~~1275.89~~

3267.152

Peabody Museum Library

Gift of

John E. Stetson, Jr.

June 11, 1908

(Deposited)

PRAEFATIO.

Cum expertus sciam 98 personis ex centenis cuiusvis nationis non scientiam, sed fabulam gratam esse: hunc librum specialem scientiae particulam tractantem et ideo vel minimo numero philologiae Turanicae peritorum destinatum, tantum in centum exemplaribus sump-
tibus meis typis imprimi curavi. Si res in hoc libro tractata plurium hominum studia excitaret: usus fuisset non lingua Latina, sed lingua internationali Esperanto dicta, quae quominus ab universis gentibus recipiatur, adhuc impedit incuria minorum nationum et vana spes maiorum, quarum quaeque putat suam linguam, anomalia plenam aliquando universalem fore.

Notum est Cabardorum, quorum linguam liber hic in medium est prolaturus, 80 milia in Caucaso septentrionali et quidem in regione fluvii Terek iam dudum rem publicam aristocraticam formavisse et fratres germanos esse Circassorum, qui se sua vernacula lingua Adighe appellant et qui a Rossis devicti anno 1863/4 in Turciam emigraverunt ibique dispersi vivunt.

Sed quae sit communis ambarum nationum origo, quae ab omnibus Caucasi populis lingua et moribus penitus differunt, nullus hucusque scrutator dicere potuit, quia ansam ad hanc quaestionem solvendam scrutatio ethnographica sola dare non potuit. Cuius quaestionis solvendae occasionem optimam mihi praebeuit coniunctio linguae Cabardo-Adigheicae cum lingua Hungarica, quam ante septingentos annos praecipue e tribus linguis inter se differentibus (e lingua Chazarica, e lingua Sabartioasfalorum, subditorum et dein confoe-

daratorum Chazarorum et e lingua Rosso-Slavica) coaluisse historia rite lecta docet et philologia demonstrat.

Post studia 36 annorum linguarum Turanicarum, affinitatem linguae Cabardicae cum lingua Hungarica suspicari coepi ex libro Erckertiano (*Die Sprachen des Kaukasischen Stammes*). Post 8 annos in studio linguae Cabardicae consumptos mihi persuasi grammaticam etymologiamque linguae Hungaricae sine notitia linguae Cabardicae intellegi nullo modo posse comparationesque hucusque factas meras nugas infantiles esse, nam nisi formas et compositiones vocabulorum cognitias habes, omnis comparatio irrita fiet. Causam huius facti linguistici indagans ethnographice et historice repperi Cabardos posteros esse Hunnorum tribus **Catze-r** (**Ka-za-r**, **Khaza-r**) dictae et eorum fratres Adigheanos posteros esse Hunnorum tribus **Utig-ur** (pro **Adighe-r**) dictae, quae ambae temporibus regis Atilae unam tribum **Catzer** (forma Armeniaca nominis **Kaza-r**) dictam formaverunt, quas divisas fuisse in duas tribus Procopius memorat, qui Hunnos post Priscum Rhetorem optime noverat.

Cum in hac introductione omnia facta ethnographica et historica, quae in meo opusculo (*Revisio documentorum historicorum occupatae Hungariae*) sumptibus meis ante tres annos lingua Hungarica edito continentur, repetere non possim, quasi succum illius opusculi hic proferendum censui. Documentis historicorum gravissimorum auctoritate, orientalium aequae ac occidentalium et non excerptis phrasibus demonstravi:

1. Omnia fere nomina tribuum Hunnicarum per relatores, translatores et scribas corrupta et deformata esse, partim imperitia difficilis linguae Hunnicae, partim quia paucis litteris alphabeti Graeci nomina Hunnica

rite describere vix potuerant. Sic nomen singulare tribus principalis Hunnorum **Khaza**, **Khoza**, (**Katza**), cum determinatione **Khaza-r**, **Khoza-r**, (**Katze-r**), in plurali numero **Khaza-khe** (cf. **Kazak**, **Kozak**, **Khazakh**) et cum determinatione **Khaza-khe-r**, etc. per transcriptores ignaros grammaticae Hunnicæ sic deformata sunt: **Kotzager**, **Kotrager** (cf. **tz** et **tr** in manuscriptis Graecis) et **Kutrigur**, immo etiam **Ultziager** (pro **cutziager**). Eodem modo corruptum est nomen **Adighe** cum determinatione **Adighe-r**, quod litteris Graecis in formam **Utigur** transcriptum est, quia **ădîghe-r** litteris Graecis scriptum potissimum **ădziyer** pronuntiatur. Ii, quibus haec res dubia videtur, considerent velim et hodiernas corruptiones nominum Cabardicorum ut: **Atažukin** (forma Rossica pro **Hatauçoqu**), **Kudenet** (pro **qun-det**, **qun-tet**) etc.

2° Hunnos regis **Atilae** in **Pannonia** tantum primum agmen nationis Hunnicæ fuisse, quod compositum erat ex variis nationibus subiectis et praedae cupidis; robur autem Hunnorum in regionibus fluviorum **Volga**, **Don** et **Cuban** stabilitum erat cum praecipuis tribus: **Bulgari** ad septentrionem, **Chazari** in medio et **Sabe-r-i** (pro **šabe**, **čabe** + determinativum, **Mogerice Csaba**, hodie **šap-čîŷŷ**, **čap-čîŷŷ** **M. Csaba-ság**) ad meridiem. Hinc rex **Atila** ipse filium natu maximum regem **Catzerorum** instituit (**Priscus Rhetor**). Agmen autem novissimum Hunnorum e vicinitate imperii **Sinensis** venientium constituerant **Bisseni** (**Bešene-khe**, **Pešene-khe** forma pluralis graecissata in **patzinakêtai** sicut nomen plurale Hungaricum **Hajdu-k** in formam **Haiduken** germanisatum est) et **Uz-i** (cf. **Kab. 'už'** posterior: **Kun**, **kab. qun**) qui et **Cumani** dicuntur (fortasse a fluvio **Kuma** in **Caucaso**?)

3° Hunnos nec Mongolos, nec Turco-Tataros fuisse, sed unam stirpem familiae Turanicae antiquissimam arguit lingua posterorum, lingua Cabardico-Adigheica et demonstravi testimonio scriptorum orientalium (Ibn-Roste, Ibn-Fodlân, El-Balkhî, Ibn-Hauqal, El-Bekri); qui vel ipsi vel relatores ipsorum spectatores et testes fuerant rerum ad Chazaros et Bulgaros spectantium, et qui linguam Chazaricam identicam cum lingua Bulgarica differre dicunt a lingua Turcica, Persica et ab omnibus illis notis linguis, contra quos Thophanis Isaaci, scriptoris Byzantini, qui ipse Caucasum nunquam viderat, illa phrasis, qua Chazaros Turcos orientales esse dicit, nihil valet, cum quivis historicus sciat nomen »Turcum« tunc aequè ac »Scytham« collectivum quoddam fuisse plurium populorum.

Sic Constantinus Porphyrogenetus, cuius scriptum fons principalis historiae occupatae Hungariae est, occupatores Hungariae confoederatos Turcos nominat vel coactus, cum nomen Chazaricum **Moger** (**Mu-ager**, non aliorum servus = liber) hodie **Magyar** tum admodum recens esset et solum partem confoederatorum Chazaricam designaret, nomen autem Hungar-i (**Hun-ï-γ'ar** Hunnorum servi), quo pars confoederatorum non Chazarica a vicinis appellabatur, **Mogeris** (cum vernacula Hunno-Chazarica) principibus occupantium haud gratum esset.

Sunt qui Hunnos Turcos fuisse opinentur, cum posteri Hunno-Bulgarorum apud fluvium Volgam et Cumani perpauci in Crimea remanentes lingua Turco-Tatarica usi essent. Quae tamen res facillime explicari potest. Ambae enim tribus post invasionem Mongolorum brevissimo tempore suam difficilem linguam Hunnicam lingua perfacili Turco-Tatarorum, subditorum Mongolis

permutaverunt, ut hoc demonstrat codex Petrarcae, qui a quodam missionario Germanico in Crimea circa annum 1303 compilatus est, et in quo nusquam reperitur quman til, qun til; sed solum tatar til (lingua Tatarica) et vocabulum huun (pro coun, qoiun ovis) ænigmatis (17) ab editore eiusdem codicis Hungarico non intellecti significationem ovis et non Hunni habet.

Ideo scriptores, qui contra testimonia non ambigua supradictorum scriptorum orientalium Hunnos (Chazaros, Saberes, Bulgaros apud fluvium Volgam etc.) etiam hodie opinantur Turco-Tataros vel Mongolos fuisse, re vera argui possunt nec documenta ad res Hunnicas pertinentia rite et logice unquam legisse, nec necessariam notitiam linguarum habere.

Hunnos historiae Europaeae eundem populum fuisse, qui a scriptoribus Sinensibus Hiongnu appellatur, arguere possumus ex his factis linguisticis:

Lingua Cabardica ut specimen linguae Hunnicæ præter affinitatem generalem cum linguis Turanicis præcipuam affinitatem habet cum lingua Japonica, quæ ipsa e pluribus linguis composita est. Omnes linguarum Turanicarum periti agnoscant necesse est Turco-Tataros, Mongolos et Manduros in familia Turanica affinitate inter se proximos esse. Sunt tamen in lingua T.-Tatarica elementa, quæ in lingua Mongolica et Mandurica desiderantur et quæ e lingua Hunnica recepta esse statuere possumus illo tempore, cum T.-Tatari aliique populi mediae Siberiæ (Ostjak, Vogul dicti) Hunnis subditi in vicinitate imperii Sinensis degentibus fuerunt, quamquam illa elementa nec ipsi Turco-Tatari, nec philologi suspicantur derivata et composita esse, sicut hæc vocabula demonstrant:

T. Tatarice

Cabardice

ač- (aperire)	'u-ç'i-n ('u + ç'in)
aršin (ulna)	'a-r'i-ç'in
as-, aša- (comedere)	'u-s (p. n. v. 'u-s'in)
at (projicere)	'a-t'i-n, (ua-te-n-, t'in)
az-, ja-z (errare)	ua-ze-n (v. ze-n II)
bič (secare)	p-ç'e-n (p'i III ç'en IV)
bi-t- (finire)	p'i-te-n, p'i-t'in
boz- (rumpere)	b-ze-n, b-z'i-n 4.
čiq- (exire)	ç'e-k'i-n
dik- (figere, suere)	d'i-k'i-n (v. Int. d'i-n IV)
dur-, tcr- (stare . . .)	*de-r, d'ir, te-r, t'i-r (p. den, d'in, ten, t'in III)
dök-, tök-, tük- (fundere)	te-k'e-n
düş-, dō-š- (cadere)	d'i-se-n (v. d'i-sejin v. Int.)
geč-, kič- (praeterire)	k'i-ž'i-n (v. Int. k'i-n)
jü-z- (natare)	'u-s'i-n
qauš- (obviam ire)	qa-'u-ç'e-n.
qač-, qoš- (currere)	k'o-ž'i-n (v. Int. k'o-n)
qur- (trahere)	qu-r (p. qu-n III)
otur-, utir- (sedere)	'u t'i-r (p. 'u-t'in)
sač (capilus, coma)	çh'a-c (çh'a + c'i)
seč- (spargere)	se-ž'i-n (v. Int. sen, s'in III)
süz- (percolare)	zz'i-ž'i-n (v. Int. zz'in II)
taq- (suspendere)	ta-γ'a-n (v. ç'i-ta-γ'an)
wur-, ur-, or- (tundere secare, pungere etc.)	wu-r, 'u-r, 'o-r (p. wu-n, 'u-n, 'on IV.)

*Notandum est formam participialem verbi Cabar dici in r maximam partem basim verborum Mogerico-rum esse, sicut in verbis Cabardicis videmus.

Etiam proprietates linguae Ciuvasico-Tataricae, ex quibus aliquot tirones in philologia Turanica prae-pro-

peranter opinabantur linguam Chazaricam identicam cum lingua Ciuvasica fuisse, explicare possumus, nam Ciuvasico-Tatari, tribus olim T.-Tatarorum Altaicorum, mille ferre annos servi Hunno-Bulgorum ad mediam Volgam fuerunt. Hi servi et subditi cum paucis dominis e natione Hunno-Bulgarica sub duce Asparuch Bulgaricam Haemicam condiderunt. Factum, quod lingua Cabardica, ut specimen linguae Hunnicæ, ex omnibus linguis Turanicis sola possidet structuram quasi musaicam ex monosyllabis vocabulis compositam, mihi demonstrare videtur stirpem Hunnicam non arctis poopinquitatis vinculis coniunctos fuisse cum ceteris huius temporis populis Turanicis; nam etsi agglutinationem linguarum Turanicarum ab origine ex synthesisi ortam censemus, attamen nullus alius populus Turanicus sentit linguam suam ex vivis monosyllabis vocabulis compositam esse, imo cerebrum segne ceterorum Turanorum mobilitatem ac vigorem linguae Cabardicæ ne percipere quidem potest. Ex. gr. explicemus adjectivum participiale Cabardicum $\text{p}\chi\text{z}\text{e}\chi\text{e}\text{m}\ddot{\text{i}}\gamma\text{a}\check{\text{c}}\text{'i}\text{k}'\text{i}\text{n}\text{g}\text{o}$ (inexplicabilis): huius basis verbalis est $\check{\text{c}}\text{'i}\text{-k}'\text{-i}\text{n}$ (v. Int. $\check{\text{c}}\text{'e-n}$, $\check{\text{c}}\text{'i-n}$ III. scire) $\text{z}\text{e}\chi\text{e}$ praeifixum verbale, compositum (unum ex altero) $\text{z}\text{e}\chi\text{e}\text{-}\check{\text{c}}\text{'i}\text{k}\text{i}\text{n}$ (percipere, intellegere), $\text{z}\text{e}\chi\text{e}\text{-m}\ddot{\text{i}}\text{-}\gamma\text{a}\text{-}\check{\text{c}}\text{'i}\text{k}'\text{i}\text{n}$ (v. caus. neg. non sinere, non facere ut quis percipiat), $\text{z}\text{e}\chi\text{e}\text{m}\ddot{\text{i}}\gamma\text{a}\check{\text{c}}\text{'i}\text{k}'\text{i}\text{n}\text{-g}\text{o}$ (p. fut. II-i), $\text{p}\text{-}\chi\text{u}$ ($\text{p}\check{\text{e}}\text{-}\chi\text{u}$ eminentia + pro, ad = pro te, tibi) ergo $\text{p}\chi\text{z}\text{e}\chi\text{e}\text{m}\ddot{\text{i}}\gamma\text{a}\check{\text{c}}\text{'i}\text{k}'\text{i}\text{n}\text{g}\text{o}$ (inexplicabilis) significat: id, quod tibi impossibile erit perceptum facere. Sic potes secernere omnia polysyllaba vocabula Cabardica.

Notitiam linguae Cabardicæ, quæ sua proprietate attentionem animi philologorum optime meretur, debemus studio et labori doctoris phil. L. L. Lopatinsky, inspectoris caesarei publicæ institutionis Caucasi, qui

primus edidit brevem linguae Cabardicae grammaticam et lexicon Rossico-Cabardicum una cum indice Cabardico, et quidem alphabeto Rossico-Latino ad linguam Cabardicam accomodato. Haec omnia una cum legendis et traditionibus Cabardorum et textu Cabardico narrationum heroicarum publicata sunt in tomo XII Collectionis materiarum ethnographiae Caucasi (Zbornik materialov dl'a opisania miestnost'ei i plemen Kavkaza. Tiflis. 1891.)

In eadem collectione et quidem in tomis XXI. XXV. XXVI. XXIX. XXXII. publicavit idem auctor adiuvante Pago Tambiev, viro Cabardorum erudito, narrationes heroicas, poemata, proverbia, aenigmata et opinionem publicam Cabardorum textu Cabardico et cum duplici traductione Rossica, quae omnia valde utilia sunt ad cognoscendam et linguam et cogitationem Cabardorum.

Omnes hos tomos cura ac sollicitudine eiusdem auctoris dono mihi misit liberaliter magistratus caesareus publicae institutionis Caucasi, pro quibus etiam hic gratias quam maximas ago.

Quali autem scriptura usi sint maiores Cabardorum, Hunno-Chazari ante receptam religionem Mosaicam, nescimus, si quidem artis scribendae periti erant, sed ipsum verbum „scribendi“ t-χe-n, t-χi-n (tě super + χe-n, χi-n IV. secare, charaxare) testificari videtur, iis scripturam charaxatam notam fuisse. Verbum Mogericum i-r (oblinere, pingere, scribere) est forma participialis ji-r verbi Cabardici ji-n IV. (oblinere, incrustare, pingere.)

Cum hic liber quartus et ultimus sumptibus meis editorum animi mei iudicium contra illorum sententiam, qui id non testimoniis scientiae, sed astutia quadam

opprimere olim conati erant, ratum facturus sit, iure dedicatur memoriae parentum stirpis Chazaro-Hunnicae, quos adversarii mei gravius quam me ipsum laeserant, et imprimis piae memoriae matris carrissimae, Agnetis Illyés, quae me litteris alphabeti modo lusorio comparativoque optime instituerat.

In civitate Kolozsvár die 13. Martii, 1904.

Auctor.

INTRODUCTIO.

Conspectus grammaticae Cabardicae.

Etsi in hoc lexicone tota grammatica pertractata est, tamen philologiae Turanicae non vacantium gratia hic adumbrationem quandam grammaticae Cabardicae dare necessarium putavi.

1. Ad phoneticam pertinet, quod lingua Cabardica a monotonia vocalium ex segnitia loquentis nata et in lingua Turco-Tatarica »harmonia vocalium« dicta abhorret, quam ob rem a cum è (ä) e, i cum ĩ et o cum u saepe permutatur; imo verba radicalia fere omnia formam duplicem exhibent: de-n --- dī-n, γ^o-n == γ^u-n, p-se + tle = psatle (vox, sermo), psatle + le = psetla-le (loquax). Consonantes vero secundum affinitatem inter se saepe permutantur: b, p, f, v inter se, c ç, s, š inter se, g, γ^o, k, q inter se, h, h^o, χ, χ^o inter se et combinationes pse, bze (M. be-sze), c'ī-sī-n, çī-sī-n, t'ī-sī-n (M. csü-csü, csü-csü-l, sedere) identicae sunt. Plures autem consonantes syllabam incipiunt elisione unius brevis vocalis ex. gr. t-l'ī (vir pro tā-lī M. da-li) etc.

2. Ad morphologiam pertinent haec. Nomina (substantiva, adjectiva et verbalia) per suffixum r (er, ĩr Kin rli) determinantur: th'a (a god) th'a-r (the god). Genus grammaticale, sicut in omnibus lingvis Turanicis, deest; genus autem naturale per synthesim exprimitur: šī (equus), šī-bz (equa, bzī auctrix). Numerus pluralis fit ex singulari additione vocis γε (mare,

multitudo), interdum per vocabula kod (multitudo M. had), be (copia M. bev, bö) et še (grex M. ser-eg dim.) Casus linguarum Aryaicarum exprimuntur per suffixa, quae in numero singulari et plurali eadem sunt. Suffixa casuum sunt 1. a, e 2. be, bī (pe, pī), 3. de, di 4. go, go-re (o, ore) 5. χe 6. χo, χu 7. k'e 8. le, lī 9. m (em, īm, me, mī) 10. ne 11. re, rī 12. te, cf. praefixa verbalia.

In lingua Mogerica (in parte linguae Hungaricae Chazarica) r determinativum et m obliquum plane perdidit significationem suam et philologi nostri haec vocabula: bö-r (ffe-r), sze-r (çe-r), szö-r (cī-r) szü-r (cej-ir, cej-r), zsillé-r (žille-r), ci-m (c'e-m) ka-m (χ'u-m), fé-m (fe-m), selye-m (šille-m), ci-m-er (Kab. c'e-m + r det.) gyo-m-or (Kab. gu-m + r det.) radicalia esse putantes quaerunt vocabula his affinia in linguis, cum quibus lingua Chazarica fere nullam habet coniunctionem.

Hodierna determinatio vocabuli Hungarici a ször (the hair) derivata est ex demonstratione Cabardica a cī-r (that hair).

Ad formationem et modificationem nominum pertinent haec. Quoniam in lingua Cabardica nomina et verba radicalia sine exceptione monosyllaba sunt, quae incipiunt cum vocali vel una consonante et desinunt in vocalem vel in consonantem n: ideo omnia vocabula, etsi monosyllaba, sed huic regulae non respondentia composita et modificata sunt. Compositio fit mutato e finali in a sicut in lingua Japonica: ne (oculus), pe (nasus Kin. pi): na-pe (sed et nepe vultus, facies, Mogerice o-r-ca nasus + os). Ipsa modificatio vel formatio est synthesis, sed vocabula formativa ex usu suffixa facta sunt ex. gr. γ'a (M. ha), γ'o (M. ko-r tem-

pus), ž'ī (canus, senex, senilis) ž'ī-γ'a (tempus senile = senectus), je-ž'e-n. (abire, proficisci) je-ž'e-γ'o (tempus abeundi, abitus) etc.

Voces formativae et modificativae simplices sunt :

1. be (aug.) 2. c'ī, c'u (dim.) 3. çe, še (aug.) 4. ç'e (dim.) 5. ç'e (p. ç'e-n, ç'ī-n facere, faciens, faber Mon. či, Man. ši Jap. shi T. Tat. ži) 6. de, dī, d (dim.) 7. ge, go (dim.) 8. gge (ge, go, gu pro qè privativum) 9. γ'a, γ'o (abstractivum) 10. χe, χu (χ'e, χ'o, χ'u dim.) 11. j (p. je-n, ji-n 1. aug. 2. crescens, producens 3. pertinens) 12. ke, ku, k'e, k' (dim.) 13. qo (qa, qe, qī dim.) 14. le (aug.) 15. me, mī, m (nom. acti) 16. ne (aug.) 17. p'e (syn. me locus, dī-p'e suendi locus = sutura) 18. še = çe 19. t'e, t'ī (comp. nit'e, t'ekū dim.) 20. un-še, n-še (m obl. + še excidens, privativum) 21. ze (dim.) 22. že, ž'e (syn. ç'e 4. dim.) 23. žī, ž'ī (aug.) 24. že (syn. ze dim.) Hae simplices voces formativae inter se combinantur sic: χo (candens) χo-a-be (fervens, caldus) χoabež' χoabž' (id. aug.)

Examinandi causa conferenda sunt ex lingua Mogerica haec vocabula modificata: 1. b, bb (ho-b, jo-bb) 2. ci, c (bo-ci, kar-c, ker-c) 3. as, os, es (köv-es, lik-as) 4. csi, cs (pü-csi, bo-cs) 5. ász, ész (tyuk-ász, kert-ész) 6. du, d (besze, beszéd, csele, cselé-d, csidu, ku-d, hodie ku-ty, ku-tya, fö-d mendose fö-ld, tér-d, té-r-gy etc.) 7. ga, ge (var-ga, zsen-ge) 9. ha (né-ha, so-ha) 10. ha, hó (lé-ha, kuny-hó) 11. ju bor-ju, var ju) 12. ka, ke (ir-ka, csür-ke) 13. kó (csi-kó cf. csi-du, szeker-kó) 14. le, l (szé-l, té-l valde albus) 15. am, em (fut-am, üt-em) 16. nyu, nyü (bor-nyu, var-nyu, vize-nyü) 17. ap, ep (al-ap, ül-ep) 18 v. 3. 19. ta, te, ty (ku-ty mendose ku-ty-a cf. 6. pa-ta, hirinta, tag, teg comp. kor-ty) 21. z. (há-z, ké z, kö-z, tű-z) 22. zse (pi-zse) 23. zsi (kap-zsi) etc.

Philologi Budapestienses ignari harum rerum comparant voces Mogericas modo Cabardico modificatas ut radicalia.

3. Adjectiva monosyllaba proprietatem nom. substantivi significantia postponuntur et cum nom. substantivis quasi coalescunt (quod et in aliis linguis Turanicis olim in usu erat: ku-cika Kab. h'a-c'ikū canis parvus); alia adjectiva et participia nom. substantivum determinantia praeponuntur et non variantur sicut in omnibus linguis vere Turanicis. Linguam Fennicam cum complicato systemate tantum philologi logicae Turanae ignari linguam fundamentalem Turanicam esse credunt. Mea quidem sententia illa e lingua Mongolica orta est, sed iam antiquitus Germano-Slavico elemento adeo saturatam fuisse et denaturatam ut vix linguis Turanicis annumerari possit.

Gradus comparativus exprimitur praeposita voce $na\chi'$, nex' (M. nagy: magnus, magis): $na\chi'$ -ī-be, $na\chi'$ -ī-bbe (copiosior, plus), cui plane respondet forma Mogerica $nagy-o-bb$, quae paradigma factum est pro comparativo Hungarico. Superlativus absolutus fit praepositione adverbiorum $be-uo$ ($b\ddot{o}v\ddot{o}n$, copiose, valde), $kod-o$ (multopere), vel additione suffixi $d\ddot{i}-de$ (penitus). Superlativus dependens exprimitur constructione syntactica, sicut in linguis Turanicis non corruptis: bonus hominum = homo optimus.

4. Pronomina personalia tertiae personae sunt pron. demonstrativa, quae demonstrant proximum, medium et remotissimum, et identica sunt cum pron. demonstrativis Mogericis. Cetera pron. personalia sunt nom. substantiva significantia exiguitatem primae personae (exiguus = ego; subditi = nos) et magnitudinem secundae personae (praestantia = tu, vos) sicut in lingua

Sinensi. Pronomina relativa desunt, sicut in linguis Turanicis non corruptis, quia constructione participiali pron. relativa supervacanea fiunt.

5. Vices praepositionum linguarum Aryaicarum et Semiticarum gerunt prostpositiones, quae partim nom. substantiva, partim vero adverbia et gerundia sunt: ž'īy tle-uo (ž'īy tle-go: ad basim arboris = sub arbore.)

6. Verbum Cabardicum, est nomen actionis, sicut verbum Turanicum, id est verbum Cab. in eadem forma, secundum positionem suam potest esse participium ante nomen suum, non. substantivum, accipiens suffixa casuum et potest esse verbum personale seu praedicativum, quo oratio finitur: k'o-n (pro k'-one M. kel ni, ire) est modus infinitivus, sed revera casus latus verbi k'o-l, quae est radix, vocativus et secunda persona modi imperativi (i! abi!); so- (sī-o-) k'o (mea exiguitas est illa iens = ego abeo) est per se sententia; in so-k'o ç'īper est participium antecedens complementum suum (locus ille, quo ego eo), s-k'o-me est casus obliquus (in my going) et valorem modi conditionalis habet (si ego cam, if I go), sine pronomine personali autem est gerundium. Tempora verbi Cabardici sunt: 1. k'o 2. k'o-r (aoristi) || 3. k'o-a-ç 4. k'o-t 5. k'o-r-t 6. k'o-γ'a-ç (perfecta) || 7. k'on-ç 8. k'on-go-ç, k'on-o-ç (futura). Omnes hae formae (excepta forma k'ot, k'ort) sine demonstrativo suffixo praedicativi sunt et participia una cum pronomibus personalibus, sicut olim in lingua Mogerica, cf. superius so-k'o ç'īper, s-k'ongo ç'īp'er etc. Modus coniunctivus deest, quia gerundia et nom. verbalia conjunctiones modum conjunctivum regentes supervacaneas reddunt. Modus consecutivus (conditionalis respondens) est: s-k'on-t (irem, ivissem); modus optativus s-k'oa-çere (ire velim) est compositum.

Tertia persona verbi transitivi habet duas formas; una utimur, cum verbum obiectum non habet, altera, cum verbum obiectum habet: pçitlir ma-vve (colonus est ille, qui arat = colonus arat), pçitlim guby'or je-vve (colonus rus arat). Hanc structuram sola lingua Mogerica imitari potest.

Coniugatio negativa fit ex affirmativa et quidem additione adverbii qè-m (M. künn extra = non) in temporibus modi indicativi et praepositione particulae mī (Kin. mu', pu' non, ne) temporibus ceterorum modorum: s-k'o-r-qèm (non eo; sed s-f'ef'-qem non opto, quia hoc verbum accipit ç in indicativo: s-f'ef'-ç (opto) mī-k'o (noli ire) zī-mī-k'o (ille, qui non it).

Forma passiva in lingua Cab. omnino deest et forma sašx' est pro sī ja-šx' (me illi comedunt, pro: ego ab illis comedor), quae ad superiorem secundam constructionem pertinet.

Verba Cabardica in simplici, radicali et duplici forma sunt monosyllaba et sic in duplici forma numerum 54 non excedunt, quarum quaeque forma plures significationes radicales habere potest, quas ego in hoc lexicone numeris Romanis distinguebam: I. se-n, sī-n (ardere, lucere, rubere etc.) II. se-n, sī-n (1. moveri, scandere 2. movere, spargere) III. se-n, sī-n (sedere, manere, assvescere) IV. se-n, sī-n (secare, frangere, pungere etc.) V. se-n, sī-n (1. flare 2. sonum edere).

Sed cum numerus verborum radicalium etiam hac distinctione circa 180 est, lingua Cabardica duos modos huius numeri augendi habet: compositionem et modificationem.

Verba simplicia maxima ex parte tantum cum

praefixis verbalibus, directionem actionum denotantibus in usu sunt, sicut in lingua Hungarica.

Praefixa verbalia, quae partim suffixa nominalia, partim adverbialia loci sunt, in simplici forma (quia per saepe et duo, tria praefixa coalescunt) sunt haec: 1. be, bī || f'e, fī || pe, pī, p, p'e, p'ī, p' || vī, quae omnia synonyma sunt 2. ç'ī, t'ī, çī, ç'ī, ç'e (še, š) 3. de, dī || te, tī || t'e, t'ī 4. go, γ'o, γ'u, χo, χu 5. χe, χī 6. je 7. ji (ī) 8. k'e 9. qa, qe, qī 10. le, lī, la 11. ne, nī. na 12. re, rī 13. 'u, 'o (ua, ue) 14. ze (za).

His respondent in lingua Mogerica haec praefixa verbalia: 1. be, bi (bo, bö), me mi (mo, mö), fe, fi (fo, fö), pe, pi (po, pö), ve, vi 2. cse, csi (cso, csö), se, si (so, sö), sze, szī (szo, szö) 3. de, di (do, dö), te, ti (to, tö) 4. gyo, gyö (pro go, gö) 5. he, hi 6. e, a (e-l) 7. i (é) 8. ke, ki 9. ka, ki (ko, kö) 10. le, la (lo, lö) 11. nye, nyi (nyo, nyö) 12. re, ri (ro, rö) 13. u, o (ü, ö) 14. ze, za.

Cum haec praefixa cum verbis radicalibus in lingua Hungarica iam dudum coaluissent, conditor systematis philologici Budapestiensis verba Mogerica modo Cabardico composita eorumque derivativa simplicia esse credens comparavit ea cum vocibus linguarum Ugricarum (?) simplicibus, ex. gr. vocem Mogericam banzsa (Cab. bγ'unžo pro bēγ'u-na-še-o in latus vel obliquum tortus, luscus, strabo) comparavit cum verbis Ugricis (vanī-, onž-, vant-, vâta, videre, aspicere); ad explicandam et comparandam vocem Mogericam tehe-r (onus; forma monotonisata et determinata vocis Cabardicae de-γ'u onus, proprie: in-cumbens p. et n. verbale verbi compositi de-γ'u-n incumbere, deγ'u-r det.); idem magister „infallibilis“, in suo libro »monumentale« fabricavit verbum Finno-Ugricum (!) sim-

plex tūgrū, tūgrūdū (ziehen, trahere!). Eadem infallibilitate et verbum Graecum procatangelo (pro, cata, ana, caleo) simplex haberi potest!

Verba Cabardica et simplicia et composita modificari possunt, ut nom. substantiva et adjectiva. Modificatae verborum formae denotant iterationem, perfectionem et intensitatem actionis. Formae modificatae verbi sunt ex. gr. a verbo o-n, u-n, 'o-n, 'un IV. (ferire, scicare, tundere, pungere): 1. u-'a-n 2. u-d-īn, 3. oj-in, 'u-j-in 4. 'u-k'-in 5. 'o-t-īn, 'u-t-īn 6. 'u-tle-n 7. 'o-ž'-īn, 'u-ž'-īn 8. 'uk'-īž'-īn 9. 'ot-īž'-īn 10. 'o-r, 'u-r (T. Tat. o-r-, u-r, wu-r). Aliae formae modificationis verbi sunt: ffi-h'-īn (ffīn, putrescere), fe-re-k'-in (Mogerice fe-r-eg, for-og, fe-n, fī-n verti), ji-fī-pe-n (ji-fe-n Mog. i-v trahere, hibere) ge-re-z-īn (Mog. kōr-ōz, ge-n II verti) etc.

Qui systema philologiae laudatum amplectuntur ignorantes haec facta, verba Mogerica ū-l-d (forma lamdata verbi Cab. u-d) ū-t, ō-k-, ū-z, l-ō, l-ū (pro le-ō, le-ū) ō-r (ōr-ōl), z-uz (pro ze-uz) radicalia et differentia esse credentes comparare student cum vocibus linguarum hybridarum familiae Turanicae, quarum obligato studio cruciantur iuvenes ambarum Hungariae universitatum, velut si aliae res ad discendum utiliores omnino deesent. Qua re efficitur, ut licentiati linguam Hungaricam docentes nullam cognitionem indolis linguarum Turanicarum habeant.

Cum nomina numeralia, in hoc lexicone pertractata, hic silentio praeteream, saltem illam n. numeralium compositionem commemoro, quae in linguis Turanicis insolita videtur ex. gr. $20 \times 2 = 40$ (pro 4×10), $20 \times 3 = 60$ (pro 6×10), sed et n. numerale T. Tataricum qīr-īq, qīrq (40) est abbreviatum ex

ikir mi iki (20 X 2); et T. Tat. dört, dürt, tört (4) est abbreviatio formae Cab. t'u-rî-t'u (2 X 2).

Lingvam Cabardicam difficilem reddit variatio et contractio pron. possessivi cum praefixis verbalibus in constructione, ubi verbum transitivum objectum (in sensu Aryaico) habet, quia in lingua Cabardica accusativus deest et actio (verbum) se refert ad agentem (subjectum Aryaicum) qua possessio cum pron. possessivo et sic subjectum et objectum Aryaicum stat alternative in casu nominativo et obliquo (genitivo) secundum subtilem distinctionem significationis, ex. gr. sententia: virgo (1) suit (2) indusium (3) habet quatuor variationes: I. χ̣ĩgebz-ĩm (1) g'ane (3) je-d (2). II. χ̣ĩgebz-ĩm g'ane-r je-d III. χ̣ĩgebz-ĩr g'ane-m je-d IV. χ̣ĩgebz-ĩr g'ane-r je-d. Has variationes potest imitari lingua Hungarica: I szűnek gunya tűzöttje II szűnek a gunya tűzöttje III a szűz gunyának tűzűje IV a szűz a gunya tűzűje cf. Jap. ame-ga furu (coeli vel Jovis actio pluendi = Jupiter pluit.)

Alia exempla Cabardica: maquao-m 'uz (det. 'uz-ĩr the grass) pe-upç (pro pĩ-je-upç: foenisex secat herbam); pχ'aç'e-m. pχ'a-r ja-úç (faber lignarius asciat ligna) hic pron. possessivum et pron. demonstrativum objecti verbi est plurale et indicat pχ'ar (the beam) pro pχ'a-çe-r (the beams) stare.

ABBREVIATIONES.

Signum- denotat omissionem praefixi monosyllabi antecedentis et signum - - denotat omissionem praefixi polysyllabi ad.; = adjectivum; adv. = adverbium; aug. = suffixum augmentativum; aux. = verbum auxiliare; caus. = verbum causativum; cf. = confer; dem. = pronomen demonstrativum; det. = suffixum determinativum; fut. = participium futuri; ger. = gerundium; Hang. = hangutánzó || vox sonum naturalem imitans; Hib. = hibás = forma mendosa; instr. = casus instrumentalis; Int. || forma verbi intensiva; Km. = közmondás || proverbium; lat.-dat. = casus latino-dativus; n. = nomen; neg. = negativ-us a, um; nh. = néphit || vulgi opinio; nom. = nomen; n. v. = nomen verbale; obl. = casus obliquus, seu genitivo-lativo-locativus etc. p. participium; perf. = participium perfecti; pers. = persona, personalis; poss. = pronomen possessivum; praef. = praefixum verbale; pron. = pronomen; s. = sequens, sequentis; suf. suffixum; syn. = synonyma, 2 syn. = vocabulum compositum ex duobus synonymis; v. = vide etc.

Nomina nationalia: Ar. = Arabice; Ad. = Adīgheice; Jap. = Japonice; Kab. = Cabardice; Kin. = Sinice; Kor. = Coreanice; M. = Mogerice (vox Hunno-Chazarica linguae Hungaricae); Man. = Mandsurice; Mon. = Mongolice; Tam. = Tamulice; T. tat. = Turco-Tatarice; Ross. = Rossice etc.

A

I. a (ʼa, ha, hʼa, χʼa, M. Jap. Vayu, Tam. a, távolra mutató névmás mint melléknév : a, a-z, az a, azon) ille, illa, illud, (pr. dem. ad remotissimum) cf. o, mo, i, mī: a çʼale-r (az a gyerek) ille puer; v. a-b, a-bī, a-de, a-fʼe etc.

II. a (pro ja M. ju-k, jü-k »ap-juk, any-juk« módjára meghatározó birtokmutató) pronom. poss. 3 pers. pl. elementum determinativum, v. ane, ade etc. χetxe u a-çīç? (kiknek te részük = te kikhez tartozol?) cujus es tu?; a neχʼ-kûm (nagy göbújükön = a legmélyebb-jé-be) in profundissimam partem ex. gr. maris, fluvii.

NB. A M. re-ja-nak rá alaku összevonásához hasonló történik a kabard nyelvben a çe, çʼe, de, fʼe, χe, qī, pe, re, te, ze, stb. igeirányítókkal.

III. a (M. a, e, á, é »al-á, el-é, haz-a«) suff. cas. lativi, v. 'agu-a-ptle, gu-a-k'on etc.

IV. a! (oh, ah! interj.) oh, ah!: a th'am ji-γ'apseun! (oh az isten éltesse v. tartsa meg!) ut deus te servet! At. 61. p.

aă (áhá!) aha! int.

a-b, ʼa-b (pro a+bī q. v.)

a-bbe, a-be (pro ja-be vevő-jük, a mivel vesznek valamit v. be-n, bī-n III. fogó, vevő) maf'é perī-abe (a tüzet hegyére veszik = tűz-fogó) batillus: peš ji-abe (a kemence vevője = tűzpiszkáló, szénvonó) harpago, batillus.

a-b-çend-iz (pro a-bī-çende a felé méret + jiz tele: a-nnyi v. u-ne-je) tantus ad.

- a-be-re, a-b-re (II. a + be, fe-j + ra, re többek feletti: óriási, iszonyu nagy) ingens, giganteus: abre-mive (óriási nagy kő) lapis ingens v. gravissimus, v. abraγ^o.
- abg', abgi (hib. j-abg' Ad. ap-ke Pers. ab-gine. Ad. apke-χ^uuraj, üveggör = butelia, éveg, üveg) vitrum, vitreus ad. abg'i-ϕχo (kék üveg) vitrum caeruleum.
- a-b-γ^o (II. a + fe-kü, p. b-γ^o-n, b-γ^u-n félre konyuló, fekvő: fészek, bug, bag galamb-bug) nidus.
NB. Minthogy a székely ágy-ni, (be-ágyani) »fektet, leterit« értelmű; az ágy (fektető, teríték) az adighe avγ^o (ágy, fekvőhely) szó összevonása; adighe avγ^o χⁱ-rī-ne (»ágy hirinta« = diván, ruganyos heverő) pulvinar.
- abγ^o-ϕⁱn (id. + csiná-l: fészket csinál, rak, fészkel) nidus fingere, construere.
- a-b-χo-d-iz (a-b-χ. a fél-he tartó összeg v. a-bī, χo, den, din, jiz: annyi) tantus ad. abχodizk'e (annyiig, annyira) tanto, tantulo.
- ab-i (pro abī-i, a fél is: amaz is, ő is) etiam ill-e, -a, -ud.
- a-bī, a-bī, ha-bī (I. a + fé-l: 1. a-fféle, azon fél, azon, 2. affelé, amott, addig, ahhoz, annak. etc.) illa pars, ill-e, a, ud, illuc, illius (cas. obliquus): abī ji ade (annak aty-ja) illius pater: abī nex^o (annál nagy = annál nagyobb, annál több, többé) tanto magis, tanto, eo plus.
- a-bī-ϕen-de-χu (Hib. abīϕ'ondeχu, abī + érő, mérő + tér + ho, he, ig »a méret-ig«, addig, odáig) illatenus.
- abī-ϕ-h'a-k'e (id. fej-ig: annak fejébe, annak okáért, azért) ea gratia, propterea.

abī-čīγ'o, 'abīčīγ'o (id. + szak, mért kor: amaz időszakon, akkor) tunc temporis, in illo tempore: abīčīγ'om (akkor-on) tunc.

abī-čonde-χu = abīčendexu.

abī-de-ž (id. + dej, dež táj: ama tájt, attájt, amott) illic, illuc; abīdež-dīde-m (ugyanott, legott) ibidem, eodem loco, illo, ipso tempore.

abī-χe-t-go (id. + ho, he + tartozva: azok között) inter illos....

abī-χo-de-go (id. ho + tartva: ahhoz hasonlóan, akképen) eodem modo, similiter.

abīχod-o id.

abī ja-úž'k'e (id. + utó-juk: azok után) post illos, post ea.

abī-jik' (id. + iki is: oda is) etiam illuc: a. mīdek'-ik' (oda is, ide is, oda és vissza) illuc et huc, illuc et retro.

abī-k'e (id. + ig: amaddig, azzal, amonnan) illatenus, illinc, per illud, illo.

abīk'e-ra (id. + ra, re: arra, arrul, azáltal) illo, illorsum, illinc.

abī-naχ'-ej (id. + nagy + ijesztő: annál rosszabb) eo pejor, tanto pejor.

abī-ne-mī-č' (id. + nézést nem csinálva: azon kívül, hozzá még) praeterea, insuper.

abī-pa-p-č'e (id. + fej-becs: annak fejébe, azért) propterea, ideo.

abra-γ'o, abera-γ'o (abere + ko-r: nagyszerű, fölséges) excellens, augustus ad. etc.

abre = abere.

abže, abž'e (l. a + bī + že, ž'e affelé o-sahó Zb. 25 k. 2. l. átjáró, szurdok) transitus, aditus, fauces.

abže-'u (id. + ajk, száj: átjáró út, szurdok) transitus, fauces.

abž'e-'u-zev (id. + szük: szurdok, szoros átjáró) angustiae itineris.

a-da-k'e (I a-de + k'e. ig: oda át, túl) trans, ultra ultro.

ada-qa, ada-qe, 'ada-qa (I ade + Dim. atyus-ka: kakas) gallus, i. e. paterculus.

adaqe-ç'e (id. + csekély, zsenge: fiatal kakas) gallus juvenis: adaqeç'ere χuç'e-pastere (Zb, 26 k. 34 l. fiatal kakas és friss köles kása! t. i. izletes. km.)

adaqe-'o-γ'ο (id. + üvöltő + kor: kakas-szólás kora) gallicinium: žešim adaqe'o'γ'ο mī-χ'ο adaqer ç'ok'e, hunem jisim anax'ž'ir tlenoç (Zb. 26/73. Ha éjjel a kakas-szólás kora előtt a kakas szól, a házban lakók legöregebbje meghal. Néphit).

adaqe-k' (id. + k'e fark, vég: kakas-fark) cauda galli: adaqek'im χodo qaγ'aš, qašrižim χodo ja-uu (Zb. 26/60. Kakas-farkként görbe és csuka-fogként fogazzák, mi az? — γ'ubž'e »sarló«).

a-dde, a-de (pro ja-de a mivel fognak: fogó, harapó-fogó, csiptető, satu) forceps, prelum.

1. a-de (I. a + lat. locat. de: 1. o-da, 2. ot-t) 1. illuc, 2. ibi.

2. a-de, 'a-de (Ad. a-te, tte, II. a + tető, fe-j, nagy kin. tà: a-tya) pater: ji ade v. ji-de (aty-ja) ejus pater. Ez mutatja, hogy az ade összetett szó.

3. a-de = a-dde.

ade-ç'ejn, ade-ç'en (2. ade + ç'e-j-ne, ç'e-ne atyától le-maradó: atyai örökség, öröklés) hereditas pater-na: qof'im adeç'ejn u χo-mī-tliχ'ο (Zb. 26/11. Jó fiunak örökséget ne keress. km.)

ade-ç'e-mī-u ('ade- I ade + alá, nem ér, üt: teknős béka, a mihez nem érhetni) testudo; Ad. adeže-mu-quo (ahhoz nem huzhatni, üthetni).

ade-ç'e-n = adeç'ejn.

adehuk'iz̄ ('adeh. 2. ade + gyilkos: atya-gyilkos) par-
ricida.

ade-k'e (1. ade + ig: odá-ig, addig) illatenus: a. mī-
dek'e (odáig, idáig, ide s tova) huc illuc.

ade-m (2. ade, atya + m. obl. atyá-n, atyánál, atyá-
nak stb.) patris, patri, patre, ad patrem etc.: adem
jej (atyának neki járó: atyáé, atyai) patrium, ali-
qid patrium.

aden-še (id. + nincs: atyátlan) patre orbus.

ade-š (id. + šī, sü = vér, vérrokon: az atya testvére,
atyai nagybátya) patruus.

ade-šxo (id. + nagy: nagyátya) avus.

ade-šī-pχ'u (id. + vér-testvér: atyai nagynéne) amita.

ade-ž, ade-ž' (id. + ōs, öreg v. ž'ž'ī: öreg atya, ōs-
atya) pater senex: j-adem j-adež (ős-atya) ata-
vus: uj adež'ir šy'in ç-h'ak'e t'l'âç, jiy'oto t-l'a?
(Zb. 26/10. Öreg apád az étel miatt dült fël, ha
enni kapott volna, talán meghalt volna? km.)

ad-ik' (pro ade iki oda is: oda is) et illuc: adik'-mīd-ik'
(oda is ide ts, ott is itt is) illuc et huc, illic et hic.

adī-ye (Ad. adī-ge: I. a + t'ī, tő, alj, föld + kelő =
gye-r-ek: Adighe, a föld gyereke, ember, Cser-
kesz) Circassus nom. propr.

adī-ye-bze (id. besze: adighe beszéd, adighe nyelv)
lingua Circassica.

adī-ye-façe (id. + szabás, öltöny: adighe viselet) ha-
bitus Circassicus.

adrej, hadrej (1. ade + re + j = odá-ra járó:
odábbi, más, tulsó, olyan) ulterior, alius, talis:
adrej-mīdrej (ilyen olyan) talisqualis.

adriç'k'e (a-dī-rī odá-ra + ç'ik'e esőig: túl) trans, ultra,
ultra: psī-m adriç'k'e (a vizen túl) trans fluvium.

a-fe, 'a-fe, ha-ffe (I a + bő-r borító: vé-r-t affe-r) lorica.

a-fe-tlej, hafe-tlej (I afe + lábhoz járó: a vért láb-része, lábvért) lorica pro pedibus.

a-f'e (v. ma-f'e I a + fé-ny, fű-lő: a tű-z a fény, mint hő) ignis, focus.

a-go, 'a-go, a-uo (I a + adv. go Jap. ka-ku, ka-u, kō: ú-gy, amúgy) ita, talimodo: ago çičïtk'e (úgy állva, úgy léve = tehát) quum res sic se habeat, ergo.

ago-çe (id. + es, is: úgyis, általában) omnino, denique, quum et res ita sit.

ago-ra, ago-re (id. + re, ra: a gya-rá-nt, úgy, amúgy) ita, talimodo: agora-ma-k'o (id. + az kel = és úgy tovább) et sic porro.

aj-haj-me! (int, persze!) utique!

al, all (Ad. a-lle, a pro 'a ajk, száj + langoló, = ve-res száju: vad, dühös, ragadozó) fero-x, rapax.

a-la-rī-by'ü (I. a + la Magy. le, a-lá + re, rī + fekü-tető: szőnyeg) peristroma, tapes.

alerīby'ü (id. Zb. 26/62) alerīby'ü jīzen (szőnyeget te-rit) tapetem sternere.

al-ī-γ'a (al + ha, ság, ség: vadság, ragadozó termé-szet) ferocitas, natura rapax.

all = al.

an-d (pro 'an-d, 'an, stare, esse, úgy képezve mint a ma-gyar állan-d:

1. nemzet, nép 2. az Adighek egyik régi neve 1. natio, populus 2. nomen pristinum tribus Circassorum.

and-ī-ç'ak'o (id. + zeke, burka At.: a Kabardok által készített finomabb guba) melior species gausapinae facta a Cabardis.

and-ol (Zb. 26/29. id. + le, lī langszinü, piros: szaty-tyan-bőr) species alutae.

a-ne (hib. ʿane, a pro ja + nevelő, növesztő: anya mater, genitrix: anek'e zīgo (anyáról egy, anyáról édestestvér) frater uterinus, soror uterina; j-ane jeptl-i ji pχ'u qaše (Zb. 26/10. Nézd az anyját s vedd el a leányát. km.)

ane-ç'e (id. + Dim. anyá-cs-ka, tyukocska) matercula, gallinula; ç'ī-ç'aγ'īm aneç'e χuž' çok'ec'ī (Zb. 26/65. Föld alatt fehér tyukocska tojik, mi az? — bž'īnī-χu, fohagyma).

ane-bīz (id. + emlő: anyai emlő) mamma matris.

ane-l (id. + le, li, hús, piros, test: anya-jegy) macula matricalis in corpore.

ane-ne-p'e-s (id. + nak, nek + hely-ülő: álló, mostoha anya) noverca: anenep'esir uesim χodeç (Zb. 26/10 A mostoha anya hóhoz hasonló, t. i. hideg km.)

ane-š (hib. ʿaneš, id. + sű, vér-rokon: anyai vérség, anyai rokon) cognatus: j-aneš (ji aneš, anyai nagybáty-ja) avunculus.

ane-ši-pχ'ü (id. + sű-leány: anyai nagynéne) matertera. **a-o-re** = agore.

a-p pro ab, **a-bī** (obl. I. a).

a-p-c'e (I a + pe-ce Zb. 12/4: a pece, mocsár, ingovány) palus, paludes.

a-pçe-k'e (a II. + lat. Zb. 12/43: fölé, fölebb) super, superius: sji apçek'e qak'ogo qe'uvâr (az, a ki eljőve nálamnál magasabbra állott ki . . .)

a-pçendexu = abīçendexu.

apçendiz = abçendiz.

a-p-çī (II. a + p-çī, bá-csi, ur, fejedelem Zb. 12/21 bácsijuk, apjuk!) patercule! : be-χü apçi! (bőség legyen apjuk! régi üdvözlő szólam) faustus sis patercule! (salutatio antiqua).

a-pe (II a + pe, fej, előrés; elő, előtt) ante: ujape

- Zb. 26/70 előttd) ante te: uo naχ^c-ape (előbb mint te) te prius, prius quam tu.
- a pe-ké (id. + ig: elé, elül, előtt) ante, prae, coram, in antecessum, ab anteriore parte: dij apek'e (előttünk) ante nos, coram nobis; ji apek'e (elé-je, előre) ante eum, ante illum; ji apek'e qa-ptlen (előre ki-pillant, néz) prospicere.
- a-p-χode, 'apχode (abīχode, a fél-he tartó: afféle, ahhoz hasonló, olyan) illiusmodi, talis.
- apχodego, (id. + gyaránt: akképen, ahhoz hasonlóan) tali modo.
- apsī (pro tapsī: tepszi, tányér,) discus, orbis, vas.
- apsiž' (id. + ős, öreg: öreg v. nagytál) discus magnus, vas.
- apsiž'-niqo (Zb. 26/61. id. + fél: fél-tál) dimidium disci: dji hunaçh'a apsiž'niqo tetlç (házunk tején öreg féltál van, mi az? — Maze, hold).
- a-r, 'a-r, ha-r (I a + r det. Jap. a-re, ka-re Tam. a-du M. a-z v. a-zī: a-z mint főnév) forma substantiva, I. a: ar ar-ç (az az, az a!) ille est, illa est, illud est; mīr ar-ç (ez az, ez a!) hic est ille etc.; ar mī-χ'u-m (az nem gyúve = különben, másképen) secus, alioqui, excepte: t'ur-ik' ar-qem (a kettő is az nem = egyik sem az) neuter ad.
- ar-ar-i, 'ar-ar-i (id. + és, is: az és az) ille et ille.
- ar-ç, 'ar-ç (id. + suff. praedic: persze, éppen az!) ille . . . est, id est.
- ar-ç-h'a, ar-çh'ak'e (I a + rī, + fej, fejébe: annak fejébe, azért, azonban, mégis) propterea, ob illam rem, ea gratia, ea causa; tamen, attamen.
- ar-go, 'ar-go (id + adv. az gyaránt) argo qī-ç'ek'inç (annak fog kitünni) talis apparebit.
- argoriž' (id. + r det. + ős, régi: ugyanaz) idem, eadem, idem, id ipsum.

- ar-gor-o, 'argoro, argor-go (ar + gyará-nt. ,a' gyaránt, azon módra, megint, újra) illo modo, eo modo, denuo: argorgo ç'ĩž'-in (újra csinálni, megújítani) reficere, renovare.
- ar-γ'e-j (ar + γ'e-j v. γ'é-n IV. harap v. Int. az harapós »fogas hal«: cápa) Selache, carcharias. (Haifisch).
- arγ'ej-t χ' (id. + t-χi, horog: halász-horog) hamus.
- ar-γ'o-j (id. + szurós v. γ'on IV: cse-sz-le, szunyog) culex v. ç'esen.
- ar-ik' (id. + és, is: az is) et ille: arik' ar-arç (ugyanaz), idem, eadem, idem.
- ar-qa, 'ar-qa? (id. + ki, kívül: nemde? az-e?) nonne? annon?
- ar-qodej-ç, 'arqodejç (id. + huzódó, terjedő + suff praed.: annyi, az annyi) tantum est.
- ar-mi-γ'u-go (id. + nem gyúve: azon kívül, hozzá még, sőt) immo etiam.
- ar-mu-u; 'armuu (pro ar mi-u az nem ütő, a mi nem üti a mértéket Ad. ar-mo-u henye: ügyetlen, bárgyu) ineptus, inhabilis.
- ar-uan (ar az + uan forgó: őrült, dőre cf. kerge) stultus, fatuus: aruan χe-χī-n (bolond-ho fog -- bolondnak tart) aliquem stultum habere.
- a-sih'at-īm, 'a-sih'at-īm (I. a + sa'at arab. óra + obl.: azon órában, azonnal, mindjárt) in illa hora, statim.
- a-te (Ad. ate I. a + tevő, rakás: asztag) acervus.
- a-t-lan-dere ('a-tl- I. a + tla-ne tul, túl + tartva: attól fogva, azóta) ex eo tempore.
- a-tleniço (I. a + dal-fél: azon ódal, a más, tulsó ódal) altera pars, pars ulterior.
- a-tleniço-m-ké ('atl. id. + mi-ge, me-ge: amaz ódalról, ama tájról) in illa parte, ab altera parte.

a-t'e, 'a-té, ha-t'e, χ'at'e (a I + tető = arra : hát aztán) tunc, ergo : at'e-çe (id. + is : azaz) id est. a-uo, 'a-uo, ha-uo (a-go a gyaránt : úgy, amúgy, csak-úgy, hiába, ingyen pro imigyen) ita, invanum, gratis : auo-çe (úgy is) itaque ; auo çīχ'uak'e (úgy gyűvővel = minthogy úgy van) quum ita esset ; auo jireχ'u (úgy reja a jövés = úgy hagyj legyen) ita sit ; auo qa-dī-çe-χon (esetleg eléke-rül) casu provenire.

auo-qodej, 'auoqodej (id. + huzva : csakúgy, kész-akarva) consilio, voluntate.

auo-tleue-nša-γ'a (v. sequ. = ság, ség : tétlenség, csend, nyugalom) quies, tranquillitas, silentium.

auo-tle-ue-nše (auo + láb + ütés + telen : lábát sem mozdító, tétlen, csendes) quietus, tranquillus, taciturnus.

auo-tle-'u-nše (id. láb mozdítás nélkül : tétlen) iners immobilis syn. mī-χ'ej.

auo-ra, 'auora (id. + re, rī, a-go-re : úgy, akképen) ita, tali modo.

a-z, 'a-z (I. a + zzī egy : a-z, azon egy valami) ille, illa, illud : az-ī-sīh'at-īm (azon órában, azonnal) in illa hora, statim.

az-īm (id. + obl. az egyen, az egyről) : azīm te-mī-k' (az egyről nem kelő = azonos) idem, par, non discrepans.

a-ž'e (hib. 'a-ž'ž'e, I. a ! + ž'e sikuló, a' sikuló, v. ž'en, ž'in : szán cf. cantχ'un : szánka) traha v. trahea cf. tleriže.

a-ž'e-γ'u (II. a + ž'ž'e szá, szó + társ : civódó-társ, civakodásba elegyedő) concertator.

až'eγ'u-n (id. igésvite : civódótárs lenni) concertare.

až'e-ž (Zb. 26/58. až'e + őš, öreg : öreg, vén szánka) traha vetus.

'A (ăa semi diphthongus.)

- I. 'a (vox obsoleta »apertura, os, gustus« syn. 'u. M. a-j, á-j, a-j-k, á-ll [száj-test], á-hé, á-m-ul, ás-it, éd, i-z Jap. a-ji, a-mai, Mon. a-ma, os, T. tat. a-m vulva, apertura v. 'a-ç, 'a-f'.)
- II. 'a (syn. 'i, 'u Ad. ea, è, a M. u-jj pro ú-ja: öltöny ú-ja f. a-ra-sz »új-ra kéz-re mérés Kab. 'a-rī-çin, ulna; ö-l Mon. al-da T. tat. el, ö-l-ç- mensurare: kéz, ka-cs, ka-csó, ka-r, újj) manus, brachium, digitus.
- III. 'a (p. 'an Jap. a-ru M. á-ll pro á-nl »stare, existere« Mon. a-, a-χu id. Tam. â-, â-gu fieri: való, van) existens.
- IV. 'a (id. állat, marha) animal: bos, vacca v. 'a-χ'o. 'a-ba-be-go (ger. 'a-ba-ben ujj baborálva: kézzel tapogatva) palpando, manibus contrectando.
'a-ba-bego-re id.
'a-aba-be-n (II. 'a + Dupl, be-n men: babrál a kézzel, tapogat) manibus contrectare, palpate v. qa'-aba-be-h'in.
'ababe-re (id. + re, rī: kézzel tapogatva) manibus contrectando, palpando.
'a-be-n, 'a-bī-n (II. 'a, ujj + men, fér: tapint, hozzányul) manu tangere, palpate v. ji'aben, te'aben, ze'abek'in etc.
'a-b-žane (id. + vég + sze-l, szu-r: köröm, karom az ujjakon) unguis digitorum cf. tle-bžane.
'a-b-ž'ane id. pχ'a-'abž'ane (fa + ujj-köröm = a gereblye stb. eszköz fafoga) dens ratri etc.
'a-b-ž'ī-b (II. 'a ujj, kéz + on, en, ön + sī-k-fél:

- te-nyer Jap. te-no-ura id. Zb. 29/39. marok, maroknyi) palma cf. 'a-gu, 'a-koc': 'abž'ib-i-t' (a két tenyér) palmae duae.
- 'a-ç (I. 'a, ajk + érő == szájba való: szarvas-marha, a megenni való) animal domesticum, bos, vacca cf. billim.
1. 'a-çe (II. 'a, ujj, kéz + sze-r cf. è-sz-köz: eszköz [kézi-szer sokaság], szerszám a szer számos volta, fegyver) instrumentum, arma.
2. 'a-çe (pro 'a-se).
- 'açe-nše (1 'açe + nincs: fegyvertelen) inermis, exarmatus.
- 'ačenše-ç'in (id. + csinál: lefegyverez) dearmare, exarmare.
- 'ačenš-o ('ačenže + adv.: fegyvertelenül) in statu exarmato: 'a. qa-γ'a-ne-n (id. + ki hogy maradni == lefegyverez) exarmare.
- 'a-ç-h'a (II. 'a, ujj, kéz + fej Zb. 25/54: kéz-tő) carpus.
- 'açh'e-ç'o (id. + hu-r, kötő Zb. 25/38: karperec) brachiale, armilla.
- 'açi-f' (pro 'a-se-f' kézhez szokása + vig, jó v. f'i: szelid, lágy, szende) cicur, mansvetus, mollis.
- 'a-ç'a-γ'a (II. 'a ujj, kéz + ç'i-γ'a csinálás: mesterség, ipar, művészet) opificium, ars, manufactura: 'aç'aγ'a zi-'a (id. magának van: iparos, kézműves) opifex, artifex.
- 'a-ç'e (II. 'a ujj, kéz + alá: kéz alá, kéz alatt, kéz alul, kézből) sub manum, in manum, in manu, sub manu, e manu, e manibus.
- 'a-ç'e-h'a-n, 'aç'e-h'e-n ((Zb. 25/20. id. + há-g, men: kéz alá, kézbe kerül) in manus alicujus incidere.
- 'aç'e-ç'i-n (id. + fog: 1. kézből vesz, elvesz, 2. ki-

- megment) 1. eximere emanu, 2. liberare: tlen-mī'a (a haláltól megment) ab interitu retrahere, liberare.
- 'ač'e-k' (n. v. s.: engedetlenség, hanyagság) inobedentia, socordia.
- 'ač'e-k'-in ('ač'e + kel, kéz alul kel: kézből esik, menekül, valami alul kivonja magát, engedelmetlenkedik, hanyagoskodik) evadere, se subtrahere labori, obedientiae, negligere: maf'em u-ri-mī-gegu p-'ač'ek'me u-č'eh'ež'inoqem (Zb. 26/40: A tüzzel ne játszáj, ha elszalasztod, nem éred utól. km.)
- 'ač'ek'īž'-in (id. v. Jnt.Zb. 25/39: menekül, elszalad) evadere, aufugere: s'-ač'ok'īž' (menekülő) evado.
- 'ač'e-k'od-in (Zb. 21/196. id. + vész: valaki által elvész) perire causa alicujus, per aliquem: mībī'a. (ez által vesz el) causa hujus perire.
- 'ač'e-k'uad-en (id. el-tékozol, elveszteget) perdere, dissipare.
- 'a-č'īb (II. a + far: kéz-hát) dorsum manus: p-sīr 'ač'ībk'e jirak'eqem (Zb. 26/72. a vizet a kézhátán át nem öntik, n. h.) sabīnīr 'ač'ībīm tetlo jirat (Zb. 26/69. A szappanyt a kézhátán feküdve szokták átadni, n. h.)
- 'a-čī-h'a-n ('a-č'e, kéz alá + vesz: hatalmába kerít) potiri, arripere.
- 'a-č'ī-n (II. 'a kéz + mozgat: hadonász) brachia jactare.
- 'a-č'-tetl' (Zb. 25/26. 'a-č'ī kéz-alj + rá-tevő: kezelő gallér) ornamentum pro carpis (italice »manichetta«)
- 'ade pro a-dde.
- 'a-de-t-le-n (II. 'a, ujj, kéz + tetején + tol-ni: cirogat, simogat, hizelkedik) demulcere, palpare, adulari.

- 'a-de-ž (id. + osan = kézen szaladó : vezetékló) equus dextrarius
- 'a-fe-n (id. + von e-ve-z »remigare« v. q'u-a-fe)
- 'a-fī-n (id. ujj, kéz von : cirogat, hizelkedik) suppalpare, adulari.
- 'afra-ke ('a II. kéz + fereke »forgó« könyök) cubitus.
- 'a-frake-pe (id. + előrés, orr : a könyök bütyke, csontja) os cubitaeum.
- 'a-f' (l'a, ajk, + f'ī vig, jó : é-d-es, iz-es, izletes, kedves, nyájas, hizelkedő) 1. dulcis, sapidus, svavis, 2. blandus : Zedešye 'af'ç jiki bereketç (Zb. 26/73. Az együttevés izletes és áldásos km.); šk'e 'af'ir žemit' ja še jofe (Zb. 26/47. A hizelkedő borju két tehén tejét szopja, km.)
- 'af'-go (id. + adv. : édesen, kedvesen, izletesen) id. adv.
- 'af'ī-γ'a (id. ság, ség : édesség, iz) dulcedo, sapor
- af'ī-k'e (n. v. s : édesség, nyalánkság) dulcedo, catillatio.
- 'af'īn ('af' igésítve : nyalánkodik) catillare v. f'e'af'īn.
- 'af'-ī-nše (id. + nincs : izetlen) insipidus.
- 'af'ī-tle (id. + tartó : édességtartó) vas dulcedinis : Zi niber zi 'af'ītlem ji gur ji tlemž-ç (Zb. 26/6. A kinek a gyomra az édességet megbirja, annak a szive azután vágyik, szószerént : a szive annak hidja. km.)
- 'af'o = 'af'-go
- 'af'-zī-tlaγ'u (af' + az tekint : nyalánk) catillo, catillans.
- 'aga-begü (pro 'agü-b tenyér + gumó : gomba, de nem fagomba) fungus.
- 'a-go (ger. II. 'an, állva, léve : 'uvī : γ'o ji-mī-'ago (megállása nem léve, szüntelen, állandóan) indesinenter.
- 'a-gü (Ad. è-gu II. 'a + gu, ku köz : tenyér, Jap. te-

no-ura id. kéz-nek ür-je) palma: 'agü je-ue-n (tenyérbe ver, üt, tapsol) plaudere, applaudere: 'agü ji-ptlen (tenyérbe pillant = kézből jósol) divinare chiromantia: 'agü již'ir šxeme bīlim o-t; semegur šxeme bīlim uo-γ'ot (Zb. 26/76. Ha jobb tenyered viszket, barmot adsz, ha a bal viszket, barmot kapsz. n. h.)

'agu-a-p-tle (id. + pillantó: kézből jósló) chiromantes. 'a-γ'o-ge (Zb. 26/45. II.'a + kor + nélkül, kézügy-ki-vüli: távoli) distans.

'a-γ'ua-pe (id. χu-a-pe hozzá burok: öltöny-újj) manica vel brachiale vestimenti.

'a-γ'u-tle-γ'u (id. kó-ró + talp-kóró v. γ'u: keze-lábaszáradt, a kinek végtagjai elszáradtak) manibus pedibus paralyticus, exsiccatus.

'a-h'a, 'a-h'e, 'i-h'a (id. + hágó, a kézbe jövő: rész, jutalék, osztályrész) pars, portio: 'a-h'a χo-č'i-n (részt csinál valakinek, el-oda- oszt) partes facere, dividere aliquid.

'ah'a-lej (pro i-h'a-lej: éha + tulságos: rettenetes) terribilis, horribilis.

'ah'alej-go (id. + adv.: rettenetesen, rémitőn, nagyon) horribiliter, immense, valde.

'ah'a-mi-goš, 'ah'é-mi-goš (id. + nem osztó: osztatlan rész) aliquid dividendum sed non divisum: tliγ'e-r 'ah'emigoš (Zb. 26/23. A férfiaság, vitézség mindenkinek része lehet. km.)

'ah'e-f'e (id. + jó, vig jórészü: nyertes) lucrum habens, lucrum faciens: Zerī-zih' 'ah'ef'eç (Zb. 26/30 Az egy után nyuló a nyertes. Km.)

1. 'a-χ'o (II. 'a, kéz + kapó = újj || v. obs. pars manus capiens = digitus. Finger v. 'aχ'o-m-be, 'a-pχ'o, 'a-pχ'u etc.)

2. 'a-χ'ο (IV 'a, állat, barom + fogó: ökrész, gulyás) bubulcus.
- 'a-χ'ο-m-be, 'a-χ'u-am-be Ad. è-p-χ'ο-m-be (1. 'a χ'ο + obl. + bőség: a kéz fogói, a kéz újjai, Finger T. tat. pa'-mak cf. Mon. bari — capere: újj) digitus.
- 'aχ'ombe-šχo, 'aχ'uambe-šχo (Zb. 26/77. id. + nagy: hüvelyk) pollex. NB. A magy. hüvelyk a Jap. ô-yubi (magnus digitus) T. tat. bašparmak (caput digitorum) mutatása szerint hü = fő és Ad. felige (újj) özszetéte v. lige.
- 'aχ'o-n (2. 'aχ'ο igésítve Zb. 12/20: ökröt legeltet) bubulcitare.
- 'a-χ'u (II 'a + hu-r, kötő = kéz-hur: kézbilincs) manica, vinculum pro manibus.
- 'aχ'u-am-be 'aχ'o-m-be: ujj) digitus.
- 'aχ'uambe-šχo — 'aχ'ombešχo.
- 'aχ'uambe-ž'a-k'e (id. + ž'e csekély + fark, az újjak vég-kicsije: kis-újj) digitus auricularis.
- 'a-ji-ž' (II. 'a, ujj, kéz + jó-s, jog: jog-kéz, jobb-kéz) manus dextera.
- 'a-koc' (id. + köz, belső Zb. 21/208: tenyér Jap. teno-ura id.) palma.
- 'a-k'e (id. + ig, nál, nél: kéznél, kézben lévő pl. pénz) praesens, numeratum ex. gr. argentum.
- 'a-k'o (id. + kelő: 'ak'o-tla-k'o (id. talpon kelő: tenyeres-talpas, legény a talpán) vir fortis et manu et pede.
- 'a-qè-m ('an II + kü-nn: állás-, létnélkül: 1. nincs, hiányzik; 2. nem) 1.non est, deest 2. non (Mandsu, a-kô id.): 'aχ'še s-ji 'aqèm (pé debates) pecuniam non habeo.
- 'a-l (l'a ajk, + langszinü, véres száju: vad, ragadozó) ferox, rapax.

- 'al-ī-γ^ca (id. + ság, ség: vadság, ragadozó természet)
ferocitas, natura rapax.
- a-m (II. 'a + obl. kézen: kéz-nek, kéz-nél, kézben)
manus (genit) manu.
- 'am-ba-te, 'am-be-te (id. + bőség, tart, a mennyit a
két kéz megfoghatott: ölnyi, nyaláb, csomóka, ra-
káska (manipulus, fascis, cumulus.)
- 'ame-p-sī-me (id. + felé-érő + hely = kézbe-való:
szerszám) instrumentum.
- 'am-ī-çe (id. + szedő = kézbe vevő Ad. è-b-zī-be
id. marok, maroknyi, tincs) hapsus, quantum manu
capi potest.
- 'am-ī-ç'e (id. + alatt: valaki hatalmában) in manu, in
potestate: uj 'amīç'e sī-tlç (kezed alá én dülős
= tiéd vagyok) tuus sum, in manu tua sum.
- I 'a-n (Man. ara-, járt, gyárt »facere« rendesen csak
igeképző v. žī-'an, je-'an etc.)
- II 'a-n (M. áll, pro á-nl Jap. a-, a-ru) stare, esse, existere,
v. çī-'an, pī-'an, vī-'an.
- 'a-ne (id. állni való, asztal) mensa.
- 'a-neç' (II 'a, kéz + üres, nincs: üres kéz, üres kéz-
zel) vacua manus, manu vacua.
- 'ane-te-p-γ^o ('ane + tetőre-fektető: asztalterítő) mappa.
- 'a-nše (II 'a kéz + ninc's: kezetlen) manibus orbus:
'anše bž'e-'uγ (Zb. 26/61. Kezetlen ajtót nyit. Mi
az? ž'ž'ī, szél).
- 'an-tle (II 'an, áll + dol-og: válu, tekenyő) labrum,
alveus, linter.
- 'apa-p'e ('a-pe 1. + hely = ujj-begy-hely: szenny-
folt) macula, digitis facta.
- 'apça-uo ('apçe + ütő = kéz- nyak-ütő: ütér a kéz-
tőn) arteria.

- 'a-p-çe (II 'a kéz + fő-szá-r = kéznyak : nyel, nyél) manubrium.
1. 'a-pe (id. + fő, előrés = újj-fő : 1. mutató újj 2. újj-begy, szék) 1. digitus salutaris 2. extremum digiti: h'ade zezih'ar-i ji'ape jeupem, feu zezih'ar-i ji 'ape jeubzej (Zb. 26/38. A hullát hurcoló is ujjá végét szagolja, a mézzel járó is ujjá hegyét nyalja. Km.)
2. 'a-pe, 'a-pī, 'a-p (id. + loc. újj-ba, kéz-be etc.) 'ape-ç'e-z (id. + le-szorít, újjba szorító: csipetnyi) pugillus, quantum digitis capi potest.
- 'ape-p-šine (id. + fel + zeng = újjal-zengető, koboz [v. b-ze], lant, 7 huru gitár) lyra, cithara.
- 'a-pe-za-le (id. + szorít + test = a mennyit az ujjakkal szoríthatni Zb. 26/19: csipetnyi) quantum digitis capi potest.
- 'a-p-χ'o, 'a-p χ'u (II 'a, kéz + meg-kapó v. χ'o-n kap p-χ'o-n felé kap = a kéz fogó része: ujj, Finger) digitus.
- 'apχ'om-be-zij (id. + obl. + bő + csekély: az ujjak csekélye: kis-újj) digitus auricularis.
- 'apχ'u-a-tle (id. + lat. + dülő = újjra-dülő: gyűszű) munimentum digiti, digitabulum.
- NB. Ez összetét alapszava az 'apχ'u mutatja, hogy az 'aχ'o-mbe, 'apχ'ombe többsített alak, a kéznek »több fogó részeit« jelölve, míg az 'a-χ'o, 'apχ'o a helyes egyes alak.
- 'a-pī-γu (n. v. s. elejtés, elvesztés) amissio de manibus.
- 'a-pī-γu-n (II 'a. kéz + felül + hull, esik: elejt, elveszit) amittere de manibus, proprie amitti, cadere.
- 'a-pī-qu-n (id. + felé húz, nyújt: segít, vlki felé kezét nyújt) adjuvare v. de'apīqun.

- 'a-p-t-le (id. + n. v. bo-gyol, csa-var : ölelés, ölbeve-vés) amplexus : ji'aptem r-je-tlh'eri (ölébe dülni hagyva) amplectendo.
- 'aptleješek' (n. v. s. megölelés) amplexus.
- 'aptle ji-še-k'-in (id. + csüröget-i v. šekin : megölel, ölbe szorit) amplectere.
- 'a-p'-če (II 'a. kéz + vizsgáló) 'a-p'-č'e-tla-p'č'e (id. talp, láb + vizsgáló : állatorvos) veterinarius.
- 'a-p'e (id. + hely : kéz-hely : aláírás) subscriptio.
- 'a-p'-q (II 'a. kéz + p'qī pikk-ely, darabka) : 'ap'q-tlep'q (id. + talp + pikkely : kézdarab lábdarab : végtagok) membra, manus et pedes ; 'ap'q-tlep'q-ī-nše (id. + nincs : végtag nélküli, testetlen) corpus truncum demtis manibus et pedibus.
1. 'a-r (II 'a. újj, kéz + r determ. ,a' kéz) manus.
  2. 'a-r (p. det. 'a-n II : az álló, a levő) existens : uay'e-go ji-'ar (vágásból a neki lévő = a mi sebe van) vulnera, quae ille habet.
- 'ar-a-me (id. + hely) žizum-'ara-me (szöllő-fürt) uva.
- 'ar-čīn ('a. kéz + rī singelő : kézre singelő : sing, rőf, arsin) cubitus, ulna, mensura.
- 'a-rī-se (id. + vet, ültet, amit kézzel vetnek, ültetnek : nemesített növény) generosus ad. excultus planta vel fructus : mī'arise (nemes bogyó, nemes alma) pomum generosum.
- 'a-rī-tχ' (id. + t-χī tető-karc : kézirat) manuscriptum.
- 'a-r-qa-'at-īn (I'a-r. a'kéz + emel : kezét emel valakire) manns ad ictum levare.
- 'ar-p-χ'or-īn (id. + va-kar : zavarban van (kezét dörzsöli) in perturbatione esse (proprie manus terere).
- 'a-se (II 'a. kéz + szokott, kézhez szokott : szelid, jámbor) mansvetus ad. : h'aç'er melīm naχ'-'aseç (Zk. 26/1S. A vendég a birkánál szelidebb. Km.)

- 'a-sīn (id. + ér = kézér = el-ér v. tlī'asīn || attingere).
 'a-še = 'an-še.
 'a-še-tīm (n. v. 'ašetīn: ököl, gömbbé szoritott kéz)
 pugnus: 'ašetīm zauo (ökölviadal) pugilatus.
 'ašetīm-k'e (id. + ig.: ököl-re, ököllel) pugnitus:
 'ašetīmk'e zezeon (ököllel verekedni) pugillare.
 'a-še-tī-n (II 'a, kéz + golyó, gömb + tōm, szorit:
 a kezét ökölre fogja) manum comprimere, pug-
 num facere.
 'a-te-n, 'a-tī-n (pro oa ten, ua-tīn magasra tart: emel
 elevare v. qa'atīn.
 'a-t-le (II 'a, kéz + toló, tevő: keztyü, kéztevő) chi-
 rotheca.
 'a-tleç' (id. + tleç' törzsölő: kezkenő, kendő) mantele.
 'a-tlī-n (id. + tul, tül + ne, nī maradó: gyűrű) an-
 nulus pro digitis.
 'a-'u-bī-de-p'e, 'a-'ubīdīp'e (id. + el + felé + tart
 + hely: 1. bo-da, nyel, fogantyu 2. megfogás)
 1. ansa, capulum, manubrium 2. captio, captus:
 'a. zji mī'a (megtoghatatlan) inapprehensibilis.
 'a'ubīdīp'e-nše (id. + nincs: bodátlan, fületlen) ansam
 non habens.
 'a-uo (pro 'a-go, állva, léve) existendo: p'atler ja-'auo
 (határidejük megléve) quum terminum haberent.
 'a-za-γ'a ('a-ze + ság, ség: eszesség, okosság, ősmé-
 ret, bölcsesség, orvosi ismeret, gyógyítás) sapien-
 tia, cognitio, scientia medicinalis, medicatio.
 'azaγ'am çīç (id. + obl. + odaérő: orvosi, az orvosi
 tudományhoz tartozó) ad artem medicam pertinens.
 'aza-γ'o ('aze + kor, ság, ség: orvosság) medicamen,
 medicina.
 'a-za-qo (II 'a, kéz + egy-ke, egyecs-ke: egy-kezü,
 félkezű) unimanus.

'a-ze (II 'a, kéz + p. zen II fűrge kezü: ügyes-kezü, bűvész, orvos, mester, művész, okos, bölcs, tudós) cheirochrēstos, manu promptus, praestigiator, medicus, artifex, sapiens, prudens: c'īχu'aze (okos ember) homo prudens.

'azeγ'o = 'azaγ'o.

'aze-n (id. igésítve: orvosol, gyógyít) sanare, medicari v. je'azen, zeγ'a'azen etc.

'a-ž'a-by'u (Zb. 26/76. 'a II kéz + již', jobb + fekü: jobbfelőli kéz: jobb kéz) manus dextera: Getûm 'až'aby'uk'e zī-th'aç'me uef'χ'ušt (pro χ'unç: Ha a macska jobb-kezevel mosdik, hideg lesz. nh.)

'a-ž'in, 'e-ž'-in (II 'a-n v. Int. van, létezik »existere« v. napit'ji-'ež'.

'a-ž'-ž'e (pro a-z'ž'e ,a' sikuló, szánka) traha v. ž'e-n, ž'i-n.

B

I b (pro be, bī, pe, pī I: »főséged« ön, te syn. u, ue, uo 2-odik személymutató . .) pr. pers, »tu. dominatio tua«: ue b-γ'otinç (te, te találándó) tu invenies; šī sī b-χo-χ'unç (lő én neked leszek) equus ego tibi ero . . .

II b (pro be, bī II).

III b (pro be, bī III v. b-γe-n, b-γ'e-n, b-γ'a-n, b-γ'un, b-h'ī, b-le, b-ze-n, b-žen etc.

IV b (pro be, ba IV v. b-ze.)

I ba (pro be I v. ba š . . .)

II ba (pro be II v. ba-γ^o-n etc.)

III ba (pro be III v. ba-γ^e etc.)

IV ba (syn. va, be IV láb; alávaló cf. M. ba-ka, ba-k-tat, ba-l, bar-ang, pa-ta kor. pa-l foot. Man. betxe. T. tat. bot, but, ba-r-, va-r ire etc.) — pars ima, pes, pejor, vilis v. ba-qo-n, balerīγ^o, ba-me, ba-ne, ba-ze, etc.

V ba, be (sonus naturalis »flatus, halitus« v. ba-ue-n, be-ue-n, ba-χ^a etc.)

ba-bat-en (dupl. be-n, bat-en : patt-an v. γ^e-ba-baten.)

ba-be (bő-fél = duzzadt rész v. ž'eγ^ü-babe.)

ba-be-n, 'ba-bī-n (dupl. be-n fé-r, ér-int rad. pro M. ba-bor-ál, ba-brál, bi-bir-kál »ad-tingere« v. 'a-baben, 'a-ba-bere.)

babiç (Hang: réce, réce-pipe) anas.

ba-ce (ba bő + szőr: gyapju, szőr) lana: h'am bace-jišχme, qejc'iz' (Zb. 26/48. Ha az eb szőrt eszik, ki is szarja. km.)

ba-ç (ba I. bő + p. çe-n, çī-n ég, gyúl: bő-sz,) terribilis.

ba-çe, be-çe (Zb. 25/41 bő + sok: nagyon bő, nagyon sok) permultus ad.

badīç-ī-χ^u (pro babiç + χ^u, kam, him: himréce) anas mas. Ad. psekete-χ^uo (viz-tyuk him.)

ba-γ^e (a b-γ^a, b-γ^e »fekü« latus, teljesebb alakja v. ç'i-baγ^e segg-fek.)

ba-γ^o-a, ba-γ^u-a (ba-γ^o-n, bőhü-l. p. pe:f. bővült, szaporodó) auctus, crescens, copiosus.

ba-γ^o-n, ba-γ^u-n (ba II + gyű, gyű-l: bőv-ül, szaporod-ik) augeri, crescere v. γ^abaγ^on etc.

baγ^ua, beγ^ua (id. p. perf. Zb. 21/206: szaporodott, bővült; gazdag) — auctus, copiosus; dives.

ba-χ^a, ba-χ^e (Ad. pa-χ^e, ba V + hé, hō »fuvó hō«

cf. M. pi-he, pū-hő: pihés, lehelet, gőz, pára, szag) halatus, halitus, exhalatio, vapor, odor: ji baχ'er nī-zerī-ç'eogo 'uaγ'ego ji'ar me-χ'už (Zb. 12/45. amint lehelete érinti, minden sebe meggyógyul) statim ac halatus ejus illum tangit, vulnera, quae ille habet, coalescunt. v. χ'a, χ'e.

baχ'-sime (Zb. 21/171) = maχ'sīme.

ba-qī-n, ba-qo-n (ba IV pata + kongat, üt: bak-tat lép, vép) grad-i, ingredi v. tle-baqon.

ba-la-ce, bela-ce (ba III felül + lendül + szőr = málladó, melledő szőr cf. M. bele-c-k dim.: bolyhos, fürtös, lombos, terebélyes) 1. villosus 2. frondosus: žīγ-balace (lombos, terebélyes fa) arbor frondosa.

bala-γ' (id. + γ'u társ = válladó társ Zb. 26/76.: váll lapocka) scapula, v. bleγ'u.

ba-le-rī-γ', bele-rī-γ' (ba, be IV rossz + le aug. + re, rī + γ'ī fog = bal-ra fogás: balga-ság, könnyelműség) inconsideratio, dementia.

blerīγ'-go (id. adv. balgán) inconsiderate, stulte.

ba-me (ba IV bal, rossz + menő, illó: rossz szag, bűdösség) foetor, graveolentia.

1. ba-ne (nom. v. ba-ne-n: bele-ragadás cf. M. bán-t: harc, ütközet) pugna.

2. ba-ne (id. bele-ragadó: 1. túske, csipke 2. szálka 3. laskaserítő) 1. spina 2. festuca 3. lignum cylindraceum. v. h'ac'ibane.

3. ba-ne (ba IV bü, bal, rossz + néző (nézni rossz cf. ba-nya: csunya cf. šī-ne-n, rossz) turpis, malus ad. v. uev-bane.

1. ba-ne-n, be-ne-n, f'e-ne-n (ba III + ragad: bele-ragad, megragad, beletöked) adprehendere, ag-gredi etc.

2. **ban-en** (Hang. M. **bon-g**, vany, viny: von-it, ugat) latrare.

ba'oγ'o (n. v. s.: sohaj, bánat) gemitus, suspirium.

ba'o-n, **ba-ue-n**, **be-ue-n** (ba V + üt: piheg, liheg, lehel, sohajt) spirare, anhelare, suspirare, gemere.

ba-š (Ad. **be-še**, ba I fej, vég + csürt v. **še-n**, **šin**: horgas, görbe bot, pálca, séta-bot) pedum, baculus, lituus: h'a zera-huk'â bašč (Zb. 26/49. Ime a bot, a melylyel az ebet agyonütötték. Km.)

bat-an (be-n IV v. Intens. pattan, pattog, török; crepare, frangi v. **ba-baten** etc.)

batir-γ'an (ba bővön, nagyon + t'i-re, tő-re + hágó, menő: 1. **to-r-ma**, **tő-re-menő**, a minék töve mélyre hat, s ép ezért nehéz kiirtani. 2. gonosz ellenség) armoracia; inimicus inextirpabilis.

ba-ue (n. v. s.: sohaj, pihegés) suspirium, spiratio, anhelitus.

ba-ue-n (v. **ba'o-n**: piheg, liheg, szuszog, sohajt) spirare, anhelare, suspirare, gemere: χuabž'-go b. (hevesen, erősen liheg) vehementer spirare, anhelare.

ba-uo = **ba-ue**, **ba'oγ'o**.

ba-že, **ba-že'e** (Ad. **ba-že** ba II + **že** v. **z'e** ser-ény, jó futó: róka) vulpes.

ba že (id. + szelő, szuró **že**, nagyon szuró: lé-gy cf. lè-gy, hitvány agyar) musca.

ba-že-fa-že (id. alliteratio: mindenféle bogár, rovar) insectum.

b-c'ī-n (b III felé + csü-r M. **fa-cs**: **facs-ar**, **fa-csin-t**) torquere, v. **p-c'en**, **p'-c'in**, **ç'e-bc'in**, **ç'ebc'iniγ'a**.

b-ç'o-γ'u (b id. nagyon + **ç'e-γ'u-n** csügged: sajnálkozás) commiseratio: **ji b. guauoç** (sajnálata szivé ütő = sajnálni lehet) miserabilis.

- b-de** (b I. te, + lat. loc. : neked, nálad, veled) tibi, ad te, tecum etc. : uj th'akume c'ur u-ze-^čüp'č'ám qič'eme uj gu j-^čübīdār qī-b-de-^čunoč (Zb. 26/71. Füled csengését ha eltalálja az, a kitől kérdezted, szived tartottja — gondolatod — megvalósul n. h.)
- I be, bī**, (syn. f'e, f'ī, pe, pī 1 vég, felső rész cf. M. fe, fő, fe-j, első rész 2. fél, ódal) 1 pars extrema, pars anterior, pars superior, caput 2. latus.
- II be, bī** (id. 1. bev, bő, sok 2. bőség 3. Többesképző.) 1. largus, copiosus ad. 2. copia 3. — Suff. pluralis.
- III be, bī** (id. 1. Névrág : felé, belé, ba, be 2. Igeirányító : fel, fölötte, bővön ; felé, belé, végig, szembe; végén, mellett ; felülről, végéről, mellől stb.) 1. Suff. loc. ad, adversus, in . . . 2. praef. v. »sursumvalde ; ad, adversus, usque ; apud ; desuper, de. ab etc. v. mī-^ča-be, ne-^čabe etc.
- IV be, ba, va** (id. 1. alsó vég, láb 2. ba-l = alávaló, rossz . . .) 1. pars ima, pes 2. vilis . . .
- V be, ba** (Hangutánzó szó ; sonus naturalis.)
- be-č, be-če** (II be + augm. : bő-s, nagyon bő, nagyon sok) valde copiosus, permultus.
- beče-n** (id. igéstitve : bővül, bő lesz) augeri, crescere.
- be-da-qe** (be III + de-n, dī-n tö-m, tölt + dim. : bödön-ke, budon-ka, vizes edény) vas aquarium, situla : beda-q-i-t' (bödön ketteje = két bödön) situlae duae.
- be-gű** (be III bő + gumó, görcs : 1. görcs, bog 2. feki rüh, var, ótvar, kosz 3. görcsös, érdes ; rühös, koszos) 1. tuber, nodus 2. eruptio cutanea, scabrum, scabies, crusta lactea ; 3. nodosus, non laevigatus : scabiosus, scabrosus : ji begű me-^ču

(Zb. 26/20. Viszketege jő = türelmetlen »impatiens est«)

begŭ-cīku (id. + dim. fekidske: fokadék, pörsenés) papula.

begu-fe-^u-ne (id. + ffe, bőr + el-növő: sűrűn, tömötten rühös) spisso scabro obsessus: begu-f. χ^u -n (megrühösödik) scabrosum fieri.

begu-ž' (id. + ōs, öreg, nagy, sok: rühös, koszos) scabiosus, scabrosus: ššī beguž'-i-t' $\text{ze}\chi^o\gamma^u\text{-}\zeta$ (két koszos csitkó együtt szokott legelni. Km. Zb. 26/45.)

be-g' (p. be-gi-n, be- γ i-n: pó-k pro po-h-ók) aranea. be-g'ine (be-gi-n = be- γ i-n: po-ha-n: savanyu zableves, mintegy »pohasztott«) jusculum avenaceum acidum.

beg'ī. χ^c (beg' + χ^i , háló: pók-háló) tela aranearum. be- γ ā, be γ -j-ā (pro be- γ i-a p. perf. be γ i-n: po-hadt, dagadt, vastag) tumidus, turgidus.

be γ i- γ^a , be γ i- γ^a (n. v. be- γ i-n: pohadás, pohadság) tumiditas etc.: gu-be γ i- γ^a (gyuh γ -pohadás, gonosz indulat) intentio mala, malignitas.

be- γ i-n, be- γ i n (be III fő-l, nagyon + ke-l: cf. M. pe he, pi-he, pu-ha, po-ha-ny: po-h-, poh-ad, dagad, duzzad) tumere, turgere, tumescere v. b-h^e- γ ek'in, pa- γ e-n.

NB. Az Ad. be γ e γ^a (pohad-t, gebedt = megdöglött) mutatása szerint a M. ge-be, gebed a kab. szó alkatrészeinek összehányása.

be γ^u a = ba- γ^u a.

be-j (be II, bő, bév + Aug. Ad. ba-j, T. tat. baj. Mon. baj-an, bajin id.: gazdag, kazdag cf. Ir. qaezdīg, γ^a zdu γ id) dives.

bej-a- γ^a (id. + ság, ség: gazdagság, jólét) divitiae.

beja-hu- γ^o , beje-'u γ^o (n. v. beje'u n: vigasztalás) consolatio.

beje-'u-n (v. hu-n, be I fél, ódal + je, eje rossz + ū-z = baj-ű-z : vigasztal, vigasztal-ód-ik) consolari, (active et passive).

beje-'u-ž-in (id. v. Int. baj-űz, vigasztal v. γ'e-beje'uzin).

be-qũ (be I fél, ódal + fa : szán-áll, szán-talp, a szánat alkotó két fa) basis trahae : až'ež-beqũ, beqũ líc'â (Zb. 26/58. Vén szánka két égett állal, mi az? — kürtő —, oržaq).

bel (be I fé-l, ódal + test: ódal, lap cf. ble) lamina, v. ç'it'i-bel.

be-la ce (be III, fél, ódal + lendül = melled + szõ-r: bolyhos, bozontos, lombos) villosus, frondosus: miçe dĩγ'uz' f'e belaceç (Zb. 26/50. A medve a farkas — fölött — a farkasnál bozontosabb, km.) v. f'e II.

belay^ç (pro be-le-γ'u, ble-γ'u' be id. + test + társ = ódal-test-társ : váll, váll-lapocka) humerus, scapula: uj 'oχ'u zĩxe-mĩ-tlĩm uj belay^ç χ-u-mĩ-u (Zb. 26/28. Ügyedhez nem tartozóba vállad ne üsd bele. Km.)

belece-n (belace igésítve v. 'u-belec-â).

belerĩγ^ç = balerĩγ^ç.

be-liqe (be, ba IV al, földi + ujj »földi ujj« : retek) raphanus.

I be-n, bĩ n (syn. pen, pĩn I : pi-r-ul; rubescere, v. beraž'e-j.)

II be-n, bĩ-n (syn. pen, pĩn, fen, fin II : 1. mozog, men, ér, fér 2. fer-eg, for-og etc.) 1. moveri, ire, tangere 2. verti, volvi etc. v. 1. 'aben, 'ababen, qĩzpe'abĩh'en, te'aben, ze'abek'in 2. bĩrĩbĩr, 'u-bĩn, qa-'u-bĩn etc.

NB. Hasonló alapigéből valók a M. bo d (bodor), bo-j (boj-ong), bo-ly, be-ly (boly-og, té-boly,

szék, ti-bely-édik), bo-r, be-r (bor-ul, bere c. csere) le b, lo-b, li-b, lá-b, re-b stb.

III be-n, bī-n (syn. pen, pīn, fen, ven, vīn III von, ve-sz, me-r) sumere, trahere, haurire etc. v. a-be, a-bbe, 'u-bīn etc.

NB. Azonos alapu M. me-r, mar-ok Mon. bari.

IV be-n, bī-n (1. üt, ver, tör 2. mar, sér-t stb.) icere, frangere, ferire 2. mordere, laedere etc. v. bate-n, bībije-n, 'u-bbīn, 'u-ben, 'ubīn, 'uberežīn etc.

NB. Hasonló gyökü a M. bo-t, pa-ll (pro pan l) do-b, dö-b (dobog, döbög) etc.

V be-n (Hang. M. vanyog, vonit etc.) ululare v. bane-n.

ben (Ad. be-ne-pχ'a »benne maradó fa« v. be III + p. ne-n III: koporsó) capulus, locus mortualis.

be-ne (p. s. cf. bane túske: fú neve) species plantae.

be-ne-n, be-nī-n (syn. f'e-ne-n, be III belé, felé + ragad: bele-, meg-ragad) arripere, injicere alicui manum v. qa-be-nīn.

be-p-çe-n (be I fel + busz, büsz = fú): bauo bep-çen (bút fú = sohajt) suspirare, gemere v. bauo.

1. bera-ž'-ej (p. be-n + aug. ver-es, pīr-os + nővesztő, piros bogytót termő: borza hib. bodza) sambucus.

2. bera-ž'ej, bere-ž'ej (Ad. biraske-zij = kis biraszke, azaz kispéntek gör. paraskevê, előkészítő = pén-tek: szerda) dies Mercurii.

oe-re (be II bö + re, ra = bö-re: sokáig) diu, diu-turne.

berež'ej-maço (Lop. Gram. 23. v. beraž'ej + nap: szerda-nap) dies Mercurii.

be-šχ' (be, bö + p. š-χīn eszik: nagyétü) edax: Dji

tlīž'-č'īkū šīγ'ū bešχ' (Zb. 26/64. A mi öregecskénk sok sót eszik, mi az? — gedīk'e — tojás).

be-uen = ba-uen.

be-uo (be II bő + go, uo adv.: bővön, nagyon) copiose, valde.

be-v (id. + ve II. főzelék, termény: bév-ség, bő termés) frugum copia.

b-gunžo (pro bγ'unžo).

b-gu-rī-mīz (b I. te + gyűhá-ról + nem + szán, fordul v. gurīzen = eszedből el nem vesztő: emlékezés) recordatio.

b-γa pro b-γ'a, b-γ'e.

b-γe (n. v. bγen: átok) maledictio.

b-γe-n, b-γi-n (b felé, ellen + ké-r régi M. fè-gy corripere, increpare: átkoz) maleprecari, imprecari v. γen, jebγin, qī-bγen.

b-γi (v. p-χī-n bogoz, fel-köt, kötés: darék, derék, derék) latus, regio zonaria corporis.

b-γi-n (id. + ne, maradó v. ne-n, nīn: öv) cingulus, zona.

bγi-rī-pχ' (Ad. v-giripχe id. + re, ra + bog: öv, deréköv, derékkötés) cingulus, zona: b. ç'e-p-χen (övet bogoz, köt) latus cingere. b. zī-ç'epχen (magát körülövezi) se cingere.

bχi-t' (pro bγi-ji-t'u »hegy kette-je: két hegy) montes duo: bγit'īr ze'uç'eqèm c'īχujtīr ze'uç'e (Zb. 26/17. Két hegy nem találkozik, de két ember igen. Km.)

1. b-γī (syn. b-hī, b II fe-l, föl + há-g v. γen, γīn II: hágó, meredek, hegyszakadék, kő-szál, kőszikla) mons, jugum montis, precipitium, praerupta, saxum praeruptum.

2. b-γī (id.: gerinc, hátgerinc) spina dorsi.

bγī-huq'o, bγī-uc'q'o (bγī 1. + omló, bukkó: hegy-omlás) labes vel ruina montis.

b-γī-qũ (bγī 2. + qu qo fa: gerinc-fa, gerenda) trabs, tignum.

1. b-γ'a, b-γ'e (b III fe-l, föl, magasra + há-g. Ad. ne-ba-že »szem-bő-ser-ény«: sas Ad. b-zuuš id. sólyom) aquila, falco v. bγ'e-çχo.

NB. A M. bagó és bago-ly (dim. bubo) valószínűleg azonos szó.

2. b-γ'a (Ad. b-γ'o id. emelkedő, dagadó: be-gy, bögy, mell, szegy, szügy) pectus: ji bγ'am tene-n (begy-én fönnmarad = torkán akad) haerere in faucibus.

3. b-γ'a, b-γ'e, b-γ'i, bγ'u (p. et n. v. b-γ'a-n, b-γ'u-n: fe-kü, fe-k, dal, a dülő, ó-dal) latus, pars lateralis v. b-γ'a-de, b-γ'ed-e.

4. b-γ'a (Ad. b-guo: b, be II bő + qè, ge ki, nél-kül, bőségnélküli: meddő pl. tehén) sterilis ad. ex. gr. animal.

b-γ'a-çeçe-n (b III felé, belé + hagy + szo-cs-og-ni: bele-aprit, bele-szocsgtat) interere, infriare.

b-γ'a-de, b-γ'e-de (bγ'a 3 + loc. feke-tt: ódalt, mellett, mellé) in parte laterali = a latere, apud, ad etc.; 'anem bγ'ade (asztal fekett, asztalnál) apud mensam.

bγ'ade-γ'a-h'a-n (id. + hagy + hágni, menni: oda, mellé-ereszt) sinere vel pati adire, admittere.

b-γ'a-de-h'a-n, b-γ'a-dī-h'an (id. + há-g, megy: oda-hozzá-, melléfér) adire, appropinquare.

bγ'aden'a-p'e (p. id. + hely: hozzáférhetőség) aditus.

bγ'ade-k'i-n (id. + ke-l: mellől kel: elmegy vmi mellől) ab-ire, se amovere.

b-γ'ade-mī-h'a-n (id. + nem há-g, nem megy: idegenkedik) non adire, non frequentare, se alienum gerere.

bγ'ade-p-ç-h'a-n (iá. + felé-ér + há-g: oda- mellécsusz, mász) adrepere.

bγ'ade-sīn (id. + szé-ke-l, ül: mellé-ül) assidere: 'a-nem b. (asztalhoz ül) mensae assidere.

bγ'ade-tī-n (id. + tar-t: mellette van) adesse.

bγ'ade-tlade-n (id. + szalad: oda-, mellé-szalad) accurrere.

bγ'ade-tl-go (fd. + dül, hever + ger.: készenlétben lévő) in promptu.

bγ'adī = bγ'ade.

bγ'afe (a. bγ'a 2 + felső: a kebel fölszine) superficies pectoris: sji bγ'afem qī-ç'-aj-zo-γ'ex'(pro qī-ç'e-ja: keblemről hagyom azokat venni) a sinu meo illos abstrahi sino.

b-γ'a-gu (id. + gu, gyuha, sziv: mell, kebel) pectus, sinus.

1. b-γ'a-n (b-γ'e-n, b-γ'u-n b III felé + ku-ny: fe-kü-tet, terit, beföd) sternere v. bγ'a 3. bγ'a-n 2.

2. bγ'a-n (id. n. v. feküvő: szalma-fedél, szalma-tető) tectum stramineum.

bγ'a-t'ī-t-lī-n (bγ'a 3 + tő = le + tol, tesz: félre tesz) seponere.

bγ'e 1—4 = bγ'a 1—4.

bγ'e-ç'ç'o (bγ'e 1. + szürke: szürke sas; sólyom) aquila cinerea; falco.

bγ'ede = bγ'ade (fekett, mellett; apud. ad etc.)

bγ'ede-sīž'-īn (id. + sen, sīn. Int. székel: mellette vagy együtt-lakik, él) assidere, convivere.

b-γ'edī-h'e-n = bγ'adeh'a-n (mellé-megy || adire).

bγ'egu = bγ'agu.

bγ'e-g'ale-n (fekü, ódalt + hull : ódalt esik) ad *latus cadere* : Depšur bγ'eg'aleme h'aç'e qak'om zī qulajsizīγ'e qīçoç' (Zb. 25'68. Ha az égő szén ódalára esik, az érkező vendégnek valami baja történik. n. h.)

bγ'ī (bγ'u) = bγ'a 3.

bγ'ī-ne-n (id. fekett, ódalt + maraszt: elhagy, odahagy) *relinquere* : γ'oguž're fiziž're u-mī-bγ'ī-ne (Zb. 26'32. Régi utat, régi feleséget ne hagyj el. Km.); γekū bγ'īnenre fīz jīγ'akīž'īnre (Zb. 26'9. A szülőföldet elhagyni s nejét elküldeni t. i. egy. Km.)

bγ'īrīpγ = bγirīpγ.

1. bγ'o (b II fe-l, föl + p. γ'o-n ég, kormosodik cf. M. »bagó« füstölt, szárított valami : füstölt hús) *caro fumigata*.

2. b-γ'o (syn. bī-γ'u v. ba-γ'o-n: bő, széles, tágas) *latus, amplus, largus ad*.

bγ'oay' (bγ'o 2 + γ'a ság, ség: bőség, szélesség, tágasság) *latitudo, amplitudo*.

bγ'o-go (id. + adv.: bővön, szélesen) *late, ample*.

1. b-γ'o-n, b-γ'u-n (b. III felé, ódalra + ko-ny cf. fe-kü, fek: fek-tet, terit) *sternere*, v. a-b-γ'o, 'u-b-γ'u-n etc.

2. b-γ'o-n (id. rá-üt) *percutere* v. jeb-γ'on.

bγ'o-n-ç'aγ' (pro bγ'u-m + segg = hegy-ódal-alj: barlang) *spelunca*.

1. b-γ'u (n. v. b-γ'u-n: fe-kü, fek, dal, ódal, szél, lap) *latus, pars lateralis, lamina, margo* v. bγ'uç, bγ'unž pγ'am-bγ'u etc.

2. b-γ'u (Ad. bū-γ'u, b'-γ'u b I fő, elő + gu nél-kül = fő-nélküli. Tüb. d-gu kin. ki-en, kür. kγü: ki-len-c) *novem*.

- NB. A M. ki-len-c részei: ki (egy) + te-len + Jap. so (10 tkp. kétkéz) v. p-çĩ.
- b-γ^u-ç (bγ^u 1. + çe = fektetni, teríteni való szár: köles-szalma) stramen miliarii v. h^uauaze.
- bγ^uç-paa (id. + főveg: szalma-kalap) pileus stramineus.
- b-γ^u-n (b-γ^a-n, b-γ^e-n b III, fél, ódal + ko-ny 1. feküszik 2. fekü-tet, terit) 1. incumbere 2. sternere v. bγ^u, ^u-bγ^un, te-^u-bγ^on.
- b-γ^u-n-ž (bγ^u 1. fekü, ódal + nĩ-še, na-še »neki csür« félre csürt: ban-zsa, görbe, horgas) obliquus, curvus, limus ad.
- bγ^unž-aγ^u (id. + γ^a ság, ség: banzsa-ság, görbeség, tekervényesség) obliquitas, curvitas, flexus: γ^ogum ji k^hh^aγ^r-i ji bγ^unž-aγ^r-i zexodeç (Zb. 26/30. Az út hosszúsága is görbesége is egy: A görbe, tekervényes út a hosszabb. Km.)
- bγ^unž-go, bγ^unž-o (id. + adv.: banzsán, kancsalul) obliquo, limis oculis: b. p-t-len (banzsán pillant) limis oculis intueri, spectare.
- b-h^e-γe-k'-in (pro be-h^e-γe-k'-in fe-l hagy há-g-ni = dagadni hagy: fel-puhogat, dagaszt) deperere, deperendo mollire massam.
- b-hⁱ (by-ĩ »fel-hágó, kelő«: hegy; mons; cf. M. Bi-ho-r, Bi-ha-r, bér-c dim. pro be-he-r-c): qe-m b-hⁱ-m (id. + obl. kü-nn a bér-c-en) in monte (deç... , vivere).
- bi-j (Ad. pi-je, bi-j: bĩ I fél, ódal + eje, ej, j: ejesztő, rossz, gonosz »rossz fél« cf. ba-j: 1. ellenség 2. ellenséges, gonosz 3. ellenségeskedés, lázadás) 1. inimicus, hostis 2. hostilis, inimicus, malignus 3. hostilitas, seditio: bijim-ja-çĩç (az ellenség rész-jük = az ellenséghez tartozó, ellen-

séges) hostilis, de parte hostis; **bijim te-k'o-n** (az ellen tetejére kel = győzedelmeskedik) hostem devincere; **šim ji tlaqo ji bijç** (Zb. 26/45. A lónak a lába a maga ellensége. Km.); **Zi-k'e z-tlefo zi-fe zi-bij** (ib. 62. Farkát vonszolja és bőre a maga ellensége, — mi az? — A róka, **baž'e**. n. t.)

biji-go (p. ger. **bijin**: ellenséges, gonosz, bajt hozó) hostilis, inimicus ad.

bij-in (bij igésítve, **bji-n** id.: bajlódik, ellenségesked-ik) facere hostilia.

bijin-ĩ-γ'a (id. + ság, ség: ellenségeskedés, gonoszság) hostilitas.

I **bī** = be I

II **bī** = be II

III **bī** = be III (Jap. he, be, side, place »felé, belé, mellé« pars, latus, ad, adversus etc. v. **abī**, **mībī**, **mobī**, **ç'īb** etc.)

IV **bī**, **bbī** (Star. = **vī**, **vvī** Rad. pro M, **bi-ka**, **bo-ci**, **bo-cs**, **bo-r-ju**, **bo-r-nyu**: Sonus naturalis 2. bos, vacca v. **bī-hu-n**, **bīhurej** etc.)

bī-bije-n (Ad. **bī-bi-n**, **bi-beže-n** dupl. ben, **bīn** IV ver; v. Int. vergődik = repül) volare v. **debī-bijen**.

bīda-γa (**bīde** + ság, ség: megtartás, erősség; kapzsiság) te nacitas, firmitas, soliditas.

bīda-p'e (id. + hely: biztos hely, erősség, menedék) munimentum, munitio, rafugium etc.

bī-de (p. **bī-den**: 1. meg-tartó, tartó, erős, kemény, merev, szilárd; ruganyos 2. szoros 3. kapzsi, ráéhezett) 1. tenens, tenax, durus, firmus, solidus; elasticus 2. arctus, angustus 3. cupidus, avarus.

bīde-go (id. + adv.: tartósan, erősen) firmiter, solide.

bīde-χ^u-n (id. + gyű, lesz: erősöd-ik, keményedik, szilárdul) confirmari, solidescere.

bī-de-n, bī-dī-n, bu-dīn (bī III. felé, meg + tar-t M. boda; vé-d: meg-tart, meg-fog; erős, szilárd, szoros stb. lesz) tenere, servare, prehendere; firmum, solidum, arctum esse etc. v. γ^a-bīden, ^u-bīdīn, qa-^u-bīdīn, zer-^u-bīdīn etc.

bīdī-pe-n (id. + végez = végig tart: tart, megtart folyvást) continuo tenere, servare): H^avejr u-bīdme, u-bīdīpe (Zb. 26/49. Ha kutyaszart vettél a kezdedbe, tartsad is azt végig. Km.)

bī-fe-ḡo (pro bī-fe-^γu: bī felé + von + társ Zb. 25/22: társ, barát) socius, amicus.

bī-hu-n, bī-^u-n (bī IV Hang. + üt: bő-g) mugire (bos, vacca).

bīhure-j (id. p. Int.: bőgős, sokat bőgő) saepe mugiens. šše maḡ'e qī-z-ḡ'ek' ž'emīr bīhurejḡ (Zb. 26/46: A tehén, a melyből kevés tej jö, sokat bőg. Km.)

bī-χ^u (bī III + gyű v. b-^γo: bő, széles, terjedelmes) amplus, latus ad.

bī-l (Ad. be-l: bī belső + le, li test, hús: ódal-rész, a tüdő két darabja »lobus pulmonis« v. th^a-bīl, th^a-m-bīl).

bī-lī-m, lī-m (Ad. be-li-me; bī III bő + le, lī, hús, test + hely, bő-hús + hely M. bölöm, bölön, bölöny, böliny: barom, szarvasmarha, a miből sok hús jö ki) bos, vacca.

bīllīm-χ^u-p'e (id. + győ-p = legelő-hely: barom-legelő) pascuum boum.

bīllīm-ī-ḡe, bīllīmī-ḡe (id. + szedő, fogó' ökrész, gu-lyás) bubulcus, armentarius.

bīllīm-ze-ḡo (id. + esz-ve-hajtás: barom-tenyésztés) res pecuaria.

- billim ze-zī-χo (id. + p.: baromtenyésztő) pecuarius.
1. bī-n = ben I—IV.
  2. bī-n (Ad. bī-ne; bī II fē-l + ne, növő vagy belőle-növő M. veng, bin-gyó Dim.: gyermek, unoka, család v. ç'ale, fajzat) proles, nepos; familia.
- bīn-hune (id. + hon, ház: család) familia: b. ja-χe-s (család hozzájuk székelő = a családbeliekhez tartozó) familiaricus ad.
- bīnhune-go (id. + adv.: családostul, családilag) familiariter = per familias.
- bīn-ī-nše (id. + nincs: családtalan, gyermektelen) orbus liberis.
- bīnše (pro bγ'unže v. quanše-bīnše).
- bīn-že (id. + çe, szár veng-szár, gyerek-szár. Ad. neberže, has-szár: kö-dök, köl-dök) umbilicus.
- NB. Mind a kö-dök, mind a köl-dök alak kö-ly-ök (kettős dim.) = gyer-ek + gyök alapértelmű.
- bīnže-gŭ (id. + köz: köl-dök, köldök-táj) umbilicus, regio umbilicalis.
- bīrī-b (p. bī-n II. fe-r, pe-r + be bő = nagyon perge: für-t-ös, bodros) crispus ad. çh'ac bīrībīr zer bīn ja-uaseç (Zb. 26/8. A bodros hajú — t. i. leány — a maga családjának az értéke. Km.)
- bīrīb-īn (dupl. ben, bīn V burungoz, robog, ropog) murmurare, strepere.
- bīr-ço (pro b-hīr + Dim. bér-c; »mons«): bīrço-šī-r-ço (allit. bérci, hegyi) montanus.
- bī-sī-m (bī, felé, belé + száll + hely: 1. beszállóhely, éji szállás Ad. çeše-bīsīme 2. szállásadó, gazda) 1. deversorium 2. hērus: bīsīm bzage-r dek'ote-k'ih'-ç (Zb. 26/18. A rossz gazda messze kíséri vendégét. Km.)

- bīsīm-guaçe (id. + asszony) hera, domina.
 bī-žī-n, bī-žī-n (bī, fōl, végig + si-kit, simit »laevigare«
 v. 'u-bīžī'n).
- bī-ž (bi bō, bőven + szó-r v. žen, žīn M. pōc, pōc-
 tej: csecs Jap. čiči Kor. čočī cf. kab. šše: em-lō
 = èm + kab. le test) mamma, uber.
- bīža-fe (bīže id. + p. fen, fīn, vonó = csecs-èmō)
 lactans, infans.
- bīž-ç'e-f (id. + ç'e-fīn szivó: csecs-szopó) id.
 bīžī-ç'e (id. + se-gg Zb. 12/26: az emlő alja) pars
 subterna mammarum.
- bīžī-pe (id. + fej, vég, orr: csecs-bimbó) mamma,
 papilla.
- bīžī-šše (id. + tej: csecs-tej) lac uberis.
 b-jī, bji-n pro bij, bijin.
1. b-la, b-le (b, be, bī »fé-l, ódal + le, lī test -- odal
 test: váll) humerus v. balay^ç, belay^ç, bla-çh'a,
 bla-th'a, ble-gū etc.
  2. bla, ble (id. v. bel, bīl: ódal, lap »lamina, lobus«
 etc.)
  3. bla, ble (be, bī id. + la, le, lī »hely« Kin. li id.
 M. fè-l, ve-l, va-l: fèlé, mellé, mellett, köz-el,
 fèl-ül, mellül) ad latus, ad, adversus, apud, prope,
 a latere.
- bla-ç-h'a (bla 1. váll + fō v. ggu-blaçh'a).
 bla-fe (b-le b-lle 1. + ffe bō-r: kigyó-bőr) exuviae
 serpentis: berež'ej pçedīgīžīm gu-neç'o blafe
 qe-b-γ'otme 'azeγ'oç (Zb. 26/75. Ha szerdán
 reggel éhomra kigyóbőrt találsz, orvosság. n. h.)
 bla-γ'a (p. bla-γ'a-n: mellék, közeli, fele-barát) pro-
 pinquus, vicinus ad.; amicus.
 blaγ'a-γ'a (id. + ság, ség v. γ'a: közelség, rokonság,
 barátság) propinquitas, vicinitas, amicitia.

blay^ʿa-go (id. + adv.: közel, mellett) propinque, prope.

blay^ʿa χo-χ^ʿu-n (id. + ho + gyű: ismeretségbe jö) cognoscere aliquem.

bla-γ^ʿa-n, bla-γ^ʿe-n (bla 3. + há-g, megy: felé-megy, közeledik) propinquare v. qe-blay^ʿan, qī-blay^ʿan, γ^ʿa-blay^ʿen.

blay^ʿe (id. p.: közeledő, közeli, rokon, felebarát, ismerős) propinquus, vicinus ad. amicus, familiaris: blay^ʿe χo-ç^ʿīn (id. ho-csinál = megismertet) familiarem alicui facere.

blay^ʿe-ž' (id. + žī, ős, régi: régi barát) vetus amicus: blay^ʿež^ʿīr bij χ^ʿurqēm, bijž^ʿīr blay^ʿe χ^ʿurqēm (Zb. 26/16. Régi barátból nem lesz ellenség, sem régi ellenségből barát. Km.)

1. bla-γ^ʿo (ble 1. blle pillagó, fénylő + γ^ʿo égő, tüzes, sárga: 1. sár-ká-ny [a villám és mennydörgés okozója] 2. villám, mennydörgés) 1. draco, ens fabulosum 2. fulgur, tonitru: ç^ʿītlme bž^ʿīçç, jež^ʿeme blay^ʿoç, (Zb. 26/55. Ha fekszik ³/₄ rőfnyi, ha megindul, villámlós mennykő, mi az? — fok', fegyver, pistoly).

2. blay^ʿ-o (pro blay^ʿ-a-o, blay^ʿe-o adv. közel || prope, propinque v. naχ^ʿ-blay^ʿo, pe-blay^ʿo).

b-la-n, b-le-n (b, be, felül, mellül + len-dül = máll-ad, mell-ed »solvi, decorticari« v. te-^ʿu-blarak'en).

b-la-ne, b-le-ne (be I fe, fő + test + nagy cf. Balán, Belény-es: 1. szarvas, dām-gim 2. vadállat) 1. cervus, dama 2. fera.

b-la-še (bla 1. váll + sereg, sok cf. k'e-çe-j: pálmafa, kaukázusi pálma) palma, palma Caucasia.

b-la-th^ʿa (id. + tető-rész; kulcs-csont, váll-perec) clavicula.

1. b-le, b-lle (b, be 1. fő + le, lle láng, pir, fény M. pi-lla-gó = fénylő: kégylő, kigyó) anguis, serpens v. χ'ambluu, ši-ble. bla-γ'ō 1.
2. b-le = bla 1. 2. v. bleγ'u, bža-b-le etc.)
3. b-le = bla 3.
- ble-b-lī-n (id. + mell-ed, mellül-melled »decorticari« v. qa-pībleblin, qīzpīblebl, zek'erī-bleblīn etc.)
- ble-çχ'ō (ble 1. + szürke: szürke, kékes kigyó) species anguis coerulea.
- bleγ'ak' (n. v. bleγ'ak'in mellül-keltés: fölváltás, helyettesítés) substitutio.
- bleγ'a-k'-en, ble-γ'a-k'-in, ble-γ'ek'-in (ble 3. + hagy + kelni: mellette menni hagy, át-ereszt, elmulaszt, fölvált, helyettesít) praeterire sinere, facere, praetermittere; substituere: b-ž'em bl a-mī-γ'ek'-χ'uaç (az ajtón át nem eresztői levének, nem akarták az ajtón beereszteni) per januam eum intromittere non volebant.
- bleγ'ak'i-γ'a (id. n. v.: elmulasztás, időtöltés) praetermissio, amissio temporis.
- bleγ'ak'in = bleγ'ak'en.
- bleγ'ek'in id.
- ble-γ'e-n (bla-γ'a-n, felé-hág, megy: közeledik) propinquare.
- bleγ'e-ž-in (id. v. Int.): žiže-ri-ptlek'e p'ç'eγ'olež'-ç, je-u-bleγ'ežme deqež'-ç (Zb. 26/60. Messziről pillantva öreg szürke ló, ha feléje közeledel, öreg tőke, mi az? — Csolnak, quafe).
- ble-γ'u (bla 1. ble 2. váll + társ: váll-lapocka) scapula.
- bleγ'u-ç-h'a (id. + fő: váll-csont) os humeri.
- ble-γ'uçh'it' (pro bleγ'u-çh'a-ji-t'u, a vállcsont kettő-je: a két vállcsont) ambo humeri.

blek' (p. blek'in : mellette elmenő, mellőlkelő, elhaladó, elváló) praetereuns, transeuns, discedens.

blek'â (id. perf. : el-múlt, múlt) praeteritus ad.

blek'i-γ'a (id. n. v. : elmúlás, időmúlás) actio praetereundi, lapsus temporis.

ble-k'i-n (ble 3. mellül + kel : mellette elmegy, elmúlik) praeterire, abire.

blek'o (id. adv. et ger. : mellette elmenve) praetereundo.

blek'-pet-re (id. + pe-t-īn, fogyat, folytat + re, rī adv. : mellette elmenőben) in praetereundo.

ble-l (ble 1. + le, lī, test, hús Zb. 26/76 : kigyó-hús) caro serpentis v. angvis.

1. b-le-n (b, be, bī felé + len-dül : neki indul : agredi v. qa-^cu-blen, zeγe-^cu-blen).

2. b-le-n, b-līn (id. mellül lendül, mozdul, mell-ed, máll-ad »solvi« v. qaj-γ'a-blen, qa-pī-ble-blīn cf. bala-ce, bela-ce).

ble ne = blane.

blene-še (id. + tej Zb. 21/210 : szarvas-tej) lac cervi.

ble-p'q (ble 2. váll + p'qī, pikk, pikk-ely : Zb. 25/34. váll) humerus.

blep'q-pe (id. + fō, orr : váll-hegy) acromium.

ble-že-n, b-le-žī-n (ble 3. mellé, mellett + u-san : mellé-, mellül-usan-, fút, foly) praetercurrere, praeterlabi.

bliguč'e (pro blīγ'u-č'e).

bli-γ'e-χī-n, ble-γ'e-χīn (ble 3. + hagy hajolni : me-lül-hajlit) declinare a latere.

b-l-ī (M. bal + újj, ī = bal-kéz : hé-t) septem.

NB. Ílyen összetét a M. he-t (hibáskéz) és se-te (bal-kéz) kin. ts'it (7) T. tatar je-di (7 =

- rossz kéz kab. je rossz + Jap. te) Mon. na-da-n
(7 = nem jó kéz) stb.
- blī-ç-h'a (id. + fej, ci-ka: hét-fő Ad. blī-pè) caput
hebdomadae = dies Lunae.
- blī-gu-ç'e (ble 2. váll, kar + köz + alj: a fölkar iz-
ma) musculus brachialis.
- blī-γ'u-ç'e, ble-γ'u-ç'e (id. + társ + se-gg, alj: hón-
alj) axilla.
1. blī-n = blen 2. (melled . . .)
  2. b-lī-n (ble blī: fé-l, ó-dal + p. nen, nīn = ódalt-
maradó: fal, ház-fal) paries.
- blīn-g'abe (id. + hápa, ódal: fal-ódal) paries.
- blīp (id. + fél, két syn. Zb. 26/59) id.
- blī-p'-q' = blep'q'.
- b-lle = ble 1. (pillagó, csillagó = kigyó).
- bo-d (M. bi-d, bü-d, bü-z = kab. pe kin. pi orr +
tartó, szorító: füstölő-szer, tömjén) suffimentum,
thus.
- bor (a tatár »bor-ž pro birež adósság« szó rontása,
kötelesség) obligatio: mīr bor-ç (ez kötelesség)
hoc est officium; borç jī'an, alicui officium esse.
- bo-u (pro be bő, nagy + 'o, ól = bő ól: pajta, szin,
istálló) stabulum, tectum.
- b-ru, b-ru-u, b-rû (Ad. id. p. bru-'u-n: furu) terebra.
- b-ru-hu-n, bru-'u-n (pro b-rī-'u-n b III. + re, rī, 'u-n
vá-g, be-ra-v, be-ro-v: fúr, át-fúr) terebrare.
- b-rû (id. n. v. be-rov-ás: bevágás, berovás) incisio:
b. ze-pī-tlī-p'e (berovás eszve függőhely = határ,
határgödör) fossa limitanea, finis, confinium.
- bu (Hang. bī IV Rad. pro bő-g, bő-d-ül: bőgés)
mugitus: bu zī-mī'o-re mequ-šγ (bu-t nem
mondva, szénát eszik. mi az? Kasza, šemeg' Zb.
26/59).

bu-dīn = bī-de-n.

burš (Ross. per-ec a Graec. pe-peri etc. : bors) piper.

bu-u (n. v. bu-u-n : bőgés) mugitus.

bu-u-n (Hang. cf. bī-hu-n : bőg) mugire.

bza-ge, b-ze-ge (b-ze I. fő-szép + qè, ge ki, = nél-kül : 1. bú, gaz, piszkos, ocsmány, hitvány, dühös
2. bú-ség, szar, gabság ; veszély, baj) 1. spurcus ad. futilis, improbus, rabiosus 2. spurcitia merda, improbitas ; periculum, malum etc.) : psatle bzager gu-bzageç'-ç, gurçç'o-ç'īnīr χomīχuy'eç (Zb. 26/24. Az aljas beszéd a szivet megfertőzi, a gyanakvás pedig jellemtelenség. Km.)

bzage-ç' lid. + csináló : lealacsonyító, berondító) spurcans.

bzage-qèm (id. + kinn, nél-kül : se baj, nincs veszély) periculum deest, nihil mali, nihil damni est.

b-za-go (b-ze 5. be-sze + go, ge qè kül, nél-kül, besze-nélküli : néma, nyelvetlen) mutus ad, elingvis
Ad. bzegu-šep id. v. bzegű.

bzagoa-γ'a (id. + ság, ség : némaság) mutitas.

bzago-χ'u-n (id. + gyű, lesz : meg-némul) mutescere.

bzag'a-ç'e (bzage + csináló : gonosztévő, gazember) maleficus, malefactor.

1. bze, bzī (p. bzen 1. syn. p-se szép, tiszta ; nitidus etc. v. bzage, bzege, bzī-ptl, qabze etc.)
2. bze, bzī (p. bzen 2. bizgó, bezzentő = 1. szárny
2. rugó, húr, ideg 3. ij, iv, nyil) 1. ala 2. elater, vis elastica, spira, chorda = nervus, amentum 3. arcus ; spiculum v. bzīu, bzuu, ša-bze, pšine-bze, bzegű 1.
4. bze (p. et n. v. bzen 4. 1. szelő = szabó 2. bevagdosás ; 1. seçans 2. incisiō v. de-bze, bzeçç'u.

5. bze (p. n. v. bzen 5. be-sze, beszéd, nyelv) oratio, lingua v. bzegű 2. etc.

bze-'af' (id. + édes: édes beszédű, nyájas) affablis.

bze-ç-γ'u (bze 4. + szürke, kék: dömöcközés) opus damascenum.

bze-ge = bzage.

bzege-γ'a, bzege-γ'o (id. + ság, ség: gaz-ság, gonosz-ság, rossz) improbitas, scelus, infortunium, malum.

bze-go (pro bzege, nyelv: lingua): bzege hĩ-n (nyelv-hord = rágalmaz) calumniari: Uj bzegű zigor qı̄xek'me, bzege u-a-hĩnoç (Zb. 26/69. Ha nyelveden pattanás támad, téged rágalmazni fognak. nh.)

bzege-h' (id. + p. h'en, hĩn nyelv-hordó: kém, hirt hozó) explorator.

1. bze-gű (bze 2. + köz. M. pecek, peck régi szó, nyíl »a bizgó«) sagitta, spiculum.

2. bze-gű (bze 5. besze + köz: nyelv, »a beszéd esz-köze«) lingua.

bzege-a-tle (id. + tesz, tartják: puz-dar-ék, puz-dr-a (»pro puz-da-r + 3 sz. rag«) pharetra.

bzeguh' (p. bzege-h'en rágalmozó) calumniator.

bzeguh'e-γ'a (id. + ság, ség: rágalmozás) calumnia, calumniatio.

bzeguh'e-n (bzege 2. nyelv + h'en, hĩn hord: rágalmaz) calumniari.

bzeguh'en-ĩ-γ'a (id. + ság, ség: rágalmozás) calumnia.

bzeguhĩ-n = bzeguh'en.

bzege-re-fĩn (bzege 2. nyelv + rá-von: dadog, rebeg »nyelvét vonja«) balbutire, haesitare lingua.

bze-h'a-γ'o (bze-n 4. γ'a, h'a szelve hagyott + dim: szel-et-ke, leszelt darabka) segmentum.

bze-γ'i n (bzen I. + vesz: eltisztul = eltűnik, vége

lesz) disparere v. γ' abzeyin: U- ζ ojm me-bzey'
(Zb. 26/30. Mikor neked kell, nincs sehol. Km.)
bzeje-h'e-n (s. + vesz: megnyal) lambere, lambitare.
bzeje-n (v. Int. bzen 1. nyal, megnyal) lambere v.
te-bzejk'in.

bze-mī-'u (p. neg. bze'un: nem beszélő, oktalan állat)
non loquens, bestia (Zb. 26/65.)

1. b-ze n, b-zī-n (b III. + sūt, fénylik syn. p- ζ e-n,
p-sen 1. fel-sūt = tündököl: 1. szép, tiszta,
nyalka lesz 2. nya-l = szépit 3. hizelkedik) 1.
nitere, nitescere 2. nitidum reddere, lambere 3.
adulari, indulgere v. bze, bzī 1. bzage bzejen,
qabzen, γ' aqabzen, 'ubzen etc.

2. b-ze-n, b-zī-n (id. + iz-og, be-z, bi-z: 1. bizog
mozog »repül« 2. bezzent, bizgat) 1. per-moveri
»volare« 2. movere, permovere v. zen, zīn II,
b-zīn: Ade-mīde-bze qīrīmībzegū (Zb. 26/63.
Oda és ide repül és krimi nyelvü, mi az? —
fecske — p'c'a ζ 'o.)

3. b-ze-n, b-zī-n (id. + szorit, zá-r = 1. szorul, zá-
ródik 2. szorit, zár) 1. arctum, clausum esse 2.
arctare, firmare, claudere v. ζ' ebzen qībzīk'in,
'unk'ibze, etc.

4. b-ze-n, b-zī-n (id. + szel syn. p-sen, p-sīn = föl-
szel, szilakol, vág, szab) secare, excedere, incidere,
secare ad formulam v. bze- ζ 'u ,bzij, bzī γ' a, de-
bze, χ' a-bze, pī-bzīn etc.

5. b-ze-n (Hang. Rad. pro be-sze cf. pse; sonus na-
turalis »sonare, loqui« v, bze, bze'un etc.)

bze-nše (bze 5. besze, + nincs: szótlan, néma)
mutus.

bze-ra-b-zo (id. + ra, re, + bze id. + adv. sokat
beszélve) multum loquendo: b. bze-mī-'u (Zb.

26/60. Sokat beszélve szót se mond, mi az? ggu, kocsi).

bze-'u-n, (bze'o-n, b-ze 5. besze, szó + mond: szól, beszél) loqui.

1. bzi-j (Ad. bzi-je, bzī, bze 1. fel-sütő + nyuló: 1. fény-sugár 2. lang, láng) 1. radius lucis, solis 2. flamma v. dīḡ'a-bzij, ne-bzij, dīḡ'e-nebzij, maf'e-bzij; qa-bzij.

2. bzij (n. v. bzen, bzīn 4. v. Int: fölszelés v. šī-pe-bzij).

1. bzī = bze 1. (p. bzen, bzīn 1. világos, tiszta szép nitidus, purus v. bzī-ptl.

2. bzī (p. bzen, bzīn II. bizgó = szárny) ala v. bzīu.

3. bzī (p. et n. v. bzen, bzīn 3. be-meg-szorítás »actio stringendi« v. bzī-ḡ'īn).

4. bzī (p. et n. v. bzen, bzīn 3. vágó, beszélés »secans, incisio« v. bzīḡ'ū, bzīpḡ'a etc.)

b-zī (pro bē c'ī bō + szülő p. c'en, c'īn II. szaporító: 1. nő 2. nőstény) 1. mulier 2. femina animalium.

NB. A kab. fī-ze (fény szép = höl-gy = fehér-nép »mulier«) logikája után a bzī (nőstény) is lehetne azonos az 1. bzī (szép) szóval, de amaz Ad. nyelven ḡī-ze (szin szép M. szü-z), míg bzī (nőstény) itt is bzī, bzo alakú »bő-szülő« jelentésű, a mit a nős-tény (szék, nyüves-tény pro növés teve + Aug. ny.) is igazol.

bzī-ḡ'ī-n (bzī 3. + csinál, zslugorgat = elrejt) celare.

bzī-ḡ'a (p. perf. et. n. v. bzen, bzīn 4. szelet, darab pl. kenyér) segmentum, portio excisa, frustum cf. bzeḡ'axo.

bzī-ḡ'ū (bzī 4. + hó színü = fehér vágásu: 1. fehér nyárfa Ad. pḡ'a-sabe, puha-fa 2. hársfa) 1. populus alba 2. tilia.

bzī-ji-ptl (bzī nō + pillantása: nōies) mulebris ad. paç'e b. (serkedező bajusz) lanugo, barbula labii superioris juvenilis.

bzī-n 1—4 = bze-n 1.—4.

bzī-p-γ'a (bzī 4. + fa: szabó-minta) forma secandi, forma sartoriae artis.

bzī-p-tl (bzī 1. + p-t-lī = fō-tuli = piros: szép-piros, világos piros) candicans e rubro.

bzī-t-h'a (bze-n, bzīn 4. be-fel-szel, bzīt- v. Int. + h'a, γ'a n. v.: vágat, megkülönböztetés) discriminatio.

bzī-t-lyu-γ'a (bzī, nō + született: nō, a nōnek született) femina, mulier.

bzī-u, bzuu (Ad. bzuu, bzuo: bzī 2. bze bezzenő, szár-ny + ütő, verő = repülő M. ba-zsa-r, bzīu-r Ad. bzūž', nagymadár = sas, aquila: madar, madár) avis, volucris v. qole-bzīu, quale-bzīu.

NB. A M. ma-dar = kab. ma = ,a' + Jap. tori (avis).

bzu (pro bzuu, bzīu: madár, veréb) avis, passer: bzum ji lim çoder ji leps-ç (Zb. 26/51. A veréb husához hasonló a leveise is. Km.); bzu c'ikum ues-huter qeγ'eç'ej (ib. Kis madárka megindítja a hó-lavinát. Km.)

b-ža-b-le (b-že, ajtó = ble 2.: ajtó-fél) valva januae; postis.

bža-lle (id. szinező: 1. festő tkp. ajtófestő 2. szövetfestő) 1. pictor 2. tinctor.

b-ža-n = b-že-n 2. (kecske »capra«).

bža-ne (bže-n 4. v. zī-bžane).

bže, bž'e (p. bže-n 1. be-osanó, be-járó: nyílás, ajtó, kapu) apertura, janua, porta. v. bža-ble, bže-ze'uk', çh'a-γ'u-bže etc.

NB. E szót bő-szá-j (nagy nyílás) értelműnek azért nem vehetni, mert az Ad. p-če (id. cf. M. pi-csa janua, porta vitae, cunnus) azt nem igazolja.

- bže-čh'a-u (id. + reá-ütő, a mibe az ajtó ütközik: küszöb Ad. p-če-ku ajtó-köz id) limen: Zi-guγ' p-č'ir bžečh'aum tesč (Zb. 26/19. Az, a kiről említést teszel, a küszöbön ül: »Lupus in fabula«).
- bže-γ'u (p. bžen 4. + γ'u, galy = karó, cövek, csóva cf. Ad. p-čo-uo id.) palus vel palum.
- bžeh', bž'eh', bži-h' bž'ih' (p. n. v. bžeh'i-n: sövénykerítés) sepes, septum.
- bže-h'e-n, bži-h'i-n (bžen 3 + vesz: be-sövényez) sepire.
- bže-j (pro bž'e fel-serdülő + Aug. »nagy-növésű: platán-fa) platanus.
- bže-k'e (n. v. bžen 4. számítás, időszámítás) computatio annorum.
- b-že-m-i-šγ' (be III bele, belőle + že folyadék + obl. + p. šχi-n eszik, a mivel folyadékot esznek: kalán, kanál Ad. žemišxe id.) cochlear.
- bžemišχi-tle (id. + dülő, tartó: 1. kanál-tartó Zb. 12/4. 2. a kanál göbéje) 1. receptaculum cochlearium 2. cavitas cochlearis.
1. b-že-n, b-žin (syn. bž'en, bž'in 1. sül, ég, szenesedik »carbonescere, atrum fieri« v. bži-γ'a 1.)
  2. b-že-n (b III + osam, usan »intrare« v. bže).
  3. b-že-n, b-ži-n (id. + fog, csür: 1. be-sövényez 2. be-göngyölit »1. sepire 2. convolvere« v. bžeh'en, bžih'in, bži-j).
  4. b-že-n, b-ži-n (id. + szel: 1. be-szel, be-szur 2. be-ró = ró, számol, számlál, megoldvas) 1. incidere, infigere 2. numerare, calculare, computare

etc. v. bže-γ'u, bži, bžeke', γe-bžin, zī-bža-le, zī-bžane etc.

NB. Tüb. b-šar, b-šor, γ-šorba (to cut, to measure, to count) Kin. suan, Jap. su (numerus M. szá-m, Jap. ka-zu id.)

b-žen, b-žan, bž'en (id. p. Ad. bešen, p-čene : »szuró« kecske, vadkecske, zerge) capra, oryx, rupicapra. Cf. **Bezsán** (helynév).

bžen-deγ'u (id. + teγ'u kecske-takarító = seregély madár) sturnus avis.

NB. A megfelelő Ad. čeme-toγ'u »tehén-takarító« alapjelentésü. Cf. vīn-d.

bžen-ī-γ'o (id. tartó : kecske-pásztor) pastor caprarius.

b-žen-te-p'-k'e (id. + tető-felé-hintő : bárány-himlő, apró, kanyaró) morbilli.

b-že-'u-pe v. bž'e'upe (bže ajtó, nyílás + elő, orr : az ajtó elé) ante fores.

b-že-'ut-le (id. + ötlesztő : ütköző, tolóka, retesz, rigli) repagula, pessulus.

b-že-ze-'u-k' (id. egyfelé-el-kelő : egyszárnyu ajtó) janua simplex, univalvis.

b-ži, bži-j (pro b-ži-j, »becü« + nyuló : növény-hüvely, becü) siliqua v. ši-bži.

b ži (p. bžen, bžin 4. be-szuró : nyíl, kopja, dárda) spiculum, jaculum, hasta.

bži-čh'a (id. + fej : nyílhegy, kopja hegy) cuspis, acumen, spiculum.

bžičh'a-pap'c'e (id. + pe, orr, hegy + pöszölt : hegyes él) acies, acumen.

1. bži-γ'a (p. n. v. bžen, bžin 1. bele-sült : folt, szenny-folt) macula, labes : b. ji-γ'a-k'in (a foltot ki-hagy kelni = a foltot kiveszi) maculam delere. Cf. M. pi-sz-ok.

2. b-žī-γ'a (p. n. v. bžen, bžin 4. : rovás, szám, számítás, számjel) numerus, calculus, computatio : bžīγ'a-m χe-mī-t (számban benne nem levő = számtalan) innumerabilis.

bžih^c = bžeh^c.

bžī-k' (bžī, nyíl stb. + k'ī, nyelv: 1. kopja-nyél, dárda-nyél 2. peckesség, biggyesség) 1. manubrium hastae 2. rigiditas.

bžī-n = bžen 1—4.

bžī-pe (bžī, nyíl, dárda + fej, orr : kopja-, dárda-hegy) spiculum hastae, acumen jaculi.

bžī-ž'in pro b-ž'ič'in.

b-ž'a be (b-ž'e 4. Ad. b-ze, fő-sza-ru + bő = fő-szaru-bő : szarv-as) cervus, elaphus.

b-ž'a-qo (id. + dim. Ad. b-ze-r : a fő-szur-ó : szar-u) cornu.

NB. A Magyar csák (spitze, füllhorn) csákó ökörszarv, csákó szilaj) a kab. b-ž'aqo megkövült maradványai.

b-ž'aqo-ž'ej (id. csekély : löporos szaru) cornu pulveris nitrati igniferi.

b-ž'aqo-š-χo (id. vaskos : nagy-szarvu) magna cornua habens.

b-ž'a-'o (b-ž.e 4. + ól : méh-küpu) alveus apiarius.

bž'a-p'e (bž'e 4. + hely Ad. bza-pe Zb. 25/27. fő-szuró = szaru + hely : hegy-csák, hegy) cacumen, mons.

1. bž'e (p. bž'e-n 1. fel- végig sülő : megsült) tostus v. li-bž'e.

2. bž'e (p. bžen 2. fel-, nagyon serdülő, nővő »valde crescens« cser-je) frutex, v. bže-j, bž'e-χu-c, pa-bž'e, tla-bž'ë.

3. bž'e = bže (ajtó, kapu || janua, porta)

4. bž'e (p. bž'en 4. be-szuró: 1. szaru, ivó szaru, csé-sze 2. méh, a szuró 3. hegy-csák 4. arasz = a beszélő, felmérő) 1. cornu, cornu serviens bibendo 2. apis 3. cacumen, mons: Hunevīm ue-j-'ome mezivīm ji bž'e me-χ'ej Zb. 26/46. Ha a házi barmot ütöd, az erdei marhának szarva megmozdul. Km.)

bž'e-çh'ahu = bže-çh'a-'u.

bž'e-f (bž'e 4. + vonó-szivó: szoptató szaru) cornu serviens sugendo.

bž'eh' = bžeh'.

bž'e-χu-c (bž'e 2. + hó-szin + szőr, fehér szőrű cserje = gyapot) gossipium. Ad. bzu-ci-fe (id. fehér madár-szőr).

bž'e-qa-p-ç'â-ç (bž'e 4. méh + ki-bocsáta sereg: méh-rajzat) examen apum. v. qa-p-šīn.

1. bž'e-n, bž'ī-n (b III + sü-t: 1. fel-süt, fénylik, fehérlik 2. meg-sül) 1 candere, lucere, accendi 2. torreri, v. bž'ī 1. gu-bž'īn, lī-bž'e etc.

NB. A szék bi-zsi (meg-éget) bi-zsi-l (tűzzel játszik) e kazar ige maradványa.

2. b-ž'e-n, bž'ī-n (id. + serdül, nő »crescere« v. bž'e, bž'e-j etc.)

3. bž'e-n, b-ž'ī-n (id. + zsinegel, köt: befog» jungere boves curru v. bž'ī, 'udarebž'īn).

4. b-ž'e-n, b-ž'ī-n (id. + szel, szur: 1. belé-szur 2. fel-szel = mér »1. infigere 2. secare, mensurare« v. bž'e, bž'ī).

bž'en (id. p.) = bžen, bžan (kecske, »capra«.)

bž'e-'u (bže ajtó + elő: ajtó eleje, udvar) aula, spatium ante fores.

1. bž'ī (p. bž'en, bž'īn 1. felsütő, fényes, fehér, tiszta) candens, albus, purus.

2. bžī (p. bž'en, bžīn 3. járom, iga) jugum.

3. bžī (p. bž'en, bžīn 4. 1. szurony 2. mérő, arasz)

1. cuspis 2. spithama.

bžī-čīn (bžī 1. + csinál = tisztít) purificare.

bžī-f'e (id. + fény, két syn. derült-arcu) vultum candidum habens.

bžīf'e-n (id. igésítve : fényesedik »nitescere v. γ'abžīf'en)

bžīh^c = bže-h^c, bžīh^c.

b-žī-h'a (bžī 1. + ha, idő, kor : fehér kor = ősz cf. ues) autumnus.

NB. Hogy a M. ősz (canus) és ősz (időszak, autumnus) azonos, mutatja az Ad. bže-γ'a (ősz = fehér ha = tél »fehér kor«) bžeγ'a-pe (fehér ha orr = tél eleje = ősz), mert az őszt a fehér dér, a telet a fehér hó jellemzi.

bžīh'a-sse (id. + p. n. v. ssen vet = őszi vetés) satio autumnalis.

bžīn 1—4 = bž'en 1—4.

bžīn (p. bž'en, bžīn 1. égető = hagyma) caepa.

NB. A M. haj-ma (hagyma) a Tam. kây-ma id. szóval együtt a kab. χ'o-n I. (ég-, süt) ige származéka.

bžī-ne (p. bž'en, bžīn 3. be-zsinegelő = járom, iga) jugum : Zītlek'īm bžīner jī'arčīn-č (Zb. 26/33. Az erősnek a járom mértéke, singje. Km.)

bžīn-ī-χū (bžīn hagyma + hó-szin : fokhagyma) allium : čī č'aγīm aneč'eχūž' čo-k'ec'ī (Zb. 26/65. Föld alatt fehér tyukocska tojik, — mi az? — bžīnīχū).

bžī-z (bžī arasz + zzī egy : egy arasznyi) mensura palmi majoris : k'o-petm-i bžīz-naγ^c jik'urqēm (Zb. 26/57. Noha folyvást megy, mégis egy arasznyinál többet nem megy, — mi az? — bže »ajtó«).

bž'ī-že (p. bž'īn 4. szur + agyar, fog = bolha)
pulex.

b-ž'ou (pro b-ž'a-be (fő-szaru-bő: szarvas) cervus.

b-ža ('ža 'že b III nagyon + p. žen csür »nagyon
horgadó: cin, ón) plumbum, stannum. Cf. szék,
bá-di-g, báda-g, bádo-g v. b-ža-p'c'e, ža-p'c'e
že-γu.

b-žan-th'a (pro p'-č'en ragad + t-h'a lap = ragadó
lap: 1 enyv 2. gyánta, szurok) 1. gluten 2. re-
sina, pix.

b-ža-p'c'e (bža + fény-cirmos, fekete bádíg: fe-
kete ón) plumbum.

bžap'c'e-še (id. serülő: ólomgolyó) globulus plumbeus.

1. b-že, b-žī (b IV ba + dim. Korea pa-l, M. pa-ta
Man. be-t-γe v. ba-qīn, ba-qon: láb) pes v.
k'e-bž.

2. b-že (Ad. p-ce: kis-orosz viz, viz-ina, lengyel wyz
cseh vyza, tót viza: viza-hal) huso (Hausen
Fisch).

bže-qun-tχ' (id. + konyit + akaszt: halász-horog)
hamus piscarius.

b-že-ž'ej (id. + dim. vizácska: hal) piscis.

bžež'ej-beua-p'e (id. + pihegő-hely: kopoltyu) bran-
chia.

bžež'ej-i-ffe (id. + bő-r: hal-péNZ, hal-pikkely) squama
piscis.

bžež'ej-ja-če (id. + szed-ik, fog-ják: halász) piscator.

1. b-žī = bže 1.

2. b-žī (b bele + že-n, žī-n IV. szel, szur: vé-s-ő Ad.
pχ'a-p-ce, fa-véső) caelum, scalprum.

C (cz, ts, z Germanicum.)

cace = **zase** (nyárs) veru. (Zb. 26/61.)

ce, cī (Ad. ce cf. M. ce-dele, sző-r, szü-r, baju-c)

ce-j (Ad. ci-j Loewe coo id. + érő, járó, szőrből való: szü-r, cedele) pallium, gausapum.

cej-a-ççe (id. + sző: szür-szövő: takács) textor.

cej-tleç' (id. + törzsöl: szür-dörzsölő: fa-gomba) panus (Baumschwamm)

cej zer-a-ççe (id. + az-ra + szöv-ik: osztováta pro szova-ta, szövőszék) machina textoria.

cī (ce Ad. ce cf. M. sző-r, szü-r, ba-ju-c: sző-r, haj, gyapju, tulu) pilus, capillus, coma, lana, pluma, penna: Ged'ik'em cī χεχ' (Zb. 26/24. A tojásból szőrt vesz ki. Km.) v. çh'ac, bž'eχu-c, gudic, qazic etc. Cf. c'e-n, c'īn IV (szúr)

cī-'arī-tlh'a (id. + ujj-ra dülni-hagyó: fonal, feldolgozott szőr, rost) filum.

cī-k'ok' (id. + korong = szőr-korong; orsó, fonó-eszköz, guzsaly) fusus, colus.

cī-p-χ (id. + fel-horzsol, szőrvakaró: burka-, guba-füsü) species pectinis ad pectendum gausapum: ç'ek'o-cīpχ id. (Zb. 26/58; cī-wudâ (id. + 'udâ vert, ütött: tisztított gyapju) lana purificata.

c'a (pro c'e, c'ī M. ci-r-om, co-r-om, szu-r-om »impuritas, sordes« v. c'ale-n, c'a-pe)

c'a-le-n (id. + ol, el = müvel, csinál: cirmol, cormol, sároz, szennyez, el-be-ken; cicomáz) 1. inquinare, maculare, lutulare, spurcare, illinire 2. tersum reddere; v. zeyec'alen, zī-c'alen,

c'ale-ž-īn (id. v. Intens. v. te-c'aležīn)

c'a-n (ž'e-n, ž'ī-n sik-ul cf. M. szán, l-szán-kod v. s.)

- c'an-t-χ'o-n, c'an-t-χ'u-n (id. + tető-horzsol: iszánkod-ik, csusz-ik, csusz-kál) lapsare.
- c'antχ'ur-ī-γ'u (pro γ'o p. id. + ko-r, idő: iszánkodós, olmos idő) tempus quo summa terra glacie lubrica obducta est.
- c'antχ'urīγ'u-go (id. + adv.: 1. iszánkodva, csuszamodva, sikamlosan 2. csuszos, sikamlós) 1. lubrice 2. lubricus ad.
- c'ap'a-γ'a (c'ap'e + ság, ség: rondaság, piszkosság) sordes, spurcitia.
- c'a-p'e (c'a, c'e + p'e hely: cirmos hely: caf-os, ronda, sáros, piszkos) impurus, spurcus ad.: zi-çh'a qabžo zi-gu c'ap'e (Zb. 26/32. Feje, azaz teste, külseje tiszta, de szive piszkos. Km.)
- c'ap'o (id. + adv. o: rondán, piszkoson) sordide.
- I. c'e (Ad. ce, p. c'e-n I cf. M. ci-m. ci-me-r, cīn-kus név-huzás stb.: név, ci-m, nevezés, cimezés) nomen, titulus, nominatio, titulatio: c'eji-'on (nevét mondja, kihív) vocare, evocare: Jī c'em χodeç jīçh'ar (Zb. 26/19. Nevéhez, címéhez hasonló a feje. Km.)
- II c'e (c'ī, c'a p. c'e-n, cī-n I. v. c'e-le-n, f'ī-c'e M. ci-r, cse-r, szu-r, »fekete« ater ad.)
- III. c'e, c'ī (c'en, c'ī-n II csu-r, syn. sī v. c'īne, p-c'e)
- IV c'e (Ad. sse c'e-n IV rágó, szu-ró cf. M. se-r-ke tetü-mag: te-tü, rá-tü-z, rá-szúr) pediculus (insectum)
- c'ec'a-le (c'e II dupl. + le test = sok, tetemes: piszkolódó) murmurans.
- c'e-jjī-k'ī-γ'o (c'i, c'ī tő + ji-k'i, többől kelő + ko-r: a vetés, a mikor szárba indul) seges in herbis, seges euns in articulum.

c'e-k'e (c'e I + ig, val, vel) c'. je-ge-n (névvel kér-i, néven szólít, nevez) nominare, nomine vocare.

c'e-le-n = c'a-le-n.

c'e-le-ž-in (id. v. Intens.)

c'e-m (id. + obl. néven, M. ci-m)

I c'e-n, c'ī-n (syn. sen, sīn: 1. ég, sül, fénylik 2. szénes, cirmos, fekete, zöld-szinű lesz »1. ardere, candere 2. carbonescere, atrum fieri, viridescere«) v. c'e, f'īce, p'ce, c'alēn, c'elēn, uarce, lic'īn etc.

II c'en, c'ī-n (1. csurog, mozog 2. szar-ik 3. csűr, csavar »1. moveri, fluere 2. cacare 3. torquere etc.) v. c'īne, b-c'īn, p'c'en γ'ap'c'īn, c'īnk'īn, χe c'en, qac'en, qī-c'en etc.

III c'en, c'īn (1. csinál 2. szü-l, tojik »1. facere, gignere, parere etc.) v. jec'īn, je-nec'īn, k'ec'īn.

IV c'en, c'īn (syn. sen, sīn: szel, szur, sért, rág »secare, laedere, rodere etc. Rad. pro M. fa-c, pa-c, pi-c || bi-c, dö-c, re-ce, va-c-og etc.) v. c'e IV ma-c'e, p'c'en, p'c'īn, 'u-pe-p'c'īn etc.

V c'en, c'ī-n (Hang. recseg, szól »sonum edere, crepitare) v. c'īk'īn, ž'ī-je-c etc.

c'e-nše (ce I + nincs: névtelen) anonymus.

c'e-r (id. + r determ. ,a' név, ,a' cim) ji c'er te-tye-n (nevét rá-karcolja = aláír) subscribere nomen suum: ji c'er zex'ok'īn (nevét megváltoztatja) mutare nomen suum: jī c'er že'a-n) nevét szólni, néven szólítani) nomine aliquem vocare: uj c'er sīt? (neved mi? hogy hívják?) quid est nomen tuum, quid nomen habes?

c'e-rī-o (c'e I név, cim + ra, re + adv. hires, nevezetes) celebris, memoratus.

I c'ī (p. c'en, c'ī-n I fénylő = szí-n »color« v. c'ī-χu-n, c'ī-ptl)

- II c'ī (n. v. c'e-n, c'ī-n II sza-r-ik: sza-r (kab. determ. c'īr) stercus v. c'īpe, c'īv, žemīc.
- III c'ī + cī, c'ī, t'ī (tō, alj, föld Jap. tzi, tzu pars ima, solum, terra v. c'ī-χu, c'ī-sī-n etc.
- IV c'ī, c'u (id. i-ci, pi-ci, ci, ca, ce, c || parvitas, suff. dim. v. kki-c, ko-c' γ'ar-c, c'ī kū, c'u-χū etc.
- c'ī-χū (Ad. ci-fe, ci-pe, c'ī III föld + gyerek, fi: föld-fi: ember, emberi alak) homo.
- c'īχu-'a-f' (id: + édes: kedves ember) homo affabilis.
- c'īχu-'aze (id. + ügyes, mester: bölcs ember) homo sapiens.
- c'īχu-by (id. + byī, bog, kötés: derék-termet, termet) statura.
- c'īχu-bz (id. + b-zī szaporító: nő-ember, néember) femina.
- c'īχu-bzage (id. + búség: 1. ember-szar 2. gaz ember) 1. merda 2. nequam et improbus: c'īχu-bzager-i šī-uzīm j-'azeγ'oç (Zb. 26/77. Emberganyé is marha betegség orvossága)
- c'īχubz-tlep'q' (néember + törzs, nem: nőifaj, nő-nem) genus muliebre, sexus femineus.
- c'īχū-c'uχū (ember + csekély: emberke, törpe) homunculus, nanus.
- c'īχu-dīg' (id. + düh: dühös, merész ember) audax, homo audax.
- c'īχu-fe (id. + ffe bő-r, külső Zb. 21/169: emberi alak) forma, species humana.
- c'īχu-f' (id. + f'ī. vig, jó: szép külsejű ember, derék ember) homo spectabilis et bonus.
- c'īχu-γ'a-sâ (id. hagyja nevelni: emberül, jól nevelt) bene cultus, educatus.
- c'īχu-χ'u (id. + ka-m, him: férfi) homo virilis, vir.

- c'ĩxu-χ'u-tlep'q' (id. + törzs, nem: férfi nem) genus virile, sexus virilis.
- c'ĩxu-kod (id. + had: 1. ember-had, ember-tömeg 2. soknépű, népes) 1. copia, multitudo hominum 2. populosus.
- c'ĩxu-l (id. + le, li, hús: ember-hús, emberi test) caro humana, corpus humanum.
- c'ĩxu-ma-ç'e (id. + a csekély: kevésnépű) inops hominum, incolarum.
- c'ĩxu-n (c'ĩ I szin, fény + kap, fog: ismer, tud, megismer) scire, noscere, cognoscere): u-mi-c'ĩxu (te nem ismerő = ismeretlen) ignotus; v. ja-c'ĩxu, je-γ'ac'ĩxun etc.
- c'ĩxu-nša-γ'a (v. s. + ság, ség: embertelenség) inhumanitas.
- c'ĩxu-nše (c'ĩxű + nincs: embertelen) inhumanus.
- c'ĩxu-p-se (id. + busz, szusz: emberi lélek = valaki) aliquis: c'. ji-mi ç'ego (emberi lélek azt nem sejtve = nyomtalanul) sine indagine.
- c'ĩxu-šxo (id. vaskos: 1. testes ember 2. nagy, hires ember) 1. homo corpulentus 2. homo insignis.
- c'ĩxű-ze-γo-s (id. + esz-ve-csődülő: nemzet) natio.
- c'ĩk-o (v. s. + adv.: lassan, nem sebessen) lente: Jino ži'a, c'ĩko uate (oate Zb. 26/19. Hangosan szólj, de lassan beszélj. Km.)
- c'ĩku, c'ĩkű (c'ĩ IV. + dim. syn. c'uχű, t'ekű: csekély, kicsi, ki-csi) parvus, parvulus: Ne-c'ĩkű, pe-c'ĩkű, ten-c'ĩkű zi-ç'iγ' (Zb. 26/63. Kicsi-szemű, kicsi-orrú, kicsi subát viselő, — mi az? žiγ'o, egér).
- c'ĩkű-fekű (id. + alliteratio, fe-kű »végecske« aprólékos, csege-biga, apróság) minutus ad. minutics.
- c'ĩkű-ni-t'e (id. + dim.: csekély-ke, kicsike, kűsdeg) parvulus ad.

c'ī-k'e-n (c'e-n, c'ī-n V + kel: recseg, pattog) crepare
sicut sclopetum: fok' me-c'īk'e (fegyver puffog
»sclopetum crepat«)

c'ī-n I—V = c'en V.

c'īna-γ'a (v. s. + ság, ség: nedvesség, nyersség) hu-
miditas; cruditas.

c'ī-ne (Ad. sī-ne p. c'e-n, c'ī-n II csu-r vizes, vizenyő,
nedves, nyers, föyetlen) humidus, madidus, aquo-
sus; crudus, non coctus.

c'ī-ne-n, (c'ī-nī-n: áz-ik) madescere v. 'u-c'īnīn, γ'a-'u
c'īnīn.

NB. Ez igét származtathatni a c'ī-ne-ből, de
ez maga is lehet a csaknem általános turani c'ī,
čī, sī, so »szo-m-éhez: viz áhit«, su »aqua« +
ne-, nī- (maradó: tartó) vagy ne, nī (növdő, bő)
augm. részek összetétele cf. vize-nyő.

c'īn-k'ī-n (c'en, c'ī-n II sza-r-ik + kel: sza-r-ik) ca-
care: Je-g'abe'o c'īnk'ī-ft (pro c'īnk', ji-ft Zb.
26/59. Falát üsd' s fara szarik, mi az? Kuzanek'e
čīχuanč'ek'e — rosta — mikor azzal rostálnak.)

c'ī-pe (c'īn II sza-r + pe bő: sza-r, bú-ség) stercus;
cf. M. csu-f.

c'ī-p-tl (syn. se-p-tl ,c'ī I szin + fő-tuli: piros-szinű,
piros, veres) ruber ad.

c'ī-ptl-γ'u-n (id. + gyű-n: pirosodik, pirul) rubescere.

c'ī-sī-n (c'ī III tő, alj = tőre + székel syn. t'ī-sīn,
čīsīn: le-ül, csű-csűl) sedere v. de-γ'a-c'īs-h'a-n.

c'ī-v (c'ī II sza-r + p. ve-n, vī-n »vájó«: bogár »szar-
vájó« cf. f'e-g') scarabaeus v. pen-c'īv.

c'īv-go (c'īv-īn ger. adv.: futva, szaladva) currendo,
rapide.

c'īv-īn' c'īv-īn (c'īv igésítve »bogár-oz«: szalad, röpül)
rapide currere, volare.

c'iv-o = c'iv-go.

c'om-p'ire (c'e-n, c'i-n II c'i-me, csúrve + per-gő: csomboly, gömb) sphaera.

c'ut' (Hang. szó, hang »sonus« cf. c'û-n II): c'. žumī'a-n, szót nem szól = elhallgat) conticere.

c'u-'u-n = c'û-n I.

c'û (p. c'ûn I: csillogó, tündöklő, fénylő) micans, splendens.

c'û-go (id. + ger. adv.: csillogva, fényelve) micando, splendendo, nitide.

c'û-γ'a (id. nom. acti M. suga-r: csillogás, tündöklés, fénylés) fulgor, splendor. nitor.

I c'û-n, c'u-'u-n (cf. c'en, c'i-n I: csill-og, vill-og, fénylik, tündöklő) fulgere, splendere, micare.

II c'û-n (Hang. sonare: csen-g, csön-g) tinnire, ex. gr. auris: Uj th'akume c'ûr qaç'eme uj gu-çetlar qī-bde-χ'unoç (Zb. 26/72. Ha füled csengését eltalálják, a szivedben lévő megvalósul. nh.)

Ç (š+j, vel sh Anglicum palatale).

I ç (Mondomány mutató »suffixum praedicativum« Jap. shi vel ši kin. ši): ar pud-ç (az olcsó) vilis pretii est; s-tlay'uaç (látám) videbam; s-tlay'uγ'aç (már láttam) jam vidi.

II ç (Az igék 2-odik osztályánál aoristus mutató »suffixum aoristi verborum 2 ae classis«): mīr çit-ç (ez csitul, megáll) hoc stat v. çī-tī-n.

ç-a (pro çī-ja: oda ők, ott ők, onnan ők || combinatio praefixi verbalis çī »ibi, illuc« et pronominis pers. possessivi ja: ç-a-χ' pro çī-ja-χ' ott vevő-jük = ott vesz-ik) illi sumunt aliquid.

ça-be, açç-be (p. çe-n, çīn II serit, vacskol + be, bõ, aug.: lágy, puha, laza, gyöngéd) mollis, tractabilis.

çaben (id. igésltve v. γ'açaben.)

ça-çe-n, çeçe-n (Hang. sus-og v. peçaçen, 'u-çaçen je'uçeçen)

çaçe-r (çī-ja-çe = oda cseréli-k + r determ. mint főnév v. çen II: bérbeadás) locatio.

ça-γ'a (çe-n, çī-n II serit n. acti: fonál, arany-, ezüst-fonal, szalag, galand) filum; taenia, vitta.

çaγ'a-çen (id. se-r-it: fonalat serit: fon) nere, fila ducere.

ça-γa, çeγe (çe, çī aqua, urina + fog, tart: hügy-hólyag) vesica.

çaχo-r (çī-ja-χo = oda horzsolják + r det. v. çī-χo-n': kenõ, kenõcs) unguentum.

çaj (Rad. x: peták 5 kopekes pénzdarab) numus Russicus 5 copecorum: çaj-i-t' 2 X 5 kopekes).

ça k'o (çe-n çī-n III szed, fog + kelõ: fogásra menés: vadászat) venatio, captura ferarum.

çaq'o (p. perf çen I sült + liszt Zb. 21/303, 306 szerint helyesebb mfnt ç'aq'o q. v.)

ça-ne (pro je-çça-ne v. ççī): harmad ($\frac{1}{3}$ triens).

ça-o (V ç'è csekély, zsenge + go: fiatal) juvenilis: p-çī-çao (fiatal fejedelem) princeps juvenilis, uorq-çao (fiatal ur) dominus juvenilis.

ça-pχ'a (p. çe-n, çī-n IV singel, mér + fa: mérték, mérõfa, ki-fõl-mérés, mennyiség) mensura, mensuratio, quantitas: ç. zi'a (mértéke van = megmérhetõ) mensurabilis; ç. zī-trax' (mértéket arról veszik = minta, szabó-minta) forma, forma sartoria.

ça-pχ'a-nše (id. + nincs: mérték nélküli, mérhetetlen)
immensurabilis.

ça-še (pro çī-ja-še: oda visz-ik: šen, šin: szállítmány)
vectura.

I ça-t-en (ç'e-n. ç'ī-n II es-ik v. Intens. v. χe-γ'a-
çaten)

II çat-en (v. Int. ç'en: zokog, sir) plorare, flere.

çath'γ-u-r (çī-ja-tlay'γ'u ott látják + r det. v. tlay'γ'un:
látmány, látás, jelenés) apparitio, visio, phaenomena.

çao-γ'u, çeo-γ'u (id. + társ: fiataltárs, legénytárs)
socius juvenilis.

ça-uo = ça-o (1. fiatal ember, legény 2 lakadalmi
vendég) 1. juvenis 2. conviva nuptiarum.

çauo-f' (id. + f'ī, vig, jó: derék legény) juvenis firmus
et habilis.

ççabe = çabe (lágy, puha) mollis.

ççabe-ç'īžīn (id. + ç'en, ç'in csinál v. Int. puhit, lá-
gyit) mollire, mollificare.

I ççe (p. çe-n I ž'e-n I ég, gyúl »ardere, accendi«
zsi-r cf. kab. ççe-r; fodor-háj, zsir, faggyu) 1.
adeps, sebum, sebum 2. reticulum intestinale.

II ççe (pro çī-e-çī 10 X 10 v. çī, ç'ī, p-ç'ī Jap. so
10: szá z) centum: šši-ççe (šši-ji-ççe, ló száz-a
= száz ló) 100 equorum.

III ççe (pro ççī-e három-á: háromszor) ter.

IV ççe, çe (pro že'a, že' mondja: azt mondja, aszon-
gya) ait.

ççe-k' (ççe-n = çe-n, çī-n II sző, fon + vég: szövő-
vég: szövet, kelme) textum, textura.

II ççe-n (pro çen II: 1. se-r-it 2. sző) 1. contorquere
2. texere v. ççek'.

III ççe-n (pro çen III fog, vadász »capere, venari« v.
jeççen)

- ççi j (pro ççe + jji, 100 X 8: nyolc-száz) octingenti.
 ççi, çĩ (ççi-n p. çe-n, çĩ-n IV szelõ, rovás, méret:
 hár-om, ha-r-m) tres, tria cf. Korea, sei, seit id.
 ççi-go (id. + adv.: hárman, hármával) tres; terni.
 IV ççi-n, (çe-n, çĩ-n IV. cf. sa-r : sar-ab, sar-ol : nyir,
 sarol, sarabol) tondere.
- IV ççi-n (çe-n, çĩ-n IV szel — mér cf. sin-g: mér,
 singel, kimér) metiri, mensurare.
- II çe (p. çe-n II csu-r, csor-og »fluere« fluidum cf.
 Mon. ši-ge-, šê- mingere v. çe-χe)
- III çe (p. çe-n III tartó, szár »tenens, culmus« v. by'uç,
 pçe, 'apçe, tlapçe Kor. čaro handle).
- çe (id. 1. sze-r, szer-szám, fé-szer, eszköz 2. fegyver
 »1. instrumentum 2. arma v. 'açe, šeç, škeç etc.)
- IV. çe (syn. še »csapat« sereg, sok; »copia« Suff. aug.
 M. as, os, es, õs v. be-ç, bõ-s, nagyon bõ »co-
 piosus).
- çe, çĩ (id. és, is »et,-que,-ve«)
- çe pro ç'e I. II.
1. çe-çen (pro ç'e-çen : le-zsinegel = befog pl. lovat)
 jungere.
  2. çe-çe-n (pro ç'e-ç'e-n, szocs, szocsog, pocsog
 »cadere« v. by'açeçen, γ'açeçen, qajγ'açeçin).
  3. çeçe-n (dupl. çen V susog, v. çaçen).
- çeçer (n. v. ç'e-çe-n 1. lefogás : megfogás, fogás) ve-
 nando, piscando captura: bzaž'ej v. bžež'ej ç.
 (halfogás, halászat) piscatus.
- çe-g'e-m (pro çĩ-je-ge-m azt elolvasva »id perlegendo«
 Zb.21/182 v. je-ge-n).
- çe-g'a-çe (pro ç'e-ge-çe le-késelő + sok : hõs) heros.
 çe-γ'a-ç-h'a-n (pro çĩ oda + je-γ'a-çĩ-h'a-n hagy-ja
 mérve menni : eszve-hasonlit) comparare.
- çe-γ'a-k'o (v. s. nom. v. elengedés, elnézés) indulgentia.

çe-γ'a-k'o-n (ç'e le + hagy kelni: el-meg-enged, el-néz) *permittere, indulgere.*

çe-γ'a-tlade-n (ç'e le + hagy szaladni, folyni: le-ereszt, áraszt vizet) *inundari facere.*

çe-γ'e-ž-in (= çe-γ'a-žī-n le-hagy csurogni: lejárta, destillál szeszt) *destillare spirituosa.*

çeγ'ežī-p'e (id. + hely: szesz-főző-hely) *locus distillationis aquae vitae.*

çe-χe, ça-χe (çe, çī »csur, folyó« + tartó vagy hely: húgy-hólyag) *vesica*; v. γ'ut-h'an; çeχe-b-γ'u (id, + fekü: Venus dombja) *mons Veneris (anat)*

çeχ' (pro ç'e-χ'-go sietve: hamar, gyorsan) *cito.*

çe-χ-o pro çeχu-go.

çe-χo-n = çe-χun 1.

1. çe-χu (p. çe-χu-n 1. cserén vevő: megvevő, megvásárló) *emens, emtor: ffe-çeχu (bőr-szedő, bőrvásárló, timár) pellarius.*

2. çeχu (p. n. v. çeχun 2.: ti-tok, titkos) *secretum, secretus ad.*

çeχu-go (çeχu 2. + adv.: titkon, alattomban) *clam, secreto.*

1. çe-χu-n, çeχon (çe-n II cse-ré-l + hajt, kap: cse-rébe kap Zb. 26/54: vásárol, megvesz, bérbe vesz) *emere, conducere mercede*); v. qa-çeχun, zī-çeχu, zeχe-çeχoh'en.

2. çe-χu-n (ç'e alá + konyit: si-kk-asz-t, titkol) *celare, v. 'u-çe-χun.*

çe-k' (n. v. çen II cserél, elad: áru, portéka, eladni való) *merx.*

çek'-pxī-r (çek' áru + bog: áru-bog, áru-csomag) *mercimonium.*

çe-le, ça-le (p. çen, çīn IV. + test, mérő test: az arsin negyede) *quarta pars ulnae.*

çe-m (obl. ççe száz »centum«) cf. çenīqo.

I çe-n, çī-n (syn. ž'en, ž'in, c'en, c'in, sen, s'in I: 1. ég, süt, szenesedik 2. süt, fénylik, virad 3. látszik) »1. ardere, candere, carbonescere 2. lucere 3. apparere, videri etc.«) v. ççe I. çten, çtīn, famič, γ'a-^uçīn, qījçīn, qī-^uçīn, pçaf'e, pçen, pçīn, pçtīr etc.

II çe-n, çī-n (1. cso-r, csur-og, mozog 2. csü-n, csür-csavar, csigáz; fon, sző 3-forgat — cserél = elad »1. moveri, fluere 2. torquere, volvere, nere 3. volvere = mutare = vendere« etc.) v. çabe, çay'a, ççen, ççek', ççun, pçī etc.

III çe-n, çīn (1. sze-d, fog, vesz, tart 2. csuk, köt, zsi-negel 3. keményedik, dermed, fagy »1. capere, sumere, tenere 2. ligare, claudere 3. rigescere, fringere etc.«) v. 1. 'a-çe, çe, çī-qū, çten, je-ççen, qaçten, pçe 2. çīa, çītiă, çīk'in, çīun, çtīn, guçīk', p'īçen, p'çīun etc.

IV çe-n, çī-n (1. csa-p, nyes, vág »oda vág = odatartozik«, sért, érint 2. ró = számit 3. szab = mér, singel etc. »1. secare, tangere, laedere 2. secare = calculare, numerare 3. secare = metiri etc.«) v. 'ariçīn, çapγ'a, çendiz, ççīn, çcondexu, f'eçīn, p'-çe etc.

V çen, çīn (Hang. szu-sz, pöcced, fu »sonum edere, susurrare, flare) v. çaçen, çeçen, peçaçen, 'uçaçen.

çe-nak'en v. ç'enak'en.

çen-de (p. çen IV + tér, : hely: méret »mensura«) çende-γu (méretig = ig) usque.

çend-iz (id. + ji-z bele tömve = özön: mennyiség) quantitas; v. apçendiz, mīpçendiz etc.

çen-g'ate (çen II szö + kard Zb. 26/59 : szövő-bor-
da) spatha, pecten textorium.

çe-nībe (ççe I zsi-r + has Zb. 26/60 : kövér-hasu pl.
ló) obesum ventrem habens (equus)

çen-ī-f'e (çe-n II cserél, elad + vig, jó: jól eladható,
keresett pl. áru) vendibilis ex. gr. merx.

çe-nīqo (ççe II száz + fele: ötven, fél-száz) quinquaginta : Mel-i-çem zī mel çič'eme mel-çenīqo-ç
(Zb. 26/47. Száz birkából ötvenegy birka ha
hiányzik, félszáz birka számba megy. Km.)

çeo-γ'u = çao-γ'u (fiatal társ, legény társ)

çe-'o, çe-'o-n v. çe-u.

çe-pin = çī-pī-n.

çe-re (çe-n I ég »ardere« M. sze-r szer-et, szerelem ;
hiányos ige: verbum auxiliarium optativi): mībī
neχ're sī-tlāk'e çere (ennél inkább holtnak lenni
szeretnék) mortuum me esse mallet, quam hoc
— modo vivere: sji adem h'akjā çere-t (bár
atyám vitték volna el inkább) malui patrem meum
ablatum esse.

çeta-pχ'e (syn. ça-pχ'a v. Int. çe-n IV + fa: mérő,
mérték) mensura.

çe-tla-χe (ççī 3 + lábak Zb. 25/51: háromláb)
tripus.

çe-t'et'e-n (ç'e le + töty-ög: le-tötyög, leballag) lente
gradiendo ire.

çe-u, çe-'o (n. v. çe-u-n: so-haj) suspirium.

çeuay'e, çeuay'o (Zb. 25/3. 22) v. çīuay'e.

çe-u-n, çe-'u-n (çe Hang. so + ü-z, haj-t: so-haj-t)
suspirare, gemere.

çe-ž-īn (v. Int. çe-n II cserél, elad v. tliç'ež'in: elado-
gat) vendere, venditare, revendere.

çe-ž'e-r (ç'e le + n. v. ž'en usan : elindulás, elutazás)
discensus, digressus.

1. ç-h'a, ç-χ'a, çī-h'a (Ad. š-χ'a : çī çī tō, alj, föld + há-g : kiemelkedő : 1. ci-ka, csi-ra, fő, tető, ki-álló rész, ponk, hegy 2. fedő, takaró 3. kezdet, ok, ürügy) 1. germen, caput, apex, cacumen, mons 2. tectum, tegimen 3. origo, causa v. oa-ç'h'a ua-ç'h'a, qua-ç'h'a, qu-ç'h'a etc.

2. ç-h'a (id. »fej«, egy fejére = magára: maga, ön) ipse, sui, sibi, se ipsum etc.

3. çh'a (id. úr, gazda) dominus, herus : zi-çh'a çimī'am ji šīd h'am ješχ (Zb. 26/45. Mikor a gazda nincs jelen, szamarát a kutya eszi meg. Km.)

4. ç-h'a (id. »tete-jé-n, ra, re, ról, fölül) 1. postpositio : super, supra 2. praef. v. super-, sursum: ji-çh'a-m (tete-jé-n, rajta) supra.

ç-h'a-b-γ'u (fej, arc + felé + konyit : pofon-vágás) colaphus.

çh'a-c (id. + cī szőr I. tat. sač : ha-j cf. ke hajfürt) capillus, coma ; çh'ac-χuz' (id. + hó-s : ősz haj) capillus canus.

çh'ac-ī-k' (id. + vég k'e Zb. 25/30 : haj-ág, haj-fonat) plegma : çh'acik'-i-t' (két ágba font haj) duo plegmata.

çh'ac-ī-nše (id. + nincs : hajatlan, kopasz) calvus ad.

çh'ac-k'h' (id. + fark-hordó : hosszú, dús haj) capillus longus.

çh'a-çe (Ad. s-χ'a-še id. + çe-n, še-n csü-r, horgasztás : fő-hajtás, kin, ko-teu, üdvözlét, köszönés, fejbók) inclinatio capitis : salutatio : çh'açe χo-ç'īn (valakinek köszön) salutare aliquem.

çh'a-çeχu-ž (n. v. s. : fejtálság, fejadó) census in capita ; çh'a-çeχuž-īn (»fej« + vásárol, v. Int.

çe-χu-n: fejét megváltja a szolgaságból) se redimere e servitute.

ç-h^áa-çī-b (id. + csup: fej-csup) vertex capitis.

ç-h^áa-çī-ç-χ^ó-go (id. onnan + kanyarit: fejét elfordítva v. ç-χ^ó-n: elégedetlenkedve) aversione, indignatione.

çh^áa-çī-gũ (fej + p. çen, çīn ér + köz: fej-tető) vertex cf. çī-b.

çh^áa-çī-h^áa-n (id. + oda-hág, fejének megy: megrohan) aggredi, impetum facere.

çh^áa-çī-h^e-n (id. + mérve + vesz: fejének irányozza a kardot) caput alicujus gladio petere.

çh^áa-çī-χi-n (id. + onnan + vesz: leönti a folyadék tetejét) defundere, effundere summum vasis.

çh^áa-çī-χu-n (fej, tető + onnan hajt: elhajt, lehajt a tetejéről) depellere.

çh^áa-çīty^u (p. çh^áaçīty^u-n: öndicsekvő) se jactans; çh^áaçīty^u-γ^a (id. + ság, ség = öndicsekvés) laus sui; çh^áa-çīty^u-n (fejét = magát dicséri) gloriari, se jactare; çh^áaçīty^už' (id. p. + aug. nagyon dicsekvő) se valde jactans: Dele çh^áa-çīty^už'-ç (A dilló, bolond nagyon szereti magát dicsérni. Km.)

çh^áa-çī-tlatīk'-in (tetején + ott szaladgál: át-szalad, repül) transvolare.

çh^á-de (id. + loc. fejtett: tetején át) trans: çh^áade-χi-n (id. + vág: átvág a hegyen) transire per montem; çh^áadeχip'e (ib. p. + hely: hegyi átkelő) transitus per montem; çh^áade-žī-χi-n (id. + zuhan-t: átvét) trajicere (per murum); çh^áadi-žīχin id.

çh^á-f^e-bz (id. + fel-szelő: lefejező) decapitans: šyīn

- çh'af'ebz šxīn γ'abzeχ' (Zb. 26/35. Az ételben válogató, ételpusztító. Km.)
- çh'a-gu-χū (id. + köz + hószin : fejkopaszság) calvities.
- çh'a-γ'ahuz (id. + p. γ'a-ū-zīn hagy fájni : lárma, zaj) clamor, strepitus.
- çh'a-γ'a-ūžey' (p. s. tolakodó) infestans, molestus ;
- çh'a-γ'a-ūže-γ'u-n (id. magát + hagyja ucsunak nézni : megutáltatja magát, tolakodik) se odiosum, molestum reddere.
- çh'a-γ'a-va-γ'a (s. + ság, ség : fecsegés) loquacitas ;
- çh'aγ'ave (p. s. fecsegő) loquax ; çh'a-γ'a-ve-n v. vve-n (fej + hagy főni : fecseg, csacsog) loquacitare.
- çh'a-γ'u-bže (tetején + kandikál + ajtó, nyílás : ablak) fenestra ; çh'aγ'ubže-lī-pq' (id. + test-pikkely : ablakráma) margo fenestralis ; çh'aγ'um-bže-līpq' id.
- çh'a-χe-u (fej + bele-öklesztő : gombos-tű) acus fixoria.
- çh'a-χi-n (çh'a maga + hajlik : henyél, hanyagoskodik) cessare, pigritiae se dare ; çh'aχina-γ'a (v. s. + ság, ség : henyesség, hanyagság) pigritia, desidia, socordia ; ç-h'a-χi-ne, ç-h'a-χī-ne (id. p. henyé, hanyag) piger, socors, negligens.
- çh'a-χo (çh'a, fej, maga + ho, he, fej-hez : 1. fő-leg, főkép, 2. önálló, különálló) 1. praecipue 2. independens, separatus : žille çh'aχo (önálló, független nép) populus independens ; çh'aχo ç-h'aχo (külön külön) separate, separatim ; çh'aχoç''i-n (id. + csinál : elkülönit, külön tesz) separare.
- çh'aχo-go (id. + adv. : 1. külön állva 2. különös, önálló) separatim, 2. praecipuus, separatus.
- çh'a-χo-p-satle-n (magá-ho beszél : fecseg, dörmög magában) secum loqui, murmurare.

ç-h^á-χu-j (çh^á maga + χo-j, χo-je ho-ijlő, kellő: ön-kéj, ön-kény; akarat) lubens, decens sibi ipsi; voluntas: çh^áχuj-ç^ī-n (id. csinál: szabadságot) liberum reddere, dimittere.

çh^áχuj-t (id. tartó, önkéj-tartó: szabad, el nem foglalt) liber, suae spontis; non occupatus ad. çh^áχujt-go (id. + adv.: szabadon) libere, sponte.

çh^áχujt-i-g^o (pro çh^áχujt-ge-o: önkéj-nélkül Zb. 12/4. akaratlanul, hirtelen) sine deliberatione, repente; çh^áχujt-ī-γ^á (id. + ság, ség: szabadság, szabadságot) libertas, jus sui, dimissio, manumissio; çh^áχujt-īr (id. + r det.; szabadság, szabad idő, ráérés) libertas, otium, vacatio.

çh^áχujtnī-γ^á (çh^áχuj-tīn-ī-γ^á: önkéjtartóság: szabad akarat, önjogosság) voluntas, jus, juris sui esse.

çh^áχujt-o = çh^áχujt-go.

çh^á-ku-c^o (çh^á, fej + köz: agy-velő) cerebrum: çh^áakuc^o-īnše (id. + nincs: agyvelőtlen) cerebrum non habens.

çh^á-k^oe (id. + vég: fej-vég: 1. felső vég, csucs 2. fejében, ért, miatt, dacára) 1. cacumen 2. pro, propter, gratia . . . : dji bzeγ^o-çh^áak^o-m gedik^o-e-χuz^o-c^oīkū pis-ç (Zb. 26/61. Karónk hegyén pici fehér tojás ül. Mi az? — Hó — ,ues); abīçh^áak^oe (annak fejében, annak dacára) propterea, tamen, nihilominus).

çh^á-k^oo (id. + kelő, fej-re kelő: baj, nyomor, búbanat, aggodalom, sértés, kétségbeesés) malum, infortunium, calamitas; moeror, angor, injuria, desperatio; çh^áak^o-ç^īn (id. + csinál: megbántód-ik) affligi, injuriam accipere.

çh^áak^o-m (id. + obl.) ç. ji-h^é-n (bajnak hordója lenni = szomorkod-ik) moerere, affligi: ç. ze-γ^á-

h'e-n (bajtól magát hagyja vinni = elcsügged)
desperare.

çh'a-qu-pçh'a (id. konc, csont: koponya) cranium.

çh'a-l, ç-h'e-l (çh'a maga + len-g: malom, kézi malom) mola manuarial. v. p-sī-çh'al, žī-çh'al.

çh'a-m (id. obl, ciká-n, fejen: 1. tetején, rajta, on, en, ön 2. felülről) 1. super, supra 2. de, deorsum: çh'am je-ue-n (fejét üti = a széngöztől elájul) a vapore carbonum cephalalgiam accipere.

çh'am-iž (id. + že, žī ser-dülő: 1. csirába menő, kikelt vetés 2. fejbemenő, gabna-fej, (szlávosan kálász) 1. germinans, germinatio, seges 2. spica: çh'amiz qī-dek'e-n (a gabona kikel) germinare, enasci; çh'amiz deže-n (fejét hányja a gabona) spicari.

çh'am-k'e (id. + ig: 1. fölfelé 2. felülről) super, supra; de, deorsum.

çh'a-nše (fej + nincs: fejetlen) capite carens.

çh'a-n-te (çh'a-m + t'e, t'ī, tō: fej-alj: vánkos) cervical, pulvinus.

çh'a-pe (tető + fel, vég: tetőn, fe nt, felül) in cacumine, super, supra, de: žīçh'ape qī-ra-bz-i jebzenabze je'uγ'oj (Zb. 26/59. A fahegyeből ki-le-vágják s a szemetet összegyűjti; mi az? — guax'o — villa).

çh'a-pe-n (çh'a 4. reá, rá + pen II fé-r, men, ráfér: kellemes, alkalmas, valamire való) convenire; aptum, idoneum esse.

çh'a-pçe-t'ī-gu (çh'a I fej + bog + fok: fejtető, fejkorona) vertex.

çh'a-pī-hu-ps (u-p-s: fej-fel-el-pöszölő: bakó) caput detruncans, carnifex.

- çh'a-piñçe (çh'a I fej + pönyeg: fejkendő, női nyak-kendő) rica, velamen capitis.
- çh'a-p'ĩž' (p. n. v. s. táplálkozás, telelés) sustentatio sui, perhyematio; çh'a-p'ĩ-ž'-in (çh'a, maga + p'ĩ-n táplál v. Int.: magát tönntartani, táplálkozni) se sustentare, vesci.
- çh'a-r (çh'a I fej + r det.) h'ar f'e-çi-n (fejét veszi, lefejezi) caput amputare; çh'ar ç'auquatlen (fejét hagyja háborogni: zavarba hoz) confundere, conturbare animum.
- çh'arĩ-çi-n (fej-ről vesz) paa çh'. (Zb. 12/28. fővegét leveszi) caput detegere.
- çh'a-rĩ-qo-n (id. + ra, re + konyit, vág: fejébe vágja a főveget) caput tegere, imponere capiti.
- çh'arĩ-'o-n v. on (id. + mond; fej-re mond: örömmel fogad parancsot) ad iussa efficienda paratum esse v. ço-çh'arĩ'on. At. 15.
- çh'arĩue-n (pro çh'-ar-ue-n, uo-n fejet ver: törődik, gondoskod-ik) curam gerere, intercedere v. ço-çh'arĩuen; çh'arĩ-uo (id. n. v.: közbenjárás) intercessio, cura; çh'ar-uore-j (çh'ar + verős: fejét törni szerető: gondoskodó, valamiért nyugtalanodó) curam gerens.
- çh'a-tepç'o (çh'a I fej + ráfekü-tető: női fejtakaró) tegumen capitis feminarum.
- çh'a-tlanç'e (id. + bo-gyolós: fej-gyolcs, fejkendő) linteum, tegumen capitis.
- ç-h'a-t-le-n (çh', hegy, vég + dűl, a növényág hegyén dűl: virágoz-ik) florere: qe-mĩ-ç'uno ço-çh'atleç (Zb. 26/52. Virágzik, hogy meg ne ériék. Km.)
- çh'a-uo (çh'e I fej + utó: főfájás széngőztől) cephalgia a vapore carbonum.

çh'a-û-qo, ç-h'a-hu-qo (n. v. çh'a-u-qon fej-el-konyulás: alvás, álom, szunyadás, szendergés) somnus, somnus lenis; çh'a-û-qo-go (id. + ger. álmoson) somnolente; çh'a-û-qo-n (çh'a I fej + elé-konyul: el-al-sz-ik, szunyad, szendereg) obdormiscere, dormire.

çh'a-û-psī-γ'a (p. perf. s. a ki fejet beretvált) qui jam rasit caput: çh'a-ûpsīγ'a-ç, šxitlem dèp'k'ež' (Zb. 26/57. Fejet ujonnan borotvált a jászolyba ugrik; mi az? — čan, žan — beretva — v. ç'e új, friss); çh'a-û-ps-īn (çh'a I fej + el-pöszöl: fejet borotvál) caput radere; çh'a-ûps-žan (id. p. + bicska: borotva) novacula.

çh'a-û-sī-γ'o (çh'a I ok + elévetés: okvetés) causatio, praetextum; çh'a-ûsīγ'oç'īn (id. + csinál: okul vet, kifogásol) causari, praetexere.

çh'a-û-z (n. v. çh'a-ûzīn: fej-fájás) cephalalgia; çh'a-ûzī-h' (id. + p. h'en, h'īn hordó: más baját viselő, szivességet tevő) officium praestans alicui, gratum faciens alicui; çh'a-ûzī-le (id. + test, tetemes: fej-fájós) saepe laborans dolore capitis; çh'a-ûzī-n (id. fej + fáj: feje fáj) laborare dolore capitis: zīçh'a mī-ûzīm uj çh'a-ûz je-u-mī'at (Zb. 16/37. Fejfájásod ne mond olyannak, a kinek a feje nem fáj. Km.)

çh'a-z v. çh'a-ž.

çh'a-ze (çh'a 1. fej + egyszer: teljességgel) omnino (cum v. negativo: nem teljességgel »non omnino«)

çh'a-zī-f'ef' (p. çh'azīf'efīn: 1. magát szerető, önző 2. önfejű, makacs) captus amore sui, propriam utilitatem spectans 2. pertinax; çh'azīf'ef'i-γ'a (id. + ság, ség: önzés; önakarat, makacsság) amor sui ipsius, philautia; pertinacia; çh'a-zīf'ef'ī-n

(çh^{a} maga + felé vig, jó: önmagát szereti, akaratoskodik, önkényeskedik) *nimio amore sui captum esse*; *suam voluntatem v. libidinem sequi*.

çh^{a} -zī-huk', çh^{a} zī-'uk' (p. çh^{a} -uk'in, magát gyilkolni: öngyilkos) *carnifex sui ipsius*; çh^{a} -zīhuk'ī'ā (id. ság, ség: öngyilkosság) *autochiria*.

çh^{a} -ž, çh^{a} -ž', çh^{e} ž, çh^{e} ž' (çh^{a} fej + aug. fejeként: kiki, minden egyes, mint főnév) *unusquisque*: çh^{a} ž' ji nīž'e'γ'u ji γ'unge-maž'e'ç (Zb. 26/16. Mindenkinek a barátja a maga tükre és füsűje. Km.)

çh^{e} = çh^{a} ; çh^{e} cīk' = çh^{a} cīk'; çh^{e} çe = çh^{a} çe.

çh^{e} = çh^{a} (pro sīt- çh^{a} : miért?) *cur, quare?*

çh^{e} -çī-p-sīye-n, çh^{e} -ço-psīyen (fej-nél le-száll v. çī: valakinél leszáll a lóról) *ex equo descendere*.

çh^{e} -dī-zīχīn = çh^{a} dīzīχīh.

çh^{e} χo = çh^{a} χo; çh^{e} l = ç-h'al.

ç-h'en pro çih'en v. jeçh'en.

çh^{e} -pīç'e = çh^{a} -pīn-ç'e.

çh^{e} -rī-χīn = çh^{a} rīχīn.

çh^{e} ž = çh^{a} ž.

çh^{i} (pro çī'a-i fej is, fejére is = dacára) *etsi . . . tamen. ji tliž'īçh'i* (Zb. 21/157 öreg férfi létére is) *etsi ille senex esset, tamen . . .*

çχ'a = çh^{a} .

1. ç-χ'o (pro çh^{a} . fej: çχ'o je-h'e-n fejét viszi – megbüvöl »fascinare, incantare«)

2. çχ'o, çχ'u (p. çen, çīn I szenesedik + dim. szeneske: szür-ke v. sīrīχū, szederjes, kék, zöld) *cineraceus, lividus, caeruleus, viridis*; çχ'oa-nt'e (id. + dim. nī't'e) id. çχ'oant'e-bze, çχ'oant'a-bze (id. + tiszta – merőben szürke. Zb. 25/62.)

ç-χ'o-n (çī-χ'o-n oda-kanyar-it, el-kanyarít) *detorquere, invertere v. gur-çχ'o, çχ'orībze; çχ'orībze* (p.

id. + beszéd: csürt-csavart, kétértelmű beszéd (verba ambigua, amphibolia); $\text{ç}\chi^{\circ}\text{or}\ddot{\text{i}}\text{bze z}\ddot{\text{i}}\text{-m}\ddot{\text{i}}\text{-}\text{ç}'\text{em}$ u j gu- $\chi\text{etl } \text{že-u-m}\ddot{\text{i}}\text{'a}$ (Zb. 26/18. A kétérteimű beszédet nem értőnek ne beszéld el azt, a mi a szivedben van. Km.)

$\text{ç}\chi^{\circ}\text{u} = \text{ç}\chi^{\circ}\text{o} 2.$

$\text{ç}\chi^{\circ}\text{uh}'\text{-ps}\ddot{\text{i}}\text{h}'$ (pro $\text{çh}'\text{a-}'\text{u-h}' + \text{ps}\ddot{\text{i}}\text{-h}'$: fejelvevő, lélek-elvevő Zb. 12/27: méreg, Oszet. marg) venenum.

$\text{çi-b}\gamma^{\circ}\text{u}$ (pro $\text{ççe} + \text{ji-b}\gamma^{\circ}\text{u}$ száz-nak kilence: kilencszáz) nongenti; çi-bl ($\text{ççeji-bl}\ddot{\text{i}}$ 100 X 7: hétszáz) septingenti; çi-ç ($\text{ççe-j}\ddot{\text{i}}\text{-ç}\ddot{\text{c}}\ddot{\text{i}}$ 100 X 3: háromszáz) trecenti; çi-j . $\text{ç}\ddot{\text{c}}\ddot{\text{i}}\text{-j}$ ($\text{ççe j}\ddot{\text{i}}\text{-j}\ddot{\text{j}}\ddot{\text{i}}$ 100 X 8: nyolcszáz) octingenti.

çij-en , çij-in (v. Int. çe-n , çin I-V)

$\text{çi-n}\ddot{\text{i}}\text{n}$ ($\text{ç}\ddot{\text{i}}\text{-j}\ddot{\text{i}}\text{-n}\ddot{\text{i}}\text{n}$: ott maraszt »relinquere«) zauom j i pser $\text{çin}\ddot{\text{i}}\text{n}$ (lelkét az ütközetben hagy-ja, elesik) in pugna interire.

çi-pse-hu-n ($\text{ç}\ddot{\text{i}} + \text{ji pse-hu-n}$: valahol életét csapja: él, lakik valahol) vivere, degere.

çi-ptl (pro $\text{ççe j}\ddot{\text{i}} \text{ptl}\ddot{\text{i}}$ 100 X 4: négyszáz) quadringenti.

çi-p'atle ($\text{ç}\ddot{\text{i}}\text{-j}\ddot{\text{i}} \text{p'atle}$: ott az ide-je: alkalmas idő) oportunitas, tempus opportunum.

$\text{çit}'$ ($\text{ççejit}'\text{u}$ 100 X 2: két-száz) ducenti; $\text{çit}\chi\ddot{\text{u}}$ ($\text{ççeji-t}\chi\text{u}$ 100 X 5: öt-száz) quingenti.

I $\text{ç}\ddot{\text{i}}$, $\text{ç}\ddot{\text{i}}$ (Ad. çe , çe-r M. $\text{cs}\ddot{\text{o}}\text{-sz}$, $\text{cs}\ddot{\text{o}}\text{-r-sz}$ Jap. $\text{ç}\ddot{\text{i}}$: föld, talaj, hely) terra, solum, locus.

II $\text{ç}\ddot{\text{i}}$ (id. 1. »helyt, oda, ott, onnan 2. gerundiumok és föltételes módu igék előtt »meg« nyomósító Ige-irányító) ibi, illic, illuc, illic; praef. verbale emphaticum in gerundiis et in modo conditionali: $\text{u-ç}\ddot{\text{i}}\text{-m}\ddot{\text{i}}\text{-t}'\text{is}\ddot{\text{i}}\text{m}$ $\text{u-ç}\ddot{\text{i}}\text{-guš}\ddot{\text{i}}\text{'aqem}$ (Zb. 26/19. Ha valahol nem ülsz, ott nem beszélhetsz. Km.);

u-çī-mī-k'ož'inom u-çī-mī-'ož' (Zb. 26/17. A hova nem jársz — a hol nincs befolyásod — oda ne üss. Km.)

III çī, ç'ī (pro p'-çī Tüb. b-žū kéz = kétkéz = tiz Jap. so »decem« in compositione).

çīa (ç'īa Ad. čea, čea-r p. çe-n, çī-n III. zsgordik, dermed Jap. ši-mo frosty, Korea, sie-ri hoarfrost, dér, szaj: hideg cf. Jap. hi ice. siya cold, hűvös, fagy) frigus, gelu; frigidus ad. ž'ī zīyemīt çīar çīaqèm, p-ske zīyemīt 'uzīr 'uzqèm (Zb. 26/37. Az olyan hideg, a mikor szél nincs, nem hideg, az olyan betegség, a melynél nincs köhögés, nem betegség. Km.); çīa-go (id. + adv.: hidegen, fagyosan) frigide; çīa-γ'a-tlen (id. + hagy dűlni: halálra fagyaszt) frigore perire facere.

çīa-m, ç'īa-m (id. + obl. hidegen, fagyon) çīam jisâ v. jissâ (hideg, fagy érte, megfagyott) gelatus ad.; çīam 'uz qīyeyin (hidegen betegséget kivesz = meghűl) refrigeratus aegrotare.

çīa-tiä (id. + t'e, t'ī dim.: hidegecske, hűvös) frigidulus; çīatiä-ç'īn (id. + csinál: hűvösít) refrigerare; çīati-γ'a (id. + ság, ség: hűvösség) frigiditas.

çīa-tle-n (hűdeg + dűl: halálra fagy) frigore perire: çīa-so-tle (majd megfagyok) morior frigore, valde frigeo.

çī-'a (p. çī-'a-n, ott áll, helyt-áll: létező, meglévő) existens; çī-'a-ç (id. praesens 3. pers. megvan, itthon van) est, existit, adest, domi est; çī'a-γ'a (id. + ság, ség: létezés, meglét, jelenlét) existentia, praesentia; çī'a-qèm (id. + künn, nélkül: nem létezik, nincs) non est, deest: 'ax'se ç. (nincs pénz) pecunia deest.

çī-'a-n (ott áll, helyt-áll: megáll, megvan, jelen van, létezik) esse, adesse, existere; çī'â (pro çī-'a-a id. p. perf. a volt, a mi vala, a létezett) id, quod erat, existebat.

çī-b (p. çen, çin ér + fél, ódal, v. çh'a-çīb fej-csup »vertex«)

çī-ble pro šible.

çī-bzī-ç'in (oda be-szorít: elrejt, eltitkol) celare. v. bzī 3.

çī-bž'ij (çe-n, çī-n syn, šen, šin csú-r + égető: paprika) capsicum annum: ud-bīn dji k'ou'wane qī-doptle (Zb. 26/65. A kerítésünk részén át büvész-család kukucsál ki, mi az? — çībž'ij — paprika).

çī-c'alle-n (oda + mázol: oda-törül, megtörül) tergere.

1. çī-ç (p. çīçin 1. oda-vágó: ré-sz, cf. sen, sīn alkatrész, bizonyos rész) pars, pars constituens, portio: žillem ja-çīç (zsellérségnek része = falubeli) ad paganos pertinens: a γ'avem çīç qari-γ'eçeγungo (azon gabonából valamennyit veteendő végett) ad emendum aliquantum illius frumenti; v. ja-çīçgo.

2. çīç (n. v. çīçin 2: nyerítés) hinnitus.

çī-çe (Hib. pro çī-ç'e.)

çī-çen (ott fog 26/3) bžež'ej çe-u-çe (halász) piscari.

çī-çī'a-r (II çī + n. v. çī'an: a valahol tartozkodás) commoratio, habitatio.

1, çī-çī-n (id. + çen, çin 4. oda vág: tartozik valahová, valaminek része) pertinere, conjunctum esse cognatione: ji ademre ji anemre qurejš tlep'qīm ja-çīçâç (atyja is anyja is a Koreis törzshöz tartozának) pater et mater ejus originem a stirpe Coreisitica ducebant.

2. çīçin (Hang. dup. çin V csics-eg: nyerit) hinnire.

- çī-çtež-īn (çī II + v. Int. çte-n dermed: megijed)
 pertimescere; qarabγ'ur jik'e çoçtež (Zb. 26/23.
 A gyáva maga farkától megijed. Km.)
- çī-ç'e (p. n. v. s. valamiből esés: leengedés az árból)
 remissio e pretio, diminutio pretii; çī-ç'e-n (çī
 II oda, onnan + es-ik: 1. leszáll az árával 2.
 meg-esik, megtörténik v. qaçīç'en 3. hiányzik) 1.
 diminuere pretium 2. accidere 3. deficere: çh'ar
 psoume pī'a çīç'erqēm (Zb. 26/7. Ha a fejegész,
 főveg nem hiányzik. Km.)
- çīç-'e-za-go (ger. ç'e-ze-n alá-vet, alapot vet: tól, től
 kezdve, fogva) ex eo tempore quo . . . mi χībar
 qī-çī-ž-ra'āme çīç'ežago (attól fogva, hogy e hirt
 nekik elmondák) ex eo tempore, quo hunc nun-
 tium illis exposuerant.
- çī-de-k'oj (çī II + n. v. de-k'ojin tetőre kel) taç'tem
 çidek'oj (trónra lépés) actio regnum occupandi.
- çī-dež-īn (çī II + tűz 1. oda-tűz, varr 2. odatűzni
 való, folt) 1. adsuere 2. lacinia adsuenda: çh'až
 jezīm çode ji-çidežinc (Zb. 26/32. Mindennek
 magához hasonló a foltja).
- çīgon (Hib. pro çī-γīn).
- çī-gu (p. çin IV. + köz: felső rész, tető) pars summa,
 apex, summum.
- çīgu-by'o (id. + bő Zb. 25/61. lapos tetējü pl. főveg,
 paa) summum planum v. latum habens (pileus.)
- çī-gu-fīk'īn (çī II + ott + sziv, + vig-ad: valamin
 örvendez) gaudere aliqua re.
- çī-gu-γ^c (n. v. s. bizás, remény, óhaj) spes, desiderium;
 çī-gu-γī-n (çī II oda + sziv, gyuha + konyit: bizik,
 remél, vár, ohajt) sperare, desiderare: bzage
 p-ç'eo fī u-çī-mī-guγ^c (Zb. 26/22. Ha gonoszat
 cselekszel, jót ne várj. Km.): uj 'a psour sji'an

nax'ri u-z-çiguy'ır sji 'a-çeret (Zb. 26/67. Inkább szeretném, hogy az enyém legyen az, amit ohajtasz, mint mind az, a mivel birsz. Km.)

çi-gu-pçe-n (id. + sziv + csúsz: elfeled) oblivisci.

çi-γ'a (p. perf. çī-n II csúr, fúz, füzér) namaz (nemez)-
çiγ'a (imafüzér) corona orbicularum precatoriorum.

çi-γ'a-çte-n (id. + hagy ijedni: valamitől elijeszt) de-
terrere a re.

çi-γ'a-ç'e (n. v. s. csökkentés, ki-le-vonás) diminutio,
subtractio: çī-γ'a-ç'e-n (çī II onnan + hagy es-
ni, csökkenni: csökkent, apaszt, le-ki-von) dimi-
nuere, subtrahere: qo p'c'ı̄upsim j-ane guf'e
çiγ'aç'eqem (Zb. 26/26. Hazug fiúnak anyja a
szivörömben kifogyhatatlan. Km.)

çi-γ'a-γ'u (n. v. s. sokasítás, szaporítás) augmentatio;
çi-γα-γ'u-n (çī II oda + hagy gyül-ni v. çī-γ'u-n:
sokasít, szaporít) augere.

1. çī-γ'a-hun v. çī-γ'a-'u-n.

2. çī-γ'a-hu-n, çī-γ'a-u-n (id. + hagy hullni: 1. hullat,
ejt) 1. sinere vel pati cadere: šši ji soku çīç
maf'em çī-ri-γ'a-u-m (ló serényéből keveset a
tűzre ejtve); χı̄baro çīγ'a-u-n (hirül ad) nuntium
referre.

çi-γ'a-k'in, çī-γ'e-k'-in (id, + hagy kelni: ki-küld, ki-
el-meneszt) exire facere, emittere, dimittere): ji
"aqilim çh'a-çiγ'ak'in (eszének a főből keltője
lenni = kiverni az eszét a fejből) conturbare
alicujus animum vel rationem.

çi-γ'a-pç-k'u-n (td. valahová + hagy mászva menni:
elbujtat, eldug) celare, occultare.

çi-γ'a-t (Imper. s. hagyd ott, ne bántsd, ne nyúlj hoz-
zá) noli tangere! çī-γ'a-tī n, çī-γ'e-tin (çī II ott
+ hagy tartozkodni: 1. ott hagy, rendben hagy,

tart 2. valaminek lenni hagy) 1. relinquere, omittere, non tangere ; tueri, curare domum 2. sinere, curare fieri : 'ar çĩ'atĩ (az hagyján = azon kívül) id omittendo, praeterea.

çĩ-γ'a-'un, çĩ-γ'a-hu-n (id. + hagy ütni: 1. ereszt, árszt szagot 2. leszoktat) 1. odorem reddi facere 2. desvefacere : me zĩ-çĩ'γ'a'un (illattal magát hagyja ütni = illatosítja magát) se odoribus implere.

çĩ-γ'ek'in = çĩ'ak'in.

çĩ-γ'e-γ'a-χo-n (çĩ-χon odaken, kétszeres műveltető: kenet, kenni hagy) curare ungi.

çĩ-γ'e-šin, çĩ-γ'aši-n (çĩ II + hagy serülni: csűr, csavar, serit) torquere, tortum reddere.

çĩ-γ'e-tin = çĩ'atĩn.

1. çĩ-γ'ĩ-n (çĩ II oda + gunyáz, akaszt: felölt, visel öltönyt) induere, induere sibi vestem, gestare vestem ; 2. çĩ'ĩn (id. p. n. v. felöltő, gunya, Ad. me-hone, a'gunya, öltöny) vestis, vestimentum v. γ'on-ç'e'γ' ; çĩ'ĩnĩ-k'e (id. + vég: öltönyszély, uszály) limbus.

1. çĩ-γ'o (pro çĩ-γ'u-o együtt) una cum. .

2. çĩ-γ'o, çu-γ'u (p. çen, çin IV mérő + ko-r: kor, idő, időszak) tempus, v. 'abĩçĩ'γ'o ; qĩ-çji'γ'ezež'im çĩ'γ'o (ki haza forduló-kor = a mikor hazatért) in tempore, quo domum redivit . . .

çĩ-γ'oat-in, çĩ-γ'otĩn (çĩ II valahol + talál; megtalál) invenire.

çĩ-γ'oa-ze (p. s. : 1. odairányuló, vonatkozó 2. vezető, odairányító) 1. spectans, respiciens ad rem, respectum habens ad 2. dux viae, hodegeta ; çĩ-γ'oa-ze-n (çĩ II oda + ho + szán, fordul: irányul; tájékozódik, tájékozva van) vergere in, ad, versatum esse, expertum habere.

çĩ-γ'ο-n v. çĩ-γ'u-n.

çĩ-γ'u (p. n. v. çĩγ'un : 1. oda-gyűlő, együtt levő, szaporodó 2. pótlék, járulék) accedens; accessio, accessus, additamentum; çĩγ'ua, çĩγ'oa (id. p. perf. járulékos, szaporodott) accessorius, additus, autus ad.

çĩγ'u-j (pro çĩ-γ'ο + i: kor is: sīt çĩγ'uj (mikor is = mindig) semper.

çĩ-γ'u-n, çĩ-γ'ο-n (çĩ II oda + gyű, gyű-l: 1. összemeggyűl, csatlakozik, sokasodik, szaporodik 2. nők után szaladgál 3. sokasít, gyarapít) 1. accedere, accumulari, augescere 2. sectari feminas 3. augere; çĩγ'uo (pro çĩγ'u-go id. + adv. ger. Hib. çĩγ'ο: együtt, csokor-ban) una cum, collective: γ'use bzage p-çĩγ'ο miçem u-ji-mi-ben (Zb. 26/50. Ha gaz kíséřd van, medvével ne birkozzál. Km.) v. zeçĩγ'ugo, zeçuy'ο; çĩγ'u-r (çĩγ'u + r det. M. csok-or, csuk-or: sokaság, kíséret) cohors, sequela, asseclae.

çĩ-γ'u-pça-γ'a (n. v. çĩγ'upçen : feledés) oblivio; çĩγ'upçex' (id. p. + aug.: feledékeny, a kinek valami eszéből kikoppan) obliviosus; çĩ-γ'u-p-çe-n (Ad. še-hu-p-še-n, syn. gu-rĩ-zen s így a helyes alak çĩ-gu-p-çe-n, onnan eszéből csusz-ik: ki-koppan az észből = elfelejt) oblivisci; çĩγ'upçež-in (id. v. Int.)

çĩ-hua-go, cĩ-ua-go (p. ger. s.: odaűtő, megcsapó: me çĩhuago (szag űtő = illatos) odoratus ad. çĩ-hu-n, çĩ-'u-n, çĩ-u-n, çĩ-wu-n (çĩ II oda + űt: űt, csap a szag) halare, reddere odorem: ba-me çĩhun (bű szag űti az orrot = bűz van) foetidum odorem reddere: me çĩhun (szaga van) olere v. qĩ-z çĩ-'un; çĩ-huž-in (id. v. Int.: elhagy, tkp. elcsap rossz szokást) desvefieri.

çĩ-h^c (Ad. sse- χ a, szaru hordó syn. b-ž'a-be fõ-szuró-bõ, s így p. çe-n, çĩ-n IV. szuró + hordó, h^cen, hⁿin: szarvas) cervus, cf. T. tat. si γ -ir (vacca = kab. çih^c-ir det.)

çĩ-h^a (az alulról hágó, ci-ka, fej, a çh^a, ç χ ^a eredeti alakja) çih^a-k'o = çh^a-k'o.

çĩ-h^a-n çĩ-h^e-n (çĩ oda + há-g, megy: oda-megy, megtámad) adire, aggredi: miçem u-çĩ-mi-h^amie, qĩ-p-çih^anoqem (Zb. 26/50. Ha nem támadsz a medvére, az rád nem fog támadni. Km.)

çĩ-h^e-n (çe-n, çin IV. mér, singel + vesz: mérve vesz »mensurare« v. γ ^açh^cen, je-çh^c); çĩ-hⁿ-n (id. v. qa-çihⁿ)

çĩ- χ i-n (çĩ II onnan, valahonnan + vesz: le-vesz, levet öltönyt) exuere vestem.

çĩ- χ o (p. n. çĩ- χ o-n v. çĩ- χ on kenõ, kenõcs) unguentum.

1. çĩ- χ on (çĩ + hull: belé-fér »intrare« v. guçiy χ oago, guçiy χ ioa γ ^a)

2. çĩ- χ on (id. + kanyarul: odarfordul, fordít »advertere« v. qaçiy χ on)

3. çĩ- χ o-n, çĩ- χ u-n (çĩ II oda + ken χ on, χ un IV: oda-,rá-,be-ken) ungere, inungere, linere: sabin çiy χ on (szappanyoz) sapone linere; si γ odiz ç-a-mi- χ uam-i (Zb. 21/211 . . . bár mennyit nem kenék is = minden kenés dacára) quamvis unxissent v. çay χ or, še χ u.

çĩ- χ uj-t-ir (id. + kěj-tartó = szabad idő, szünidõ) vacatio, otium.

1. çĩ- χ o-n (id. + kanyarul, fordul, fordít »verti, vertere ad-vertere; a-vertere« v. çh^a-çĩ-ç χ 'ogo, ç χ 'ori-bze, etc.)

2. çĩ- χ o-n (çĩ II oda. + kap: el-meg-fog »capere, te-

nere« v. gu-çχ^o-n, te-guçχ^o-on, udara-çχ^o-on, žejba-çχ^o, gurçχ^o etc.)

çī-χ^u-me-n (pro çī-χ^u-me-n valamitől kimél: meg-kimél, meg-óv, megtart) parcere, servare.

çī-χ^u-n (çī II oda + gyűn, lesz: megesik, megtörténik) accidere; çīχ^u-r (id. p. det. a megeső, megtörténő, esély, véletlen, alkalom) accidens, accidentia, casus, occasio etc.

çik'-â (p. perf. s. megkeményedett, cf. szik-ár, szigor, goromba, felfuvalkodott) durus, crassus, severus, superbus, insolens; çī-k'i-n (çe-n. çī-n III szigor-odik + kel: 1. keményedik, szigoru lesz, durvul, fölfuvalkodik 2. csu-k megerősít, szűkit) 1. dürescere; superbire 2. firmare, occludere, obturare) v. gu-çik', gur-zī-çik', qī-çh'a-çik'in etc.: u-çī-mik' merk'et'an (Zb. 26/24. Ne légy önhitt hadi-szatócs! Km.); çik'i-γ^o (id. n. v. dölyf, önhittség) superbia, confidentia; çik'iγ^u-f'e (id. + vig, jó: hamar elbizakodó, dölyfös) prae-fidens, qui cito superbit; pçitlir guk'odiγ^uaf'eç jiki çik'iγ^uaf'eç (Zb. 26/3. A paraszt hamar elcsügged, de hamar önhitt is. Km.)

çiq, çī-qu (p. çe-n, çīn III szed, fog, tart + dim. edény tartócska) vas, vasculum: çiq qutak'e u-šxeme, b-dīγ^uar qīç'ek'izinoç (Zc. 26/71. Ha tört edényből eszel, kitudódik, hogy loptál. nh.)

çī-qo-j (p. çen, çīn IV szel, szilakol + dim. cikk: törmelék, aprólék, morzsa) mica, micula.

çīqojin (id. igésítve v. γ^a-u-çīqojin)

çīqū = çiq, v. h'aqū-çīqū.

çīqu (syn. c'i-ku, csekély, kicsi: çīqu-ade (kicsi atya, após, a feleség atyja) pater uxoris; çīqu-ane (anyós, a nő anyja) mater uxoris.

çī-ilež'e-n (çī II ott + dolgozik : valahol dolgozik)
opus facere, laborare : hunem çillež'en (honn dolgozik, gazdálkodik) administrare rem familiarem.

çī-maço (Hib. ç'i-maço, p. çe-n, çin III dermed, fagy + nap : szaj-nap cf. çia : tél) hyems, tempus hibernum ; çīmaço-k'e-maze (id. + fark + hó : télutó-hó) Februarius ; çīmaço-maze (id. + hó : télhó) Januarius.

çīmaço-r (id. + det. ,a' tél) çīmaçor h'e-n, h'i-n (a telet hordja == kitelelni) hyemem transigere.

çī-mī-'a (p. neg. çī'a-n : nem létező, hiányzó) deficiens, non existens ; çī-mī'a-γ'a (id. + ság, ség : nem lét, hiányzás) non existentia, deficientia ; çī-mī-'a-n (neg. çī-'a-n ott áll : nem létezik, hiányzik) deesse, deficere ; çī-mī-'ā (id. p. perf. : nem létezett, nem volt) id, quod deerat, defuit.

çī-mī-ç (p. neg. çī-çī-n : oda nem tartozó, nem részes, nem tulajdonképi) expers, non pertinens, impertinens ; improprius ; çī-mī-ç-go, çī-mī-çou, ç-mīç-go (id. + ad. ger. oda nem tartozva ; kívül, kívülről) non pertinendo ; in absentia alicujus ; extra, praeter : sī-huk're çh'e ççe riqunīm zzi ney' çī-mīçou sī-huk'āç (Zb. 21/174. A megöltem fej, hogy százat üssön ki, egynél több nem hiányzott == egy hiány éppen százat ölék meg) centum capita minus unum occidi.

çī-mī-ç'u-k'e (ç'un gyű, lesz ger. neg. legalább, ha egyéb nem lenne) alioquin.

çī-mī-ç'um (n. v. neg. çīç'ume-n : a kötelezettség meg nem tartása) defecctus in conservatione obligationis.

çī-mī-t-go (ger. neg. çitīn ott nem tartozkodva : nem

létező, hiányzó) non existens, carens: tli čimītgo
(vérszegény, vértelen) exsanguis.

čī-mī-t-γ^u-n (neg. čītγ^un : becsmérel, ócsáról) obtrectare,
vituperare.

čī-mī-uo-go (ger. neg. čī-uo-n, čī-u-n : tévedés nélkül,
az egyenes iránytól le nem csapva) sine errore.

čī-mī-uož-go, čī-muož-go (čī-uožin v. Int. ger. neg.) id.
čī-n I—V == če-n I—V.

čī-n = čen IV (1. vág, neki-vág, életét kockáztatja,
nyír, nyes 2. mér, singel) 1. ultima audere, secare
2. mensurare; čine (id. p. a vágni, a nyirni való:
1. bárány, birka 2. juh-hoz, birkához tartozó) 1.
agnus, ovis 2. ovis.

čī-ne-n čī-nī-n (čī II oda, ott + marad M. szū-n :
1. abban marad 2. abban hagy, ott maraszt)
cessare, desinere, desistere, relinquere: gedû ji gon
γec'en čī-ne-qem (Zb. 26/47. A macska nem
szünik meg az ő éléskamrájába szarni. Km.) v.
čī-nīn.

čī-o (n. v. s. tévedés, eltévedés, lecsapás az utról) er-
ratio; čī-o-n, čī-uo-n (čī II oda, onnan + üt,
csap: téved, eltéved, lecsap az utról) errare.

čipe-šγ (čī II ott + fő, elő + evés v. šγin : első evés,
a mit legelőbb esznek meg) prima comestura, id,
quod primum comeditur: delem ji bilim čipešγč
(Zb. 26/23. A dilló, a bolond marháját a legelőbb
szokták megenni. Km.)

čipe-tl'γo (id. + szülés: első szülés, első kölykezés)
primus partus: h'abz zi čipetl'γom zī neχ^u qi-
mī-tl'γume f'ī me-γ^u (Zb. 26/76. Ha a nőstény
kutya első kölykezésekor egynél többet nem köly-
kezik, az derék kutya lesz. Km.)

čī-pī-n (čī III + vesz, fog: csi-p, megfog, szed, föl-

csip-des ; ki-csip, ki-vág csőrrrel) capessere, car-
pere, tollere, colligere, rostro effringere, effodere
v. f'eçipîn, qa-çipîn.

çī-pse-hu-n, çī-pse-ʿu-n (id. bizgást + csap: él vala-
hol, életet csap) vivere, degere vitam.

çī-p'qe (p. çen, çin IV. vág, mér + p'qī pikkely, da-
rabka: igazság) veritas, res decisa: p'c'ihupsim
ji çip'qe zaqo h'am f'ejšç (Zb. 26/26. A hazug-
nak egyetlen egy igaz-ságát az eb eszi meg. Km.)

çī-re-ç (çičin oda tartozik, 3 pers. Imper) çet-i çireç
(bárki legyen is) quisquis.

çī-ri-ku-n (çī II oda + re, ra + i-ku-n, bele-kel: bele-
telik az idő) praeterire (tempus)

çī-sī-γ'a (çīsīn n. v. c'īsīn, csü-csül: ülés) sessio;
çīsī-k'e (id.: ülés, helyzet) sessio, situatio; çī-sī-n
(çī II oda, ott + székel: csücsü-l, ül, elül, jelen
van) sedere, praesentem esse: 'oç'unšo çīsīn
(ügy, dolog nélkül hiában ül) otiari: gedur
çīso šipse u-mī'uate (Zb. 26/18. Ha macska
természetü, ravasz-ember jelen van, ne mesélj. Km.)

çī-sī-pe-n (id. + végez: hiába ül) sedendo otiari:
u-çīsīpe neç'ri pe-çiz (Zb. 26/28. Hogysem hiába
ülj, méregesd inkább az orrod. Km.)

çī-šçe-n (id. + le-gel, eszik: megebédél) prandi.

çī-te-ge-n (id. + tetőrekel, cf. de-gen, da-gan: támad,
keletkezik) oriri (Zb. 25/1.)

çī-t-ç'ü (n. v. s. magasztalás, dicséret, hizelkedés, szé-
pettevés) laudatio, laus, adulatio, blanditiae;
çī-tç'u-n, ša-tç'u-n (pro žī daxe-'o-n szó + el-
ragadót mond: szépet mond, dicsér, magasztal,
hizelkedik) laudare, magnificare, blandiri.

NB. Minthogy a nyelvtudat ezen ígét igeirá-
nyítósnak veszi, azért a çī szótagot a mī (nem,

ne) tagadóval általában elválasztja: u-çī-mī-ty'ū
(ne dicsérd).

çitχ'u-nše (çitχ'u + nincs: dicstelen) illaudabilis;
çitχ'ure-j (id. p. aug.: nagyon dicsérő, hízkelkedő)
magnificans, adulans.

çitī-k'e (n. v. s. alak, arckifejzés, személyiség) forma,
figura, typus, personalitas; çī-tī n (çī II ott, va-
lahol + tartozkod-ik, áll M. csi-tt, csit-ul: áll,
helyt-áll, megáll, valamiből áll, van, létezik) stare,
subsistere, existere, esse: çit! çit! (csitt! csitt!
megállj!) consistere!; u-ç'aleme ç'ale χode çit, u
dademe dade χodo çit (Zb. 26/31. Ha gyermek
vagy, légy gyermekhez hasonló, ha öreg vagy,
légy öreg. Km.); çitī-p'e (id. + hely: állóhely,
állomás, tanya) statio, locus subsistendi, mansio
etc.: çitip'er χ'ožin (tanyát, lakást változtat) mu-
tare sedem, mansionem.

çī-tlat-īn, çitlet-īn (çī II oda, onnan + öt-ik M.
csill-at pro csi-tl-at: föl-ugrik, emelkedik) salire,
elatus se gerere.

çī-tlā (p. perf. s. állott, hevert, régi kenyér, portéka)
situ corruptus, invendibilis (merx) vetulus, (panis);
çī-tle-ŋ, çī-tlī-n (çī II ott, valahol + dül: hever,
áll, használatlan, eladatlan) jacere sine usu.

çī-tletīn = çī-tlatīn; çitlīn = çitlen.

çitl-īr, çitlr (p. det. çitlīn: heverő, álló) jacens sine usu.

çit-o (çī-tīn ger. egyenesen állva) stando, erecte.

çī-t'a-γ'a-n (çī II oda + t'e tető, rea + γ'en, γ'īn
gunyáz: felölt, ruház) induere vestem; çit'ay'-o
(id. ger. pro çit'ay'a-o) çit'ay'o je-p-tlīn felöltve
pillant = fölpróbál öltönyt) experiri vestem
induendo.

çī-ua-go (çī-ue-n, çī-uo-n oda-csapó) me çiuago (bü-zös, rohadó) foetens, putrescens.

çīua-γ'e (çīuay'o, çe-ua-γ'e, šuaγ'e p. perf. çī oda + uan övez: oda-kötött: élettárs, hitestárs, feleség Zb. 25 kötet 3, 32, 32, 37, 42 ll.) uxor, marita, conjux.

çī-ue-n, çī-uo-n, çī-o-n (çī II onnan + üt, csap: téved, el-téved, ki-csapong) errare, divagari, extravagari; çī-uo (id. n. v. tévedés) erratio, error; çī-uož-īn (id. v. Int.)

1. çī-'u-n (Hib. ç'i-'u-n çī + p. çen, çin III szaj + üti, éri: hül) »frigescere« v. 'u-çī'u-n, γ'e-'u-çī'un.

2. çī-'u-n (çī II oda + üt, ver v. qè-z-çī'un, qī-z-çī'un megrezzen, megrázkodik || contremescere).

çī-'u-bīd (id. + el-fogás n. v. 'u-bīd-īn) dīγ'ar çīubīd (a nap megfogatása a mesés szörny által == nap-fogyatkozás) eclipsis vel defectus solis; mazer çīubīd (hold-fogyatkozás) eclipsis lunae.

çī-wu-n, çī-hu-n, çī-'u-n (oda + üt) me çī-wu-n (szag üt, szaga van) odorem reddere: maf'e zde-çī-mī'am 'uγ'o çīwuqēm (Zb. 26/40. A hol tűz nincs, nem füstől »sine igne fumus deest« Km.)

çī-ze-k'o (çī II ott n. v. + ze-k'o-n esz-kel, járkál: járás-kelés) ambitus, ambulatio: dunejm çizek'or zī-mī-ç'e (a világban járást nem tudó = tapasztalatlan) imperitus, experientia carens.

çī-z-t-ri-tlh'a (n. v. tri-tl-h'a-n tetőre dűlni hagy: rá-tolás, rá-rakás) impositio: p-c'i-çiztritlh'a (hazugság ráfogása = gyanusítás) suspicio, imputatio falsa.

ç-ji (pro çī-je, çī-ji)

ç-mī-ç-go = çī-mī-ç-go.

ço = çī II (ço-guγ'īn = çī-guγ'īn)

ço-le-γ' u (p. ç'e-n, ç'ĩ-n II sürög + test + levõ: nagyon gyors, ló jelzõje) velox, celer (equus Zb. 25/38. etc.)

çon-de-γ u (çĩn IV mér + tér + ho, ig, méretig: valameddig, ig) usque ad v. abĩçondeγ u, a-p-çendeγ u.

ço-u, ço-wu (pro çĩ-o-u oda csap) me çou (szagcsap, szagos) foetet: h'ader kodre ze-p-h'ã-me me çou (Zb. 26/38. Ha a hullát sokáig hordoztad, büzös lesz. Km.)

çta-γ' a (n. v. çte-n III dermed: ijedés, rémület) timor, terror.

çta-huk' (ç-te, acél + ütõ: kova, tüzkõ) pyrites, silex: çta-m-ĩ-le (çte acél + obl. + lángol, ég: tapló, topló, az acéltól égõ) fomes.

çta-pé (p. çte-n III + hely: buvó hely) latebra.

çtã (p. perf. çten dermed: megdermedt, megfagyott, viz, föld) congelatus ad. (aqua, terra).

ç-te (p. s. tüz-adó: acél) chalybs ignarius; I ç-te-n, ç-tĩ-n (çe-n, çĩn I + te-n, tĩn ad vagy tesz: tüzet ad, melegít) calere v. çte, p-çtĩn ç'eγ'apçtĩn etc.

II ç-te-n, ç-tĩn (çe-n, çĩn III v. Int. sze-d, vesz, elfogad) sumere, capere v. qa-çten, qa-çtežin.

III ç-te-n, ç-tĩn (id. v. Int. 1 dermed, megfagy 2. megdermed az ijedségtõl) 1. rigere frigore 2. perterreri; v. ç'e-çten. γ'a-çten, qa-çten, çĩ-çten. γeγ'eçtĩhĩn; ç-te-ž-in (id. + augm. megijedni) perterreri.

ç-tĩn I—III = çte-n I—III.

çu (pro çĩ II + u »tu« çu-mĩ-γ'e-guγ' ne biztass »no li ei spem dare«)

çuγ'o pro çĩγ'o (mért kor: idõ, idõszak) tempus: pasem

çuγ'ο (régén, hajdan) olim, in antiquo tempore ;
 abī-çuγ'om (akkoron) tunc temporis.

ç' (= ç + ä, ë, i, ö, ü)

ç'a (pro ç'e II alá, le v. ç'a-se)

ç'a-γ' (syn. še-γ', ç'e II + p. γ'ī-n, γ'o-n konyul, M. se-gg Jap. šiki: fenek, alj, alatt) fundus, pars ima, inferior, infra, sub, subter : p-sī-ç'aγ' rīk'o aleçe k'or (Zb. 26/63. Viz alá járó poroszka öszvér, mi az? — qunduz — hód) v. ç'aγ'īm.

1. ç'a-γ'a (n. v. ç'e-n, ç'īn II csinál: csinálmány, alapítás) factum, fundatio.
2. ç'a-γ'a (çen, çīn II serit: szövedék, fonás) aliquid netum vel textum.

ç'aγ'-īm (ç'aγ' + obl. segg-en: alá, alatt) infra, sub :
 ji ç'aγ'īm (alá-ja, alatta) sub aliqua re, sub aliquam rem.

ç'a-γ'o (ç'e III uj + p. γ'o-n, γ'un kandit, néz »újnak néző, a mit új-nak néznek« 1. bámulni való, bámulandó, szép, ritka, gyér; komoly, fontoskodó 2. ritkaság) mirus, mirabilis, admirabilis, pulcher; gravis 2. raritas; res mirabilis; ç'aγ'o-go (id. + adv.)

ç'a-k'o (A čia-kuo, čia, čea hideg + kelő, járó: guba, nemez-köpeny, burka) pallium e coactili.

ç'a-qa (ç'e I alj pro láb + qa, qe, ggo nél-kül: sánta, tkp. lábatlan) claudus; ç'aqa-γ'un (id. + gyű, lesz: megsántul) claudum fieri; ç'aqa-n (id. igé-sítve: sántál, santikál) claudicare.

ç'a-q'o (Ad. ča-γuo, ç'a = čâ sū-lt + γo, γu, köles, valami finom Jap. ko pulvis, farina: ke-nyer cf. Jap. ko-neru lisztet gyúr = kenyeret dagaszt) panis; ç'aq'o-γ'a-ž'e (id. + hagy sülti: kenyér-sütő) pistor; ç'aq'o-γuž' (id. hó-s: fehér kenyér)

candidus panis; ç'aq'u-a-ffe (id. + bõ-r: kenyér-héj) crusta panis.

çala-γ'a (ç'ale + ság, ség: 1. gyerekség, 2. pajkos-ság) 1. pueritia 2. puerilitas; ç'alay'a-m (id. + obl.) ç'alay'am çetkiç'e (gyerekséghez tartozó kort csináló: kiskoru) minorennis.

ç'a-le, ç'e-le (Ad. ča-lle M. cselé-d dim. ç'e csekély, új + test ellentétje: t-lī da-li nagy-test: gyerek, 7—15 évesig, fiatal, fickó) puer, juvenis; ç'ale-γ'u (id. + társ: gyerek-, fiatal-társ) socius juvenilis; ç'aley'u-a-le (id. + test, tetemes Zb. 25/52: sok fiatal-ság) multitudo juvenum; ç'ale-p' (id. + p. p'e-n, p'in nevel; gyermeknevelõ, dajka) curator parvorum; ç'alez' (id. + õs, öreg: megnõtt gyerekek, kamasz, finak) adolescens.

ç'a-ne (ç'e III új, zöld + nevededõ: a gabona fû korában) seges.

ç'a-ne-n, ç'e-ne-n (ç'e II alá + nye-r, kap: alá-gyul, belé kap a tûz) succendi v. ç'eγ'anen.

ç'a-p'e (p. ç'e-n II vet + föld, v. meš-ç'ap'e).

ç'a-se, ç'a-sī (ç'e II alá + p. se-n, sīn I alá-, után-éggõ: szeretõ, kedvelõ, kedves) amans, amator, amatrix, amásius, amasia: ue th'am ji ç'ase χ'un! (az isten szeretõje lennél! = az istenért) per amorem dei!: çī-mī-sīmagem begine ji ç'aset (Zb. 26/37. Mikor nem volt beteg, akkor is szeretete a zablevest. Km.) ç'ase zi-mī-'ar tl'ik'e ja-tliteqēm (Zb. 26/5. A kinek szeretõje nincs, nem számítják férfinak. Km.)

ç'a-te-n (v. Int. çen IV Rad. M. csat a: szeldes, vagdos) secare v. u-pç'aten.

ç'a-t-l-h'a-n, ç'è-tl h'a-n (ç'e II alá, le + dülni hagy

- = letesz: eltemet, sirba tesz) sepelire defunctum;
 ç'a-tlh'az' (id. v. Int. n. v. eltemetés) sepultura.
 ç'â (p. perf. ç'e-n, ç'ï-n II csinál pro ç'e-a, csinál-a:
 1. csinált, cselekedett, megtett 2. cselekedet, tett, hőstett) 1. factus 2. factum, facinus heroicum.
 ç'â-go (ç'en, ç'in II esve) zibžale ç'âgo (nehány nap mulva) post aliquot dierum.
 I ç'e (Rad. M. se-gg, v. ç'a-γ' etc. fènèk, al, al-j) fundus, pars ima, inferior, basis.
 II ç'e, ç'ï (Ad. še, ši, če, Jap. shi v, ši, šita id. Tüb. so-d id. M. se, si, sü v. se-pe-d, se-gg, sü-p-ed, sü-t; csö, csö-k. csi-k: 1. alá, le 2. alul) 1. sub, infra 2. ab inferiore parte.
 III ç'e (Ad. če Man. i-če Mon. ši-ne Jap. šin Korea sai M. e-cse, ö-cse Ad. e-če kab. ji-ç'e: 1. kicsi, fiatal, zsenge v. žan, friss 2. ú-j v. u 3. újság) 1. parvus, juvenilis, recens 2. novus 3. novitas cf. ç'ï, t'ï, ç'ï.
 IV. ç'e (id. Suff. dim. M. csi, ics, acs) v. ši-ç'e (csi-tkó v. t'ekü) pullus equinus, vi-ç'e (pü-csi, pü-csike) juvenus etc.
 V ç'e (p. ç'e-n csináló, készítö, gyártó) faber, fabricans, Jap. ši Mon. či T. tat. či, ži v. pχ'a-ç'e, širiqu-ç'e etc.
 ç'e-a-ž'-in (ç'e II alá + 'a-n áll v. Int. alá-áll, hogy valakit fölsegitsen) assistere: qošir u-ç'ito qire-u-mi-γ'eç', jiç'me u-ç'e-mi-'až' (Zb. 26/12. A rokont jelenlétben — te ott léve — ne enged elesni, de ha elesik, ne állj alája. Km.)
 ç'e-b-c'in-i-γ'a (ç'e id. + n. v. b-c'in, p-c'in fa-cs-int, fa-csa-r: le-csürés) diversio: ži'am ç'ebc'inīya (szó lecsürés = elutasító válasz, kifogás) repulsa.
 ç'e-be-γ (n. v. s. gond, baj, aggodalom, törődés) cura,

angor; $\zeta'e$ -be- γ i-n ($\zeta'e$ -n III érzés — pohad, kel: érdeklőd-ik, aggódik, törődik) sollicitum habere, se cura et sollicitudine afficere, angorem capere.

$\zeta'e$ -b-ze (n. v. s. béllés, az öltöny alsó v. fonák-fele) pannus insutus, textum subsutile, pars vestis interior; $\zeta'e$ -b-ze-n ($\zeta'e$ II alá + felé-szorít: megszorít, megerősít, megvasal, ládat) firmare, munire, ferro firmare (cistam).

$\zeta'e$ - ζ (pro $\zeta'e$ - ζ' $\zeta'e$ II le + p. $\zeta'e$ -n, $\zeta'in$ le-eső) mēqu- $\zeta'e\zeta$ (széna-hulladék, széna-törek) pars foeni trita et non comesa.

$\zeta'e$ - ζ e-n ($\zeta'e$ II le — ζ e-n III sző, fűz, zsinogel, Hib. $\zeta'e$ - ζ' en ζ e ζ en: be-fog lovat) jungere equos curui.

$\zeta'e$ - ζ t en (id. + dermed: megijed, megszeppen) perterreri.

$\zeta'e$ - ζ' â (pro $\zeta'e\zeta'$ â p. perf. $\zeta'e\zeta$ en befogott) junctus equus: $\mathring{s}$ i ζ zī- $\zeta'e\zeta'$ â $\mathring{s}$ igu (ló háрма befogott székér = hármás fogat) currus trijugus.

$\zeta'e$ -de-n ($\zeta'e$ II alá + tű-z: alá-tűz, alávarr) subsuere.

$\zeta'e$ -de 'u-n (id. + dőrej + út: meg-, oda-hallgat, odafigyel, engedelmeskedik) attendere, aures praebere, obedire.

$\zeta'e$ -dīde ($\zeta'e$ III új + aug. dad, ded: újdonat új, egészen új) novissimus, recentissimus.

$\zeta'e$ -dī-h'á $\mathring{s}$ - γ ik'-in ($\zeta'e$ II alá + oda + kac-ag) ji pa ζ' ek'e ζ' . (bajsa alá kacag = mosolyog) subridere.

$\zeta'e$ -f (p. s, le-vonó, szi-v-ó: szopó) sugens: bīz- ζ' ef (csecs-szopó) lactens; $\zeta'e$ -fī-n, $\zeta'e$ -ffī n ($\zeta'e$ II le + von, le-von: szi-p, szo-p, szi-v) sugere; $\zeta'e$ -fik'-in (id. + kel: szop-og-at, sziv-og-at) sugere.

ç'e ge-n (ç'e II le + ké-r, hiv: lehiv, elhiv, meg-hiv)
advocare, invitare.

ç'e-go (ç'e III + adv. újra, új-ból, újolag) nove, no-
viter; ç'e-go γ'αγ'ά (id. + le-bevevé-k pro γε-
ja-χι-a v. γε-χιν: újonc, a kit újonnan vettek be
katonának) tiro, novus miles.

ç'e-gu-γ'u-n (ç'e II le + sziv konyul v. guγ'u, u-z-
ç'eguγ'u)

ç'e-gu-p-ç'i-se-n v. sī-n (id. + gupçisen: el-meg-
gondol, elképzél, megfontol) mente versare, consi-
derare, perpendere, pensitare: çegupçis-o (id. +
ger. adv. meggondolva, megfontolva) diliberando,
pensando.

ç'e-γ'a-çta-γ'a (n. v. s. megrettentés, fenyegetés) actio
perterrendi, consternatio, minatio; ç'e-γ'a-çten (ç'e
II le, meg + hagy dermedni: megijeszt, fenye-
get) perterrere, minari.

ç'e-γ'â-fe-n (ç'e II le + hagy borulni, leborit: megöl)
occidere.

ç'e-γ'a-fin (id. + hagy von-ni: le-hagy szopni, szivni,
leszopat) exsugi facere: psīduo ç'eγ'afin (vérszi-
póval kiszivat) facere ut sanguisuga exsugat.

ç'e-γ'a-h'a-n (ç'e II le + hagy hágni: le-be-meneszt,
beereszt) sinere intrare, introire.

1. ç'e-γ'a-χo-n (ç'e II le + hagy hullni v. ç'eχon 1.:
alá-ereszt) submittere.

2. ç'e-γ'a-χon, v. χün (id. + hagy hajtani v. ç'e-χon:
le-el-hajtat) depelli facere: ž'ī ç'eγ'axon (széllel
elfuvat) vento dispergi, propelli facere.

ç'e-γ'a-k'in (id. + hagy kelni: le-kelt, hullat) sinere
descendere, cadere: γ'īn-neps çeγ'ak'in (könnyet
hullat) lacrymas profundere; h'atle ç'eγ'ak'in (a
terhet le-kelt: purgál) purgare alvum.

- ç'e-γ'a-k'o (n, v. s. 1. leeresztés 2. leengedés, elnézés)
 1. demissio 2, indulgentia v. qīpç'e-zī-γ'ak'o;
 ç'e-γ'a-k'o-n (ç'e II le + hagy kelni: lemenni
 hagy, leereszt: le-, el-enged, elnéz) 1. sinere
 descendere, demitti 2. indulgere, connivere.
- ç'e-γ'a-qa (p. n. v. s. támaszték, támasztó) fulcimen-
 tum, fulcrum; ç'e-γ'a-qa-n (ç'e II alá + hagy
 konyulni: alá-megtámaszt) fulcire, suffulcire.
- ç'e-γ'a-ne-n (id. + hagy nyerni = kapni v. c'e-nen:
 alágyújt) succendere.
- ç'e-γ'a-p-ç-tīn (ç'e II alulról + hagy fel-süt-ni: föl-
 melegít, felforról) fervefacere: pç'a-qaç'ijm-i še
 ç'e-j-γ'apçt (Zb. 26/40. A forgács is felfőzi a te-
 jet. Km.)
- ç'e-γ'a-p-χ'o-n (ç'e II le + hagy felé-kanyarodni:
 megszalaszt, futásnak ereszt) fugare, ad fugam
 capiendam incitare v. ç'epç'on.
- ç'e-γ'a-s-t-īn (ç'e II alulról + hagy szitódni sen, sīn I:
 ösztön-öz, tüzel, fölbujt, ingerel) instigare, in-
 citare, irritare,
- ç'e-γ'a-tlad-en v. tleden (ç'e II le + hagy szaladni:
 leszalaszt, leereszt, áraszt vizet) sinere descendere,
 defluere, devolare, demittere inundationem.
1. ç'e-γ'a-ue-n (ç'e II le, alá + hagy ütni: alámerít,
 belemárt) imbuere, immergere, intingere) 'uγ'or
 ç'eγ'auen (a füstöt aláütni hagyja = megfüstöl)
 suffumigare.
2. ç'eγ'auen (id. n. v. bujakór) lues venerea.
- ç'e-γ'a-'u-ve-n (pro 'u-vī-'a-n, ç'e II alá + hagy meg-
 állni; alá-állít, alátesz) subdere, supponere.
- ç'e-γ'a-vve-n, ç'e-γe-ve-n (ç'e II le + hagy főni: le-
 bę-fő-z) decoquere.
- ç'e-γ'e-ç'īs-h'e-n (id. + hagy csücsülni menni Zb.

21/207: valahova ültet, telepít) *facere subsidere, sedere.*

ç'e-γ'e-h'e-ž'-n (id. hagy hágotatni; alá-bereszt) *sinere subire, introire: uj f'eç sī-çī-mī-γ'ük'e sji žumerenχer k'etim ç'-u-mī-γ'eh'ež' (Zb. 26/21. Ha bizalmad bennem nincs, patkányaim a juhólba ne ereszd. Km.)*

ç'e-γ'e-k'in = ç'e-γ'ak'in (lekelni hagy, levezet, lekísér) *sinere descendere, deducere; f'ejr ç'eγ'ek'in (a búséget lemeneszti: le-ki-mos) delavare, deluere.*

ç'eγ'etladen = ç'eγ'atladen; ç'eγ'even = ç'eγ'avven,
ç'e-γ'e-žī-n (ç'e II le + hagy osonni, csurogni: lecsurgat, lejárát = destillál) *destillare aquam vitae; ç'eγ'eži-p'e (id. p. + hely: destilláló-hely) locus destillationis: arqaç'eγ'eži-p'e (szesz-főződe) locus destillandae aquae vitae.*

ç'eγ'o = ç'aγ'o.

ç'e-γ'u (p. ç'e-n, ç'in II csinál + társ Zb. 25/22: *segé-d, cselekvő-társ) cooperator, adjutor, adjutans.*

ç'e-γ'u-n (ç'e II le + konyul: lekonyul, megesis a sziv) *affici animus tristitia: ji gu ç'eγ'un (szive megesis, megsajnál, könnyörül) misereri, commiserari v. gur-zī-ç'eγ'u, guç'eγ'u; ç'eγ'un-ī-γ'a (id. n. v. v. gu-ç'eγ'unīγ'a)*

ç'e-γ'ut-h'a-n, ç'e-γ'ut-h'è-n (ç'e II alá + hud, hugy-hagy: maga alá hud-ik, hugy-oz-ik) *submejere; ç'e-γ'ut-h'e-r (id. det. ágyba hugyozó) submejulus: ç'eγ'uth'er γ'aγ'uç'īž'ik'ek'e 'azeç (Zb. 26/36. Az ágyba hugyozó mester a megszáritásban. Km.)*

ç'e-hud-īn, ç'e-ud-īn (ç'e II le + üt: leüt, levág) *decutere: ji nak'e ç'ehudīn (szemmel vág -- buzdit, biztat) incitare.*

ç'e-huk'-en, ç'e-uk'-en (ç'e II le + öklest: le-be-ver pl. szeget) incutere, infigere (clavum)

1. ç'e-h' (n. v. ç'e-h'īn alul hordó: 1. talp, csizma-talp 2. talp-béllés) 1. solea calcei 2. solea interior calcei.

2. ç'e-h' (id. alulhordás: alázat, tisztelet) humilitas, subjectio.

ç'e-h'a (n. v. s. le-bemenés) introitus; ç'e-h'a-n (ç'e II le + há-g: le-be-megy) introire; ç'e-h'a-ž-īn, ç'e-h'è-ž-īn (id. v. Int. le-be-jár, be-megy) introire.

ç'e-h'è-n = ç'e-h'a-n.

ç'e-h'èž'-īn (id. v. Int. alá megy: utólér) consequi.

ç'e-h'e-n (ç'e II alul + vesz: engedelmeskedik) se subjicere.

ç'e-h'ī-n (id. + hoz. hord: 1. alá-, le-hoz 2. alulhord v. ç'e-h' 1. 3. magasztal, alulról hord, dicsér) 1. deferre, supportare 2. subternum esse 3. effere laudibus, magnificare; v. ç'ih'.

ç'e-χ' (p. ç'e-n II sürög + dim. sürgő, siető, serény, gyors, élénk) celer, velox, vivax, vividus: ç'eχ'-go (id. adv. gyorsan, hamar) velociter, cito.

ç'e-χ'e-n (ç'e-n ç'in III sejt + vesz: sejtve vesz: megtud) cognoscere.

ç'e-χ'i-n, ç'e-χ'i-n (ç'e II le + vesz, szed: le-kivesz, le-szed) demere: naχer ç'eχ'in (a patkót lehuzza) soleas ferreas demere; ç'eχ'ip'e (id. + hely: leki-szedőhely) γ'u-a-tle-ç'eχ'ip'e (ércbánya) fodina aeraria.

ç'eχ'-o = ç'eχ'-go.

1. ç'e-χo-n, ç'e-χu-n (ç'e II le + hull: le-belé-esik pl. a szemébe, elcsuszamodik a láb) incidere; labi (pes); 2. ç'eχon (id. n. v. hulladék, szemét)

quisquiliae: sji nem ç'eyono ç'eyuame ç'e-s-
χ'inqem (Zb. 26/7. Ha szemétként esék is a sze-
membe, ki nem vethetem. Km, a rossz rokonról
mondják.)

3. ç'e-χo-n, ç'e-χu-n (ç'e II le + hajt: 1. le-be-hajt
2. el-hajt, kiűz) compelle, depellere; ç'eχu-ž-in
(id. v. Int.)

I ç'e-j (p. ç'e-jin I es-ik, sejedő, hu-pa v. qoj-ç'ej).

II ç'ej (ç'e-n III sej-t v. Int. n. v. sejtés, érzés, tudás
»sensus, cognitio« v. ç'ej-γ'ožin).

ç'e-j-çe-n, ç'e-çe-n (ç'e II le + fog: be-fog (lovat,
ökröt) jungere curru: vvi zi-mi-'am šk'e ç'ejçe
(Zb. 26/45. A kinek ökre nincs, az borjut fog
be. Km.)

ç'ej-γ'ož-in (ç'ej II + χ'ož-in fordít, cserél: véleményt
cserél, meggondol) mutare opinionem.

I. ç'e-j-in (v. Int. ç'en II esik »cadere«)

II ç'ej-in (v. Int. ç'en III érez, sej-t »sentire«)

ç'e-j-n (n. v. s. hagyaték) bona relicta, hereditas relicta
v. ade-ç'ejn; ç'e-j-ne-n. ç'e-j-ni-n, ç'e-ne-n
(ç'e II le + maraszt-ja: le-maraszt, elhagy, visz-
sza-hagy) relinquere: hunež'-i-neč'im si-ç'-a-ne
(Zb. 25/3. Az öreg üres házban én elhagyott-juk
= engem ott hagynak)

ç'ejn-iňše (ç'ejn + nincs: hagyaték-talan) hereditaten
non relinquens: ade-ç'ejn'iňšere qupç'h'enše
'ah'ere zexodeç Zb. 26/10. Örökséget nem hagyó
atya és csontnélküli húsdarab egymáshoz hasonló.
Km.) ç'ejn-iž' (id. + ős, régi: régi, ősi örökség)
antiqua hereditas: žejmre guγ'emre ade-ç'ejn'iž'-ç
(Zb. 26/14. Az álom és remény régi atyai örök-
ség. Km.)

ç'e-k'-in (ç'e II le + k'in kk'in, tör: letör, le-szakít)

defringere, decerpere: bīzīm ç'ek'in (a csecstől elvászott) depellere a lacte; v. qa-ç'ek'in cf. ç'ik'-in.

ç'ek' (Imp. ç'ek'in: takarodj, el-takar-odj) apage!

ç'e-k'e-n (ç'e II le + hin-t: le-önt, p-sī, vizet) defundere (aquam).

ç'çk'i-γ'a (n. v. ç'ek'in: le-kelés, el-mozdulás, el-folyás vére) descensio, discessio, fluxus sanguinis.

ç'e-k'ij-in (ç'e le + kiált v. zeç'ek'ijin)

ç'e-k'-in, ç'e-k'-in (ç'e II le + ke-l: 1. le-felé-kelel, csö-k-ik, csökken 2. el-ki-mozdul, csik-kan, serked, fecscsen a vér, szök-ik) 1. descendere, deficere, diminui 2. moveri, discedere, fluere sanguis: ji qarû v. ç'ek'in (ereje csökken) vires deficere; sji negum ç'ek'â laẓ'e (arcomra kelt baj, az engem ért baj) malum, quod mihi accidit; nībem ji-mī-tlme, tlaqor ç'ek'qēm (Zb. 26/7. Ha a gyomorban nincs semmi, a láb nem mozog. Km.); v. qīç'ek'in; ç'ek'i-p'e (id. p. + hely: kijáró hely) locus exeundi, exitus; ç'e-k'i-ž'in (id. v. Int. le-ki-költözik, menekül, szök-ik) abire, discedere, migrare; recedere, evadere; ç'ek'-k'e (id. + vég n. v. jelenet, jelenés) apparens, apparitio: p-ç'in'go ç'ek'k'e sji guγ'uç (az én véleményem az, hogy az csak álomjelenet).

ç'ek'o-cī-p-γ (v. ç'ak'o et cīpγ)

ç'e-k'ute (ç'e II le + p. k'ute-n, hint hazug, hirt széthintő) mendax, proprie »dispergens«.

ç'e-quze-n (id. + meg-szorít: meg-szorít kötéllal) constringere; ç'e-quzī-k'-in (id. + kel: le-szorít, lenyom) deprimere.

ç'elaçe (ç'ale + çe aug.: nagyon fiatal) valde juvenilis.

ç'ela-γ'a = ç'ala-γ'a.

ç'ele (= ç'ale kicsi test: gyermek) puer: ç'eleg'afe
(gyáva, kényes gyerek) puer delicatus.

ç'e-mu-γ'ugo (pro ç'e-mi-γ'ugo, ger. neg. ç'e-γ'u-n ji
gu ç'emuy^ogo (szive meg nem esve = könnyör-
telenül) immisericorditer.

I ç'e-n (pro çen I)

II ç'e-n, ç'ī-n (M. csi-n, csenál Jap. ši-, Tam. çey- id.
1. sür-ög, mozog, esik 2. ejt, vet 3. csinál) 1.
moveri, agitari, properare, cadere 2. jacere, plan-
tare 3. facere: k'art'of ja-ç'enk'e γobaz-ç (Zb.
25/65. burgonyát ültetniök szenvedély nekik »stu-
dio flagrante illi solanum tuberosum plantant«) v.
çič'en, ç'e V, ç'eγ', ç'e-γ'u, p'aç'en p'ç'en,
p'ç'in et multa alia, composita.

III ç'e-n, ç'in (M. se-j-t: érez, sejt, tud) sensu per-
cipere, sentire, scire v. ç'e-byin, ç'ejin, ç'ež'in,
f'eç'en, 'u-pç'en etc. Vvi χ'unor šk'e-k'ič'o u-ç'e
(Zb. 26/47. A leendő ökröt borju korában meg-
ismered. Km.)

IV ç'e-n, ç'in (syn. c'en, çen, sen IV Rad. M. se-b,
csa-p, csa-ta, ki-s, nye-s, vés: szel, szilakol,
nyes) secare, resecare: v. ç'aten, ç'ij, k'eç',
p-ç'in, 'u-ç'in etc.

V ç'e-n, ç'in (Hang. pi-cs-og »sonum edere« ç'âten,
p-ç'o-maq' etc.)

ç'e-nak'a tle (p. ç'enak'e-n + dolog: nevetség) risus,
derisio: ç'enak'atle ja-ç'-go (ők nevetséget csi-
nálva, nevetségesen) in modo risibili; ç'e-nak'e
(id. n. v. kigunyolás) derisio; ç'e-nak'e-n, ç'e-
nek'in (ç'e II + nevet: ki-nevet) deridere v.
qaç'enek'in.

ç'enakja-tle = ç'enak'atle.

candidus panis; ç'aq'u-a-ffe (id. + bõ-r: kenyér-héj) crusta panis.

çala-γ'a (ç'ale + ság, ség: 1. gyerekség, 2. pajkos-ság) 1. pueritia 2. puerilitas; ç'alay'a-m (id. + obl.) ç'alay'am χetkiç'e (gyerekséghez tartozó kort csináló: kiskoru) minorennis.

ç'a-le, ç'e-le (Ad. ça-lle M. cselé-d dim. ç'e csekély, új + test ellentétje: t-lī da-li nagy-test: gyerek, 7—15 évesig, fiatal, fickó) puer, juvenis; ç'ale-γ'u (id. + társ: gyerek-, fiatal-társ) socius juvenilis; ç'aleγ'u-a-le (id. + test, tetemes Zb. 25/52: sok fiataltság) multitudo juvenum; ç'ale-p' (id. + p. p'e-n, p'in nevel; gyermeknevelő, dajka) curator parvorum; ç'alez' (id. + õs, öreg: megnőtt gyerek, kamasz, finak) adolescens.

ç'a-no (ç'e III új, zöld + nevededő: a gabona fű korában) seges.

ç'a-ne-n, ç'e-ne-n (ç'e II alá + nye-r, kap: alá-gyul, belé kap a tűz) succendi v. ç'eγ'anen.

ç'a-p'e (p. ç'e-n II vet + föld, v. meš-ç'ap'e).

ç'a-se, ç'a-sī (ç'e II alá + p. se-n, sīn I alá-, után-égő: szerető, kedvelő, kedves) amans, amator, amatrix, amásius, amasia: ue th'am ji ç'ase χ'un! (az isten szeretője lennél! = az istenért) per amorem dei!: çī-mī-sīmagem begine ji ç'aset (Zb. 26/37. Mikor nem volt beteg, akkor is szeretete a zablevest. Km.) ç'ase zi-mī-'ar tl'ik'e ja-tlīteqēm (Zb. 26/5. A kinek szeretője nincs, nem számítják férfinak. Km.)

ç'a-te-n (v. Int. çen IV Rad. M. csat a: szeldes, vagdos) secare v. u-ç'aten.

ç'a-t-l-h'a-n, ç'è-tl h'a-n (ç'e II alá, le + dülni hagy

- = letesz: eltemet, sirba tesz) sepelire defunctum;
ç'a-tlh'az' (id. v. Int. n. v. eltemetés) sepultura.
ç'â (p. perf. ç'e-n, ç'ĩ-n II csinál pro ç'e-a, csinál-a:
 1. csinált, cselekedett, megtett 2. cselekedet, tett, hőstett) 1. factus 2. factum, facinus heroicum.
ç'â-go (ç'en, ç'ĩn II esve) zibžale ç'âgo (nehány nap mulva) post aliquot dierum.
 I **ç'e** (Rad. M. se-gg, v. ç'a-γ' etc. fènèk, al, al-j) fundus, pars ima, inferior, basis.
 II **ç'e, ç'ĩ** (Ad. še, ši, çe, Jap. shi v, ši, šita id. Tüb. so-d id. M. se, si, sü v. se-pe-d, se-gg, sü-p-ed, sü-t; csö, csö-k. csi-k: 1. alá, le 2. alul) 1. sub, infra 2. ab inferiore parte.
 III **ç'e** (Ad. çe Man. i-če Mon. ši-ne Jap. šin Korea sai M. e-cse, ö-cse Ad. e-če kab. ji-ç'e: 1. kicsi, fiatal, zsenge v. žan, friss 2. ú-j v. u 3. újság) 1. parvus, juvenilis, recens 2. novus 3. novitas cf. ç'ĩ, t'ĩ, ç'ĩ.
 IV. **ç'e** (id. Suff. dim. M. csi, lcs, acs) v. ši-ç'e (csi-tkó v. t'ekü) pullus equinus, vi-ç'e (pü-csi, pü-csike) juvenus etc.
 V **ç'e** (p. ç'e-n csináló, készítő, gyártó) faber, fabricans, Jap. ši Mon. či T. tat. či, ži v. pχ'a-ç'e, širiqu-ç'e etc.
ç'e-'a-ž'-ĩn (ç'e II alá + 'a-n áll v. Int. alá-áll, hogy valakit fölsegítsen) assistere: qošir u-ç'ito qire-umĩ-γ'eç', jiç'me u-ç'e-mĩ-'až' (Zb. 26/12. A rokont jelenlétedben — te ott léve — ne enged elesni, de ha elesik, ne állj alája. Km.)
ç'e-b-c'ĩn-ĩ-γ'a (ç'e id. + n. v. b-c'ĩn, p-c'ĩn fa-cs-int, fa-csa-r: le-csürés) diversio: ž'iam ç'ebc'ĩnĩγ'a (szó lecsürés = elutasító válasz, kifogás) repulsa.
ç'e-be-γ (n. v. s. gond, baj, aggodalom, törődés) cura,

angor; $\zeta'e$ -be- γ i-n ($\zeta'e$ -n III érzés + pohad, kel: érdeklőd-ik, aggódik, törődik) sollicitum habere, se cura et sollicitudine afficere, angorem capere.

$\zeta'e$ -b-ze (n. v. s. béllés, az öltöny alsó v. fonák-fele) pannus insutus, textum subsutile, pars vestis interior; $\zeta'e$ -b-ze-n ($\zeta'e$ II alá + felé-szorít: megszorít, megerősít, megvasal, ládát) firmare, munire, ferro firmare (cistam).

$\zeta'e$ - ζ (pro $\zeta'e$ - ζ' $\zeta'e$ II le + p. $\zeta'e$ -n, $\zeta'in$ le-eső) mēqu- $\zeta'e\zeta$ (széna-hulladék, széna-törek) pars foeni trita et non comesa.

$\zeta'e$ - ζ e-n ($\zeta'e$ II le + ζ e-n III szó, füz, zsinegel, Hib. $\zeta'e$ - ζ' en ζ e ζ en: be-fog lovat) jungere equos currui.

$\zeta'e$ - ζ t en (id. + dermed: megijed, megszeppen) per-terreri.

$\zeta'e$ - ζ' â (pro $\zeta'e\zeta'$ â p. perf. $\zeta'e\zeta$ en befogott) junctus equus: ši ζ zī- $\zeta'e\zeta'$ â ši ζ u (ló háрма befogott székér = hármás fogat) currus trijugus.

$\zeta'e$ -de-n ($\zeta'e$ II alá + tű-z: alá-tűz, alávarr) subsuere.

$\zeta'e$ -de 'u-n (id. + dőrej + út: meg-, oda-hallgat, odafigyel, engedelmeskedik) attendere, aures praebere, obedire.

$\zeta'e$ -dīde ($\zeta'e$ III új + aug. dad, ded: újdonat új, egészen új) novissimus, recentissimus.

$\zeta'e$ -dī-h'aš- γ ik'-in ($\zeta'e$ II alá + oda + kac-ag) ji pa ζ' ek'e ζ' . (bajszá alá kacag = mosolyog) subridere.

$\zeta'e$ -f (p. s, le-vonó, szi-v-ó: szopó) sugens: bīz- ζ' ef (csecs-szopó) lactens; $\zeta'e$ -fī-n, $\zeta'e$ -ffī n ($\zeta'e$ II le + von, le-von: szi-p, szo-p, szi-v) sugere; $\zeta'e$ -fik'-in (id. + kel: szopog-at, szivog-at) sugere.

- ç'e ge-n (ç'e II le + ké-r, hiv; le hiv, el hiv, meg-hiv) *advocare, invitare.*
- ç'e-go (ç'e III + adv. újra, új-ból, újolag) *nove, noviter; ç'e-go γ'αχ'â (id. + le-bevevé-k pro χe-ja-χi-a v. χe-χin: újonc, a kit újonnan vettek be katonának) tiro, novus miles.*
- ç'e-gu-γ'u-n (ç'e II le + sziv konyul v. guγ'u, u-z-ç'eguγ'u)
- ç'e-gu-p-ç'i-se-n v. sī-n (id. + gupçisen: el-meg-gondol, elképzél, megfontol) *mente versare, considerare, perpendere, pensitare: çegupçis-o (id. + ger. adv. meggondolva, megfontolva) diliberando, pensando.*
- ç'e-γ'a-çta-γ'a (n. v. s. megrettentés, fenyegetés) *actio perterrendi, consternatio, minatio; ç'e-γ'a-çten (ç'e II le, meg + hagy dermedni: megijeszt, fenyeget) perterrere, minari.*
- ç'e-γ'â-fe-n (ç'e II le + hagy borulni, leborit: megöl) *occidere.*
- ç'e-γ'a-fīn (id. + hagy von-ni: le-hagy szopni, szivni, leszopat) *exsugi facere: psīduo. ç'eγ'afīn (vérszí-póval kiszivat) facere ut sanguisuga exsugat.*
- ç'e-γ'a-h'a-n (ç'e II le + hagy hágni: le-be-meneszt, beereszt) *sinere intrare, introire.*
1. ç'e-γ'a-γo-n (ç'e II le + hagy hullni v. ç'eγon 1.: alá-ereszt) *submittere.*
  2. ç'e-γ'a-γon, v. χūn (id. + hagy hajtani v. ç'e-γon: le-el-hajtat) *depelli facere: ž'ī ç'eγ'ayon (széllel elfuvat) vento dispergi, propelli facere.*
- ç'e-γ'a-k'in (id. + hagy kelni: le-kelt, hullat) *sinere descendere, cadere: γ'īn-neps ç'eγ'ak'in (könnyet hullat) lacrymas profundere; h'atle ç'eγ'ak'in (a terhet le-kelt: purgál) purgare alvum.*

- ç'e-γ'a-k'o (n, v. s. 1. leeresztés 2. leengedés, elnézés)
 1. demissio 2, indulgentia v. qīpç'e-zī-γ'ak'o;
 ç'e-γ'a-k'o-n (ç'e II le + hagy kelni: lemenni
 hagy, leereszt: le-, el-enged, elnéz) 1. sinere
 descendere, demitti 2. indulgere, connivere.
- ç'e-γ'a-qa (p. n. v. s. támaszték, támasztó) fulcimen-
 tum, fulcrum; ç'e-γ'a-qa-n (ç'e II alá + hagy
 konyulni: alá-megtámaszt) fulcire, suffulcire.
- ç'e-γ'a-ne-n (id. + hagy nyerni = kapni v. c'e-nen :
 alágyújt) succendere.
- ç'e-γ'a-p-ç'tīn (ç'e II alulról + hagy fel-süt-ni: föl-
 melegít, felforral) fervefacere: pχ'a-qaç'ijm-i še
 ç'e-j-γ'apçt. (Zb. 26/40. A forgács is felfőzi a te-
 jet. Km.)
- ç'e-γ'a-p-χ'o-n (ç'e II le + hagy felé-kanyarodni:
 megszalaszt, futásnak ereszt) fugare, ad fugam
 capiendam incitare v. ç'epχ'on.
- ç'e-γ'a-s-tīn (ç'e II alulról + hagy szitódni sen, sīn I :
 ösztön-öz, tüzel, fölbujt, ingerel) instigare, in-
 citare, irritare,
- ç'e-γ'a-tlad-en v. tleden (ç'e II le + hagy szaladni :
 leszalaszt, leereszt, áraszt vizet) sinere descendere,
 defluere, devolare, demittere inundationem.
1. ç'e-γ'a-ue-n (ç'e II le, alá + hagy ütni: alámerít,
 belemárt) imbuere, immergere, intingere) 'uγ'or
 ç'eγ'auen (a füstöt aláütni hagyja = megfüstöl)
 suffumigare.
2. ç'eγ'auen (id. n. v. bujakór) lues venerea.
- ç'e-γ'a-'u-ve-n (pro 'u-vī-'a-n, ç'e II alá + hagy meg-
 állni; alá-állít, alátesz) subdere, supponere.
- ç'e-γ'a-vve-n, ç'e-γe-ve-n (ç'e II le + hagy főni: le-
 bę-fő-z) decoquere.
- ç'e-γ'e-ç'īs-h'e-n (id. + hagy csücsülni menni Zb.

21/207: valahova ültet, telepit) *facere subsidere, sedere.*

ç'e-γ'e-h'e-ž'-n (id. hagy hágotatni; alá-bereszt) *sinere subire, introire: uj f'eç sī-çī-mī-γ'úk'e sji žumerenχer k'etim ç'-u-mī-γ'eh'ež'* (Zb. 26/21. Ha bizalmad bennem nincs, patkányaim a juhólba ne ereszd. Km.)

ç'e-γ'e-k'in = ç'e-γ'ak'in (lekelni hagy, levezet, lekisér) *sinere descendere, deducere; f'ejr ç'eγ'ek'in* (a búséget lemeneszti: le-ki-mos) *delavare, deluere.*

ç'eγ'etladen = ç'eγ'atladen; ç'eγ'even = ç'eγ'avven,

ç'e-γ'e-žī-n (ç'e II le + hagy osonni, csurogni: lecsurgat, lejárát = destillál) *destillare aquam vitae; ç'eγ'ežī-p'e* (id. p. + hely: destilláló-hely) *locus destillationis: arqaç'eγ'ežīp'e* (szesz-főződe) *locus destillandae aquae vitae.*

ç'eγ'o = ç'aγ'o.

ç'e-γ'u (p. ç'e-n, ç'in II csinál + társ Zb. 25/22: *segé-d, cselekvő-társ) cooperator, adjutor, adjutans.*

ç'e-γ'u-n (ç'e II le + konyul: lekonyul, megesik a sziv) *affici animus tristitia: ji gu ç'eγ'un* (szive megesik, megsajnál, könnyörül) *misereri, commiserari v. gur-zī-ç'eγ'u, guç'eγ'u; ç'eγ'un-ī-γ'a* (id. n. v. v. *gu-ç'eγ'unīγ'a*)

ç'e-γ'ut-h'a-n, ç'e-γ'ut-h'e-n (ç'e II alá + hud, hugy-hagy: maga alá hud-ik, hugy-oz-ik) *submejere; ç'e-γ'ut-h'e-r* (id. det. ágyba hugyozó) *submejulus: ç'eγ'uth'er γ'aγ'uç'īž'īk'ek'e 'azeç* (Zb. 26/36. Az ágyba hugyozó mester a megszáritásban. Km.)

ç'e-hud-īn, ç'e-ud-īn (ç'e II le + üt: leüt, levág) *decutere: ji nak'e ç'ehudīn* (szemmel vág = buzdit, biztat) *incitare.*

ç'e-huk'-en, ç'e-uk'-en (ç'e II le + ökleszt: le-be-ver pl. szeget) incutere, infigere (clavum)

1. ç'e-h' (n. v. ç'e-h'in alul hordó: 1. talp, csizma-talp 2. talp-béllés) 1. solea calcei 2. solea interior calcei.

2. ç'e-h' (id: alulhordás: alázat, tisztelet) humilitas, subjectio.

ç'e-h'a (n. v. s. le-bemenés) introitus; ç'e-h'a-n (ç'e II le + há-g: le-be-megy) introire; ç'e-h'a-ž-in, ç'e-h'è-ž-in (id. v. Int. le-be-jár, be-megy) introire.

ç'e-h'è-n = ç'e-h'a-n.

ç'e-h'èž'-in (id. v. Int. alá megy: utólér) consequi.

ç'e-h'e-n (ç'e II alul + vesz: engedelmeskedik) se subjicere.

ç'e-h'in (id. + hoz. hord: 1. alá-, le-hoz 2. alulhord v. ç'e-h' 1. 3. magasztal, alulról hord, dicsér) 1. deferre, supportare 2. subternum esse 3. effere laudibus, magnificare; v. ç'ih'.

ç'e-χ' (p. ç'e-n II sűrög + dim. sürgő, siető, serény, gyors, élénk) celer, velox, vivax, vividus: ç'eχ'-go (id. adv. gyorsan, hamar) velociter, cito.

ç'e-χ'e-n (ç'e-n ç'in III sejt + vesz: sejtve vesz: megtud) cognoscere.

ç'e-χ'i-n, ç'e-χ'ī-n (ç'e II le + vesz, szed: le-kivesz, le-szed) demere: nalχer ç'eχ'in (a patkót lehuzza) soleas ferreas demere; ç'eχ'īp'e (id. + hely: leki-szedőhely) γ'u-a-tle-ç'eχ'īp'e (ércbánya) fodina aeraria.

ç'eχ'-o = ç'eχ'-go.

1. ç'e-χo-n, ç'e-χu-n (ç'e II le + hull: le-belé-esik pl. a szemébe, elcsuszamodik a láb) incidere; labi (pes); 2. ç'eχon (id. n. v. hulladék, szemét)

quisquiliae: sji nem ζ' exono ζ' exuame ζ' e-s- χ' inqem (Zb. 26/7. Ha szemétként esék is a szemembe, ki nem vethetem. Km, a rossz rokonról mondják.)

3. ζ' e- χ o-n, ζ' e- χ u-n (ζ' e II le + hajt: 1. le-be-hajt
2. el-hajt, kiűz) compelle, depellere; ζ' e χ u-ž-in
(id. v. Int.)

I ζ' e-j (p. ζ' e-jin I es-ik, sejedő, hu-pa v. qoj- ζ' ej).

II ζ' ej (ζ' e-n III sej-t v. Int. n. v. sejtés, érzés, tudás
»sensus, cognitio« v. ζ' ej- γ' ožin).

ζ' e-j- ζ e-n, ζ' e- ζ e-n (ζ' e II le + fog: be-fog (lovat,
ökröt) jungere curru: vvi zi-mi-'am šk'e ζ' ej ζ e
(Zb. 26/45. A kinek ökre nincs, az borjut fog
be. Km.)

ζ' ej- γ' ož-in (ζ' ej II + χ' ož-in fordít, cserél: véleményt
cserél, meggondol) mutare opinionem.

I. ζ' e-j-in (v. Int. ζ' en II esik »cadere«)

II ζ' ej-in (v. Int. ζ' en III érez, sej-t »sentire«)

ζ' e-j-n (n. v. s. hagyaték) bona relicta, hereditas relicta
v. ade- ζ' ejn; ζ' e-j-ne-n. ζ' e-j-ni-n, ζ' e-ne-n
(ζ' e II le + maraszt-ja: le-maraszt, elhagy, visz-
sza-hagy) relinquere: hunež'-i-ne ζ' im si- ζ' -a-ne
(Zb. 25/3. Az öreg üres házban én elhagytuk
= engem ott hagynak)

ζ' ejn-inše (ζ' ejn + nincs: hagyatékta) hereditaten
non relinquens: ade- ζ' ejnīnšere qup ζ' h'enše
'ah'ere zexode ζ Zb. 26/10. Örökséget nem hagyó
atya és csontnélküli húsdarab egymáshoz hasonló.
Km.) ζ' ejn-iž' (id. + ő, régi: régi, ősi örökség)
antiqua hereditas: žejmre gu γ' emre ade- ζ' ejniž'- ζ
(Zb. 26/14. Az álom és remény régi atyai örök-
ség. Km.)

ζ' e-k'-in (ζ' e II le + k'in kk'in, tör: letör, le-szakít)

defringere, decerpere: bižim ç'ek'in (a csecstől elválaszt) depellere a lacte; v. qa-ç'ek'in cf. ç'ik'-in.

ç'ek' (Imp. ç'ek'in: takarodj, el-takar-odj) apage!
 ç'e-k'e-n (ç'e II le + hin-t: le-önt, p-sī, vizet) defundere (aquam).

ç'çk'i-γ'a (n. v. ç'ek'in: le-keles, el-mozdulás, el-folyás vére) descensio, discessio, fluxus sanguinis.

ç'e-k'ij-in (ç'e le + kiált v. zeç'ek'ijin)

ç'e-k'-in, ç'e-k'-in (ç'e II le + ke-l: 1. le-felé-keles, csökken 2. el-ki-mozdul, csökken) 1. descendere, deficere, diminui 2. moveri, discedere, fluere sanguis: ji qarû v. ç'ek'in (ereje csökken) vires deficere; sji negum ç'ek'â laž'e (arcomra kelt baj, az engem ért baj) malum, quod mihi accidit; nïbern ji-mï-tlme, tlaqor ç'ek'qem (Zb. 26/7. Ha a gyomorban nincs semmi, a láb nem mozog. Km.); v. qič'ek'in; ç'ek'i-p'e (id. p. + hely: kijáró hely) locus exeundi, exitus; ç'e-k'i-ž-in (id. v. Int. le-ki-költözik, menekül, szök-ik) abire, discedere, migrare; recedere, evadere; ç'ek'-k'e (id. + vég n. v. jelenet, jelenés) apparens, apparitio: p-ç'ih'go ç'ek'k'e sji guγ'uç (az én véleményem az, hogy az csak álmjelenet).

ç'ek'o-cī-p-γ (v. ç'ak'o et cīpy)

ç'e-k'ute (ç'e II le + p. k'ute-n, hint hazug, hirt széthintő) mendax, proprie »dispersgens«.

ç'e-quze-n (id. + meg-szorít: meg-szorít kötéllal) constringere; ç'e-quzī-k'-in (id. + kel: le-szorít, lenyom) deprimere.

ç'elaçe (ç'ale + çe aug.: nagyon fiatal) valde juvenilis.

ç'ela-γ'a = ç'ala-γ'a.

ç'ele (= ç'ale kicsi test: gyermek) puer: ç'eleg'afe
(gyáva, kényes gyerek) puer delicatus.

ç'e-mu-γ'ugo (pro ç'e-mī-γ'ugo, ger. neg. ç'e-γ'u-n ji
gu ç'emuy'ogo (szive meg nem esve = könnyör-
telenül) immisericorditer.

I ç'e-n (pro çen I)

II ç'e-n, ç'ī-n (M. csi-n, csenál Jap. ši-, Tam. çey- id.
1. sür-ög, mozog, esik 2. ejt, vet 3. csinál) 1.
moveri, agitari, properare, cadere 2. jacere, plan-
tare 3. facere: k'art'of ja-ç'enk'e çobaz-ç (Zb.
25/65. burgonyát ültetniök szenvedély nekik »stu-
dio flagrante illi solanum tuberosum plantant«) v.
çič'en, ç'e V, ç'eγ', ç'e-γ'u, p'aç'en p'ç'en,
p'ç'in et multa alia, composita.

III ç'e-n, ç'in (M. se-j-t: érez, sejt, tud) sensu per-
cipere, sentire, scire v. ç'e-bγ'in, ç'ejin, ç'ež'in,
f'eç'en, 'u-pç'en etc. Vvī χ'unor šk'e-k'īç'o u-ç'e
(Zb. 26/47. A leendő ökröt borju korában meg-
ismered. Km.)

IV ç'e-n, ç'in (syn. c'en, çen, sen IV Rad. M. se-b,
csa-p, csa-ta, ki-s, nye-s, vés: szel, szilakol,
nyes) secare, resecare: v. ç'aten, ç'ij, k'eç',
p-ç'in, 'u-ç'in etc.

V ç'e-n, ç'in (Hang. pi-cs-og »sonum edere« ç'äten,
p-ç'o-maq' etc.)

ç'e-nak'a tle (p. ç'enak'e-n + dolog: nevetség) risus,
derisio: ç'enak'atle ja-ç'-go (ők nevetséget csi-
nálva, nevetségesen) in modo risibili; ç'e-nak'e
(id. n. v. kigunyolás) derisio; ç'e-nak'e-n, ç'e-
nek'in (ç'e II + nevet: ki-nevet) deridere v.
qaç'enek'in.

ç'enakja-tle = ç'enak'atle.

ç'endexu, ç'endiz v. çende.

1. ç'e-ne-n (ç'e II le + maraszt: lemaraszt, elhagy)
relinquere v. ç'e-j-nen.

2. ç'e-ne-n (ç'e II alá + nyer, kap: alá-kap: bele-
kap a tűz, meggyúl) succendi v. ç'e-γ'a nen, ze-
ç'enen.

ç'en-ir (ç'en III n. v. + r det. a szentés, sejtés, tudat,
tudomás) actio sentiendi, notitia, cognitio.

ç'e-nše (ç'e I segg, alj + nincs: feneketlen) fundo
carens.

ç'e-o-n (ç'e II le + üt Zb. 12/45: megüt, érint a le-
helet) tangere (halitus) v. nī-ç'e'on.

ç'e-p (ç'e le + p. pen, pīn II fon R. M. csepü,
csep-es összefonódott: kender) cannabis v.
ç'epik'e etc.

ç'e-p-ç, ç'op-ç (id. + çe szer, meg-font szer: ostor)
flagellum.

ç'e-p-ç-h'a-n (ç'e II le + mász + hág: alámász, oda-
lopózik, odavergődik) subrepere, difficulter per-
venire.

ç'e-p-çe-n (id. + bogoz: megköt pl. az övet) ligare,
subligare.

ç'e-p-ç'o-n (id. + felé kanyarodik: neki iramodik)
fugam capessere; ç'epχ'ož-īn, ç'epχ'ož'-īn (id. v.
Int. 1. le-nekiiramodik 2. kigurul, kibonyolodik)
1. in fugam se dare 2. evolvi.

ç'e-pī-ge-n (ç'e le + bök: le-bök, le-szur) configere,
confodere.

ç'epī-k'e (ç'ep + mag: kendermag) semen canna-
binum.

ç'ep-ī-ty' (ç'ep + t-χ'i-n tép, nyü p. n. v. kender-té-
pés, kender-nyüvés) eradicatio, evulsio cannabis:
uev-bane maχor ç'epitχ', fizim ja ty'eγ'or qeb-

vā (Zb. 26/5. A csunya időjárásu nap kendernyűvésre való, a nők gyöngzörüsége — boldogsága — fött tők. Km.)

ç'e-p-sī-χī-ž'-in (ç'e II le + felé-száll: leszáll a lóról) descendere ab equo.

ç'e-psi-ps (ç'e id. + p. p-sīn, el-szór + psī viz: semer, sömör) herpes.

ç'e-p-t-lī-n (id. + pillant: irányoz a lövésnél) collimare.

ç'e-p'ī-t'e-n (ç'e + fi-ti-t: lenyom, letapod, ló, szekér) vehendo, equitando deprimere; ç'e-p'īti-k'-in (id. + kel: lenyom, kinyom) deprimere, exprimere.

ç'e-ra-ç'e (ç'e-rī-ja-ç'e, ç'e III új + ra + csinálják: 1. pontos kivitel, ékités, cicomázás 2. pontos, helyes) 1. refectio, perfectio, opera accurata, ornatio 2. perfectus, accuratus, rectus: v. γ'ac'eraç'en, qaç'eraç'ežin; ç'eraç'-o (id. + adv. ger. pontosan, helyesen) accurate, recte.

ç'e-rī-ç' (p. n. v. s. újra csinálás, átalakítás) refectio; ç'e-rī-ç'e-n, ç'e-rī-ç'ī-n (ç'e III új + ra + csinál: újra csinál, átalakít) reficere, transformare.

ç'erīç'e-go (id. + adv. ger. újra, újból, újlag, megint) de novo, denuo; ç'erīç'-o id.

ç'erīç'o ç'īž'-in (újra csinál, átdolgoz) denuo elaborare. ç'e-rī-e-n (pro ç'e-rī alára + ue-n üt) ž'ī ç'erīe-n (szelet aláver = fölrepül) subvolare, incipere volare.

ç'e-sa-γ'a (ç'a-se + ság, ség: elszeretés, beleszeretés) amatio.

ç'e-se-n (ç'e II le + szu-r M. cse-sz) defigere, infigere v. qa-ç'e-sen.

ç'e-se-tl' (ç'a-se + t-l'ī dali, férfi: szerető, férfi szerető) amasius, amasio.

ç'e-sī-n (ç'e II alant + székel: benn-ül, házban ül, lakik) inesse, domi esse, degere.

1. ç'e-še-n (ç'e II le + csű-r šen II: le, meggörbül) deflecti, curvari.

2. ç'e-še-n (id. + vi-se-l, še-n, šin III: le-visz, bevisz, bevezet a házba, hunem) introducere (in domnm)

1. ç'e-t (p. ç'etīn I. alátevő, csészealj) scutella inferior.

2. ç'e-t (p. ç'e-tīn III: alatt tartozkodó, alatt lévő) subjacens: žī zī-ç'et (szél alatt van = szeles) ventosus, vento, aeri expositus; nem ç'etīr nem χode-ç (Zk. 26/7. A szem előtt levő a szemhez hasonló t. i. drága. Km. Oculis ferre in sinu ferre.)

ç'et-go (ç'et I + adv. ger.) žī ç'etgo (szélnek kitéve, frissen, ébren) vento exposite, in loco aereo, vigilate.

ç'e-t-χ'e-n (ç'e II le + tetőt horzsol: le-kapar, meghorzsol) laedere, dilacerare: bžemīšχ γ'učem `ur ç'etχ'e (Zb. 26/43. A pléh — vas — kalán az ajkat megkarcolja. Km.)

ç'e-tχ'un = ç'et'χ'un.

ç'e-tī-k' (n. v. s. kifogás hámból, járomból) actio abjungendi; ç'e-tī-k'-in (ç'ç le + t'en, tīn IV + kel, le-oldogat: ki-fog a hámból, járomból) abjungere equos, jugo exuere.

1. ç'e-t-īn (id. + tesz; letesz, alá-tesz) deponere supponere v. ç'et I.

2. ç'e-tī-n (ç'e le + ad.: le-ad, meg-ad) dare: ji p ç'e ç'etīn (becsét leadja = megfizeti az árat) pretium solvere.

3. ç'e-t-īn (ç'e II le + tart, M. sü-t, lesüti a szemét

le-felé tart : valami alatt van) subjacere, expositum esse.

ç'e-tlade-n (ç'e id. + szalad : 1. le-szalad, le-foly 2. betör a házba) 1. decurrere, defluere 2. irruere.

ç'e-tla k'o (p. ç'e-tle-n + kelő, járó : alátoldás, alátevő) supplementum, res adjuncta, subjuncta.

ç'e-tlat-en, ç'e-tlet-en (ç'e || le + szalad : le-be-repül) devolare, involare.

ç'e-t-le-fe-n (id. + tul-tül-von : bevon, besötétít) obscurare.

ç'e-tle-n, ç'e-t-l-īn (ç'e || alatt + dül : alatt-dül, lent hever, valami alatt van) subjacere, subjectum esse, subesse : ažal zī-ç'etl (Ar. ažal halál, alatta v.n = halálos) mortalis; nal ç'etiteqem (Ar. na'l, patkó alatta nem volt = nem volt megpatkolva) soleas ferreas non habebat (pes equi); dayem ji ç'aγ' feu ç'etlç' (Zb. 26/25. A szép alatt méz van. Km.)

ç'e-tlesī-k'-in (ç'e || le + törzsölget : lemosogat) delavare, deluere.

ç'e-tleten = ç'etlaten.

ç'e-tle-'u-n (ç'e || le + láb + omlík : esedez, kér, el-kéredzik) supplicare, abeundi facultatem precari.

ç'e-tl-h'a (n. v. s. le-rakás, alátevés) actio deponendi, supponendi; ç'e-tl-h'a-n (ç'e le + dül-ni-hagy : 1. le-rak, le-tesz, alá-tesz 2. eltemet) 1. deponere, supponere 2. sepelire : nal ç'etlh'an (patkót alá tesz = megvasal) soleas equo induere.)

ç'e-tlī-k'-īn (ç'e le + gyalul + kel : leköszörül) acuendo depolire.

ç'e-tlīn = ç'etlen.

ç'e-tlī-p'e (id. p. + hely, ledülő-hely : áruraktár) horreum mercium.

- ç'e-t'a-χ'o-n (ç'e II le + tetőt horzsol: le-vakar) de-
radere.
- ç'e-t'e-n, ç'e-t'i-n (id. + tu-r: le-tur, leás, kapál) de-
fodere, subfodere, pastinare.
- ç'e-tl'-χ'u-n, ç'e-t-χ'u-n (id. + takar-it: le-mos, viz a
partot) proluere (aqua ripam.)
- ç'et'i-k' (n. v. s. aláturás, aláásás, aláaknázás) suffosio,
cuniculus; ç'e-t'ik'-in (ç'e-t'-en, in alá-tur + kel:
aláás, aláaknáz) suffodere, cuniculos agere.
- ç'e-t'i-n = ç'e-t'e-n.
- ç'e-^u-b-γ'o-n; ç'e-^u-b-γ'u-n (ç'e II le + fe-kü-tet:
le-alá-terit) substernere.
- ç'e-^u-bi-de-n (ç'e le + meg-tart: meg-erősít) firmare,
confirmare.
- ç'e-ud-â (p. perf. s. »le-ütött« feltört pl. 'agu, tenyér)
adtritus ad. (palma) v. qaç'i-udâ; ç'e-ud-in, ç'e-
hud-in (ç'e le + üt, lever 2. leütődik; föltörök a
tenyér) 1. decutere 2. sauciari, adteri.
- ç'e-ue (pro ç'e-go, ç'e-uo, ç'e III új) ç'eue q-ra-h'az'âr
(az, a mit újra kihozának = újítás, újitmány) no-
vatio, novamen.
- ç'e-^u-fe-n (ç'e II le + elé-von: 1. bevon, beburkol 2.
bevonódik, beborul) 1. obducere, involvere 2.
obnubilari.
- ç'e-^u-p-ç'e-n (ç'e II le + el + fel + sejt: tudakol,
kérdez, utána kérdez) sciscitari, quaerere: tauriχ'
ç'e-upç'em tauriχ' je-c'iχ'u (Zb. 26/23. A történe
után kérdezősködő tudja a történetet. Km.); ç'e-
^u-pç'ež-in (id. v. Int.)
- ç'e-^u-p-s-k'e-n (ç'e II le + elé + biceg: bicegtet, ló-
gat, ringat) agitare, agitare cunas.
- ç'e-^u-p'-ç'e-n (ç'e II alá + el-bocsát: maga alá huzza
a lábát) pedes sibi submittere, decussare.

ç'e-'u-tle (ç' II le + p. 'u-n üt + dolog: drányica) asserculus.

ç'e-zī-n (ç'e id. + szorit: leszorit, megszorít) comprimere v. 'ape-ç'ez.

1. ç'e-ž-in (ç'e le + osan: le-szalad »decurrere v. zek'eç'ežin).

2. ç'e-ž-īn (ç'e-n, ç'īn II v. Int. csinálgat).

3. ç'e-ž-īn (ç'e-n III sejt, v. Int. érez, sejt, tud) sentire, scire.

ç'e-z (p. ç'e-zīn alá-vető): šī-ç'aγ'-ç'ež nyereg alá való stragulum sellae inferius; ç'e-za-p'e (ç'eže + hely, alapvető hely: alap) fundamentum; ç'e-zâ (p. perf. ç'e-ze-n: alávetett, alapvető, megkezdett) inceptus; ç'ežâ-go (id. + adv. ger. alapvetve: kezdve, valamitől fogva) ex eo tempore, a, ab.

ç'e-ze (n. v. s. 1. alapvetés, kezdet, alap 2. új valami) 1. initium, fundamentum 2. primitiae; ç'e-ze-n (ç'e II alá + szór: alapot vet, hozzá kezd) incipere, ponere fundamentum.

ç'e-zī-n (id. 1. alá-vet, alá-terít, alá-rak v. tesz 2. valahonnan le-ki-vet) 1. subjicere, supponere, substernere 2. ejicere, dejicere: maf'e ç'ežīn (fölgyűjt) ignem subjicere, succendere: Ji hun-i sīnak'orqēm sji ž'ak'-i p'-ç'e-z-žīrqēm (Zb. 26/16. Házához sem járok, de szakálam sem teritem te alád. Km.)

ç'i-j (n. v. ç'e-n, ç'ī-n IV szel v. Int. M. szi-j szi-ács v. qoç'ij, pχ'a-qoç'ij).

I ç'ī, ç'ī (Ad. če, če-r, Jap. či Kor. mon-či Rad. M. cső-sz, csőr-sz, szi-át Kin. č'u hely: föld, talaj, terület, vidék) terra, tellus, solum, regio.

- ç'i (syn. ç'e I segg, alj, utó, hát »pars inferior, p ⇨ rs posterior, dorsum« v. ç'i-b, ç'iuu etc.)
- III ç'i (id. = ç'e, le alá) infra, subter (praef. v.).
- IV ç'i (Jap. so 10 Tüb. žu M. sz ebben hú-sz 2 X 10 v. p-ç'i, t'o-ç' etc.)
- ç'ia pro çia.
- ç'i-b (ç'i II + bī fé-I: segg-fel Jap. so-bi-ra id. 1. segg-pofa, far, utó 2. hát, kültér, udvar) 1. podex, culus, nates, clunes 2. dorsum, foris, aula.
- ç'i-baγ' (ç'i segg + fek, ódal, seggfek: hát, far, mög) pars posterior, tergum, dorsum; pone: Pçim ji ç'ibaγ' g'ate ça-γ'adatle (Zb. 26/2. A fejedelem megett fenik meg a kardot. Km.); ç'ibaγ'-im (id. + obl. segg-feken: hátul, mögött) a tergo, pone, retro; ç'ibaγ'-k'e (id. + vég: hátra felé, hátulról) retro, a tergo: jī ç'ibaγ'k'e (háta megé, háta mögött) post ejus tergum; ji 'axer ji ç'ibaγ'k'e p-χen (kezeit hátra bogozni, kötni) manus a tergo colligare.
- ç'ib-ī-kū (ç'ib + köz: hátgerinc) spina dorsalis.
- ç'ib-īm (id. + obl. hátul, kívül, künt) a tergo, foris.
- ç'ib-jik'i-γ'a (n. v. s. kiürülés, székelés) dejectio alvi; ç'ib ji-k'i-n (ç'ib segg + belőle kel: székre megy, magát kiüríti) dejicere alvum, corpus deonerare.
- ç'ib-u-χ (ç'ib + χu, hószinü: fehérhátu) dorsum album habens: ç'ibuχ damiγ'a ç'i-zev de-mi-χo (Zb. 26/60. Fehér hátú jegy szük földbe nem fér bele, mi az? — pχ'eaç — eké).
- ç'i-ç (ç'i I föld + p. ç'i-n singel, mér M. cső-sz, cső-r-sz árka, félre értett szó: föld-mérő, a földek határát, közgyepét meghatározó) decempedator, confinia agrorum determinans.
- ç'i-ç'e (id. + új friss: új föld, parlag) ager novalis

cessans ager; ç'ïç'e-ç'ï-n (id. + csinál: megjavítja a földet) agro quietem dare, agrum meliorare.

ç'ï-daγ'a (ç'ï föld + olaj: földolaj) petroleum.

ç'ïde (ç'ï föld + tú, föld-tú: spárge) asparagus.

ç'ï-fe (ç'ï III le + p. fe-n von bevonó: burok, mez, külső) tegimen, externa species: *ji gur-i ji ç'ïfer-i qabzago ji iγ'gore çipseuaç Jusif abī* (Ad. 74. szivét is, külsejét is tisztán tartva élt ott József); *ji ç'ïfer qi-ç'e-ç'ïn* (külsejét leveti, meztelenre vetkőzik) se nudare.

ç'ï-ffe (ç'ï föld + fény, szín »föld-szin«: a ház földje) pavementum sine tabulis v. hune-tlegü, ž'eγ'efegü, že-γ'a-fe.

ç'ï-f'ï-c'e (ç'ï föld + fény-cir-mos: fekete föld) terra nigra.

ç'ï-gü (ç'ï föld + köz Zb. 25/61: a föld) terra, tellus: *ç'ïgu k'apem u-qik't* (a föld véges végéről jöttél te ki.)

ç'ï-gun (pro ç'i-γ'u-n).

ç'ï-γ'e-k' in (ç'ï le + hagy kelni: le-ereszt, kiereszt vért) *facere ut effluat: sem ji že diγ'ezejme, tli ç'ïγ'ek'inoç* (Zb. 26/75. Ha a kés éle fölfelé fordul, vért fog ontani. n. h.)

ç'ï-γ'o, ç'ï'γ'ua, ç'ï-γ'un pro ç'i-γ'oa etc.

ç'ï hu v. ç'i-^ou.

ç'ï-hune (ç'ï föld + hon: föld-ház, pince, burdó) casa terrea, tugurium terreum, cella subterranea.

ç'ïh' (n. v. ç'ï-h'ïn = ç'eh'ïn: 1. alázat 2. tisztelet, magasztalás) 1. humilitas 2. reverentia, magnificentio: *ç'ïh'γ'oç'ïn* (tisztelettel van valaki iránt) *alicui praestare reverentiam*.

ç'ïh'a-χü (n. v. ç'en, ç'ïn csinál + há-ig, ideig köl-

csön-dolog: kaláka, fonó-estély) conventus cooperationis amicalis: ζ' . ζ' in (kalákát csinál) convocare cooperatores; ζ' . ζ' irej (kalákázni szerető) cooperatores saepe convocans: uafe g'abe-nexum-re fiz ζ' ih'axü ζ' irejre Tauçe ji-γ'oney'uaç (Zb. 26/29. A napon sütkérezés és a kalákázni szerető nő tönkre tett Tau-éket. Km.)

ζ' i-h'a-n (ζ' i le + hág: alá megy a vízben, bemegy, bejár) introire, immergi (in aaquam); ζ' ih'a-p'e (p. id. + hely: bejáró hely, bejárat) locus introeundi, introitus; ζ' ih'a-r (id. + det. bejáró) introeuns, frequentans aliquem.

ζ' i-h'in = ζ' eh'in.

ζ' ih'i-šyo (ζ' ih' + nagy: nagy tisztelet) reverentia magna.

ζ' ix-b (pro ζ' ixü-be »kék-bő« kékebb) ζ' ixb ζ' u-n (kékül, szederjesedik) livescere.

ζ' i-çi-n (ζ' i le + hanyatlik: csü-gg v. qe-j-zī- ζ' ix').

ζ' i-ço, ζ' u-ço (ζ' i le + p. ço-n, ζ' u-n || megfordító: kölcsön; adósság) mutuuum, mutus; debitum; ζ' ixo-ç-ten (id. + szed: kölcsön-vesz, adósságot csinál) mutuare; ζ' ixo-go (id. + adv. kölcsönül, kölcsönkép) mutuo: ζ' ixogo t'in (kölcsön-ad) mutuuum dare; ζ' ixo qiç'te-go (id. + ki-szed-ve: kölcsön véve) mutuo; ζ' ixo-mī-tiž (id. + nem-adás: a kölcsön nem fizetése) non solutio debiti v. aeris alieni; ζ' ixo-txi'tl (id. irat: adósságlevél) syngrapha; ζ' ixo-t'in (id. + ad.: kölcsön-ad) mutuuum dare.

ζ' i-χü (a ζ' -ç'o változata: 1. kék, galamszin 2. szines)
1. caeruleus 2. coloratus.

ζ' i-ç'ej (ζ' i föld + hinbáló: föld-ingás) terrae motus.
 ζ' ija-t'in (ζ' i föld + többeknek ad-ni cf. M. sziat

osztott föld: földet oszt) solum vel agrum assignare.

ç'i-k'-in (ç'i le + k'i-n tör, le-szakít »defringere« v. go-ç'ik'in, qa-go-ç'ik'in, pi-ç'ik'in, zepiç'ik'in.

ç'ik'a-f' (s. + f'i cselekvésé jó: jó modoru, megnyerő) bene moratus, affabiliter se gerens; ç'i-k'e (ç'e-n, ç'i-n csinál + vég n. v. csinálmány, cselekvés, modor) factum, actio, modus, ratio agendi; ç'ik'e-f' = ç'ik'af'; ç'ik'e-j (id. + eje ijesztő: rossz-modoru, csintalan, pajkos) maleficus, indecenter se gerens, petulans.)

ç'i-k'e-n (ç'i le, + kel, v. qiç'ik'e-n).

ç'i-k'-in (ç'e-n, ç'in III sejt, tud + kel; v. xeç'ik'in, zexe-ç'ik'in).

ç'ik'e-nše (ç'ik'e + nincs: modortalan) qui modum et rationem agendi nescit.

ç'i-qoj pro çiqoj.

ç'i-m (ç'i föld + obl.: földön, földre) humi v. ç'impe.

ç'i-maxo = çimaxo.

ç'i-m-pe (ç'i-m + vég, orr Zb. 26/65. eper) fragum.

ç'i-mu-γ'o pro çimī-γ'o.

ç'i-n I—V = ç'e-n I—V.

ç'i-n (pro ç'i-m) ç'in jexoxin (földre, hasra esik) cadere in ventrem.

ç'i-na-tle (ç'i föld + neki dülő: vidék, tartomány) regio, provincia.

ç'in-i-γ'a (ç'e-n, ç'in II csinál + ság, ség: csinálás, kidolgozás) factio, fabricatio, elaboratio.

ç'i-nše (ç'i föld + nincs: földetlen, földnélküli) agros non habens.

ç'i-p'e (ç'i id. hely, két syn. hely, helyzet, fekvés) locus, situs: zī-tl' zī-ç-mī-k'od ç'ip'e ç'iaqem (Zb. 26/36. Nincs olyan hely, a hol valaki el nem vezett va-

laha. Km.); 'ax^hše fajde ç'ip'em çetlh'an (a pénz
hasznos helyre fordítani = forgalomba hozni)
pecuniam lucro adponere.

ç'i-pik' (ç'i föld + n. v. pik'-in szakit: föld-darabka)
portio, particula terrae vel agri.

ç'ir-ç'i-go-u-r (ç'i föld + det. + oda omló: földom-
lás) labes terrae; ç'ir-go-s'in (id. + el-oszt: föl-
det oszt) solum, agrum dividendo assignare.

ç'i-ri-k'o (ç'i föld + re + kel, földbe menő: répa)
rapa.

ç'ir zej-r (id. + det. + a neki járó: földes-úr) do-
minus fundi vel praedii; ç'ir zepik'-in (id. +
öszve-férdel: földet határol) limitare agros.

ç'is (pro ç'i-s p. ç'i-si-n csücsül, ül: tárgy, dolog)
res.

ç'i-te-n (v. Int. çe-n, ç'i-n ll csu-r, cso-r, á-z-ik v.
γ'aç'iten).

ç'i-tle (ç'i föld + dülő: a száraz föld) terra, tellus (in
oppositione mari).

ç'i-tlh'ežin (pro ç'e-tlh'a-n v. Int.)

ç'i-t-li-n (ç'i föld + dül: a földön hever) humi jacere,
jacere.

ç'i-t' (ç'i föld + n. v. t'e-n, t'i-n tú-r: föld-turás, tu-
rás, töltés, árok, sánc, csator-na földerőditvény)
fossa, canalis, vallum, agger, terra egesta.

NB. A M. csat-or-na a kab. ç'it'-ir det. alak
+ kab. aug.

ç'i-t'i-bel (föld-turó-fél v. lap. Zb. 25/39: ásó) pala,
rutrum.

ç'i-u (ç'i le, be + p. u-n üt belé-ütő, dugó: gomb)
globulus fibulatorius.

ç'i-'u, ç'i-hu, ç'i-u (id. + p. 'u-n hull, esik, aláeső:
1. segg 2. hát; felület, fölszin) 1. pars postica,

podex 2. pars dorsalis, dorsum, tergum »superficies« : ji ç'ï-u-k'e (fölfelé) sursum ; ji ç'ïü-m (há-tán, felületén) superne, in superficie ; Ji fe teh'è-tek'-ç, jï ç'ïu gušerç'-ç (Zb. 26/63. Fénye vagy szine változó, segge szekérkerék ; mi az ? — theged — pujka). v. guç'ïu, ši-guç'ïu.

ç'ï-'un, ç'ï-u-n (pro ç'ï-u-n »szaj-hu-l« hül v. ç'e'uçïu-n) ç'ï-'uq'o, ç'ï-huq'o (ç'ï föld + omló: föld-omlás) labes terrae ; ç'ï-vve-n (id. + forgatni való: szántó-föld) ager, arvum ; ç'ï-zaxo (id. + sik: sikság, térség) planities, terra plana ; ç'ï-ze-te-zâ (id. + egymás tetejére szórva: föld-fal) paries terreus. ç'ï-ž, ç'ï-ž' (p. n. v. ç'ï-žin : igazító ; csinálás, igazítás, újra csinálás, kijavítás) refector ; refectio : c'ïçur c'ïçu ç'ïž'-ç (Zb. 26/22. Az ember embert igazító vagy bátorító. Km.) ; ç'ïžï-ç'a, ç'ïžï-ç'e (id. p. perf. megcsinált, megigazított) perfectus, refectus ; ç'ï-ž-ïn, ç'ï-ž'-ïn (ç'e-n, ç'in II csinál v. Int. csinál-gat, újra csinál, megigazít) facere, reficere : p'e ç'ïžin (ágyat vet) lectum sternere.

ç'ï-ž'e-n (ç'e alá + ž'e-n osan, alá-osan) decurrere. ç'ï-ž'in = ç'ïžin.

ç'obidago (ç'e'ü-bide-go : le¹-el + erősítve: betéve, bezárva, ajtó b.) clausa janua.

ç'oncçyü = çendeyü.

ç'opç = ç'epç.

ç'o-p'-tle-n-ç'e-n (pro ç'e-pï-tle-n le-fity-egni + csinál: le-fittyen-t, le-hajt) curvare, declinare.

ç'u (pro ç'e le, alá + u te »tu« ç'umïç'eh'éž' = ç'e-u-mï-ç'e-h'éž' alá te ne hagyd hágni: ne ereszd alá »noli submittere, introire«).

ç'ub-nef (ç'ï föld + p. 'u-b-ïn felforgat + vakk: vak-kond) talpa : Oj ži-z-mï-'a-u pro 'a-go —, venak'o

(Zb. 26/63. »Csá-hojc!« mondás nélkül szántani jár; mi az? — ç'ubnef — vakkond).

ç'uγ'ū pro ç'iγ'ū.

ç'uγ'o = ç'iγ'o.

D

d (pro da, de, dī III té-r »locus« qabar-d. Biber-d M. Bors-od, Köves-d, Vár-ad etc.)

I da, de (syn. ta, te: proprie pron. dem. Kin. tha M. tá-v-ul, tu-l, to-v-a, nunc »pron. Inter.« Jap. da? da-re? v. da-go? da-o? da-p-çe? de-ne? etc.)

II da, de (Kin. tá: 1. nagy, fő 2. család-fő, atya) 1. magnus, principalis 2. pater-familias, pater: sji de (atyám) pater meus; ji de (aty-ja) pater ejus; ja de (aty-ju-k) pater eorum v. a-de, da-de etc.

III da, de, dī (1. té-r, hely 2. Névrág v. mī-de, mode, a-de 3. Igeirányító »oda, tetejére, onnan M. da, de, di cf. da-g-an de-g-ed, di-cs etc.) 1. locus, spatium 2. suff. locativi 3. praef. v. illuc, ad, sursum; illinc, deorsum etc. sī-bde-gušī'ar qēm (én te veled nem tréfálok) ego tecum non jocor v. bγ'a-de, de-j, dež etc.

IV da, de, dī (syn. tī. tő, alj M. tő-ke, tu-skó »pars ima, pars crassa« Jap. da »mean, low«) v. dde, daqa, de-k'e, pçe-dī-g tle-daqa, γ'o-dīg etc.

V da, de (Hang. M. de-r, dō-r, du-r »tonus, sonus«) v. da'on, de'un, de-gu etc.

da-'a-n = da-'on.

da-'a-pīq'o-γa = de-'a-pīqoγ'u.

dadafe (pro *dade-fī*: derék öreg a török babajigit fordítása: bátor, merész) *audax*; **da-de** (*da* II + *id.* *M. dé-d*: 1. nagy-anya 2. öreg ember) 1. *avus* 2. *senex*: **Anem çīγ'ur dadeç** (Zb. 26/10. Az anyával együtt levő atyuska Km.)

dadij (*id.* + növeszfő, az öreg növénye: mályva) *malva*.

da-fe-n (*da* II nagy + *von*: nagyot iszik, részegeskedik) *ebriari* v. *γ'adafen*, *'udafen*.

da-go, **da-o**, **ta-o** (*da* I *mi*, *mely* + *adv.* *Jap. da-ku*, *do-u*, *dô id.*: *hogy-on* ? *mi módon* ?) *quomodo*?; **dagujk'** (pro *da-go-iki* *hogyon is*: akár-hogy, mindenképen) *quoquo modo*: **dagujk' jireγ'u** (*hogy legyen is*, *valahogy*, *akárhogy*) *quoquo modo sit*.

da-γ'a (*da* III 3. + *hág*, »*daga-dó*«: *háj*, *kövérség*, *faggyu*, *zsir*, *olaj*) *adeps*, *sebum*, *oleum* v. *ç'ī-daγ'a*, *ç'epik'edaγ'a*, *žīγ-daγ'a*.

da-γ'a-c'ī-s-h'a-n = de-γ'ac'īsh'an.

da-γ'une = de-γ'une.

da-h'a-χ'e-n (*id.* + *oda* *hagy fogni*: *el-csábit*) *captare venustate*.

da-χ'a-γ'a (*s.* + *ság*, *ség*: *elragadó tulajdon*, *szépség*, *nagyszerűség*, *jóság*) *captatio animi*, *pulchritudo*, *venustas*, *bonitas*; **da-χe** (*da* III *oda* + *p.* *χe-n*, *fog*, *ragad*: *elragadó*, *megnyerő*, *gyönyörű*, *szép*, *pompás*, *nagyszerű*) *animum captans*, *delectans*, *pulcher*, *venustus*, *pomposus*, *egregius*; **daxe-go**, **daxe-o** (*id.* + *adv.*) **daxe-χ'un** (*id.* + *gyű*: *szépül*, *javul*) *pulchrescere*, *meliorescere*.

daxe-ži-'a-n, **daxe-že-'a-n** (*id.* + *szó* + *gyárt*: *szépet mond*, *teszi a szépet*, *dicsér*, *hizeleg*, *édesget*)

blanditias dicere, blandiri, laudare, allectare cf. židaye'on.

da-γoj-n (da III oda, tetőre, + haj-t: fölvettet aknát) displodere.

da-γu (id. onnan + ja-γu hajtják: üldözött, a kit elhajtának) persecutus; dayua-r (id. p. perf. det. elhajtott, számüzött) expulsus, expulsatus.

da-qa, da-qe, de-qa (da IV tő + dim. tő-ke, tu-skó) truncus, caudex, trunca arbor v. tle-daqa; da-qa-ž' deqa-ž' (id. + öreg: öreg, vén tuskó) caudex v. truncus inveteratus.

da-qe (da-qa v. de-k'e: vég) finis: pašer pašef'me daqer daqef'ç (Zb. 26/31. Ha a kezdet — a fővivő — jó kezdet, a vég is jó végezet. Km.)

da-me, de-me (Ad. ta-me; da III tető + p. me-n menő: 1. szár-ny, a tetőre kelő 2. ág, a fölfelé menő v. qu-dame 3. váll, a magas rész) 1. ala 2. ramus 3. humerus, cf. M. tá-ma-d (tetőre megy 1. föl-ke 2. reá-megy) táma-sz (= váll-vető v. se-n, sīn); dame-gű (id. + kü-l, váll-nélküli: pupos) gibbosus; dame-γű (id. + hó-szinü: fehér-szárnyu) alam albam habens; dame-nše (id. + nincs: szárnyatlan) ala carens.

da-mī-γ'a, da-m-γ'a, de-mī-γ'a (da, de III oda, onnat + nem + hág, megy: a mi el vagy le nem megy: 1. ló-bélyeg, a vassal süttött, maradó jegy 2. jegy, jel, célpont) nota equo inusta, signum, meta, scopum: damīγ'a težen (bélyeget vet reá: megbélyegez) notam, signum imponere.

da-n (Rad. 'u-dara-çyon, 'u-darebž'in M. dé-r, der-med v. den, dīn rigescere).

da-ne, de-ne (da, de III oda + ne maradó: megma-

rado, tartós : selyem v. šille, selyemből való) sericum ; sericus ad.

da-o, ta-o (da-go Jap. da-ku, do-u : hogy? mi módon?) quomodo? daoç'in? (Jap. dou shiyô? (mit csinálhatni, mit tehetni?) quomodo agendum? quid faciendum?)

da-'o (p. n, v. da-'o-n : 1, halló, engedelmes 2. hallás) 1. audiens, obediens 2. auditus v. mī-da'o ; da-'oa-γ'a (id. + ság, ség : hallgatás, oda-hallgatás, figyelés) auditio, auscultatio ; da-'o-n, da-'a-n, da-'u-n, de-'u-n (da, de V dőrej + üt : ha-ll, ha-d-l) audire, auscultare v. ç'ede'un da'o, je-de'un, qomida'o etc.

da-p-çe (Ad. me-patle? ta-p-še? da I + p-çe föl-mérő : mennyi?) quantum? ; da-p-se-re (id. + fel-vetve : mennyiszor?) quoties?

da-ra-çç'o-n (da-n, de-n der-medés + megkap : megdermed v. 'u-daraçç'on).

dare-b-ž'i-n (id. + zsibbad v, 'u-darebž'in).

darī, darij (Tüb. dar silk. dar-gyi silken, Mon. tor-yon id. Man. dar-dan id. : selyem) sericum : dari-g'ane (id. gunya Zb. 26/65. selyem ing) indusium sericum.

darij-h'ap'ac'e (id. + kopie : selyem-hernyó) bombyx ; darij-ž'γ (id. + élőfa ; szeder- vagy eperfa) morus.

da-tle-n (da III oda + dül : fenyegetőzik) minari : U-çitme, datle, u-çī-tlme 'ubze (Zb. 26/26. Ha állsz, fenyegetőzz, ha fekvő vagy hizelegj. Km.)

da-tl-γu-a (da, de III oda, ott, együtt + tlγu-n szül || parturire p. perf. együtt született. Tam. udan piRanda : testvér) frater uterinus v. de-tlγu.

da'u-ç (n. v. da'u-n, da-'o-n : hang) sonus, tonus ;

- da'uç-ĩnše (id. + nincs: 1. hangtalan 2. mással hangzó h'arf, betű) 1. sonum non habens 2. consonans (littera); dauç-zi'a (id. + magának van: 1. hanggal bíró 2. hangzó, önhangzó betű) 1. sonum edens, sonum habens 2. vocalis (littera At.)
- daujk' (pro da-uo-iki: hogyan is: akárhogy; tag. igével: semmikép) 1. quoquo modo 2. cum v. neg. »nullo modo«
- da-'u-n = da-'on (1. hallszik 2. hall »1. sonum edere 2. audire«)
- da-uo (=: da-go: hogy? miként?) quomodo? dauo u-f'eç'ire? (hogy véled?) quomodo opinaris, quomodo tibi videtur?; dauo p-ç'ĩm-ik' (hogy te csinálod is = akárhogy is) quoquomodo.
- I dde (de, dī, do, t: proprie de + de IV inferiores: mi, mink) nos (pron. pers.)
- II dde, de (Ad. de Kin. teu: dió) nux v. de-ku-pç'e; dde-j (Ad. da-je id. + növö: dió-fa, dió-fából való Ad. daje-pç'a) nux juglans, nuceus.
- dde-r, de-r (dde I + det. mi magunk) nosmet ipsi.
- ddi-dej (ddi-ji dej mitáj = tájunk: nálunk otthonn) apud nos domi.
- I de I—V = da I—V.
- II de pro dī I.
- de-'a-piqo-γ'u (pro de'apīqu-γ'u: segitő-társ) coadjutor; de'apīqoγ'u-nše (id. + nincs: segélytelen) adjutorem non habens; de'apīqu (n. v. de'apīqu-n: segítés, segedelem) adjutorium; de'apīqu-γ'a (id. ság. ség: segit-ség) auxilium; de-'a-pī-qu-n (de, da III oda + ujj + felé + nyújt: valaki felé kezét nyújt, segit) adjuvare, auxiliari.
- de-'atej-in (de id. oda-fel + v. Int. oat-en emel: oda-fel-emel) allevare, attollere.

- de-bī-bij-en** (id. + repül: oda-fel-repül) *evolare, ad-volare.*
- de-b-ze** (p. de-n III tü-z-ō + p. bze-n fel-szel: szabó) *sartor.*
- deçe-çīχo** (cf. dīçe + çīχo kenő: halenyv) *ichthio-colla.*
- de-ç'ī-n** (de, da III oda, fel + csinál M. di-cs, dīcsé-r etc. »nagyra csinál«: becsül, pártol) *praeferre, patrocinari v. naχ^c-deç'īn.*
- dede-j** (dde I + járó, tartozó: a miénk) *nostrum, nostra (praedicative): mī šī dedej-ç (ez a csitkó, ló a miénk) hic equus noster est, nobis adtinet.*
- de-gele-n** (de, da III oda + hull: oda-esik) *cadere: U-z-degelener p'-ç'eteme 'up'ç'e-taqr b-γ'et'ī-tlīnt (Zb. 26/24. Ha tudtad volna, hogy hová esel, nemez darabot terítettél volna. Km.)*
- de-ge-n** (id. ott + kiált: valahol kiált) *clamare: ž'īndū z-dege h'ablem zīgor jaχo-tl'ik' (Zb. 26/73. A falu negyedben, a hol a bagoly kiált, valaki meghal. nh.)*
- de-gū** (de, da V dőrej, hang + gu kül, nélkül: hangtalan. Mon. dū-l-ei: sü-ke, sü-ke-t) *surdus; degū-bza-go (id. + besze nélküli: süket-néma) surdus et mutus; degū-ç'īn (id. + csinál: süketít) surdum reddere; degū-χ'un (id. + gyű-n: megsüketül) surdescere.*
- de-γ'a-c'ī-s-h'a-n** (de III oda + hagy + le-székelní menni: oda-telepít) *facere considerare.*
- de-γ'a-γ'o-n** (id. ott + hagy korhadni: ott hagy száradni) *sinere ut exsiccetur.*
- de-γ'a-h'axi-n** (id. oda + hagy + ragad-tatni: rávetet) *incitare, injicere cupiditatem v. de-h'axin.*

csön-dolog: kaláka, fonó-estély) conventus cooperationis amicalis: ç'. ç'in (kalákát csinál) convocare cooperatores; ç'. ç'irej (kalákázni szerető) cooperatores saepe convocans: uafe g'abe-nexum-re fiz ç'ih'axü ç'irejre Tauçe ji-γ'oney'uaç (Zb. 26/29. A napon sütkérezés és a kalákázni szerető nő tönkre tett Tau-éket. Km.)

ç'i-h'a-n (ç'i le + hág: alá megy a vízben, bemegy, bejár) introire, immergi (in aaquam); ç'ih'a-p'e (p. id. + hely: bejáró hely, bejárat) locus introeundi, introitus; ç'ih'a-r (id. + det. bejáró) introeuns, frequentans aliquem.

ç'i-h'in = ç'eh'in.

ç'ih'i-šyo (ç'ih' + nagy: nagy tisztelet) reverentia magna.

ç'ix-b (pro ç'ixü-be »kék-bő« kékebb) ç'ixb χ'u-n (kékül, szederjesedik) livescere.

ç'i-χi-n (ç'i le + hanyatlik: csü-gg v. qe-j-zī-ç'ix').

ç'i-χo, ç'u-χo (ç'i le + p. χo-n, χu-n II megfordító: kölcsön; adósság) mutuuum, mutus; debitum; ç'ixo-ç-ten (id. + szed: kölcsön-vesz, adósságot csinál) mutuare; ç'ixo-go (id. + adv. kölcsönül, kölcsönkép) mutuo: ç'ixogo t'in (kölcsön-ad) mutuuum dare; ç'ixo qiç'te-go (id. + ki-szed-ve: kölcsön véve) mutuo; ç'ixo-mī-tiž (id. + nem-adás: a kölcsön nem fizetése) non solutio debiti v. aeris alieni; ç'ixo-tχitl (id. irat: adósságlevél) syngrapha; ç'ixo-t'in (id. + ad.: kölcsön-ad) mutuuum dare.

ç'i-χü (a ç-χ'o változata: 1. kék, galambszin 2. szines)
1. caeruleus 2. coloratus.

ç'i-χ'ej (ç'i föld + hinbáló: föld-ingás) terrae motus.

ç'ija-ti-n (ç'i föld + többeknek ad-ni cf. M. sziat

osztott föld: földet oszt) solum vel agrum assignare.

ç'i-k'-in (ç'i le + k'i-n tör, le-szakít »defringere« v. go-ç'ik'in, qa-go-ç'ik'in, pi-ç'ik'in, zepiç'ik'in.

ç'ik'a-f' (s. + f'i cselekvésé jó: jó modoru, megnyerő) bene moratus, affabiliter se gerens; ç'i-k'e (ç'e-n, ç'i-n csinál + vég n. v. csinálmány, cselekvés, modor) factum, actio, modus, ratio agendi; ç'ik'e-f' = ç'ik'af'; ç'ik'e-j (id. + eje ijesztő: rossz-modoru, csintalan, pajkos) maleficus, indecenter se gerens, petulans.)

ç'i-k'e-n (ç'i le, + kel, v. qiç'ik'e-n).

ç'i-k'-in (ç'e-n, ç'in III sejt, tud + kel; v. xeç'ik'in, zexç'ik'in).

ç'ik'e-nše (ç'ik'e + nincs: modortalan) qui modum et rationem agendi nescit.

ç'i-qoj pro çiqoj.

ç'i-m (ç'i föld + obl.: földön, földre) humi v. ç'impe.

ç'i-maxo = çimaxo.

ç'i-m-pe (ç'i-m + vég, orr Zb. 26/65. eper) fragum.

ç'i-mu-γ'o pro çimī-γ'o.

ç'i-n I—V = ç'e-n I—V.

ç'i-n (pro ç'i-m) ç'in jexoxin (földre, hasra esik) cadere in ventrem.

ç'i-na-tle (ç'i föld + neki dülő: vidék, tartomány) regio, provincia.

ç'in-i-γ'a (ç'e-n, ç'in II csinál + ság, ség: csinálás, kidolgozás) factio, fabricatio, elaboratio.

ç'i-nše (ç'i föld + nincs: földetlen, földnélküli) agros non habens.

ç'i-p'e (ç'i id. hely, két syn. hely, helyzet, fekvés) locus, situs: zī-tl' zī-ç-mī-k'od ç'ip'e ç'iaqem (Zb. 26/36. Nincs olyan hely, a hol valaki el nem vezett va-

- laha. Km.); 'ax^še fajde ç'ip'em çetlh'an (a pénz hasznos helyre fordítani = forgalomba hozni) pecuniam lucro adponere.
- ç'i-pik' (ç'i föld + n. v. pik'-in szakít: föld-darabka) portio, particula terrae vel agri.
- ç'ir-ç'i-go-u-r (ç'i föld + det. + oda omló: földomlás) labes terrae; ç'ir-go-šin (id. + el-oszt: földet oszt) solum, agrum dividendo assignare.
- ç'i-ri-k'o (ç'i föld + re + kel, földbe menő: répa) rapa.
- ç'ir zej-r (id. + det. + a neki járó: földes-úr) dominus fundi vel praedii; ç'ir zepik'-in (id. + öszve-férdel: földet határol) limitare agros.
- ç'is (pro ç'i-s p. ç'i-si-n csücsül, ül: tárgy, dolog) res.
- ç'i-te-n (v. Int. çe-n, ç'i-n ll csu-r, cso-r, á-z-ik v. γ'aç'iten).
- ç'i-tle (ç'i föld + dülő: a száraz föld) terra, tellus (in oppositione mari).
- ç'i-tlh'ežin (pro ç'e-tlh'a-n v. Int.)
- ç'i-t-li-n (ç'i föld + dül: a földön hever) humi jacere, jacere.
- ç'i-t' (ç'i föld + n. v. t'e-n, t'i-n tú-r: föld-turás, turás, töltés, árok, sánc, csator-na földerődítvény) fossa, canalis, vallum, agger, terra egesta.
- NB. A M. csat-or-na a kab. ç'it'-ir det. alak + kab. aug.
- ç'i-t'i-bel (föld-turó-fél v. lap. Zb. 25/39: ásó) pala, rutrum.
- ç'i-u (ç'i le, be + p. u-n üt belé-ütő, dugó: gomb) globulus fibulatorius.
- ç'i-'u, ç'i-hu, ç'i-u (id. + p. 'u-n hull, esik, aláeső: 1. segg 2. hát; felület, fölszin) 1. pars postica,

podex 2. pars dorsalis, dorsum, tergum »superficies« : ji č'ī-u-k'e (fölfelé) sursum; ji č'īū-m (há-tán, felületén) superne, in superficie; Ji fe teh'è-tek'-č, jī č'īu gušeryč'-č (Zb. 26/63. Fénye vagy színe változó, segge szekérkerék; mi az? — theged — pujka). v. guč'īu, ši-guč'īu.

č'ī-'un, č'ī-u-n (pro čī-u-n »szaj-hu-l« hül v. γ'e'učiu-n)
 č'ī-'uq'o, č'ī-huq'o (č'ī föld + omló: föld-omlás) labes
 terrae; č'ī-vve-n (id. + forgatni való: szántó-föld)
 ager, arvum; č'ī-zaxo (id. + sik: sikság, tér-
 ség) planities, terra plana; č'ī-ze-te-zâ (id. +
 egymás tetejére szórva: föld-fal) paries terreus.
 č'ī-ž, č'ī-ž' (p. n. v. č'ī-žin: igazító; csinálás, igazítás,
 újra csinálás, kijavítás) reflector; reflectio: c'īχur
 c'īχu č'īž'-č (Zb. 26/22. Az ember embert igazító
 vagy bátorító. Km.); č'īžī-γ'a, č'īžī-γ'e (id. p. perf.
 megcsinált, megigazított) perfectus, reflectus; č'ī-
 ž-īn, č'ī-ž'-īn (č'e-n, č'in II csinál v. Int. csinál-
 gat, újra csinál, megigazít) facere, reficere: p'e
 č'īžin (ágyat vet) lectum sternere.

č'ī-ž'e-n (č'e alá + ž'e-n osan, alá-osan) decurrere.
 č'ī-ž'in = č'īžin.

č'obīdago (č'è-'u-bīde-go: le¹-el + erősítve: betéve,
 bezárva, ajtó b.) clausa janua.

č'ondecyŭ = čendeyŭ.

č'opč = č'epč.

č'o-p'-tle-n-č'e-n (pro č'e-pī-tle-n le-fity-egni + csi-
 nál: le-fittyen-t, le-hajt) curvare, declinare.

č'u (pro č'e le, alá + u te »tu« č'umīγ'eh'ěž' = č'e-
 u-mī-γ'e-h'ěž' alá te ne hagyd hágni: ne ereszd
 alá »noli submittere, introire«).

č'ub-nef (č'ī föld + p. 'u-b-īn felforgat + vakk: vak-
 kond) talpa: Oj žī-z-mī-'a-u pro 'a-go —, venak'o

(Zb. 26/63. »Csá-hojc!« mondás nélkül szántani jár; mi az? — ç'ubnef — vakkond).

ç'uγ'u pro ç'iγ'u.

ç'uγo = ç'iγo.

D

d (pro da, de, dī III té-r »locus« qabar-d. Biber-d M. Bors-od, Köves-d, Vár-ad etc.)

I da, de (syn. ta, te: proprie pron. dem. Kin. tha M. tá-v-ul, tu-l, to-v-a, nunc »pron. Inter.« Jap. da? da-re? v. da-go? da-o? da-p-çe? de-ne? etc.)

II da, de (Kin. tá: 1. nagy, fő 2. család-fő, atya) 1. magnus, principalis 2. pater-familias, pater: sji de (atyám) pater meus; ji de (aty-ja) pater ejus; ja de (aty-ju-k) pater eorum v. a-de, da-de etc.

III da, de, dī (1. té-r, hely 2. Névrág v. mī-de, mo-de, a-de 3. Igeirányító »oda, tetejére, onnan M. da, de, di cf. da-g-an de-g-ed, di-cs etc.) 1. locus, spatium 2. suff. locativi 3. praef. v. illuc, ad, sursum; illinc, deorsum etc. sī-bde-gušīar qem (én te veled nem tréfálok) ego tecum non jocos v. bγ'a-de, de-j, dež etc.

IV da, de, dī (syn. t'ī. tō, alj M. tō-ke, tu-skó »pars ima, pars crassa« Jap. da »mean, low«) v. dde, daqa, de-k'e, pçe-dī-g tle-daqa, γ'o-dīg etc.

V da, de (Hang. M. de-r, dö-r, du-r »tonus, sonus«) v. da-'on, de-'un, de-gu etc.

da-'a-n = da-'on.

da-'a-pīq'o-γa = de-'a-pīqoγ'u.

dadafe (pro dade-fī: derék öreg a török babajigit fordítása: bátor, merész) audax; **da-de** (da II + id. M. dé-d: 1. nagy-anya 2. öreg ember) 1. avus 2. senex: Anem çīγ'ur dadeç (Zb. 26/10. Az anyával együtt levő atyuska Km.)

dadij (id. + növeszfő, az öreg növénye: mályva) malva.

da-fe-n (da II nagy + von: nagyot iszik, részegeskedik) ebriari v. γ'adafen, 'udafen.

da-go, da-o, ta-o (da I mi, mely + adv. Jap. da-ku, do-u, dô id.: hogy-on ? mi módon ?) quomodo?; **dagujk'** (pro da-go-iki hogyan is: akár-hogy, mindenképen) quomodo: **dagujk' jirex'u** (hogy legyen is, valahogy, akárhogy) quomodo sit.

da-γ'a (da III 3. + hág, »daga-dó«: hág, kövérség, faggyu, zsír, olaj) adeps, sebum, oleum v. ç'i-daγ'a, ç'epik'edaγ'a, žiγ-daγ'a.

da-γ'a-c'ī-s-h'a-n = de-γ'ac'īsh'an.

da-γ'une = de-γ'une.

da-h'a-χ'e-n (id. + oda hagy fogni: el-csábit) captare venustate.

da-χ'a-γ'a (s. + ság, ség: elragadó tulajdon, szépség, nagyszerűség, jóság) captatio animi, pulchritudo, venustas, bonitas; **da-χe** (da III oda + p. χe-n, fog, ragad: elragadó, meggyerő, gyönyörű, szép, pompás, nagyszerű) animum captans, delectans, pulcher, venustus, pomposus, egregius; **daxe-go, daxe-o** (id. + adv.) daxe-χ'un (id. + gyű: szépül, javul) pulchrescere, meliorescere.

daxe-ži-'a-n, daxe-že-'a-n (id. + szó + gyárt: szépet mond, teszi a szépet, dicsér, hizeleg, édesget)

blanditias dicere, blandiri, laudare, allectare cf. židaye'on.

da-γoj-n (da III oda, tetőre, + haj-t: fölvettet aknát) displodere.

da-γu (id. onnan + ja-γu hajtják: üldözött, a kit elhajtanak) persecutus; daγua-r (id. p. perf. det. elhajtott, számüzött) expulsus, expulsatus.

da-qa, da-qe, de-qa (da IV tő + dim. tő-ke, tu-skó) truncus, caudex, trunca arbor v. tle-daqa; da-qa-ž' deqa-ž' (id. + öreg: öreg, vén tuskó) caudex v. truncus inveteratus.

da-qe (da-qa v. de-k'e: vég) finis: pašer pašef'me daqer daqef'ç (Zb. 26/31. Ha a kezdet — a fővivő — jó kezdet, a vég is jó végezet. Km.)

da-me, de-me (Ad. ta-me; da III tető + p. me-n menő: 1. szár-ny, a tetőre kelő 2. ág, a fölfelé menő v. qu-dame 3. váll, a magas rész) 1. ala 2. ramus 3. humerus, cf. M. tá-ma-d (tetőre megy 1. föl-ke 2. reá-megy) táma-sz (= váll-vető v. se-n, sīn); dame-gű (id. + kü-l, váll-nélküli: pupos) gibbosus; dame-γű (id. + hó-szinü: fehér-szárnyu) alam albam habens; dame-nše (id. + nincs: szárnyatlan) ala carens.

da-mi-γ'a, da-m-γ'a, de-mi-γ'a (da, de III oda, onnat + nem + hág, megy: a mi el vagy le nem megy: 1. ló-bélyeg, a vassal süttött, maradó jegy 2. jegy, jel, célpont) nota equo inusta, signum, meta, scopum: damiγ'a težen (bélyegvet vet reá: megbélyegez) notam, signum imponere.

da-n (Rad. 'u-dara-çγon, 'u-darebž'in M. dé-r, der-med v. den, dīn rigescere).

da-ne, de-ne (da, de III oda + ne maradó: megma-

rado, tartós : selyem v. šille, selyemből való) sericum ; sericus ad.

da-o, ta-o (da-go Jap. da-ku, do-u : hogy? mi módon?) quomodo? daoç'in? (Jap. dou shiyô? (mit csinálhatni, mit tehetni?) quomodo agendum? quid faciendum?)

da-'o (p. n, v. da-'o-n : 1. halló, engedelmes 2. hallás) 1. audiens, obediens 2. auditus v. mī-da'o ; da-'oa-γ'a (id. + ság, ség : hallgatás, oda-hallgatás, figyelés) auditio, auscultatio ; da-'o-n, da-'a-n, da-'u-n, de-'u-n (da, de V dörej + üt : ha-ll, ha-d-l) audire, auscultare v. ç'ede'un da'o, je-de'un, qomīda'o etc.

da-p-çe (Ad. me-patle? ta-p-še? da I + p-çe föl-mérő : mennyi?) quantum? ; da-p-se-re (id. + fel-vetve : mennyiszor?) quoties?

da-ra-çç'o-n (da-n, de-n der-medés + megkap : megdermed v. 'u-daraçç'on).

dare-b-ž'i-n (id. + zsibbad v, 'u-darebž'in).

darī, darij (Tüb. dar silk. dar-gyi silken, Mon. tor-yon id. Man. dar-dan id. : selyem) sericum : dari-g'ane (id. gunya Zb. 26/65. selyem ing) indusium sericum.

darij-h'ap'ac'e (id. + kopie : selyem-hernyó) bombyx ; darij-ž'iγ (id. + élőfa ; szeder- vagy eperfa) morus.

da-tle-n (da III oda + dül : fenyegetőzik) minari : U-çitme, datle, u-çī-tlme 'ubze (Zb. 26/26. Ha állsz, fenyegetőzz, ha fekvő vagy hizelegj. Km.)

da-tl-γu-a (da, de III oda, ott, együtt + tlγu-n szül || parturire p. perf. együtt született. Tam. udan piRanda : testvér) frater uterinus v. de-tlγu.

da'u-ç (n. v. da'u-n, da-'o-n : hang) sonus, tonus ;

- da'uç-ĩnše (id. + nincs: 1. hangtalan 2. mással hangzó h'arf, betű) 1. sonum non habens 2. consonans (littera); dauç-zi'a (id. + magának van; 1. hanggal biró 2. hangzó, őnhangzó betű) 1. sonum edens, sonum habens 2. vocalis (littera At.)
- daujk' (pro da-uo-iki: hogyan is: akárhogy; tag. igével: semmikép) 1. quoquo modo 2. cum v. neg. »nullo modo«
- da-'u-n = da-'on (1. hallszik 2. hall »1. sonum edere 2. audire«)
- da-uo (= da-go: hogy? miként?) quomodo? dauo u-f'eç'ire? (hogy véled?) quomodo opinaris, quomodo tibi videtur?; dauo p-ç'im-ik' (hogy te csinálod is = akárhogy is) quoquomodo.
- I dde (de, dī, do, t: proprie de + de IV inferiores: mi, mink) nos (pron. pers.)
- II dde, de (Ad. de Kin. teu: dió) nux v. de-ku-pç'e; dde-j (Ad. da-je id. + növö: dió-fa, dió-fából való Ad. daje-pça) nux juglans, nuceus.
- dde-r, de-r (dde I + det. mi magunk) nosmet ipsi.
- ddi-dej (ddi-ji dej mitáj = tájunk: nálunk otthonn) apud nos domi.
- I de I—V = da I—V.
- II de pro dī I.
- de-'a-piqo-γ'u (pro de'apīqu-γ'u: segítő-társ) coadjutor; de'apīqoγ'u-nše (id. + nincs: segélytelen) adjutorem non habens; de'apīqu (n. v. de'apīqu-n: segítés, segedelem) adjutorium; de'apīqu-γ'a (id. ság. ség: segit-ség) auxilium; de-'a-pī-qu-n (de, da III oda + ujj + felé + nyújt: valaki felé kezét nyújt, segit) adjuvare, auxiliari.
- de-'atej-in (de id. oda-fel + v. Int. oat-en emel: oda-fel-emel) allevare, attollere.

- de-bī-bij-en** (id. + repül : oda-fel-repül) *evolare, ad-volare.*
- de-b-ze** (p. de-n III tü-z-ō + p. bze-n fel-szel : szabó) *sartor.*
- deçe-çīχo** (cf. dīçe + çīχo kenō : halenyv) *ichthio-colla.*
- de-çī-n** (de, da III oda, fel + csinál M. di-cs, dīcsé-r etc. »nagyra csinál« : becsül, pártol) *praeferre, patrocinari v. naχ[˚]-deçīn.*
- dede-j** (dde I + járó, tartozó : a miénk) *nostrum, nostra (praedicative) : mī šī dedej-ç (ez a csitkó, ló a miénk) hic equus noster est, nobis adtinet.*
- de-gele-n** (de, da III oda + hull : oda-esik) *cadere : U-z-degelener p[˚]-ç[˚]eteme [˚]up[˚]ç[˚]e-tačīr b-γ[˚]et[˚]i-tīnt (Zb. 26/24. Ha tudtad volna, hogy hová esel, nemez darabot terítettél volna. Km.)*
- de-ge-n** (id. ott + kiált : valahol kiált) *clamare : ž[˚]ndū z-dege h[˚]ablem zīgor jaχo-tl[˚]ik[˚] (Zb. 26/73. A falu negyedben, a hol a bagoly kiált, valaki meghal. nh.)*
- de-gū** (de, da V dőrej, hang + gu kül, nélkül : hangtalan. Mon. dū-l-ei : sü-ke, sü-ke-t) *surdus ; de-gū-bza-go (id. + besze nélküli : süket-néma) surdus et mutus ; degū-çīn (id. + csinál : süketit) surdum reddere ; degū-χ[˚]un (id. + gyű-n : megsüketül) surdescere.*
- de-γ[˚]a-c[˚]ī-s-h[˚]a-n** (de III oda + hagy + le-székelní menni : oda-telepít) *facere considerare.*
- de-γ[˚]a-γ[˚]o-n** (id. ott + hagy korhadni : ott hagy száradni) *sinere ut exsiccetur.*
- de-γ[˚]a-h[˚]axi-n** (id. oda + hagy + ragad-tatni : rávetet) *incitare, injicere cupiditatem v. de-h[˚]axin.*

- de-γ[˘]a-χo-n (id. + oda hagy hullni: beleférkeztet, belészorít) *facere ut vas, locus capiat*.
- de-γ[˘]a-χun, de-γ[˘]e-χun (id. onnan + hagy hajtani: elhajtát, elüzet) *expelli facere*.
- de-γ[˘]a-k' (n. v. s. kihagyás, hézag) *omissio, lacuna, locus vacuus*; de-γ[˘]a-k'in (de III onnan + hagy kelni: elereszt, kihagy) *sinere abire, permittere, omittere*; de-γ[˘]a-k'iž-in (id. v. Int. el-költöztet) *facere emigrare, transmigrare*.
- de-γ[˘]a-k'oatej-in (id. + oda, föl hagy kel-ni v. Int. k'on: föl-kelt, fölemel) *sublevare*; de-γ[˘]a-k'oj-in, da-γ[˘]a-ko'j-in (id. fölemel) *tollere, evehere v. dek'ojin*.
- de-γ[˘]a-p-tle-n (id. + hagy pillantani: mutat, rámutat) *monstrare*: *dīçe qolage deγ[˘]aptlen* (Zb. 26/39. Arany völgyet mutatni. Km.)
- de-γ[˘]a-t'ī-s-h'an = de-γ[˘]a-c'ī-s-h'an.
- de-γ[˘]a-ū-bīde-n (de III oda + hagy megtartani: oda-szorít, neki szorít) *apprimere, comprimere*.
- de-γ[˘]a-ze-n (id. + hagy szán-ni, fordulni: oda-irányít) *advertere, dirigere*.
- de-γ[˘]a-žīh'e-n (id. onnan + hagy csurogva vinni: kiöblít száját) *eluere (os)*.
- de-γ[˘]e-zeji-γ[˘]o (n. v. s. fölfelé menő, hágó) *via ardua, arduitas*; de-γ[˘]e-zej-in (de III fölfelé + hagy szánni: fölfelé irányít, fölfelé megy) *superare montem*; (prop, dirigere sursum.)
- de-γ[˘]u (p. n. v. deγ[˘]un rajta konyuló M. te-he-r || onus v. uen-deγ[˘]u).
- de-γ[˘]uath'e-n (de III oda, fel + γ[˘]o-tlīn ho-dül + hág: oda-fel-fekszik, fel-ül pl. a tyuk) *se componere, residere*: *Gedīr ž'egū-pač'h'am deγ[˘]uath'a-*

me, zīgore sīmage γ'unoç (Zb. 26/75. Ha a tyuk a tözhelyfőre ül, valaki beteg lesz. nh.)

de-γ'u-n (id. + oda fel + konyul: rá-nehezedik, teher lesz) superjacere, oneri esse: sji gum deγ'uar dek'âç (a szivemen fektődött lekele -- a mi szivemen teher volt, elmúlt) cura mihi ademta est; de-γ'u-ne (id. n. v. az odakonyuló: határ) limes, confinium.

de-h'a-γ'o (n. v. deh'a-n 1. fölmenés) ascensio, ascensus.

de-h'a-γ' (n. v. deh'aγin; csábitás, elcsábitás, Ad. sxa-ča-fe fej-csafaró) seductio, captatio; de-h'aγ'a (id. p. perf. 1. elragadott, elcsábitott 2. elragadó, elcsábitó) 1. seductus, captatus 2. seducens, captans; de-h'a-γi-n, de-h'a-γi-n (de III oda + hagy + fogni: elragad, csábit, elbűvöl, rávesz érdeket kelt, kísértetbe hoz, botránkoztat) captare, fascinare, seducere, allicere, inducere in tentationem, scandilizare: 'utlh'ak'e deh'aγin (megveszteget, lekenyerez) corrumpere pecunia, donis); v. da-γe, de-γ'ah'aγin, zī-deγ'ah'aγin.

de-h'a-ji-n (de III föl + hagy nyúlni pro γ'a-jin: nagyit, magasztal) magnificare, laudibus efferre.

1. de-h'a-n, de-h'è-n (id. oda fel + hág: oda-megy, föl-megy) adire, ascendere: psim çī-deh'èm (a vizre menve) flumen adeundo.

2. de-h'a-n (pro de-h'en, de-h'in id. + hord: rajta hord, visel) portare, sufferre: ji gum deh'an (szivén hord, elvisel, eltűr) sufferre, perferre.

de-h'aš-γi-n (de oda + kac-ag: 1. oda-nevet 2. gágog a liba) 1. arridere 2. clangere (anser): ç'alem u-çī-deh'ašγme, uj želife qoj detlo je-tlay'u (Zb.

26/32. Ha a gyerekre nevetsz, fogad husán sajtot lát. Km.)

de-h'ej-in (v. Int. deh'en; föl-vesz, fölemel, föl-tűr) levare, tollere, succingere vestem : Jik'īy'om u-ne-mī-so uj k'e d-u-mī-h'ej (Zb. 26/30. Az átkelőhöz nem érve ne emeld föl öltönyöd szélyét. Km.); ji penc'ivir deh'ejin (orrát földuzza) corrugare nares; de-h'e-n, de-h'ī-n (de III föl + hord, vesz: fölvesz, rá-vesz, rajta hord) suscipere, portare; guy'u deh'in (sziv-terhet vesz magára = fáradtságot vesz magának, bajlódik, kinlód-ik) operam dare, operam sustinere, laborem subire v. guy'u zideh'.

de-χi-n (id. tetőről + fog cf. te-χin: 1. lefog az utról, letérit) 1. decedere a via 2. deflectere.

de-χoj-in (de, tetőre + haj-t: föl-hajt, pl. keret, követ) sursum agere, movere; de-χoj-iž-in (id. v. Int.)

1. de-χo-n (de III oda + hull: 1. valahová vagy oda es-ik 2. bele-fér, belemegy) 1. cadere, incidere 2. intrare, capi vas, locus etc.: de-mi-χo (nem fér bele) non capit vas, locus.

2. de-χo-n, de-χu-n (id. onnan + haj-t; el-hajt, elüz, kiszorit helyéből ellenséget) depellere, expellere, propellere hostem v. deγ'aχun, dezīχu; deχu (id. n. v. el-hajtás, elüzés) expulsio, propulsio.

de-γ'u-n (de III oda, rá + gyű-n: rá-jő, el-ki-talál) invenire, conjectura consequi: a-χeder me-deγ'u (ja-χeder Zb. 26/27. A ki jól választ, vagy a ki jól különböztet, az kitálja. Km.)

de-j (da, de III té-r + aug.: tá-j, nál, nél) locus, regio, ad, apud: ji dej (táj-a, nála) apud eum.

de-ji-'a-n (de III oda, valakivel + valamije áll: vala-

kivel valamije van) rem habere cum aliquo: 'oχ'u d-u-j-mi-'aγ'eme (Zb. 26/26. ha valakivel ügyed, dolgod nem volt . . .) si rem cum aliquo non habuisti . . .

deje = dele.

de-ku (de oda + kuny = oda okó: összeférő, megférő) compatibilis.

de-ku-p-ç'e (dde II dió + közepső: dióbél) nucleus nucis.

de-k' (p. n. v. dek'in; 1. föl-menő, le-menő, el-múló 2. fölmenés, elmúlás) 1. ascendens, praetereuns 2. ascensio, praeteritio.

de-k'e (da, de IV. + fark, syn. da-qa, da-qe v. pχ'e dek'e-ž', fa-tőke.)

de-k'ej-in (de tetőre + v. Int. k'e-n kel: ki-nő, meg-nő, kifejlődik pl. falevél) crescere, excrescere (folia).

de-k'i-n (de id. 1. tetőre ke-l 2. tető-ről kel: 1. föl-ke, fölmege, elmegy, elmúik 2. le-ke, le-,el-megy) 1. ascendere, praeterire 2. desaendere, abire): g'abem dek'in (hápa tetejére kel = fölmege a hegyre) scandere montem; jiffem dek'in (bőrére kel = eltűr) perferre; ji guaç'e dek'in (erejéből kel, kitelik erejétől) posse; sji gum deγ'uar dek'âç (szivemről a teher leesék) cura mihi demta est; de-k'i-p'e (id. p. + hely: át-ke-lő-hely, át-járó) transitus (per montem); de-k'i-ž-in (id. v. Int.: 1. fel-ke, föl-megy, föl-száll az égbe 2. át-költözik) 1. ascendere 2. transmigrare v. deγ'a-k'izin.

de-k'oate (de III oda, együtt + követő p. k'oaten, kel: követő, kísérő) comes comitans v. dek'ote.

de-k'oj (n. v. s. M. dagá-ly: magasság, emelkedés)

elevatio; de-k'o-j-in (de tetőre + kel v. k'ojin : fö-l-ke, fölmegy, rámegy, magasod-ik, cf. da-ga-n, dagá-ly) ascendere, scandere; salire, elevari etc. : ž'ī'm dek'ojin (a fára mász) scandere in arborem.

de-k'o-n (oda-ke, bele-megy »intrare v. zdem'ik'on.

de-k'ote = dek'oate.

dek'ote-k'ih^c (id. kísérő + hosszú: messze elkísérő) hospitem longe comitans: bīsīm bzager dek'otek'ih^c (Zb. 26/18. A rossz házigazda a vendégét messze kíséri. Km.)

dek'ri (dek'in ger. rákelőre, mulva, múltán) labente tempore.

de-qa-ž', de-qe-ž' (Zb. 26/60) = daqež'.

dela-γ'a (de-le + ság, ség: dilló-ság, esztelenség) amentia, stultitia; delaγ'o (pro dele-go adv. dilló-ul, bolondul) stulte; de-le, de-j-le (de, dej tér, hely + le, hely-te-len: di-lló Szék. bolond, esztelen) amens, demens, stultus: u-deleme laž'e mač'e? (Zb. 26/24. Ha te bolond vagy, kis baj-e az? Km.); dejler bejm ji gošeγ'uč (ib. A bolond a gazdaggal osztálytárs. Km.)

deme = dame (ág || ramus); deme-qo (id. + dim. 1. ágacska 2. járompálca, járomszeg) 1. ramiculus 2. clavus jugi; deme-p-qo (id. + p-qī pikely, darabka: 1. ág-darabka 2. járomszeg) 1. ramiculus 2. clavus jugi.

de-m-γ'a-k'-in (pro de-mī-γ'ak'-in oda nem hagy kelni: eltorlaszol, elkerít) oppilare, circumsepire.

de-mī-γ'a = damīγ'a.

de-mī-s (p. neg. de-sīn, ott ül: távol levő, hiányzó) absens.

II de-n, dī-n (te-m, tō-m »implere« v. dīrīn, ne-d, 'u-den, 'u-zedīn etc.)

III de-n, dī-n (Rad. M. ta-r-t, tor-lód-ik, târ, de-r, dé-r: 1. tart, tûr, el-fogad 2. dermed, keményedik) 1. tenere, capere, accipere, consentire, perferre 2. rigescere; ue s-te-mī-χīžgo b-den-qèm? (Zb. 12/39. te tólem el nem venni megfogadod-e?) mihi demere nolis consentire? v. a-de, bī-den, χe-den, χo-den etc.; dīqīn, dīr-qo, ʿu-daraçxon etc.

IV de-n, dī-n (Rad. M. tö, tû, tû-z, dö-f: tû-z, varr, szur) suere, figere, pungere v. ç'eden, de-bze, der, dīd, dīžīn, ma-s-te, vīn-d etc.

V den, dīn (Hang. M. der, dör, dön-g »sonum edere« v. dīrgo, de-'on, da'u-n etc.)

1. de-ne? (de, da I + loc. hol? hová?) ubi? quo?

2. dene = dane (selyem || sericum); dene-χu (id. + hó-szin: fehér selyem) sericum album.

dene-k'e (dene 1. + vég, ig: meddig? honnan?) quousque? unde?; denek'-ik' (id. + iki is, hol is?) denek'ik' çī-re'a (hol is legyen = akárhol is) ubicunque; den-i (pro dene-i hol is: bárhol, bárhová) ubicunque, quocunque; den-ik' (dene + iki hol is); denik' qī-j-re-k' (qī-jire-k: hol is ki hadd keljen = akár-honnan) undecumque.

de-'ojin (26/51 — rá-üt, tetejét üti) incutere.

de-'o-n (de oda + mond, panaszkodik) conqueri.

de-p (de, di tû-z + p. pī-n pirul, gyul; tûz-hev) calor: depīr jizīm ji dejk'e qīç'etχ'u (Zb. 26/39. A tûz a maga tájaig kivájja. Km.)

de-pçej-in (de III tetőre + mász v. Int. pçen: föl-mász, fölhág, hegyre, lépcsőn) repere sursum, ascendere.

de-p-šû (depše-go, de, dī tû-z + végig, föl + sze-

nesedő: eleven szén) pruna: depšû mafem perĩuveme, h'aç'e qak'o (Zb. 26/68. Ha a szén a tűzben ódalt áll, vendég jő. nh.)

de-p-tle-n, de-p-t-līn (de oda + pillan-t: oda-pillant, oda-tekint) adspicere, inspicere; deptlī-p'e (id. p. + hely, oda pillantó hely: hasadék, repedék) rima.

de-p'ĩ-t'e-n (de oda + fi-tit: oda-neki-szorít, nyom) apprimere.

de-p'-k'e-ž'-īn (de id. + v. Int. p'-k'e-n bökken: oda-bele-ugrik) insilire: çh'a-'upsĩγ'aç' šxitlem dep'-k'ež' (Zb. 25/57. Az, a mi a fejet csak most borotválá meg, jászolyba ugrik, mi az? žan, borotva.)

de-p'q (de, tér, hely + darab: fal, fal-ódal) paries: h'ažĩγ'e-nekũ dep'q jekuž' (Zb. 26/59. Lisztes arc a falra kerekedik, mi az? — šibze — szita.

de-r (p. de-n, dīn IV + det. tűzö, varró, varróné) acu opus faciens.

de-s (p. s. valahol lakó) inhabitans, incola: Nalšik des (Nalcsik-ott lakó) urbem Nalčik habitans; de-sī-n (de ott, benn + székel, ül: valahol ül, lakik, benn, honn ül) habitare, degere, adesse, domi esse v. de-mī-s.

de-šej-in (de, oda, föl + csűr, fordít, fölhuzza a puska kakasát) adducere retinaculum pyritae (gallice: monter le chien du fusil).

de-še-n, de-šī-n (de oda, be + vi-sel: 1. oda-be-visz 2. valahonnan visz) 1. advehere, portare 2. evehere, exportare; dešež-in (id. v. Int.)

de-šji-k'-īn (de onnan + šī-jik'-in nyújt: ki-nyújt, ki-dug) protendere, exserere.

detxene (pro dene-çet hol-ki: melyik?) uter, tra, trum?

- quis, quae, quid ?; **detχene-r** (id. + det. melyik ? mint főnév) quis quid ? uter ? (sine substantivo).
- detχene-z-īm** (id. + zzī egy + obl. mely egynek : bár-kinek, bárminek) quicumque, quaecumque, quodcumque ; **detχenezīm jezeγ'** (mindenre magát alkalmaztató, mindenre ügyes) idoneus ad omnes res ; **det-χenezīm nemīs χo-zī-ç'** (mindenki iránt tiszteletet mutató, nemīs Ar. namus) erga omnes observantia plenus ; **detχenez-īr** (id. + det. bármelyik, mindenki) quisque, quisquis . . . ; **det-χenezīr-ik'** (id. + ik'i is) id.
- de-tī-n** (de ott + tartozkodik : leledzik, van valahol) esse, existere : **uramīm detīn** (az utcán van) in platea esse : **Nalšik' mīve-hune kodīçe det-qēm** (Nalcsik-ott nagyon sok kőház nincs) in urbe **Nalšik non sunt permultae domus lapideae.**
- de-tlad-an, de-tleden** (de, oda, be + szalad : oda-be-szalad) accurrere, incurrere.
- de-tla-γ'u** (n. v. s. megtudás) cognitio ; **de-tla-γ'u-n** (de oda + te-kin-t : meglát, megtud) videndo cognoscere.
- de-tla-fe-hī-n** (de onnan + le-von-visz : többet nyom, lehuzza a mérleget) praegravare, majus pondus habere.
- de-tla-fej-in** (de oda, föl + vonszol : fel-duzza pl. az orrát, fintorit) adtollere nasum.
- de-tlatej-in** (v. Int. s. föl-szalad, fölrepül) currere, volare sursum ; **detlat-en** (id. + szalad : 1. fölrepül 2. le-repül) 1. advolare 2. devolare.
- de-tle-ç'ej-in** (id. + torz-it v. tleç'īn : fel-torzít, borzosít) perplicare (capillos).
- de-tlefeyī-n** (de onnan + cipel + vesz : elékeres, elő-cipel) conquirere, protrahere.

- de-tlefej-in** (id. oda, onnan + v. Int. fe-n von: 1. oda-, be-cipel 2. le-huz) 1. introtrahere 2. detrahere.
- de-tlej** (n. v. s. oda-ötlés, ugrás) adsultus; **de-tlej-in** (de, oda + ötl-ik: oda-ötl-ik,-ugrik) adsilire; **detlej-iž-īn** (id. v. Int.)
- de-t-le-n** (de ott, rajta + tol) 'a-de-tle-n (újj-at rajta tol = kézzel simit, cirogat, hizelkedik) manu permulcere.
- de-tlet-iž-īn** (de-tlat-īn v. Int. 1. oda-föl-repül 2. lerepül) 1. advolare 2. devolare.
- de-tlgo** (ger. detlīn rajta dülve »superjacendo«) **ji p-če detlgo qa-ç-ten** (nyakára dülve ki-szed = nyakára vesz, elvállal, bérbe vesz) suscipere; mercede conducere.
- de-tl-h'a-n** (de oda, föl + dül-ni + hagy; 1. oda-bele-rak,-tesz,-helyez; telefon 2. pro te-tl-h'an tetejére, reá-tesz) 1. ponere, apponere, collocare, imponere, implectere 2. superponere: **ji pče detlh'an** (1. nyakára rak = elvállal 2. ráparancsol) 1. suscipere 2. jubere ut suscipiat.
- de-tl-χu** (de pro ze-de együtt + p. tl-χu-n testet kap = születik: testvér, fivér Tam. udan-piRanda) frater.
- de-t-li-n** (de oda, ott + dül, hever: ott, benne van, valahol fekszik, van) adesse, inesse: **quāžem detime zigor u-γ'ot** (Zb. 26/35. ho-γ'ot. Ha a faluban van, akkor valamit találsz. Km.); **de-tliž'-in** (id. v. Int.) **χ'arzīne uj gu-χetlm-i** (huguyetlmi?) **uj-ft γ'onšeg detliž'qēm** (Zb. 26/42. Nagyszerű gondolat szivedben heverve is = Noha nagyszerű a gondolatod, de — mit használ az? seggeden gatyá nincs. Km.)

de-uej-in (de oda + v. Int. ue-n üt) 'a-k'e deuejin
(kézzel tapsol) applaudere.

de-'u-n, da-'o-n (hall || audire v. ç'ede'un, 'u-de'un,
γ'a-'u-de'un).

de-z (de oda, bele + p. dezīn bele-szorul, tömve van:
tele, teli) plenus: h'ar z-de-mī-h'â qolagem tli-
dez f'oç' (Zb. 26/48. A kutya azt képzeli, hogy a
völgy, a melyben nem járt, hússal van tele. Km.)

de-zī-χu (p. de-χu-n onnan hajt: elüző, elhajtó, üldö-
ző) abigens, persecutor.

de-zī-š (p. de-ši-n oda-, föl-visz: vivő, huzó, a befo-
gott állát) trahens, vehens (de jumento): je-mī-
qum je-ptl-i dezīšim je'o (Zb. 26/29. A nem
huzóra pillants, a huzóra üss. Km.)

de-ž, de-ž' (de té-r, hely + dim. syn. de-j 1. táj, lak,
alkalom 2. nál, nél, hoz, hez) 1. domicilium, oc-
casio 2. ad, apud: ji dež (nála) apud eum; sji
dež (tájam = nálam) apud me: p'çih'a-çh'am ji
dež (bucsu-ha fej tája = estve felé) vespere, ad
vesperum; fji dežir žižeç (a ti lakotok messze
van) vestrum domicilium longe abest; mībī dežim
(ez alkalommal) hac occasione.

1. de-žī-n (de oda + osan: át-osan, át-szalaç) ad-
currere, transcurrere (Zb. 26/43.)

2. de-ž-īn, dīž-īn (den, dīn IV. tú-z v. Int. tú-z, varr)
suere v. çidežin.

dež'-k'e (dež, dež' + vég, ig: hozzá, reá) ad, super:
aleh t'alem ji selamīr, abī ja dež'k'e o-χ'u! (At.
83. a fölséges isten békéje ő rajtuk legyen!) pax
dei magni sit cum illis!

de-zej-in (v. Int. s. oda-vet, rá-vet, levét) 1. adjicere
2. dejicere; de-ze-n, de-zī-n (de oda, onnan +
szór, vet: 1. oda-vet, rá-vet 2. le-kivet) 1. adji-

cere, superinjicere 2. dejjicere: çh'amīž dežen (a fejét hányja a gabona) spicari.

di, di-j, d-ji (pro dde-ji magunk . . . ja, je: a mi . . . unk, ünk) nost-er, ra, rum; di-hune (a mi hon-unk: nálunk, otthonn nálunk) apud nos, domi, in domo nostra.

di h'ax'-go (ger. deh'ax'in: elragadólag) captatorio modo.

di-γ'e-zej-in (v. Int. de-γ'e-ze-n oda-, föl-hagy szán-ni, fordulni: 1. föl-, oda-fordit 2. fölfelé fordul) 1. advertere 2. inverti, verti sursum: sem ji ze di-γ'ezejme tli ç'ī'γ'ek'īnoç (Zb. 26/75. Ha a kés éle fölfeléfordul — leestében — vért fog ontani. nh.)

dij-a-pe-k'e (dij + a-pe-k'e = orr-uk-ig, elé-jük: elöttünk) ante nos: dij-apek'e qaχ'unor (az elöttünk kigyűvő = a jövő) futurum.

dis! (Interj. gyi-sze! nosza!) machte!

I dī, de (Tamul tī M. tū-z dim. dū-h »ignis«)

II dī = da, de III M. tū-n T. tat. di-n lux v. dī-çe).

III dī (syn. t'ī da, de IV tő, al-rész »pars ima, inferior« v. γ'o-dīg', pçe-dīq)

dī-çe (Ad. dī-se, dī I tűz + çe, se »szí-n« v. çe-n I sen: 1. arany, a tűz-szinü 2. aranyból való) 1. aurum 2. aureus.

NB. Hogy a magyar di-sz (decus) szó a kabbard szó mása átvitt értelemben, azt a következő összetételek mutatják.

dī-çe-ged (id. + tik, arany-tyuk, disz-tyuk: páva) pavó; dīçe-gedīgu (id. + bunda, arany-bunda: disz-bunda) pallium pelliceum solenne vel ad pompam; dīçe-k' (id. + p. k'e-n, önt arany-öntő: arany-műves) faber aurarius vel argenta-

rius; *dīçe-k'azīm* (id. öntvény Zb. 25/44: arany önt. ;, aranyrud) later aureus; *dī-çe-k'e* (id. + fark, vég: arany ruhaszegély) *fimbria aurea*; *di-çe-k'e-le-n* (*dīçe* + *k'e* Inst. + szinez: aranyaz) *inaurare, auro obducere*; *dīçe-p-s* (id. + *p-se*, szalag tkp. ;*pö-sz-öl-ék*: arany szalag) *ligamen aureum*.

dīd (Ad. *de-de*; p. *de-n*, *dī-n* IV. tű-z, dö-f + dim. tűzö-, varró-ár) *subula*.

dīde (dupl. *dī*, *da*, *de* IV. tőnek töve, véges-vég = egészen. cf. 1. régi *tat*, *tot*: *tat-ügy* = egészen ügy, *ügy-tot* = ügy egészen 2. *dad*, *ded*, *kis-ded* kicsi egészen cf. Jap. *tada so*, *tat-ügy*: 1. éppen, egészen, 2. fokozó egészen) 1. *emphatica vox* 2. denotat *gradum superlativum*: *valde* etc.; *ar-dī-de-m* (legott) *statim*; *abīdež-dīdem* (At. 63. ugyan-ott) *in eodem loco, ibidem*; *u-z-γoj-dīder qa-ze-ç'e* (akaratod szerint, a mit éppen akarsz, csinálj velem) *ad libitum tuum utique fac mihi*; *be-dīde* (bőded, nagyon bő) *valde copiosus*; *žī-dīde* (ős-ded = nagyon öreg) *valde senex*.

1. *dī-g'* (*dī* I tűz + p. *ge-n* kercel, szel, tűzként maró) 1. *kiserü*; *elkeseredett*, *merész*, *dühös* 2. *keserűség*) 1. *amarus*; *audax* 2. *amaritas, amaritudo* v. *c'γu-dīg'*.

2. *dī-g'* (*dī* IV tő, *alj* + *kü-l*, nélkül, *ge* = *qè*: *feneketlen* »*fundo carens*« v. *γ'o-dīg'*)

dīg'-γ'u-n (*dīg'* 1 + *gyű-n*: *megkeseredik*) *amarescere*. *dī-g-īn* (*dī* fel + *kel* »*surgere*« *dīgīž'īn* id. v. Int. v. *pçe-dīgīž'* etc.)

dī-γ' (p. *dī-γ'ī-n*, *dī-γ'u-n* *tök-it*; *tolvaj*, *rabló*) *furator, latro*.

26/32. Ha a gyerekre nevetsz, fogad husán sajtot lát. Km.)

de-h'ej-in (v. Int. deh'en; föl-vesz, fölemel, föl-tűr) levare, tollere, succingere vestem : Jik'ī'om u-ne-mī-so uj k'e d-u-mī-h'ej (Zb. 26/30. Az átkelőhöz nem érve ne emeld föl öltönyöd szélyét. Km.); ji penc'ivīr deh'ejin (orrát földuzza) corrugare nares; de-h'e-n, de-h'ī-n (de III föl + hord, vesz: fölvesz, rá-vesz, rajta hord) suscipere, portare; gu'fu deh'in (sziv-terhet vesz magára = fáradtságot vesz magának, bajlódik, kinlód-ik) operam dare, operam sustinere, laborem subire v. gu'fu zideh'.

de-χi-n (id. tetőről + fog cf. te-χīn: 1. lefog az utról, letérit) 1. decedere a via 2. deflectere.

de-χoj-in (de, tetőre + haj-t: föl-hajt, pl. kerekét, követ) sursum agere, movere; de-χoj-iž-in (id. v. Int.)

1. de-χo-n (de III oda + hull: 1. valahová vagy oda es-ik 2. bele-fér, belemegy) 1. cadere, incidere 2. intrare, capi vas, locus etc.: de-mi-χo (nem fér bele) non capit vas, locus.

2. de-χo-n, de-χu-n (id. onnan + hajt; el-hajt, elüz, kiszorit helyéből ellenséget) depellere, expellere, propellere hostem v. de'axun, deziχu; deχu (id. n. v. el-hajtás, elüzés) expulsio, propulsio.

de-χ'u-n (de III oda, rá + gyű-n: rá-jő, el-ki-talál) invenire, conjectura consequi: a-χeder me-deχ'u (ja-χeder Zb. 26/27. A ki jól választ, vagy a ki jól különböztet, az kitalálja. Km.)

de-j (da, de III té-r + aug.: tá-j, nál, nél) locus, regio, ad, apud: ji dej (táj-a, nála) apud eum.

de-ji-'a-n (de III oda, valakivel + valamije áll: vala-

kivel valamije van) rem habere cum aliquo: 'oχ'u d-u-j-mī-'aγ'eme (Zb. 26/26. ha valakivel ügyed, dolgod nem volt . . .) si rem cum aliquo non habuisti . . .

dejle = dele.

de-ku (de oda + kuny = oda okó: összeférő, megférő) compatibilis.

de-ku-p-ç'e (dde II dió + közepső: dióbél) nucleus nucis.

de-k' (p. n. v. dek'in; 1. föl-menő, le-menő, el-múló 2. fölmenés, elmúlás) 1. ascendens, praetereuns 2. ascensio, praeteritio.

de-k'e (da, de IV. + fark, syn. da-qa, da-qe v. pχ'e dek'e-ž', fa-tőke.)

de-k'ej-in (de tetőre + v. Int. k'e-n kel: ki-nő, meg-nő, kifejlődik pl. falevél) crescere, excrescere (folia).

de-k'i-n (de id. 1. tetőre ke-l 2. tető-ről kel: 1. fölkel, fölmege, elmege, elmúik 2. le-kele, le-,el-megy) 1. ascendere, praeterire 2. desaendere, abire): g'abem dek'in (hápa tetejére kel = fölmege a hegyre) scandere montem; jiffem dek'in (bőrére kel = eltűr) perferre; ji guaç'e dek'in (erejéből kel, kitelik erejétől) posse; sji gum deγ'uar dek'aç (szivemről a teher leesék) cura mihi demta est; de-k'i-p'e (id. p. + hely: át-kele-hely, átjáró) transitus (per montem); de-k'i-ž-in (id. v. Int.: 1. fel-kele, föl-megy, föl-száll az égbe 2. átköltözik) 1. ascendere 2. transmigrare v. deγ'a-k'ižin.

de-k'oate (de III oda, együtt + követő p. k'oaten, kel: követő, kísérő) comes comitans v. dek'ote.

de-k'oj (n. v. s. M. dagá-ly: magasság, emelkedés)

elevatio; de-k'o-j-in (de tetőre + kel v. k'ojin: fő-l-ke, fölme, ráme, magasod-ik, cf. da-ga-n, dagá-ly) ascendere, scandere; salire, elevari etc.: ž'i'ym dek'ojin (a fára mász) scandere in arborem.

de-k'o-n (oda-ke, bele-me) »intrare v. zdemik'on.

de-k'ote = dek'oate.

dek'ote-k'ih' (id. kísérő + hosszú: messze elkísérő) hospitem longe comitans: b'sim bzager dek'otek'ih'č (Zb. 26/18. A rossz házigazda a vendégét messze kíséri. Km.)

dek'ri (dek'in ger. rákelőre, mulva, múltán) labente tempore.

de-qa-ž', de-qe-ž' (Zb. 26/60) = daqež'.

dela-γ'a (de-le + ság, ség: dilló-ság, esztelenség) amentia, stultitia; dela-γ'o (pro dele-go adv. dilló-ul, bolondul) stulte; de-le, de-j-le (de, dej tér, hely + le, hely-te-len: di-lló Szék. bolond, esztelen) amens, demens, stultus: u-deleme laž'e mač'e? (Zb. 26/24. Ha te bolond vagy, kis baj-e az? Km.); dejler bejm ji gošeγ'uč (ib. A bolond a gazdaggal osztálytárs. Km.)

deme = dame (ág || ramus); deme-qo (id. + dim.

1. ágacska 2. járompálca, járomszeg) 1. ramiculus 2. clavus jugi; deme-p-qo (id. + p-qī pikely, darabka: 1. ág-darabka 2. járomszeg) 1. ramiculus 2. clavus jugi.

de-m-γ'a-k'-in (pro de-mī-γ'ak'-in oda nem hagy kelni: eltorlaszol, elkerít) oppilare, circumsepire.

de-mī-γ'a = damīγ'a.

de-mī-s (p. neg. de-sīn, ott ül: távol levő, hiányzó) absens.

II de-n, dī-n (te-m, tō-m »implere« v. dīrīn, ne-d, 'u-den, 'u-zedīn etc.)

III de-n, dī-n (Rad. M. ta-r-t, tor-lód-ik, târ, de-r, dé-r: 1. tart, túr, el-fogad 2. dermed, keményedik) 1. tenere, capere, accipere, consentire, perferre 2. rigescere; ue s-te-mī-χīžgo b-den-qèm? (Zb. 12/39. te tōlem el nem venni megfogadod-e?) mihi demere nolis consentire? v. a-de, bī-den, χe-den, χo-den etc.; dīqīn, dīr-qo, 'u-daraçxon etc.

IV de-n, dī-n (Rad. M. tō, tú, tú-z, dö-f: tú-z, varr, szur) suere, figere, pungere v. ç'eden, de-bze, der, dīd, dīžīn, ma-s-te, vīn-d etc.

V den, dīn (Hang. M. der, dör, dön-g »sonum edere« v. dīrgo, de'on, da'u-n etc.)

1. de-ne? (de, da I + loc. hol? hová?) ubi? quo?

2. dene = dane (selyem || sericum); dene-χu (id. + hó-szin: fehér selyem) sericum album.

dene-k'e (dene 1. + vég, ig: meddig? honnan?) quo-usque? unde?; denek'-ik' (id. + iki is, hol is?) denek'ik' çī-re'a (hol is legyen = akárhol is) ubicunque; den-i (pro dene-i hol is: bárhol, bárhová) ubicunque, quocunque; den-ik' (dene + iki hol is); denik' qī-j-re-k' (qī-jire-k: hol is ki hadd keljen = akár-honnan) undecumque.

de-'ojin (26/51 — rá-üt, tetejét üti) incutere.

de-'o-n (de oda + mond, panaszkodik) conqueri.

de-p (de, di tú-z + p. pī-n pirul, gyul; tűz-hev) calor: depīr jizīm ji dejk'e qīç'etχ'u (Zb. 26/39. A tűz a maga tájaig kivájja. Km.)

de-pçej-in (de III tetőre + mász v. Int. pçen: föl-mász, fölhág, hegyre, lépcsőn) repere sursum, ascendere.

de-p-šû (depše-go, de, dī tú-z + végig, föl + sze-

nesedő: eleven szén) pruna: depšû mafem per-
rīuveme, h'aç'e qak'o (Zb. 26/68. Ha a szén a
tűzben ódalt áll, vendég jó. nh.)

de-p-tle-n, de-p-t-līn (de oda + pillan-t: oda-pillant,
oda-tekint) adspicere, inspicere; deptlī-p'e (id. p.
+ hely, oda pillantó hely: hasadék, repedék)
rima.

de-p'ī-t'e-n (de oda + fi-tit: oda-neki-szorít, nyom)
apprimere.

de-p'-k'e-ž'-īn (de id. + v. Int. p'-k'e-n bökken: oda-
bele-ugrik) insilire: ç'h'a-'upsīγ'aç' šxītleṃ dep'-
k'ež' (Zb. 25/57. Az, a mi a fejet csak most bo-
rotválá meg, jászolyba ugrik, mi az? žan, bo-
rotva.)

de-p'q (de, tér, hely + darab: fal, fal-ódal) paries:
h'ažīγ'e-nekū dep'q jekuž' (Zb. 26/59. Lisztes
arc a falra kerekedik, mi az? — šibze — szita.

de-r (p. de-n, dīn IV + det. tűző, varró, varróné)
acu opus faciens.

de-s (p. s. valahol lakó) inhabitans, incola: Nalšīk
des (Nalcsik-ott lakó) urbem Nalčik habitans;
de-sī-n (de ott, benn + székel, ül: valahol ül,
lakik, benn, honn ül) habitare, degere, adesse,
domi esse v. de-mī-s.

de-šej-in (de, oda, föl + csűr, fordít, fölhuzza a pus-
ka kakasát) adducere retinaculum pyritae (gallice:
monter le chien du fusil).

de-še-n, de-šī-n (de oda, be + vi-sel: 1. oda-be-
visz 2. valahonnan visz) 1. advehere, portare 2.
evehere, exportare; dešež-in (id. v. Int.)

de-šji-k'-īn (de onnan + šī-jik'-in nyújt: ki-nyujt, ki-
dug) protendere, exserere.

detχene (pro dene-χet hol-ki: melyik?) uter, tra, trum?

quis, quae, quid?; detχene-r (id. + det. melyik? mint főnév) quis quid? uter? (sine substantivo).

detχene-z-īm (id. + zzī egy + obl. mely egynek: bár-kinek, bárminek) quicunque, quaecunque, quodcunque; detχenezīm jezeγ' (mindenre magát alkalmaztató, mindenre ügyes) idoneus ad omnes res; det-χenezīm nemis χo-zī-ç' (mindenki iránt tiszteletet mutató, nemis Ar. namus) erga omnes observantia plenus; detχenez-īr (id. + det. bármelyik, mindenki) quisque, quisquis . . .; det-χenezīr-ik' (id. + ik'i is) id.

de-tī-n (de ott + tartozkodik: leledzik, van valahol) esse, existere: uramīm detīn (az utcán van) in platea esse: Nalšik' mīve-hune kodīçe det-qēm (Nalcsik-ott nagyon sok kőház nincs) in urbe Nalšik non sunt permultae domus lapideae.

de-tlad-an, de-tleden (de, oda, be + szalad: oda-be-szalad) accurrere, incurrere.

de-tla-γ'u (n. v. s. megtudás) cognitio; de-tla-γ'u-n (de oda + te-kin-t: meglát, megtud) videndo cognoscere.

de-tla-fe-hī-n (de onnan + le-von-visz: többet nyom, lehuzza a mérleget) praegravare, majus pondus habere.

de-tla-fej-in (de oda, föl + vonszol: fel-duzza pl. az orrát, fintorit) adtollere nasum.

de-tlatej-in (v. Int. s. föl-szalad, fölrepül) currere, volare sursum; detlat-en (id. + szalad: 1. fölrepül 2. le-repül) 1. advolare 2. devolare.

de-tle-ç'ej-in (id. + torz-it v. tleç'in: fel-torzít, borzosit) perplicare (capillos).

de-tlefeyī-n (de onnan + cipel + vesz: elékeres, elő-cipel) conquirere, protrahere.

- de-tlefej-in** (id. oda, onnan + v. Int. fe-n von: 1. oda-, be-cipel 2. le-huz) 1. introtrahere 2. detrahere.
- de-tlej** (n. v. s. oda-ötlés, ugrás) adsultus; **de-tlej-in** (de, oda + ötl-ik: oda-ötl-ik,-ugrik) adsilire; **detlej-iž-īn** (id. v. Int.)
- de-t-le-n** (de ott, rajta + tol) 'a-de-tle-n (újj-at rajta tol = kézzel simit, cirogat, hizelkedik) manu permulcere.
- de-tlet-iž-īn** (de-tlat-īn v. Int. 1. oda-föl-repül 2. lerepül) 1. advolare 2. devolare.
- de-tlgo** (ger. detlīn rajta dülve »superjacendo«) **ji p-çe detlgo qa-ç-ten** (nyakára dülve ki-szed = nyakára vesz, elvállal, bérbe vesz) suscipere; mercede conducere.
- de-tl-h'a-n** (de oda, föl + dül-ni + hagy; 1. oda-bele-rak,-tesz,-helyez; telefon 2. pro te-tl-h'an tetejére, reá-tesz) 1. ponere, apponere, collocare, imponere, implectere 2. superponere: **ji p-çe detlh'an** (1. nyakára rak == elvállal 2. ráparancsol) 1. suscipere 2. jubere ut suscipiat.
- de-tl-χu** (de pro ze-de együtt + p. tl-χu-n testet kap == születik: testvér, fivér Tam. udan-piRanda) frater.
- de-t-lī-n** (de oda, ott + dül, hever: ott, benne van, valahol fekszik, van) adesse, inesse: quazem detlme zigor u-γ'ot (Zb. 26/35. ho-γ'ot. Ha a faluban van, akkor valamit találsz. Km.); **de-tlīž-in** (id. v. Int.) γ'arzīne uj gu-χetlm-i (huguchetlmi?) **uj-ft γ'onšeg detlīž'qēm** (Zb. 26/42. Nagyszerű gondolat szivedben heverve is = Noha nagyszerű a gondolatod, de — mit használ az? seggeden gatyá nincs. Km.)

de-uej-in (de oda + v. Int. ue-n üt) 'a-k'e deuejin
(kézzel tapsol) applaudere.

de-'u-n, da-'o-n (hall || audire v. ç'ede'un, 'u-de'un,
γ'a-'u-de'un).

de-z (de oda, bele + p. dezīn bele-szorul, tömve van:
tele, teli) plenus: h'ar z-de-mī-h'â qolagem tli-
dez f'oç' (Zb. 26/48. A kutya azt képzeli, hogy a
völgy, a melyben nem járt, hússal van tele. Km.)

de-zī-χu (p. de-χu-n onnan hajt: elüző, elhajtó, üldö-
ző) abigens, persecutor.

de-zī-š (p. de-ši-n oda-, föl-visz: vivő, huzó, a befo-
gott állat) trahens, vehens (de jumento): je-mī-
qum je-ptl-i dezīšim je'o (Zb. 26/29. A nem
huzóra pillants, a huzóra üss. Km.)

de-ž, de-ž' (de té-r, hely + dim. syn. de-j 1. táj, lak,
alkalom 2. nál, nél, hoz, hez) 1. domicilium, oc-
casio 2. ad, apud: ji dež (nála) apud eum; sji
dež (tájam = nálam) apud me: p'çih'a-çh'am ji
dež (bucsu-ha fej tája = estve felé) vespere, ad
vesperum; fji dežīr žižeç (a ti lakotok messze
van) vestrum domicilium longe abest; mībī dežīm
(ez alkalommal) hac occasione.

1. de-žī-n (de oda + osan: át-osan, át-szalad) ad-
currere, transcurrere (Zb. 26/43.)

2. de-ž-īn, dīž-īn (den, dīn IV. tú-z v. Int. tú-z, varr)
suere v. çidežīn.

dež'-k'e (dež, dež' + vég, ig: hozzá, reá) ad, super:
aleh t'alem ji selamīr abī ja dež'k'e o-χ'u! (At.
83. a fölséges isten békéje ő rajtuk legyen!) pax
dei magni sit cum illīs!

de-zej-in (v. Int. s. oda-vet, rá-vet, levét) 1. adjicere
2. dejicere; de-ze-n, de-zī-n (de oda, onnan +
szór, vet: 1. oda-vet, rá-vet 2. le-kivet) 1. adji-

cere, superinjicere 2. de jicere : **çh'amīž dežen** (a fejét hányja a gabona) spicari.

di, di-j, d-ji (pro dde-ji magunk . . . ja, je: a mi . . . unk, ünk) nost-er, ra, rum; di-hune (a mi hon-unk: nálunk, otthonn nálunk) apud nos, do-mi, in domo nostra.

di h'ax'-go (ger. deh'ax'in: elragadólag) captatorio modo.

di-γ'e-zej-in (v. Int. de-γ'e-ze-n oda-, föl-hagy szán-ni, fordulni: 1. föl-, oda-fordit 2. fölfelé fordul) 1. advertere 2. inverti, verti sursum: sem ji **ze di-γ'ezejme tli ç'ï'ek'ïnoç** (Zb. 26/75. Ha a kés éle fölfeléfordul — leestében — vért fog ontani. nh.)

dij-a-pe-k'e (dij + a-pe-k'e = orr-uk-ig, elé-jük: előttünk) ante nos: dij-apek'e qax'unor (az előttünk kigyűvő = a jövő) futurum.

dis! (Interj. gyi-sze! nosza!) machte!

I dī, de (Tamul tī M. tū-z dim. dū-h »ignis«)

II dī = da, de III M. tū-n T. tat. di-n lux v. dī-çe).

III dī (syn. t'ī da, de IV tō, al-rész »pars ima, inferior« v. γ'o-dīg', pçe-dīq)

dī-çe (Ad. dī-se, dī I tűz + çe, se »szí-n« v. çe-n I sen: 1. arany, a tűz-szinü 2. aranyból való) 1. aurum 2. aureus.

NB. Hogy a magyar di-sz (decus) szó a kabbard szó mása átvitt értelemben, azt a következő összetételek mutatják.

dī-çe-ged (id. + tik, arany-tyuk, disz-tyuk: páva) pavo; dīçe-gedīgu (id. + bunda, arany-bunda: disz-bunda) pallium pelliceum solenne vel ad pompam; dīçe-k' (id. + p. k'e-n, önt arany-öntő: arany-műves) faber aurarius vel argenta-

rius; *dī-çe-k'azīm* (id. öntvény Zb. 25/44: arany önt. γ, aranyrud) later aureus; *dī-çe-k'e* (id. + fark, vég: arany ruhaszegély) *fimbria aurea*; *di-çe-k'e-le-n* (*dī-çe* + *k'e* Inst. + szinez: aranyaz) *inaurare, auro obducere*; *dī-çe-p-s* (id. + *p-se*, szalag tkp. *pö-sz-öl-ék*: arany szalag) *ligamen aureum*.

dīd (Ad. *de-de*; p. *de-n*, *dī-n* IV. tű-z, dö-f + dim. tűző-, varró-ár) *subula*.

dīde (dupl. *dī*, *da*, *de* IV. tőnek töve, véges-vég — egészen. cf. 1. régi *tat, tot*: *tat-ügy* — egészen ügy, *ügy-tot* — ügy egészen 2. *dad, ded, kis-ded* kicsi egészen cf. Jap. *tada so, tat-ügy*: 1. éppen, egészen, 2. fokozó egészen) 1. *emphatica vox* 2. *denotat gradum superlativum*: *valde* etc.; *ar-dī-de-m* (legott) *statim*; *abīdež-dīdem* (At. 63. ugyan-ott) *in eodem loco, ibidem*; *u-z-γoj-dīder qa-ze-ç'e* (akaratom szerént, a mit éppen akarsz, csinálj velem) *ad libitum tuum utique fac mihi*; *be-dīde* (bődéd, nagyon bö) *valde copiosus*; *ž'i-dīde* (ős-ded = nagyon öreg) *valde senex*.

1. *dī-g'* (*dī* I tűz + p. *ge-n* kercel, szel, tűzként maró) 1. *keserü*; *elkeseredett, merész, dühös* 2. *keserűség*) 1. *amarus*; *audax* 2. *amaritas, amaritudo* v. *c'ixu-dīg'*.

2. *dī-g'* (*dī* IV tő, *alj* + *kü-l*, nélkül, *ge* — *qè*: *feneketlen* »*fundo carens*« v. *γ'o-dīg'*)

dīg'-γ'u-n (*dīg'* 1 + *gyú-n*: *megkeseredik*) *amarescere*. *dī-g-īn* (*dī* fel + *kel* »*surgere*« *dīgīž'īn* id. v. Int. v. *pçe-dīgīž'* etc.)

dī-γ' (p. *dī-γ'ī-n*, *dī-γ'u-n* *tök-it*; *tolvaj, rabló*) *furator, latro*.

dī-γ^ʿa, dī-γ^ʿe (Ad. to-ho, to-γ^ʿo, dī I Tam. ti, tū-z + hev: nap az égen v. nobe) sol.

dāγ^ʿa-bzij (id. + fel-sütő: nap-sugár) radius solis.

dī-γ^ʿa-ç'en (dī III töre + hagy esni: elejt, elpusztít) occidere, perire facere.

dīγ^ʿa-qī-k'ok'ī-p'e (dīγ^ʿa nap + ki-keleő-hely: nap-kelet) oriens; dīγ^ʿa-qu-h'a-γ^ʿo (id, + ki-hágó kor v. quh'a-n: nap-lemenet, nap-nyugvás »a Kabardoknál a nap a Kaukázus bérceiből kihágni látszik s ezért szerepel a qu-h'an ige«) occasus solis.

dīγ^ʿa-m (dīγ^ʿa nap + obl. napon, napnak stb.) dīγ^ʿam ji-s (nap sütő-je = napsütötte) sole coloratus; dīγ^ʿam ji-ssin (a nap lesüti, a napon lesülni) colorari sole; dīγ^ʿa-p-s (id. + p-sī fel-sütő, sugár) = dīγ^ʿabzij; dīγ^ʿa-s (id. + p. se-n, sin szene-sedik, sül: nap-sütött) coloratus sole: dīγ^ʿa-se (id + se-n székel, ül »nap-este« tege, tegnap) heri; dīγ^ʿa se-re-j (tegére tartozó: tegnapi) hesternus; dīγ^ʿas-naxī-pe (id. + nagy elő: tegnap előtt) nudius tertius.

dīγ^ʿe = dīγ^ʿa (nap || sol).

dī-γ^ʿe-k'in (dī oda + hagy kelni: oda küld) admittere.

dīγ^ʿe-quh'aγ^ʿo = dīγ^ʿa-quh'aγ^ʿo (nap-nyugvás) occasus solis: dīγ^ʿe quh'aγ^ʿom u-zejme h'ade u-γ^ʿatlite (Zb. 26/73. Ha naplemeretkor alszol, téged halottnak számítnak. nh.)

dīγ^ʿe-rī-γ^ʿo (dīγ^ʿa nap + ra on + korhadó: napon száradt) exsiccatu sole: Zī bž'e dīγ^ʿerīγ^ʿo, zik'e miγ^ʿo 'uso, h'ade-'us γ'a-mī-tlh'a bž'en-ç (Zb. 26/47. Szarva napon száradt, farka a szegénység-gel ér föl s abból tort nem csináttnak, az a kecske. Km.)

dī-γ^ʿī-n = dī-γ^ʿu-n (lop || furari); dīγ^ʿū (id, n. v. tőki-

tés, lopás, rablás) furatio; dīγ^u-γ^a (id. + ság, ség: tolvajság) furtum: dī-γ^u-n, dī-γⁱ-n (dī oda v. onnan + ra-g-ad, fog: tök-it, elsikkaszt, ellop, elhord) furari, abalienare, surripere, avertere v. jadīγ^un, qadīγ^un; dīγ^ur-a-bz (v. id. + b-zī nō: tolvaj nō) fur (femina); dīγ^u-ž' (dīγ^u tolvaj + ōs, nagy tolvaj: farkas) lupus: dīγ^už'-ī-bz (nőstény farkas) lupa; dīγ^už'-bzegu (id. + nyelv »farkas-nyelv«: keserü-lapu, bojtorján-lapu) folium lappae (Zb. 26/75.); dīγ^už'-ī-χo (id. + in. Zb. 26/75. farkas-in) tendo vel nervus lupinus; dī-γ^už'-ī-šī-r (id. + ló: farkas-szinü ló) equus habens colorem lupinum; dīγ^už'-šīr (id. kölyök: farkas-kölyök) catulus lupi.

dīh^a-γ^o (n. v. dī-h^a-n: bemenés, bevonulás) introitus, ingressus.

dīh^aγ' go (ger. dīh^aγ'in) v. deh^aγ'in.

dī-h^a-n (dī oda, be + há-g: oda-, be-megy, valakihez jár) adire, introire, ingredi, frequentare aliquem: jī'ayem čia dīh^an (újjába, kezébe a hideg beleüt) frigore corripere (manus); dīh^a-p'e (id. p. + p'e hely: bejáró-hely, bejárat) aditus, introitus, locus.

dī-h^aaš-γ', dī-γ^aaš-γ' (n. v. s. oda-kacagás, nevetés, mosoly) risus, arrisio; 1. dī-h^aaš-γe-n, dī-h^aaš-γi-n (dī oda + h^aaš Hang. elem + vág: valamin kacag, nevet, mosolyog) ridere, arridere, subridere v. č'edīh^aašγ'in, γ'adīh^aašγ'in; 2. dīh^aašγ'in (id. p. n. v. kacagni való, kacagó, furcsa) ridens, risibilis, singularis, ridiculus; dīh^aašγen-go (id. + adv. nevetségesen) ridicule; dīh^aašγer-ej (id. p. + Aug. kacagós, nevetni szerető) libenter ridens; dīh^aašγir-i-le (id. -∓. test - tetemes: min-

dig kacagó, vigyori) semper vel multum ridens.

dī-χe-χut-en (pro hutén, dī onnan + belőle + üt: többek közül leüt, leöl) occidere ex multis.

dī-χe-t (di ott + p. χe-tīn: oda-hozzá-tartó, részes) particeps: guγ'ueh'em dīχet (közreműködő, munkatárs) socius cooperans v. guγ'ujeh'.

dī-χī-n, de-χī-n (dī, de oda + fog, vesz: valaminek vesz, tekint) habere aliquem pro, putare.

dīχuma-ç (n. v. s. + çe sok: megkimélés, megmentés) actio parcendi, liberatio a periculo; dī-χume (dī onnan + kimé-lő p. χu-me-n: megmentő) salvans, liberans.

dī-k'in (den, dīn IV. tű-z, + kel, tűz-gél v. jidīk'in).

dī-k'-īž'-īn (v. Int. dī-k'-īn felkel »surgere v. pçe-dīk'īž')

dī-qī-n (den, dīn II dermed + qī-n pro kī-n kel M. dög: megdermed) obrigere.

dīqo-naγ' (cf. daqe tőke + naγo világos, fehér: jávor-fa, juhar-fa) acer.

dīn I—V = den I—V.

dī-ne-sī-n (dī oda + neki + ér: ér valameddig) attingere, pertingere: Fīzīm jīch'ēc z-dīnesīm jī' aqīl blek'īrqēm (Zb. 26/5. A nőnek haja érfénél tovább nem megy az esze. Km.)

dī-p'e (den, dī-n IV tűz p. + p'e hely: tűzés, varrás) sutura.

dīrgo (Hangutánzó dörög, dörgő »sonus, sonans«) dīrgo dīrgo dīrgo maçe, quažiçe qī-z-u-mīto uè-s-tīnqem (Zb. 26/60 Dörög dörög, dörgő gödör, ha száz falut nekem nem adsz, neked nem adom — a megfejtését — mi az? a hid — tlemīž).

dīr-īn (p. de-n, dīn II igésv. M. tor evés tor-ok,

tor-k: be-fal, lenyel) glutire, deglutire »hup'« ži-p-ame u-dīrīnoç (Zb. 21/231. Hopp, ha szólsz, = egy kopp-ra lenyelheted).

dīr-*qo* (p. den, dīn III + dim. a seb megkeményedése: he-g v. χe-k'in, tu-r, turocska) cicatrix.

dī-se-j-in (v. Int. dī-se-n tő-re esik: romba dől a ház, huner) dirui.

dī-tle fe-n (dī oda + tól, től + von: vonszol valahol, ç'i-m a földön) fluere facere, trahere.

dī-v-γ'a, dī-v-γ'e (dde I mi, mink, minket ti hagyjatok »nos vos sinite« „let us“ phrasis auxiliaris modi cohortativi): χ'adem divγ'e-h'è! (hadd menjünk a kertbe) eamus in hortum »let us go into the garden (Zb. 21/205. etc.)

dī-zeri-tlay'u-γu-k'e (mi egymásra tekintőig v. ze-tlay'un: a viszontlátásig) usque ad tempus, quo nos revidebimus.

dī-ž-īn (v. Int. den, dīn IV: tű-z, tődzöl, összevarr, összetold) suere, consuere, suturam facere; dī-ž' (id. p. a tűzni való: juh-bőr, birka-bőr) pellis ovilla.

di-ž'e = dī-çe (tűzként sütő, fénylő Zb. 25/7: arany, aranyból való, drága) aurum; aureus, carus.

dīž'ž'ī-n (id. + ž'ī ősz, fehér + aug. ősz-arany: 1. ezüst, Irōn avzist, ažuesta id. 2. ezüstből való) argentum, argenteus; dīž'ž'īn-k'e-lle-n (id. + val, vel szinez: ezüstöz) argento inducere.

d-je-ku (dī oda + p. je-ku-n illő: kellemes, kedves) amoenus, carus.

d-ji (dde mi, magunk + je, jī: magunk valami-je) noster, (pr. poss.)

d-ji-γ'e-zij-en (de oda + hagy-ja szánni: oda-felé fordít) advertere,

- do (de, dī + o az, ō || 3, pers. ex. gr. de-h'an, dī-h'an; bijir qale-m do-h'a, az ellenség a városba megy || hostis intrat urbem) de-se-n, dī-se-j-in (össze-omlik,) huner dosej, (a ház romba dül) domus diruitur).
- dombe-j (Zb. 25/13. Rad. ? pupos ökör, vadbival) bison, urus, borsylvestris.
- dombej-paše (id. + elül-vivő: vad-bivaly-bika) taurus sylvestris.
- d-ri (de oda, föl + re, rī reá, rajta »super id, sursum« ; dri-h'aji-n (id. + h'ejin v. deh'ejin: föl-emel, magasztal) elevare, magnificare; dri-k'u-n (id. + rá-ke: rá-ke, γ'ogu utra) iter facere.
- du (pro de, dī + u, te, »tu«) v. deh'ejin.
- duγ'uz' = dīγ'uz' (farkas »lupus«); duγ'uz'-γ'atle (id. + hagy dülni, megölő: egérkő) arsenicum.
- duj (pro de, dī oda, val, vel + u-j a te valamid »tuus«) 'oγ'u d-uj-mī-'aγ'emo, γ'ogu u-dri-mī-k'uaγ'eme jik'i u-mī-'ub, jik'i u-čī-mī-tχ'u (Zb. 26/26. Azt, a kivel ügyed nem volt s a kivel utra nem keltél, se ne ócsárold, se ne dicsérd. Km.)
- du-qoaqo (du pro t'u Koreai tu kettő + ág-ka, ágacska: két-águ, bžič'a nyilhegy) bidens, bifurcus. (Zb. 12/4 etc.)

E

NB. Haec vocalis qua è apertum aequivalet vocali a, qua e oclusum permutatur cum vocali ī: qèbèrdej = qabardej (Cabardus, Cabardicus), sen, sīn (ardere) etc.

I e (lativo-locativus et adverbialis: *çe* pro *çi-e*, *ze* pro *zī-e* etc.)

II e (pro je I M. e, a, je, ja).

eχ'-in (Hang. M. *ih-el* Jap. *i-ku* »spirare« v. *mexin*).

I *ej* v. *eje*.

II *ej* (pro je, *ji p. je-n, ji-n* *nyul-ik* *nyuló*, nagy Augmentum: *jefer-ej* nagy-ivó »multum bibens« *gegur-ej*, játszani szerető »lusui additus« etc.)

eja-γ'a (*eje* + *ság*, *ség*: *rossza-ság*, *gonosz-ság*) *malitia*, *malignitas*.

eje, *ej. j* (Ad. je M. *ej-ed*, *ij-ed*, *ej-nye*! *éj* »nox, obscuritas« oppositum *luci f'e*, *f'i* fény: *ijesztő*, *rossz*, *gonosz*, *hitvány*, *káros*, *csipős*, *nehéz*) *malus* ad. *nequam*, *vilis*, *damnosus*, *acerbus*, *asper*; *difficilis*; *e;-ç* (az *rossz*) *malum est*; *eje-γ'e* = *eja-γ'a*; *ej-go* (id. + adv. *rosszul*) *male*; *ej-χ'u-n* (id. + *gyün*: *romlik*, *rosszabbod-ik*) *pejorari*, *corrumpi*; *ej-zaç'e* (id. + *csupa* az: *gonoszságteljes*) *plenus malignitate*; *ej-zexe-ç'ih'-in* (id. + *magából csinálva vesz*: *teljesen elromlik*) *penitus corrumpi*.

e-mī-k (p. neg. *je-ku-n* *illik*: *nem illő*, *illetlen*) *inde-cens*: *emīk χoç'in* (valakinek *illetlent csinál* = *szemrehányást tesz*) *opprobrire alicui*.

e-t'ane, *je-t'ane* (*után-ja*: *aztán*, *azután*) *postea*.

ež'e-n = *je-ž'e-n* (*les-i*, *vár-ja*) *expectare*.

F

- fa-b-γ'ō (fe II felette bő: dús) valde uber.
- façe (n. v. s. szabás, viselet, divat) mensura, forma vestimenti; fa-çen, fe-çen (1. fel-mér, szab 2. fölér, méltó) 1. mensurare, secare ad formulam vestem 2. dignum esse.
- fa-daffe (id. n. v. dafen nagyot von: vendégség) symposium.
- fa-de (p. fen von, té-r: i-tal) potus.
- fa-fe, fe-fe (fe fel, p. fen fú: pöffedt, pofók) turgidus, malas turgidas habens; f. γ'u-n (id. gyün: pofosodik) turgescere.
- fa-γ'ō (fe I fény, sárγa: fa-kó, halvány) gilvus, pallidus: f. γ'un (fakul, halványodik) pallescere; fa-γ'ua-γ'a (fakó-ság, halványság) color gilvus, pallor.
- fa-γ'ō (fe V bú, ho-mu: pipa-mocsok, bagó) cinis vel sordes nicotianae.
- fa-tle (p. fen von, dolog: ivó-edény, csésze, pohár; korsó) poculum, patera; urceus; fatler (id. det.); fatler-, fatlir-qeb (id. kabak: tök-korsó) vas e cucurbita: zīγ'or γ'om ji-mī-γ'ome fatlirqeb zik'ere-j-çe (Zb. 26/51. Ha az egér nem fér a likába, tökkorsót köt a farkára. Km.)
- I fe, fi (p. fen, fin I Rad. M. fé-m, fé-ny, fe-hér, fe-kete, fe-st, fü-st: fény, szín) candor, color v. faγ'ō, feγ'u, fem.
- II fe, fi (syn. f'e, fi, be, bi, pe, pi 1. vé-g, fe, fö 2. felette 3. fel, föl, végig) 1. summitas, caput 2. nimis 3. super, sursum; penitus.
- III fe, fi fo (pro ffe, fēfe: főségtek, ti, önök) vos (pr. pers.)
- IV fe, ffe (syn. ve Rad. M. bő-r Kin, Kor, p'i id. bőr,

burok, héj, hártya, halpénz) 1. cutis, pellis, corium, membrana, cortex, squama.

V fe, (fa v. ffi, bú, csunya) putris ad. v. faxo.

fe-blaγ'a l (fe III és Imp. blaγ'an: tessék közeledni, legyen olyan jó!) placeat accedere; faciatis mihi gratiam!

fe-de, fade (ital || potus) fede-f'ic'e (ital füstös: sör) cerevisia.

fefe, fafe, fef'-γ'un --- fafeγ'un v. naγ'-fef'.

fe-fe-j (v. fe III önöknek járó: önöké, tiétek) res vestra.

fe-γ'aze (fe IV. bőr, p. γ'azen hagy számlani: vörös himlő) morbilli; fe-γ'u (id. társ: szintárs, egyszinü) concolor.

fe-γ'u (fel hely: fenn-sík Zb. 25/7) planities in monte.

feγ'u-t'eγ'ü (fe IV bőr-horzsoló-tető-horzsoló: 1. rüh 2. rühös) 1. scabies 2. scabiosus: H'e-γ'ak'urejip'em u-i-h'eme, f. t. wo-γ'u (Zb. 26/75. Ha ebheveréses helybe mégy, rühös lesz, wo = uo te. nh.)

fej-in (v. Int. fen, fin III von M. fe-j, fe-n --- huz || trahere v. tlafejin)

fe-kü (dim. fe II végecske v. c'ikü-fekü)

fe-m (obl. fe I) f. zī-γ'ožin (fényen, színben változik, színe megy) decolorari.

I fe-n, fi-n (fény-lik || candere v. fe, fi I)

II fe-n, fin (Rad. M. fon, fo-r, fe-r, fi-r etc. 1. fereg, forog, perdül Szék. ri-p, ro-p 2. burkol) 1. verti, saltare 2. obvolvere v. ferek'in, ç'eγ'a-, ç'e-γ'u-, qa-, ri-fen etc.

III fen, fin (Rad. M. fo-g, fo-j, fe-n, fe-j 1. fog. bir, tart 2. von, huz, iszik) 1. tenere, posse 2. trahere, bibere v. ç'e-, da-, je-, ji-, tle-fen etc.

V fen, fin (Rad. M. fú, po-f, pö-f || flare v. fa-fe, fij-in)

VI fe-n, fī-n, ffī-n (Rad. M. fū-l, fony- vén Man. fe : rothad || putrescere v. fa-χo, fī-γ'on etc.)

fe-nd, ffe-nd (fe IV bőr, nad, ned zsák M. bende, bendő: tömlő) uter, uterulus: Τχιc'ek'e tetl, tlaqok'e γ'uth'e (Zb. 26/58. Hátán fekszik, lábán hudik, mi az? fend); fend-ire (id. járó 1. tömlő-hordó 2. fuhordó) 1. uter 2. dolium; f.-c'īkū (id. dim. hordócska) doliolum; fendire-ç'e (id. csináló; kádár) doliarius.

fene-ptl (fen III vonni-való, piros: vörös bor) vinum rubrum.

fe-re-k' (fe IV bőr-re-kező: himlő, barkaság, ragya) variolae, cicatrix variolarum; f. -χetlh'a (id. n. v. s. himlő-oltás) inoculatio variolarum; f. χe-tl-h'a-n (id. belé dűlni hagy: beolt himlőt) inoculare variolas; f. -χe-zī-tlh'a (id. p. himlőoltó) inoculator variolarum; ferek'ip'e (id. hely: himlő betegség) variolae; f. -nape (id. arc: ragyás-képű) variolis notatus.

fe-re-k'i-n (fen II rá-kező: fereg, forog || verti v. 'u-fe-rekin etc.)

fe-rī-ç' (fe I fény-re csináló: cifrázkodó) se ornans: Fīz ferīç'īr tl'ī-γ'ap'c'e-ç (Zb. 26/9. A cifrázkodó nő férjcsaló. Km.)

fe-te (fe II fel-tevő: fátyol) velum.

fe-u, fou (pro f'e-'u vig ajk, édes: méz Jap. mi-tsu id.) mel: H'a-fem fou jiz χ'ume zegok' (Zb. 26/48. Ha az eb-bőr mézzel megtelik, szétreped. Km.); feu-mil (méz-jég: jegecített cukkor) saccharum crystalforme: feu-šīγ'u (méz-só-kő: nád-méz, cukkor) saccharum; feu-zâ (méz-szűrött; szirup) syrupus.

ffâ (p. perf. **ffin** v. **fen** VI, 1. rothadt 2. rothadság) 1. putridus 2. putredo.

ffe I—III = **fe** I—III.

ffe = **fe** IV; **ffe-çeγu** (bőr-szedő: timár) coriarius; **ffe-dan** (id. udane: varrga-fonal) filum picatum sutorium; **ffe-k'apse** (id. hosszú szalag: szij) lorum, loramentum; **ffend** = **fend**.

ffe-nše (**fe** I nincs: szintelen, nem szép) incolor, deformis.

ffe-pχ'oante (**fe** IV bőr-láda; bőrönd, táska) riscus; **ffe-psou** (id. egész bőr) pellis tota cujusvis animalis.

ffe-r (**ffe** III det. önök, ti) vos; **ffer-i** (ti is) et vos;

ffe-uv (**fe** IV vastag-bőrü) pachydermus ad.

ffi, **fi** (p. **ffin** Szék, bú, bú-n: rothadó) putredo; **ffi-n** (**fen**, **fin** VI rothad, vénül, enyészik) putrescere, veterascere

fij (p. s. Jap. fue a flute: fütty, sip) tibia, fistula; **fij-in** (v. Int. **fen**, **fin** V, fuj, füttyöl; suhog) sibilare, tibia canere; **susurrare** (vestis serica).

fi (**ffi**, bú, utálatos) putris, fastidiosus v. **fiγ'on**.

fi-ç'in (**fe**, **fi** II fel-nyes: fosz-t, nyoszt, tép) decerpere, avellere.

fi-γ'oγ'u (bűnek néző társ: gyűlölő társ) socius in odio: **Nem pser fiγ'oγ'uç** (Zb. 26/6. A szemnek a lélek társa a gyűlölésben. Km.); **fi-γ'on**, **-γ'u-n** (bűnek néz, utál, gyűlöl, megbán) fastidire, odio habere, poenitet); **fiγ'užin** (v. Int. id.)

fi-h'-in (**fen**, **fin** VI és vesz: rothad) putrescere.

fin I—VI v. **fen** I—VI.

fi-n-še (**fe**, **fi** II m obl. ž'e fenn-száj: szájpaplás) palatum.

fi-nt'e (id. nīt'e dim. felette) valde, nimium; **Ja-mī-p'o**

pšer-fīnt'e (Zb. 26/64. ja-mī-p'ī-go. Nem táplálják s mégis igen kövér, mi az? χ'ion, dinye).

fīriç' = ferīç' (cf. M. fur-csa).

fī-z (fī l fény, p. ze-n, zī-n sūt, szép; fehér-nép, nő, feleség Ad. çuze »szin-szép, tiszta« M. szüz) femina, domina, uxor; fiz-a-be (id. a fō: öz-vegy) vidua; fiz-çīγ'īn (id. gunya) vestimentum muliebre; fizγ'atlyo (id. szülni hagyó: bába-asszony) obstetrix; fiz-īnša-γ'a (nőtlenység) caelibatus; fiz-īnše (nő + nincs: nőtelen) caelebs muliere; fiz-ī-še (id. n. v. še-n visel: házasság, menyegző) matrimonium, nuptiae; fiz-kod-ī-γ'a (id. soka-ság: többnejűség) polygamia; fiz-qa-mī-ša-γ'a (id.: nőtlenség) caelibatus; fiz-qa-mī-še (id. nő ki nem hozó: nem házas, nőtlen) innuptus; fiz-tlyoa (id. szüle: nő, a ki már szült) femina, qui jam peperit.

fok', fok' fokk' (pro fe-uk' meg-ölnő: fegyver, puska) »arma«, sclopetum: fokk'ir f'igo ma-uo (a puska jól lő, jól hord) sclopetum bene ferit; fok'a-uo (id. ütő: lövész) jaculator sclopeto; fok'auo-maq' (id. makkanás: puska-szó) ictus, sonus sclopeti; fok'-daqa (id. tőke: puska-tus) manubrinm vel caput sclopeti; fok'eç' pro fok'-k'eç'; fok' γ'a-ue-n (id. hagy ütni: lő puskával) jaculari sclopeto; fok'i-ç'e (id. + csináló: puskaműves) faber sclopetorum; fok'i-kū (id. kö-z: puska-cső) canalis sclopeti; fok'i-pe (id. + vég, orr: fegyverhegy, szurony) cuspis vel gladius sclopeti; fok'-i-pe-b-ž' (id. fel-szuró: szurony) id.; fok'-i-p'e (id. ágy: puska-ágy) lignum sclopeti; fok'-i-še (id. serülő: puska-golyó) globus sclopeti; fok'-k'eç' (id. kicsi, rövid: pisztoly) sclopetum parvum;

ataqe-k'akü mez χekû (Zb. 26/56. Farkatlan kakas az erdőbe kiált vagy ordit; mi az? fok'k'eç'); fok'-zegot' (id. együtt kettő: kétcsövű puska) sclopetum habens duos canales; fok'-zeye-uo (id. öszve-ütés: lövöldözés) jaculatio e multis sclopetis.

fou = feu, fou-šuy'u = feu-šuy'u, fou-zâ = feu-zâ. frak'e (pro ferek'e »forgó« p. ferek'in v. 'a-frak'e).

f-tī (fe vég + tő, t'ī: far, segg, fenék) podex: Psīm ji-h'er ji-ft je-u-pχ'o (Zb. 26/37. A kit a viz el akar vinni, az a maga farához is kapaszkodik. Km.)

f'a-mī-ç' (p. neg. f'e-ç'ī-n, nem fényes, sötét: szén v. sen, sīn) carbo; f'amīç'-ī-çe (id. szén-árus) carbonarius.

f'ane (p. fe-n II vájni való: kapa) ligo.

I f'e, f'ī (Jap. fi ignis, sol, dies M. fé-ny, fū-l: 1. fény, tűz 2. szín) 1. candor, calor, ignis 2. color v. a-f'e, ma-f'e etc. cf. eje.

II f'e, f'ī (1. vég, fe, fő 2. felé; fölött 3. Igeirányító: felé, föl, végig, el, nagyon) 1. pars extrema, caput 2. super, supra, ad 3 praef. v. super, ad, ab, penitus, nimis; f'e-'af'īn (id. ajk vig: nagyon nyálank lesz) catillationi additum esse; f'e-b-z-īn (id. belé szel: fel-szel, elvág) desecare; f'ebzī-ž-īn (id. v. Int.) f'e-ç (n. v. f'eçīn bizás v. pez, hívés) fiducia, fides: uj f'eç ç'ī (bizásod csináld = higyj nekem) crede mihi!; f'eç-go (id. ger. bizva, hīve) fidendo, credendo; f'eçī-γ'a (id. n. v. bizalom) fiducia; 1. f'e-çī-n (f'e II nagyon tart: biz-ik, hisz) fidere, credere v. jif'e-çīn etc. 2. f'e-çī-n (id. çen, çīn IV szel, ró: felró, számlál) adscribere, numerare: Fīzm ji žī

f'-u-mī-ç (Zb. 26/9. A nő hibáját ne számítgasd!);

f'e-çī-h'e-n (id. vesz : hozzá-mér) comparare.

f'e-çip-īn (id. csip : föl-csip,-szed, elvisz) colligere, tollere, auferre (Zb. 12/28.)

f'e-çte-n (id. + szed : el-vesz valakitől) demere, auferre, tollere : pçitl'īr ze-b-γ'e-k'esme uanegur u-f'eçte (Zb. 26/3. Ha a parasztot a lóra magad megé ülteted, a nyereg közepét veszi el tőled. Km.)

f'eç' (p. f'eç'īn szineskedő, csalárd) simulans, fallax v. f'e-k'e-zī-ç, nef'eç'īž'.

1. 'e-ç'e-n (f'e II fel, sejt : előre-sejt, előre lát) praescire, providere.

2. f'e-ç'e-n (id. szur, vág ç'en IV : fel-tűz, szuronyt, nyelbe üt) infigere, indere.

f'e-çī-n (f'e I fény, szín, csinál Rad. M. fe-s-t: 1. tet-ik, mutatkozik, [fest] tűnik, látszik 2. képzel, vél, tart vlminek) 1. apparere, vtderi 2. imaginare, censere, putare; dauo u-f'eç'ire? (hogy véled?) quomodo tibi res videtur? s-f'eç'īrqem (nem gondolnám = aligha) non putarem — vix. v. qīf'e-ç'īn; f'eç'īn-ī-γ'a, f'eç'-nī-γ'a (id, ság, ség : képzelődés, látszat) apparitio, visio, imaginatio; f'eç'-zī-ç'ī-n (id. magát csinálja : beszinleli magát) se insinuare, irrepere.

f'e-daye-n (f'e II + daye) igésítve: nagyon szépnek, elragadónak talál, tetszeleg (pro valde pulchro habere, valde contentum esse: zi-çh'a zī-f'e-mī-daye çī'aqem (Zb. 26/24. Maga fejét szépnek nem találó nincs. Km.); f'e-dīγ'u-n (id. tőkit: ellop) surripere, avertere, furari: zigor zī-f'-a-dī-γ'um pebž' maf'em pižeme, zīdīγ'uam ji nekū qīrepyç' (Zb. 26/71. Ha az, a kitől valamit ellopnak, pebž' nevű növényt vet a tűzbe, annak, a ki

ellopta arcára szeplő kerekedik. nh.) f'ef' (p. n. v. f'ef'in : 1. tetsző, kívánatos 2. tetszet, kívánat) 1. placens, exoptatus 2. placitum, optatum; f'ef'-χ'u-n (id. gyün : tetsző, kívánatos lesz) placere, optari; f'ef'i-γ'a (id. ság, ség : tetszés, vágy, vonzalom, szenvedély) placitum, optatum, cupiditas; f'e-f'i-n (f'e II vi-g valami fölött vig : kíván, becsül, kedvel) cupire, optare, optatum, placitum habere : sī k'ome s-f'ef'ç (menni akarok) volo abire; f'ef'in-ī-γ'a, f'ef'nīγ'a (id. ság, ség : vágy, vonzalom, hajlam) desiderium, amor, inclinatio; f'e-g' (id. p. ge-n, gin kér, rág v. χ'um-p'e-feg'); f'e-γ'a-k'-in (id. hagy kelni v. f'e-k'in : 1. eltölti az időt 2. leereszt) 1. transigere (tempus) 2. demittere; f'e-γ'a-ne-n (id. hagy nyerni, kapni v. f'e-ne-n : belé-akaszt,-láncol) concatenare; f'e-γ'a-ni-çku-k'-in (id. hagy nyiszolni : el-rág) corrodere; f'e-γ'a-sī-k'-in (id. hagy sülvé kelni : fel-meg-éget) oburere; f'e-γ'a-š-χi-n (id. hagy le-kérőzni v. f'ešχin : meg-etet) facere comedi, depasci; f'e-γ'a-ž-in (id. has-it : föl-hasít, leöl birkát) conscindere, mactare; f'e-γ'e-γ'ež'-in (id. hagy hasitni : föl-hasítat) jubere conscindi (v. caus.); f'e-γ'um (id. göm-böc : felette vastag) nimis crassus : u-zižay'om uj çh'a f'e-γ'um-ç (Zb. 26/7. A téged gyűlölnék a fejed tulságosan vastag. Km.); f'e-hu-n, f'e-'u-n (id. föl-ökleszt : 1. tübe fokoz 2. fel-füz) 1. inserere filum in acum 2. filo ordinare margaritas; f'e-h'alemet-in (f'e fölött Ar. h'alemet csoda, igésvé : csodálkozik v/min) admirari; f'e-h'e-n, f'e-h'i-n (id. hord ; elvisz, elhord) auferre : bazk'e f'eh'en (vitával megnyer Ar. ba'z) certamine adipisci; f'e-γ'i-n (id. vesz : 1. le-vesz 2. elvesz) de-

mere, solve, liberare aliquem compedibus : **çh^car-f^cexin.** (fejét veszi) demere caput alicui gladio ; **tlex^cum f^ce-p-çim tlex^cum çodo u-jetlay^cu** (Zb. 26/14. A kit a békóból kiveszel; az téged néz békónak. Km.)

f^ce-ç^cu-s (Zb. 21/182. f^ci-go vigan ç^cu-n gyűn és se-n, s^cin érkezik, n. v. a perzsa çoš âmede-i »benvenuto« fordítása : üdvözlés) salutatio, receptio : **f^cex^cus jiriç^câç.** (üdvözlést tőle veve) salutando recepit eum.

f^ce-j (f^ce I fény, szín és ej ijesztő syn.ve-j : 1. szenny, mocsok, sár, mosadék ; csunya idő 2. mocskos, sáros) 1. sordes ; lutum, proluvies, tempus pluviosum et nivosum 2. sordidus, lutosus ; **f^cej-ç^ci-n** (id. csinál : beszennyez, piszkol) inquinare, spurcare ; **f^cej-go** (id. adv. : rondán, piszkosan) sordide, squalide.

f^ce-ji-ç^co (f^ce = f^ci v^cig látás-a n. v. ç^co-n kandit, lát : sse s-f^cejj^coç nekem kedves) hoc mihi jucundum est.

f^cej-in (f^cej igésítve : büvül Szék. »sordéscére, squalere« v. ç^cauf^cejin) ; **f^cej-r** (f^cej det.) **f^cejr ç^cey^cak'in** (büséget le hagy kelni : le-mos) proluere.

f^cek' (p, n. v. f^ce-k'in fel-kelő, muló -- azon kívül) praeter, extra ; **f^cek'-i** (f^cek' és, is) abî f^cek'-i (azon kívül is) et praeterea.

f^ce-k'e (f^ce I szín-vel) **f^cek'e z^cç'** (szinből csináló, kép-mutató) hypocrita.

f^ce-k'-in, f^ce-k'in (f^ce II felül-mellül-kel : el-kel, el-mozdul, el-kerül, áthág, megmenekül) discedere, excedere, evitare, transgredi (leges), se liberare ab aliquo v. ç^cu-ze-f^cek'in ; **f^cekip'e** (id. p. + hely :

kikerülés) evitatio : f'ek'ip'e ji-mī-'až-go (kikerülő helye nem léve = elkerülhetetlenül) inevitabiliter; f'ek'ip'e-nše (id. † nincis: elkerülhetetlen) inevitabilis.

f'e-k'od-īn (id. keled: elvesz) amitti, perdi: ji-mī'af ċiguyim ji vif'it' f'ok'od (Zb, 26/27. A nem birta jószágra számítónak két jó ökre elvesz. Km); f'e-k'ož-īn (id. v. Int. kon, kel: elszalad, elillan) au-fugere.

f'e-mī-f' (p. neg. f'ef'in: kellemetlen) injucundus; f'e-mīf'i-γ'a (id. ság, ség: megvetés) contentio, despicientia; f'e-mī-k' (p. neg. f'e-k'in) ži'am f'emik' (szó elől nem kelő == szófogadó) obsequens, obediens; f'e-mī-k'-i-n (id. negat el nem kel: megmarad valami mellett) perstare, perseverare; f'e-mīk'-o (id. ger. megmaradva: kizárólag) exclusive.

f'e-n, fī-n (a f'e I a jótékony fény szó igéje: vi-g, örvend, jó, édes, kellemes »juvat, laetum, amoenum, bonum, suave esse« v. f'e, gu-, γ'a-, χo-fīn etc.)

f'e-ne (p. n. v. s. 1. fene bele-ragadó, kötekedő 2. belekötés, veszekedés) 1. apprehendens, aggressor, rixator 2. aggressio, rixa; f'e-ne-n (f'e II felé, nye-r, kap, syn. be-ne-n; 1. megragad, beleköt, veszekedik 2. felülről ragad, lecsüng) 1. apprehendere, aggredi, rixari 2. dependere v. f'ene, f'eγ'anen, zef'onen etc. f'enere-j (id. p. aug. kötekedő, veszekedő) rixosus; f'e-sī-k'-in (id. fel, sül, kel: el-ég, szénné ég) concremari; f'e-še-n (id. visz cf. vi-se-l: el-visz) auferre; f'e-š-γi-k'in (s. kel: el-le-harap) demordere; f'e-š-γi-n (id. végig, le-kér-őz Rad. M. vi-sz-k-et: megesz) comedere; f'e-th'amīčk'e (p. n. v. s. 1. sajnáló 2. saj-

nálat) 1. commiserans 2. commiseratio; f'e-th'a-mičk'e-n (f'e II felette szegény-el: sajnál) commiserari.

f'e-t'i'ĩ-ž' (id. dali, ős: nagyon öreg ember) vir nimis veteranus.

f'e-ũ, f'e-'u (p. f'e-u-n M. bo-r, bor-kut: savanyu, forradásba ment) acidus, fermentatus; f'e-u-γ'a, f'e'u-γ'a (id. ság, ség: savanyuság) aciditas; f'e-u-n, f'e-'u-n) f'e II fel üt, ver, mozgásba jő: erjed, forr, savanyod-ik, megalszik) fermentescere, acidum fieri, spissari v. zerĩ-γ'e-f'e'u; f'e-'ud-ĩn (id. üt v. Int. 'u-n: fel-el-üt, çh'ar a fejet) decutere (ense caput); f'e-'uk'-in, f'e-hu'-in (id. öklel, öl Zb. 21/198: megöl) occidere; f'e-'u-n = f'e-hu-n; f'e-za-p'e (p. s. fel-vető hely) ši-f'ezap'e (ló-kötő-karó a kabardházak előtt) palus ad alligandos equos; f'e-ze-n (f'e, fel vet: felévet, oda vet) adjicere; f'i-γ'avepχĩ-k'-in (f'e egészen forráz kel: leforrázódik) aqua fervida perfundi; f'i-ših'a-k'-in (id. csürve vesz kel: körül-csavar, körül-teker) circumvolvere.

I f'ĩ (f'e I fény, szín »candor, color« v. f'ĩ-c'e, k'ĩ-f).

II f'ĩ (id. a verő-fény mint az éj kab. eje, ijesztő el-lentéte M. vī-g, vī-d-or, vīd-ám, vīr-ad, vīr-ág; 1. vi-g, jó, kellemes, kedves, illő, alkalmas; derék, érdekes, szerencsés, boldog 2. jóság) 1. laetus, bonus, amoenus, carus, idoneus, aptus, atrahens, felix, beatus 2. bonitas: f'ĩ zi-gu ji-mĩ-tl (jó a maga szivében nem dülő: gonosz-indulatu) malignus: zeof-re deof'reçĩ'aqem (Zb. 36/17. Jó verekedés és jó per nem létezik. Km. v. zeo, deo Ar. da'wa).

f'ĩ-c'a-γ'a (s. ság, ség »feketesség«: res objectum in

magna distantia; f'ī-c'e (p. f'īc'e-n v. f'ī-c'īn Jap. fu-su-be id. syn. p'-c'e, p-še: füst-ös, fe-kete »fénye kelt«) ater, niger, fumosus; f'īc'e-ç'īn id. csinál: feketit) nigrare, infuscare; f'īc'e-γ'ua (p. perf. s. füstös, megfeketedett, kormos) fumosus, fumo nigratus; f'īc'e-γ'u-n (f'īc'e, gyün: füstös-ödik, feketedik) nigrescere, nigrefieri fumo; f'ī-c'ī-n, f'ī-c'e-n (f'ī I fény, cir-mos: füstös, fekete lesz) nigrescere v. γ'a-u-f'īc'īn,

f'ī-ç (f'ī II vig, jó és praedic. jó, jól van) bonum est, bene est; f'ī-çe (id. aug. nagyon jó stb.) valde bonus etc.: f'īçe-ç ž-u-mi-'a go (»nagyon jó« te nem szólva = a lehetőleg jól) quam optime.

I f'ī-ç'e (Zb. 26/48. id. p. n. v. ç'en csinál: jó cselekedet, erény) benefactum, virtus; II f'ī-ç'e (id. sejtő, tudó: a jót elismerő) gratus: f'īç'e-nša-γ'a (s. ság, ség: hálátlanság) ingratitude; f'īç'e-nše (id. jót tudás nincs: hálátlan) ingratus; f'īdīde (f'ī II aug. a legjava, kitünő) optimus, excellens; f'ī-go (id. adv. jól, vigan szivesen stb.) bene, laete, cordialiter etc.; f'īgo-tlay'u-n (id. tekint: szivesen lát, szeret) diligere, amare.

f'ī-γ'o (f'ī II ság, ség: 1. jóság 2. jószág, javak) 1. bonitas 2. bonum, bona; f'īγ'o γo-ç'e-n (id. valakinek csinál: jót cselekszik) benefacere; f'īγ'o ze-γ'a-ç'e-n (id. magát hagyja tudni: épül szellemileg) doctrina imbui.

f'ī-γ'uz'īn (f'ī jól, gyógy-ul Zb. 21/198: föl-ki-gyógyul) sanescere.

f'ī-k'-in (f'īn és kel: vig-ad »laetari« v. çī-gu-f'īk'īn).

f'ī-n - f'e-n v. f'e-f'īn, f'īk'īn, γo-f'īn etc.

f'ī-tlay'u-n = f'īgo-tlay'un (szeret . amare); f'ītlay'un-ī-

γ'a (id. ság, ség: szeretet, ragaszkodás) amor, favor, fidelitas.

f'i-tlh'áz-in (f'i pro f'e II föl dűlni hagy: föl-huz, 'atle keztyűt) induere (chirothecam) f'i-ze-n (id. vet: fölveti a lófékszarát a f'ezap'e-ra) alligare equum palo »f'ezap'e« dicto.

f'ue pro f'i'go, f'uetlay'un = f'i'go-tlay'un.

G (ante vocales a, e, i, i, g' = g + j)

g'a-be (p. ge-n II ke-l, há-g + p'e hely: 1. há-pa, hegy, domb, meredek 2. ódal, mell) 1. collis, mons, arduitas 2. latus, pectus: dji g'abe pχ'e-'aple ç'etlç (Zb. 26/55. Mellünkön egy nyaláb-fa dűl v. hever; mi az? — h'azir — az adighe zeke mellén levő tölténytartó); g'abe-neχű (id. + világos: napos ódal) latus apricum.

1. g'a-fe, g'a-ffe (p. ge-n IV kercel, fe bőr, faragott bőr: 1. sima, simított 2. csupasz, bajusztalan Zb. 12/63.) 1. laevigatus 2. glaber: müveg'afe (sima, faragott kő) lapis laevigatus; nibe g'afe (csupasz has) venter glaber (vaccae Zb. 26/68.); 2. g'a-fe (id, Rad. M. gyé-vé-r) h'a-g.afe (gyévér-eb, sima eb) canis venaticus cf. h'a-ge-r.

g'a-k'o (gen V hiv, kel Zb. 12/38: hivni járó: összehívó || convocator v. zeg'ak'o)

g'a-len. ge-le-n (pro χe bele és len-dűl: omlik, esik || cadere, ruere v. bγ'e-, de-g'elen etc.)

g'ana-k'e (s. és vég: ümeg-szély) limbus indusii: Bzītlχuy'er ji g'anak'e ji k'ih'aγ' χodiz ji dela-γ'eç (Zb. 26/6. A nő ümege szélyének hosszával egyenlő a bolondsága. Km.); **g'a-ne** (p. gen III öltetni, akasztani való M. genye, gunya: i-me-g, ü-me-g »belső gunya«, ing 2. genye-gunya) 1. indusium 2. vestimentum: G'ane naχ'ri γ'onšeg' neχ'-blay'eç (Zb. 26/42. Az ümegnél a gatyá közelebbi. Km.); **g'ane-γ'on še** (id. és'γ'on šeg' ing-gatyá: fehérnemű) lintea, lavandria.

g'a-p'e (p. gen V hiv, hely) azen-g'ap'e (Ar. edzan — hívó hely: kupola, torony, minare) tholus, turris (templorum Mohammedanorum).

g'ate, gete (p. g'a-te-n v. Int. ge-n IV késel, vág Tam. katti, Jap. katana, Mon. kito-γ'a, culter, ensis: kard Ir. v. Oset khard) ensis, gladius; **g'ate-a-pçe** (id. nyelv: kardmarkolat) capulus; **g'ate-by'o-ž'ao** (id. konyit-árnyék Zb. 25/45: árnyéket képező sok kardcsapás) ictus permultorum gladiorum); **g'ate-pe-pis** (id. vég, pöszölt, Zb. 26/67: kard-hegy) mucro gladii; **g'ate-ps** (id. + pse szalag Zb. 26/67. kardszij) balteus; **g'ateps** ji-hup'e (a kardszij tűző helye) locus ad insereudum balteum; **g'ate-rī-za-o** (id. ra, re, verekedés) pugna gladio.

ge, gge (pro qè ki, kívül, nél-kül »extra, sine« v. bze-ge, bza-ge, nage etc.)

ge-beγ'u (ke, ki galy, begü I bő-gümö Zb. 21/181: göröcsös galy, bot) baculus nodosus.

ge-d (Ad. ke-te, ke, k'e mag, tojás, tevő v. k'e-c'ī-n, k'ek'e kokó, inversione M. ti-k: tik, tyuk) gallina; **ged-eç** (id. çe sze-r: tyuk-ól) gallinarium; **ged-**

γ[˘]a-tle (id. hagy dūlni, tik döglesztő: berkenye)
sorbis.

ge-dī-gū (ge, qè ki, kül kívül-t öltő v. go-n, gun pro
ge-n III: su-ba cf. Tüb. č'u-pa, ló-bőr, bunda)
pallium pelliceum; gedīguk'e (id. vég: bunda-
szély) limbus pallii pellicei.

ged-īk'e (ged tik, kö-r, mag: tik-mony, kokó v. k'ek'e
tojás) ovum: Bγīm gedīk'ek'e je-uo (Zb. 26/39.
A hegyet tojással üti. Km.) gedīk'e-p-s, gedk'eps
(id. p-sī viz: a tojás fehérje) albumen.

ged-īn (ge-n II v. Int. v. qa-gedīhīn)

ged-ž'ej (ged dim. tyukocská: csir-ke v. ž'ej, csibe)
pullus gallinaceus.

gego-γ[˘]u (gegu, társ 25/32: játszó-társ) collusor, soda-
lis; gegu (n. v. gegu-n: játék, mulatás; vendég-
ség, lakadalom) lusus, oblectamen; convivium,
convivium nuptiale: Ješye jefe nèχ'ri gegū (Zb.
26/35. Az evésnél ivásnál több a mulatság. Km.);
gegu-a-k'o (id. kelő: játszi, mulattató, bohóc,
énekes) lusor, sannio; cantor; gegu-k'e (id. vég
n. v. játszás, mulatás) lusio; ge-gu-n (pro γ[˘]e-
k'u-n, γ[˘]a-k'u-n hagy-kelni, múl-ni: múl-at, ját-
szik, tréfál. kártyázik, korhelykedik) ludere, jocari,
ludere chartis lusoriis; heluari; gegu-p'e (id.
hely: 1. mulatóhely 2. játék) 1. locus lusorius 2.
res lusoriae; gegur-ej (id. p. aug. játszi, tréfás,
kártyás) ludo deditus, jocosus, lusor chartis luso-
riis; gegu-ž-in (gegu-n v. Int.)

ge-j (ge-n IV harap p. Int. cethal) cete.

geku = gele-n v. g'ale-n.

II ge-n, gi-n (go-n, gun 1. ke-l, hág Rad. M. de-gen
da-gan 2. ke-r-ing, gör-dül »1. moveri sursum,

surgere, tumere 2. circumagi, volvi« v. beg', g'a-be, gedīn, tegin; gerezin, goren, gu, ggu etc.)

III ge-n (pro γ'en, γ'in akaszt, ölt »induere« v. g'ane)

IV ge-n, gi-n (syn. χen, χin Rad. M. ke-r-c, kéröz, le-ge-l, e-ge-r, rá-g: vág, szel, harap' szur »secare, mordere, pungere« v. g'afe, g'ate, ç'eg'açe, diğ', feg', gide, jegen, piğen etc.)

V ge-n (v. k'i-n Rad. M. ké-r, re-ge: hiv, kiált, ol vas »vocare, clamare, legere, discere« v. g'ak'o-g'ap'e, ger, ç'e-, je-, qe-, zegen etc.); ge-r (id. p. v. h'a-ger).

gere-z-in (v. Int. ge-n II cf. M. kör-öz; kering, bolyong) circumagi, vagari: ma-gerez ji zaqo (Zb. 12/21 bolyong egyedül) solus vagatur v. γ'agerezin; ger-χe-gež (ger kiáltó, hezzá és p. gežin kiáltoz: visszhang) echo: Gerχegež u-χ'ua? (Zb. 26/40. Talán visszhanggá lettél? Km.)

ge-š (go-š p. ge-n II p. še-n, gurul-sertül: 1. borsó 2. bab 3. paszuly) 1. pisum 2. faba 3. phaselus; geš-iž (id. p. žen, žin vet, bab-vető: jós, lósló) mantes, vates, divinator.

gežin (v. Int. gen V v. gerχegež)

gge, ge (pro qe ki, kü-l, nél-kül »extra, sine« v. ne-gge, 'u-gge).

ggu, gu, ku (p. gu-n, ku-n, gu-r, gö-r, kö-r Jap. ku-ru-ma M. ko-csi Jap. Kin. ša-ba »currus et equus« 1. kerék 2. kocsi, szeke-r) 1. rota 2. currus, vehiculum v. ši-gu; ggu bla-çh'a (id. + väll + fej: kocsi-bakk) sedes aurigae; ggu-blaçh'a-de-sa (id. rajta ülő: kocsibakkülés) sedile aurigae; ggu-c'ikū (id. dim. kocsi-cska, szekerkó, talyiga) carrus, cisium; ggu çh'a-iγ' (id. fej, fogó kocsis) auriga; ggu-fe (id. p. fe-n, von kocsi-

vonó: kocsi-rud) temo ; ggu-h'atle (id. hordó do-
log: kocsi-teher, teher-kocsi) sarracum, plastrum;
gguh'atle-kod (id. had: társzekerek) plastra;
ggu-j-me (td. jine nagy: hintó) currus ; ggu-pχ'a-
t'ekè (id. fa dim. 1. kerék-fej 2. kerék-fal) 1.
modiolus rotae 2. absis,

NB. Adighe nyelven »kerékfej« ku-ta-qa (ke-
rék-tőke) s így a kabardban ggu-pχ'a-deqa (ke-
rékfa-tőke) és ggu-pχ'a-t'ekü kerék-facska) össze-
zavarodott.

ggu-tlef (id. p. tle-fī-n vonszol tlefī-r Szék. talab-or:
kerékkötő) sufflamen ; ggu-tlemī-ž (id. hid: ten-
gely) axis ; ggu-ze (ggu kerék, agyar: kerék-kül-
lő) radius rotae.

gi, gī, ki, kī (Kin. Jap. ki, ko-r v. γ'ō »tempus, mo-
mentum« v. i-gi, i-giri, gi-ç'e)

giçh'a-bž (pro gu ji çh'a-bž' gyuha fej, bizsi: gyomor-
égés) soda, cardiogms.

gide (p. v. Int. ge-n, gin IV vág: fejsze v. ueç) secu-
ris cf. Tam. kettu- Mon. ki-to- (secare).

gi-lin (csikland »titillari« Ad. li-gi-n id. test-kercel s így
káb. gi-lin pro li-gin v. γ'agilin)

gi-n v. ge-n II—IV.

gina-su (gine Kin, gin ezüst, Jap. kane érc; sī, su: vi-z
Ad. kinasu: kén-e-ső Kin. sui-gin viz-ezüst Jap.
mi-zu-gane id.) mercurius, hydr-argyrum (= Kin.
sui-gīn); gine (id. ezüst, érc, »kongó, csengő« v.
od-gine).

gī-ç'e = kī-ç'e.

I go = gu I

II go, gu (p. gon, gun guruló: gör-cs, mag, szem,
magzat »nodus, tuber, semen, proles« v. goaçe,
goane, goš, gož etc.)

III go (kö-r, kép, mód Jap. ku: 1. Névrág M. i-gy, u-gy, ho-gy 2. Igeirányító syn. γ'ο, χο; »1, Suff. adv. 2. praef. v. ad, ab, ex v. go-ben, goç'ik'in, gošin etc.)

IV go, gu (syn. qè, qī: ki, nél-kül || extra, sine v. bza-go, k'ago, qo go, pago, žago etc.)

1. goaçe = guaçe.

2. go-a-çe (go II gyerek + sze-r: báb, játékszer) pupa, pupus; go-a-ne, go-ne (id. görcs + szem: fagörcs) nodus, tuber arboris.

go-be-nī-n (go III belé-ragad; fönnakad valamin); goben-ī-γ'a (id. n. v. fennakadóság = szokatlanság) insvetudo (haeror); go-ç'ik'-in (id. III onnan szakít: kitör) defringere; go-γ'a-u-ve-n (id. hozzá hagy állni; egyesít) unire; go-χī-n (id. onnan vesz: elkülönít) separare; go-χu-n (id. hull: le-hull, leesik) decidere.

go-n = gen II

go-n (go II p. ne-n, nī-n tart: magtár, hámbár) granarium, cella penaria, cumera: Uafer çīγ'uaγ'ok'e çh'az ji gon je-uož' (Zb, 26/41. Mikor mennydörög, kiki veri a maga hámbárját . . . hogy bő termés egycn. nh); gon-c'ikü (id. dim. kamarácska) cumera, cella penaria: Dji gonc'ikü llī jiz-ç (Zb. 26/57. A mi kis kamaránk hussal tele, mi az? 'apχuatle, gyüszü az újjon); gon-e-ç (id. çe szer: kamara) cumera.

go-ne-p-ç'a-ne (go-a-ne, pocsogó: göbbörcsös, göröngyös) asper, salebrosus,

go-re (go III + ra, re Rad. M. gya-rá-nt: gyanánt, ként, módon) instar, adinstar.

go-re-f (go II gümő p. re-fī-n rá-von: vér-keelés, daganat) abscessus.

go-ren, goron (p. gon, gen II aug. kör, körény) circus; goren-ī-šγo (id. + nagy: nagy kör) circus magnus.

1. go-š == ge-š

2. go-š (n. v. go-ši-n: szét-osztás) distributio, divisio; goš-e-γ'u (id. társ: osztó társ) socius partiaris, socius in re dividenda: Dejler bejm ji gošeγ'u-ç (Zb. 26/24. A bolond a gazdagnak osztó társa. Km.); go-ši-n (go III valamiből szel: oszt, jutalmat, élelmet, kártyát) distribuere, dispartire; go-t-χe-n (id. hozzá, rákerel At. 14: hozzá-ir) adscribere; go-tīn (id. hozzá-ad) addere; go-udā (p. perf. s. szálka) festucula; go-udīn (id. onnan út: kitörök) defringi, defindi; ge-u-go (ger. s. hozzá orditva: nagy hangon) magna voce; 1. go-un go-uu-n, go-hun (id. hiv: oda-kiált, ordit) clamare, vociferare; 2. go-un (id. onnan omlik v. ç'ir-çigour); go-ūven (id. 'u-vī'an: oda áll, sorakozik) accedere, adstare; go-už, go-'už (p. s. hiradó) praeco, nuncius; go-u-ž-īn (v. Int. go-u-n 1. elé-,össze-hiv, hirt ad) convocare, nunciare.

go-zīn (Zb. 12/41. pro ggu-zīn kocsi-szin v. zen, zīn: pajta, istálló) stabulum.

go-z (go II ma-gu, magv p. ze-n, zīn mag-szóró: 1. bu-za v. pī-ze 2. gabona) 1. triticum 2. frumentum.

go-za-go (ger. go-ze-n: hozzá-csatolva) adjungendo adjuncto modo; go-ze (id. n. v. At. 20 p.: hozzáadás, folytatás) adjectio, continuatio; go-ze-n (go III ho, he szór, vet At. 9: hozzá-csatol, hozzá-ad) adjicere, addere.

goz-ī-γ' (goz p. χe-n, χīn herdel: arató, buza-arató) messor tritici.

I gu (syn. ku, ko kö-z »medium« M. gyu-ha, go-n-d etc. Jap. ku Man. γô-ni Mon. γo-mo-da T. tat. köng-ül : 1. gyuha, bél, gyo-m-or v. gu-m 2. sziv. kedv, elme, ész, gond, gondolat) 1. pars interior v. media, viscera, stomachus, venter 2. cor, animus, mens, ratio, cura, cogitatum.

II gu (syn. χu, χ' u M. 1. gu-mo, gü-mö 2. ma-gu, ma-g magzat, him ; »1. tuber 2. granum, semen, mas«) v. begü, χiv-gu, χu-gu, guχ' u, χ'anze-gü etc.

III gu (p. gu-n, gurul) - - ggu.

IV gu, go (syn. qè, qī 2, ki, kül, nél-kül, 2. kül-tér »1. extra, sine 2. terrenum externum) v. degu, gupe, guvven, gu-by'o etc.

gu-a-çe, goa-çe, gô-çe (gu I kegy, sok, nagy Ad. guaš ; hölgy, úrnő, fejedelemnő, a férj anyja) domina, princeps femina, principis uxor, mater mariti ; guaçe-z' (id. + ős: öreg úrnő) domina senex, matrona.

gu-a-ç'e (Ad. kuače gu pro go III çe érő : oda-érő : 1. erős, hatalmas 2. erő, hatalom) 1. fortis, potens 2. fortitudo, potentia : dī'γ'a guaç'e (erősnaphev) calor solis magnus ; guaç'e-vī (erős bika) bos vel taurus fortis ; guaç'e zī-χe-tl (erő benne dülő = erős, hatalmas) potens, fortis.

guaguš (pro γ'uaγ'u-ç' gürgést esináló Ad. kurkur Hang : puj-ka, v. th'a-ged) meleagris.

gu-aχ'o (gu, ku, qu galy, a mivel vesznek, vevőgaly : 1. fa-villa 2. evő-villa) 1. furca foenaria 2. furcilla, furcula ; qurek'e çip mezim χoh'èž' (Zb. 26/59. A burjánt fölszedő az erdőbe megy ; mi az ? guaχ'o villa).

gua-k'o (p. gu-a-k'o-n ; kedves, kellemes, tetsző ; jó

erkölcsü) carus, amocnus, lubens; bene moratus; fi-zere-guak'o-ç (a hogy önnnek tetszik) ad placitum vestrum; u-zeguak'om χodo (tetszésed szerént) secundum placitum tuum; guak'o-a (id. p. perf. bele szeretett) amore captus; guak'oa-γ'a (id. ság, ség: kellem, tetszőség, erkölcsösség) amoenitas, placitum; moralitas; gua-k'o-n (Jap. ki-ni-iru, sziv-é kel: megkedvel, bele szeret) amore capi, placitum habere; guak'o-nše (id. nincs; erkölcstelen, nem tetsző) displicens, immoralis: guak'o-r (id. p. n. v. megszeretés) adamatio; gua-k'or-ej (id. aug. nagyon szerelmes) amore inflammabilis; gua-pe (gua sziv-é férő p. pe-n II: szives, kedves) graciosus; guape-šxo (td. nagy, sok: nagyon kedves) valde graciosus; gu-a-uo (id. ütő, verő: 1. sziv-verés, sziv-dobogás 2. szivet sértő, kellemetlenség) 1. pulsus, palpitation cordis 2. animum afflictans, afflictio; guauo-go (id. adv. sértőleg) injuriose.

gu-beγi-γ'a (id. pohadás: gonosz indulat, gonoszság) malicia, malignitas.

gu-b-γ'o (gu IV. bő kültér: sivatag, puszta) eremus, desertum; gubγ'o-bžen (id. kecske: vad-kecske) capra sylvestris; gubγ'o-χ'ade (id. kerítés: mezei kerítés) septum rurale; gubγ'o-th'arīqo (id. mezei vagy vad-galamb) columba agrestis.

gu-bzageç' (gu I rondító) animum inquinans.

gu-bzī-γ'a (id. elme beszélő: éles-eszü, okos) sagax, Intelligens, prudens; gubzīγ'a-çe (id. aug.: nagyon okos) valde ingeniosus; gubzīγ'a-γ'a (id. ság, ség: éles ész, értelem, ítélő tehetség) ingenium acutum, intelligentia, prudentia; gubzaγ'o (id. go, o adv. értelmesen, okoson) prudenter,

ingeniose; gu-bž' (n. v. gu-bž'in: hara-g, in-ger, Jap. i-kari, belső gerjedés, düh kab. dī-g') ira, vehementia; gubž'-â (id. p. perf. fölbezzent, fölfortyant) iracundus, ira incensus etc.; gubž'a-go (id. ger. adv. fölbezzenne, megharagudva) irascendo; gubž'i-γ'a (gubž' ság, ség: harag) iracundia; gu-b-ž'i-n (gu I gyuha bizsi-l, bo-szan: harag-szik, ingerül, dühbe jó) irasci, succensere; gubž'r-ej (id. gubž'ir p. aug. hirtelen-haragu) iracundus; gu-çabe (gu I sziv puha: lágyszivü, irgalmas, kegyes) misericors, graciosus.

1. gu-çe (id. p. çe-n érintő: sajnálatos, szegény, szerencsétlen) miser, miserabilis, infelix.
2. gu-çe, gu-ççe (gu II magzat, p. çe-n szövő, füző: bö-l-csü) cunae; guçe-p-s (id. + kötő: bölcsőfüző, a mivel a gyereket a bölcsőben lekötik) ligamen, quo puer cunis alligatur.

gu-ç'ioa-go (gu I gyuha ger. ç'i-ç'o-n oda-fér: jóllakva) saturato; gu-ç'ioa-γ'a (id. ság, ség: jóllakottság) saturitas; gu-ç'ik' (id. csuk-ő: undorító, étel) fastidiosus ad. gu-ç'e-γ'u (n. v. s. sajnátat, könnyör) nisericordia, commiseratio: guç'eγ'u zi'a (szivesése van = sajnálkozó, résztvevő) commiserans: gu-ç'e-γ'u-n (gu I sziv le-konyul: szive megesik, sajnál, könnyörül) misereri, commiserari; guç'e-γ'un-ī-γ'a (id. ság, ség: sajnálkozás, irgalom) commiseratio, misericordia; guç'eγ'u-nše (id. nincs: könnyörtelen, irgalmatlan) immisericors. guç'eγ'u-ž'-in (id. v. Int. sajnálkozik) commiserari; Bleb-γ'ek'me uj guç'eγ'už' (Zb.26/25. Az elmulasztottadon sajnálkozol. Km.)gu-ç'e-mu-γ'o (pro gu-ç'e-mi-γ'u-o ger. neg. guç'eγ'un: könnyörtelenül) immisericorditer; γuç'e-mu-γ'u-γ'a (id. n. v. neg. könnyörtelenség, szivtelenség) immisericordia, immanitas.

gu-ç'ï-u, gu-ç'ï-'u (gu IV ki, kü-l + ç'ïu: hát, föl-kül-szin, fölött) tergum, dorsum, superficies; bi-jim ja guç'ïur ji γ'ogu-ç (az ellenségek háta az ő útja) ejus iter est per hostes caesos.

gu-d (gu II ma-g, magzat, p. de-n, dïn tart, magzat tartó, anya-méh »uterus«: pica, pina, valag) cunnus, vulva: F'ïç'e k'odirqem, gud v. kud h'a je-zaqerqem (Zb. 26/48. A jótett nem vesz el, a p. az eb nem marja meg. Km.); gud-ï-c (id. szö-r, cï: pica-ször) pilus cunni v. p'ïse-n.

gu-e-ç'o (gu IV ki, kü-l, hát, lat. ger. ç'e-n, ç'ï-n pro ç'e-o, ç'e-go »hát-á esve« hanyatt) supine, re-supine.

gu-f'a-p-ç'e (guf'e becs: örömhírért járó díj, jutalom) praemium pro bono nuncio; gu-f'e (p. n. v. gu-f'e-n: vigadó, örvendő, örvendés) gaudens, laetans; gaudium; guf'e-γ'o (id. ság, ség: sziv-öröm, vigadás, vigság) gaudium, laetitia; guf'eγ'o-šxo (id. aug. nagy vigság, ujjongás) magnum gaudium, exsultatio; gu-f'e-n, gu-f'ï-n (gu I sziv, vi-g: vig-ad, örvend, ujjong; ihog, vihog) gaudere, laetari, exsultare, jubilare, ovare gaudlo; ride-re): Uj nap'ç'e, guf'eme zigorim u-j-γ'aguf'e-noç (Zb. 26/73. Ha szemöldöked vigyorgós, valaki téged megörvendezett. nh.); gu-γ' (n. v. gu-γ'ï-n sziv konyitás: gond, említés, vonatkozás, tekintet) cura, commemoratio, respectus: 'Oγ'u guγ'ç'in (az ügyről szól, említést tesz) commemorare rem: ar guγ'-qem (abban nincs semmi nehézség) iila res non habet difficultatem; gu-γ'ã, gu-γ'e (n. v. gu-γ'an sziv ráhagyás, bizás, számítás, kilátás, remény, várakozás; vélemény, megítélés) fiducia, spes, prospectus, opinio: sji gu-

γ'u-ç (nekem úgy rémlik) ita opinor: Dunej-
 psoum u-çiguγ'-o, th'am ji guγ'er χ'-u-mī-χ'
 (Zb. 26/1. Ha az egész világba bizol is, de azért az
 istenbe való bizást ne vedd ki. Km.); gu-γ'a-γ'a
 (id. ság, ség: vélemény, meggyőződés) persvasio;
 gu-γ'a-n, gu-γ'e-n (gu I sziv. hagy; vél, gondol,
 remél, bizik) opinari, persvasum habere, sperare:
 zīγ'or gedum naχ'-tleççī-mī-'ak'e me-guγ'e (Zb.
 26/51. Az egér azt gondolja, hogy a macskánál
 erősebb nincs. Km): guγ'a-n-še (guγ'a nincs:
 reménytelen) exspes, spe carens; gu-γ'ā (p. perf.
 guγ'a-n szivet ráhagyott: bizalom, várakozás) spes,
 confidentia; gu-γ'e-n = guγ'an; gu-γ'ī-n (gu I
 sziv, konyvit, fektet syn. gu-γ'a-n; biz-ik, bizalmát
 helyezi) confidere, spem in aliquo collocare: sī-
 p-so-guγ' (én benned bizom) in te confido; g-u-
 γ'o-j-h' v. guγ'ujeh'; gu-γ'ū (p. n. v. gu-γ'u-n
 szivre konyul: 1. nehéz, fáradságos, kinos 2. ne-
 hézség, fáradság) 1. difficilis, molestus, fatigans
 2. difficultas, molestia, fatigia; guγ'ū-ç'ī-γ'a (guγ'
 + csinálás: értésére adás) allusio ad rem; guγ'u
 deh'ī-n (guγ'u, rajta hord: 1. fáradságot vesz 2.
 fönnakad valamin) laborem, molestiam sibi sume-
 re 2. haesitare; guγ'u de-mīh'-o (id. ger. neg. fá-
 radság nélkül) sine fatigia, sine labore; guγ'u-go
 (id. adv. nehezen, fáradságosan) difficiliter, ope-
 rose; guγ'u-γ'a (id. ság, ség: nehézség, difficultas,
 molestia; guγ'u-χ'e-n (id. vesz: figyelembe, tekin-
 tetbe vesz) rationem rei habere; guγ'u je-γ'a-h'e-n
 v. -h'ī-n (id. neki hagy, hordani: fásaszt, kinez,
 szorongat, kimerít) fatigare, cruciare, vexare, ex-
 haurire vires; guγ'u-je-h' (id. p. n. v. je-h'ī-n
 fáradság-vevés, i-gye-kü-vés v. jeguγ'u törekvés,

szorongás, kínlódás) labor, fatigatio, studium, molestia, pressura, cruciamen: **Guγ'ojh' zī-mī-tle-γ'uam tīnšī'ō ji-č'erqem** (Zb. 26/15. Az, a ki fáradságot nem látott, nem tapasztalt, a nyugalmat nem ismeri. Km.); **guγ'u-jeh'em** (id. obl. **guγ'ūjeh'em dī-χe-t** a fáradozásba bele tartó = munkatárs, közreműködő) collaborator.

guγ'ū-je-χ' (id. p. **je-χi-n** vesz-i: fáradozás) labor, studium: **guγ'ūjex' zīf'ef'** (munka szerető, szorgalmas) laboriosus, operosus, diligens; **gu-γ'u-n** (gu I sziv + konyul, konyit 1. a sztvre konyul = nehéz stb. 2. a szivet konyitja valamire = figyelembe vesz; **i-gye-kü-szik** v. **je-gu-γ'u-n**) 2. cor di impendere = molestum esse 2. cor apponere = animum advertere, studere v. **guγ'u**; **guγ'u ze-γ'a-h'en** (**guγ'ū** magára hagy venni: fáradságot vesz magának) laborem, molestiam sibi sumere; **guγ'ū zī-deh'** (id. p. n. v. **deh'in** rá-vesz: fönnakadás, nehézséget látás) haesitatio, perplexitas; **guhu** pro **guγ'**, **guγ'u**; **gu-χeč'** (gu I kiesés; kellemetlenség) injucunditas: **Ged uome guχeč' me-γ'u** (Zb. 26/69. Ha a tyuk kukorikol, kellemetlenség lesz a háznál. nh.); **gu-χex'ō** (id. hozzá gyarapodás: vigság, élvezet, ünnepély) hilaritas, festivitas; **gu-χe-k'iz'-in** (id. belőle keletet: elfelejtődik) oblivioni tradi): **Nebze zexek'er gu-χe-mī-k'iz'-č** (Zb. 26/4. Az össze nőtt szemöldök nem felejtődik el. Km.); **gu-χetl** (n. v. **guχetlīn**: kívánság, szándék, cél) optatum, intentio, propositum; **guχetl bzage** (id. nem szép: gonosz szándék) mala intentio: **g. b. zī'a** (gonosz-szándéku) malam intentionem habens; **guχetl-īf'** (id. f'ī, vig jó-szándék, jó-akarát) bona intentio: **guχetlīf'** ji-

mī-'a-n (gonosz indulattal van) malam intentionem habere; gu-χe-tl-īn (gu I. sziv, bele-dőjt: feltesz magába, szándékozik, céloz, tervez, óhajt) proponere aliquid sibi animo, intendere animum, spectare ad rem, optare; guχetlī-nše (id. nincs: céltalan, szándéktalan) consilio, proposito carens; gu-χo-ptl (gu I sziv n. v. χo-p-tlīn: boszankodás, harag) indignatio.

gu-χ'ū (gu II ma-g horzsoló: kölyű) pistrinum.

gu-k'e (gu I sziv, ész, val, vel: fejből, könyv nélkül) memoriter; gu-k'odī-γ'o (n. v. gu-k'od-īn sziv-elveszés: elcsüggedés) desperatio; guko'dīγ'ua-f'e (id. jó, könnyű Zb. 26/3: csüggedékeny) facile desperans; gu-k'od-īn (gu I sziv, vesz: elcsügged) concidere animo; gu-qa-na-γ'a (id. + n. v. qa-ne-n, ki-marad: egyet-nem-értés, visszavonás) dissidentia; gu-qe-o (n. v. s. keserűség, szomorúság) afflictio, tristitia; gu-qe-'o-n (gu I sziv, ki-üt, megreped a sziv: elkeseredik, szomorkodik) contristari; gu-qī-de-mī-žī-γ'a (id. n. v. neg. qī-de-žīn kicsordul: rosszullet, midőn a kedv nem csurog) invaletudo, indispositio; gu-qī-tlī-te-n (id. ki, tul, túl, te-sz: ész-re vesz) animadvertere; gu-qī-ze-χona-γ'a (gu I sziv, ki eszve kanyarodás: eszve-zerdülés) altercatio; gu-le-ze-n (id. lé-zen-g: szive nyugtalankod-ik) animi inquietudinem habere.

gu-mač'e (id. + a csekély: kislelktű) pusillanimis.

gu-m (id. obl. gyuha, sziv Rad. M. gyo-m-or); gum-dek-īn (id. rá-ke; el-tűr) perferre, sufferre; gum-e-f'ef' (id. je-f'ef' gyomor vágya: ét-vágy) appetitus; gum χetlīγ'a-r (id. n. v. s. törekvés) studium rei, nisus; gum χe-tlī-n (id. bele-dül: szán-

dékában van, törekszik) *propositum habere*, *studere rei*; *gum ji-mī-de* (id. n. v. neg. *ji-de-n tūri*: undorodás) *fastidium*, *aversatio*. NB. A Szék. *ga-ma-t* (*fastidiosus*) hasonló összetétnek látszik; *gumji-mī-k'īž* (id. belőle nem kelő v. *ji-k'ī-n*: ki nem irtható pl. gyűlölet) *inextirpabilis*, *indelebilis*; *gum-qa-k'* (n. v. s.: el-gondolás, bajának elgondolása) *effusio cordis* v. *animi*; *gum qa-k'-in* (id. szivből ki-ke-l: el-gondol) *mente*, *animo* *volvere*; *gum qa-k'īž-īr* (id. n. v. *qa-k'īn* ki-ke-l v. Int. a szivből keletetés: emlékezés) *recordatio* v. *jigu qaγ'ak'īžīn*; *gu-m-uγ'o-go* (pro *gum 'uγ'o-go*: szivben agg-va: nyugtalan) *inquietus animo*. *gu-neč'-o* (*gu* I *gyuha*, *neč'* üres, adv. *éh-gyomorra*) *jejune*.

gu-n v. *ge-n* II—III v. *gedīgű*.

gu-ne-f (*gu* I *sziv*, *elme*, *szemnélküli*: *szellemi vakk*, *esztelen*, *bolond*, *együgyü*) *socors*, *demens*, *amens*, *stolidus*; *gunef-ī-γ'a* (id. *ság*, *ség*: *szellemi vakk-ság*) *socordia*, *stultitia* etc.; *gu-ne-γ'a-s* (*gu* I n. v. *neγ'asīn* neki hagy érnei, *sziv* felé irányítás: *jóindulat*, *jó-akarát*) *benevolentia*.

guo-k'ij-in (pro *go* hozzá *kijábál*) *acclamare*; *guož'* = *go-už*; *gu-p* (id. p. *pe-n* *oda-menő*: *csoport*, *munkás-szövetség*, *banda*, *rabló-b.*) *turba*, *caterva*, *societas operariorum* etc.; *gu-p-če-χi-γ'a* (*gu* I *p-če-n* végig érve *vevés*: *megelégedettség*, a *mi*kor a *sziv* *beéri* valamivel) *status animi contenti*. *gu-p-čīsâ* (p. perf. *gupčise-n*: *gondteli*) *solicitus*; *gupčise* (id. n. v. *gondolat*, *képzelet*, *ábránd*; *gond*) *cogitatio*, *imaginatio*; *phantasia*; *cura*; *gu-p-čī-se-n* (*gu* I *ész* *fel-oda-ér*: *gondol*, *gondolkoz-ik*, *elmélkedik*, *képzeli*, *ábrándoz*) *cogitare*,

meditari, imaginari: Gupçis-i psatle; ziptlîh'-i t'is (Zb. 26/25: Gondold meg és beszélj; nézz magad körül és úgy ülj le. Km.); gupçise-nşe (id. nincs: gondtalan, gondolatnélküli) cura vacuus, expers cogitationis; gupçiser-ej (id. p. aug. gondolkozó, ábrándozó) multum cogitans, meditantans, imaginans.

1. gu-pe (gu IV ki, kü-l, fél, vég: 1. kül-ső 2. valaminek külse-je 3. kívülről, külsőleg) 1. externus ad. 2. pars, species externa 3. extrinsecus.

2. gu-pe (gu I pe elő: elő-rész) pars anterior; gupek'e (id. lat. szemben, átellenben) adversus, contra, e regione alicujus rei: sji gupek'e (velem szemben) contra me; jî gupek'e (vele szemben) contra eum, illum.

gupe-'une (gupe 1, szeg: kerék-szeg) embolum (in axi) gupsex-o pro gupsexugo; gu-p-se-χu (gu I. buzogó; buzgó, gondos, pontos, részletes) diligens, accuratus; gupsexu-go (id. adv. gondosan, pontosan, részletesen) diligenter, accurate, minutatim.

gu-r (gu I r det. a sziv, a gyuha || cor, stomachus etc.) gur-çχ'o (id. çīχ'o odakapó: gyanu) suspicio; gurçχ'o ç'in (id. csinál: gyanakodik) suspicere; gur χeγ'aç'in (id. belé hagy esni: megindítja a szivet) animum commovere; gur χe-zī-γ'aç' (id. p. szivet indító) animum commovens; gur zī-çik' (id. az csukó: undorító) fastidiosus, quod male sapit; gur zī-ç'eγ'u (id. az csügged: keserves) lamentabilis.

gu-rī (id. ra, re || locat.) gurī γ'a-'o-n (id. hagy ütni: szivében egyezteteti, elképzeli) sibi repraesentare; gurī-γ'u-γ'o (id. n. v. γ'u-n ég: aggodalom) angor, inquietudo animi; gurī-χo (id. p. χo-n kap,

fog: fogékony-elméjü, szellemes) ingeniosus ; gu-ri-χoa-γ'a '-χuaγ'a, guru-χoaγ'a (id. ság, ség: fogékony-ság; emlékezet) animus capax, ingenium ; memoria ; gurī-'o-n (id. üt: egyezik, alkuszik) consentire, decidere pretio cum aliquo) ; gurī-ze-n, -zīn (id. mozdul, fordul: észből esik, elfelejt) oblivisci : s-gurizâ-ç (kikoppant az eszemből) e memoria mea elapsum est.

gurīm-īn (Hang. mormog, dörmög, a macska) fremere (felis catus).

gu-se-n (gu I sér-t || offendere animum v. ze-γ'a-gu-sen).

gu-šerχ (ggu szekér, čarχ Pers. szekér-kerék) rota vehicularia.

gu-šyo (gu I nagy: 1. nagylelkü 2. önhitt, merész, bátor) 1. magnanimus 2. arrogans, superbus ; audax: Gušyo th'ašyo ji-žaγ'oç (Zb. 26/1. Az önhitt a nagy istennek gyűlölt-je. Km.) ; gušyo-a-γ'a (id. ság, ség: 1. nagylelkűség 2. merész-ség) 1. magnanimitas 2. audacia ; gušyo-go (id. adv. merészen, bátran) audacter ; gušīū, gušī'a (n, v, gu-šī'an : élc, tréfa, mulatás, beszélgetés) sales, jocus, facetiae, oblectatio, confabulatio ; gušī'a-γ'a (id. ság, ség: vigság) hilaritas ; gušī'a-γ'u (id. társ: beszélgető, mulató-társ) socius hilaritatis ; gušī-'a-n gu-še'a-n (gu I gondolat, žī'a-n szó-l, že'a-n szólja: élcél, tréfál, vigad, mulat, beszélget) sales, facetias dicere, jocari, oblectari, confabulari ; gu-šī'ar-ej (id. p. aug. tréfás, vig) joculariorius, hilaris ; gu-tlī-te-n (gu I tul, túl te-sz, elmébe tesz ; észrevesz, megjegyez, képzél, megfontol) advertere animum, mente notare, imaginari, mente ponderare ; gutlīten-ī-γ'a (id. ság, ség ; észrevétel etc.)

animadversio; **gu-tlī-zī-te** (id. p. elképzeltető) imaginabilis; **gutlī-z-mī-te** (id. negat. észre nem vevő, figyelmetlen) attentione carens; **gu-ʿuz** (gu I gyuha, vész: tüdőgyulladás, tüdővész) pulmonia, morbus pulmonum.

gu-ve (n. v. s.: lassuskodás, késedelem, elkésés) mora, moratio, cunctatio, retardatio; **gu-ve-n**, **gu-vven** (gu IV ki, von, vonódik: lassuskodik, kés-ik, késedelmez) cunctari, morari, retardari.

gu-zaʿa-ʿo (gu I sziv, n. v. **za-ʿa-n** megnyugszik: szivnyugalom, gondtalanság) tranquillitas animi; **guzave-go** (ger. **guzave-n**: sietve, nyakra-főre stb.) properanter, festinanter, cito; **guzave-ʿo** (id. n. v. nyugtalankodás, aggodalom) anxietas, pavor; **gu-za-ve-n**, **gu-za-vve-n**, **gu-ze-ve-n** (gu I sziv, eszve **for-og=za-va-r-og**: megijed, nyugtalankodik; siet) pertubari, pavere, sollicitari, properare: **U-guzaveme**, t'o u-ʿuth'enç (Zb. 26/28. Ha megijedsz, kétszer fogsz hűgyozni. Km.); **guzave-nše** (id. nincs: semmivel sem törődő) incurius; **guzaver-qem** (id. 3 pers. neg. sebj, nem kell busulni) nihil periculi, non est pavendum; **guzave-uo** (**guzave-go** id. ger. p. siető) properans; **guzavore** (id. gore adv. sietve, hirtelen, egyszerre) cito, ex-abrupto, abrupte.

gu-ze-go-p (gu I sziv, n. v. **zego-pīn**, fel-tüzülés: ingerültség, boszuság) animus commotus, indignatio.

gu-ze-gu (gu közep, egészen közep Zb. 25/21: kellős közep) medium ipsum.

gu-ze-ī-h'a (gu I gyomor, n. v. **ze-ī-h'a-n** belőle hág: émelygés) nausea, incitatus stomachi ad vomitum; **gu-ze-va-ʿa** (n. v. **guzeve-n**, **guzave-n**;

törődés, aggodalom) anxietas, cura; guzeve-γ'ο = guzaveγ'ο; gu-ze-ve-n = guzave-n; gu-zī-tlī-p-te (pro gu-tlī-zī-p-te szivtül azt te tevő, az általad észrevevő: észrevehető) observabilis; gu-ž'e-j-in (v. Int. s. kesereg, el-csügged) exacerbari; gu-ž'e-n (gu I gyuha sül M. ke-se-r; el-keser-edik) exacerbari; guž'ij-eγ' (p. guž'ije-n = guž'ej-en, χe-n vesz: elkeseredő, elkeseredett) exacerbatus.

gu-z (gu IV ki, zī vető: kivetni való, hiba) defectus, menda.

Γ, γ (gamma Graecum pro gh i. e. g cum aspiratione)

γaueçe (pro a-uo-çe)

II γε-n, γī-n (syn. ge-n, gi-n, γ'a-n, γ'e-n II há-g, ke-l, Rad. M. po-ha-d, pu-ha, pi-he tumere, tumescere, ire sursum) v. be-, pa-, tla-γen etc.

V γε-n, γī-n (syn. γ'e-n, γ'ī-n, ge-n, gi-n . Hangut. Rad. M. kerr-eg, kár-og, hurr-og, herr-eg, hör-ög Jap. koi, Kor. ku Tam. kû-Ru etc. 1. hurr-og, korhol, dergál, fedd 2. átkoz) »crepare, decrepare, increpare 2. execrari« v. γī-bze, b-γε-n etc.

γije (n. v. s. dorgálás, feddés) increpatio; γi-je-n, γij-in II v. Int. γen, γīn II lehurrog, fedd, dorgál) increpare, verbis corripere.

γi-n, γī-n (M. kén, kén-kő »sulphur« γε-n, γīn II a gerjedő: 1. méreg 2. orvosság, tapaszt 3. lópor)

1. venenum 2. medicamentum, emplastrum, 3. pulvis pyrius.

γī-b-ze (γīn V p. besze; átok) maledictio, execratio, maledictum.

γī-n II = γen II. γ'en V.

γīn-īps (γīn lőpor, viz: lőpor) pulvis pyrius; γīn ji-šx'á (id. méreg, lenyelte || ille, qui venenum comedit) γīn jišx'á χode (mérget evetthez hasonló: dühös, veszett) obsessus a diabolo; γīn-k'e, γin-k'e (id. val, vel) γīnk'e huk'-in (méreggel öl, megmérgez) veneno interimere; γīn-šī-γ'u (id. só-kő: salétrom) salnitrum.

γja-γ'a (pro γīje-γ'a feddő-ség: szigorúság) severitas. γu-bī-n (pro gu IV ki, forgat: bírál, kifogásol) cavillari, vituperare.

γu-čī-guγī-go (γ'a hagy, u téged, či oda szivet könnyitani adv. alapos, a miben megbizhatsz) solidus.

γučije (pro γ'a-učije eszesedni hagyás: oktatás, tanítás) institutio, eruditio, doctrina.

γup'č'īu-n (pro gu IV ki, hül: kihül) refrigescere.

γ' (= g + h, ghain Arabicum)

I γ'a (syn. h'a, χo, γ'o Jap. ho M. hev, hō Tam. kây-T tat. kōj- || calor v. γ'a-maχo, γ'a-txe, dī-γ'a etc.)

II γ'a, h'a (M. ha, né-ha, so-ha, há-i p. γ'a-n II kor, idő, év) tempus, annus: zī γ'am pa'up'č' meqū γ'it'k'e jiriqre? (Zb. 26/40. Az egy évre kaszált széna talán elég két évre? Km. v. jiqun) v. γ'it', meγ'a, mīγ'a, neγ'a, paγ'a, γ'ač'è et.

III $\gamma'a$, $\gamma'e$ (id. -ság, -ség || Suff. nom. abstractorum : $\dot{z}'i$ - $\gamma'a$ $\dot{o}s$ -ha, $\dot{o}$ reg kor = $\dot{o}$ reg-ség »tempus senile«, senectus)

IV $\gamma'a$, $\gamma'e$ (p. $\gamma'an$ hagy || desinere; Suff. perf. Kin. kuo, Man. ha, he, ho, ka, ke, ko : $k'o$ - $\gamma'a$ kelést hagyó, a ki már ment || qui jam ivit)

V $\gamma'a$, $h'a$, $\gamma'e$ (id. sinere, pati, curare, jubere, facere, verbum auxiliare formae causativae vel factitivae mutans verba intr. in transitiva et haec in causativa : $\chi oabe$ -n hevü-l || calere. $\gamma'a$ - $\chi oaben$ hagy hevülni || calefacere; $\gamma'e$ - $\gamma'a$ - $\chi oaben$ hevített || curare, jubere ut quis calefaciat etc.

NB. Signum (-) ante verba notat omissionem $\gamma'a$, $\gamma'e$.

$\gamma'a$ - $ba\gamma'on$ (v. caus. bővit) augere.

$\gamma'a$ - bev ($\gamma'a$ II bő-év, bő termés) ubertas annonae: $H'am$ hu $\dot{z}$ ji - $\dot{s}\chi$ eme $\gamma'abev$ $\chi'uno\dot{c}$ (Zb. 26/70. Ha az eb füvet eszik, bő termés lesz. nh.); $\gamma'a$ - $b\gamma'e$ (id. bőség nélküli Zb. 25/8. szük év) annus inuber.

$\gamma'a$ - $bide$ (n. v. s. erősítés, javítás) firmatio, renovatio; - $biden$ (v. caus. megtart, megerősít) tenere, firmare; - $blay'en$ (v. caus. közeledni hagy, megismertet) amicitia jungere: $Huner$ $z\dot{i}\gamma'ehuner$ -i $blay'er$ $z\dot{i}\gamma'abl\dot{a}\gamma'er$ -i $f\dot{i}z$ - $\dot{c}$ (Zb. 26/6. A házat lakhatóvá tevő is, a barátságot létesítő is a nő az. Km.)

$\gamma'a$ - b - le ($\gamma'a$ II be, bő, le priv. szük termés, inség, éhség) inopia, fames.

$\gamma'a$ - bze - $\chi\dot{i}$ - n (v. caus. bzen I és vesz: eltisztít, elpusztít) nihil relinquere, consumere; - $b\dot{z}'i\dot{f}'en$ (id. felsütve fényleni hagy: fényesít) nitidare; - $c'i\chi un$ (id. ismertet) notum reddere; - $\dot{c}aben$ (puhit, porhanyit) mollire; - $\dot{c}e\dot{c}en$ v. b - $\gamma'a\dot{c}e\dot{c}en$; - $\dot{c}\chi\dot{i}$ - n (v.

caus. $\text{çĩ-}\check{\gamma}\check{\text{ĩ}}$ -n csűr-görbed : legörbit) *curvare*, *flectere deorsum*; - çĩ -n (serit, sző) *texere* v. çen II. - çten (1. szedet, vetet 2. rettent, nyugtalanít) 1. *capi*, *sumi facere* 2. *terrefacere*, *conturbare* v. çen III. - çtĩn (dermeszt) *congelare* v. *id.*

$\text{ç}^{\text{a}}\text{-}\text{ç}^{\text{a}}\check{\gamma}^{\text{o}}$ (n. v. s. bámulatba ejtés) *stupefactio*; - $\text{ç}^{\text{a}}\check{\gamma}^{\text{on}}$, - $\text{ç}^{\text{e}}\check{\gamma}^{\text{on}}$ (v. caus. $\text{ç}^{\text{e}}\text{-}\check{\gamma}^{\text{u}}$ -n újnak néz : 1. bámulatba ejt 2. bámul, csodál) 1. *stupefacere* 2. *stupere admiratione*; - çay^{on} etc. (*id. p. n. v.* 1. bámulatos, elragadó, megdöbbsentő 2. ritkaság, szörnyűség) 1. *stupefaciens*, *admirabilis*, *conster-nans*, *monstruosus* 2. *raritas*, *monstruositas*.

$\text{ç}^{\text{a}}\text{-}\text{ç}^{\text{e}}$ (ç^{a} II *p. n. v.* ç^{e} -n csinál, kor csinálás : élet) *vita*; - $\text{-k}^{\text{ĩh}}^{\text{e}}$ (*id.* farkhordó : hosszú-életű) *long-aevus*.

$\text{ç}^{\text{a}}\text{-}\text{ç}^{\text{e}}\text{-}\check{\gamma}^{\text{on}}$, - $\text{ç}^{\text{a}}\check{\gamma}^{\text{on}}$; - $\text{çey}^{\text{on-go}}$ (*p. fut.* elragadtató) *oblectans*, *mentem et animum capiens*; - ç^{en} , - $\text{ç}^{\text{ĩ}}$ -n 1. (1. hagy esni : ejt, terem 2. csökkent) 1. *cadere facere*, *accidere curare*, *creare* 2. *diminuire*); - ç^{en} , $\text{ç}^{\text{ĩn}}$ 2. (csináltat) *jubere*, *curare faci*.

$\text{ç}^{\text{a}}\text{ç}^{\text{e}}$ -n-še (élettelen) *exanimis*.

$\text{ç}^{\text{a}}\text{-}\text{ç}^{\text{e}}\text{raç}^{\text{en}}$ (v. caus. újra csinálni hagy, ékit, cifráz) *ornare*, *decorare*; - $\text{ç}^{\text{ĩte}}$ -n (*id.* ázik ; nedvesít) *ma-defacere*; - dafen (*id.* nagyot vonni. Zb. 21/171. leitat) *inebriare*; - da^{on} (*id.* hallani : 1. hallat, megértet, rábeszél 2. lebeszél) 1. *percipi facere*, *persvadere*, *incitare* 2. *dissvadere*; - datlen (*id.* rajta dűlni, csuszni : fen) *acuere* : $\text{Pçĩm ji ç}^{\text{ĩba}}\check{\gamma}^{\text{g}^{\text{ate}}}\text{ç}^{\text{a}}\check{\gamma}^{\text{adatl}}$ e (Zb. 26/2. A fejedelem háta meggett fenik a kardot. Km); - dele -n (*id.* dilló lenni : bolond-ít, elcsábít, megront) *infatuare* : *cor-rumpere*, *pervertere*; - $\text{dĩh}^{\text{a}}\text{şçĩn}$ (megkacagtat) *ri-*

sum commovere; -fe-n (hagy vén-ülni, rothadni) v. caus. fen, fīn V; -ffī-n; -fī-n (hagy von-ni: áztat, nedvesít) madefacere.

γ'af'a-γ'a (γ'af'e ság, ség: kényesség) mollitia; γ'a-f'ā (p. perf. γ'a-f'e-n M. gyáva: elkényeztetett) indulgentia corruptus, mollis, delicatus; γ'a-f'e (p. n. v. γ'a-f'en: kényeztetés) corruptio indulgentia: γ'af'em je-sen (id. szokja: elkényesedik) indulgentia corruptum fieri; -f'e-çī-n (hagy fel-érni, méltó lenni || dignum, potentem reddere v. χογ'a-f'eçīn); -f'e-n 1. (hagy jó lenni v. f'e, f'ī: javall, helyesel) approbare; -f'e-n 2. (hagy vidulni: kedvét tölti, elkényeztet) indulgentia corrumpere, mollem reddere; -ge-gu-n (hagy mulatni: játszodtat, mulattat) v. caus. gegun: oblectare; -gerez-īn (hagy körözni: peder, forgat, tekercsbe facsar, hengerít) torquere, vertere, convolvere, circumagere; γ'a-gi-li-n (csiklandoztat) titillare.

γ'a-guγ'a (n. v. s. biztatás, ígér) promissio, promissum; -gu-γ'a-n (caus. guγ'an kilátásba helyez, biztat, ígér) spem dare, promittere; -gu-h'e-n: biztat, ígér) spem dare, promittere; -gupçise-n (hagy gondolni: gondot okoz) sollicitum reddere; -gu-še'a-n, -gu-šī'a-n (hagy beszélgetni: beszélget, mulattat) dare occasionem confabulandi; oblectare: qřim qřaχī--i dji pçaçem jaγ'aguše'a (Zb. 26/60 Krimből hozzák és szüzeink beszélgetik; mi az? pšīne, hármonika); -gu-šxo-n (hagy nagy szívű lenni: buzdit, bátorít) animare, audacem reddere; -guve-n (hagy kivonódni: késleltet, lassít) producere, retardare; -guzaven (háborgat, sürget) turbare, accelerare.

γ^áγ^á (p. n. v. s. virág) flos; γ^áγ^á-n (pro qa-kihasad: virágzik) florere: čīmaχom qerequire γ^á-γ^{are}? (Zb. 26/41. Télen a burján virágzik-e? Km.)

γ^á-γ^á-zen (v. caus. dupl. zen II v. qaj,-); -γ^ī-χ^{īn} (s. vesz: sirásra indit) fletum commovere; -γ^ī-n (hagy sirni, sirásra indit) fletum commovere: Uzī-č^ásem u-jγ^áγ^á, u-zīžaγ^áor. qī-p-čodeh^áašχ (Zb. 26/17. A téged szerető sirásra indit, a téged gyűlölő reád mosolyog. Km.); -γ^o-ač^{en}, -γ^oč^{en}, -γ^uač^{en} (hagy el-csavarodni: eltévesz, letérit) seducere a recta via, in errorem ducere.

γ^á-γ^ua (p. perf. -γ^un: szárított, fonnyasztott) insolatus, siccatus; -γ^uač^{en} = -γ^oač^{en}; -γ^uaγ^áo-n (hagy gürgetni, mennydörgést csinál) tonitrum edere; -γ^uč (n. v. s. kiszáritás) exsiccatio (paludis); -γ^uč^{īn} (v. Int. γ^u-n: kiszárit) exsiccare; -γ^uč^īž^īk^é (n. v. s. megszáritás) exsiccatio; -γ^uč^īž^ī-īn (v. Int. dupl. s. megszáritgat) exsiccare; -γ^u-n (hagy korhadni: szárít, füstöl, fonnyaszt) siccare, fumo indurare, flaccidum reddere; -γ^už^{īn} (id. v. Int.); -h^une-n (hagy honolni, lakhatóvá tesz) habitare sinere, habitabile reddere; -h^uven v. -uv^īan; -h^áač^á-γ^á; (n. v. s. megvendéglés) hospitatio, epulatio; -h^áa-č^e-n (vendégül fogad, megvendégl) hospitio accipere, hospites accurare; -h^áa-χ^u-n (el-nyeret) v. caus.; -χ^éj-in (mozgat, lógat, hengerít) movere, volvere; χ^īde-n (Zb. 25/19 ürit) evacuare; -χ^ož^{īn} (elcsérél) permutare; -χ^u-n (hagy gyöpölni, legeltet) pascere; -χ^u-ž^{īn} (gyógyít) mederi, sanare.

γ^á-k^éra-χ^o-n (teker, forgat) torquere, circumvertere; -k^éin (hagy kelni: nővel, nőveszt) sinere ut cres-

cat ; -k'īž-īn (id. v. Int. küld, elbocsájt) mittere, repudiare ; -k'oat-en, -k'uat-en (hagy költ-özni : mozdít) movere, permovere.

γ'a-k'od (n. v. s. tékozlás, pazarlás) prodigētia ; dissipatio ; -k'od-īn (hagy költ-öd-ni : elkölt, el-tékozol) prodigere, consumere, dissipare ; -k'odrej (-k'odīrej id. p. aug. tékozló, pazarló) prodigus, prodigalis ; -k'o-n, -k'u-n (hagy kelni : 1. küld, meneszt személyt 2. tölt, mulaszt időt) 1. mittere personam) 2. transigere, consumere (diem, tempus) ; -k'urej-in, -k'urīj-in (hagy gurulni : gurít, hengerít) volvere, volutare ; -k'ureji-p'e (id. p. hely : heverő-hely, heverés) locus volutionis v. h'aγ'ak'urejip'e ; -k'urīj-in v. -k'urejin.

γ'a-qabzen (tisztít) purgare, emundare ; -qabzež (id. v. Int. n. v. megtisztítás) emundatio, purificatio (conscientiae) ; qoanša-γ'a (s. ság, ség : gáncsolás, hibáztatás) culpato ; -qoanše (p. n. v. s. gáncsoló ; hibáztatás) criminator ; culpato ; -qoan-šen, -quanšen (gáncsol, hibáztat) culpate, criminare ; -qoanša-γ'a etc. v. -qoanšaγ'a ; -quatle (n. v. s. háborgatás) conturbatio ; -quatlen (háborgat, hullámzásba hoz) conturbare, ebullire, fluctuare facere.

γ'a-la-ž'e-n, -le-ž'e-n (hagy lazulni, elnyü, elvisel) usu deterere : Miγ'om ji k'apser bejm je-γ'alaž'e (Zb. 26/15. A szegény kötelét a gazdag nyüvi el. Km.) ; -li-bž'en (hagy langon sülni : pirit, ránt) frigere ; -licīn (hagy lángolva égni : feltüzel) inflammare, excitare ; -liγ'o (n. v. s. elperzselés) obustio : Paç'eγ'alīγ'o gegu χetl ? (Zb. 26/6. A bajusz elperzselésében talán tréfa van ? Km.) ; -liγ'on (hagy lánggra gyulni, elperzsel) inflammare, amburere ; -llaž'en, -llež'e-n (1. dolgoztat 2. hasz-

nál) 1. agi, operam dari jubere 2, uti aliquare ;
-llež'enī'ā (id. n. v. használat) usus.

γ^α-μαχο (hev-nap: nyár Kor. nieröm id. nari sol,
Mon. nar', naran id.) aestas: γ^αμαχom çī'γ^ο
nyarat szakáni) in aestate; -ku-maze (id. közhold:
Julius) mensis Julii; -pe-maze (id. elő-hó: Ju-
nius) mensis Junii; γ^α-mī-ffe-mī-c (nyár-mag fel
nem szülés: rossz termés) inopia annonae.

γ^α-mī-ža-tl'e-n (hagy nem éve dülni: éhen halni hagy)
fame occidere.

II γ^α-n, γ^ε-n (1. pro h^αn hág, halad, megy 2. pro
γ^ι-n, γ^ο-n konyul, dül, fekszik; fektet, hagy »1.
moveri, ire sursum 2. incumbere, sternere« v.
b-γ^α-n, b-γ^ε-n, gu-γ^α-n etc.)

III γ^α-n, γ^ε-n (1. ak-ad 2. akaszt; fog || 1. haerere, re-
tineri 2. retinere, capere v. γ^α-r, γ^ε-r, çī-t'^α-
γ^α-n etc.)

IV γ^α-n, γ^ε-n (1. has-ad 2. hasit, vág || 1. findi, scin-
di 2. findere, scindere v. γ^αγ^α-n, γ^αžin etc.)

γ^α-na-χο-n (v. caus. neχon, -neχun: megvilágít, ki-
mutat, föltár, kibeszél-titkot) illustrare, demonstra-
re, patefacere, publicare); -neçχ^ε-ej-in (id. elszo-
morii) contristare; -nī-ç-k'u-n (id. nyesz, kel: el-
meg-rág) corrodere, ruminare; -nīçk'už-in (id. v.
Int. rágdos, kérődzik) dentibus corrodere, rumi-
nare; -'o-n (hagy ütni At. csépettet) jubere tri-
turari: (nobe γ^α de-γ^α'o; ma kölest csépettetünk)
hodie jubemus milium triturrari.

γ^α-p-çâ (p. perf. s. pöccedt, fölfutt) sufflatus; -p-çī-n
pöcceszt, fölfú) sufflare, inflare, turgidum reddere.
γ^α-p-ç-k'u-n (hagy felé-csuszva kelni: elbujtat,
elrejt) occultare, perfugium praebere; -pçk'u-p'e
(id. p. hely: buvóhely, rejték, menedék) latebra,

per fugium; -pež-īn (hagy bizonyúlni) jī psatle γ'apež'in (szavának áll, szót tart) fidem vel promissum servare; -pī-γ'e-n, -pī-γ'ī-n (nagy sirásra indit) magnum fletum excitare; -psâ (p. perf. γ'a-psīn szépített, cifrázott, diszes, nagyszerű) exornatus, decoratus, eximius; -pse-χŭ (n. v. s. megpihentetés) concessio quietis; -p-se-χu-n (hagy szuszt venni: pihentet) concedere quietem; -psī-fīn (hagy viz-vonni: megvizit) madefacere; -psī-n (hagy fel-szépülni: szépít, diszit) decorare, ornatu vestire; -ps-k'ī-n (pro γ'a-p-sī-k'ī-n hagy viz kelni: füröszt) balneare; -psk'ī-p'e (id. fürdő, fürdő-hely) balneae, balneum; -p-tlī-γ'a (p. perf. s. meggyújtott) excitatus (ignis): Nībž'eγ'ut'īr zeχozīγ'aptlīr jimaŕ'e γ'aptlīγ'aχo peh'anoç (Zb. 26/16. A két barátot egymásra fölgyújtó a számára felgyújtott tűzbe fog menni. Km.): -pt-lī-n (hagy fel-tuli lenni: meggyújt, izzit) excitare ignem, candefacere; -pud-īn (hagy olcsó lenni: semmibe vesz) vilipendere: -p'a-ç'e-n (siettet, sürget) accelerare, urgere; -p'c'a-γ'a (s. ság, ség: csalárdság, rászedés) fraus; -p'c'e (p. n. v. γ'ap'c'en: csaló; csalás) fallax; fallacia; -p'c'e-k'e (id. val, vel) γ'ap'c'ek'e qa-k'uh'e-n (hamisságban jár-kel) mala fide agere; -p'-ç'e-n (hagy fa-csin-t-ani: rászéd, megcsal) fallere, seducere: th'ar γ'ap'c'en (istent megcsal, esküt szeg) jusjurandum violare; -p'ī-ç'e-n (pro p'ī-çe-n, hagy fá-z-ni, megfagyaszt) frigore corripere, refrigerare.

γ'a-r, γ'e-r (p. γ'e-n III + det. cf. Mu-a-ger, Mo-ger »nem rabszolga«: fogoly, rabszolga) captivus, mancipium; -ī-γ'a (id. ság, ség: rabszolgaság) captivitas, servitus; γ'ar-īn (id. igésítve: foglyul ejt,

rabszolgává tesz) *captivare*, *abducere in servitutum*.

γ^fa-s (n. v. γ^fa-sī-n : szenesítés, elégetés) *combustio*, *crematio*; **-sabīr-īn** (Ar. *ssābir patiens*: türelmessé tesz, jámborit) *cicurare*; γ^f**asabīrīžīn** id. v. Int. **-sa-γ^fa** (γ^f**a-se** ság, ség: idomítás, szoktatás, tanítás, képzés, gyakorlás) *formatio*, *assvefactio*, *educatio*, *cultura*, *exercitatio*.

1. γ^f**a-sâ** (p. perf. γ^f**a-sī-n**: szenesített, elégetett) *combustus*, *crematus*: šī-wej γ^f**asâ** (tulérett lóganaj) *stercus equinum pervetus*.

2. γ^f**a-sâ** (p. perf. γ^f**a-se-n**: idomított, nevelt, képzett, tanított, gyakorlott) *formatus*, *educatus*, *cultus*, *exercitatus*; **-se** (id. p. n. v. idomítás, nevelés) *formatio*, *educatio* etc.: **Bzage γ^fasem mīs u-j-ç'** (ho-j-ç'? Zb. 26/20. A rosszra tanító téged hibássá tesz. Km.); **-se-γ^fo** (id. ság, ség At. gyakorlat, lecke) *exercitium*, *lectio*; 1. **-se-n** (hagy ülni, szok-ni: szoktat, idomit, nevel, képez, tanít) *assvefacere*, *formare*, *educare*, *instituere*; 2. **-se-n** (γ^f**a-se** p. **ne-n**, **nī-n** marad, tanításban lévő: mesterinas, tanonc, mesterlegény) *discipulus* vel *socius artis manuariae*; **-sī-n** (hagy szenesedni: eléget) *comburare*, *cremare*; **-sī-sī-n** (hagy reze-g-ni: ráz, lógat, ingat) *commovere*, *agitare*, *vibrare*; **ji çh^farγ^fasisīn** (fejét rázza) *caput agitare*; γ^f**a-ša** (p. perf. γ^f**a-še-n**, γ^f**ašī-n**: ga-csi-ba, horgas, görbe) *flexus*, *incurvatus*.

γ^f**a-še** (še pro ç'e nyári vetés: tönköly-buza) *triticum spelta*; **Mī-çe'o t'u qe-zī-tlχü** (Zb. 26'64. Nem sohajt, kettőt szül, mi az? γ^f**a-še** kétsoros tönköly).

γ^f**a-še-k'-in** (hagy elviselni: szenvedtet) *facere perferri*

”azab $\gamma^{\text{a}}\text{šek'in}$ (Ar. 'azab kin : büntet) punire ; - še-si-n (hagy ši csi-tkó, ló, ülni : lóra ültet) facere ascendere in equum ; - ši-f'e (p. $\gamma^{\text{a}}\text{-šši-n}$ fejeto, vig : jó-fejős) se facilem praebens in mulgendo : $\text{žemir bīžip'tlme } \gamma^{\text{a}}\text{šif'eç}$ (Zb. 26/46. Ha a tehén négysecsü, úgy az jó fejős. Km.) ; $\gamma^{\text{a}}\text{-ši-n}$, - še-n (hagy csür-ödni Rad. M. ga-cs , ka-cs , gacsi-ba , ka-csi-ba , ka-szi-ba stb. horgaszt, hajlit, görbit) flexum reddere, incurvare etc ; - ši-ne-n (hagy, vér, meredni : el-iszonyit, el-meg-rettent) perterrere ; - šši-n (hagy fej-ni : fejni enged) sinere ut mulgeatur ; - $\text{šu-}\gamma^{\text{o}}$ (pro $\text{ši-}\gamma^{\text{o}}$ n. v. - $\gamma^{\text{a}}\text{-ši-n}$: görbeség, horgasság, elhajlás) flexus, curvatio, curvatura ; $\gamma^{\text{a}}\text{-t-ce-gu-n}$, - t-se-gu-n (hagy c'i ott köröngni : kanyargat, ugráltat lovat) equum circumagere (italice caracolare) ; - te-g'á (pro $\gamma^{\text{a}}\text{-te-}\gamma^{\text{i-n}}$ dagadni hagyott : csávált, dagasztott, puhított) subactus (corium) ; - $\text{te-}\gamma$ (n. v. $\gamma^{\text{a}}\text{-te-}\gamma^{\text{i-n}}$ hagy dagad-ni, puhulni : csáválás, bőrcsáválás) sabactio corii ; - th'amīčk'e-n (elszegényit) pauperare.

$\gamma^{\text{a}}\text{-t-}\chi\text{e}$ (γ^{a} I hő, nyár, dim. kevéshevü évszak : tavasz) vcr, vernum ; - -k'e-maze (id. fark, hold : Május, tavaszutó hó) mensis Maji ; - m (id. obl. tavaszon, tavaszkor) vere : $\gamma^{\text{a}}\text{t}\chi\text{em ja-sâr}$ (a mit tavaszkor vetnek, tavasz-vetés) verna satio ; - $\text{-ze-gu-}\chi\gamma^{\text{o}}\text{a}$ (tavaszszal összefogott t. i. marha = 2 éves borju) juvenus duorum annorum ; $\gamma^{\text{a}}\text{t}\chi\text{e-maze}$ (id. hold : Aprilis) mensis Aprilis ; - -pe (id. clő, orr : tavaszelo) initium veris ; - -maze (id. hold : Március) mensis Martii.

$\gamma^{\text{a}}\text{-t-}\chi^{\text{e-n}}$ (hagy tetőn akadni : nyugodni, élvezni hagy) tranquillare, delectare : Uor-i ser-i oī-mī- $\gamma^{\text{a}}\text{t}\chi^{\text{o}}$

‘upç’e-nape qezityĩ (Zb. 26/58. Téged is, engem is nyugodni nem hagyva a nemez arcát horzsolja, mi az? ç’ek’o-cīpχ — gubafüsü —); -tχ’ež-in (id. v. Int.); -tī-n (hagy tartozkodni: hagy valahol) relinquere v. çīγ’atīn etc.; -t-la-γe-n (hagy tetőre hágni: magasít) attollere.

γ’a-tlaγ’o (n. v. s. mutató, magyarázat) demonstratio; -tla-γ’o-n, -tla-γ’u-n (hagy te-kin-teni: láttat, mutat, rábizonyít, ráfog; kiállít szemlére) monstrare, probare, convincere, imputare; propalam collocare; γ’a-tla-p’e-n (hagy tetőre menni: drágít) pretium augere; -tlek’-in (hagy valakitől kitelni: erőt ad) potentem reddere: sī-nesīn s-a-γ’etlekjāqem (Zb. 21/231. oda érnem nem engedék) adveniendi potestatem mihi non dabant; -tl’a-γ’a (s. ság, ség: kinzás, halálra kinzás) cruciatus, tortura mortalis; γ’a-tl’e (p. n. v. γ’a-tl’e-n, megölés, hajtóvadászat) venatio indagando; -tl’e-χu (id. dim. ölni való, borju, birka) animal occisorium; -tl’e-n (hagy dül-ni: öl, megöl: kinez, elnyom) occidere; cruciare, opprimere; -t’at’e-n (tötye lenni hagy: lágyít, puhít, lazít) mollire, solvere, laxare; γ’a-t’īs (n. v. s. ültetés, leültetés, börtönbe ültetés) actio incarcerandi; -t’ī-sī-n (hagy tőre székelni; leültet, betelepít, letesz, börtönbe ültet) jubere sedere, considerare; ponere, locare; incarcerare) çī-b-γ’a-t’īsīm qī-ç-o-çtež’ (Zb. 26/25. A hová ülteted, onnan ki is veszed. Km.); -t’ī-tle-n, -t’ī-tī-n (hagy le-dülni: döjt, fektet, helyez, félre-tesz készletül) deponere, locare, seponere; -ue-n (hagy ütni; üttet) v. caus. ue-n: fok’ γ’auen (fegyverrel löni) plumbum e sclopeto mittere; -uf-af-en (hagy le-b-egni: lebegtet) agitare, movere; -up’-ap’-en

(hagy lappanni: hunyorgat) nictare; -[˘]u-c'īn-īn (hagy elázni: áztat) humectare; [˘]u-çiqoj-in (hagy el-cikkelyezni: elaprit) terere, friare; -[˘]u-çī-n (hagy eszedesdni: kitanit, fölbiztat) subornare, instigare; -[˘]u-de'u-n (hagy el-hallgatni; elhallgattat, lecsendesit) silentium facere, sedare; -[˘]u-ferek'in (hagy elforogni: elfordit, elforgat) vertere, invertere; -[˘]u-f'ej-in (elpiszkol, berondit) inquinare, spurcare; -[˘]u-f'ī-c'ī-n (hagy el fény cirmosodni: füstöl, kormoz, feketit) nigrare, suffumigare; -[˘]u-f'ī-n-k'-īn (hagy el fény kelni: el-ki-olt) exstingvere.

NB. Van még γ'a-unk'īf'īn alak a hunk'if'īn elemezhetetlen igéből, az alapszó k'if', k'īf' (sötét) pro f'ī-k' (fény-kelő, fénye ment) olyan képzet, mint a M. fe-kete »fénye kell« v. kab. k'od-īn »kel = elvesz«.

γ'a-u-k'it-ā (p. perf. s. megszégyenített) pudore adfectus; -[˘]u-k'i-t-en (hagy el hát forditni: megszégyenit, megbecstelenit, hírét rontja) pudefacere, dehonestare, confundere; -[˘]u-k'urij-in (hagy elgurulni: el-gurit) provolvere, volvendo submovere; -[˘]u-nexū (n. v. γ'a'unexun: kísérlet, próba, tapasztalat) tentamen, experientia; -[˘]u-nexua-k'o (id. járó, kelő: rábizonyító, bebizonyító) convincens; -[˘]u-ne-χu-n (megvilágosít, be-reá-bizonyít, hozzá-mér, próbál, nézve eltanul) illuminare, convincere, comparare, accomodare, adspectu discere; -[˘]u-ne-γ'u-n (hagy oda lenni: el-pusztít, elrombol, megsemmisít) devastare, exterminare, annihilare; -[˘]u-nī-χu-n -- γ'a'unexun (megkóstol ételt) gustare, degustare cibos; -[˘]u-n-k'īf'īn v. γ'a-'uf'īnk'īn; -[˘]u-p'ç'ī'u-n (hagy el-fázni: meghüt) refrigerare; -[˘]u-šī-n (hagy ocsu-dni: ébreszt) expergefacerere;

-‘u-t-χ’o-n (zavar, ka-var, bolygat, fölzavar) tur bare, perturbare, turbidum reddere; -‘u-ve-n, -‘u-vī-’a-n (hagy el-meg-állni: megállit, vissza-föltart, megszüntet, pihentet) statuere, retinere, sistere: Psatler b-γ’ahuvme vviχodeç, b-γ’at’isme c’e χodeç (Zb. 26/18. Ha a szót föllállitod bikához hasonló, ha pedig leülteted, tetühöz hasonló Km.); -‘u-vī-n id. -‘u-vī-p’e (id. hely: állító-hely, helyzet) locus rei sistendae, statuendae; -‘u-vīp’e-ç’e (id. új: új helyzet, más helyre tevés) translatio, transpositio; - -χoç’īn (másképen állit) transponere, permutare locum, situm; -‘u-vī-ž-īn (id. v. Int. állitgat, másként állit) alio modo statuere, transponere.

γ’a-‘u-z (n. v. s. ficamitás, ficamodás) luxatura: -‘u-zī-n (hagy el-izsamodni: fi-cam-it) luxare.

γ’a-vâ (p. perf. γ’a-ve-n főtt, főzött; főtt békahús) coctus; caro ovina cocta; -ve (id. p. főő, s így eredetileg főzelék cf. γ’až’e: köles, gabona, frumentum: Nibγ’or γ’avem χesm-i h’ar m’o-ji pe γ’ezâç (Zb. 26/61. A fürj ha a kölesben ül is, orrát az árpának fordította. Km.); -ve-n, -ve-n (hagy főni; fő-z, meg-fő-z) coquere; -ve-p-γ’īn (hagy főve le-hárulni: leforráz) aqua evada perfundere; -vež-īn (id. v. Int. fő-z, ki-olvaszt vaját) coquere, liquefacere (butyrum): -vu-hu-n (hangoztat, harangoz) sonare facere pulsare campanam.

γ’a-zaç’a-γ’a (-zaç’e ság, ség: betöltés, teljesítés) effectus, perfectio; -zaç’â (p. perf. teljesített, véghez vitt) effectus, peractus; -zaç’e (p. n. v. s. teljesítés) effectio, peractio; -za-ç’e-n, -ze-ç’en (hagy eg-ész lenni: véghez visz, teljesít, betölt, folytat) peragere, efficere, continuare: žī’a-r- - (a

mondást teljesíti, szófogadó) jussa facere, obedire; -za-γo-n (hagy eszveeső·lenni: egyenesít, egyenget, simít) explanare, laevigare; -za-p'e (p. γ'a-ze-n fordul, hely: megtérőhely, menedék) perfugium: - -zi-mi-'a (menedéktelen) perfugium non habens; -zeγ'až-īn (hagy megnyugodni: békén hagy) non turbare; -ze-γ'o (n. v. s. megtérés, visszatérés) reversio.

NB. E származéknál és igéjénél a logika olyan, mint a magyar »beállít« igénél t. i. a lovas ember »lovát fordítja, állítja«; -ze-n, -zi-n (hagy szá-n-ni, fordulni: 1. szán-t, forgatja a földet 2. fordít, térít lovat 3. megfordul, visszatér) 1. vertere aratro 2. vertere, revertere 3. reverti: var vijjim ja-mi-γ'azer (Zb. 12/5, az, a mit 8 bika sem volna képes szántani) tleniqok'e γ'aze-n (félre fordít, irányít) ad latus vertere, abvertere: -ze-nše (id. nincs: visszatérés nélküli) reversione carens; -zenš-o (id. adv. nyakra-főre) praecipitanter; -ze-ž-īn, -ze-ž'-īn (id. v. Int.)

γ'a-ža-tle (p. -žen csurgató, dolog: tölcsér) infundibulum; -že (id. n. v. futtatás, szalasztás, folyjni, olvadni hagyás) facere ut currat, liquefiat etc. γ'a-žej-in (hagy zsibbadni: elaltat) soporare; -že-n, -žī-n (hagy u-san-ni: futtat, szalaszt; folyjni, serkedni hagy, olvaszt) sinere, facere ut currat, fluat, exeat; liquefacere, stillare etc.: nemez-čīγ'a γ'a-žen (az imafüzért, olvasót eregetni) coronam orbiculorum precatoriorum perlegere; -žille-n (hagy zsellér lenni: letelepit, zselléresít) coloniam in pago constituere: -ž-īn 1. v. -žen.

γ'a-ž-īn 2. (v. Int. γ'a-n IV M. ha-s-ad, kes-ne-d: 1. has-ad bőréből, tokjából 2. hasít) 1. scindi, se-

rumpere (putamen) 2. findere, scindere v. f'e-, qī-, pī-, zego-γ'azīn.

γ'a-žīn-ī-γ'a (-žen, -žīn ság, ség: fém-olvasztás) conflatio metallorum.

γ'a-ž'e (n. v. s. sūt Zb. 26/35: kenyér) panis; -ž'e-n (hagy sū-l-ni: sūt kenyeret, húst, pirit) coquere panem, assare (carnem); -ž'e-pe-n (id. végez: nagyon megsüt) percoquere (panem etc.); -ž'e-ž-īn (id. v. Int. újra megsüt) recoquere.

γ'a-ž'ī-n (syn. -ž'e-n hagy sū-l-ni, öregedni: öregedni, idülni hagy) sinere ut veterascat: Naχīč'em ji-č'er γ'azī, naχīž'īm ji č'er šχī (Zb. 26/31. A fiatalabb csinálmányát hagyd öregedni, az öregebb csinálmányát edd meg. Km.)

γ'ā (pro γ'ī-a p. perf. γ'ī-n sir: megsiratott) fletus.

γ'è, γ'e I—V = γ'a I—V.

NB. Varba causativa cum γ'è, (γ'ebīde, γ'e-č'aγ'on etc.) vide sub γ'a.

γ'e-ba-baten (hagy pattogni At. 61: csattogtat szárnyat) plangere (alas); -baten (hagy pattanni: tör) frangere; -beχ'on (Zb. 21/158.) = γ'a-baγ'on; -be-je-'užīn (hagy bajt üzni: megvigasztal) consolare, tranquillare; -belerīγ' (n. v. s: bolondítás) actio infatuandi; -belerīγ'-īn (hagy bal-ra fogni: bolondit) infatuare.

γ'e-bev = γ'abev; -ī-šχo (id. augm. nagyon bő termés) magna copia rei frumentariae.

γ'e-č'h'arī-ož-īn (At. hagy a fejet ütni: fejtörést, gondot okoz) cura afficere; -čī-n = γ'a-sī-n (éget) cremare; -go-šī-n (osztat) facere dividi, distribui; -gu-ž'e-n (hagy gyuha sülni: elkeserít) exacerbare; -γ'et'ī-tl-īn (gyűjtet, magtárba gabonát) curare frumentum asservari, accumulari; -γ'ī-n (hagy

fogni: vetet) sinere ut capiat, sumat; -h'è-γ-in (hagy hágást venni: meneszt) facere ire; -h'eku-reš-īn (pro -gegurež'-in Zb. 25/56. hagy mulatezni: mulattat) oblectare; -h'elebalīq-īn (Rad. Ar. türk. γ'alibalīq, zavar: zavart, galibát csinál) turbas facere.

γ'e-j (n. v. s. kiáltás, jajgatás, siralom) ejulatio, fletus; γ'e-jj-in (v. Int. γ'e-n, γ'ī-n sir: jajgat, sir, kiált) ejulare, flere, clamare.

γ'e-m-eγ-in (hagy nem ih-el-ni: ájulásba) facere ut animo linquatur.

II γ'e-n (=γ'an II), γ'ī-n (konyul, konyit, fektet || incumbere, sternere, imponere v. gu-, zeγ'īn etc.)

III γ'e-n (γ'an III), γ'ī-n (1. akad 2. akaszt, fog, ragad, ölt Rad. M. igé-r, ra-g, i-me-g etc. »1. haerere 2. retinere, capere, induere« v. γ'e-r, çī-, dī-, 'ī-, tī-γ'īn etc.)

IV γ'en = γ'an IV.

V γ'e-n, γ'ī-n (Hang. sir, jajgat, károg »flere, lamentari, ejulare, crocitare etc. v. γ'ejjin, γ'īzīn etc.)

γ'e-p-çī-n (hagy végig csünni: csigáz, fáraszt) fatigare; -psatle-n (hagy beszélni: beszéltet, vallat) facere ut loquatur, examinare, quaerere: Ja-mī-γ'epsatle-tl ja-uk'īrqēm (Zb. 26/14. Kikérdezetlen az embert t'ī, nem ölik meg. Km.)

γ'e-r (p. γ'en III fogoly) captivus: γ'ero p-īγ'īr (Zb. 21/232 az, a kit te foglyul tartasz) ille, quem tu captivum retines.

γ'e-sī-h'-īn (hagy égést venni Zc. 21/172: eléget) comburere; -tlet-īn, -tlat-īn (szalaszt) facere ut currat; -tle-tle-n (hagy düledezni: szétugraszt, szétarabol) frendere, comminuere; -tl'e-n, -tlež-īn v. γ'a-tl'e-n; -t'īsā (p. perf. γ'e-t'īsīn: ültetett, be-

zárt) quem sedere jubebant, incarceratus): dī'γ'u-
 γ'a 'oχ'uk'e γ'et'īsâ χ'uaç (lopás-ügyért bebörtön-
 nözve lett) pro latrocinii causa incarceratus est;
 -t'ī-t-līn (hagy tőre dűlni: leterit) substernere v.
 γ'at'ītlen; -'u-ç'ī'u-n (çī-u-n hagy el-zsugorodni;
 hűt) refrigerare (Zb. 12/10. 11); -zīj-en (v. Int.
 γ'a-zen; fordít, irányít) vertere, ere; -ža-
 tl-en (v. Int. γ'a-že-n v. qe-γ'ežatlen).

γ'i-t' (pro γ'a II ji t'u, év kettő-je Zb. 26/40 : két év)
 duo anni.

γ'ī (p. n. v. γ'ī-n V sir. kiált); γ'ī-b-ze (id. besze,
 nyelv: siró-hang, siralmas ének) lingua plangens;
 γ'ī-k'e (id. n. v, sirás, kiáltás, ordítás) fletus, va-
 gitus; γ'īk'e-oγ'ī-n (id. adv. sir: sirva sir, ordít)
 flere, vagire; γ'ī-m (id. hely: hang || sonus v. pa-
 γ'īm); γ'i-maq' (id. makkanás: kiáltó, ordító,
 jajgató hang) sonus ejulantis, flentis.

γ'im-γ'u-n (Hang. kunnyog; morrog) murmurare: Mī-
 çem p'çaçe tejχome me-γ'mīγ'uri, γ'oj tejχo-
 me zejçeχu (Zb. 26/50. Ha a medvére falevél
 esik, morrog, de ha kemény ütés esik reá, elrej-
 tőzik. Km.)

γ'īn II—III = γ'en II—III.

V γ'ī-n, γ'e-n (sir, jajgat) flere, lamentari, ejulare: Sa-
 biir mīγ'me bīz raγ'afaqēm (Zb. 26/11. Ha
 nem sir a gyerek, nem szoptatják meg. Km.);
 γ'īn-neps (id. szem-viz: könny) lacryma; γ'īr-ine
 (id. p. aug. siróka) lacrymabundus; γ'ī-z-īn (id.
 v. Int. sir, jajgat. sohajtoz) flere, ejulare, gemere.

I γ'o (syn. χo, Jap. ho Magy. hő: 1. meleg. fény, vi-
 lág 2. szerencsés, boldog 3. boldogság) 1. lux 2.
 faustus, felix 3. felicitas: v. mī-, maza-γo etc.

II γ'o (syn. h'a, γ'a II: ko-r Jap. ko-ro: kor, idő,

- sor-rend) tempus, series: v. çi- , çu- , ji- , $\text{ju-}\gamma^{\circ}$ etc.
- III γ° (id. suff. format. nominis verbalis) $\text{je}\check{\text{z}}'\check{\text{z}}'\text{e-}\gamma^{\circ}$ (osanó-ko-r = elindul-ás) »abitus, profectio«
- IV γ° (Kinai hwang M. fa-kó, sárga || flavus, luteus v. fa-, ke-, ku- γ° luteum ovi).
- V γ° (Rad. M. korom, kö-d, gö-z || ater v. γ° o-z, p- ça- , p- $\text{ša-}\gamma^{\circ}$ o)
- VI γ° (syn. γ° u Szék. gö-be Jap. ku-bo »low, sunken place«: 1. ür-eg, nyílás = út, lik, barlang 2. mélység) 1. cavum, apertura, via, foramen, caverna murium etc. 2. profunditas v. - $\text{díg}'$, - gu , - ne , mī ça- , tla- γ° o etc.
- VII γ° (Jap. Kin. kô »metallic ores« Magy. kő, kav, ko-va Jap. ko-wa stiff, hard Tam. ko: érc, ás-vány) metallum, aes v. γ° oa-ptle etc.
- VIII γ° (syn. go, χ o praef. verbale: ho, he, hozzá, felé, onnan || adversus ad-, ab-)
- γ° o-a- çe-n , - çe-n , (id. csavarodik Rad. M. kósza, ku-sza: téved, bolyong, kószál, tájékozatlan) errare, deflectere de via, vagari, confusum, ignotum esse): Uorq̄ir p χ 'ank'im χ e-b- γ° ac'ish'em-i γ° o- çenoq̄em (Zk. 26/3. Az úr megismerszik még ha a szemétdombra ülteted is. Km.)
- γ° oa-me (pro χ o-me-j arra nem való: haszontalan ember) homo nequam; - $\text{-}\check{\text{s}}\chi$ o (id. aug. nagy semmirevaló) homo nequam sed corpulentus; γ° o-amec'ikū na χ 'ri γ° oameš χ o (Zb. 26/27. A kis semmirevalónál inkább a nagy semmirevaló Km.)
- γ° o-a-ptla- ç'e (s. csináló: rézműves) faber cuprarius; - -p-tle, γ° o-p-tle (γ° o VII, fény-tuli, Tamul kōppiram érc pir-os Jap. aka-gane id. réz) cuprum.

γ'ocate (n. v. s. penész) mucor; γ'coat-en (γ'o-n, γ'u-n I kor-had v. Int. penészed-ik) mucescere.

γ'oa-tī-n v. γ'o-tīn; -tlh'an v. γ'uath'an.

γ'o-a-ze-n (Ad. wuaze-n Rad. M. vè-ze-t vè-zé-r felé irányít, fordít) vertere, advertere v. çī-, γu-.

γ'o-cīne-n (pro γ'a-'u-cīne-n hagy el-nedvesedni: megáztat) madefacere.

γ'o-dī-g' (γ'o VI, göbe tő-nélkül: feneketlen mélység) abyssus v. qχodīg'.

γ'o-gū (γ'o VI nyílás, köz, két synonym: ú-t v. 'u) via, iter: - -μαχο! (szerencsés utat!) bene eveniat iter!; - -a-ne (id. p. ne-n nővő: hosszu v. tartós út) longum iter (Zb. 26/44); - -nabze (Zb. 26/64.) - -napc'e (ib. 63.) - -nape (ib. 65: út, szemöld; út, arc: útszél) lațus viae; - -bza-ge (id. rossz út) iter difficile; - -nša-γ'a (s. ság, ség: kicsapongás) evagatio; - -nše (út-talan: kicsapongó) evagans; - -nš-o (id. adv. kicsapongva) evagando; - -rī-k'o (id. ultra-kelő: utas, utazó) viator; - -teγ'a'uva-γ'a (id. reá állítás pro 'uvīa-γ'a: ultra indítás) expeditio ad iter; - -teue-n (id. pro te-'u-ve-n, te-'uvī'a-n: út reá áll: ultra kel, ultra indul) se expedire ad iter; - -zi-mī-'a (út magának nincs: elkerülhetetlen, kötelező) inevitabilis, obligatorius.

γ'o-γi-n (γ'o VIII kiált: rá-kiált, bög, ordit) inclamare, mugire, rugire; -hu, -u (p. s. kikiáltó) praeco; Hunem ja mīγ'or ja γ'ou-ç (Zb. 26/9. A családbeliek nyomorékja kikiáltó, rendelkező. Km); -hu-n, -u-n (hiv, kiált) clamare, vocare v. qī-γ'o-hun.

γ'o-j (n. v. γ'o-n IV je rossz, v. γ'īmγ'u-n: sulyos csapás) percussio fortis.

γ^o-j-γ (pro γ^o-je-γ n. v. γ^o-γⁱⁿ : orditás, bőgés) mugitus, rugitus.

γ^oj-ⁱⁿ (v. Int. γ^on II : gyűj-t) · colligere, coacervare : γ^a-maχom u-mī-γ^ojr çī-maχom b-γ^otiž'irqèm (Zb. 26/41. A mit nyáron nem gyűjtöttél, azt télen nem találod meg. Km.)

γ^o-m-i-le, -mī-lle (γ^o II obl. : időre való hús : élelem, táplálék, kenyér, ételmi készlet) victualia, nutrimentum, panis, penus; - -h'e (id. p. h'e-n, h'ī-n vevő, vivő : kenyeres pajtás) commensalis : Uj γ^o-me uj γ^omīleh'e, uj γ^uageme qī-p-tlī-mī-h'èž' (Zb. 26/22. Ha jólétben vagy, kenyeres pajtásod, ha szerencsétlen vagy, feléd se megy. Km.)

I γ^o-n, γ^u-n (1. ég = asz, szárad Rad. M. ko-r-had, hīr-vad, a-g, a-gg 2. ég = feketedik Rad. M. kor-om, kö-d, kozma, gőz Jap. kuro, Tam. kari T. tat. kara 3. ég = világos, lát Rad. M. kan-di, kun-dész, te-ken-t Kin. k'an Tam. kan, kân etc.) ardere, lucere, assari, siccari, atrum fieri etc. v. lī-, tla-, 'už'e-γ^un etc.

II γ^o-n, γ^u-n (1. gyű-l, szaporodik 2. konyul, fekszik 3. gyűjt, fektet »1. augeri, colligi 2. cubare, esse 3. colligere, deponere«) v. ba-, b-, çī-, de-, gu-, leγ'une etc. Gur zerī-γ^um dīγ^ur jirože (Zb. 26/27. A hol a sziv gyanuja, ott a tolvaj. Km.)

III γ^on, γ^u-n (1. akad 2. akaszt, fog, ragad »1. haerere retineri, 2. retinere, capere, induere« v. γ^on-šeg', dī-γ^u-n.

IV γ^o-n, γ^un (syn. qon, qun : üt || percutere v. γ^oj).

V γ^on, γ^un (Hang. M. gür-get || sonum edere v. γ^oα-γ^on, γ^uaγ^un)

γ^on-çh'aps (pro γ^onše-k'aps gunya-segg-kapocs; nadrágtartó) fasciae braccas sustinentes.

- γ^o-ne (γ^o VI lik, szem, két syn. lik, nyílás) foramen, apertura: Dekež'-c'ikū γ^oon-i-ptl (id. ji-ptlī lik négye Zb. 26/53. Tuskócska 4 likkal, mi az? çha fej)
- γ^ooneχ^u-n (pro γ^a-^u:- elpusztít, tönkre tesz) exterminare, annihilare: alleh^c, alleh^c sī-b-γ^ooneχ^uurt-i (Zb. 21/229. szent isten, csaknem tönkre tevél engem) per deum, parum aberat quin me perdidit.
- γ^oonk'if'iz-in (pro γ^a-^un-k- Zb. 12/42: kiolt, elsötétít) extinguere.
- γ^oon-šeg' (-ç^uey^c, gunya-segg, a gunya alsója: v. g^uane: 1. ga-tya, gunya-tő 2. nadrág) 1. femoralia 2. braccæ; -ç^uaγ^c-ç^ue-tl (id. alá-tevő, »a ç^ue Jap. shi, shita se-gg« szó 3-szoros váriálása: gatyá, bugyogó) femoralia interiora; -^ui-p^uçe (id. bog: gatyá-kötő) fasciæ femoralia sustentantes.
- γ^o-ru-γ^o-go (γ^o-ri-γ^o korra kor adv. sorra, rendre) ordine, ex ordine.
- γ^o-t^uçe-χ^u-n (γ^o VIII hozzá, rá-kercel, gyü-n; hozzá-irhatni) adscribere posse.
- γ^o-tī-χī-n (s. vész, kap: talál, kap) invenire; -t-in, h^ot-in (id. tart, hozzá-tart: ta-lál, [rá-lel] kutat, keres, szerez) invenire, reperire; quaerere v. çī-, ço-, qa-γ^ootīn.
- γ^o-tl (p. s. fekvő-, heverő-, táborozó-hely) cubile, castra; -t-l-in (γ^o VIII hozzá dül M. ko-tol: aludni dül, lefekszik, hever) ire cubitum, se ponere, se conferre in lectum, jacere; -^ui-p^ue (id. p. hely: fekvő-, táborozó-hely, ágy) cubile, lectus; -tlī-ž-in (id. v. Int.); -t'ī-pçīž-in (pro γ^a-^u- hagy elbocsátani Zb. 21/282; elbocsátat, eleresztet) dimitti facere.

γ^ooud-īn (v. Int. γ^o-n I goud-īn: ki-szárad) exsiccati.

1. γ^o-u-n (pro γ^a-hu-n: hullat, ejt) facere cadere: ma'em çiriγ^oum (Zb. 21/202 a tüzbe ejtve) in ignem cadere sinendo. 2. γ^o-u-n etc.: v. γ^o-hu-n; γ^o-vī'a-n pro γ^a-ū-vī'a-n.

γ^o-z (n. v. γ^o-n I dim. M. göz kis füst: kö-d) nebula.

γ^oze-ge (n. v. γ^o hozzá zen III szorítás nélküli: öszsze nem tartozó, különféle) varius.

γ^o-ž' (γ^o IV a pirult, aug. sárga, sárgás, sárga folt)

1. flavus, luteus 2. flavedo: Uj 'ape γ^ož' χεγ^oome bīlīm b-γ^otīn-ç (Zb. 26/69. Ha ujjad hegyén sárga folt keletkezik, marhát kapsz. nh.); - -χ^oun (sárgul) flavescere.

I γ^u v. γ^o I; II. γ^u (p. γ^on, γ^un I elasszott) exsiccatus. T. tat. qu-ru v. 'a-, tle-, ve-γ^u etc. III γ^u (társ, második cf. M. hu-sz || socius, secundus v. ç'é-, γ^une- etc. IV. γ^u (p. γ^un IV, galy, karó) ramus, palus v. bže-γ^u; V γ^u v. γ^o VI; VI γ^u v. γ^o VII; VII γ^u pro γ^o VIII.

γ^u-a (p. perf. γ^u-n I: hervadt, kiszáradt, korhadt) arefactus, exsiccatus, mortuus (arbor): žīγ γ^uar çīto žīγ c'īner joç' (Zb. 26/52. A kiszáradt fa mellett a fiatal fa elpusztul v. jeç'en).

γ^uaçâ (p. perf. γ^uaçen pro γ^o-a-çen »félre serül« kósza, gézen-guz, csavargó) vagus, vagabundus.

γ^ua-ge (γ^u I qè ki, nélkül: szerencsétlen-ség) infelix, infelicitas (Zb. 26/22)

γ^ua-γ^o-n, - -χ^on (Hangut. duplicat.: görget, mennydörög) tonare.

γ^ua-ne (= γ^o-ne: lik, etc.) foramen, etc.: Sji še γ^uane dežino? (Zb. 26/43. Az én golyóm talán a likon fog átmenni?)

- γ̣u-a-šye (γ̣u III második le-kérődzés v. šye-n: ké-
 rődzés, rágat, illeten evés) ruminatio, corrosio,
 manducatio.
- γ̣uat-en (γ̣o-n I v. Int. cf. göte, göthe: pcnészedik)
 mucescere.
- γ̣u-a-tle (γ̣u VI dolog »metalla«) - -ç'e-çi-p'e (id. le-
 vevő-hely: érc-, vas-bánya) fodina aeris, fodina
 ferri.
- γ̣uatl-h'a-n, γ̣oath'a-n (γ̣otlīn hág Zb. 26/63: 1. ko-
 tolni megy, kotal 2. kodácsol) 1. ova incubare 2.
 glocitare v. deγ̣uath'an.
- γ̣ua-ze (p. s. Zb. 25/20: irányzó, célpont a pusván)
 globulus in sclopeto; 1. -ze-n, (1. irányul 2. irá-
 nyít, céloz) se dirigere, advertere 2. dirigere, col-
 lineare. 2. -zen (id. irányítani való = γ̣uaze).
- γ̣u-bž, -b-ž' (γ̣u III 2-odik + fel-sütő: kedd cf. b-lī-
 çh'a) dies Martis: γ̣ubž'īm qχore-pet qoc zī-çi-
 γ̣ezīrqēm (Zb. 26/41. Kedden még a disznó sem
 ejti el a sörtét; görög babona maradványa).
- γ̣u-bž'e (γ̣u VI érc, be-szeldesett: sarló) secula.
- γ̣u-çe (γ̣u II aug. nagyon száraz) valde siccus, aridus:
 Bžemišγ̣ γ̣učem 'ur ç'etγ̣'e (Zb. 26/43. A na-
 gyon száraz kanál az ajkat lehorzsolja. Km.)
- γ̣u-çh'a, γ̣u-çh'e (γ̣u IV ka-ró fej Zb. 25/1: karó-
 hegy) cacumen pali.
- γ̣uçij-in (pro γ̣a- hagy eszesedni v. Int. le-beszél, meg-
 okosít) dissvadere.
- γ̣uç-īn, γ̣už-īn (v. Int. γ̣un: asz, szárad) siccari,
 arescere.
- γ̣u-ç', h'uç' (γ̣u VI érc, ç'e új »új érc« mert valamikor
 a fémek közt csakugyan új volt: vas) 1. ferrum
 2. ferreus. - -γ̣ašâ (id. gacsiba: horog, vas ho-
 rog) uncus; - -ç'ar (id. hurkolat: vasrostély)

clathri ferrei; - -ïne, - -ï-na (id. néző, vas-szemű: éleslátásu) visum acutum habens; - -k'apse (id. kapocs: sodrony, drót) filum ferreum; - -'u-ne (id. szeg: vas-szeg) clavus ferreus.

γ'u-d (p. γ'ud-īn v. Int. γ'un I ég M. köd: sötét-színű, barna) fuscus: Fīz f'ic'e ne-γ'ud ç'im dīd χe-zī-ű (Zb. 26/61. Barnaszemű fekete nő a földbe árrat ver; mi az? Ošχ, eső).

γ'u-de (γ'u V lik, p. de-n, dī-n dōf: bög-öly v. pīge-n) tabanus, oestrus; γ'ue = γ'u V; γ'u-ge v. γ'un ge.

γ'u-h'a-n, - -h'a-p-s v. γ'ut-h'a-n etc.

γ'u-k'e (γ'u VI, érc p. k'e-n önt: kovács, lakatos) faber ferrarius, serarius.

γ'u-m (ger. p. γ'u-n II gom-oly, gom-b-oc, göm-böc: 1. gömböc, vastag 2. terhes) 1. crassus 2. gravidus; - -χ'un (vastagodik) crassescere.

γ'umbž'īm-īn (cf. gu, gum et bž'īn: gémbel-ödik, morrog) murmurare; γ'ume-t'īme-n id.

γ'u-me-ž' (γ'u V üreg obl. šī, só: sós tócsa) salsula.

γ'u-n I—V = γ'o-n I—V.

γ'unay'ō (pro γ'uneγ'u et o szomszédoson: sűrűn, egymáshoz közel) vicine, vicinitus, prope; γ'une (n. v. γ'u-n II konyul: törés-él, szély, határ) margo, latus, limes; - -γ'u (id. társ, konyuló-társ: szomszéd [könyökös, Szék.] közeli, közel) vicinus; vicinalis, vicine: γ'uneγ'u-re γ'onšeg'-re (Zb. 26/13. A szomszéd és a gatya egy Km.); Ma-f'em ji γ'uneγ'u lir ma-ž'e (Zb. 26/39. A tűz közelében a hús sült. Km.); - -γ'a (id. ság, ség: szomszédosság, együttlakás) vicinitas; - -ri-p-ç (id. re ra p. p-çī-n mász: szomszédba járó) vicinum frequentans: Gedû-bzage γ'uneγ'uripç-ç

(Zb. 26/47. A rossz kandur a szomszédba mászkál. Km.); $\gamma^{\prime}une-n\check{s}e$ (határtalan) infinitus; $\gamma^{\prime}unen\check{s}-o$ (id. adv. határtalanul) infinite, sine limite; $\gamma^{\prime}une-p^{\prime}q$ (id. pikk-ely: határ-szély, határköz) confinium, termo.

$\gamma^{\prime}un-ge$, $\gamma^{\prime}u-ge$, $\gamma^{\prime}u-n$ I (kandikál dim. ti-ke-r, tü-kör cf. te-kén-t rá-kandit) speculum.

$\gamma^{\prime}u-r$ (p. $\gamma^{\prime}u-n$ I det. Szék. ger-nye: száraz, sovány) macer, macidus.

$\gamma^{\prime}ur-c$ (p. $\gamma^{\prime}un$ IV. dim. (Zb. 25/5: bokor, cserje) du-mentum.

$\gamma^{\prime}u-se$ ($\gamma^{\prime}u$ III társ, szegődik M. huszá-r: lovas kísérő, utitárs, szövetséges) comes equestris, socius viae, socius, foederatus: Th'am $\gamma^{\prime}use$ $\chi o-z\ddot{i}-\check{c}\ddot{i}r$ $g^{\prime}a-hur-\check{c}$ (Zb. 26/1. Az istennek társat csináló hitetlen. Km.); - $\chi o-\chi^{\prime}u-n$ (id. hozzá gyün: kísérőül, utitársul szegődik) se socium viae praebere.

$\gamma^{\prime}u-\check{s}\chi en$ (Zb. 26/62. kérődzik) ruminare v. $\gamma^{\prime}ua\check{s}\chi e$.

$\gamma^{\prime}ut-h^{\prime}a-n$, $-h^{\prime}e-n$, $\gamma^{\prime}u-h^{\prime}a-n$ (hud hagy Rad. $\gamma^{\prime}ut$ Hangut. gud-gud, gugy-gugy: hud-, hud-ik, hügy-ik, hügy-oz) mejere, mingere, urinam reddere v. sub $\check{c}^{\prime}e$, χe , te :- U-guzaveme t'o u- $\gamma^{\prime}uth^{\prime}en\check{c}$ (Zb. 26/28. Ha megijedsz, kétszer fogsz hügyozni. Km.); - $-h^{\prime}a-p-\check{c}$, $\gamma^{\prime}u-h^{\prime}a-p-s$ (id. p. viz: hud, hügy, vizelet) urina: $\gamma^{\prime}uth^{\prime}ap\check{c}$ $ne^{\prime}uz\ddot{i}m$ ji $sebe-p-\check{c}$. (Zc. 26/77. A hügy a szembajnak orvossága. nh.)

$\gamma^{\prime}utlej-in$ (pro $\gamma^{\prime}a^{\prime}u$ - hagy el-tuli színü lenni: elrozsdásít) rubiginare.

$\gamma^{\prime}u-\check{z}-\ddot{i}n$ (v. Int. $\gamma^{\prime}u-n$ I cf. Jap. ho-shi to dry: asz, szárad, hervad) siccari, torrescere, flaccescere.

H (ha = ^ha = a, hu = ^hu = u)

Cum haec littera mera aspiratio sit, quae litteras initiales a et u parasitice antecedit: ideo illam retinendam putavi praecipue in vocibus, ubi illa etymologice e gutturalibus (^h, ^{h'}) orta esse vel litteris h, f, b linguae Japonicae et Hungaricae correspondere videtur.

ha = a l, habī = abī, hadaqa = adaqa, hade = ade, hadik' = adik' hagore = agore, har = ar, hargoro = argoro, hat'e = at'e, hauo = auo etc.

ha-çtīm (ha l ç'e csekély, tī tér, p. me-n fed, borit:

1. moh 2. pázsit) 1. muscus 2. cespes.

ha-gi-de (a l kor, loc. a koron; vajha!) utinam.

ha-o (a-go (Zb. 21/212. úgy, azonban, ha nem) sed.

har-gen (a-ri ōk rá hint-nek, teritnek: gyékény) matta.

ha-uan (n. v. ^ha-uan hagy forogni: gúny) ludibrium.

ha-ža-bze-n (^ha hagy + tisztulni: leüledni hagy) clarare (liquida)

ha-ž'eγ'o-me (^ha, ^{h'}a l hev. indulókor, menő, illat = ibolya, tavaszi illat) viola.

heā, heē (»hüm« igen; már) 1. ita, sane 2. jam.

hīd-go (gr. s. fényelve, fénylőn) splendide; hī-d-īn (cf. Jap. hi sol, ignis, hi-kari, lux M. hu-gy-ag csillag, ho-l lux: fény-l-ik) splendere, fulgere; hīd-ī-ī-^ha (id. + ság, ség: fénylés) splendor, nitor.

NB. Le-n, li-n (lán-g-ol) igéből li-d-īn Int. alak van, tehát hī-d-īn ige is he-n, hī-n alapu.

ho pro u, uo (te, ön || tu).

hoane-de-s (pro γ'uane lik, repedés, ott ül: poloska)
cimex. NB. Dr. Horváth Géza mutatta ki, hogy a
rég Magyar baklincs (cimex) szó társa a kaukázusi
gruz bahlindso.

ho-gű v. o-gű (ég || coelum)

I hu v. u III (pron. 2. pers.); II hu et composita vide
suō (praef. v.)

hu'a-go (ger. hu'a-n, vágva: vágott, sebezett) caesus,
vulneratus; hu'a-γ'a, hu'a-γ'e (id. n. v. vágás,
sebzés, vágdalózás) sectio, incisio, vulnus, pugna,
caedes. hu-'a-n, u-'an (hu-n, u-n üt, vág 'a-n
gyárt, csinál Rad. M. vá-g, vá-pa: vá-g karddal,
csap, seb-es-it) caedere ense, vulnerare.

hu-bž'i-tye-n v. 'u-bž'itye-n.

hudd, udd, ud (Ad. Udde p. s. bo-szor-ka) maga;
hu-ddin (pro 'u-ddi-n, 'u-dī-n meg-tüz, megköt:
megboszorkányoz) fascinare, incantare.

I hud-in, ud-in (v. Int. hu-n IV huty-ol, üt, bugyál)
percutere v. sub ç'e-; II hudin (id. n. v. qapī-;
bugya) tuber; hudin-ç'e-n (id. csinál, ütödni csi-
nál: ráz a ló, szét-ráz, szénát, szalmát, össze-ráz
tojást, himbál) agitare, conquassare, facere ut o-
scillet): tχ'urimbe χ'uχű hudinç'en (Zb. 26/77.
addig rázni pl. a tojás fehérét, a mig habbá lesz)
adeo agitare ut spumescat (ovum).

huh'e-n (pro 'u-çi-n végez || finire); hu-j = u-j.

huk' 'uk', u-k' (p. n. v. huk'in üt, öl: 1. ütő, öklelő,
ölő 2. ölés, megölés, kivégzés) 1. percutiens, oc-
cidens, 2. occisio v. çtahuk' çh'a-zī-huk', fok'
(f'e-uk') etc,

hu-k'e-n, 'u-k'e-n (ütve kel = öklest: beüt, bever sze-

get) incutere, infigere (clavum) v. ç'ehuk'en, çehuk'en.

huk'ij-in, uk'ij-in (v. Int. s. ölöget) occisitare: c'e j-uk'ij-o (Zb. 21/181. tetüt ölögetve) pediculos occisitando; hu-k'-in, u-k'-in (hun, un IV kel M. ök-öl, ökl-ed: öl, ütve, vágva, szurva, löve, megöl, gyilkol) occidere, interficere; huk'ingo γ'ašxen (megölésre táplál) ad mactandum alere; huk'ipe-n (id. végez: megöl) interficere; huk'i-ra (id. n. v. ra, re: ölés-re || ad occisionem): huk'ira u-go (halálra ütve, agyonütve) mortifere percutiendo; huk'i-ž (p. n. v. s. 1. ölö, gyilkos 2. ölés) 1. occidens, interficiens 2. occisio, interfectio: ade-huk'iž (atyagyilkos) parricida; huk'i-ž-in, huk'iž-in (v. Int. huk'in ölöget, gyilkol) occisitare, interficere.

ho-q'o (pro hu-γ'o hu-n II n. v. omlás || labes v. byi-huq'o, ues-huq'o)

hu-l (p. hu-n IV üt, csap, test, tömeg »csapat« v. šempa-hul, zahul, zīzahul etc.)

II hu-n (u-n syn. çu-n: hull, omlik Rad. M. hud-ul, hu-pa || cadere v. huq'o, qahun, zepīγ'ahun)

III hu-n (u-n: ül Jap. i, iru || sedere v. hune, ši-hu)

IV hu-n (u-n, 'un: 1. üt, vág, csap, szur || icere, percutere, infigere v. hu'an, hudin, huk'en, huk'in, hul, hup'e, huž'in, çīγ'ahun etc. 2. a Kinai ta üt. csap módjára igeképző || Formativum verbale v. pse-hun, ši-hun etc.)

V hu-n (u-n, 'u-n hiv, hangzik || vocare, sonare v. bī-hun, çehun, go-hun, γ'ohun, qagohun)

huna-çh'a (hune; fej: ház-fedél, háztető) tectum; --ç'e (id. csináló: építész. ácsmester) architector.

huna-fe (id. fő ház-fő: rendelkezés, parancs) admini-

stratio rei domesticae, jussum; - -ç' (p. hunafeç'in: a házfő tisztjét vivő, gazda, főnök) herus, administrator rei familiaris, imperator, praefectus; - -ç'i-γ'a (id. ság, ség: önrendelkezés) administratio sui; - -ç'i-n (hunafe csinál: rendelkezik, parancsol) administrare rem familiarem, jubere, imperare; - -χo-ç'in (id. hozzá-csinál: rendeletet, parancsot ad, előír) jubere, imperare, praecipere, praescribere; - -nše (id. nincs: rendelkezésnélküli) mandatum, imperium non habens; hun-γ'o (hune, γ'u társ: család. a lak-társak, nemzetség) familia, generatio: Ji gur mi-k'odo ji hun-γ'o k'odâç (Zb. 26/34. Reménye nem vezett el, de családjá tönkre ment. Km.)

hu-ne (hu-n rég hu-ne III cf. γ'u-ne Rad M. hon v. hunem; 1. ház, lak, konyhó, épület; szoba 2. házi) 1 domus, domicilium, tugurium, casa, aedificium, cella 2. domesticus ad: dji hune (otthon nálunk) domi apud nos; ja hune (otthon náluk) in domo eorum, apud illos domi; - -c'e (id. ci-m, név: család) familia; - -ç' (n. v. s. ház-építés, építés) aedificatio; - -ç'i-n (hune csinál: házat épít, épít) aedificare; - -γ'a-ç'e (id. γ'a, ha idő, csináló: házat-tartó, házi életet vivő) rem familiarem habens: Hune-γ'aç'e h'aç'e ji ç'ase-ç. (Zb. 26/18. A házat tartó szereti a vendéget. Km.); - -γ'o-g'â (id. p. perf. γ'o-g'e-n ho-kér, hív házhoz hívott: elrejtett) occultatus.

hune-γ'u pro γ'uneγ'u (szomszéd || vicinus)

hune-m (hune obl. hon-on = hon-n: honn, otthonn, haza (domi, domum): h. çillaž'en (honn dolgozik, gazdálkodik) rem domesticam administrare. hune-n (hune igésvitve: házzal bir, honol, lakik)

domum habere, habitare, degere v. ḡ'a-hunen. hune-nat'e (id. homlok: házelő) pars anterior domus; - -nše (id. nincs: hajléktalan) domicilium non habens; - -'oχ'u (id. ügy: gazdaság) res domestica, oeconomia; hune-r (id. det.) huner zej (a ház a magáé = házi úr) possessor domus; hune-tlegü (id. talpköz Zb. 12/23: ház földje, házpadlat) pavementum: - -'ut-fiz (id. nő; szolgáló, rabnő) serva; hune-v (id. vvī, marha: házi állat, marha, ökör) animal domesticum, bos domesticus: Hunevīm uo-j'ome mezivīm ji bže me-χ'ej (Zb. 26/46. Ha a házi marhát ütöd, az erdei marhának a szarva megmozdul. Km.)

hunk'if'in v. 'u-f'in-k'in

hup (Hangut. »hopp« Zb. 21/231). hup ži-'ame (hopp mondva = egyszerre, egy falatra) una offā: hup žip-'ame u-dīrinoç (egy falásra lenyeled) una vice devorare potes.

hu-p'e (p. hu-n. IV öl-t, dug; hely Rad. M. hüve-ly: öltő-hely) locus induendi, infigendi: g'ateps ji hup'e (locus baltei induendi Zb. 26/67.)

hute-mī-χo-n (n. v. s. nem kap: ütés ellen védi magát) se defendere ab ictu; hu-te-n, hut-in (v. Int. hun IV luty-ol, üt, ver) icere, percutere, verberare; hut-χi-n, hut-χī-n (id. hin-t: fecs-kend, locskol) liquidum prosilire facere; hutī-ku (p. id. köz: küzd-tér) palaestra.

huvnaž' (pro huvī'až'in v. 'u-vī'až'in: meg-hunyász-ítás) infractio animi, humiliatio.

huvī'a-n, hu-ve-n, hu-vīn etc. v. 'u-vī-'a-n. hu-žī-n (v. Int. hu-n IV üt, csap || icere v. či-huž'in)

huž (Ad. uu-ce, wu-ce, hu, wu = Magy. fű Tam. pū »flos, herba« † c'e že cir-om, sötét szín: 1.

zō-d fū 2. zōd-ség 2. zō-d l-ezve, zō-l-d 1. her-
ba viridis 2. viridia 3. viridis ad.: Hune χ^unom
ji h^a hu^z je-χ^u (Zb. 26/48. A kinek háza lesz,
a kutyája füvet fog legelni. Km.); - -ī-fe, - -ī-ffe
(id. fény: zōd-szinü) viridis: hu^zīfe qa-χ^u-n (id.
ki, gyün = ki-zōdül) virescere; - -χ^u-n (id.
gyün: zōdül) viridem fieri: - -ī-p^c'e (id. pece:
mocsár-rét) pratulum paludosum.

H^c (aspiratio fortior)

I h^a (syn. γ^a, χo Jap. ho Magy. hö, hev, Koreai hai
»sol«, || calor, ignis: v. h^aakku, h^aamaxo Ad.
ho-mafe).

II h^a (syn. γ^a p. h^a-n I Magy. ha, kor, idő || tem-
pus v. bž^h'a, pčⁱ-h^a, h^a-č'e, h^a-χu etc.)

III h^a (p. h^a-n Magy. ha = é-ha, gyu-ha »rész« ||
pars v. 'a-h^a, i-h^a, h^a-ble, h^a-χu-n)

IV h^a (= γ^a IV műveltető segédige || verbum auxi-
liare formae causativae M, ha-gy v, γ^a-t-īn)

V h^a, h^av (Hangut. cf. T. tat. hav-la || latrare: eb,
ku-tya) canis v. ha^c-g'afe, h^a-ge-r, hav-šⁱr.

VI h^a (p. h^a-n, h^e-n III hozó, névrag: ért, valamiért
menni) pro (sumendi, ferendi causa ire): sse
psih^a s-k'onç (én vizért megyek) ibo ad aquami
ferendam; Maf'e-h^a u-qek'oa? (Zb. 26/40. Ta-
lán tüzért jöttél? Km.) v. še.

VII h^a (pro h^a: ár-pa) hordeum.

h^a-bane (h^a V vonítás: ebugatás) latratio; h^a-bane-
maq (id. makkanás: ebugatás hangja) sonus latri-
tionis.

h^a-bī-r-šⁱbīr (h^ap-šⁱp det.: apró-cseprő holmi, ház

- eszköz, lim-lom) utensilia domestica ; tribonium.
- h'a-ble (h'a III fél, két syn. falu-negyed, falu-fész) pars, regio pagi, oppidi.
- h'a-bz (h'a V bzī szaporító: nőstény-kutya) canis femina ; h'a-c'ī-bane, h'ac'ebane (id. szőr, tüske: csipkerózsa) rosa canina ; h'a-ç-γ'urī-ū (id. çī-γ'orī-go oda-forogva cf. eb-zsigora: 1. veszett eb 2. megveszett) 1. canis rabiosus 2. rabiosus, hydrophobia laborans ; - γ'u-n (id. gyün ; megvesz) rabiosum fieri.
- h'a-ç'a-p'e (s. hely: időzőhely: 1. menedékhely (Zb. 26/612. hosszú út) 1. refugium 2. longum iter: Uj tlegü syeme h'aç'ap'e u-k'onoç (Zb. 26/71. Ha a talpad viszket, hosszú utra kelsz) ; h'a-ç'e (p. h'a-ç'e-n időző: vendég, látogató) hospes ; h'a-ç'e-ç (id. çe, sze-r, tartó: vendég-szoba) cubiculum hospitale: H'aç'eç zi-mī'ar uorqk'e ja-tlīteqem (Zb. 26/2. Azt, a kinek vendégszobája nincs, nem tartják úrnak. Km.) ; h'a-ç'e-n (h'a, ha, idő, csinál vendégül megy, időzni megy) traducere tempus ; adire aliquem qua hospes v. γ'a-h'aç'en ; h'aç'e-zī-f'ef' (p. id. kedvelő: vendég-szerető) hospitalis.
- h'ada-γ'e (s. siró, sirás v. γ'en, γ'ī-n V: 1. halottat elsirató 2. halottat elsiratás 3. temetés) 1. mortuum lamentans 2. lamentatio 3. funeralia: Zīm ji h'adaγ'e zīm ji nīsaše-ç (Zb. 26/12. Egyiknek temetése, másiknak menyezője. Km.) ; h'ade pro γ'ade: holt test, hulla) funus, cadaver: - -ç'e-tlh'a (id. n. v. ç'e-tl-h'a-n le-dülni hagy: temetés, eltemetés) sepultura ; - -γ'e (id. γ'e, γ'ī siró Zb. 25/8: halottat elsirató) funera plangens ; - -γ'o

(id. kor. Zb. 25/49. a meghalás ideje) series, tempus mortis; - 'us (id. szájba való: halotti tor) silicernium; h'adriχ, h'adrīχe (pro h'ade-r i-γ a hulla tartó: 1. sir 2. a másvilág) 1. tumulus 2. status post mortem (Zb. 25/19. 38. Zb. 26/54).

h'a-fe (h'a V bő-r: kutya-bőr) corium caninum; h'a-g'afe, h'a-gefe (id. kopasz-bőrü: gyévér-eb. kopó-kutya Zb. 11/44. 25/2) canis venaticus: h'a-ge-r (id. p. ge-n kér. hiv: a-gár kab. h'age-r a hívó, csaholó eb) vertagus.

h'agu-lī-ve (h'a-kű kemence + loc. + fővő: haricskakása, mert a sütőkemencében főzik) cibus e fagopyro.

h'a-γ'e-k'ureji-p'e (h'e-γ'ek' h'a V gurító hely: ebheverés) locus, ubi canis se volatavit: H'aγ'ek'urejip'em u-ji-h'ame feχ'u-t'eχ'u uo-χ'u (Zb. 26/75 Ha ebheverésbe mégy, megrühösödöl nh.); h'a-γ'otl (id. hozzádülő: leshely 26. 25/51) insidiae.

h'a-χi-n (hagy-hajolni — csábit || inclinare ad . . . v. dehayin, deγ'ah'ayin etc.

h'a-χon = h'aχun.

1. **h'aχu** (h'a ha idő, ho-he, há ig, ideig: ideiglenes) temporarius v. ç'i-h'aχű: Dunejr h'aχuç, χomīχur kodç (Zb. 16/41. A világ ideiglenes s mégis hadjával van a henyéelő. Km.)

2. **h'a-χu** (p. n. v. h'aχu-n); h'aχu-γ'e (id. ság, ség: haszonlesés) cupiditas lucri; - -beç (id. bő-s: nagyon haszonleső) valde cupidus lucri; h'aχu-γ'o = h'aχu-γ'e; h'a-χu-n h'a-χon (h'a rész; kap: nyer játékban, perben, hasznot keres) vincere in lusu, auferre, lucrum facere v. γ'a-, qa-h'a-χu-n.

h'axu-nše (id. nincs ; önzetlen, nem nyereszkedő)
lucrifuga.

h'a-kű, h'a-kkű (h'a I hő, tűz Jap. ho id. kö-z : góc,
tűz-hely, kályha) focus, caminus : h'aku-m maf'e
ji-çe-n (a fűtőben tüzet gyújt, befüt) igne focum
calefacere ; h'aku-maf'e (id. tűz : kemence-, kály-
ha-tűz, befütés) calefactio foci.

1. h'ak'e (p. h'an III dim. női nyakkendő) fascia col-
laris.

2. h'a-k'e (h'a V fark : kutya-fark) cauda canis : H'a-
k'er-i qχ'o-k'er-i zere-j-pχ (Zb. 26/49. A kutya
és disznó farkát összebogozza. Km.) ; h'ak'e-qo-
k'e (id. disznó-fark : eb-fark és disznó-fark : vad,
vadállat) bestia, ferae : h'. q'. mezim qixe-zī-γű
(a vadat az erdőből kihajtó = hajtó-vadászat)
indago.

h'ak'it'e (Hangut. csuklás) singultus (gallice'hoquet) ;
- γ'u-n (id. gyün : csukl-ik) singultire.

h'a-k'irç (h'a I hő ; k'ir kelő, aug. heves növény : kö-
mény) cuminum, carum.

h'a-k'o (h'a-n hord, k'o kelő, járó : méz-sejt, a mibe
hord a méh) cella mellaria.

h'a-qirš (h'a eb, k'ir kelő növény, aug. kutya növény :
burján) herba inutilis.

h'a-qű (p. h'a-n III hord, dim. hordó-ka : edény) vas,
vasculum ; h'aqű-çiqű (két syn. edény, konyha-
edény) vas, vasa culinaria.

h'a-le, h'é-le (p. h'a-n IV hasít, test: ék) cuneus : Pχ'er jez-
bī çič h'alek'e me-qute (Zb. 26/52. A fa a ma-
gából való ék átal hasad szét. Km.) v. h'el.

h'alī-γ'o, h'alu-γ'o (p. h'al-īn, halad, lik : árok ; fossa
incilis v. psīh'alīγ'o)

h'a-līγ'u (h'a VII p. līγ'on ég : sült árpa = kenyér)

panis: Nīber zīmīy'ay'ur h'alīy'ū (Zb. 26/46. A gyomrot kiszáradni nem hagyó a kenyér. Km.)

h'a-lī-n (h'a-n II len, līn lendül: halad, foly: ire, cur-rere v. h'alīy'o).

1. **h'a-m** (h'a VII árpa, me, mī hely: szérü) area horrei.

2. **h'a-m, h'a-me** (h'a V eb, obl.) h'ame qitlyua (eb-nek szülötte - eb-adta!) canis mater tua!

h'ame (Zb. 21/209.) = h'eme.

h'a-m-gurī-zej (h'am 2. gyuhára való som: bükkfa) fagus; **h'am-k'ut'ej** (id. k'et'ij hurka: csere-galagonya) crategus oxyacantha.

h'amláško (pro χ'amblû, šyo: csiga) cochlea (Zb. 26/52.)

II **h'a-n, h'è-n** (γ'an, γ'en II Rad. M. há-g, há-pa, hal-ad, rohan: megy, halad, jut | ire, pergere v. çī-, ç'e-, de-, χe-, rī-, teh'a-n etc.)

III **h'a-n v. h'e-n, h'ī-n** (hord | portare, ferre).

IV **h'a-n, h'e-n** (syn. γ'a-n, γ'en, χ'a-n χ'e-n 1. hasit 2. horzsol | 1. findere 2. radere v. h'ale, h'èle; h'an-ce (h'an IV † dim. kaparó szer: lapát-, evező lapát) pala; remus v. te-p-χ'an-k'en.

h'anc'rak'e (Ad. χ'amci rozs rī-k'e rá mag, rozs-mag: szömmörcs) verruca.

h'andīrquaqo (pro χ'andeq-rī-qo a sánc kölyke, fija χ'andeq Ar.: béka) rana. NB. Starčevsky szerint bégvako, a mi hangutánzó, mint a magy. kvá-kog ige.

h'andra-bγ'o (pro χ'ade-rī-b-γ'o, kertre ütő, Ad. χ'ade-r-bij kertre baj: 1. lepke 2. moly) 1. papilio 2. tineá.

h'an-ž (n. v. h'an III aug. hordomány) p-χ'a-h'anž (fanyaláb) sarcina ligni.

- h'a-o (Zb. 21/226) = h'eo; h'ao-ze = h'aua-ze.
 h'a-p-c'ij (Ad. h'a-mci, xa-m-zij, h'a, h'h'a árpa, p-c'e pucé-r, aug. rozs) siligo.
 h'a-p-k'e (p. n. v. s. vágatás, ugratás) cursus citatus; h'a-p-k'e-n (hagy bökkeni: vágat, ugrat) cursu citato ferri.
1. h'a-p-šišp (p. h'a-n hord; ši-n cipel. p'e hely: cipelmény Ad. 47. h'ap'-šip': apróság, élelmiszer, bevásárlott holmi) minutiae, obsonium, coemtae res; 2. h'ap-šip (id. a Mon. γανζυγα értelmében: nyeregszij a vadászati zsákmány megkötésére) lorum sellae ad alligandas res . . . -i-çe (id. cserélő; bakonyás) mercator obsonii; -i-tle (id. tevő: apróság-tartó, kaszten) arca, cista.
- h'a-p'ac'e, h'e-p'ec'e (h'a árpa, gabona, fel-rágó: koppi-c, nyű) vermis, vermiculus; h'ap'ac'e-zaçe (id. csupa egy: kopicos, nyüves) verminosus.
- h'a-p'es-ty'i-p'e (h'a V kaparó-hely: kutya fölkaparta hely) terra a cane eruta.
- h'ap'-rap' (pro abire abī cf. habī, abī: imitt-amott) hic et illic, disperse: H'ap'-rap' k'eubž'e-p'i-n (Zb. 26/61. Imitt-amott a kerítés kaput lepi: mi az? Ues, hó) v. p'i-ne-n.
- h'ara-hup (időre kiáltó v. h'a, hun, pen: kakuk, kukuk) cuculus v. k'i-gugu.
- h'ar-ç pro 'ar-ç, a-r-ç, h'ar-goro pro ar-goro; h'ar-çor-in (h'ar pro a-rī, az-ra, arra, karing: azonos dolgon szorgolódik, vetélykedik) aemulari cum aliquo.
- h'a-sa-p'e ('ha, ha, idő p. se-n száll, hely Zb. 25/5: állomás) statio temporaria.
- h'a-se (h'a rész p. se-n vet, ültet; virág-ágy, vetemény-ágy) area in horto, in agro; h'ase-goš (id. osztó,

osztás Zb. 26/4: tagosítás) *divisio in agellos*; h'ase-γ'u (id. társ Zb. 26/33: mezei tag-társ) *socius vel vicinus agelli*; h'a-sen = γ'a-sen.

h'aš-χe-n, h'aš-χī-n (h'aš Hang. vág: kaca-g; cachinare v. dīh'ašyin).

h'a-tla-me (hagy rá-leborulni, rá-borító: 1. palacsinta, lepényke 2. pattintás) 1. *placenta* 2. *talitrum*.

h'a-tle (n. v. hatlen: teher, pakk, málna) *onus, sarcina*; h'atle-h' (id. p. h'e-n, h'ī-n hord: teher-hordó, hordár) *onerarius, sarcinarius, v. zīh'*.

h'a-tle-maq' (h'a V eb-láb-hang. Zb. 12/9: észre nem vehető lépés, menés) *gressus, passus nullum sonum edens*.

h'a-tle-n (v. Int. h'a-n III hord) *portare, ferre*.

h'a-ua-ze, h'a-o-ze (h'a, γ'a hagy ua-zen el-égni, elégetni való: buza-szalma) *stramen tritici* cf. bγ'uç; h.-ate, haoze-ate (id. rakás: szalmakazal Zb. 21/250) *acervus stramenti*.

h'au-lej-in (auo úgy, csak úgy, v. Int. le-n, leng, lóg: ünnepel) *dies festos agitare*.

h'a-uo-çe (v. a-uo-çe: legalább) *saltem, minimum adv.*

h'a-'uc'e (h'a eb ajk; marás: rá-mordulás, ráförmedés) *invectio, insectatio*: qo-ejm ade h'a'uc'e qī-p-χojh', pχ'u-ejm ane h'a'uc'e qīp-χojh' (Zb. 26/11. A rossz fiu az atyára mordul, a rossz leány pedig az anyára. Km.); h'a-'uc'ī-ze (id. sereg: farkas-sereg) *grex luporum*; h'a-vej (id. búség: kutya-szar) *stercus caninum*: γ'ogu zī-mī-ç'e paše uj 'ame h'avejm u-χeše (Zb. 26/31. Ha az útát nem tudó vezetőd van, kutya szarba visz. Km.); h'av-šīr (id. csir-ke: kutya-kölyök)

catulus; h'a-ze-j-še (id. hordozó: kutya-pecér)
custos canum.

h'ažī-γ'a (p. perf. h'ažī-n örlött: liszt) farina.

h'a-žile (h'a árpa, vető-mag: árpa-mag) hordeum (Zb. 26/11.); h'a-žī-n (id. zsu-r-ol, árpát zsuro: őrlő) molere.

h'a-ž-īn, h'è-ž-in (v. Int. h'an II megy) ire, pergere.

h'až'-en, h'e-ž'-en (v. Int. h'an, h'e-n III ho-z) ferre
v. qī-h'až'en etc.

h'a-že (h'a árpa dim. 1. szemcse 2. szemesés) 1. granum 2. granulatus ad.

h'a-žīγ'oane (h'a eb-szuró: darázs) vespa; h'a-žīγ'ua-ne (id. 1. kutya-tetű 2. juh-tetű) 1. ricinus canum 2. ricinus ovium.

I h'è, h'e — h'a II h'a V.

II h'e, h'a (régí kérdőnévmás M. ho? Kin. ho?
pron inter. v. h'ao, h'eo cf. χe-t)

h'eçχ'o-ž'ej (h'a, h'e eb szürke, dim. szürke ebecske
Zb. 26/58.) caniculus griseus.

h'e-j (syn. vej szar || merda, stercus) h'ej-ç'in (id. csinál, begazol) concacare, Oχ'ur h'ej sī-mī-ç'áme
uj h'ejm jidej sī-qak'oret? (Zb. 26/28. Ha az
ügyet be nem gazoltam volna, a te ganyédhoz
jöttem volna? Km.)

h'ej-in (v. Int. h'en, h'in vesz, visz || sumere, portare,
ferre v. deh'ejin, qideh'ejin).

h'e-l (p. h'a-n, h'e-n IV hasít, test: darab) frustum v.
qojh'el.

h'e-me, h'a-me (condit, h'a-n, h'e-n III vesz, ha ve-
szi az ember: vagy) sive, aut.

h'e-n, h'è-n pro h'a-n II.

h'e-n, h'i-n, h'an (Rad. M. ho-z, ho-r-d; vesz, visz,

|| sumere, ferre) v. bzegu-, çi-, ç'e-, de-, f'e-, ço-,
je-, qa-, qe-, qi-h'en, h'a, h'e-γ'a, h'enīγ'a, h'er.
h'e-nape (h'e eb, arc M. ku-d-arc = kutya-arc: szé-
gyen, csufság) dedecus, turpitudó: h'. χeç'ih'in
(csuffá tesz) dedecorare (Zb. 11/169).

h'endīrqoqo-šo (h'andīrquaqo, nagy Zb. 21/174.
nagy béka) rana pergrandis.

h'e-o, h'a-o (h'e II adv. ho-gy? dehogy! nem! ejnye!)
1. non! minime quidem 2. papae! (Zb. 21/168,
227.)

h'e-p'ec'e = h'a-p'ac'e; h'ep-šīp = h'apšīp.

h'e-tle-n (v. Int. h'a-n, h'èn II hág, megy || ire v. rī-
h'etlen).

h'e-zaç'e (pro h'ej búség, csupa egy: szaros) sterco-
sus: žīler zīh'o zi-ft h'ezaç'e (Zb. 26/62. A fa-
lubelieket hordozza s fara csupa szar; mi az?
vvi, ökör).

I h'ež'in = h'ažin; II h'ež'in (v. Int. h'en, h'in)

h'h'a, h'a (Ad. χα det. h'a-r Rad. M. ár-pa T. tat.
ar-pa, Mon. ar-bai, Man. ar-fa id.) hor-deum.

h'ī-n (h'e-n II Rad. M. ho-r-d, ho-z: vesz. visz, hord)
sumere, portare, ferre, auferre: zīm-i že-u-mī'a
. . . hao šer h'ī -i k'o (Zb. 21/212. egynek se
szólj, . . . hanem vedd a tejet és menj || noli lo-
qui unicuique, sed sume lac et abi; h'īž'in (id.
v. Int. v. qī-ço-h'īž'in).

h'o-tī-n pro γ'otīn; h'unaç'h'a pro hunaç'h'a; h'un-ço-
de pro χ'un-çode; h'u-tī-pçīž'in (pro hu-, u-tī-
pçīž'in); h'u-viā etc. pro hu-vī'a, u-vī'a etc.

χ (ante vocales a, o, u = kh; χ' ante vocales e, i, ī = kh + j)

χ'a-bze (két syn. n. v. χen, bzen IV vágás-szabás: szabály, törvény, szokás, cselekvésmód, teketoria) regula, lex, consuetudo, mos, usus, ceremonia: χ'abze-ç (az a szokás, úgy szokott lenni) mos est: jix'abze-t (szokása volt) solebat: - -go (id. adv. képen. ként) instar, adinstar, in modo: h'a-g'afe χ'abzego (Zb. 12/44. gyévéreb módjára) instar canis venatici.

χ'abze-h'ak'o (id. hágó-kelő Zb. 26/14: a törvény követése) obedire legibus; - -χo-ç'e-n (id. hozzá csinál: törvényt hoz, törvényesít) legem ferre, legitimum reddere; χ'abze-m (id. obl.) - -jemiku (törvénytelen eszve nem férő) cum legibus non conveniens; - -je-mi-zay' (törvényellenes) contrarius legibus v. jezay'in; - -nša-γ'a (s. ság, ség: törvénytelen-ség) leges nullae, effrenata licentia; - -nše (id. nincs: törvénytelen, féktelen, modortalan) lege carens, effrenatus, usus non observans; - -χ'u-n (id, lesz: törvénytelen, modortalan lesz) leges, usus negligere): χ'abzenš-o (id. adv. törvénytelenül, modortalanul) sine lege, usus non observando; χ'abz-o = χ'abzego.

χ'ada-ç'e (s. csináló At. 24: kertész) hortulanus.

χ'a-de (p. χe-n III tér, kötött tér: ker-t) hortus, hortus olitorius; - -qiç'ik' (id. ki-le-kelő: kerti termés) fructus hortensis.

χ'a-γ'a-k'-in (χe II hagy kelni: behajt adóhátrálékot) exigere (tributa, debita).

χ'á-γ'á-zih'á (id. p. perf. -γ'azih'en hozzá hagy szorulni : rákényszerített) coactus.

χ'á-γ'ó (p. γε-n IV arat ko-r : aratás) messis.

χ'á-χ'á (γε II p. perf. χ'i-n III a többek kivettje : választott) electus.

χ'á-χ'ó (id. -ja-χ'ó belőle veszik Zb. 25/44 : kitünő) eximius : g'ate-ri χ'. (kardforgatásban kitünő) gladio potens.

1. χ'á-k'ó (γε-n IV arat, kelő. járó : arató) messor.

2. χ'á-k'ó (γε II járó : mén-ló, magló) equus admisarius.

χ'á-m-e (γε II hely, a lat. mī, nem, je járó, nem helybeli, idegen) extrarius, extraneus, peregrinus : χejm jitlir χ'amem je-çež' (Zb. 26/14. Az ártatlan vérét idegen bosszulja meg. Km.); χ'ame-ç' c'ix'u (id. p. ç'i-n csinál : idegen ember) hospes, alienigena.

χ'á-mī-b-že-n (γε II nem számít : le-számít) non adnumerare, deducere.

χ'á-mī-h'e (χ'ame, eb : idegen kutya) canis extrarius : -m naχ'ri huneh'ar naχ'-tleç-ç (Zb. 26/48. Az idegen kutyánál a házi eb erősebb. Km.)

χ'á-sa-mīve (s. kő. Nogmo š. B. Ad. Bergé 10. bíróülőkő || lapis sedis iudicis : romok neve) nomen ruinarum in regione fluvii Cuban.

χ'á-se (p. γε-n IV. vág, dönt, p. se-n ül cf. M. karkas pro γ'ar-χ'á-se szolgál-bíró : 1. bíró, végzést tevő 2. végző ülés, döntés, tanács, tanácskozás) 1. iudex (decidendo sedens) 2. decisio, senatus consultum, consilium, ratio : Fi hune zī-ç'iγ'as-i χ'ase k'ó (Zb. 26/20. Otthonn tanakodjatok s úgy menjetek a tanácsba. Km.)

χ'á-šâ (p. perf. γε-še-n behord, behozott, behordott)

invectus, illatus; -še (id. p. n. v. beárlás, föl-
adás, besugás) proditio: Uorq χ'aše jix'abzeqem
(Zb. 26/2. Az úr nem szokott árulkodni. Km.);
-t-χe (n. v. χe-t-χe-n be-rá-karcol: hozzá-, be-
írás) adscriptio, inscriptio.

I χe (χī Ad. χe ten-ge-r, sokaság: rendes és megtisz-
telő Többsképző || Suff. plur.) ade-χe (atyá-k)
patres; ane-χe (anyák) matres; sse mīde sī-'a-
χe-ç (én itt volnék) ego adsum; dji adem "aqil
ji-'axeme (atyánknak esze voltán) si pater nos-
ter rationem haberet (Zb. 21/205.)

II χe (1. he-ly Jap. side, place v. χekü 2. he, hezzá,
belé 3. belőle) 1. locus 2. praef. v. ad, adversus
in, intro 3. ex, e, de, ab.

III χe (p. χe-n II—IV)

IV χe (syn. χo, χu Suff. dim. χoab-ž'i-χe Zb. 12/9.
heveske || aliquantum fervens)

χeb-zá (p. perf. χe-n IV bze-n két syn. eldöntött) de-
cisus.

χe-bže-n, -bži-n (χe II hezzá-, belé-számit) adnume-
rare: -bžik'in (id. kel.) id. -c'e-n (id. belé szar-ik
Zb. 26/47) incacare; χeç-χ'a-ž'iγ'o vaγ'o (id. p.
ç'en esik, beeső, χ'a, h'a idő, sütő csillag: est-
csillag) hesperus; -ç' (n. v. -ç'i-n belőle esik M.
ke-s-ke-ny: csökkenés, apadás, fogyás, hold-
fogyta) diminutio, defectus, decrescentia (lunae);
-ç'a-p'e (p. s. hely: bezálló hely, buvó-hely)
locus mansionis, latebra; -ç'e-n (id. esik: 1. be-
le-esik pl. a tetü, be-száll, elbuvik 2. belé-vet) 1.
incidere, invadere . . . pediculi, descendere, in-
trare mansionem, se occultare 2. injicere: psim
χeç'en (vizbe ejt, megnedvesít) humectare: Blēl-
t'ekü p-šyime c'e p-γiç'enoqem (Zb. 26/76. Ha

kevés kigyóhust eszel, a tetű nem esik beléd. nh.)
 -ç'ep'e v. -ç'ap'e : -ç'ĩ-h'e-n, - -h'ĩn (id. csinálva
 vesz 1. hezzá-épit 2. csinál valamiből) 1. adstrue-
 re 2. facere ex . . . ; -ç'ĩh'ež (n. v. s. hezzá-épi-
 tés) adstructio ; -ç'ĩh'e-ž-ĩn (id. v. Int.) ; -ç'ĩk'-ĩn
 1. (id. csinál, kel: vlmiből csinál, létesít) efficere,
 perficere ; -ç'ĩ-k'ĩn 2. (id. belőle sejteget : kiismer,
 megkülönböztet) dignoscere, discernere ; -ç'ĩn (id.
 esik : csökken, apad, fogy) decrescere, deficere ;
 ji "aqĩlĩm χ'eç'ĩn (kifogy szép eszéből) mente de-
 ficere : -day'õ (n. v. -de-n vlmihhez tartás, válasz-
 tás) optio, electio ; -de 1. (id. választás, vélemé-
 nyezés) electio, opinatio, propositio)

χede 2. (χ'ade kert || hortus) ; - -ž' (id. õs : öreg v.
 nagy kert) hortus magnus : χedež' i-se-ptl-i (ji-)
 qebnĩqo so-tlay'u (Zb. 26/61. A nagy kertbe be-
 pillantok és féltököt látok ; mi az ? maze, hold).

χe-dek'á (p. perf. s. betűzött, kivarrott dıçek'e arany-
 nyal) acu variatus, ornatus ; -de-k'ĩn (id. bele,
 den, dĩn IV tűz, kel : belétűzöget, kivarr) acu va-
 riare, pingere ; χe-de-n (id. tart, vlmihhez tart, vá-
 laszt) eligere, optare ; -dĩ-h'ĩ-n (id. tű-z, vesz :
 hezzá-, belé-varr) ad-, in-suere ; -fĩ-ž-ĩn (id. be-
 löle, v. Int. fen, fĩn von : vlmiből iszik) bibere ex
 re : U-z-χefĩž'ĩno psĩm u-χõ-mĩ-bž'ĩtχe (Zb. 26/35.
 A belőle ivandó vízbe ne pökjél ! Km) ; -f'e-ũ-t'ĩ-
 pç'-h'a-n (id. helyéből fel, el, le-pocsogni hagy :
 szét-, õszvehány) disjicere, circumjicere ; -f'ežã
 γ'a (n. v. s.) ; -f'ežã (p. perf. s. széthányt) dis-
 jectus ; -f'e-že-n (id. hely, bõl fel-szór M. fe-
 csé-r : el-fel-lök, szét-szór ; megveti a dolgot) ab-,
 projicere, dispergere, spernere operam : Tlapek'e
 χef'e-bžer žapek'e qe-p-çtežõ u-χ' (Zb. 26/24.

A lábaddal ellöktetted foghegygyel felveendő
leszel. Km. ho^χ pro u-^χü); -f'ot'ipç'h'an pro
-f'e-^u.

γe-g'a-se, -gi-se (Zb. 29/39. h'e-g'ase, h'e-gi-se id.
belé, p. ge-n, bö-k, se-n szur: a puskafojtás tü-
je) acus pro pulvere pyrio immittendo; -gupçisen
(id. gondolatba mélyed, ábrándozik) cogitatione
defixum esse, mente vagari; gupçisī-h'in (id.
vesz: gondolóra vesz) considerare, ponderare;
-guzeve-k'in (id. vlmi fölött aggódik Zb. 12/29)
angi de re; -γ'açtīh'en (id. beléfagyaszt) congelare
in re; -γ'aç'eten (id. belé-sülyeszt,-merít) immer-
gere; -γ'a-ç'e-n, -ç'in (id. • vlmiből hagy esni,
csökkent, fogyaszt, megrövidít) facere decrescere,
deficere; resecare; -γ'a-den (vlmihez hagy tartani:
eléterjeszt) proponere ad optionem; -γ'a-γ'on
(valahol hagy száradni, koplalni) victum amovere;
-γ'a-h'an (id. bele hagy hágni: szolgálatra rendel,
hivatalba tesz) intrare facere; muneri apponere;
-γ'a-γ'i-n kivenni hagy zek'at tizedet vagyónából)
sinere ut excipiatur, eximatur . . .; -γ'a-γ'c-n 1.
(id. hagy gyü-lni: hozzá-ad,-önt, szaporít; sok-
szoroz) augere, addere, affundere; multiplicare;
-γ'aγ'on 2. (id. n. v. At. 85: sokszorozás) mul-
tiplicatio; -γ'a-k' (n. v. s. kivétel, fölmentés adó
alul) liberatio, exceptio, immunitas; - -k'-in (id.
belőle kelt: föl-ment, kiszabadít,-bonyolít, elmoz-
dit, kivesz, leolvas pénzt) amovere, remove, ex-
tricare, liberare, immunem reddere, excipere, di-
numerare; - -k'iz-in (id. v. Int.); - -k'oat-en,
- -k'uat-en (id. belé-kelt: 1. belé-tol,-meneszt 2.
halogat) 1. intromovere, immittere 2. differre;
- -k'od-en, -in, -k'uad-en (id. rá-veszteget, té-

kozol, tönkre tesz) prodigero, perdere; - -k'u-ade-r (id. n. v. tönkretevés, elpusztítás) perditio, dissipatio; - -k'uatén = - -k'oaten; - -p'ç'e-n (id. belé-hagy, pocs-og-ni: belé-márt) immergere.

χe-γ'ar-ej, -γ'er-ej, χeγ'rej (id. belé p. γ'a-n, γ'e-n fog: közbenjáró, barát) intercessor, amicus.

χe-γ'a-^u-ve (n. v. s. hatalmába kerítés) redigere in potestatem suam; - -^u-ve-n (id. -^u-vī'a-n, belé hagy állni: belé-állít,-tesz,-márt,-számít; hatalmába ejt) immittere, immergere, annumerare; redigere in potestatem suam; - -ve-n (id. belőle hagy főni: kifőz vlmiből) excoquere; - -zī-h'e-n (id. belé szorítva vesz: rá-szorít, rákényszerít) cogere ad . . .

χe-γ'e-c'ī-s-h'a-n (id. belé hagy ülni menni: belé-ül-tet) . . . lere jubere, facere. NB. Verba cum χeγ'e vide sub χe-γ'a-.

χe-γ'e-k'e (p. - -k'en, -in belőle kelt, elmozdit); - -hu-ne (Zb. 25/2 elkülönített lak) cubiculum secretum, separatum; - -ne-n (belé, hagy nyer-ni, kapni: rá-gyujt, tutin dohányra) accendere, succendere; - -p'k'-en (belé hagy bökkenni: beléugrat) insilire facere; - -tled-en (belé hagy szaladni pl. az ellenséget: szuronyt szegez) hostem cuspidibus porrectis excipere; - -tl-en (belé hagy dűlni: belé-ugrat) insilire facere.

χe-γ'o (p. χe-n IV ko-r: aratás) messis, tempus messis.

χe-γ'oa-ze-n (-γ'ua-ze-n belé, hozzá, szán: belé-ír-nyul, behatol eszével, megismerkedik) advertere, se v. animum, penetrare mente, cognoscere.

χeγ'rej-f' (χeγ'arej, f'ī jó: jó barát) bonus amicus:
 χeγ'rejf' tliχ'u-j bilim tliχ'o k'o (Zb. 26/44. Ke-
 ress előbb jó barátot s úgy menj barmot keresni.
 Km.).

χe-γ'u-k'-in (belé, korhad, kel: hezzá-, belé-szárad) ad-
 siccari, siccari in; -γ'u-n (id.); -γ'ut-h'a-n, -h'e-n
 (belé, hud hagy v. γ'ut-h'an; belé-hugyoz) imme-
 jere: Bzagem χolaž'er-i jaž'em χeγ'uth'ar-i ze-
 χode-ç (Zb. 26/22. A gaznak szolgálni és a ha-
 muba hugyozni egy. Km.); -huk'-en, -uk'-en (be-
 lé-ökleszt,-szur kést) infigere.

χe-huk'ih'-in (belé, ölte-vesz; belé-öl) occidere in:
 U-z-χefižino psim h'ar. χ-u-mi-huk'ih', j-u-mi-
 γ'ak'ižino fizm i-ži f'-u-mi-ç (i ži = ji ži (Zb.
 26/9. A belőle ivandó vízbe a kutyát ne öld be-
 lé s az elküldené nem akarod nőnek hibáját nem
 számítsd föl. Km.); -h'a (n. v. s. segítség) adju-
 torium; -h'a-n (belé, há-g: belé-megy,-halad az
 erdőbe, pártjára áll) intrare, immergi, adire, ad-
 sistere: žille γεχosâm ji-χeh'âç (a népgyüleke-
 zetbe mene) intrabat in congregationem populi;
 c'ihum ja-χe-mi-h'a-mre qa-mi-tlyu mre zeχo-
 de-ç (Zb. 26/18. Az emberek közé nem menő s
 a meg nem születő egy. Km.); -χ'â (p. perf. χe-
 χin: kiválasztott) electus.

χe-χe-s (χe hely, belé-székely: betelepülő, idegen) ad-
 vena, peregrinus; χi-n, -χi-n (1. belé 2. belől,
 fog, vesz: 1. be-vesz, katonának, be-szed adót 2.
 kivesz, kiválaszt, kivon 3. megment) 1. exigere
 tributum, milites scribere 2. eximere, eligere 3.
 liberare: hauan- - (gúnyba fog = gúnyolódik)
 cavillare, ludibrio habere; -χo v. χ'axo.

χe-χoa-p'e (p. s. beömlőhely: viztorkolat) ostium flu-

vii ; -χo-n, -χu-n 1. (belé-hull,-esik,-ömlik) incidere, influere: guzevey'ο χeχun (aggodalomba esik) angor incidit alicui; -χo-n, -χu n 2. (belé-üt: ver, szuronyt szegez) infigere ; -χu-h'-in (belé, kanyarit, vesz: beléfon) implectere ; -χu-t-en (belőle hutyol: megöl többek közül) occidere (expluribus); -χ'ο (p. n. v. s. gyarapodás, kamat) accrementum, foenus, usura : - -ji'ago ç'ïχo zi-t (kamat-ja léve kölcsön az ad = uzsorás) usurarius; -χ'ο n (hezzá-gyül, gyarapodik, nő, fejlődik) accrescere, augeri: jigu χ- - (szive nő, hizik, gyönyörködik, élvez, vigasztalódik) delectari, solatio affici ; -χ'u-h'in (s. vesz: be-vál-ik, vlmivé lesz) fieri: žindu χ- - (bagolylyá lesz = bolondnak marad) stolidum fieri, ludibrio haberi ; -χ'u-n (id. belé + gyün: valamivé lesz) fieri: arazi χ- - (Ar. rāzi, rādi, elégedett lesz) contentum esse aliquo, aliqua re.

χe-j (χe hely p. je-n, jin jár, hely-es: igaz, ártatlan) justus, innocens ; χeja-γ'a (id. ság. ség: ártatlanság, igazolás) innocentia, justificatio ; χej-ç'in (id. csinál: igazol) justificare ; χej-go (id. adv.: ártatlanul) innocenter ; χej-χ'u-n (id. gyün: igazolt lesz) justificari.

χe-kχo-n (χe II ji - -: belé-gyur) infarcire.

χe-kü (id. hely, kö-z: helység, környék, vidék) locus, regio, locus domicilii.

χe-ku-h'-in (id. belé guritva vesz: belé-ványol) arte fullonica inserere ; -kû-n (χe, belé, γ'ο-u-n ordit: belé-kiált,-ordit) rugire intro Zb. 26/56.) ; χe-k' (n. v. χe-k'i-n: menekülés, kivétel) evasio, liberatio ; cceptio ; -k'e-n (hezzá,-belé-önt,-fecskend,-vegyit) infundere, inspergere, immiscere): zih'ino

psim psī-fendīby'ū χe-s-k'enç (Zb. 26/39. Az elvívő vízbe 9 tömlő vizet öntök. Km.); -k'ije-k'-in (id. k'ijin kiált, kel: hezzá-kijábál, vlhonna kiált) acclamare, exclamare; -k'ī-h'-in (hezzá, kélest, vesz: hezzá,-belé-nő) adcrecere, increcere; -k'ī-n (belőle, kel: menekül, szabadul, fut, szétvál, kizáródik) evadere, aufugere, liberari, separari, excludi: pser- - (a szusz kikel = meghal) morire; -k'ī-p'e (id. hely: menekülőhely) refugium; - -nše (id. nincs: kétségbeejtő-helyzetű) refugio carens, desperatus; χe-k'ī-ra-se (id. n. v. rászokó: menekülni tudó) in aufugendo expertus; -k'īž (p. -k'īžin: menekülő, szökevény) aufugiens, desertor; -k'īžik'ī-pe-n (id. kel, végez: egészen kimenekül) penitus evadere: 'Uγ'om sī-χek'īžik'ī-pa-o maf'em sī-χ-u-mī ze (Zb. 26/40. A füstből én egészen kimenekedve, a tűzbe engem belé te ne dobj. Km.); -k'īž-in (v. Int. -k'ī-n: megvál valamitől) separari, privari; -k'nī-γ'a (id. ság, ség: távollét) absentia; -k'oade (n. v. s. beléveszés, elpusztulás) interitus, exitium; -k'oade-n (belé-keled: belévesz, elpusztul) interire; -k'oat-ā (p. perf. s. késő, belé-halad-a t. i. az idő, későre maradt) retardatus; χek'oatā-go (id. adv. későn) tarde; -k'oat-en (belé v. Int. k'o-n kel, köl: múlik, belétezik az idő) praeterire (tempus); -k'uada-p'e (s. hely: vesződés, levertség) afflictus; -k'uade (n. v. s. beléveszés, veszedelem, veszteség) interitus, perditio; -k'uaden, -k'oat-en (belévesz, elpusztul) interire; -k'uten (belőle, hint: ki-hint, kiönt) exsperegere, effundere; -qu-n (belé, hu-z: huzódik, halasztód-ik) protrahi: Oχ'ur -quaç (az ügy, dolog hosszúra

nyúlt) res protracta est ; -qutĥ'ī-n (bé, ütve vesz Zb. 26/38 : bétör, odalbordát, zēž') infringere.

χeme, -h'a etc. v. χ'ame etc.

χe-mī-ç'ĥ'ī-γ'a (n. v. neg. -ç'ĥ'īn ki nem ismerés : tapasztalatlanság) imperitia, inscitia ; -mī-gupçis-o (ger. neg. χ-gupçisen meggondolatlanul, öntudatlanul, elsietve) inconsideranter, inconscio aliquo, abrupte ; -mī-γ'oaça-γ'a (nem belé nem tévedés : megkülönböztetés) discriminatio v. γ'oaçen ; -mī-t (p. neg. χe-tī-n benne nem lévő) qui non inest : bžĥ'am- - (számlálhatatlan) innumerabilis ; guzave-γ'o- - (aggodalomnélküli) angore carens ; -mīt-go (id. adv. benne nem léve, kizárva) exclusive ; -mī-t-īn (neg. -tī-n hezzá tartozik : el-megvál-ik) separari, discedere a patre ; -mī-tl (p. neg. -tlīn : benne nem levő, hezzá nem tartozó, nem tulajdona) improprius : f'ī ji gu- - (jó szivében nem levő, rosszakaró) malevolens ; -mī-tlh'až'-ī-f-o (ger. neg. v. Int. -tlh'a-n, fī-n bir zzi (hezzá nem birva tenni : minden ellenmondás nélkül) sine contradictione (Zb. 21/213.) ; -mī-tlīž-go (ger. neg. -tlīžīn) neγ'oç χ. (egyéb benne nem léve = véges végre) ad extremum.

II χe-n, χī-n (1. hull, himlik, hajlik, ereszkedik 2. hint || 1. decidere, spargi, proclinari, devergere 2. spargere) v. çh'a-, ç'ī-, je-, qī-k'eri-, tepçen etc.

III χe-n, χī-n (1. ak-aszt, köt 2. fog, vesz, von || li-gare 2. capere, sumere etc.) v. ç'e-, de-, f'e-, go-, χe-, qī-, p-, te- etc.

IV χe-n, χī-n (M. he-r, herdel, ker-c, kercel : 1. vág, arat, gyarat 2. herdel, fűrész 3. kercel, rág) 1.

secare, metere 2. serra dissecare 3. charaxare, rodere, v. $\text{çh}^{\text{a}}\text{de-}$, $\text{f}^{\text{e-}}$, š- , t- , u , $\text{zepi-}\chi\text{i-n}$ etc. $\chi\text{e-ne-n}$ (belé, nyer, ragad M. hi-ná-r: belé-ragad a sárba süppedő) haerere in luto . . . ; nī-n (vlmi-ből marad, elkésik valamitől) remanere, negligentia privari: $\text{H}^{\text{a}}\text{de'usit'm-i } \chi\text{enâç}$ (Zb. 26/38. Két halotti torról is lekéssett. Km.); -nī-pe-n (id. végez Zb. 26/7: egészen kimarad) penitus remanere); -oant-en , -uanten (hezzá-forgat,-srófol) clavo trochleato firmare); 'on (hezzá-szól, megszólít) alloqui aliquem: $\text{Zi-}\chi\text{a-mi-'or}$ tegri p-s-kewu-uaç (Zb. 26/88. A meg nem szólított fölállt és köhintett. Km.); $\text{-p-ç-h}^{\text{a}}\text{-n}$ (belé, mász, hág: belévegyül, beléavatkozik) se immiscere; -p-çī-n (vlmi-ből kimász, kibuvik) prorepere: Cī-kūnit'e jate $\chi\text{epç}$ (Zb. 26/64. Kicsike parányi s mégis az agyagból, földből, kimász; mi az? $\chi\chi\text{u}$ köles); $\text{-p-ç'e-pç'i-h}^{\text{e}}\text{-n}$ (vlmi-ből pisz-pisz, vesz: ki-piszkál,-vájkál) efodicare; $\text{-p-tle-h}^{\text{f}}$ (p. s. belátó, átlátó) perspicax, intelligens; $\text{-ptle-h}^{\text{f}}\text{-in}$ (s. vesz: áttekint) perspicere, discernere; -p-tle-n (belépillant, rá-néz, vizsgál, szemlét tart) inspicere, observare, scrutari, lustrare exercitum; -ptle-ž (n. v. s. összevetés, ellenőrzés) collatio; -ptlež-in (v. Int. -ptle-n : összenéz, összevet, ellenőriz számadást) conferre, comparare rationes; $\text{-p-tli-h}^{\text{f}}\text{-in}$ (vlmiből nézve vesz: kinéz, nézve eltanul) ad spectu discere; -p'-ç'i-k'o (ki-metszett k'i galy, adv. szálas, széptermetű) formam v. staturam pulchram habens v. qodan; -p'i-t'e-n (belé-nyom, -szorít) imprimere, vi inserere.

1. $\chi\text{e-se-n}$ (n. v. $\chi\text{e-n}$ IV vág, dönt; ül: törvényt ül, tanácskozik) deliberare, consiliare v. $\chi^{\text{a}}\text{se}$, zede- . .

2. **ye-se-n** (helé-vet, vet, veteményez) serere, seminare, obserere; **-se-n** 3. (id. székel: betelepszik, benne ül, lakik) insidere, considerare, sedere in, habitare apud; g'aur žilem ja-χesâ çh'ak'e (At. 74. hitetlen népek közt lakta dacára) etsi apud infidelis populos habitavisset: **-se-n** 4. **-sse-n** (1. belé-szur 2. földbe szur, ültet, belé-, ki-, szét-ültet) 1. infigere v. zī- - 2. plantare, im,- ex-plantare; **-sež-īn** (id. v. Int. átültet) transplantare; **-sse-n** v. **-sen** 4. **-še-n** (1. belé-visz, h'avejrn kutya-szarba 2. bevisz, följelent) 1. inducere 2. deferre, tradere furem; **-šyī-n** (ki-esz) consumere: **Venvej ošy' χešy'âç** (Zk. 26/41. A tehénszart az eső szétmosta, Km.); **-št-h'a-n** (hezzá, çti dermedve megy: hozzá-fagy) aggelare, congelare.
1. **ye-t** (régí obl. cf. h'e, h'e-o: ki? kicsoda?) quis?: **χet ar?** (ki az?) quis ille?: **χet-ik' jire-χ'u** (ki is hadd legyen: bárki, barki is) quisquis: **χet... χet... (ki... ki...)** alter... alter... **χet çī'am ji-γ'etlâç, χet χoabem ji-γ'etlâç** (kit a szaj, hideg, ölt meg, kit a hő) alterum frigus, alterum calor occidebat; - **-ik'** v. **ik'**.
2. **ye-t** (p. **ye-tī-n** he-zzá tartozó, vlmiben lévő) attinens, ille, qui inest: **qurlīqum-** - (qurlīq T. tat. szolgálatban lévő) officio, munere fungens; **-tâ-r** (id. p. perf. det. részes valamiben) particeps; **-t-go** (id. ger. benne léve, odatartozva, együtt) in societate, una cum: **ja-χetgo** (velük együtt) una cum illis; **-t-ye-n, -t-χī-n** (hezzá, belé, karcol: 1. hezzá-ir, bejegyez 2. ki-ir) 1. adscribere, inscribere 2. exscribere; **-tχīk'īž-īn** (id. v. Int. kiirogat) exscribere; **-tχ'e-n** (belőle tép: kiszakit) evellere; **-t-ī-γ'a** (n. v. s. részesség) participatio; **-tī-n**

(hezzá, belé, tart-oz-ik : benne van, részes) attinere, inesse, participare : kod-tlandere sji qurliqum u- χ et? (At. 69. régóta vagy-e az én szolgálatomban?) a quo tempore apud me servis?

χ et-jej (χ et 1. neki járó : ki-é?) cujus? : mī šir - -? (ez a ló kié?) hic equus cujus est?

χ e-t-l (p. -tlīn; benne lévő) id, quod inest, proprius ad. : zī-gu- - (az, a mi szivében van) id, quod in corde est; -tlado (p. n. v. s. 1. hezzá-szaladás 2. mellékfolyó) 1. accursus 2. confluens; tlad-en (hezzá-szalad, belé-foly) adcurrere, con-, in-fluere; -tlafe-n, -tle-fe-n (id. vonszol : 2. hezzá-belé-vonszol 2. belé-gyur) 1. trahere ad, trahere intro 2. imprimere; -tla- γ o-n (id. te-kén-t : meglát, észrevesz) videre, animadvertere; -tla $\acute{h}$ a-n (id. pro-tla $\acute{\chi}$ a-n : belé-bonyolit) implicare; -tlefen v. -tlafe-n; -tle γ o $\acute{z}$ -īn (v. Int. -tla γ o-n : meglát) videre aliquem ex pluribus; -tl-go (p. ger. χ etl-īn) th $\acute{a}$ - γ ap $\acute{c}$ ī $\acute{\gamma}$ a- - (igaz-ságtalan) injustus, iniquus; -tlh $\acute{a}$ (n. v. s. belé tevés, mellékelés; befizetés) appositio, adjectio; solutio pecuniae : ferek'- - (himlő oltás) inoculatio; šaj- - (teába való — befőtt) fructus conditi; -tl-h $\acute{a}$ -n (belé, dülni hagy : belé-tesz,-rak,-vegyit; befizet) imponere, apponere, adjicere, immiscere; solvere debitum etc. : zem h $\acute{a}$ lekīr- - (a seregre pusztulást hoz) exercitui necem inferre (h $\acute{a}$ lek Ar.); -t-l-īn 1. (benne, dül : benne van, benne hever) adesse, inesse, volutari in) : ji gu - - (szivében van, törekszik, szándékozik) propositum habere, studere; ji fajde χ etl- ζ (haszna van belőle) utilitatem capere ex re (fajde Ar.); ji fajde χ etlqēm (nincs haszna belőle, az előnytelen) fructu, utilitate caret; qošī $\acute{\gamma}$ a- - (barát-

sággal van) amicitiam habere; -tlīn 2. (belé-dűjt, beléereszt fulánkot) immittere aculeum, venenum; -tlī-te-n (he-zá, tul, túl, te-sz : hezzá-számít) annumerare aliquem cum: Dīγ'e quh'aγ'om u-že-me h'adem u-χ'-a-tlīte (Zb. 26/73. Ha naplemen-tekor alszol, a holtak közé téged számítnak. nh.); -tlīž-īn (v. Int. χetlīn 1. v. χe-mī-tlīžgo); χe-t'e-n (belé-töm,-du-g,-tesz.-nyom) immittere, imprimere; -t'et'-en (el-szotyósod-ik, szétfő a kása) coquendo dissolvi: Sji nasīpīr qīt'at'āç sji p'astepsīr χe-t'et'āç (Zb. 26/33. Szerencsém szétmállott, kásám szétfőtt. Km.): -t'ī-s-h'a-n (be-le-űlni megy = be-űl a szekérbe) inscendere currum; -u (p. -u-n beleütő v. çh'a-χeu; -uante-n v. -oanten; -ue-n (belé-ütőd-ik, bele-megy, túske, bane) infigi (spina, assula); -uk'ih'īn = -huk'ih'īn; -u-n (hezzá-, belé-üt) incutere: Ven-vejm kīk'e χeuam χodeçç (Zb. 26/46. A tehénszarhoz galylyal hozzacsapóhoz hasonló. Km.); -uk'e-n, -huk'e-n (belé-ökleszt, -szur) infigere (clavum . . .); -uo (p. -uo-n, uu-n belé-ütő: M. gè-m v. psī - -); -ute-n, -hute-n (belé-üt, hengerít lisztbe) ingerere, involvere in farinam; -uu-n (χe belé ī ujj, üt: ujját belé űti, dugja) inserere digitum; -'u-de-n (be, űrt töm: betölt üreget földdel) oplere (fossam); -'u-ke-n (ki-váj) excavare; -'u-sih'ī-n (benne pl. az ágyban fekve, elzengi Zb. 25/40) canendo recitare; -'u-t-le-n (beléforgat, be-csavar, szeget) clavum trochleatum torquendo inigere; -za-γ'a-n, -ze-γ'e-n (belé-nyugszik, megadja magát) se subdere, acquiescere; -zaγ'an-go (id. p. fut II. meggyőző) convincens, persvadens; -zeγ'e-ž-īn (id. v. Int. benne-nyugszik) quiscere in: Denap'em χe-mī-

zeŷ'ežir . . . (Zb. 25/12. Az, a ki a selyemágyban nem nyugszik . . .)

χe-zī-č'ik' (p. -č'ik'in hozzáértő) peritus rei vel ad rem; -zī-ŷ'ač' (p. -ŷ'a-č'e-n: gur- - szivejtő, megindító) flexanimus; -zī-ŷ'ak'a-r (p. det. χe-ŷ'a-k'-in kimentő, megszabadító) liberator, salvator; -zī-ŷ' (p. χe-χ'in belőle vevő: pser- - a szusz-t kivevő: a halál angyala) angelus animam morientis excipens (At. 82.); -z-mī-č'ik' (p. neg. -č'ik'in hozzá nem értő, tapasztalatlan) imperitus; -z-mī-ŷ'ax'o (p. neg. χeŷ'ax'on eredménytelen) emolumento carens, irritus; -žej-in (hezzá-alszik: alszik bujához, vagy bujában elalszik) dormire . . . ad perdendam curam vel dormiendo perdere curam; -že-n 1. (belé-vet pl. halász-horgot) injicere hamum; -že-n 2. (1. hezzá-vág, M. kez-d 2. kivág,-üt tüzet) 1. incipere 2. excudere, elicere ignem e silice; -žežin (v. Int. id.)

χχo (izom) musculus; χχo-š (id. p. še-n csür, izomcsürő: görcs) spasmus.

χχu (v. χu-gu: köles) milium, panicum miliaceum.

χi, χī = χe II; χi-ŷ'e-zī-n (belől, hagy izdulni, kihullat, ki-elejt) sinere ut excidat: ŷ'ubž'im qqore-pet qoc zī-χiŷ'ezīrqèm (Zb. 26/41. Kedden még a disznó sem hullatja el a sörtéjét. Km. és Nh. qqo = q'o); -h'a (n. v. s. elterjedés) propagatio; -h'a-n (belé, el-ha-t elterjed) invadere, propagari: č'ia- - (a szaj belé-hat = a hideg megveszi) corripere frigore; -h'a-pe-n (id. végez: egészen elmélyed pl. az ivásban) se tradere . . . (ebrietas).

χi-n, χī-n II—IV v. χe-n II—IV.

χῖ-s-h'â (belé, p. perf. sî-h'â-n sülve, megy : maf'em- -
(a tüzön elégett) combustus.

χῖ-vv (pro χῖ tenger, jí vvī tenger marhája : bival) bu-
balus.

I χῖ (Ad. χe syn. q'û Kin. hai det. χῖ-r, χe-r: ten-
ge-r, tengeri) mare, marinus.

NB. A török teng-is (osm. den-iz) szó is ösz-
szetet az általános turáni su (zu cf. Jap. su et
mi-zu, vi-z aqua) és ten (tömeg, nagy) részekből.

II χῖ (det. χῖ-r) ha-t (3 X 2) sex: Ni-χ', pi-ç, çhi-ç,
k'e-zaqo tlequ-j (Zb. 26/55. Szeme hat, orra három,
feje három, farka egy, lába nyolc ; mi az ? šû-zek'es,
két lovagló egy lovon); χῖ-ç' (id. ç'ī Jap. so 10
kp. kéz : hat-van) sexa-ginta (cf. Germ. Hand.)

χῖ-qo-ps (pro χῖ-kû-ps tenger, göbe, viz Zb. 12/11: a
tenger göbéje, mélyebb része) locus profundus
maris.

χῖ-n (χe-n IV : arat, vág stb.) metere, secare.

χῖ-š-īn (χe-šīn ki-visz, meghuzza a cérnát varrásnál)
protrahere, adstringere filum suendo: Tlχoqotl-
fizīm udanek'er ççe χῖšme je-γ'ebīde (Zb. 26/4.
A parasztasszony háromszor huzza meg a fonalat
s úgy vet bogot. Km.)

χῖ-tχ'urīmbe (χῖ I hob, hab : tenger-hab) spuma ma-
rina ; -t'ua-ç' (id. kett-é, csináló : félsziget, a mely
a tengert ketté vágja) peninsula ; -ūfe (id. elé-
vonó : tenger-part) littus, ora maritima ; χῖ-v (χi-vv
tengeri barom : bival) bubalus : χῖvīm ja-sâ že-
mīž' χodeç (Zb. 26/46. A bivalokhoz szokott te-
hénhez hasonló. Km.) ; - -gu (id. χ'û, ka-m : bi-
val-bika) bubalus mas, taurus ; - -ī-fe (id. bő-r,
bival-bőr) corium bubalinum.

χῖ-ž-īn (v. Int. χi-n IV arat) metere.

- I $\chi\omicron$, $\chi\upsilon$ (Jap. ho ignis 1. hō, hev, he 2. hō-szinū 1. calor 2. candor 3. candidus).
- II $\chi\omicron$ (Jap. ko, fine powder of any thing || 1. res minuta, pulverisata 2. milium Rad. M. ho-mu hamv) v. fa-, sa-, 'upsa-, pša- $\chi\omicron$ etc.
- III $\chi\omicron$ (id. Suff. dim.)
- IV $\chi\omicron$, $\chi\upsilon$ (M. hu-r, hur-ka: in, ideg, ér) nervus, tendo, arteria, vena v. $\chi\omicron$ oare, tlīnt $\chi\omicron$.
- V $\chi\omicron$, $\chi\upsilon$ (syn. $\gamma^{\circ}\omicron$, go 1. Névrág 2. Igeirányító) 1. Suff. casus: a) Lativo-dat. b) Terminativus c) Adv. d) Ablativus 2. Praef. v.: Fe'um nē χ° ri nē χ° 'af'o, bzap'c'em nē χ° ri nē χ° onde γ° 'o, uj ç'ib ji-p-tlh'ame p- $\chi\omicron$ -mī-h'ō, bezerim te-p-h'ame p- $\chi\upsilon$ -a-mī-çe $\chi\omicron$ (Zb. 26/54. Méznél édesebb, ólomnál sulyosabb, ha hátadra teszed, vinni nem birod, ha a piacra viszed, tőled meg nem veszik, mi az? — žej, álom) NB. In hoc aenigmate notanda sunt gerundia in o pro praedicativo, dein usus xo cum verbis negativis: p- $\chi\omicron$ -mī-h'ō (nequis ferre v. h'en, h'in,)
- $\chi\omicron$ oa-be, ($\chi\omicron$ I bō, hē-bō: hé, hēv, hō, meleg) calor, calidus: $\chi\omicron$ oabe-ç (meleg, hőség van) calidum est; - χ° u-n (id. gyū-n Jap. ho-teru: hevül, meleged-ik) calescere; $\chi\omicron$ oab-ž' (id. aug. hē-bō-s: heves, verekedés, erős szél) vehemens, fortis impetuosus.
- $\chi\omicron$ -are ($\chi\omicron$ IV in 'a-r álló, levő: erősinu ló) nervosus, fortis (exquus).
- $\chi\omicron$ oar-ze-n ($\chi\omicron$ -n II v. Int. kanyarog, syn. ge-re-z-in: karing, kering) circulari.
- $\chi\omicron$ -a-ze (pro $\chi\omicron$ -ze, hozzá-forduló) žuap-īm- - (feleletkész) promptus respondendo (Ar. žewāb).
- $\chi\omicron$ -ba-z ($\chi\omicron$ oabe aug. Zb. 25/65: hevedesség, szenvedély)

ardor ad rem; χo -be = χoa -be; χo -be-n (id. igésítve: hevül, melegedik) calere, calescere.

χo -bī-de-n (χo V hoz, hez, ra, re nézve, meg-tart: megfogható valaki által) capi posse: da- χo -bīdīn-qēm (dī-ja mi nekik megfogás nélkül: minket megfogni nem tudnak) illi nos capere non possunt; -bž'ī-t χe -n (id. belé, 'u-b-ž'ī- belé-köp, belé-töp) inspuere; - ϕ 'arī-'o-n (id. vmihez azt mndnja» fejemre: Ar. 'ala rāsī l, szivesen: kedve telik vlmiben, örömet tesz) placitum esse, lubenter facere; - ϕ 'a-rī-ue (n. v. s. törődés, vesződés) sollicitudo, cura; - ϕ 'a-rī-ue-n (id. fejét üti: törődik, gondoskodik, közbejár) cura affici de re, curare, intercedere; - ϕ 'ā 1. (p. perf. - ϕ 'en csinál: bezárt, betett ajtó, ablak) oclusus; - ϕ 'ā 2. p. perf. ϕ 'e-n, tud: hozzá-értő, ügyes) peritus, habilis; - ϕ 'e-n, - ϕ 'ī-n hozzácsinál: 1. csinál, tesz, okoz, vlkinek vlmít, közre-működik 2. be-tesz ajtót, ablakot) 1. facere, afficere, cooperari 2. ocludere: 'a- - (kezét neki emeli) brachium adducere, admovere: gu ϕ 'e γ 'u- - (szánakozik, könyörül) misereri; - ϕ 'e-n, - ϕ 'ī-n 2. id. sejt, ért vmihez, ügyes vlmiben) gnarum rei, peritum, habilem esse.

χoda - γ 'a (Rad. γ 'u-t nedü, ság, ség: légnedvesség) udor aeris.

χo -de (p. -de-n ho-tar-t, egyezik: 1. egyező, hasonló 2. olyan forma) 1. similis 2. ejusmodi, talis; - ϕ 'ī-n (id. csinál: hasonlót csinál, utánoz) imitari; - -go, χod -o (id. adv. hasonlóan, szerént) similiter, pariter, eodem modo; secundum; - -gu-j (id. i és, is: éppen úgy) aeque, pariter, eodem modo; -de-n (hozzá, tar-t: belé-egyezik) consentire.

χod-iz (χode, jiz, iz özön »hasonló özön« || *similis copia*) a-b- - (annyi) tantus (anglice »that much«) mīb- - (ennyi) tantus (Ang. »this much«) sīt- - ? (me-nnyi ?) quantus, quantum ?; - χ^ungo - χ^un-o (hasonló mennyiség gyűvőleg = körül-belül) circiter.

χodo = χode-go; -fa-ç, -fa-çe (p. χo-fa-çe-n ho, fel, ér: 1. érdemes, méltó, hozzávaló 2. képes) 1. dignus 3. conveniens 2. competens, potens; -fa-çe ja-ç'en (kielégít) satisfacere alicui; -façek'e (képest, illetőleg, szerént) secundum, respectu; -fa-çe-n 1. (1. föl-ér: érdemes, méltó, ill-ik 2. képes) 1. aequivalere, dignum esse, decere 2. posse; -façen (id. n. v. érdem, érdemesség) meritum: -jetin (jutalmaz, jutalmul ád) remunerari praemio; -façe-r (id. n. v. det. 1. érdem, méltó volt, illőség 2. képesség) 1. meritum, decencia, facultas; -faç-o (id. ger. adv. méltóan, illőleg) digniter, decenter; χof' (p. -f'in: illő, alkalmas, találó) aptus, idoneus, commodus: çĩγ'ĩnĩr χof'-ç (az öltöny talál) vestis comoda est; χof'-go (id. adv.); -f'e-ze-n (oda-el-dob) projicere; -f'i-n (talál, illik, vlkihez jó) idoneum, commodum, benevolum esse; -f'inç (az neki éppen jó lesz) id ei conveniet; -f'ni-γ'a (id. n. v. jóindulat, hajlandóság) benevolentia erga; -gubž' (n. v. s. reáförmedés) iracundia effervescere; -gu-bž'i-n (reáförmed) iracundia effervescere; -guzave (hozzá n. v. guzaven: gond, törődés, bú-gond) cura, sollicitudo: th'amĩk'em- - (a szegényekről gondoskodás) sollicitudo pro pauperis; -γ'a-de-n (hasonlónak tart) similem habere, comparare; -γ'a-façe (n. v. s. méltatás, becslés) aestimatio; -γ'a fa-çe-n,

χο-γ^εεφε-n (méltat, értékét, árát szabja, becsül) dignum habere, aestimare: -γ^α-γ^υ (n. v. s. megengedés, megbocsátás) venia, remissio, excusatio; -γ^α-γ^υ-n (rá-hagy száradni hibát: megbocsát) veniamdare, ignoscere, excusare: qī-s-χο-γ^αγ^υ (ments ki engem) excusa me; -γ^αh^ε (n. v. s. küldés, lábatlanra nézve) missio, rerum portandarum; -γ^α-h^ε-n, -γ^α-h^īn (vitet, küld, lábatlan dolgot) mittere res portandas; -γ^α-k^ο-n (id. oda-meneszt, küld) adire facere, mittere personam; -γ^α-k^υt-en oda-mozdit, közeledni hagy) sinere ut adeat, admovere; -γ^α-p-sīn-ç^ε-n (megkönnyit) allevare (mobile reddere); -γ^α-ša-γ^α (n. v. γ^α-še-n gacsibává tesz: ravaszság) versutia, astutia; -γ^α-t-le-n(-tl^ε-n valamivel öl: gyötör, kinoz) cruciare (fame, siti); -γ^α-ze-n (oda-fordit,-irányit) advertere; -γ^εεφε-n = -γ^αφε-n; -γ^ε-χ^εj-in (onnan hagy mozdulni: elmozdit) dimovere; -γ^εšaγ^ε-be (-γ^αšaγ^α, bő: nagyravaszság) valde astutus; -γ^οt-īn (szerez, talál vlki számára) acquirere: ^εu-vī^αp^ε γ- (vlkinek állást szerez) munus, locum alicui videre; -h^ε-n (1. vlki-hez,-nek visz, hord 2. elvisz) 1. affere 2. auferre: bzeγū- - (nyelvre vesz = rágalmaz) obtrectare; -χο-n (rá-hull, esik) accidere; -χ^εj-in (id.1. odamozdul 2. elmozdul) 1. admoveri 2. amoveri; -χ^υ-f-īn (s. fīn, bir: vlkinek vlmivé lehet) fieri posse: sebep sīp-χο-χ^υfme (hasznos én neked ha lehetek) si ego tibi prodesse possum (sebep Ar. sebep causa); -χ^υ-n 1. (1. vlkihez gyün, jó gyalog 2. alkalmas lesz, megtörténik, sikerül) 1. advenire pedibus 2. accidere, contingere, idoneum, commodum fieri: žaq- - (vlkivel szembeszáll) se opponere, adver-

sari; $\chi\omicron\chi^{\prime}$ un 2. (id. p. fut. alkalmas, kényelmes, k ztyben l v , megfelel ) aptus, accomodatus, conveniens; $-\chi^{\prime}$ un 3. (id. n. v. p lda, a mi vlmire illik) exemplum.

$\chi\omicron$ -j 1. ($\chi\omicron$ I. aug. h -szin  || candidus v. $p\chi^{\prime}a-\chi\omicron j$).

$\chi\omicron$ -j 2. ($\chi\omicron$ IV in,  r, p. ji-n n , eres növény: k ris-fa) fraxinus v. k'ej.

$\chi\omicron$ -j 3. ($\chi\omicron$ V je, ji); $\chi\omicron$ -j, $\chi\omicron$ -je (p. -je-n, -jin 1. kell- , ill ) debens, decens; - $\chi^{\prime}u$ -n (id. gy n: sz ks gess  lesz) necessarium fieri.

$\chi\omicron$ -j- $\gamma^{\prime}a$ - i-n, $-\gamma^{\prime}e$ - i-n (hoz, hez, nak, nek hagy-ja sz ni: szövet) texi facere pro aliquo; $-\gamma^{\prime}a$ - 'e-n (id. hagyja osanni: hozzá-kezd t) facere ut quis incipiat: sji c'ejem ji d nm  $\chi\omicron j\gamma^{\prime}a\acute{z}'e$ (At. az  n sz r m varr s hoz, t z s hez kezdess); $-\gamma^{\prime}e$ -h'e-n v. h'i-n (id. oda-küld vitet tárgyat) admittere (res portandas); $-\gamma^{\prime}e$ -l'i-b 'e-n (id, Zb. 12/40 hagy lan-gon meg-sülni: pirit h'h'ar árpát) torrere.

$\chi\omicron$ ji- χu (p. s. ho, he, ig: kellő-ig, a mig csak kell, elegendőleg) satis superque, quantum satis; $\chi\omicron$ -ji-n -(je-n, -jji-n ho, he, j -r Rad. M. k -j és ke-ll pro kej-l: kell, kiván, akar) debere, oportere, velle, optare: $\chi\omicron$ j-  (kell, szükséges) oportet, necesse est; $\chi\omicron$ j-q m (nem kell, nem szükséges) non est necesse u- $\chi\omicron$ j-qa ? (neked nem kellene-e ?) vis-ne annon ?; se-j 'en s- $\chi\omicron$ j  (indulnom, men-nem kell v. je- 'en) debeo abire; u-z- $\chi\omicron$ jr (a neked kellő = az, a mi neked kell) tibi necessarium; u-zeri- $\chi\omicron$ j (a neked éppen kellő, a szükséges) necessarium.

I $\chi\omicron$ j-in (v. Int. $\chi\omicron$ n II gurul v. qide $\chi\omicron$ jin).

II $\chi\omicron$ j-in (v. Int. $\chi\omicron$ -n IV ha-j-t || agere v. de $\chi\omicron$ jin.)

$\chi\omicron$ -jj-  ($\chi\omicron$ jj-in, $\chi\omicron$ j n p, perf. -jjin, -ji-n: kellő, ill )

quatīn- - aχ'šer (a megadni kellett pénz) pecunia, quae solvenda erat.

χo-j-mīzeš (belé p. neg. jezeš-īn belé nem fáradó : veszekedni szerető) altercator.

χoj-t (perf. -jin : kellett, illett) oportebat, necesse erat; χojt-a-qēm (nem kellett volna) non erat necesse.

χo-jž'e (n. v. s. hozzákezdés, kezdet) initium; -je-ž'e-n (hozzá, je-ž'e-n osan : neki-indul, hozzá-kezd, készül, vállalkozik, akar) aggredi, incipere, moliri, suscipere, velle : ž'īr qīχojž'e (szél támad) ventus cooritur; 'oχ'u-m - - (ügy-höz, dologhoz kezd) operam aggredi; ž'īr qīχojž'e (szél támad) ventus cooritur; -j-ž'e-n (id. szór-ja : oda-vet) adjicere; -k'o-n (id. kel : hozzá-, felé-megy) adire : abī u-χok'oame (affelé te menve ; azt illetőleg) quod ad illud attinet; -laž'e-n (dolgoztk, szolgálatot tesz vlkinek) opus facere, operam dare alicui : qošim χolaž'er-i jaž'em χeγ'uth'ar-i zeχodeč (Zb. 26/12. Rokonnak dolgozni s a hamuba huzgyozni egy. Km.)

χo-m (χo II Jap. ko obl. kicsi-ben, cf. M. ko-m-or, kom-oly : lassu, csöndös) lentus, tranquillus; - -c'ukü (id. dim. lassu-cska) lentulus; - -gore (id. gyará-nt : lassacskán) lentule.

χo-me-j-go (ger. -me-jin : kellenlenül, nem akarva) nolenter; -me-ji-γ'a (id. n. v. nem kívánás) involentia; -me-j-in (pro -mī-ji-n v. neg. χo-jin : nem kíván, nem akar, lemond, visszalép valamitől) nolle, renunciare.

χom-go (χom adv. lassan, könnyedén) lente, leviter.

χo-m-γ'aγ'u-n (pro -mī-γ'aγ'u-n v. neg. -γ'aγ'un rajta száradni nem hagy : boszut áll) ulcisci.

χom-χom-gore (χom dupl. adv. Jap. koma-gomato

minutely ; lassan, fokozatosan, apránként) *lente, gradatim, minutim.*

χo-mī-de (p. s. hozzá nem illő, nem hasonló, egyenlőtlen) *incongruens, dispar; zīm-ik' - -* (egyhez is nem tartozó; semmiféle) *nullus: P-χomī-de pīšeγ'um mīγ'o u-jç' (oյç' Zb. 26/17. A hozzád nem való ismeretség szerencsétlenné tesz téged. Km.); -mī-de-n* (hozá nem tart: nem egyezik belé, tiltakozik; ellenszenvet táplál) *non consentire, contradicere; -ī-γ'a* (id. n. v. belé nem egyezés, tiltakozás) *dissentio, contradictio; -mī-façe* (neg. *-façe*: 1. hozzá nem méltó, illetlen, lealacsonyító 2. lealacsonyítás) *indignus, indecens, de-honestans 2. de-honestatio: -ç'e-n* (id. csinál: megbecstelenít leányt) *pudicitiam eripere; -zī-'an* (id. szól: gorombáskodik) *impudenter loqui; -mī-f* (p. neg. *-f'īn*: nem alkalmas, nem arra való) *inhabilis, ineptus: Zīm - h'adriye k'oqēm (Zb. 26/37. Senki sem megy a másvilágra, a ki valamire alkalmas nem volna. Km.); -ī-γ'a* (id. ság, ség: alkalmatlanság) *ineptitudo. incommiditas; -o* (id. adv. alkalmatlanul, ártalmason) *inepte, nocenter; -mī-γū* (rá nem hajtó: hanyag, együgyü) *negligens, incallidus; -γ'a, -γ'e* (id. ság, ség: hanyagság, lomhaság) *negligentia, segnis indoles; -mī-γ'u-n* ((. neg. fut. *-γ'un*: nem arra való, meg nem felelő) *ineptus, incongruens: -o* (id. adv. meg nem felelőleg) *incongruenter; -mī-kef ç'i-n* (hozá kedvet nem csinál Ar. kejf: elveszi a kedvet vlmitől) *frangere aliquem.*

χom-īn (*χom* igésítve: lassuskodik) *cunctari.*

χo-mī-p sa-tl-o (ger. neg. *-psatle-n*: zugolódás nélkül) *sine murmuratione; -mī-saq* (*saq* T. tat.

cautus: nem óvatos) incautus; -mī-zaç'-o (hozzá nem egészen v. zaç'e: mellette el) praeter.

II χο-n, χu-n (1. hull, omlik, esik, ömlik 2. forog, gurul 3. forgat, fon, gurít Jap. huru, furu id. 1. cadere, labi, ruere 2. verti, volvi 3. vertere) v. sub. çī, ç'e, de, go, χe, ji, qi, pī, te, 'u etc.

III χο n, χu-n (kap, fog, vesz, tart [capere, tenere) v. sub. ç'e, gurī, h'a, qaç'e, 'u etc.

IV χο-n, χu-n (1. huty-ol, üt, üz, hajt 2. ken, dörzsöl, reszel) 1. percutere, pellere 1. fricare, limare v. sub. çī, ç'e, de, χe, χο, pχ'a, t, 'u, zego etc.

χονç'-ej (n. v. χονç'i-n v. 'u -, szítálás, rossza: korpa) furfur.

χο-nī-k'on (pro -k'in vlmiből maradás v. nēn, nīn: hiány) privatio, defectus; χο-nī-n v. χuane-n.

χο-n-sa-p'e (pro χu-m magról szálló burok: polyva) palea v. kon-sa-p'e.

χο-'ο-n (hozzá mond M. gyo-v-on, gyó-n: mond vlkinék) dicere: th'a- - (istenre mond, esküszik) jurare per deum; -pçef'e-n (vlkinék nyakát javallja: ajánlkozik vlmire) se, vel operam suam offerre; -pe-n (hozzá pönyegel M. kö-peny, köpenyeg dim.: ráölt, felöltöztet, diszit) induere, vestire, ornare; -pežin (id. v. Int.) -p-t-li-n (zigorim jigu

- -; vlkire szive felgyul) ira succendi contra aliquem; -p'iz-īn (végig, fel-nevel) educare, enutrire; Fiza-bem ji bīn je-p'iz', tl'iγ'u-abem ji bīn χop'iz'ir-qēm (Zb. 26/12. Az özvegy nő gyerekét fölneveli, de az özvegy-férfi gyerekét nem tudja fölnevelni. Km.); -p'k'e-n (belé-bökken, buk-ik) incidere; Gedž'ej zežale psī-vve χop'k'e (Zb. 26/22. A pajkos csibe a forró vízbe bukik. Km.)

χο-re pro χο-'are, .

χο-ἴν (v. Int. χο-n forgolódik || versari v. h'aryοῖν ;
 χοrze-n (id. cf. gerezin kering) circumvagari.

χο-saq-o (saq Tat. adv. óvatosan) caute.

χο-š = χχοš (görçs || spasmus)

χο-še-n (oda-hord, szállit) apportare ; -še-k'-in (el-vi-
 sel) perferre : Guγ'οjh' zīmītlay'ua ššīm γ'οguane
 χοšek'qēm (Zb. 26/44. A nehézséget nem próbált
 ló a tartós útat nem bírja ki. Km.) ; -šχīd-en
 (rajta rágódik : szemrehányást tesz) opprobare ;
 -šχīn (meg-esz) comedere v. χο V NB. ; -šī'a-n
 (Zb. 26/22. vlmihez türelme van) patientem se
 praebere ; -šī-jin (nyújt : neki-szegez pistolyt) sclo-
 petum minutius obvertere ad aliquem ; -te-gi-n
 (kiűsé fölemelkedik) se aliquantum attollere ; -th'a-
 usīχe-n (panaszkodik valamiért) queritari ; -tχi-n
 (hozzá-, oda-ir) adscribere ; -tī-n 1. (oda-ad, jip-
 sem lelkét) animam dare ; -tī-n 2. (χυ-tī-n cf.
 M. ho-tá-r, hatá-r, vlkihez tartozik) attinere ad :
 (Zb. 21/186 žī-t-'ank'-ik' dī-χutqēm, szólnunk is
 ránk nem tartozik) et dicere ad nos non attinet ;
 -tle 1. (hozzá, n. v. t-len rétel || plicare) - f'a-tle
 zīγ'axon (Zb. 12/9. id. Allit. négy térdre ereszti
 magát, állat) procumbere in genua (animal) ; -tle
 2. (n. v. s. gyötrődés, nyomor) cruciatus, miseria ;
 -tle-n (vlmiért dül, hal : szenved, éhséget, gyöt-
 rődik, kinlódik) cruciari fame, siti ; opprimi cura,
 miseria ; -tl'ī-ç'e-n (vlkinek dolgozik, szolgál) ser-
 vire, operam dare alicui ; -tl'īk-īn (meghal) mori
 ex numero : žīndu z-dege h'ablem zīgor ja-
 χο-tl'īk' (Zb. 26/73. A falu-negyedből, a hol a
 bagoly szól, valaki meghal. nh.) ; -ze-n (rá-szánja
 magát, neki-fog) se advertere rei, incipere ; -ze-r
 (id. p. det.) - - zīγ'azaç'e (a kezdetet teljesítő :

mester, tapasztalt) expertus, habilis (incepta per
ficiens); -zī-č' (p. -č'īn vlkinek csinál) detχene
zīm nemis - - (becsülettudó) plenus observantia;
-že-n (hozzá-osan-, szalad) accurrere.

χu I—V = χo I—V.

VI χu (pro χe intro, u tu: χu-mī-u noli incutere v.
belay', χe-un)

χuaba-γ'a (s. ság, ség: hőség, szárazság) fervor, sicci-
tas; χua-be = χoa-be; -be-n (hevül, melegszik)
fervere, calescere; -be'uz (forró betegség) mor-
bus, febris ardens; -b-ž' = χoabž'.

χuan-č'e-n (χun (hullni, csinál: ejt szitával, rostával
Szék. rostál) cribrare: Ji-g'aba 'o, c'īnk' ī-ft (ji
ftī Zb. 26/59. Az ódalát üsd és szarik a fara, mi
az? Kuzanek'e čī-χuanč'ek'e, a rosta, azzal ros-
táláskor).

χua-ne (n. v. s. M. gúny: szidás, gyalázat) invectio,
ignominia; χua-ne-n, -nīn, (χo hozzá-neki-kap,
fog: szid, gyaláz) invehi in aliquem, ignominiare
etc.; -pâ, -pâgo, -pen v. χo-pe-n; -p-se-n (vala-
mire fel-gyul: megkiván) concupiscere.

χu-are v. χo-are.

χu-ar-ze (n. v. s. -č'e-n = χuar-ze-n hozzá, 'ar
kezet szán: 1. neki-huzza a kezét 2. készül re-
pülni) 1. adducere brachium 2. movere alas ad
volandum; -čh'a-n (pro χo-'u-č'ī-h'a-n hozzá-, rá-
ásít) oscitare ad; -čī-h'a-p'e-nše-go (hozzá érő
idő-helytelenül: rá nem érve) otium non habendo;
-čī-ne-n (vlmiért ott maraszt, el-hagy) relinquere
Fiz ših'atle χu-ča-ne (Zb. 26/5. A nőért a ló-
terhet elhagyják. Km.); -čī-tī-n (hozzá oda tart:
vonatkozik vlmire) referri ad rem.

χuč' (n. v. -č'ī-n: fej-,arc-mosás) lotio capitis.

- χu-ç'e-n (hozzá-csap: gucs-m-ol, szid) invehi in aliquem;
 χu-ç'e-p-t-le-n (oda-pillant) furtim adspicere.
 χu-ç'i-n (χu I hószinüvé csinál: mos, fejet, arcot) lavare caput cf. ž'iç'in, th'aç'in.
 χu-gű (χu II Jap. ko lisztnek való, gu ma-gu, ma-gv cf. Jap. ko-me liszt-szem rizs: köles) milium.
 χu-γ'a-ze-n (hozzá-, neki-fordit) advertere: Gedûm jic'ib maf'em χuγ'azeme ç'ia χ'unoç (Zb. 26/76. Ha a macska a farát a tűz felé fordítja, hideg lesz. Nh.)
 χu-χe-sse (χu II köles belé-szórás: magvetés) satio.
 χu-j (pro χo-j M. ké-j akarat, kellés || libitum, libido, voluntas); - -mī-ti-n (neg. - -tīn kéjt nem ad: kényszerit) cogere.
 χuj-t (id, p. n. v. - -ç'in kéj-tartóvá csinál: engedélyez, följogosít) permittere, potestatem, libertatem dare; - -tī-n (kéj-tart: akarattal, joggal bir) libitum, potestatem habere; - -tīn-īγ'a, - -tnīγ'a (engedély, jogosultság) permissio, jus, facultas.
 χu-j-tlī-n (hozzá; je-tlī-n neki ötlík: újjal fenyegeti) intentare alicui manum.
 χu-k'e (χu V hozzá, vég: ig, addig, a meddig) usque ad: jiz χ'u- - (tele gyüvő-ig == a mig tele lesz) donec plenus fiet, quoad repletur.
 χuk'-īn (pro χe-uk'īn belé-ökleszt, gombol || vestem globulis constringere v. zeble- -)
 χu-q'o (p. χu-n II dim: hulladék, polyva) palea.
 χu-ma-γ'a (n. v. -me-n megőrzés, megtartás) custodia, conservatio; -ma-k'o (id. kelő: őrszem, vigyázó) speculator; -mā (id. p. perf. óvakodó) sibi cavens: χumār th'amik' jeχume (az óvakodó istennek is óvottja) se conservantem et deus conservat;

-me (id. p. n. v. ör, védő, védelem) custos, defensor; tutamen; -meh'a (kuvasz kutya) canis tutelaris; -me-n (hozzá, rá-fed, borít: 1. befedődik, hóval a föld, uesk'e ç'ī- - 2. kémelek 3. óv, őriz 4. kimé-l, megtakarít) 1. tegi, terra nive 2. speculari (se obtegere) 3. tegere, custodire, conservare 4. recondere, parcere.

χ'u-mī-ç'īk' (pro χe-u- - belőle te nem sejtet: észre nem vehető) imperceptibilis; -go (id. adv.)

χu-mī-γ'aγ'un-go (p. neg. fut. II -γ'aγ'un rajta hagy száradni: meg-bocsáthatatlan) irremissibilis; -mī-γ'otīžin (vlkinek nem szerez: bγ'adih'ap'e- - kereken elutasít) recusare de re (aditum alicui non dare).

χu-n II—IV = χon II—IV.

χu-ne-mī-s (hozzá, p. n. v. neg. ne-sin oda neki nem erő: 1. elégtelen 2. hiány, kár) 1. insufficiens 2. defectus, detrimentum.

χu-pc'ī-ne (χu II köles, köles-liszt, facsar, gyur: tészta) massa farinaria.

χu-psī (végig viz vizes, nyers h'ep'ece - - Zb. 12/47. friss, nedves kopic) vermis recens.

χu-r-a-mī-γ'a-t (hozzá reá ja-mī γ'a-t nem hagy-ják: meg nem engedett) inconcessus; χu-ri-γ'at-īn (hozzá, reá, hagy: megenged) concedere alicui; -ri-qu-n (hozzá-ér, nyulik; 1. elég 2. kielégít) 1. satis esse 2. satisfacere alicui.

χu-š (pro γ'u kō šī só: só, kő-só) sal v. šī-γ'u, šu-γ'u.

χuten (v. Int. χu-n IV hutyol, üt)

χu-tī-n v. χo-tīn; -tlī-χ'u-n (vlkinek keres, nőt) uxorem petere pro aliquo; -tlīχ'u-r (id. p. det. fiz - - leánykérő) procus.

χuvi (pro χo hozzá, fi, f-ji ön-ök . . . ja, je): Sī-z-

çĩm - -'oyũ çĩaqèm (29/35. az én hova tartozásomhoz magának köze [ügye] nincs) cujas ego sim, quid ad vos? -ze-ble-çĩ-n (összegyűjt, vendégségre) undique congregare (ad epulas); -ze-f'e-k'-in (kitelik erejétől) posse; -zego-pĩ-n (fortyan) effervescere iracundia; -žĩ-'a-n (id. 1. vlkihez szól 2. megszól) 1. alloqui 2. infamare.

çu-ž' (çu I aug. hó-s: fe-hér) albus: ues çode - - (hó-fehér) niveus cf. M. hó et ősz; - -çĩn (csinál: fehérit) dealbare; - -ç'u-n (id. gyün: fehéred-ik) albescere.

ç' (= çç)

ç'a, ç'e (h'a, ç'a, ç'e, hé, hev || calor v. baç'a, baç'e).

ç'ad-an, -en, ç'ĩd-an (n. v. Int. ç'e-n IV gyarlík: rongy póka-rongy) panni; fascia infantilis.

ç'ade, h'ade (id p. gyarló: hulla, holt-test) cadaver.

ç'aden = ç'adan; ç'aden-ĩ-ž' (id. ősz: régi rongy) tribonium.

ç'am-bluu (-blũ Ad. bluu, p. ç'a-n IV harap, ble-u kigyó új, kigyócska: hernyó, geleszta, csalétek) eruca, vermis, lumbricus; esca pro hamo.

III ç'a-n (hurkol, bogoz, köt) nodare, ligare.

IV ç'a-n (harap, horzsol, vakar) mordere, rodere, radere.

ç'an-ze-gũ, q'anzegũ (id. harapó, horzsoló, agyar gumó-ja: 1. han-gya-boly 2. vakondturás) 1. formicarum cuniculus 2. grumus talpae cf. Ad. ç'an-ze-gu (han-gya formica) - -kçau (hangyaboly) ç'anzegure-pet ggu jeç'oferek' (Zb. 26/43. Még a vakondturás is felfordítja a kocsit Km.).

$\chi^{\prime}a-r$ (p. n. v. det. $\chi^{\prime}a-n$ III: 1. hurkolat, bog, csokor
2. csipke 3. rostély, $\gamma^{\prime}u\check{c}^{\prime}-\chi^{\prime}ar$) 1. nexus, nodus
2. limbus denticulatus 3. clathri, reticulum.

$\chi^{\prime}at^{\prime}e^{\prime}igo$ (pro $hat^{\prime}e-i-go$ hát így! véletlenül) inopinanter.

$\chi^{\prime}ej$ (n. v. s. himbálódzás, ingás; nesz) motus, oscillatio; stridor levis; - -in (v. Int. $\chi^{\prime}e-n$ II mozog, ing, himbálódik) moveri, oscillare; - -ze-p-t- $\ddot{i}n$ ($ze-p\ddot{i}-t\ddot{i}n$ lengedez a falevél) continuo agitari (folia arboris.)

II $\chi^{\prime}e-n$, $\chi^{\prime}i-n$ (M. hin-ta, hilin-ta 1. hintáz-ik ing, log
2. kanyarog 3. hergel, vány-ol) 1. moveri, oscillare 2. circumagi 3. vertere, sternere, pannum densare v. $qe-\gamma^{\prime}a-$, $p-$, $qa-te-p-\chi^{\prime}en$ etc.

III $\chi^{\prime}e-n$, $\chi^{\prime}i-n$ (1. akad, marad 2. akaszt, hurkol, bonyolít) 1. haerere, manere 2. nodare, implicare v. $\chi^{\prime}i$, $tla-$ etc.

IV $\chi^{\prime}e-n$, $\chi^{\prime}i-n$ (M. hi-ány, hi-ba, hizag; 1. romlik, törrik, szakad 2. szakít, tép 3. horzsol, karmol, sért)
1. rumpi 2. vellere, discerpere 3. radere, laedere (ungvibus) v. $\chi^{\prime}a-dan$, $-den$, $t-$ etc.

$\chi^{\prime}\chi on$ = $\chi uane$ (gyalázat || ignominia: $qo-bzagem$ adem - $\gamma^{\prime}i\chi ojh^{\prime}$ (Zb. 26/11. A gaz fiu az atyára szégyent hoz. Km.)

$\chi^{\prime}\chi^{\prime}i$ (p. $\chi^{\prime}i-n$ II háló, pók-háló) rete tela aranearum.

$\chi^{\prime}i\check{c}-t$ (p. $\chi^{\prime}i\check{z}-\ddot{i}n$ v. Int. $\chi^{\prime}i-n$ IV dim, törékeny: porcogo) cartilago.

$\chi^{\prime}i-dan$ (n. v. id. rongy) panni; - - $u-k\chi o$ (id. ajkgyuró: rongy-dugó, fojtás) obturaculum ex pannis.

$\chi^{\prime}i-de-n$ (v. Int. $\chi^{\prime}i-n$ IV Zb. 25/59: gyarlik, elhervad) marcere (juvenis).

$\chi^{\prime}i-ge$ (n. v. id. szakadás, nélküli || defectum non ha-

bens) - -bz (id. bzī nōstény: szűz-leány) virgo intacta.

χⁱⁿ II—IV = χ^{en} II—IV.

χⁱⁿ-k'e-l (n. v. χⁱⁿ IV szakit, k'e-l fark-tetemes: hosz-szu laska v. lask'e) italice »vermicelli«.

χⁱ-rī-ne (p. χⁱ-n II aug. hirin-ta dim. hin-ta) o-scillum.

χⁱ-sen (pro? χo-sen hozzácsődülő: lacikonyha) po-pina.

χⁱ-tig' (p. χⁱⁿ IV tépó, dīg' dühös || dilaniator furius) - -ji bane (az ördög tüskéje: bösz, vadállati) fu-ribundus.

χ^o (p. χ^{on} III: tartó, őrző || tenens, custodiens) v. 'a,-bženī- qazī-, melī-, ši-. šiġu- etc. χ^{oate}-n (v. Int. id. meg-fog,-kap)prehendere; χ^o-χ^u (n. v. s. elfogadás) acceptio; - -n (p. id. gyűn: fogad, üdvözöl) accipere, salutando accipere; χ^{om}-be (p. id. bő; a fogók = ujj-ak || capientes partes v. 'a- -)

II χ^o-n (1. köröng, kanyarodik, gurul, gördül, ömlik, szaporodik 2. gördít, forgat, cserél, horgaszt " 1. ambire, verti, volvi, fundi, augeri 2. vertere volvere, mutare, curvare).

III χ^o-n (1. fog, tart, őriz 2. köt) 1.prehendere, tenere, custodire 2. ligare.

IV χ^o-n v. χ^u-n IV.

χ^{on} (etc. v. χ^{ua}-ne etc.)

χ^{ot}-in (v. Int. χ^{on} III v. qi-p- -)

χ^{oż}-in (v. Int. χ^{on} II M. haz-ud, haz-ug, másító: cserél, másít, fölvált) mutare, permutare, substituere.

χ^rine v. χ^{ir}ine.

I χ^u (gu II ma-gu Szék. ka-m: him) mas animalium.

II $\chi'u$ (p. $\chi'u$ -n I—IV.

I $\chi'ua$ (p. perf. $\chi'un$ I érett) maturus: - -go (id. adv.)
- - $\gamma'a$ (id. ság, ség: érettség) maturitas.

II $\chi'ua$, $\chi'ua$ (p. perf. $\chi'ua$ II: meg-lett,-történt, esetleges) id, quod accidit, accidens, perfectus: zī ma-
ze- - ζ (egy hónapja múlt) ex uno mense; - -go
(id. ger. adv. történetesen) fortuito: sīt χ odiz sī-
hat $\chi'uago$ p- ζ' ere? (At. 54. hány óra lettét tu-
dod-e?) scisne quota hora sit?

$\chi'uak'o$ -n (n. v. $\chi'un$ IV lat. kel: legelőre megy) ire
ad pascuum.

$\chi'uambe$, $\chi'uatē$ v. $\chi'ombe$, $\chi'oaten$.

$\chi'u-f'i-\gamma'a$ (p. $\chi'un$ II jó-ság: kincs, vagyon, jólét, fény-
üzés) thesaurus, bona, luxus; $\chi'u\gamma'a$ (id. p. perf. II:
1. meglett 2. eset) 1. factus 2. eventus: $\chi'u\zeta'im$
qī χ' aygo- - (At. a vasból kivéve lett: vaskészit-
mény) res e ferro fabricata.

$\chi'u-k'e$ (p. $\chi'un$ IV dim. legelő marha) pecus pa-
scens.

$\chi'um-ik'$ (ger. $\chi'un$, $\chi'ume$, léve ik' is | et si fiat v.
sītgo)

$\chi'u-m-p'e$ (p. $\chi'un$ IV hely: gyöp, legelő hely || pascu-
um) - -f'eg' (id. p. f'e-gī-n fel-kercel, -rág, bo-
gá-r: hangya) formica; - -ī-b $\gamma'i$ (hangya-derék:
karcsu termet) corpus gracile.

I $\chi'u$ -n (cf. $\gamma'u$ -n I M. hó: 1. őszül 2. érik) 1. cane-
scere 2. maturescere.

II $\chi'u$ -n (M. gyű-n, gya-v-ul: 1. jő, lesz, történik 2.
kell 3. -hat,-het 4. köröng, horgad) 1. e-venire,
fieri 2. debere 3. valere, posse 4. pro $\chi'o$ -n II
verti, curvari etc. v. $\zeta'i$, de, $\chi'e$ -, $\gamma'o$, qa, na-, ne-,
'o, pe, te, tīi etc. $\chi'un$ - ζ (lehetséges) possibile
est; $\chi'unk'e$ - - (meglehet) fieri potest; $\chi'un$ -o- ζ

(megjárja) valet, valebit; s-tlay'ü-γ'urqèm (nem nézhetem) non possum videre : ç'i-mī-χ'u-k'e ze-rīχ'-o [u-o] ç'i (Zb. 26/34. Ha nem lehet, csinálj úgy a hogy lehet. Km.)

III χ'u-n v. χ'on III.

IV χ'u-n (Rad. M. ha-r, ho-r-ny, hu-r-ny etc. 1. harap, rág 2. horzsol, va-kar, vāj) 1. rodere, pasci 2. radere, scabere, scalpere, strigillare v. sub cant-, ç'ete, qejt, t'e etc. Nasīp zi'am ji h'a huž jex'u (Zb. 26/48. A szerencsével birónak ebe füvet legel. Km. nasīp Ar. nasib.)

χ'un-ç'e (n. v. s. kurkászás, rablás) actio rimandi, raptura; - -n (χ'un IV ç'en csinál: 1. kurkász 2. rabol, kifoszt) 1. rimari 2. rapere.

χ'un-go-r (p. χ'un II fut. II. det. lehető) possibilis; χ'unχodego (meglehető, csinos) probabilis, concinnis: χ'un-qem (id. neg. 3. pers. lehetetlen) impossibile est.

χ'upâ (p. perf. s. kőnött, köpött) nimis maturus; χ'upe-n (χ'un I végez M. köp-ött: tulér-ik, megérik a kelés) nimis maturum fieri, mollescere (furunculus).

χ'u-p'e (p. χ'u-n IV hely M. győ-p, legelő) pascuum.

χ'u-r (p. χ'u-n, χ'o-n II Rad. M. gör-be, győ-r, gyür-ü, hor-o; etc.) - -bīç (id. beç: görbés, görbe-hasu, vastag; lomha) ventrosus, crassus; deses.

χ'ur-ej (id. aug. 1. kar-aj, kör 2. körös, kerek, gömbölyü) 1. circus, circulus 2. rotundus: dunej- - (Ar. dunja, világ-köri: egyetemes) universalis; - -c'ikü (id. dim. Zb. 26/64); - -ç'in (id. csinál: kerekít) rotundare; - -go (id. adv. karajban, körül, körös-körül) circum, circumcirca, undique; - -in (id. igésítve: gyürüz, gurít) rotare, volvere.

χur-i-fe (id. bõr, gyürüs bõr: fodorszõrũ bõr) pellis ovina crispa.

χ'ur-ze (id. dim. horgony) ancora.

χ'u-tle-n (v. Int. χ'u-n II gyõz, halad, sikerũl) praevallere, succedere, progressum facere.

χ'už (n. v. s. gyógyulás) sanatio; χ'už-ĩn I (v. Int χ'un I: gyógyul, heged seb) sanescere; coalescere vulnus; χ'už-ĩn II (id. gyõ-z, bir, képes) valere, posse: s-e'a-çh'a s-X'užirqem (Zb. 12/10. huzom, de nem gyõzõm || traho, sed nequeo); χ'už'ĩn id.

J

I i, ĩ (syn. me, mĩ Tam. i M. i, me, e, ez || pron. dem. ad proximum: hic, haec, hoc).

II i (pro je, ji 3. sz. birtokmutató || pron. poss. 3-ae pers. çh'i-ç pro çh'aji-çĩ fej 3-ja: 3 fej || tria capita; piç pro peji-çĩ 3 orr || tres nasi etc.)

III i, ĩ, ji (belé || praef. v. in, intro).

IV i (pro i-k', i-ki: és, is tag. sem || et, etiam, cum v. neg. nec): ser-i or-i (én is te is) et ego et tu vel ego et tu.

i-gi (i I ki, kor: ekkor, most, ilyenkor) hoc tempus, nunc; ĩgirej (id. rá-járó: mostani) hodiernus.

ihı: (Zb. 21/156 ime, persze!) ecce! utique.

ik', i-ki (pro i-k'e, ji-k'e, vég-e, meg-e cf. én meg te, én aztán te, én és te: 1. és, is, sõt, meg 2. bár-) 1. et. etiam, quinetiam 2. -cunque (part. exten-

- siva) : zīç'ip-ik' (bárhol, tag. sehol) ubicunque.
neg. nusquam.
- in (pro jin Rad. M. in-ka, jon-ka).
- iz (pro jiz öz-ön, tömeg || plenitudo, quantitas v. γod-iz etc.
- ī (i gutturale; vocalis Ae-gyptiaca, Turanica, Slavica: qīpt, kīpt, Kypt, mendose Kopt)
- I ī = i (syn. mī : ī-go i-gy || sic, hoc modo).
- II ī, i, ji (M. i, é, i-ha, é-ha, i-meg : belső || interior v. ī-h'a).
- III ī (id. M. é, i : i-k, é-k, é-mely, i-mely, i-v, e-v [belé-von, vesz] : belé, belőle || praef. v. intro, ex parte interiore v. ze-ī-h'an, ze-ik'go etc.)
- IV ī (köthangzó || vocalis copulativa : žem-ī-ç'e, tehén-ke || juvenca, žem vacca, ç'e novus, recens, parvus)
- ī-γ'a-⁵u-k'ur-ije-n (pro je-γ'a hagy-ja elé gurulni : elé-gurit) advolvere.
- ī-h'a (ī II rész M. é-ha, i-ha : belső rész, máj? || pars interior, hepar?) - -lej (id. tulságos, nagy-máju : merész) audax ; - -lej-go (id. adv.)
- ī (syn. 'a, M. ú hib. u-jj : kéz || manus) : 'ī-γ'ī-n (id. akaszt, fog M. i-ge, i-gé-r, fogad, i-gé-z, megfog, megakaszt : fog kézen, karon, vesz kézbe, tart, megakaszt) manum prehendere, in manum sumere, tenere, retinere : bž'eji-īγ'o (Zb. 21/205. a csészét kezébe véve) pateram in manum sumendo . . . ; sse tγitl tγīnīm s-j'īγ'ç (én levél írásnak fogott-ja : levél írással vagyok elfoglalva) ego epistola scribenda occupatus sum ; 'īγ'-īr, 'īγ'r id. p. v. zī-'īγ'r ; 'ī-h'a (id. rész) pars, portio ; - -lej (id. végső : 1. határ 2. szerfölött) 1. limes 2. admodum ; 'ih'alej-k'e (id. instr. a leg-

nagyobb mértékben) sumimopere; ṽh'a-nše (id. nincs: résznélküli) parte carens; - -ç'in (rész nélkül hagy az osztásnál) dividendo privare parte legitima; ṽ-γī-n (id. vesz: kézbe vesz, kölcsön vesz) in manum sumere, mutuari v. qè-ṽγīn etc.

J (γ Anglicum)

I j (p. jen, jin járó, tartozó : pertinens v. je-j, ja-j, neγ'aberej, zej etc.); II j. (p. jen, jin növő, termő : fructifer v. dej, medīγ'oj, zzej etc.) III j (pro je, ji pron. poss. 3-ae pers. sing. M. -ja, -je) IV j (pro i és, is : et, etiam : agu-j pro ago-i : úgyis : ita quoque); VI j (ej: rossz : vilis malus).

I ja (i + a 1. T. 3. sz. birtokmutató 2. meghatározó) 1. pron. poss. 3. pers. plur, 2. praef. determinativum: ja-hune (hon-juk, ház-uk) eorum, illorum domus; ja-pe, a-pe (orr-uk, elő-jük: előtt) ante (nasmus, pars plurium anterior).

II ja (id, a tárgyias igék előtt mutatja, hogy a cselekvő vagy az igetárgy több : ante verba transitiva indicat pluralitatem agentis et objecti, etsi hoc in forma singulari est: aγe-m pγ'a-r ja-qute (azoknak a fa vágott-juk: azok a fát vág-ják) illi secant lignum (actio lignum secandi illorum est) v. je, m, r.

ja-'aç'e-h'a-n (ja I kezük alá hág: rajta kapják) deprehendi in re.

jabg'-i-psune (abg': üveges tornác, veranda) solarium.

ja-bγ'e (ja II p. bγen átkoz-ják: 1. szigoru 2. gonosz)
1. severus 2. malignus.

ja-c'ek'e (ja I nevükkel: névszerént) nominatim.

ja-c'iγ'u (ja II ismer-ik: ismeretes, hires) notus, celebris; - -go (adv.) - -n-īγ'a (köztudomás) notitia communis; ja-çer (id. cserélik, det. az eladás) venditio: barabank'e - (kótya-vetye) venditio sub hasta (baraban Ross. tympanum); ja-çīç (id. hozzájuk tartozó: részes) particeps; - -go (id. adv. közül) ex numero; ja-çī-mī-ç (neg. jaçīç; egyedi, magán) privatus, non communis.

ja-çītik'e (ja I n. v. çītin_x helyzet-ük; körrajz) descriptio formae vel situs rei.

ja-ç'â (ja II p. perf. ç'in csinál: megcsinált, végzett) factus, decretus: - -'oγ'u (id. ügy: végzés, döntés) res facta, decretum; ja-ç'e-go, ja-ç'o (id. ger. ç'en, tud-vá-juk: nyiltan) palam, publice; ja-ç'en (id. csinál: ji'oγ'u- - ügyét csinálják = ítél) judicare rem alicujus; ja-da-šγe-n (id. együtt étkez) una cum aliis comedere: H'aç'em jadašγe šγitlem do-p'kež'i (Zb. 26/58. A vendégekkel együtteszik és a jászolyba ugrik, mi az? bžemišγ, kanál).

j-ade (pro jiade aty-ja || pater suus, pater ejus) - -qī-ç'enâr zej (atyjától a ki-le-maradó övé: örökös) heres; jade-m j-ade-ž' (id. obl. öreg atyja: szép ap-ja, őse) proavus, atavus, abavus alicujus.

ja-dež (ja I táj-uk: náluk, otthon) apud eos, domi.

ja-f'e-ç (ja I bizásuk) - -γ'ua (megbizott, fölhatalmazott) mandato praeditus; - -mīγ'užin (id. v. Int. neg. hitelt veszt) fidem amittere; ja-f'e-f' (ja II p. f'e-f'in: tisztelt) honorabilis; ja-f'e-γu-n (id. el-

hajt: szét-kerget); dispellere plures; ja-gu-γ'a (id. szivhagyás: bizalom) fiducia, fides; ja-gu-γ'ü (említés | mentio) - -ç'üzin (említést tesz) mentionem facere.

ja-γ'a (pro eje-γ'a baj, hiba) defectus, vitium: - -je-mi-k'i-γ'a (hiba nem kelősege: épség) incolumitas; - -ze-mi-k'â (id. p, perf. ép, sértetlen) incolumis; - -tlaγ'o-n (hibáját belátja) se inculpare.

ja-γ'aç'aγ'o-go (ger. s. őket bámulatba ejtve: nyomatékoson) graviter (agere, dicere); ja-γ'a-ç'e-γ'o-n (ja II v. caus. γ'a-ç'a-γ'o-n bámulatba ejt, elragad) admirari facere; ja-γ'a-f'e-n (id. v. caus f'en: dicsőit) glorificare.

jaγ'e = jaγ'a: Gur 'uferek'me ç'alem ji-jaγ'eç (Zb. 26/31. Ha a szekér felfordul, a gyermeké a hiba. Km.)

ja-hune (ja I hon-juk: ott-hon) domi.

ja-χe (ja II hezzá, belé: hezzá-juk, belőlük || ad plures, ex pluribus); ja-χe-de-n (kiválaszt) eligere; -k'i-n (id. kel: el-ki-vál-ik) se separare ab aliis; -p-γ'o-n (id. felé-kap: előbb vesz vlmiből) prius excipere: Ja-χeder me-deχ'u, jaχepγ'or 'ah'af'eç (Zb. 26/27. A jól választó reá jó, eltalálja, az előbb vevő a nyertes. Km.); -p-tle-n (id. pillant: át-sorra-néz) perspicere (res singulas); ja-χe-s (id. p. sen ül | sedere: bīn hune - - (családos) familiam habens; -še-n (id. visz: bé-szállit) importare; -t (id. p. ten, tīn tart: közös) communis; -tlede-n (id. szalad: megrohan) irruere; -'u-p-ç'e-n (tudakol: sorra-kérdez, kérdezősköd-ik) percontari; ja-γi-h'a-n (ja-χe-h'a-n át-szökik) transfugere.

ja-γo (ja I hozzá-juk, többeknek | ad plures, pluribus);

-go-š-īn (szét-oszt) distribuere : ja-γo-m-šek' (ja-γo-mī- - p. neg. šek'in: elviselhetetlen, igen terhes) valde onerosus, intolerabilis; -še-n (visz: szállit) apportare: γ'omille - - (ellát élelemmel) suppeditare victualia; ja-γu-te-k'ī-ž'-īn (ja-γo te-k'īž'-īn le-száll | descendere v. s.); -te-mī-h'a-n (id. neg. teh'an: reá nem áll, rá nem vehető) persvaderi non posse: Jayutemih'a jayutek'īž'-qem (Zb. 26/21. A kit rábeszélni nem lehet, azt lebeszélni sem lehet. Km.)

ja-j (ja I p. jen, jin, jár: az övék) ja I qua substantivum: mī huner jaj-ç (e ház az övék) haec domus illorum possessio est.

ja-kγũ et comp v. ja-ku.

ja-kũ (ja I kö-z: a köz, között) medium, inter; - -detl (id. oda dülő: barátságos) amicus ad, - -detr (oda tartó: 1. középső 2. közvetítő 3. kerítő nő) 1. medius 2. mediator 3. lena; ja-ku-m (id. obl. között, közepen) inter, in medio; ja-ku-r (id. det. közép-szám) numerus medius.

ja-k'e (vég-ük: megük | post): - -ç'epç'an (megé lopzkodik) arreperere a tergo; - -tlī-ptl (id. től-pillantó: felügyelő) inspector.

ja-qua (ja II p. perf. qun, ver-ék: megvert) percussus, caesus; -mī-c'īγu (id. neg. c'īγun: ismeretlen) ignotus; - -γ'a (id. ság, ség: ismeretlenség) ignoratio; ja mī-ç'â (id. p. perf. neg. ç'en: nem sejtett, nem várt) nescitus, inexpectatus; - -go (id. adv. nem sejtve, tudva, váratlanul) nescite, inopinante; ja-mī-ç'e (id. 1. ismeretlen Zb. 26/61. 2. véletlen) 1. ignotus 2. inopinatus; ja-mī-ç'-o (id. pro ç'e-go ger. adv. nem tudva, akaratlanul, észrevétlenül, lopva) inscipienter, leviter, clam, furtim;

ja-mī-do (id. ger. neg. den, dīn II: varratlanul Zb. 26/65) sine sutura; ja-mī-tlaγ^u-go (nem látják módon: alattomban) clam, furtim; ja-mu-γuγ (pro ja-mī-γ^e-uγ^u nem hagyják elfogyni, el nem fogyó: mindennapi, kenyér) quotidianus (panis, qui consumi non potest); ja-mu-γ^uā (nem végezék: el nem végzett) non terminatus, imperfectus.

ja-p-čī-n (ja-p-čī fejedelm-ük igésítve: uralkod-ik) dominari.

ja-pe, a-pe (ja I pe: 1. eleve, előbb 2. elé, előre, szembe) 1. ante, initio, primo 2. ante, adversus, contra; -ji-čī-n (id. vág-ja: élébe vág) praevenire, antecedere; -jip-ā-r (pro jip^e + 'ār helye állt, volt: előd, hivatalos) antecessor; -jiti-n (id. tart-ja: többek élén áll) praesesse; ja-pe-k^e (id. instr. keresztbe) transverse, ex transverso; ja-pe-m (id. obl. előtt, elül) ante, in, a fronte; jape-rej v. jiperej; ja-p-tlīn (ja II pillant: sorra próbál) tentare ex ordine; ja-še-n (id. viz: szállit) vehere in alium locum; ja-t (ad-já-k; adomány) donum; ja-te-tī-n (id. tetin: élén áll, elüljáróskod-ik) praesesse, dominari; ja-tīn (szét-oszt) distribuere; ja-ti-ž'-īn (id. v. lnt.: részletekben megad, fizet) minutatim solvere; ja-tla-γ^o-a, -γ^u-a (p. perf. tlaγ^u: látott) visus; ja-tlaγ^u (id. látják: látható) visibilis.

ja-t^e (gyur-ják, gyurható v. t'en IV 1. agya-g [ad'a-g dim.] sár 2. agyag-ból való) 1. argilla, lutum 2. argillaceus; jat^e-γu (id. hó-szinü: mész) calx; -tek^e (id. p. s. a ki meszel) dealbator; -tek^e-n (id. ráhint: meszel) dealbare; jat^e-m (id. obl. -γetlīn: sárban fetreng) volutari in luto,

ja-[˘]u-že-γ[˘]ua (id. p. perf. [˘]uzeγ[˘]u-n 1. iszonyu, utálatos, átkozott, rossz 2. zivatar) 1. detestabilis execratus 2. procella; ja-[˘]užeγ[˘]ua-r (id. det. n. v. elégedetlenség) fastidium.

ja-[˘]u-ž' (ja I [˘]už': után, nyomában, utóbbi) post, in vestigiis, posterior; - -dīde (id. aug. legutolsó) postremus: - -dīdem ji-pe jiter (id. elején tartó: utolsó-előtti) penultimus; - -dīder (id. det. a legutolsó) postremus; - -ji-tī-n (id. tart-ja: 1. nyomában van, üzőbe vesz 2. törekszik) 1. vestigia persequi 2. petere locum: assidue operam dare): - - k'e (id. instr. következtében) ex, secundum: - -qi-nār (id. p. perf. qi-nī-n megmaradt: az utolsó) postremus.

ja-za-[˘]qo (ja I egyecske: egyenként) singulatim; ja-ze-γ[˘]ode (id. egymáshoz tartó: közös, kétódalú) communis, reciprocus; ja-ze-γ[˘]ua-kū (id. köz: egymás közt) inter se; ja-že-'a-ž'-īn (ja többeknek v. Int. že-'a-n szó-l: parancsot osztogat) praecepta dare.

jaž'a-č[˘]o (s. parázs-szinü: laboda) atriplex; ja-ž'e (ja II p. ž'e-n sül, ég: par-ázs) favilla.

jaž'e-hu-ž'e (p. jež'e-'u-ž'e járó-kelő) peregrinator; - -da-γ[˘]a-c'ī-s-h'an-go (id. ott leültető: vendég szerető) hospitalis.

I je, j (syn. ji E. 3. sz. birtok- és igetárgy-mutató M. je, ja, i ¶ pron. poss. 3ae pers. sing. indicans verbum secum objectum habere; prae Infinitivo stat abusive; hic retentum est ante verba, ubi distinctionis causa necesse est).

II je (pro e M. e, e-l: el, oda ¶ praef. v. ante verba intransitiva denotans motionem »hinc illuc«)

III je! (Int. hej! hé!) heus!

IV je, je . . . je (vagy . . . vagy) vel, aut, sive.

V je (pro ej, eje v. je-γ'e, je-γ'u, γ'otīγ'o-je etc.)

jeă-zze : (s. egyszer M. sza, sze : gyorsabban!) age
rumpe moras! je'a! (imp. s. nosza rajta!) age-
dum! je-'a-n (v. Int. je-n; huz, rân-t) trahere,
vexare: jidežk'e- - maga felé rántja) attrahere.

je-'at-īn (pro je I 'oat-īn mond-ja | dicere, narrare)

je'až'-īn (id. v. Int. je'an kiránt, kihuz) evellere, eri-
pere: Uj ne qe'am jipse je'až' (Zb. 26/16. Sze-
med kirántónak lelkét huzd ki. Km.)

je-baq-īn (je I bak-tat: át-lépi) transgredi.

je-be-hu-n, -'u-n, -u-n, je-bo-un (pro jipe orr-a, üt:
a-po-l, csókol) osculari, basiare. Cf. Dr. A. Ha-
gen »Die sexuelle Oosphresologie« p. 188—189
Nasengruss, Riechen: Kuss, küssen.

je-be-k'-in (je I bō-je kel: bővelkedik) abundare; je-
byin (id. fegy-ni: átkozza) diras imprecari; je-
by'e-n (id. by'a-n: feküsz-i, ráterül) insterni:
ç'ak'o-γuž'īm šīpχ'eç'īr jebγ'e (a hószin guba a
csitkó farát megfekszi); je-by'u-a-ne (id. by'u
kilenc, 9-én maradó: 9-edik) nonus; je-bij (id.
gonosz: a gonoszából való) malignus; - -go (id.
adv. gonoszul) maligne.

je-bla-γ'en (je II e felé kel: közeled-ik) accedere,
appropinquare: jeblay'i šχe! (Zb. 21/171. jöszte
és egyél) veni huc et comede.

je-bl-a-ne (je I blī 7, 7-jén maradó: 7-edik) se-
ptimus.

je-bleγ'en = jeblay'en, jebleγ'ež'īn (id. v. Int.)

jebou (n. v. jebou-n — jebe-hu-n: csók) osculum.

je-bzej-in (je I fel-szépít: meg-nyalja) lambere; je-
bze-nabze (Allit. bze-n szépít, tisztít, a mit el-

- tisztitanak -- szemét. Zb. 26/59.) sordes, purgamen; je-bžin (id. olvas: reá-olvas) incantare.
- je-ča-ne (je I ççi 3. három-ján maradó: 3-adik) tertius.
- je-ççe (n. v. s. szedés: vadászat, halászat) venatio. piscatio; je-ççe-n, je-çe-n (szed-i: vadász, halász) venari, piscari; je-çe-n (id. szemmel tart: leselkedik, megbuvik) observare; insidiari; je-çh' (p. n. v. je-çh'en: utánzat) imitatio; - -ç'i-n (id. csinál: utánoz) imitari; je-ç-h'e-n, -h'in (je I çī-h'e-n mérve vesz: hasonlít) similem esse; jeçh' ç'u-n (id. lesz; el-fajul, korcsosodik) degenerare; jeçite-n (id. v. Int. çī-n IV megméri: psī-ik'oγ'ober- - a víz átjáróit) metiri, tentare vadum.
- je-ç (je I ç'e csekély Szék. e-cse: a fiatalabb) minor natu, junior.
- je-ç'aqua-ue-n (id. ç'aqo sántaság, üt: sántikál) paulum claudicare; je-ç'e-k'-in (id. csinál, kel: megcsinálja v. Zb. 25/42. ç'unç'e je-p-ç'ek'ink'e rablást megcsinálod végett) perficere.
- je-ç'e-n (je II es: el-esik, elvesz) perire: žiγ ç'uar çito žiγ c'iner joç' (Zb. 26/52. A kiszáradt fa mellett a nyers is elvesz. Km.)
- je-ç'ež (n. v, s. boszu) ultio; je-ç'ež-in (je pro eje rossz, v. Int. çe-n cseré-l: megboszul) ulcisci.
- je-da'o-n, je-de'u-n (je I hall: meg-hallgatja) aures praeberere: je-fâ (p. perf. je-fe-n: részeg Ad. ri-çī-γ' id.) ebrius: je-fe (id. p. n. v. ivó, ivás, részegség) bibens; potatio, ebrietas; - -ç'e-n (id. csinál: megrészegedik) inebriari; je-fe-n, -ffe-n, -fī-n (je I von isz-ik, szop-ik) bibere, sugere: tutin je-fen (dohányoz) fimum herbae nicotianae haurire, tutin Tör. füst - - dohány Arab.

duyan fumus); jefer-ej (id. p. aug. iszákos) ebriosus; je-fe-ž'-in (id. v. Int.: ivogat) potare: šī'γ'u zīš'īr psī jofež' (Zb. 26/36. A sóst evő vizet ivogat. Km.); je-ffe, je-ffe-n v. je-fen; je-fen; je-fī-k'-in (je l fen, fī-n bi-r, kel: fog-ja, leli betegség) accidere; 'uz- - (vész fog-ja: beteg) morbo affici; je-f'e-k' (id. p. fek'in: mértéktelen, vlmin tulmenő) immoderatus.

je-g'a-k'o (jege kelő: tanuló, tanult) discens, studiosus, doctus; jeg'a-γ'a (id. ság, ség: tanulás, tanulság, képzettség) eruditio, studia, cultus ingenii; jeg'a-p'e, jeg'-p'e (id. hely: tanoda, iskola) schola; jeg'â (p. perf. je-ge-n: tanult, irni-olvasni tudó, képzett, papság) doctus, artis legendi et sribendi peritus, eruditus: corpus sacerdotum: jege (n. v. jegen: 1. hívás, harcra hívás 2. olvasás, irástudás) 1. vocatio, evocatio ad bellum 2. ars legendi et scribendi; jege-γ'a (id. ság, ség: irástudás) artis legendi et scribendi peritia.

1. je-ge-n (je l ker-c-el M. e-ge-r, vāj-ja, va-kar-ja) scalpere.
2. je-ge-n (je l ge-n V ké-r, hiv: 1. hiv, szólit 2. olvas, tanul-ja a tudományt 1. vocare 2. legere, discere literas: c'ek'e - - (néven szólit) nominare, appellare; Uo-ptlme γ'unge, uo-jgeme degü (Zb. 26/62. Ha tekinted tükör, ha hivod süket, mi az? mil, jég).
3. jegen (id. n. v. olvasás, tanulás) lectio, studium literarum: - - zī-mī-ū-γ'â (tanulatlan) indoctus; jegen-i-γ'e (id. ság, ség) id. - - 'uγin (tanulást végez: kitanul) studia literarum absolvere; je-gouu-n (id. hozzá-kiált) acclamare; je-gua-k'oa (p. perf. s. szerelmes vlkibe) alicujus amore captus;

je-gua-k'o-n (je l szivé-be kel: belé-szeret) alijus amore capi; jeguak'orej (id. p. aug. szerelmes-természetü) propensus ad amorem; je-gu-γ'-o (s. adv. gonddal, ügyesen, mesterileg) curam adhibendo, perfecta arte, artificiose; je-gu-γ'ű (p. n. v. jeguγ'u-n M. i-gye-kü 1. igyekü-v-ő, figyelmes 2. igyekvés) 1. intendens, studio rei flagrans 2. conatus; - -go (id. adv.: 1. igyekezve 2. ihletett-en) 1. intendendo 2. inspire; - -γ'a (id. ság, ség: igyekvés, buzgóság) studium ardens; je-gu-γ'u-n (je l guγ'u-n: 1. szivére, figyelembe vesz, igyekszik 2. ihletődik) 1. animum advertere v. intendere, conari, studere 2. inspiratum esse: sīt ži'ām-i jeguγ'uaqēm (Zb. 12/26. bármit mondott is, rá se figyelt); je-γ'ij (n. v. s. feddés) reprehensio; je-γ'ij-in (je l v. Int. γen, γin: dorgálja, feddi) increpare, reprehendere.

je-γ'a (id. † hagy v. aux. causativi); - -c'iγu-n (id. v. caus. c'iγun: ismerttet, megjelenit, magyaráz, ajánl) notum facere, nunciare, repraesentare, explicare, commendare; - -ç-h'e-n, - -ç'h'i-n (id. ç'i-h'en: hasonlit, hasonlónak tart, utánoz) comparare, similem putare; imitare): se fizmi se-umī-γ'açhīt (Zb. 12/26. engem az asszonyokhoz ne is hasonlitgass!); - -ç-te-n (id. v. Int. çen III) 'uγ'om jeγ'açten (füsttel megtölt) fumo implere; 1. - -ç'e-n, - -ç'in (id. csináltat) v. caus. ç'en facere; 2. - -ç'e-n (id. ç'en tud: tudat, tanit) docere; - -fe n (id. vonni: itat) potionare, aquare; - -ge-n (id. olvasni: olvastat, tanit, nevel) facere, curare ut quis legat: docere, instruere.

je-γ'a-h' (n. v. je-γ'a-h'e-n: elvitetés) curare ut quid asportetur; - -h'a-γu (n. v. ji-ri-γ'a-h'aγu-n: el-

nyeretés, eljátszás) perdere lusu aleatorio etc.;
 - -h'e-n (v. caus. h'en: vitet, küld lábatlan dolgot) mittere rem inanimatam; - -γī-n (id. ereszkedik: leereszt, le-nyel) demittere, deglutire; - -γ'u-t-l-en (v. caus. γ'utlen; - -k'oate-γī n (id. k'oaten: lekelt, le-mozdít, leereszt) demovere; - -qu-n (id. kielégít, vlkit valamivel ellát) satisfacere, suppeditare.

je-γ'a-lej (pro jeh'a rész-e tetemes: tulság, fölösleg) superfluitas.

je-γ'a-le-le-γī-n (v. caus. le-lógva hanyatlani: lelógat, le-csünget) facere, sinere dependere: ji ner j. (a szemét lesüti) demittere oculos; - -'o-ž-in (id. ütögetni: pattog-tat) v. caus. crepere: fok'ir j. (a fegyvert pattogtatja: lödöz) plumbum e sclopeto mittere.

je-γ'apce etc. = **je-γ'a-p-se** (n. v. s. célzás, irányzás) collineare; - -p-se-n (v. caus. felé érni hagy: céloz) telum, sclopetum collineare v. saγ'a; - -p'ç'en, - -p'çī-n (id. pocsog: megmárt) immergere; - -sen (id. szokni: szoktat, idomit, tanít mesterségre) formare, docere artem; - -sīn (id. sérteni, çiam j. (hideggel megveteti) sinere, facere frigore corripere; - -sīs-īn (id. re-z-egni: megrez-zent) contremere facere.

je-γ'a-šy (n. v. s. leetetés) depascere; pabulatio; - -šy-e-n (v. caus. le-kéröz: etet, vendéget, lelegeltet) cibum praebere, ad coenam invitare, depascere; - -t-h'ale-n (id. lehaladni: elsülyeszt, megfulaszt) submergere; suffocare; - -t-γīn (id. irni: irat, mondatol) scribi facere, dictare; - -tla-ne-n (id. menteti magát) se excusare; - -'uže-γ'u-n (id. utálni: untat, utáltat) taedio afficere: s-ari-γ'a'u-

žey'u (Zb. 25/39. velük utáltatom magam) illis me abominatum facio; - -ze-ši-n (id. jezeš'in; fáraszt, csigáz, erőt vesz rajta) defatigare, superare; - -zī-χ'â (p. perf. jeγ'azīχ'in lejtős, lehajló) declivis; - -zīχī-γ'a (-γ'o id. n. v. et p. perf. 1. lejtő 2. lejtős) 1. declivia, declivitas 2. declivis; - -zīχī-n (id. leirányulni: lehajlit, le-görbit) de-, in-clinare, curvare.

1. je-γ'a-zī-n (v. caus. szán fordul: fordít, irányít) vertere, dirigere: tleniqo j. (félre irányít, áthelyez) amovere, remove; 2. - -zī-n (id. szorul: kiszorit) premendo amovere; - -ž'ž'e-n (id. osanni: elindít) abire, proficisci facere.

1. je-γ'e pro eje-γ'e; 2. je-γ'e = je-γ'a-; - -bīde-n (v. caus. bī-de-n Zb. 26/4: megerősít) firmare: udanek'er j. (a cérna végét megbogozza) sutura finita filum nodare; - -gu-n (Zb. 25/56: mul-at-tat. játszát, lógat) facere ut quis ludat; agitare: ž'ak'e-r j. (a szakálat lógatja) barbam agitare; - -χo-χī-pe-n (id. jeχoχ'in Zb. 12/26: egészen leereszti öltönyét: meztelenre vetkőzik) vestem deponere; - -otež'-in (id. elmondani: elbeszélte) enarrari facere: U jin jeγ'aç'-i u c'ikü jeγ'e'otež' (Zb. 26/32. A nagygyal csináltasd s a kicsivel beszéltesd el a dolgot. Km.); - -u-n (id. hull: Zb 21/201 ejt) cadere facere: ma'e j. tűzbe ejt, vet) in ignem injicere.

je-γ'e-zâ (p. perf. je-γ'azīn 1.) tleniqo j. (félretett, készletbeli) sepositus (res praeparata.)

je-γ'ožeγ'un = jeγ'auže-γ'un, untat) taedio afficere: h'aijuan-petre ji çh'a je-b-γ'ožeγ'ume q-o-ftre-j. (Zb. 26/44. Még az állat is, ha unalmára vagy, megrug. Ar. h'aiwan, animal).

je-γ^u (pro eje ijesztő, társ Zb. 25/2: 1. gonosz 2. szerencsétlen) 1. malignus 2. infortunatus: qoš jeγ^u neχ^{rī} nībž'eγ^{uf} (Zb. 26/16. A rossz rokonnál inkább a jó társ).

je-γ^u-n (je I kandit: megnézi) aspicere, perlustrare;

je-hut-χⁱ-n (id. huty-ol, hint: fecskendez, lucskol) conspergere; **je-h^a-χⁱ-n** (id. h^a-n III hord χⁱn II hanyatlik, leszállít, levisz) deportare, deferre;

je-h^a-kⁱ-n (id. vive kel) ji 'axer ç'ībaγ^k'e j. (kezeit hátra teszi) manus retroponere.

je-h^a-žⁱ-in (pro ji v. Int. h^a-n: megint beléme gy, odamegy) denuo intrare, adire: qī-zeri-k'ā γ^{om} je-u-h'āž' (Zb. 26/15. A ki kelt lyukba mász megint. Km.); Miž'iqīr zī-ç-a-χ^{un}ç'ām je h'āž'īrqēm (Zb. 26/4. A paraszt az őt egyszer kirabolták helyre másodszer nem megy. Km. Ros. mužik.)

je-h^e-n (id. + veszi, vi-sz-i, hordja: elviszi) auferre: nībe^uz u-j-h'ī (a gyomorvész vigyen el! morbo cardiaco perezas!)

je-γ^a-ne (je I χⁱ, 6-ján maradó: 6-odik) sextus.

1. **je-χⁱ-n** (je II χⁱn II ereszked-ik, száll) descendere; 2. **je-χⁱ-n** (je I χⁱ-n III: fogad, vesz) accipere, sumere: selam - - (üdvözetet fogad) salutationem accipere; **je-χⁱ-žⁱ-in** (id. v, Int. selam - - (üdvözetet vesz, bucsuz-ik) valedicere; **je-χ^oχⁱ-n** (je II hull, hanyatlik: esik, beomlik; csökken az ár) cadere, corruere; diminui pretium: ç'ī-n j. (pro ç'ī-m földre esik, hasra esik) cadere pronus in ventrem; **je-χ^o-p-se-n**, **je-χ^oa-p-se-n** (je I hozzá fel-gyúl: belé-szeret, meg-kiván) amore alicujus rei succendi, appetere; **je-χ^u-tl'e** (n. v. s. hajtás, ösztönzés, kényszerítés) pulsio, instigatio; **je-χ^u-tl'e-n** (id. v. Int. χ^u-n: hajszol-ja, ösztönzi, kény-

szeriti) pellere, instigare, cogere; je-γu-ž'-in (id. v. Int. megszalaszt, elüz) propellere, in fugam vertere; je-χ'o-χ'u (p. jeχ'oχ'un: szívesen fogadó, nyájas, udvarias) accipiens; urbanus, comiter se gerens; -go (id. adv. udvariason, nyájason) urbane, comiter; je-χ'o-χ'u-n (je-χ'o-n fogadja, gyü-n: elfogad, udvariaskodik) accipere, comiter se gerere.

je-j (p. je-jin: az övé, tulajdona, sajátja) χet jej? (ki-é?) cujus est? jejç (az övé) ejus res est.

je-ja-ne (jji 8. 8-á-n maradó: 8-adik) octavus.

jej-go (adv. másé, függő) alienus, alii subjectus; jej-ī-γ'a (id. ság, ség: vlkihez tartozás, tulajdonság) proprium, proprietas; je-ji-n (je I neki jin, jár; idegen, másé, függ vlkitől) attinere, alii proprium, subjectum esse; - -ī-γ'a (id. n. v. függés, függőség) status v. qualitas subjecti; je-ji-ž (p. n. v. s. 1. i-ri-gy [éhá-ja rá-gyul] 2. irigylés, kísértetbe esés) 1. invidus; invidia; je-ji-že-n -žī-n (je I ji é-ha, sziv sül: irigyel, a másé bántja) invidere, aliena fortuna livere, tentari v. jize; jejžin id. je-kenge-çe-n (je I neki tanácsot ad) consulere alicui; je-ku-n (je I kuny: 1. illik, megfér 2. illeszt, rendez) 1. convenire, congruere 2. componere; je-ku-ž'-in (id. v. Int. Zb. 26/59. 1. illeszkedik 2. mentegetőz-ik) 1. se deponere 2. se excusare.

je-k'e-p'c'e (je I hé-j, pucérit, hámozható Zb. 25/63: füz-fa) salix.

je-k'oa-te-χi-n (je II kel ereszkedik: rokkann az épület) desiderare; je-k'otle-fī-n (id. kelni bir: közeledni bir) accedere, adire posse; je-k'uatl'a-p'e (p. s. hely, folyamodó hely: gyámság) tutela: je-k'ua-

tl'e-n (id. k'o-tl'e-n: vlhová jut, folyamodik) adire, pervenire.

je-qu-n (je I hu-z; meg-huz, nyújt) tendere, extendere, dilatare: th'akume j. (fület meghuzja) aurem vellicare; je-qu-zī-n (id. ki, szor-it: megszorít kezét, magának megtart) stringere, premere; sibi aliquid retinere: Degūm žī'an je-γ'ot, nefīm ji-γ'otir je-quz (Zb. 26/8. A süket mondani valót talál. a vak. szorítja azt, a mit talál. Km); je-quzī-tl'e-n (id. v. Int. szorít, nyom) stringere, premere.

je-qu-ž-īn (v. Int. je-qun meg-huz, vissza-ránt lovat) freno retinere equum.

je-le (je I tetemesség. Zb. 12/29: elég, dim.) satis est: jele jelel (elég elég) jam satis est.

je-len, je-lle-n (je pro jji 8 = sok, lle szin, tart, sokszinü: 1. párdúc 2. marmota, mert mind a kettő tarka) 1. pardalis 2. marmota.

je-le-ž'īn (je I v. Int. le-n lendít; müvel) facere: je jelež'īn (rosszat tesz, árt) malefacere, nocere; je-lī-γ'o-n (id. láng-égi: elperzsel) adurere.

jellen v. jelen; je-lī-r-qa-š (je I a test-e görbe: rák) cancer.

je-m-gua-k'o etc. v. je-mī-guak'o; je-mī-čh' (n. v. neg. ječh'en:: elütés, nem hasonlóság) dissimilitudo; je-mī-č'o (ger, neg. je-č'e-n sejtí: véletlen) inopinate; je-mī-da-'o-n (neg. jeda'on nem hall-ja: rosszul hall) non recte audire; je-mī-g'â (neg. je-g'â: nem tanult, tanulatlan) indoctus, ineruditus; je-mī-gua-k'o (p. s. undorodó) fastidiens; je-mī-gua-k'o-n (neg. jeguak'on gyuhájába kel: undorod-ik vlmitől) fastidire; je-mī-gua-k'ua-γ'a (id. n. v. undorodás) fastidium; je-mī-γ'e-za-γ'īn (neg. v. caus. za-γ'ī-n. nyugtalanít)

inquietum reddere ; je-mī-kū (p. neg. je-ku-n : 1. illetlen, össze nem férő 2. illetlenség, gyalázat, lelkiismeretlenség) 1. indecens, incongruens 2. indecentia, probrum, injustitia : jemīkū-ç (az hiba, szégyen) hoc dedecet : - -ç'e-n (id. csinál) γ'abzem j. (kihágást követ el) legem transgredi ; - -γ'a (id. ság, ség : illetlenség ; hanyagság) indecentia ; ignavia ; je-mī-ku-n (neg. jekun : 1. nem illeszkedik 2. hanyag) 1. non congruere 2. ignavum esse ; - -go (id. adv. illetlenül, hanyagul) indecenter, ignave.

je-mī-ne (je I p. neg. ne-n III nem marasztja : 1. dögvész, kolera, pokolvar 2. kétségbeesett merénylet) 1. pestis, carbunculus, cholera morbus 2. temeritas desperata : U-z-γ'etl'e psourik' jemīne-ç (Zb. 26/37. A téged megölő mind kolera. Km.) ; jemīne-go (id. adv.) j. tla-γ'u-n (dögvész gyanánt tekint : gyűlöl) odisse ; je-mī-p-tle-go (ger. neg. je-ptle-n nem tekintve, annak dacára) respectum rei non habendo : jemīptlīfīn (id. bir ; nem nézheti) videre non posse ; je-mī-sâ (p. perf. neg. jesen : szokatlan) insolitus ; je-mī-š (p. neg. je-šīn : nem fáradó) indefessus : Jemīš ji uane jeh' (Zb. 26/29. A nem fáradó a maga nyergét hordja. Km.) ; je-mī-'u (p. neg. je-'u-n üti) zji gu j. (szívét nem érintő : nem érdeklődő) indifferens circa rem ; je-mī-za-γ' (p. neg. jezayīn nem alkalmazkodó ; ügyetlen) incongruens ; ineptus : γ'abzem j. (törvénytelen) legibus contrarius, illegitimus ; je-mī-zeš (p. neg. je-zešīn fáradhatatlan) indefatigabilis ; je-mī-ž'ego (ger. neg. jež'en : nem várt) inexpectatus ; je-m-li-g' (p. neg. le-n, li-n dolgoz, vele nem dolgozó : délceg ló) intractatus

(equus); je-m-ne-c' (p. neg. je-ne-c'ī-n neki csinál) h'arem j. (istenfélő, áhítatos Ar. h'aram ve-titum) pius; - -'ī-γ'a (id. ság, ség) h'arem j. (áhitat) pietas; - -o (id. ger.) h'arem j. (áhitato-son) pie; je-mu-kū, je-mī-kū (p. neg. je-ku-n illetlen; illetlenség, arcátlanság) dedecens; dede-centia, impudentia: j. χe-tl-go (arcátlan) impu-dens; - -nša-γ'a (s. ság, ség: feddhetlenség) in-tegritas, innocentia; - -n-še (feddhetlen, ártatlan) integer vitae, innocens; jemukunše-go (id, adv.)

je-n II—III v. jin II—III.

je-ne-c'ī-n (je II el, csinál: elkövet) facere, perpetrare: h'arem j. (csalást követ el pl. mérésnél, eladás-oál) dolose, improbe agere; je-nīqo-qu-n (je I felét vág-ja: alkudoz-ik) liceri aliquid; je-n-t'e-'u-n (id. nī-t'e, neki rá ü-t: belé-ütözik,-botl-ik) offendere in, ad; je-oan-t'e-k'-in (id. oan-te-n fordít kel: félre fordítja) avertere; je-'oa-te-n (je I v. Int. 'on V elbeszél) enarrare: šī-p-se je-'oa-te abī (Zb. 26/19. Mesét beszél ő csak. Km.)

1. je-'o-n (id. 'o-n IV 1. üt, ver, szúr 2. kaszál) 1. percutere, ferire, pungere 2. secare foenum.

2. je-'o-n (id. 'on V: mond, elbeszél) dicere, enarrare: Je-p-'o-petm-i pçaçe qetlyū (Zb. 26/11. Bármit beszélsz is, leányt szül. Km.)

je-'ož-īn (v. Int. je'on 1. vereget, keni a pirosítót, septl 2. üt vlkire) 1. tundere, fucare faciem 2. similem esse: çh'èž ji-tlep'q je-u-ož (Zb. 26/52. Minden a maga fajtájára üt. Km.)

je-p-çe (n. v. s. ráolvasás) incantatio; je-p-çe-n (je I bu-sz: 1. fujja a hangszert, az orrát 2. ráolvas) 1. flare, canere tibia, se emungere 2. incantare.

je-pçī-k'u-by'ū-a-ne (je I 19-én maradó: 19-ik) unde-

vicesimus; je-pčĭ-k'ŭ-č-a-ne (13-adik) tertius decimus; je-p-čĭ-k'ŭ-χ'-a-ne (16 odik) decimus sextus; je-pčĭ-k'ŭ-t'-a-ne (12-edik) duodecimus; je-pčĭ-k'ŭ-z-a-ne (11-edik) undecimus; je-p-č'-a-ne (id. p-č'ĭ, a III, maradó: tiz-ed-ik) decimus.

je-pe-mĭ-n (je I orrába megy: szagol-ja) olfacere; je-pe-mĭž'-ĭn (id. v. Int.) h'ader ze-zĭ-h'ar-i ji 'aχ'ŭ-ambe je-u-pe-mĭž' (Zb. 26/38. A hullát hordozó is ujjait szagolgtatja. Km.)

je-p-χ'á (p. perf. je-p-χ-en: hozzá kötött) ligatus, alligatus funiculo; je-p-χ'o-n (id. felé kap: feléje kap, megragad) apprehendere: Psĭm ji-h'èr qu-damem je-u-pχ'o (Zb. 26/36. Az, a kit a viz visz, ág után kap. Km.)

je-p-sĭ-χĭ-n (id. felül-e száll: leszáll a lóról) descendere (ex equo).

1. je-p-tl (Imper. jeptle-n pillant) jeptl jeptl! (lám lám!) aspice, ecce!; 2, jeptl (n. v. s. vizsgálat, kivallatás) examen, inquisitio; je-p-tle-n, -ĭn (je I pi-llant: néz, figyel) aspicere, inspicere, tueri, observare: c'ej (tetüt, serkét keres, tetvész) pediculis purgare. (Zb. 21/187.); h'aç'er šχeme bžem je-u-ptle (Zb. 26/18. A vendég ettében az ajtót nézi. Km.); je-p-tlĭ-če-n (id. + če syn. ž, ž' aug. v. Int. vlmit sokáig néz) oculos intendere; je-p-tlĭ-χĭ-n (id. pĭ-tlĭ-n, χĭn 1. lefittyenti a fejét) demittere caput; je-p-tlĭ-n = je-p-tle-n (pillant-ja, nézi, próbálja, kóstolja, vizsgálja; nézve gyönyörködik) aspicere, videre, tueri, probare, gustare; aspectu delectari; je-ptlĭ-pe-n (id. végez: jól megfigyeli) bene observare.

je-ptl'-a-ne (je I p-t-l'ĭ 4. rajta maradó: 4-edik) quartus.

je-p'a-ç'e-k'-in (id. nagyon sürget) accelerare; **je-p'-c'i-ž'-in** (id. v. Int. p'c'i-n facsint: el-facsar-ja, megmásít) mutare, revocare: uorq p'atle jep'c'iz'-qèm (vel je-p'c'iz'irqèm Zb. 26/2, 5. Az úr a hátridőt nem másítja meg. Km.); **je-p'i-t'e-χi-n** (id. fitit: összenyom, szorit) comprimere, constringere; **je-p'-k'e-n** (id. bökken: át-ugorja) transsilire.

jer-a-γ', jeraγ'k'e, jeraγ'-o v. **jira-γ'.**

je-re, je-rī v. **ji-re; jere-χ'u** (id. n. v. χ'u-n II rajta a levés: hadd legyen, tessék, no jól van) sit, sit ita, esto! bene habet: **jereχ'u . . . . jereχ'u** (akár . . . . akár) sive . . . . sive; **jeri-ç** (id. çen, çin III re-ja tartó: akaratos, makacs) autognomon, contumax; **jeriç-o** (id. adv. makacsul) pertinaciter.

je-sâ, je-ssâ (p. perf. s. megszokott, próbált) assvetus, expertus; **je-se-n, je-sse-n** (je I ül ül-i: megszokja, idomul a kéz) assvescere; **jese-r** (id. p. megszokott) assvetus: **jeser psine-'u γ'uth'eç** (Zb. 26/26. A ki megszokta, a forrásnál huddik. Km.).

jes-go (ger. je-sin: úszva) natando: **j. χi-h'a-ž'in** ki-há-g: kiuszik) enatare.

je-si-χi-n (je II el, égést vesz. Zb. 26/33: el-ég) comburi.

jesi-k'e (n. v. s. úszás) natatio.

je-si-n, je-ssi-n (je II neki szel, cf. Ar. darab fi-l-mâ: úsz-ik) nare, natare v. **ji-sik'in, 'u-sik'in.**

je-še-γ' (n. v. s. 1. fa-úsztatás 2. túlsúly) 1. lignorum per aquas decursus 2. superpondium; **je-še-χi-n** (je I le-visz-i: fát úsztat) ligna per aquas decurrere facere; **je-šxe** (id. n. v. š-χe-n: evés, étel) comedere, cibus; **ješxe-jefa-k'o** (id, ivás, kelő: étel-ital után járó) comessor.

je-š-χi-n (je II el, šen, χin el esve hull || pluere v. qejšχin.

je-ši-h^a-k'-in (je I csű-r, vesz kel: csűrögeti, tekeri) torquere, volvere v. qej-, tlaqo-ješih^ak'.

je-ši-n (je II el, csűn: el-fárad) defatigari; ješi-γu (id. hoz; fáradásig At.) usque ad defatigationem v. je-ze-šin etc.

je-tχ'a-ue-n (je I pro tχi-a hát-a, üt: hátra rug) recalcitrare.

je-tχ'u-a-ne (id. öt-jén maradó: 5-ödik) quintus.

1. je-tī-n (id. teszi) 'unk'ibze jetīn (bezárja) occludere.

2. je-tī-n (id. ad-ja: adományoz, ajándékoz) dare, donare: ji p'çe j (becsét adja, megfizet) solvere, persolvere: šχīγ'or j. (élelmet = fizetést ad) stipendium, salarium dare; jetiž-in (id. v. Int. adogat) datare: ji h^aaq j. (tartozását fizeti) debita solvere (Ar. h^aaq jus).

jetl pro jeptl.

je-tla-še-n (je I tlaše sántál) claudicare; je-tle (n. v. je-tle-n: ugrás) saltus v. psī-jetle; je-tle-fə-k'-in (id. tlefīn, k'in: elvonszolja) pertrahere; je-tle-n (id. átugorja) transsilire; je-tle-u-n (id. láb-á-hoz omlik: es-ed-ez-ik, könyörög) supplicare, implorare: Adīγem ji mīγ'or Neγ'oim ç'ak'ok'e je-utleū (Zb. 26/4. Csak a legnyomorultabb Adīghe esedezik a Tatárnál gubáért. Km.); Bženīm cik'e jetleuam γodeç (Zb. 26/47. A kecskéné! gyapjuért esedeztethez hasonló. Km.); je-tl'a-tl'e-n (je I dűlű-jére dolgoz-ik: megöli a dolog) labore se conficere.

et'a ne (pro je-t'ua-ne: utána, aztán, következő) postea, deinde; secundus, sequens: j. maγom (más-

nap) altero die; *jet'ane-çe* (id. is: hozzá még) imo etiam.

jet'ane-gu-j (Zb. 12/22 utána is: mégint, még egyszer) iterum, denuo.

jet'an-ik' (id. + még, is, mindazonáltal is) attamen.

je-t'i-se-çi-n (id. tövére ereszkedik: lekuporod-ik) conquiniscere.

je-t'oç'-a-ne (id. t'o-ç' 2 X 10-én maradó: 20-adik) vigesimus; *je-t'one-re-j* (At. 5. rá-járó: második, következő) secundus, sequens; *je-t'u-a-ne* (je I t'u pár, kettő-jén maradó: második, következő) secundus, sequens: j. *mayom* (másnap) altero die.

1. *je-u* (je I u pro o, az || pron. dem. agentis: *je-gen* aliquid legere; *je-u-ger* vminek az olvasója || aliquid ille legit; *je-fen* iv-ni, inni || biberere: *s-je-u-fe* At. 57 én vminek az ivója || aliquid ego bibo etc.)

2. *je-u* (id. u, hu te || tu: *je-u-mi-'at* pro 'oat, azt te ne mondjad || id noli dicere!)

je-ua-tl'e-n (v. Int. s. beléütközik, megtorlódik) collidi: congeri; *je-ue-n* (*je-u-n*, *je-uo-n*, *je-'u-n*) ü-ti, ver, szur, mar, penget, játszik hegedün) icere, ferire, pungere, mordere, pulsare citharam, canere fidibus: *baze* j. (legyez) abigere muscas, *çh'a* j. (széngőz éri) v. *çh'auo*; *ç'opçk'e* j. (ostoroz) flagellare; *odgine* j. (csenget) tintinare; *th'ay'uš* j. (harangoz) campanam pulsare; *tl'i* j. (eret vág) sangvinem mittere; *je-u-n* id. *je-uo-n* (id.) *ty'u* j. (vaját ver) butyrum facere.

jeuo uej! (ó jaj!) *au!* *vae!*

je-'ubī-γ'o (n. v. s. hörpentés, korty) haustus, sorbitio; *je-'ubīn* (je I 'ubīn hörpent, merit, izlel) sorbere, haurire, gustare (vinum): *uè-j-ptlo* *u-çis-nèyri* *u-j-so* *je'ub* (Zb. 26/25. Nézve ültödnél inkább)

- magad megégetve is hörpints. Km.); je-'ubžī-t-χī-n (id. leköp-i) conspuere.
- je-'u-çeçe-n (je II neki susog: rá-susog) susurrare super.
- je-'udī-χīn (je I v. 'udin, χin: (levet) dejicere; je-'u-ja-ç'a-γ'a (s. ság, ség: pajkosság) petulantia; je-'u-ja-ç'e (p. je'ujaç'e-n: zajongó, virgonc, pajkos) vociferans, patulans, lascivus; je'ujaç'e-ç'ī-n (id. csinál: rosszul nevel gyermeket) male educare pueros; je-'u-ja-ç'e-n (je I 'u-je ajk gonosz csinál: zaj-ong, pajkoskodik, csintalankodik) vociferare, petulari; je'ujaç'e-zī-ç' (id. p. rosszul nevelő) pueros male educans.
- je-'u-n, = je-'o-n I; je-'un-ç'ī-γ'o (n. v. s. lökés, taszítás) ictus, pulsus; je-'un-ç'ī-n (je'un csinál: üt-in-t, el-lök) protrudere; je-'u-r (id. p.) ji-gu j. ç'en (önkénteskedik) arbitrium suum agere; je-'ut-χin = je-hutχin; je-'u-tl-īn (id. v. Int. je-'un, je-'on: ötl-eszt, oda-tüz: forraszt) infigere, acu firmare; ferruminare.
- je-'uçe-j-in, je-'uçije-n ('u-ç, esz-es: fölvilágosit, oktat, rábeszél, int, fegyelmez, vigasztal) edocere, instituere, persuadere, praecavere, disciplina coercere; consolare; je-'uçije (id. n. v. intés, buzdítás) admonitio, exhortatio.
- je-'uçi-tle (n. v. s. szegődés, szerződés, megrendelés) stipulatio, pactum, mandatum; je-'uχitle-n (je I el-vág: végzést tesz, egyezkedik, megrendel) conventum facere, stipulari, mandare, praecipere; je-'u-p'ç' (n. v. s. kikérdezés) percontatio; je-'u-p-ç'-'īn (je I tudakol, ki-megkérdez) sciscitari, percontari, exquirere; je-'u-se-n (id. el-ér: érint) tangere (manu) attingere; je-'u-št-īn v. 'uštīn; je-'u-

t'i-p-ç'i-n (id. + tőre + bocsán, rábocsátja, ráereszti a kutyákat a vadra) immittere (canes ad feras).

je-'u-zerek' (p. s. siető) properans; je-'u-zerek'-in (je II el szorog v. ze-n, z'in: szorgoskodik, elsiet) festinare; je-'u-ž'erek'in (id. v. že-r).

je-z (je I zī egy: maga) ipse, solus: jez ç'aler (maga a gyerek) ipse puer: jez ç'ale-γe-r (maguk a grerekek) ipsi pueri; je-za-γ', je-ze-γ' (p. je-za-γ'i-n alkalmas, ügyes, gyakorlott, mester, művész valamiben) idoneus, peritus, arte perfectus: - i-γ'a (id. ság, ség: ügyesség, gyakorlottság) habilitas, peritia; je-za-γ'i-n, je-ze-γ'i-n (jez, magát konyítja: alkalmazkodik, alkalmas) se aptum praebere; jezaγ'irqem (ő nem arra való) ille non est aptus; jezaγ'o (id. adv. ügyesen, mesterileg) apte, perite; je-z-bī (jez fele, felé obl. maga . . . vlmije | ipsius . . .)

jezeγ', jezeγ'in — jezaγ' etc.

jezeš (n. v. jezešin: fáradság, kimerülés, unalom) defatigatio; jezeša-n — jezeš-in; jezeš-â (id. p. perf. elfáradt, kimerült) defatigatus; jezeš-go (id. ger. adv. p. fáradva; unatkozva; bús) defesse; taedio affecte; moestus; jezeši-γ'a (id. ság, ség: fáradság) fatigatio; jezeši-γ'o (id. 1. unalom, unatkozás 2. búskomorság) 1, taedium 2. melancholia; jezešiγ'o-go (id. adv.)

je-ze-š'i-n (je II el, eszve csü-r v. je-š'i-n: 1. bádgyad, el-ki-fárad, kimerül 2. unatkozik, búskomor lesz) 1. defatigari, languescere, vires deficere 2. taedium capere, melancholia, moerore affici: Adīyer jezešme me'upser-i 'Urīsīr jezešme ma-tye (Zb. 26/4. Az Adīghe unalmában farag, az Orosz unal-

mában irkál. Km.); jezeš-teγ^feuū (jezeš leüzés: unalom-üzés, mulatás) oblectatio.

jez-īm (jez obl.) jezīm jī ade (a maga aty-ja) ipsius v. ejus pater; jez-īr (id r det. ő maga) is ipse, ille ipse: jezīr-ç (az ő maga) ille ipse est; jezī-χer-ç (azok ōk maguk) illi ipsi sunt.

je-zī-šī-r (n. v. je-šī-n vlminek a csürése: letagadás) negatio.

je-že-χī-n (je II osan, ereszkedik, le-gurul, le-serül) devolvi.

1. je-ž'e-n (je I ž'en I le-si: vár, megvár) exspectare, opperiri: uev banem j. (a zivatart bevár-ja) transitum tempestatis exspectare v. zež'e.

2. je-ž'e-n, je-ž'ž'e-n (je neki, el, ser-ken: indul, el-utazik) abire, proficisci, iter ingredi: z^{er} jež'āç (a hadsereg elindult, elment) exercitus profectus est v. χo-jž'e-n, jeγ'až'ž'en; je-ž'ež (n. v. s. el-szökés, elmenés, elosanás) abitus, fuga; jež'e-ž-īn (v. Int. ježen: elszökik, elmegy, elosan) abire, aufugere; je-ž'u-'u-n (neki, zeng: rá-zendít) incipere canere; je-ž'ž'e-γ'o (n. v. jež'en II elindulás) abitus, profectio; jež'ž'e-n = jež'e-n II; je-zaqan etc. v. zaqan.

je-ze-χī-n (je I zze-n szorit vesz: meg-szorít) preme-re, constringere; je-ze-k'īn (id. ze-n vet, kel: hátra veti a kezét) rejicere (manus ad tergum); jezen, jezīn v. zen II.

je-zī-χ' (n. v. s.: elcsapás, le-tevés a hivatalból) de-jectio munere; je-zī-χ-in (je I vet ereszkedik: 1. le-vet, el-lök, elcsap a hivatalból 2. nyel, falán-kod-ik) 1. dejicere; munere orbare 2. devorare; je-zīn v. zen II.

I ji (pro i M. i: e, ez || hic, haec, hoc v. jigi, jint'e etc.)

II **ji** (id. = je I || **ji** est idem ac je I, sed **ji** stat regulariter ante nomina et ante tempora verborum perfecta) **ji-qo** (fi-ja) filius suus, filius ejus; **ade-m ji-qo** (az atyának fi-ja) filius patris; **Setanej ji-ç'ert** (S. tudja vala) S. id sciebat.

III **ji** (syn. ĩ M. é, i, é-ha: 1. belső rész 2. belé, belőle || 1. pars interior, viscera 2. praef. v. intus, intro; ex) v. **je-již**, **jik'in** etc.

IV **ji** (pro i és. is || et, etiam): **ç'eχ'go fi-k'u ji qi-syo-γ'anexu** (Zb. 12/43 hamar menjetek és nekem derítsétek ki) cito ite et mihi explorete.

ji-ane-š v. **aneš**.

ji-'a-be-n (id. keze fér, nyul, **ji ž'ip-k'e** zsebébe) inserere manum (in perulam): **H'avejm u-ji-mi-'abme bame çowuqèm** (Zb. 26/49. Ha a kutyaszarhoz nem nyúlsz, büze nem csap meg. Km.); **ji-'a-k'e** (id. kez-é-vel: sajátkezűleg) manu propria.

1. **ji-'a-n** (id. áll: vlmi-je van) habere; **s-ji'a-ç**, **si'aç** (nekem van) mihi est, habeo: **'aχ'se ji-'aç** (penz-e van) ille habet pecuniam.

2. **ji-'a-n** (v. Int. jin IV: mázól, fest) inducere colores. **ji-be**, **ji-bbe** (ji II fe-je: árva, egy fejére levő) orbus, orba); **-γ'u-n** (id. gyü-n: elárvul) orbari.

ji-by'a-m (ji II by'a obl.) j. **te-ne-n** (begyén marad: torkán akad) in faucibus haerere; **ji-by'u-k'e** (id. fekü-jének: félre, ódalt) a latere, oblique.

ji-bla-γ'a-n (id. felé-je megy, ismerkedik) amicitiam contrahere.

ji-b-ž'e-n (ji III fel-sü-l: csipős, marós, a mustár) saporem acrem habere.

ji-c'ele-h'e-n (id. belőle törülve vesz: ki-töröl) delere, abstergere.

ji-çeyu-r (ji II a titka) j. qī-j 'uaten (elárulja magát) arcana sua aperire.

ji-ç'e-n (ji III belé gyujt) succendere v, h'aku.

ji-çe-nerej (jeçane, rá-tartozó: 3-adik) j. maçom-i (a 3-adik napon is) et in tertia die. (Zb. 21/204.)

ji-çh'a (ji II cika, fe-j: 1. fe-je 2. maga, magát) 1. caput suum 2. ille ipse, se ipsum: j. 'u-na-ze-n (feje szédül) vertigine corripit j. pī-tle-n (fölkaszt vlkit) patibulare: j. çity'un v. šatç'un (dicséri magát) gloriari, se ostentare; j. jeç'a'užey'u-n (magát megutáltatja) se abominatum reddere; ji-çh'a-fe-çir (id. + feletti, a szőr) j. te-gī-n (feláll a haja szála) horrent capilli; ji-çh'a-k'e (id. végett: magáért, magával; személyesen) pro ipso, se-cum; in persona: j. psatle-n (felel magáért) pro se ipso respondere; ji. zeç'aç'aç'a (magától tanult) autodidactus; ji-çh'a-m (id. obl. felé, fölötte) super, supra: ji-çh'am-k'e (felül-ről) desuper: ji-çh'a-r (id. det. 1. a fe-je 2. fejezet) 1. caput suum, caput ejus 2. caput in libro; ji-çh'a-u-sī-ç'o (id. elévetés: okul-vetés, ürügy) praetextum; - -go (id. adv. annak ürügyével) sub praetexto; ji-çh'a-'uzi'h'e-n (fej-fájást vesz: szivességet tesz) officium alicui praestare.

1. ji-çi-n (ji süt, látszik v. qeççin, qijçin).

2. ji-çi-n (id. ér, vág çen, çin IV) jape j. (megelőző) praevenire.

jī-çit'ik'e-r (ji II çit'ik'e det. vminek az állása: elhelyezés) dispositura.

ji-ç'aç' (id. segg al-ja: alá, aláfelé) sub; deorsum; ji-ç'aç'-im (id. obl. alatt, lent) sub, subtus; ji-ç'aç'-k'e (id. instr. alá, alul-ról) deorsum, desub.

ji-ç'e-go (ger. s. be-el-ismerve) agnoscendo.

ji-ç'e-n (id. ér-zi : érez, tud, el-be-ismer) sentire, scire, agnoscere.

ji-ç'e-r (ji II ç'e I det. vlminek az alja, alap) fundus, basis, fundamentum.

ji-ç'ež-īn (v. Int. jič'en v. ji-mī-ç'ežgo).

ji-ç'ī-b (ji II segg-fél: háta, fara, külsője) pars posterior, exterior; ji-ç'ī-baγ^f (id. segg-fek: vlminek hát-a, meg-e, fara) pars posterior: j. qaγ^fazen (hátát fordítja: el-fordul) averti; jič'ībaγ^f-k'e (id. instr. háttal, hátrafelé, háiulról, háta megett) retro, a tergo, pone tergum, in absentia alicujus; ji-ç'īb-k'e (jīč'īb instr. hátul, kívül eső) exterior: ji-ç'ī-fe-r (ji II al-bő-r) j. qī-ç'e-ç'ī-n (pörére vetkezik) se nudum praebere.

ji-ç'ī-h'e-n (ji III csinál vesz: csinál, rak, fészket) struere (nidum).

ji-de (pro ji ade, aty-ja) pater suus, ejus.

ji-dej (ji II az ő tája: nál, nél) ad, apud.

ji-dde-n, ji-de-n (ji II tü-r, tar-t: 1. bele-egyezik, enged a kérésnek 2. akarja, óhajtja) 1. consentire, assentiri, precibus locum dare 2. velle, optare; ji-de-n 2. (id. tű-z: tűz-i, varr-ja, hozzá-ki-varrja) suere, assuere, acu pingere; ji-de-'c-n (id. hall: meg-hallgatja) exaudire.

ji-dež = ji-dej; jidež-k'e (id. instr. maga felé) ad se: j. je'an (maga felé ránt, huz) ad se trahere.

ji-dī-k'-in (jide-n, jidīn kel: oda-tüzögeti, összeaggatja) assuere, consuere.

ji-fe-m (ji-ffe-m ji II fe IV obl. bőr-én, felületén, külsején) incute sua, in superficie sua: j. jiz (bőrén tele = testes) corpulentus: j. zī-γ'o-n (bőrén magát tartja: vlmiről lecsüng) dependere; ji-fe-r

(id. det. a bór-e, a burk-a, külsője) pars exterior, tegumen rei.

ji-ffī-n, ji-fī-n (syn. je-fen: isz-ik, részegeskedik) bibere, inebriari; jifī-pe-n (id. végez: ki-issza egészen) penitus ebibere; jifī-ž-īn (id. v. Int. ivogat, iddogál) potare.

ji-fou, ji-feu (ji II maga édesség, méz: kedves, szeretetre méltó) carus, amabilis.

ji-f'eç (p. n. v. ji-feçin: 1. vlminek hívő-je 2. bizás, hívés) 1. credens 2. fides; - -ç'ī-n (id. csinál: elhíttet, meggyőz) convincere, persuadere; - -ç'u-go (id. ger. ç'un: elhív) credendo; - -ç'u-ç'a (id. n. v. hívés, elhívés) creditus; - -ç'u-n (id. gyün: el-hisz) credere, sibi persuadere; - -ç'un-ī-ç'a (id. n. v. elhívés) persuasio, creditus; - -ç'u-pe-n (id. végez: teljesen hisz) penitus credere; jif'eç ç'īç'u-pe-m (teljesen meggyőződve) plena fiducia, persuasione; ji-f'eçī-ç'a (n. v. s. hiszékenység) credulitas; ji-f'eç-īn (ji II erősen tart-ja: hisz, elhiszi) credere, persuasum habere.

ji-gi, i-gi (ji I e, i ko-r: e kor: most, jelenleg, e napokban) nunc, his temporibus: j. qī-z-de-sīm (e korba kiérve: máig, mostanig) adhuc, ad hoc tempus, hodie dum; jigi-petu (id. pe-t-o: ezennel, mindjárt) statim; ji-gi-r (id. det. jigir-i); jigi-re-j (id. reá járó: ekkori, mostani, tényleges) qui nunc est, praesens, instans; ji-gir-i (ji-gir e kor is: még) adhuc; jigiri çodo (id. çodo: ez időtájt) circa hoc tempus; jigir-ik' (id. is: ekkor is, még) adhuc: j. zze (még egyszer) adhuc semel; jigi-s-tû (id. sahat-o: órában Ar. sahat: mindjárt) statim.

ji-gu-a-uo (ji II lat. ütő) j. ç'u-n (elszomorodik) con-

tristari ; **ji-gu-γ'a-go** (g. s. szándékosan) consilio ; **ji-gu-γ'a-n** (ji II gu szívét teszi : szándékoz-ik, akar, óhajt) sibi proponere, animum intendere, velle, optare ; **jigu γ'e-n** id. **ji-gu-k'e** (id. instr. maga végett, részéről, magá-boz, -ban) pro se, pro parte sua, ad se, secum : ži'āç quçh'am jiguk'e (At. 64. Szóla a hegyi ember magában) dicebat montanus secum ; **ji-γ'aç'e-m** (ji II γ'aç'e obl. életében, örökre) in perpetuum.

ji-γ'a-fi-n (v. caus. jifin : itat, áztat) madefacere : ueš-χīm j. (az eső megáztatja, megázik az esőben) pluvia commadere ; - **-guzave-n** (id. guzaven : kinez, gyötör) cruciare, tormentare : çiam j. (hideg gyöttri az állatot) frigere (animal) ; - **-h'a-n** **jī-h'a-n** : befelé mozdítja) movere intro ; - **-k'i-n** (id. **ji-k'in** : átkelni hagy a vizen) transire facere per fluvium ; - **-k'iž** (s. n. v. elbocsátás) repudiatio ; - **-k'iž-īn** (id. **k'ižīn** : küldi ; bocsátja nejét) repudiare uxorem ; - **-pse'u-n** (At. 61. éltet) vivere facere ; - **-sī-k'-īn** (id. sülve kelni v. **sen**, **sin** I belé-süt, belé-éget) inurere ; **-tlatlīn** (id. hulladoz : belé-hullat könnyet, nepsír Zb. 25/26.) lacrimas infundere ; - **-tlī-n** (id. dül) h'apsīm j. (börtönben hevertet, Ar. h'abs) in custodia tenere ; - **-'uve-n** (id. 'uvī'an : helyettesít) substituere, in locum alicujus ; - **-žī-h'e-n** v. **h'īn** (id. **žen**, **žīn** II) psī j. (vizzel kiöblit) eluere ; - **-ž'i-k'-īn** (sülve kel : belé-süt a tésztába vmit) concoquere.

ji-γ'e (pro **je-γ'e**, **eje-γ'e** v. **jīk'īn**)

ji-γ'e = **je-γ'a** : **jiγ'e-h'an** = **jiγ'a-h'an** ; **ji-γ'e-k'uat-en** (v. caus. **k'uat-en** : oda-mozdít) admovere ; - **-sī-h'en** (id. szenescdve menni : benne eléget) comburere in ; γ **-žehīn** v. **jiγ'ažīh'en**.

ji-γ^o ((ji II ko-r-a) zī-m j. (vlkinek korában levő) ejus aetatis; jiγ^oç (éppen jókor) in tempore, opportune.

ji-γ^ot-īž-īn (ji II v. Int. γ^otīn : kap) nancisci.

ji-γ^u-k' (n. v. s. ki-el-gőzölgés) evaporatio; ji-γ^u-k'-īn (ji γ^un I kel: el-gőzölög) evaporare.

jihi, ihi (ime, no lám! (Zb. 29/50) en!

ji-hud-â (p. perf. s. hu-pa mélyedés a földben) locus depressus; ji-hu-d-īn (ji-'ud-īn; (le-üti a lábáról) prosternere,

ji-hu-vve-n (ji III 'u-vī'an, elé-áll: nyomára akad) indagare; ji-h^a-n (id. belé-hág: be-megy) intrare; ji-h^a-ā-žī-h^en = ji-γ^a-žī-h^en; ji-h^a (p. perf. je-h^e-n) ji-h^e-n = ji-h^a-n.

ji-γ^{ab}ze (ji II szokás-a) mos est, solet; - -go (id. adv. vele született, megszokott) innatus.

ji-γⁱ-n (ji III vesz: ki-vesz, ki-von kardot) educere gladium: γ^ogunabžem g^ate jixīγ^e 'utl (Zb, 26/64. Az útszélen kivont kard hever, mi az? ble, kigyó); ji-γ^o-n (id. hull: 1. belé esik 2. belé-fér) 1. incidere 2. intrare; capi; ji-γ^ü (n. v. s. elhajítás, elüzés) expulsio; ji-γ^u-n (ji III 2. belé-hajt 2. ki-hajt, ki-telepit 3. át-hajt vizen) 1. impellere 2. expellere 3. transigere per fluvium (psīm j.) ji-γ^u-tle-n (id. v. Int. hajt, üz, kényszerit) agere, pellere, cogere; ji-γ^u-ž-īn (id. hajszol, elüz) pellere, depellere.

ji-ī-γ^ī-īn (ji II ī ujj-kézen, karon fog, tart) manu prehendere, tenere; ji-ke-zū-go (id. során: idejében, jókor) in tempore.

ji-kγ^o-n (Hib. ji-ko-n, ji-gu-en, ji III belé-gyur,-töm, megtölt hurkát) infarcire: ji çh^acīr pīam jira-kori (Zb. 12/63. haját a fővegbe gyurják és . . .)

ji-ki, v. i-ki.

ji-ki-r-i (jigir-i: e kor is: még) adhuc: j. u-k'ua-qè
(Zb. 21/231. még nem menél el?) adhuc non
abivisti?

ji-koc' (ji II ko-c' kö-z, belső rész: pars media, pars
interior); ji-koc'-im (id. obl. köz-én: között, bent)
inter, in medio, intus: ji-koc'im-k'e (id. instr. be-
lül, belülről, közül) ex interiore, e medio; jikoc'ir
(id. det. a bele) j. qa-γ'a-qabzen (belét kitisz-
titja az állatnak) exenterare.

ji-kon v. ji-kyon.

ji-kü (ji II ku köz v. ko-c': közep) medium, pars me-
dia: j. de-t-r (pro de-ti-r köz-ött tartó: középső)
medius.

ji-ku-n (pro ji-qu-n belé-nyulik: huzódik, telik az idő)
praeterire (tempus); kodice ji-mi-kugo (At 59.
nem sokára) non multo postea.

ji-k'e (ji II farka: végső, szélső, vlminek utója, rossza)
extremus, posterior, vilior in qualitate; -dide-m
(id. aug. obl. éppen a farkán: legvégül) a post-
remo; jik'edide-r (id. det. a legvégső) postre-
mus; ji-k'e-m (id. obl.) j. zi'a te-zī-zār (végén
kezét rávetett = az alulirt) infrascriptus; ji-k'e-r
(id. det. a vége) finis, consequentia; ji-k'e-n (ji
III bele-önt) infundere.

ji-k'i-γ'o (n. v. s. v. psī-jik'iy'o); ji-k'i-n (ji III 1. be-
lé-ke, megy 2. vlmiből ke, átkel vizen, keletke-
zik 3. elmúlik) 1. intrare 2. exire, transire per
fluvium 3. praeterire: sīt jeγ'e jik'in? (Zb. 21/211.
Mi rossz keletkezhetik abból?) quid istud noc-
bit?; çimaçor jik'âç (a tél elmúlt) hyems perac-
ta est; ji-maq' (maq'ir) jik'in (hangja mulik: be-
reked) raucere; ž'ir jik'in (a szélbe ke: elgőző-

lög) evaporare ; jik'ip'e (átkelő a vizen) trajectus: jikižin (id. v. Int.): Hunem jik', ç'im jik'iž' (Zb. 26/62. A házból jó s a földbe, a világba megy; mi az? 'Uγ'o füst).

ji-k'or (ji II n. v. k'on, kel: járás) incessus ; ji-k'ih'ay'-k'e (id. hosszában) per longitudinem.

ji-k'ute-n, -k'ut-in (ji III v. Int. k'e-n: el-ki-át-önt, szét hint) effundere, transfundere, dispergere.

ji-qak'uh'ek'e (ji II n. v, qak'uh'en: magaviselet) gestus.

ji-qu-h'e-n, -h'in (pro je I: el-ver) verberibus caedere ; ji-qum-pi-k'-in (id. s. huzva végzi: kimer) exhaurire ; ji-qu-n 1. (id. 1. huzódik, nyulik 2. huz, hánt) 1. protrahi 2. trahere, decorticare ; ji-qu-n 2. (üti a mértéket, elég, jóllakik, psatlek'e beszéddel) sufficere, satiari : šidim jih'atle jiqu-ç'uk'e ç'ipem jik'irqem (Zb. 26/45. A számárnak terhe mig nem elég, helyéből nem megy ki. Km.); jiqun-go (id. ger. fut. elegendőleg) sufficienter ; jiqužin (id. v. Int. v. ji-mi-quž).

ji-li-c-in (ji III láng, süt: fel-lángol) inflammari.

ji-me-j (pro je-mi-j p. neg. jej-in neki nem járó: másé) res aliena: jimejk'e bej ç'un (gazul gazdag lesz) alienis bonis ditescere ; ji-mi'ago (g. neg. ji'an) b'adih'ap'e j. (hozzáférhetlen) inaccessibilis ; ji-miç'ež-go (ger. neg. jiç'ežin scire): ji-ç'en j. qanen (nem tudja mit tévő legyen) ne-scire quid faciat ; ji-mi-da-γ'a (n. v. s. elutasítás) recusatio ; ji-mi-den (neg. jiden: nem fogad el, lemond, elutasít) recusare, rejicere ; ji-mi-f'eç-in (neg. ji-f'eçin: kételkedik) diffidere, dubitare ; ji-mi-γ'a-guzave-n (neg. γ'aguzaven: megnyugtat, biztosít) quietum reddere ; -p-se'u-go (ger. neg.

jiγ^ʿa-p-se-'u-n 1. unalmas 2. elviselhetetlen) molestus, intolerabilis; ji-mī-χon-go (ger. neg. ji-χon: belé nem férő, össze nem férő) quod capi non potest, incompatibilis; ji-mī-k'otīž-go (ger. neg. k'otīžin el nem mozdulva, szüntelen) sine intermissione; ji-mī-qu (p. neg. jiqun 2. telhetetlen) insatiabilis; ji-mī-quž (id. v. Int.); ji-mī-tl (p. neg. ji-tlī-n): Uj 'a jimītl mīčafem guačer č-u mī-γ^ʿaguγ^ʿ (Zb. 26/20. Kezedben nem levő medvebőrrel az úrnőt ne biztasd. Km.)

II ji-n, je-n (M. já-r cf. az járja, nem járja, nekem jár stb. jo-g, jó, i-j-, ij-l-ik || convenire) v. χo-jen, χo-jin, ja-j, je-j, již' etc.

III jl-n, je-n (M. in, in-da, in-ka, jon-ka, i-deg é-r: 1. nő, nyulik, ér, terjed 2. nyujt, huz || 1. crescere, extendi 2. tendere, trahere) v. je'a-n, jin-aγ^ʿ, pī-jin, šī-jin etc.

IV ji-n (M. i-r; iró, irós: ken, mázol, fest, vakkol) oblinere, incrustare, tectorio linere v. ji'an.

jin (p. jin III nagy, magas, termetes, terjedelmes, darabos) magnus, procerus, extensus, crassus, non minutus; jin-aγ^ʿ (id. pro γ'a ság, ség: nagyság, magasság, terjedelem, termet) magnitudo, extensio, statura.

ji-nape (ji II or-ca || vultus v. teχin, tek'in); ji-nape-r (id. det. becsületérvés, lelkiismeret) honestas, conscientia.

ji-ne (1. pro ji ane any-ja || mater sua, v. ejus 2. ji nne szeme || oculus ejus v. suus): ji-nīqom (ji II nīqo obl. részint) partim.

jin-ī-šχo (jin III n. v. nagy: nagy-termetű) procero corpore; jin-ī-ž' (id. ősz: óriás, szőrny) gigas, monstrum; jin-o (id. adv. fenn hangon) alta voce:

Jino žī'a, c'īko 'uate (Zb. 26/19. Fenn hangon szólj, lassan mondd el. Km.)

ji-n-t'e (ji, i l m obl. t'e tetejébe M. inte, inté-z: erre, ekként: így hát, tehát Zb. 21/170) ergo.

ji-'otī-h'e-n, - h'īn (ji ll üt, vesz: meg-tilól) cannabim purgare.

ji-pa-o (ji ll pe elő adv. elején: előbb) prius, ji-pase-rej-m (id. régi-jé-n: régen) olim: j. ja-χebzāgo qī-dxo-nā (a régiek szokásából ki nekünk marada: hagyományos, ősrégi v. qa-nen) traditus, perantiquus (leges, mores); ji-pče (id. pče fő-szár, nyak || cervix: nyaka, nyakán, nyakára, reá, rajta) cervicibus, super, supra; jipček'e (id. instr. fölfelé, felülről) 1. sursum 2. deorsum; jipčer (id. det. felső) superus.

ji-pç-h'a-n (ji ll mász, hág: belé-mász) irrepere.

ji-pçī-r (ji ll pçī det. a nő i-p-ja) pater mariti; ji-pe (id. elő-je: 1. elő, kezdet 2. először) pars anterior, primordium 2. primum adv. j. zī-ç'a-zâ-r (alapvető v. ç'ezen) fundamentalis; j. jītīr (elültartó: etső) anterior; jipe-dīde (id. aug. legelső) omnium primus; j. çī-ç'ežago (legelejétől kezdve) ab initio v. ç'ezen; jipe-giç'e (id. kīç'e: 1. első 2. első izben) 1. primus 2. primum; jipek'e (id. instr. előbb) antea, prius; jipe-m (id. obl. elején, kezdetben) initio; jipe-psatle (id. beszéd: előszó) praefatio; jipe-r (id. det, 1. első 2. a kezdet) 1. primus 2. initium; jipe-re-gor-īž' (id. re, ra, adv. aug. éppen az előbbi módon Zb. 21/169) eodem modo ac primum; jipe-re-j (id. járó: előbbi) prior, anterior.

ji-pežīγ'a-r (ji ll pežīγ'a det. elv, szabály) regula, principium; ji-pežī-p'e (id. bizó hely: bizonyos, két-

ségtelen) certus, indubitatus; **ji-pyĭn** v. **p-χen** (bo-
goz = ligare).

ji-pou (pro **jipe-go** előbb Zb. 21/155.) prius, antea.

ji-p-tle-n, **-ĭn** (ji III belé-pillant,-néz) inspicere; **ji-pt-
lĭ-fe-n** (ji II n. v. **ptlĭn**, von: huz reá Szék. ha-
sonló) similem esse.

ji-p'atle etc. v. **p'atle**, **ji-p'ček'e** v. **p'če**.

ji-p'č'e (ji II esése a napnak: nyugat) occidentis; **j. tle-
nĭqo** (id. ódal; nyugati) occidentalis; **ji-p'e-k'e**
(id. **p'e** hely || locus, instr.) j. 'u-vĭn (helyébe
áll, fölvált) succedere in alterius locum.

ji-p'k'e-n (ji III belé-ugrik) insilire.

ji-r-a (**ji-rĭ** + **ja** II v. **ra**: reá-ök, neki-ök, róla, be-
lőle-ök || ad rem . . . illi, ei . . . illi, de, ex,
re . . . illi); **jira-f** (id. p. **feñ**, **fĭn** von, iszik:
ital, inni való) potus, res bibenda; **jira γ'**, **jeray'**
(id. n. v. **γ'ĭn**, **γ'un** II neki-fekvés: erőlködés) ni-
sus: **jiray'-k'e** **jeray'-k'e** (id. instr. nagy nehezen)
enixe; **jiray'-o**, **jeray'-o** (id. adv.) **jiray'-sĭray'-go**
(id. allit.) id. **jira-tĭn** (id. reá-,hosszá-ad) addere
(in mensurando); **jira-tlyua** (id. p. perf. **tlyun**
szül: benn-szülött) indigena; **jira-uxitlā** (id. p.
perf. 'uxitl'en elvégez: szerződés) pactum.

ji-re, **ji-ri** (**jere**, **jeri**, **ji** II + **re**, **rĭ**: **re-ja**, reá, rajta,
neki, vele, róla, belőle || in, super rem, ei, per
eum, de, ex re): **jire-k'o!** (rajta a kelés: hadd
menjen) abeat! **jira-k'o** (hadd menjenek) abeant!
ji-re-jf (abból iszsza || ex eo bibit v. jefen, **ji-
fin**; **jiri-γ'a-h'ayū-n** (id. nyeret: elveszit, ügyet)
perdere causam; **jiri-γ'a-qun** (v. caus. **jiriquñ** 2.
jóllaktat) satiare; **Jimĭqur jiri-z-γ'aqur leps-č**
(Zb. 26/36, A jól nem lakó jól laktatója a leves.
Km.); **jiri-γ'e-χ'u** (id. n. v. **γ'a-χ'un**: szaporítás)

additamentum, hyperbola; jiri-h'ér (id. p. h'e-n visz) jigu j. (tetsző) animo lubens; jiri k'ute-n (reá-hint, előnt) diffundere, dispergere; jiri-qu (p. jiriquon 2. elégséges) sufficiens; - -χ'uk'e (id. levőig: jóllakásig) usque ad satietatem; jiri-qu-n 1. (bele-nyúlik,-telik) praeterire (tempus): jitles-i-p'č' jiriquac (év tize betölt: tiz éves mult) aeta-tem decimam peregit); jiri-qun 2. (jóllakik, elég, jutányos az ár) satiari, sufficere, justum esse (pre-tium); jiri-llen (reá fest, szinez) colorare, pingere; jiri-mih'-gore (ger. s.) ji-gu j. (kelletlenül) aegre; jiri-mi-h'in (jiri neg. h'in: reá nem visz) ji-gu j. (undorodik) aversari; jiri-mih'o (id. ger.) ji-gu j. (nem örömet) non libenter; jiri-mi-quγ'a (n. v. neg. jiri-qun 2. elégtelenség) insufficientia; jiri-psatle-n (vlmiről beszél: okoskod-ik) ratiocinari; jiri-pse'u-n 1. (rajta él: táplálkozik) vesci: jiri-pse-'u-n (pro 'o-n vlmire mesét, pse, mond: költ) fingere, excogitare; jiri-'ubīditl-o (id. g, 'u-bīditlen: megrögözöten) obstinate; jiri-zer (id. p. ze-n szur: rü-gy, csira) germen; jiri-žen (id. oda-osan) accurrere; jiri-zīχ'-o (ger. jezīχin: falánkul) edacis modo.

ji-sea-go (ger. ji-sen v. ji-ssin) maf'em t'ekü j. (tüz-nek kissé égettje: kozmás) adustus.

ji-sī-k'-jn (ji III v. je-sin: át-uszik) transnatare; ji-sīk'-o (id. ger. uszva) natando; ji-sī-n (id. ül: benne ül, benn-ül, honn-van) intus sedere, domi esse: χekum jis-γe-r (a helységben lakók) incolae loci; Pχo-zī-γ'ot jisqem (Zb. 26/21. A neked kereső nincs honn. Km.) Zi-gü u-j-sim ji ohred žī'a (Zb. 26/43. A kinek szekerén ülsz, annak dalát dalold. Km.)

ji-ssī-n (ji-sī-n, ji-se-n M. ü-sz-ög, üsz-k, ji II szenesit: égi, égeti) urere v. qejsek'in; ji-ssīpen, ji-sīpen (id. végez: el-éget) penitus comburere.

ji-š (syn. çaš n. v. s: szállítás) vectura; ji-šin (ji II visz, szállít) portare, transportare; pɣ'a j. (fát usztat) ligna flumine transportare; ji-t (p. ji-tin: tartó-ja) γ'abzem jit (törvényes) legalis, legitimus; maz-iç-īm jit (3 hónapos) trimestris; jitles-iç-īm jit (3 éves) trium annorum; ji-te-se-n (id. tetejére szóródik) insterni: Jaž'emī f'emīç jitesenç (Zb. 26/52. A parázs tetejére szóródik a szén. Km.); jit-go, jit-gore, jit-o (ger. adv. jitin) γ'abzem j. (törvényesen) legitime; j'uz' j. (után-a) post aliquem, eum sequendo; j-i-t-halâr (p. det. s. az elmerült, beléfult) immersus; ji-t-h'ale-n, -h'alle-n (ji II tete-jé-ről halad: belé-ful, elsülyed, megfulad) immergi, submergi; suffocari fumo; jit-γe-n (id. tete-jére kercel: rá-ir) inscribere; jit-γ'un-ç'ī-n (id. tetejét horzsolja: meggyalul) dedolare; ji-tī-n (id. tart. benne van; vall vallást) continere, profiteri religionem; jitir, jitr (id. p. n. v. det. tartalom) elenchus, contenta.

ji-tl (p. ji-tlin: benne levő) id, quod inest: zi'amīç'e j. (birtokos, a kinek keze alatt van) possessor; jiltaden (ji III belé-szalad) incurrere: jape j. (elébe vág, szavába vág, rábukkan) occurrere obviam, supervenire; interloqui.

ji-tla-γ'u-n (ji II tle láb, konyul; imád) adorare; jitleç'ik'-in (id. tleç'in dörzsölgeti; megtörül) abstergere.

ji-tlen v. jiltin; ji-tle-r (id. p.) zi'amīç'e j. (uralkodó) dominator (in cuius manu aliquis est.)

ji-tle-s (ji I e, túl, mérő: 1. év, életkor 2. idő) 1.

- annus, aetas 2. tempus: jitles-i-ç (id. ji çe három-ja: 3 év) triennium; jitles-i-çç (id. ji-ççe: év-száz, század) seculum; - -i-p'ç' (10 év) decem annorum spatium; - -i-tχũ (öt év) quinquennium; - -i-t' (két év) biennium; jitles-ĩ-ç'e (id. újév) annus novus; - -nĩqo (félév) spatium semestre.
- ji-tl-h'a-n (v. caus. s. dũlni hagyja: rak) ponere, onerare: ji'amĩç'e j. (1. kézbesít 2. hatalmába kerít)
1. tradere in manus alicujus 2. in potestatem suam redigere; ji-pçe j. (nyakára rak: megbíz) mandare, negotium dare; ji-tlĩ-n 1. (ji III benne dũl: benn-hever, -van) jacere intus, inesse; ji'amĩç'e j. (birtokol) possidere (in manu esse).
- ji-tlĩ-n 2. (ji II dörgöl, surol) fricare: H'a-ne 'uγ'o jiltĩre tlyoqotl'ĩne 'uk'ĩtere? (Zb. 26/3. A kutya szemét a füst csipi-e, a paraszt szeme, arca, szégyenl-e? Km.); jiltĩte-go (ger. s. takarékosan) parce; jiltĩte-n (ji II tul, túl tesz: tart valminek) numerare inter.
- ji-tlĩ-γ'a (n. v. jiltĩn 1.) ji'amĩç'e j. (uralkodás) dominatio.
- ji-tl'ĩ-r (ji II tl'ĩ det. a vőlegény) sponsus.
- ji-t-o = jit-go: zĩm zĩr ja'už' j. (egymás után) alius post alium.
- ji-t'an-ik = jet'anik'.
- ji-tish'a-n (ji III belé ül a kocsiba) inscendere currum.
- ji-uase (ji II ár-a) zzi som j. (egy rubel ára, értékű) una Rossica moneta constans.
- ji-ue-n (ji III ver) sabe j. (beporoz) pulvere oplere.
- ji-'udĩn v. ji-hudin; ji-'uk'e-n (belé-üt, szegyet) infigere clavum); ji-'u-n (ji-hu-n: belé-dug) inserere; ji-'u-p'ç'e-n (id. bevág) incidere: ji-'uvã (p. perf. s. tl'ĩp'em j. (férfikorba lépett) vir adultus; ji-'u-ven

(ji III 'uvi'an (oda-áll) instare: 'oχum ji'uz' j. (az ügy, dolog után lát) instare operi.

ji-'uz' (ji II, ucsu: 1. útó-ja 2. után, megé) 1. pars postica 2. post, pone; j. -dide (id. aug. legutója) pars postrema; j. jitin (leghátul van) postremum locum tenere; ji'uz'k'e (id. instr. után, megé) post, pone; j. χu-žī'an (meg-szól) infamare.

ji-z, ji-zz (p. ji-zīn M. özön: tele, jóllakott) plenus, saturatus: Jiz jif'ik'e zīmīç'em ji-by'u jirejf (Zb. 26/35. A teli poharat meginni nem tudó abból kilencet iszik meg. Km.); jiz-ç'ī-n (id. csinál: tele tölt, töm, halmoz) replere, farcire, cumulare: ji-nībe j. (gyomrát tömi) replere ventrem.

ji-zek'o-k'e (ji II esz-keles: magaviselet) gestus.

jiz-χ'u-n (jiz, χ'un: telik) repleri: jizχ'u-χuk'e (jóllakásig) usque ad satietatem; jiz-ī-γ'o (id. n. v. teltség) plenitas: mazem j. (holdtölte) plenilunium; jizī-h'a (id. teltség, szorulás) constipatio.

ji-zī-χu (p. ji-χu-n üző, üldöző) persecutor.

ji-zī-n, ji-zzī-n (ji III szorit, belé-szorít, töm) implere, farcire; jizz-o (id. ger. tömve, tele, teljesen) replete, plene, penitus adv.

ji-že (n. v. ji-že-n: irigység) invidia; jize-γ'u (id. társ: gonosz) malignus; ji-že-n, ji-žī-n (ji III éha, sül: v. je-jižin); ji-žī-γ'a (id. n. v. szivégés: szomorkodás) moeror; ji-žī-k'-in (id. kel: szomorkodik, arca beelik) moerere, buccas fluentes habere; ji-žī-n v. jižen.

ji-ž' (p. ji-n II aug. a mi meg-járja: jo-g, jobb) dexter ad.

ji-ž'-īn (v. Int. jin III v. qaft-re-jižīn).

již'-ra-by'ū (již' rá-feküvő: jobb ódal) dextrum latus;
- -mk'e (id. instr. jobbra, jobbfelül) dextrorsum;
a dextra parte; již' tlenīqo-mk'e id. v. tlenīqo.

ji-ze-n, -zī-n (ji III belé-vet; ki-vet) injicere; ejicere:
 žeš χ^uao pχ^enk'i j-u-mī-z (Zb. 26/72. Ej beáll-
 tával a szemetet ne vesd ki. nh.)

jje! (ejnye!) heu, eheu!

jji (Ad, je p. jen, jin III Jap. ya, iya Tam. en, yen
 növő: nagy szám: 8) octo: ççi-j (száz nyolc-a:
 800) octingenti.

jo v. je-u I: jo-ffe (3 pers, je-ffen: ittas) ebrius; jo-
 jž (id. je-jžīn, iriglyi: irigylendő) invidia dignus.

ju v. je-u II cf. jžen.

jubīde-n (pro je-^u-bīden, megfogja: beteret) compel-
 lere gregem; ju-fen-ç'in (id. itat: megáztat) ma-
 defacere; ju-f'ej-in (id. bűvit: berondit) inqui-
 nare.

ju-γ^o (pro ji γ^o vlminek kor-a: idő, kor) tempus,
 aetas.

juqodijgo (pro je-^u-qodij-go: huzva, vontatva, beszél)
 producte (loqui).

jumu'udīn (je-u-mī-'udīn: azt te nem törended: el nem
 rontható) infrangibilis, incorruptibilis.

jušk'ump'ā (ji 'u ajka, še-kû-m-pā le mélyre mene:
 beesett arc) fluentes buccae.

jutyīnīp'ç'in (je-^u-tyīn-ī-p'ç'in le-ki-ráz) decutere, ex-
 cutere.

ju-ž'ke v. jī'uz'k'e (Zb. 21/156.)

K (ante vocales e, i, ī = kj)

ke I—IV = k'e I—IV.

ke-çe-j (ke II ha-j, çe aug. j. p. jen, jin, hajas növény: pálma, kaukázusi) palma Caucasia.

keken (Hang. csics-eg) fritinnire.

ken v. kin.

kengeç (n. v. kengeçin : tanácskozás) consultatio; kengeçe-γ'u (id. tanácskoztárs) socius consilii; **Bzager k. u-mi-ç'** (Zb. 26/22. A gonoszzsal együtt ne tanácskozzál. Km.); **ke-n-ge-çe-n, -çi-n** (kø, k'e III obl. ke, mér, véges végig mér : megfontol, tanácskozik) delibrare, deliberare, consultare; **kengeç-ī-le** (id. tetemes : sokat tanácskozó, habozó) diu deliberans, haesitans: **Kengeçilem j-ade ji-tl jiçežirqem** (Zb. 26/14. Az ingatag még atyja vérét sem boszulja meg. Km.); **kengeç-ī-nše** (id. nincs : meggondolatlan) inconsideratus. NB. A kaz. tatár kingeš a hunn-bolgár nyelvből való.

kenž. kkenž (pro ke-me ger. ken, p. že szakadozva, gyengén folyó : 1, sekély 2. sekélyhely, zátony) 1. tennis, vadosus 2. vadum; **kenžgo** id. adv. **kenž** χ'un (sekélyesedik, apad) decrescere (fluvius) k. χ'užin (id. v. Int.); **kenžīγ'a** (sekélyesség) vadum.

ke-r-û (ke, k'e III hát, rī ra, re, p. un esik : éjszak) septentrio.

ke-t (ke, k'e I kör, p. ten, tin tesz, körül tevő : juhkos-ár Ad. koš id.) ovile. cf. M. **ket-r-ec** (k. ket-ir det. dim.); **k'e-u** (Zb. 12/23. k'eo 25/27. ko 26/65 k'ou, ke I körül p. n. v. u-n IV üt, ver : kerítés, sövény-k.) structilis sepes; septnm;

ke-u-bž'e (id. ajtó : kertajtó v. kapu) ostium horti: Ney'ubež' k'eubž'erik (Zb. 26/62. Tüzes-szemü a kertkapun járkál, mi az? gedû, macska); kezû, kkezû (id. ze-go ger. p. zen szán, fordul: sor, sorrend; sors, végzet) 1. series, ordo 2. sors, fatum: zi kezû zi-mi'a či'aqèm (Zb. 26/40. Maga sorja nem levő nincs: mindennek meg van a sorja. Km.) Dunejr kezû-ç (ib. 42 Sorra birják a világot Ar. dunja mundus); kezû-go (id. adv. sorra) ex ordine, alternando.

kxo (syn. ko, qo, ga-ly, ág cf. T. tat. bot femur, botak ramus: comb, a test ága) femur.

kxo-n (kon, qun, gun: töm, gyur) farcire v. ji, xe; kxon-šib-iž' (id. pro ši-vej. žī: gané-domb) sterquilinum.

kxu (pro ku l: kenyér-bél) medulla panis: kxuc', kuc' (id. dim. vele, velő) medulla NB. A M. be-le, ve-le, ve-lő = be, ve + kab. le (test).

kxu-e (kxo p. je-n, nagy: comb) femur.

I ki, kī (gi, gī Kin. Jap. ki p. ki-n, kor, idő || tempus v. kīç'e, igi etc.)

II ki, kī, kki (p. k'in kel, nő Jap. ki a tree Tam. kilei a twig M. ki, ki-es: 1. ág-bog, galy 2. berek) 1. surculus, ramulus 2. lucus, nemus: kī-kīç'o u-mī-γ'ašme, bžey'u či'uk'e qī-pxo-γ'ašīž'qèm (Zb. 26/11. Galy korában ha nem hajlitod, karó létében meg nem hajthatod. Km.); ki-c', kki-c' (id. rágó, galyrágó: gi-ca, gi-da) haedulus cf. k'ec'e; ki-c'en-t-γ' (id. p. c'an-tx'on galy horzsolva: husáng) virga; kic'-i-bž'e (Bockshörnerl: szentjános-kenyér) ceratium; ki-c'ikū (ki dim. galyacska vessző) ramulus, virga; ki-χū (id. hó-szin: nád)

arundo, canna; ki-χ'u (id. pro χī-go vágó : liget, berek) nemus, lucus.

ki-n, ke-n, kki-n (M. kén, kin : 1. tör-ik, szakad, reped 2. szakít || 1. frangi, rumpi, findi 2. frangere, rumpere etc.) v. ç'e-, ç'ī-, go-, γ'a-, χe-, pī-, te-kin etc.

ki-še-γ'ogū (ki II galy-viselő-út : tej-út) via lactea.

kī-be (id. fél, ódal : kaliba Zb. 12/38) tugurium vimi-neum.

kī-ç'e (ki I kor, csináló) : hutikum qī-mī-k'-kīç'e (a küzdőtétről ki nem menő kort csináló : a küzdőtétről »még« el sem menve) palaestram adhuc non reliquens . . . ; ji-pe-gīç'e (első) primus, prior ; - .-go id. adv. gīç'ego (id. ger. adv.) ç'ale -g. (még mint gyerek) adhuc annos pueriles agendo) ; kī-ç'o (id.) neχū-kīç'o (még világosságnál) adhuc ante occasum solis.

kke-çane (ke, k'e kőr, ççen szó, ne hely, körül-font hely : 1. torony 2. siremlék) 1. turris 2. mausoleum ; kke-j (id. járó, körös : 1. veder 2. kádacska) 1. hydria 2. doliolum.

kkezű v. kezű, kki v. ki II, kkiç' v. kīç', kkin v. kin, kku I v. ku I.

kku II (p. ku-n, qun IV vág : penge) lamina ensis etc.

ko I—IV v. ku I—IV.

ko-a-fe, ko-a-pe (kχo, fej, vég, comb-fej : csipő) coxa.

kobž'e (Zb. 12/23. 21/182) v. keubž'e.

ko-c' (ko, ku I dim. M. kö-z : 1. köz-ep, bél 2. has, gyomor) 1. pars media, interior, intestina 2. venter, stomachus ; ko-c'īk' (id. dim. has, gyomor) venter, stomachus ; koc'-īm (id. obl. közön, bent) in medio, intus ; koc' ī-pχe-n (közé-bogoz : beléköt) illigare ; koc'ī-rī, koc'rī (id. köz-re : közé,

belé, közepén át a sűrűségnek) intro, intus, per medium; - -γŭ (p. s. besüppedő, talaj-, jég-repedés) ruptura, rima soli, gelu; - -χu-n (id. hull: besüpped. beszakad, talaj, jég) rimas agere solum, gelu; - -χup'e (id. hely: süppedékes hely) solum uliginosum; - -k'in (id. kel: át-megy,-hatol sűrűségen) permeare, pervadere (per densitatem); - -k'ip'e (id. hely: átjáró-hely, sűrűségen) transitus (per sylvam); - -k'ip'e-nše (id. nincs; átjárhatlan, sűrűség) impervius (densitas); koc'iri, koc'ri-še-n (id. közre csüri: behorpaszt) deprimendo incurvare latus rei; koc'ĩ-šâ (id. p. perf. šen: behorpadt) depressus, incurvatus (latus rei); koc'ĩ-šĩ-h'ĩn (id. belé-csombolit) involvere; koc'ĩ-tlh'an (belé-göngyöl) involvere; koc'raç'o (pro k. jaç'e-go átvágva, tömegén) per mediam multitudinem perrumpendo; koc'ri v. koc'iri; koc'rižin (át-szalad: átgondol) perpendere.

ko-d (ko pro go hozzá, p. den, cĩn tøm: had, sok, gyakori) copia, copiosus, multus, frequens: c'ĩχũ-kod (emberhad) multi homines; kod-ç (elég!) satis est! kod-ç'â (p. perf. kodç'en T. tat. qo-ža: éltes, régi) vetustus; diuturnus; - -go (id. ger. régen; régóta) antiquitus; - -qem (nem rég) non ita pridem; kod-ç'â-o (id. ger. régies) antiquus; kod-ç'e-n (id. sűrög: sokáig tart) diu durare; kodç'ĩ-γ'a (n. v. s. szaporitás) multiplicatio; kod-ç'in (id. csinál: sokasít, szaporít, tenyész) multiplicare, propagare; kod-go, kod-o (nagyon; gyakran; magnopere; saepe; kodĩçe (id. aug. igen sok) permultus; kodĩçe-ç (id. suff. praed.) k. ž-u-mĩ-'o (mily soká ne is mond: lehető sokáig) quo diutius; kodĩçe-go (id. adv. tulságo-

san) nimio modo ; kod-ī-de (pro kod, dīde aug. nagyon sok) valde multus ; kod-ī-γ'a (sokaság, bősé) copia, multitudo ; kod-īž (id. aug. At. 56: nagyon sok) permultus ; kod mī-ç'ego (ger. neg. kodç'en: nem sokára azután) non multo postea ; kodo v. kodgo , kod-o-re (id. sokszor, gyakran) saepe, compluries ; kod-ra, kod-re (sokára, sokáig, tovább) multum ac diu, diutius ; kod-tla-n-dere ? (sok-tól neki tart-e : mióta ?) a quo tempore ? kod-zī-ç' (id. p. ç'e-n tud : sokat tudó, bűvész Ad. bo-ze-çuere M. bo-szo-r-ka) magus (multum sciens) ; kod-zī-γ'aç'â (id. p. perf. γ'a-ç'en él : sokat élt) qui diu vixit.

kon-šībīž' v. kyo-n, ko-n v. 'u-ko.

kon-sa-p'e (ko, ku || ma-g, obl. száraz burok : héj, tok) putamen.

kon-sī-be (ko, kú || obl. p. šen, šin visel, fél: női füző Zb. 25/29) strophium (Gall. corset).

kôfe v. koafe ; kôfeçuz'-ī-šyo (Zb. 26/66 vastag fehér csipő) coxa alba et crassa.

I ku, kku, ko (kö-z, közep, bél) medium, pars interior : ja-ku-m (köz-jük-ön : között) inter.

II ku (ko, gu : má-gu, mag || semen v. ku-d, ku-γ'o)

III ku (ko Jap. ko M. ga-ly, fa || ramus, arbor v. kuande, kudame)

IV ku (ggu : guruló, kerék, ko-csi || rota, vehiculum v. kuabž'e).

V ku (Suff. dim. v. c'ī-kū, te-kū etc.

ku-a-bž'e (ku IV ajtó : kapu) porta.

ku-ande (ku III nő'e dim. bokor, cserje) frutetum : qemik'a kuandem qamitlyua th'akumek'ih'er çes-ç (Zb. 26/50. A ki nem nőtt bokorban a meg nem született nyul lakik. Km.)

ku-a-se (ku II ja-se vágják : 1. herélt 2. szakáltalan)

1. eunuchus 2. imberbis: Kuaser h'aseγ'u u-mī-ç' (Zb. 26/33. A heréltet tagtárssá ne tedd! Km.)
 kuc' (syn. kxu-c' velő || medulla v. çh'akuc'); kud v. gud.

ku-dame (ku III szárny : ág, galy) ramus.

ku-γ'o (ku II sárگا : tojás sárgája) luteum ovi.

kumbī (kū obl. be, bī: gödör) fovea: P'ç'eγ'olaçço kôfeçç'uant'eç kumbim jip'k'o qip'k'etiž' (Zb. 26/64. Szürkésfehér ló kékes-csipőü, gödörbe ugrik s kiugrik, mi az? šindīrç'ou, gyik).

ku-mī-le (ku I obl. test, középén test; fa-bél) medulla arboris.

II ku-n (1. konyul syn. γ'un 2. gurul syn. gun || 1. incumbere 2. provolvere v. deku jekun, zekun etc.)

III ku-n = qun III v. jikun : IV ku-n = qun IV v. nīkun.

ku-p-ç'e (ku I köz, beeső : bél || pars media v. deku-p-ç'e; ku-rī-t (id. rá-tart : 1. középső pl. befogott ló 2. mérsékelt) 1. medius (equus inter duos temones junctus 2. moderatus; ku-se (id. szelő: sáv, csik) stria.

ku-zane (ku II mag, pro zzīne szűrni való: rosta) cribrum, incerniculum.

kū (pro ku-a p. perf. kun IV M. kú-t dim. Szék. gö-be Jap. ku-bo : göbés, mély) profundus: "a-qīlkū (szellemes) ingeniosus; kūgo (id. adv. mélyen) profunde; kú-γ'a (id. mélység) profunditas.
 k' (finaie = kjě, k'a = kjāa, k'e = kjēe, k'i = kjīi, k'o = k'ōo, k'u = k'ūu).

k'a-īe (k'e III, bőr : ház-héja) tectum: dji k'afe dīçebaš tetlç (Zb. 26/61. Házfedelünkön arany pálcá hever, mi az? dīγ'e-nebzi, napsugár): k'a-go (id.

nélkül: farkatlan, csonka) cauda carens, decurtatus; k'ah', k'eh', k'ih' (id. p. h'en, h'in hord, fark hordó: hosszú, nyult) longus; k'akü --- k'ago: **Ataqe-k'akû** (adaqe) mez χekû (Zb. 26/56. Rövid-farku kakas az erdőbe beléordít, mi az? fok'-k'eç', pisztoly).

k'a-k'e-n (Hang. v. k'en-k'an M. gág-og: károg, csörög) crocitare: **K'anžer k'ak'eme h'aç'e qok'oa** (Zb. 26/68. Ha a szarka csörög, vendég jöve bizonyosan jó. nh.)

k'an-že, qan-že, quan-ç'e (k'an v. k'en, k'an, aug. a hangos: 1. szarka 2. tulajdonnév Zb. 12/26) 1. pica 2. nom. prop. **K'anžem ne ç'γ'otim »nabže« ži'âç** (Zb. 26/52. A szarka szemet leltekor »bár szemöldök is volna« mondja Km.)

k'a-'o, k'a-uo (k'e III verő, farkát verő: 1. kabó-ca 2. tücsök) 1. cicada 2. gryllus: **Mac'em χe'or-i k'a'o-zaqor, ji-uk'âç** (Zb. 26/52. Sáska tömeghez ütött és egyetlen kabócát ölt meg. Km.); k'ape 1. (id. vég: fark-vég, juh fark-zsir) adeps caudalis ovis; k'a-pe 2. (id. Zb. 25/6 vég-szély) limes extremus v. ç'igu-k'ape; k'apse, k'e-pse (id. pse, psī IV hosszú sziaács M. kapcs: zsineg, kötél, drót) ligamen, restis, filum metallicum: **Bler ze'or** (pro ze'oar) k'apsem ço-çte (Zb. 26/51. A kigyó-marta a kötélről is megijed. Km.); k'a-se (p. s. M. ké-se, ké-ső: utóbbi) posterior; k'a-se-n (k'e III sen végén érkezik: kései) posterior rem esse; k'auo v. k'ao.

k'ažī-m (p. γ'ažīn önt, me, mī hely: öntvény) fusile v. diček'ažīm.

I k'e, ke (syn. ku M. 1. kö-r, Szék. ge-ci, mag, tojás

- || 1, circus 2. res globosa, semen, ovum) v. k'e-c'in, k'ek'e etc.
- II k'e, ke (Jap. ke M. 1. ha-j, hé-j 2. ka, ke, kü, sza-ka, ke-fe, kü-kl-ik szőre kel: szőr, héj, hám pilus, putamen) v. ž'ak'e, keçe, 'u-k'e-p'č'in etc.
- III k'e, ke (1. fark, vég, hát, utó 2. szély, nyulvány) 1. cauda, finis, tergum, pars posterior 2. margo, limbus vestis, longitudo.
- IV k'e, ke (id. suff. dim. M. ka, ke ir-ka, etc.)
- V k'e (id. suff. superlativi) ž'a-k'e (ž'e csekély vége: legkisebb) minimus.
- VI k'e (id. 1. Névrág: végett, végig, ig, hátán = átal 2. Igeirányító: után, hátul || 1. Suff. cas. Allativo-terminativi et instrumentalis 2. Praef. v. post, penitus, circum.)
- k'e-byi-qū (k'e III gerinc-fa: gerenda) trabs, tignum: Dji hune 'urīs-h'ede (γ'ade) jitlç (Zb. 26/58. Házunkon orosz hulla hever, mi az? k'ebȳqū, gerendafa); k'ebz (id. bzī, bāzī pata: utó-láb) pes posterior; k'ebz-tlaqo (két syn. utó-láb) id. k'e-ce (id. szőr) k'ece quace (Zb. 26/62 lombos fark) cauda villosa; k'e-c'e (id. szelő: 1. farka szelt, rövid-farku 2. kecs-ke T. tat. keči) 1. brevem caudam habens 2. capra; k'ec'e-cure (id. allit. farkatlan) cauda carens: K'ece-quace qo-k'ori k'ec'e-cure nidejγ' (Zb. 26/62. A lombos-farku eljő és a farkatlant széttépi, mi az? duγ'uz're bž'enire, a farkas és a kecske).
- k'e-c'i-n (k'e I kokó, szül: toj-ik) ovum parere; k'e-çane v. kkeçane.
- k'e-ç (k'e III p. ç'en, ç'in farka csapott M. ki-s, ki-csī, T. tat. küčük: rövid) brevis, curtus; keç ç'in (id. csinál: rövidit) curtare.

k'e-ç'e-pçh'a-n (k'e VI megé-mász) repere pone ali-
quid; k'e-ç'e-p-tle-n (id. megé-pillant) inspicere
a tergo.

k'eç'-go (k'eç' ad. röviden) breviter; k'eç'χ' (id. dim.
kicsi-ke, rövidke) parvus, curtus v. nīve-k'eç'χ';
k'eç'o v. k'eç'go.

k'e-γ'a-pšaγ'e (k'e III γ'a ha, idő p. perf. pšen I: hosz-
szu időre befellegzett, esős idő) coelum udum.

k'e-γ'až'ih'e-n (k'e VI végig, hagy osanást venni =
meghordoz, kocsin, lovon) circum vehere (equo,
curru); k'e-γ'ua-se (id. hozzá sülő v. γ'o, sen:
korom) fuligo.

k'eh', v. k'ah' (hosszu || longus) k'eh' χ'un (huzódik,
nyulik) protrahi, longum fieri.

k'ej (p. s. Zb. 25/2 nagyon növő: köris-fa) fraxinus;
k'ej-in (v. Int. k'en II v. dek'e-jin).

k'ek'e (k'e I. dim. ko-kó, tojás Zb. 26/57.) ovum.

k'e-k'ok'in (k'e VI körül-jár) circumire, deambulare)
k'en-k'an (Hang. dupl. cseng-peng, csörög, zörög) tin-
nire, strepere, sonare.

II k'e-n (Jap. ke 1. ke-l, ké-l, nő 2. kel-t = hin-t,
önt || 1. surgere, crescere 2. fundere, spargere;
III k'en (id. p. vetni való: játszó-csont, csüd Ad.
čen) astragalus.

V k'en (Hang. v. k'en-k'an sonare).

k'e-nša-γ'a (s. ság, ség: végtelenség) infinitas; k'e-nše
(k'e III nincs: végtelen, farkatlan) cauda carens 2.
infinitus; k'enšo (id. adv. végtelenül) infinite.

k'eo-deh'ap'e (keu, deh'ap'e = dīh'ap'e Zb. 12/23.
kert-kapu) ostium septi.

k'e-pχin (k'e III fark, v. pχen: far-pokróc a szánká-
zásnál) rossice »fartuk«.

k'e-ps = k'apse v. tlen'eps.

k'e-psou (k'e III egész : teljes-farku) totam caudam habens : šši-k'agom u-tesme šši-k'epsou u-γojh' (Zb. 26/45. Ha csonka-farku lóra ülsz, az egész-farkuhoz visz téged. Km. v. γo-j-hīn).

k'eraγ'o-go (ger. s. tekeres) flexuosus, tortuosus; k'era-γ'o-n (k'ere II kanyarog : tekereg, forog) circumagi, circumverti.

1. k'e-re (k'e VI re, casus instr. val, vel, átal cum, per : tham ji izin-k'ere (isten engedelmével Ar. idzin) permissione dei.
2. k'e-re, k'e-rī (id. Igeirányító : 1. végére, megé, hozzá, megett, körül 2. végéről, mögül, vlmiből Praef. v. pone, ad, a tergo, circum, a, ab etc.); k'erī-ç'a-go (ger. s. csüngő) pendens; -ç'e-n, (sző zsinogel, hozzá-köt,-akaszt,-láncol) alligare, annexere, concatenare; -de-n (id. tűz : hozzá-varr) assuere; -γ'a-p'ç'en (id. v. caus. k. p'ç'en hozzáragaszt) agglutinare; -γ'a-tletl-īn (id. hagy düledezni : 1. le-ráz 2. le-vakar) 1. decutere 2. abradere; -γ'a-uvven (pro 'uvī'an oda-állit) apponere (scalam); -γ'eγ'u (id. n. v. γ'a-γ'u-n elvétel valamiből) abbreviatio rei enarrandae cf. jiriγ'eγ'u; -h'ēž-īn (id. v. Int. h'an, h'en II Zb. 25/31. megbuvik) se occultare pone . . .); -γi-n (id. vesz v. qīk'erīγin); -γ'īž-īn (id. v. Int. γ'en, γ'īn III nekitöked) aggredi aliquem; -ki-n (id. tör : kevesbit) diminuere; -mī-k'-o (id. ger. neg. szakadatlanul, folyvást) indesinenter, continuo; -ne-n (id. marad oda-ragad) adhaerere; -pγe-n (id. bogoz : oda-köt) alligare; -p'-ç'e-n (id. p-çe-n felé-kötődik : oda-ragad,-tapad) adhaerere : ji-gu- - (ragaszkodik szenvedélyesen) additum esse; p'īt'e-n (neki-nyom) apprimere; -šγe-n (id. odaragaszt,-eny-

vez) agglutinare; -th^haç^hik^h-in (le mos vlmiről) abluere; -ti-n (megett-, mellett-áll. Zb. 21/159.) adesse; -t^hat^hi-k^h-in (v. t^haten elold vlni mellől) dissolvere; -'utle-n (meg-tűz gombostűvel) acufirmare; -'u-tle-n (végig bo-gyol: körül-göngyöl) circumplicare.

k'e-s, k'e-se (Zb. 21/153 p. s. hadi fogoly, a kit a ló farára ültetnek) bello captus; k'e-se-n, k'e-si-n (k'e III vlki megett ül a lovon) post aliquem in eodem equo sedere.

k'e-tle, k'e-tli (k'e III tul, túl: hátul, megett, utól, utána) Praef. v. post, pone, a tergo.

k'e-tlef-in (id. farkat vonszol) caudam trahere: h^he-ç^ho-ž^hej k'etlef-ç (Zb. 26/58. Szürke ebecske farkát vonszolja, mi az? meste-udane, varrótű és cérna.)

k'etle-h^hež-ež'-in (k'etle v. Int. dupl. h^hen: utána visz, hord) portare post: oš^h blek^hám ç^hak'o k'etle-u-mi-h^hežež' (Zb. 26/42. Elmúlt eső után gubát ne hordozz. Km.); k'etli-ç^he-p^hož-in (id. Zb. 21/188: utána iramodik) mature persequi; -go^hu-n (utána kiált) clamore aliquem insequi; -γ^hazī^h-in (Zb. 12/44: utána fordít lovat) vertere equum ad insequendum; -h^hž-in (v. Int. h^hin: utána visz) portare post; -χ^hu-n (utól-ér) consequi cursu; -k'o (p. n. v. s. 1. következő 2. utánjárás, látogatás) 1. sequens 2. ambitus, visitatio: abī ja-k'etlik'o (azok után kelő: a következő) sequens; -k'o-n (hátnul kel: utána megy, követ, meglátogat) sequi, visitare, convenire aliquem; -k'o-r (id. p. az utána járó, következő) ambiens, sequens; -k'ož'-in (id. v. Int. utána megy) sequi: ç^hale γ^hak^hu-i k'etlik'ož' (6b. 26/11. Küldj gyereket s aztán menj utána! Km.); -mī-p-tl (p. neg.

k'etli-p-tlin : figyelmetlen) incuriosus, negligens ;
 -ptl (p. n. v. s. 1. utánanéző, kém 2. utánané-
 zés, megfigyelés) 1. prospectans, prospeculans 2.
 observatio.); -ptli-n (háttul pillant : utánanéző,
 szemlél, figyel, kémlel) prospectare, observare,
 speculari ; -si-n (utól-ér) consequi cursu ; -ti-ž-in
 (id. adogat : utánfizet) postea solvere ; -t-le-n (id.
 dül : utána ugrik) assilire a tergo ; -zek'o (id.
 járó : követő) sectator v. pežk'e k' ; -že-n v. ž'e-n
 (id. usan : utána szalad) aliquem sectari.

k'e-t'ij (Ad. k'e-tej, k'e III p. v. Int. t'en, t'in, t'om
 hosszú tömő : bél-hurka) intestinum.

k'eu, k'eubž'e etc. v. keu.

k'e-ziz (n. v. s. didergés, reszketés) tremor ; k'e-ziz-in
 (k'e VI v. ž'in : meg-rezzen, rázkodik, reszket,
 remeg) tremere, contremescere

I k'i, k'i (pro k'e fark, vég, nyulvány) cauda, longi-
 tudo.

II k'i, k'i (M. ké-z dim. ka-cs dim. ka-r det. nyél,
 szár) manubrium, ansa ; fistula fumisugii (lule-k'
 Ar. lule pipa, qamiši-k' etc. kancsukanyél ma-
 nubrium scuticae).

III k'i (Ad. kij, gé-ge) jugulum.

k'i-a-qu (k'i I fark, ja-qu huz-ják : puska-sárkány) re-
 tinaculum sclopeti.

k'i-ç (k'e-n önt, k'i öntő, çe, sze-r : kovács-műhely)
 officina ferraria.

k'i-gugu (k'i III Hang. kakuk, kukuk) cuculus ; k'i-γ
 (n. v. s. nyikorgás, csikorgás) vagitus, stridor, cre-
 pitus ; k'i-γ-in (k'i III nyikorog, csikorog) vagire,
 stridere, crepere ; k'ij (n. v. s. kiáltás, vikkanás)
 clamor, vagitus ; k'ij-in (k'i III kija-bál, kiált, vik-
 kan, bőg, mekeg) clamare, vagire, mugire v. ze-

ç'e-k'ijin; k'ijre-j (pro k'ijire-j id. p. aug. ki jábáló, vikogó, siró) clamitans, vagiens, flens.

k'i-n, k'ī-n, k'e-n (Rad. M. ke-l, ké-l, kö-l, kü-l T. tat. ki-l, ki-t: 1. kel, nő, megy 2. Igemódosító 1. surgere, crescere, ire 2. v. auxil. formae intensivae M. g, og, eg, ög v. ç'e-fī-k'-in, 'u-ferek'-in etc.

k'i-te-n (k'e III ji-ten, farát tartja: elfordul, szégyel, szégyent vall | aversari, pudere) v. 'uk'iten etc.

k'i-ž-īn, k'īžīn (v. Int. k'in v. dek'īžīn etc.)

k'ī-ç-te-n (k'ī I ucsúját szedi: gabonát szór) ventilare frumentum.

k'ī-de-mu-γo (pro ki, kī, kor. de-mī-γu korába nem eső: időnkivüli) intempestivus.

k'ī-f', k'i-f' (pro f'ī-k' »fénye kele, va-kk v. f'ī-c'e, 'u-f'īn-k'īn: 1. sötét, homályos, barna; sűrű, erdő 2. sötétség, szürkület, barnaság) 1. obscurus, tenebricosus, fuscus, ravus; densus (silva), tenebrae, crepusculum, color fuscus; - -ç'īn (id. csinál: sötétít, homályosít) obscurare; - -go (id. adv. sötétben, sötétben, homályosan) obscure; - -γ'u-n (id. sötétül, estéledik) obscurari; k'īf'o - - k'īf-go.

k'ī-h', k'i-h' = k'e-h', k'a-h (hosszu || longus); k'īh'-aγ', k'īh'aγ' (id. γ'a ság, ség: hosszúság) longitudo; k'īh'-ī-f'ī (id. jó Zb. 21/154: jó-hosszu, meglehetőss hosszú) satis longus; k'īh'-t-lī h' (p. s. hosszadalmas, huzamos) longinquus, diuturnus; k'īh'-t-lī-h'ī-n (k'īh' t-lī tul, túl, hord: hosszura nyúlik, huzódik) protrahi, diuturnum fieri.

k'ī-γe-bzī-n (k'ī I Zb. 25/7 ki-irt) penitus exsecare (ji mezir u-k'īγe-mī-bzt).

k'ī-n = k'i-n I v. γ'a-k'īn, qa-k'īn, blek'īn etc.

k'ī-p'-q (k'ī I pikkely, hosszú darabka : öv Zb. 21/207.)
cingulus.

k'ī-te (k'ī pro k'e II mag, adó: ánizs) pimpinella
anisum.

k'ī-ž'-īn (k'in, k'ī-n kel v. Int. kel, el-megy, el-mulik,
begyógyul) prodire, abire, consanari : 'Açem pī-
'u-p-ç'īr me-k'īž'īr, psetle-bzagem pīupç'īr k'ī-
žīrqem (Zb. 26/38. Az eszközzel vágott seb be-
gyógyul, a gonosz szóval ejtett nem gyógyul be.
Km.)

k'o (Imp. p. n. v. k'o-n : 1. kelj, lódulj! 2. me-
nő, járó 3. menés, járás) 1. abi, apage! 2. euns
3. meatus; k'oa-de-n v. k'o-d-īn.

k'oa-p-tle (Zb. 12/3 ko ág, comb, felédülő: csipő)
coxa v. koafe.

k'oa-te-n, k'ua-te-n, k'o-t-īn (v. Int. k'o-n M. kō-v-et:
kel, megy) ire, v. de, γ'a, χe-k'oaten; k'oate-
j-in (v. Int. id.) v. deγ'akoatejin; k'oate-tlen (v.
Int. k'oaten) v. qej- -; k'oate-ž'-īn (v. Int. id.)
v. γ'a- -; k'oa-tle-n (v. Int. k'o-n) v. ze-
k'oatlen.

k'o-c etc, v. ko-c.

k'od (n. v. k'od-īn : 1. el-keles, költség 2. veszteség)
1. sumtus 2. detrimentum, amissio; k'od-ā-r (id.
p. perf. det. ká-r, veszteség) detrimentum, amissio;
k'od-ī-γ'o (id. n. v. kár, veszedelem) periculum,
exitium: ji-k'odīγ'o-r qos (veszedelme érkezik:
őt vész fenyegeti) periculum ei imminet v. qa-sīn;
k'o-d-īn, k'oa-de-n, k'uade-n (k'o-n, k'u-n v. Int.
keled: el-keles, vesz, kárba megy, romlik) per-ire,
perdi, corrumpi: Gur k'odme šīr žerqém (Zb.
26/23. Ha a sziv elvesz, a ló nem szalad. Km.);
v. γ'a- -, χe- -, te-γ'a-k'odīk'īn, te-k'uaden etc.,

k'odītle-n (v. Int. id. Zb. 21/225); k'od-īž-īn (id. v. Int. M. kóduš: oda-lesz, el-vesz) perire, disperire; k'odīž'-ī-p'e (id. p. hely: elveszés helye) locus pereundi: c'īγum ji zek'uap'er ji k'odīž'ī-p'e-ç (Zb. 26/5. Az embernek a járó-kelő helye pusztulásának helye is. Km.); k'o-j-in (v. Int. k'o-n Jap. koyeru: kel, hág) ire sursum v. de-k'ojin.

k'o-k'-in (k'o-n II B. kel: köröng, forog | verti) v. cī-k'ok', qejγ'a- -, ze- -.

II A. k'o-n, k'u-n (syn. k'en, k'in M. kö-l, kü-l, költ: kel, megy, múlik, ki-hull, indul, utazik; megjele-nik) ire, ab-, ex-ire, proficisci, praeterire; defluere (capillus); apparere v. γ'a, qa, k'etlī, te, ze-kon etc.

II B. k'o-n. k'u-n (pro ku-n M. kó-r, kórál, kóricál: kering, köröng, forog | verti) v. k'ok'in, k'uh'en, k'urījin etc.

k'o-t-īn (k'oaten, k'upaten v. Int. k'o-n A. költözik, mozdul | se movere, ire) v. γ'a-, qī-, 'u-kotin etc. k'otīž-īn (id. v. Int.); k'otle-n (id. v. Int. mozdul, költözik) ire, se amovere; k'otlež-īn (id. v. Int. mendégél) itare.

k'o-u, k'e-u, ke-u (kerítés || sepes); k'ou-γ'uane (id. lik Zb. 26/65: rés, a kerítésen) rima, hiatus in sepe.

k'o-zepītin (k'o végigtart: folyton járkál) continuo ire; k'o-ž (Imp. s. eltakarodj!) abi, discede! k'ož-īn (v. Int. k'on II A. T. tat. qoš-: elmegy, elutazik, menekül) abire, discedere, aufugere v. qak'ožin.

k'u-a (p. perf. k'u-n, k'o-n II A. múltó, múlt) praeteritus, elapsus: th'a-maγo k'uam (a múlt héten) hebdomade praeterita; k'uaden v. k'odīn; k'ua-

go (id. ger. kelve: óta) a, ab, abhinc: маҫо зї-
 т'у-ҫ k'uago (1, 2, 3 nap = nehány nap óta) ab
 aliquot diebus; k'ua-p'e (id. hely: menedék) per-
 fugium; k'ua-p'e-nše (id. nincs: mendéktelen) per-
 fugium non habens; k'ua-sež, k'oa-sež (id. p.
 se-ž-ın érkezik: 1. menekülő, szökevény, áruló 2.
 menekülés, átszökés) 1. perfuga, transfuga, prodi-
 tor 2. transfugium; k'uasež-â (id. p. perf.) id.;
 k'ua-te, k'oate (p. s. 1. ingó, fölkelő 2. mozdu-
 lás, támadás) 1, mobilis 2. motus, aggressus;
 k'uate-n, k'oate-n = k'ot-ın (v. Int. k'on, k'un ||
 A.) k'uate-r (id.p. det. mozgó) mobilis, se mo-
 vens; k'ua-tle-n = k'otlen.

k'u-h'-ın (k'on, k'u-n || B. vesz Zb. 25/2: körül-jár,
 kórá) circumire.

|| A. k'u-n = k'o-n || A. v. k'ua, jik'un, qi-k'un etc.
 || B. k'u-n = k'o-n || B. (kering, gurul || verti, volvi)
 v. k'uh'in, qa-k'uh'in; k'ur-ij-in (id. v. Int. gur-ul
 || volvi) v. ʔa-k'urijin, ʔu-k'urijin.

k'ute-n, k'u-t-ın (v. Int. k'e-n: önt, hint folyadékot)
 fundere, spargere v. ʒe-, ji-, qejk'utek'in, tek'u-
 ten, zı-k'utın etc.

k'u-ž'-ın (v. Int. k'un || A. v. Int. költözik, megy) se
 amovere, ire.

q (qaf Arabicum, k forte.)

I qa, qe (cf. ke || külső rész, hé-j cf. Tüb. kó, kó-ba
 Jap. ka-wa || pars exterior, tegumen) v. qa-b, qeb,
 va-qa, va-qe.

II qa, qe (gge, ge id. M. ki, kü, ki-v-ül: nél-kül =

suff. neg. et privativum: extra, sine cf. Man. kô, a-kô = Kab. 'a-qè-m Mon. ü-gei id.)

III qa? (id. nem-e? Jap. ka? || num?) u-γoj-qa? (neked kell nemde: kell-e neked?) num tu vis?

IV qa, qe, qī (qi, qo, qu id. Igeirányító: 1. ki 2. meg, elé, vissza || Praef. v. 1. ex, e, foras 2. re-, per-, pro-; saepe emphaticum praef.)

V qa, qe (M. ka, ke || suff, dim. pro qo).

qa-'ababī-h'-īn (qè-'abebehīn, ki ujj babrál vesz: meg-tapogat) manu palpate: qè'abebegore zey'a-ç'en (id. ger. tud = érzékel) tactu cognoscere; -'aç'ek'-īn (ki-szabadul kézből) evadere e manibus; -'ape-k'-īn, 'apīk'-īn (el, megszökik) aufugere (servus); -'at, -'atīn v. qa-oat-īn.

qa-b, qeb (Ad. qa-be Tüb. kú-ba a gourd. qa I bőhéju: kabak, kobak dim. tök) cucurbita.

qa-be-nī-n (ki, belé ragad: megragad) manu apprehendere: Uj ane qobenīm-i zīrej-mīγ'a-hudl (Zb. 26/9. Ha anyád ragad is meg téged, ne hagyd magad leüttetni. Km.) -bležīn (mellette elmegy) praeterire; -bzaγ'a (s ság, ség: szépség, tisztaság, rend) concinnitas, munditia; ordo; -bze (p. s. szép, tiszta, csinos, rendes) formosus, mundus, concinnus, accuratus, normalis: nak'ah qabze (rendes házasság) matrimonium narmale (Ar. ni-kāh); -bze-n (kiszépül, tisztul) formosum, mundum fieri; -bzi-j (qabze aug. 1. tulu, toll 2. ecset) 1. penna 2. penicillus; -b-zo, qabze-go (id. adv. szépen, tisztán, rendesen) pulchre, munde, accurate; -b-žī-n (meg-számlál) numerare, computare; -b-žī-ž (n. v. s. ismétlés) iteratio, lectionis; -bžī-ž-īn (v. Int. qabžīn számítgat: ismétél) iterare lectionem; -c'e-n (szarik) cacare:

žemīm u-čītχ'ume pegunīm qo-u-c'e (Zb. 26/46. Ha a tehenet dicséred, a sajtárba szarik. Km.); -c'īχu-n (meg-tud) rescire; -c'īχu-ž-īn (id. v. Int.): -če-γu (n. v. s. megvásárlás) emtio; -če-χu-n (megvesz) emere, mercari; -če-n (kicsérél: el-ad) vendere; -če-ž-īn (id. v. Int. el-adogat, el-árul) vendere, prodere: qo-mī-χ'ož'īnor, qo-mī-čežī-nor uj anere uj nit'reç (Zb. 26/8. Az irántad meg nem változó s a téged el nem áruló csak anyád és két szemed az. Km. nit' pro ne-ji-t'u, qo pro qa-u, qo-u); -čh'e-pe-n (21/174 rá-fér: arra való) valere ad usum; -čī-č'â-r (p. perf. s. det. esemény) eventus, casus; -čī-č'e-n, qī-čī-č'ī-n meg-esik, történik) evenire; -čī-h'īn (meg-mér) metiri (profunditatem); -čī-χo-n (1. oda-nyarul 2. felé-fordit) 1. adverti 2. advertere: uj ade qīč'īk'-i ji nej qī-s-čīχo (Zb. 26/10. Atyád kikel [a sirból] és haragja felém fordul. Km.); -čī-k'o-n, qī-čī-k'o-n (meg-érkezik) advenire; -čī-k'o-r, qī-čī-k'o-r (id. n. v. det. megérkezés) adventus; -čī-pī-n, qī-čīpīn (szed virágot, fölcsip-des) carpere flores, colligere: -čītχ'u-n (meg-dicsér) laudare; -čta-γ'a (n. v. 2. qa-čten megjé-dés) terror; -čtâ (p. perf. qačten 1. bérbe vett, megfogadott) conductus, conductitius; -čte (n. v. 1. qačten 1. kölcsön-, bérbe-vevés, megfogadás 2. bebevés) 2. mutuatio, conductio 2. expugnatio; -čte-γ'o (id. n. v. vár bevéése) expugnatio; 1. -čte-n (1. ki-szed, kölcsön-, bérbe-vesz, megfo-gad 2. bevesz várat) 1. excipere, mutuari, condu-cere 2. expugnare: 'ak'e qacten (kézzel elér) ma-nu prehendere posse; 2. -čten (meg-dermed fél-tében, zavarba jő) perterreri, conturbari; -čtež-īn

(v. Int. qaçten 1.) "aqil qaçtežin (meg-gondol "aqil Ar. mens) reputare; -ç'e (n. v. qaç'en: megtudás, kitalálás) comperire; -ç'e-γ'a-niž-in (v. caus. Int. qa-ç'e-ne-n, -ni-n: meghagy) relinquere, conservare; -ç'eh'až'-in (v. Int. ç'eh'an bemegy, hunem a házba) intrare (domum); -ç'e-χi-n (elévesz) promere; -ç'ek'-in (ki-,leszakit) decerpere: neçiç qaç'e-dī-v-γ'e-k' (Zb. 21/203. 3 ugorkát hadd szakítsunk le || tres cucumeres decerpamus); -ç'ek'iž'-in (v. Int. ç'ek'in: ki-megy) exire; -ç'ek'u-n (syn. qa-k'on eljő) advenire; -ç'e-n (ki-meg-tud, kitalál, gyanít) comperire, conjicere; -ç'e-nā-go (ger. perf. qa-, qī-ç'e-ne-n: utódlásilag) modo successorio, hereditario; -ç'e-nak'-in (kinevet) deridere; -ç'e-ra-ç'e-ž-in (új-ra csinálód-ik: meg-újul, újra születik) renovari, renasci; -ç'e-se-n (cse-sz: le-bele-szúr) infigere; -ç'e-zī-m-γ'e-niž (p. neg. qaç'e-γ'a-nižin: kiirtó) extirpator; -ç'e-ž-in (v. Int. qa-ç'en: megtud, föl-ismer etc.) comperire, agnoscere: blek'ār q. (a múltról emlékezni) reminisci praeteritorum; ç'ale-c'ikur qaç'ežifirte-qēm (a kis gyereket nem birták fölistmerni) parvum puerum agnoscere non potuerunt; -ç'i-γ'e-žī-n (v. caus. ç'ežin 1. ki-folyni hagy) sinere ut effluat; -ç'i-h'e-n (ki-csinálva vesz: meg-csinál) facere, efficere: χ'urej q. (kikerekít) rotundare; -ç'i-mi-γ'e-k'-in (v. caus. neg. qa-ç'e-k'in nem ereszt ki) non emittere; -ç'i-n (ki-meg-csinál, készít) facere, efficere; naço q. (világossá csinál: levetkeztet) aliquem exuere; -ç'i-ud-ā (p. perf. s. fel-tört tenyér) 'a-koç' qa-ç'iudā, palma trita; -ç'i-ud-in (ç'i pro ç'e: le-üt, meg-feltör) frangere, terere; -ç'i-tlet-in (Zb.

21/187: ki-fel-ugrik) exsilire, -de-'a-pī-qu-n (kezet nyújt, segít) adjuvare; -de-γ'e-'apī-qu-n (id. v. caus. segiteni hagy) facere ut adjuvet; -de-h'āž-īn (v. Int deh'an 1. Zb. 21/207 meg-jő, visszatér) advenire, reverti; -de-h'ež'-īn id. -de-'u-n (Zb. 21/186 ki-meg-hallgat) exaudire: dde ži-t-'am qade'unqem (a mi mondonkat nem fogja meghallgatni) id, quod dicimus, non exaudiet; -dī-γ'u-a (p. perf. s. lopott) furtivus; -dī-γ'u-n (el-lop) surripere; -dih'e-n (arrafelé jár) illorsum ire; -dīγu-n ki-hajt) exigere pacora; -dī-ne-n (ott marad) remanere (hunem, domi); -dī-p-γ'ot-īn (ki-ragad) eripere; -dī-tl-h'a-n (ki oda dülni hagy: reá-tesz) apponere, qa-fe, -ffe (n. v. s. tánc) saltatio; -fe-n, -ffe-n (ki-per-eg: táncol) saltare; -fī-γ'uz'-īn (meg-bán, sajnál vlkitől vlmit) invidere alicui aliquid: Bilim qo-zī-tir qo-mī-fīγ'uz'me me-baγ'o (Zb. 26/70. Ha az, a ki neked barmot ad, tőled nem sajnálja, az megszaporodik. Nh.); -fī-h'e-n (qa-fe-n vesz: körül táncol) circumsaltare: 'ane-'upç'ak'er q-i-fih'âç; -fī-k'-in (At. 70 ki-fordul, megkerdül) dementire: çajtan-uz, je se qī-zo-fik', je ue qo-u-fik' (az ördögbe! vagy én megkerdültem vagy te . . .)

qa-ft-re-již'-īn (ftī far, rá-nyul; farba rúg) recalcitrare: Bilim uodir u-p'īžme uj 'upe daγ'e reγ'eç'; cī-χū uodir u-p'īžme qoftrejiž' (Zb. 26/12. Ha hitvány barmot táplálsz, ajkadra zsirt ejt, ha hitvány embert táplálsz, farba rúg. Km.); -f'e-çī-n (vlminek tart) censere: jigirej ç'alem tliž' çh'a-çitγ'ur qī-s-f'a-ç (Zb. 25/1. A mai kor gyermekei öndicsekvő öregnek tartanak engem); -f'e-çī-n (megcsinál) perficere: χ'unç'er q. (teljesen kira-

bol) exspoliare; -f'e-tle-n (át-ugrik) transsilire; -f'ī-bze-n (Zb. 21/190 le-vág) desecare; -f'ī-ša-te-n (v. Int. šen: ki-el-visz) efferre, auferre.

1. qa-gedi-h'ī-n (ged-īn vesz: kóborol) vagari; 2. qa-gedi-h'īn (id. a mellékfonalat felhuzza, a fonallal ide-oda járkál) intendere stamen in sella textoria; -go-ç'ī-k'-in (letör ágat, qudamer) defringere (ramum); -go-ú-n (id. ki-kiált) exclamare; -gua-`o-n (megsért szivben) offendere animum: qo-u-gua'om šīγ'-p'astek'e je-gu'ož' (Zb. 26/22. A téged megsértőt sóval és kásával sértsd meg. Km.); -gu-bž'ī-n (megharagszik) ira incendi; -gupçis (n. v. s. kigondolás) exogitatio; -gupçis-īn (kigondol) excogitare.

qa-γ'a-, qa-γ'e (qa + v. aux. caus. γ'a-, γ'e): -c'ī-n kizarat) v. caus. se evacuare; -çten (megijeszt) perterrere; -ç'ā (p. n. v. s. teremtés, létesítés) creatio; -ç'ī-n (meg-ejt, teremt, alkot) creare; -γ'aγ'an (kivirágzik) efflorere; -γ'ūž (n. v. s. kigyógyítás, megelevenítés) sanatio, vivificatio; -γ'ūžin (kigyógyít, feltámaszt) persanare, vivificare; -k'īžin (kimeneszt) exire facere: ji-gu q. (emlékeztet) commonefacere; -qabzen (kitisztít, kiürit) epurare, evacuare; -ne-n, -nī-n (megmaraszt, megtart, várakoztat) retinere, conservare, retardare: guγ'anšo q. (reménytelenül hagy) despcratum reddere; -p-c'e-n -p'c'en (elcsábit, megcsal) fallere, seducere, decipere; -pse-ūž-īn (id. v. Int. pse'un: megélénkit) vivacem reddere; -p-tlīn (izzit) candefacere; -šīn (meg görbit, horgaszt) incurvare; -šīž'īn (id. v. Int.): qī-pγo-γ'ašīž'īrqem (meghorgasztani nem birod v. γo V NB.) nequis incurvare; -šten v. -çten;

- -tegiž-īn (v. Int. tegin: föltámaszt) resuscitare;
 - -t'ī-tlī-n (Zb. 25/39. eltemet) sepelire; - -ue-n
 (beont) illabi facere; - -'u-čī-n (kitanit, fölbiztat)
 edocere, subornare, instigare; - -'u-šīn (fölembreszt)
 expergefocere; - -'uvī'a-n (megállit,-pihentet) sis-
 tere ut respiret; - -vī-n, - -vve-n (megfőz,-forral)
 fervefacere, decoquere; - -vvâ (id. p. perf. forralt,
 fővő) fervefactus, fervidus; - -ze (n. v. s. meg-
 vissza-térés) reditus, reversio q. zi-mī-'a (vissza-
 térés-nélküli) unde reditio deest; - -ze-n (1. meg-
 fordit 2. visszatér) 1. revertere 2. reverti: ji-čī-
 baγ' qay'azen (elfordul) se avertere; - -zež (p.
 n. v. s. visszatérő ut, visszatérés) reditus, rever-
 sio; - -zež-īn (v. Int. qay'azen: vissza-, hazatér)
 redire, reverti domum: č'ex' qa-z-γ'azežīnč (mind-
 járt itt leszek) statim revenio.

qa-γ'e = qay'a: - -č'ež'-īn (v. Int. qay'ač'en: meg-
 ujjtatt Zb. 25/5 renovari curare; - -oč-χ'u-n (pro
 - -'ož'-χ'u-n p. 'ož'īn: kivallat) ad confitendum
 cogere; - -sīsīn (Zb. 21/222 megráz fát) quassa-
 re (arborem); - -tlay'un (megmutat) ostendere:
 γ'ogu qa-ze-γ'etlay'u (az utat mutasd meg ne-
 kem); - -zež'-īn = qay'azežīn: qa-zo-γ'ezež'
 (hibám jóvá teszem) vitium meum emendo.

qa-γ'ī-n (sirni kezd, megbődül) in lacrimas effundi, ru-
 dere incipere; -γ'-o-ferek'-in (pro γ'a-'u ki-fel-
 fordit) evertere, subvertere; -γ'ot (n. v. s. szer-
 zemény, zsákmány) acquisitio, praeda; -γ'ot-īn
 (meg-talál, meg-kerit, szerez) reperire, invenire,
 acquirere; -γ'oti-ž'-īn (id. v. Int. meg-kerül) re-
 periri, inveniri.

qa-h'ayo-a (p. perf. n. v. s. nyerés, nyeremény) lu-
 crum; -h'a-χ'u-n (meg-el-nyer) lusu lucrifacere;

-h'a-χuž-īn (id. v. Int.); -h'a-n, qəh'e-n (kimegy) exire; -h'e-n (id. ki-elé-hoz, hord) effere, profferre: jemīku q. (szégyent vall) dedecori esse; fīz qah'en (nőt rabol) raptu uxorem ducere; -h'e-ž-īn (id. v. Int.) toube: q. (bánatot tart Ar. toube) poenitentiam agere; -h'ī-n = qa-h'é-n: g'atek'e q. (meghódit) occupare, bello acquirere; qa-h'-pe (p. id. ágy, kívülről hozott ágy: ágyas) concubina.

qa-χe (ki, hezzá: ki, belőle || qa + χe): - -če-χo-n (hozzavásárol) emtione augere; - -č'ī-ž'-īn (Zb. 21/184 ki-osan) excurrere; - -h'e-ž'-īn (id. v. Int. h'en': el-jár vlkihez) frequentare domum alicujus, adire); - -χī-ž'-īn (v. Int. χīn: ki-kap,-huz visszakup) accipere, recuperare, extrahere: žilem ffè-p-sou ja-χe-p-tlh'ame ffè-nīqo qaxe-p-χīž'īr-qem (Zb. 26/13. Ha a zsellérségnek egy egész bőrt adsz, felet sem kapsz attól vissza. Km.); - -k'i-n (ki-szakít hajat) evellere; - -k'īn (ered, származik) exoriri; - -k'o-n ki-jő vlmiből; kitelik vlkitől) provenire, posse: t'īy'em jetlen-i saγ'em teχon-i zzi qaxe-mī-k'ore (Zb. 21/235. cum fossam transilire et scopum ferire nemo potuisset . . .) - -līdī-k'-in (kifénylik) elucere; - -mī-h'ež'-in (visszahuzódik) nullius domum frequentare, in solitudine vivere; - -než'īn (megmarad vlmiben) remanere in; --šīž'-īn (v. Int. šen, šīn, kihoz, ki-vezet) educere, efferre: žīler g'aurχem qaxīšīžā ne'už' (At. 77.); - -tlh'an (tesz vlkinek, vlmibe) inferre (injuriam laž'er) imponere; - -ž'īn (Zb. 21/227: kiosan) effugere; - -že-n (ki-hezzá-szel: elkezd) incipere; - -žež'-īn (id. v. Int.) psatler q. (megszólal) incipere loqui.

- qa-χi pro qa-χe-ji; qaxī -- qaxe: qaxī-h'a (n. v. s. megjelenés) apparitio; - h'an (Zb. 21/188 qaxu-h'an) eléjő, megjelen) advenire, apparere; qa-χi-k'-in (kivesz, ki-huz Zb. 21/181) extrahere, evel-
lere; qa-χi-n (kivesz, elfogad, üdvözletet, selâm) excipere, accipere (salutationem) -χīž'-in (id. v. Int. kivesz, kihoz) excipere, efferre.
- qa-χo (ki, hozzá, nak, nek || qa + χo): - h'i-n (elhoz vlkinek) afferre alicui; - χ'u-n (megjő) advenire (žup, responsum); - i'γ'in (elvesz vlkitől) auferre; - k'o-n (megtámad At. 80) aggredi, bellum in-
ferre; - mī-γ'anež'-in (vlkinek meg nem hagy: megfoszt) privare: mītlku q. (birtokától megf. milk Ar.) aliquem bonis evertere; - neçχ'-i-f'en (Zb. 21/156 megörvend neki) gaudere; - pež'-in (újra felöltöztet) iterum vestire.
- qa-χu-de-n (v. χo-de-n: egyetért) consentire; qa-t-χu-deme (ha velünk egyetért Zb. 21/186); -χu-j-γ'e-k'o-n (χo-je: el-küld hozzá) mittere ad; -χu-j-žīž'-in (id. v. Int. žen, žin Zb. 25/54: ki-dob vlhonnan) ejicere; -χu-n (ki-elé-hajt) exigere, expellere; -χu-tle-n (id. χo hozzá, dül: neki-ötlök, ugrík) assilire; -γ'o-ž (n. v. s. kicserélés) permutatio; -γ'ož'-in (v. Int. γ'on kanyarit: ki-el-cserél) permutare: q-o-mī-γ'o-ž'inor (pro qo-u az irántad megváltozni nem fogó) ille, qui se a te non avertet; -γ'u-a (p. perf. qa-χ'u-n megtörtént) factum: zego q. (hirtelen) repentinus; -γ'ua-r (id. det. esemény) eventus; -γ'u-γ'a (id. n. v. s. természet) natura; -γ'u-n (elé-jő, megtörténik, lesz, megnő, képződik) evenire, accidere; adolescere; formari, fieri: žeš qoχ'u (beáll az éj) noctescit; -γ'un-ç'e-n (ki-kurkász) ex-, perquirere: -γ'už'-in (id.

gyógy: 1: magához jó) respiscere; - -'iχīž-īn (viszsa-követel, visszavesz) reposcere.

qa-j (qa + je); - -γ'a-b-le-n (foszlánositja) fibrare; - -γ'a-çeç-īn (id. zdekū q. kiszocsogtat,-hullat) sinere ut excidat (granum e sacco); - -γ'a-çte-n (id. hagy szedni: "aqīl q. észretérit 'aqīl Ar. mens) meliora docere aliquem; - -γ'a-γ'eze-n (caus. dupl. zen: meg-fordít, -térit) revertere; - -χ'utlá (p. perf. s. a mi sikerült) sucessus; - -χ'utle-n (sikerül) bene succedere, q. jiguy'ago (jó kilátással) auspicio bono v. qeγχ'utlen; - -'ī-χi-n (ki,-kölcson-vesz) eximere, mutuū sumere: "izīn q. (el-kéredzik) petere facultatem abeundi; - -lā-r (p. perf. det. s. maradék, fölösleg) reliquū, superfluum; - -lī-n, qe-j-lī-n v. qe-līn; - -pçe-n v. qejpçen; - -p-sī-χī-n (le-száll lóról) descendere (ex equo); qa-k' (p. qa-k'in: növény) planta.

qa-k'erī (qa, kerī); - -çitiž-īn (Zb. 21/208: hátul elmarad) remanere; - -χu-n v. qī-k'erīχun etc.; - -'u-vī-n (id. vlmi mögé áll, bž'ih'īm a sövényzet megé) stare pone rem.

qa-k'e-tle v. qa-k'e-tlī (qa + k'etlī hátul || pone, post, a tergo): - -be-nī-n (Zb. 21/174 utána kap) arripere a tergo; - -k'o-n (után-jár, meglátogat) adire, frequentare aliquem; - -'o-n (Zb. 21/184 utána lő) e sclopeto ictum facere a tergo; - -p-χ'o-n (üzőbe vesz) sectari; - -ž'e-n (utána oson) aliquem sectari.

qa-k'ij-in (ki-föl-kiált) exclamare; -k'i-n, -k'ī-n (kikel, elé-jő, nő, fű, fa, terem) exire, prodire, crescere: ji gu q. (emlékezik) recordari; sji gu qa-k'âç (kedvem volna) velim; -k'i-χi-n (id. ereszkedik: meg-nő, haj, szakál) crescere, promitti

barba; -k'iz-in (id. v. int. ki-meg-nő) crescere, excrescere; -k'i-n = qa-k'i-n; -k'i-r (id. p. det. a kikelő: növény) planta; -k'i-ž'-in (id. v. Int. ki-keleget, eléjő) excrescere, prodire: sīt uj gu qak'iž'ār? (Zb. 12/156. Mi jutott eszedbe?) quid tibi in mentem venit?; -k'o (n. v. qa-k'o-n, eljövés, megérkezés, beállítás, a tél b.-a) adventus, initium (hyemis); -k'o-a (id. p. perf. megérkező) adveniens; -k'o-n (el-jő, megérkezik, beáll a tél) advenire, pervenire; -k'o-r-ej (id. p. aug. ki-bejáratos) cui aditus patet; -k'otle-n (id. v. Int. eljő, el-jár) advenire; -k'o-ž'-in (id. v. Int. megérkez-ik) advenire; -k'u-h' (n. v. qa-k'u-h'en sétálás, kóborlás) deambulatio, vagatio; -k'uh'e-k'e (id.); -k'u-h'e-n, h'in, qa-k'o-h'e-n (qa ki kovályog, vesz: ki-sétál, -kocsizik, kóborol, barangol) deambulare, circumvehi, vagari, vitam nomadicam agere: γ'ap'c'ek'e q. (csalással kóráll: szédelgést űz) temeraria agitare, moliri; zek'o q. (utaz-ik) iter facere; -k'uh'-n-ī-γ'a (pro -h'in-ī-γ'a id. n. v. v. qa-k'uh'); -k'u-tlen (Zb. 21/157) v. qak'otlen; -qej (n. v. s. fel-bőfögés) ructus: -qej-in (qa + Hang. fel-bőfög) ructari; -quatle (p. et n, v. s. 1. háborgó, hullámozó, forrongó, hánykolódó 2. háborgás, hullámozás) 1. fluctuans, ebulliens, turbulentus 2. fluctuatio, ebullitio; -quatle-n (id. v. Int. s. ki-vergődik: forr, háborog, hullámozik, zavarba jő) ebullire, fervere, fluctuare, conturbari; -qu-n (k-üt, támad) surgere (ventus procellosus žibγ'e-šγo Zb. 21/228); -qutež'-in (id. v. Int. dupl. szét-ütődik, széthasad, szét-esik) discindi, dirumpi; -li-d-in (v. Int. s. föl-lobban) inflammari; -li-n, qe-li-n (ki-láng-ol: lánggal ég) ardere, flammare.

qa-m v. qèm.

qama-p'e (s. hely: tőr-hüvely) vagina pugionis; qa-me (p. qa-n vág, me hely Jap. ka-ma a sickle vágó vlmi: tőr, handsár) pugio, sica; - -kku. - -ku (id. vágó: a tőr pengéje) lamina pugionis.

qa-m-γ'a-ne-n (mī neg. qaγ'anen nem hagy meg: elpusztit) devastare; interficere; qa-mī (qa + negat.): - -γ'a-než-in (v. Int. qamγ'anen: megsemmisit) abolere, exstinguere; - -χ'u-a (p. neg. qa-χ'un a mi nem fordult elé: 1. nem közönséges 2. hallatlan dolog) 1. insolitus 2. res inaudita; - -χ'ua-go (id. adv. szokatlanul, nem rendesen) modo insolito; - -k'oa-γ'a (n. v. neg. qa-k'o-n el nem jövés, meg nem jelenés) absentia (non apparere).

qamī-l (Ad. qamī-le pro qame + le aug. a szelős: sás, nád) arundo (planta ensiformis).

qa-mī-ne-'ago (p. neg. qa-ne-n + 'a-go ger. az utolsó lábíg) ad unum omnes; - -než-in (neg. qanežin el-fogy, kimerül) deficere, consumi; - -nežo (id. ger. az utolsó lábíg) ad unum omnes; - -tlχua (p. perf. neg. qa-tlχun) nak'ah qabze k'e q. (törvénytelen született) non legitime natus; qa-mu-^uš-o (ger. neg. qa-^ušin fölébredés nélkül) non expergiscendo.

II qa-n, qe-n, qī-n (vág, üt, tőr || secare Jap. ka-mu to bite Tam. kaRi id. M. kar-c, ker-c v. qa-me, ža-qa-n, ža-qe-n, ti-qī-r cf. qo-n, qun).

1. qa-n (p. qa-ne-n, qa-nī-n fogadott gyermek, növendék, védenc; védő) adoptivus, cliens; patronus; 2. qan pro χ'an.

qa-na-γ'a (n. v. qa-ne-n M. konok v. gu-qanaγ'a); -nā-r (id. p. perf. det. a megmaradt) id, quod

restat vet restitit; -ne-n, -nī-n (marad, meg-marad épen) restare, incolumis manere: *ji-ç'en jīmī-ç'ežgo qanen* (nem tudja mihez fogjon) nescire quid agendum sit); *ššī zi'ar qaner-i uane zi'ar k'uaç* (Zb. 26/30. A lóval biró elmaradt, a nyereggel biró pedig elment. Km.); -ne-sī-n, -nī-sī-n (Zb. 25/20 meg-érkezik) advenire; -ne-ž-īn (v. Int. qanen).

qanže v. k'anže.

qa-oat (n. v. s. fölemelés) elevatio; -*oa-t-īn* (pro uatīn: föl-emel) elevare; -*'oate-n* (v. Int. 'o-n V. M. követ: el-mond, hallottat, üzenelet) enarrare, referre audita; -*'oatež-īn* (id. v. Int. dupl.) *blek'ār q.* (a múltról emlékezik) res praeteritas recordari; *qa-'o-n* (meg-üt,-ver,-mar) percutere, mordere (serpens etc.): *qo-gem ji-dej k'o qo-u-'onomik'* (Zb. 26/20. A téged hívóhoz menj, még ha meg is akar téged verni, qo-u'ongome iki; *bler qo'o u-mī-huk'īžo q-o-bzejžme u-tlenoç* (Zb. 26/73. Ha a kigyó téged megmar és megnyal anélkül, hogy megölnéd, meg fogsz halni. Nh.); -*'ož'-īn* (id. v. int.) *u-ze-'or qo'ož'* (Zb. 26/17. A te ötet ütő, az, kit te ütsz, téged üt. Km.); -*pçī-h'e-n* (mászást vesz: ki-át-mász) perrepere; -*p-çitγugore* (téged dicsérve || te laudando) q. *u-zī-šχ'* (téged dicsérve téged megevő: hizelkedő) adulator; -*p-ç'ā-ç* (qa; p. perf. p'-ç'ī-n, çø sereg v. *bž'e-qapç'āç*); -*pe-h'az'-en*, -*-h'èž'-īn* (Zb. 21'167. mendose -γ'az'en: eléhoz, kínál ételt) offerre, proponere (cibum); -*pχe-uo* (egészen belé ütő: szurós, döfős) pungens; -*pχ-žī-n* (végig szel: beesik az eső) perpluere; -*pχu-γek'* (qa, p-γu neked || tibi, p. *γek'in* belőle kel: haszon, érdek,

előny) emolumentum; -pχ^oaten, -pχ^uate-n (megragad) comprehendere manu.

qa-pī (praef. v. duplex v. pe, pī): - -blebli-n (szét foszlik, virágzik) fibrari, cf. s. florescere; - -bleblo (id. ger. ziláltan) fibrare, diffuse; - -ç'e-χo-n (elékerül,-fordul) reperiri, occurrere; - -ç'e-mī-χo (id. p. neg. nem használatos) inusitatus; - -ç'ī-k' in ki-tör a végéből) decerpere, defringere; - -γ'uatlh'en, - -γ'utlh'en (neki-dül; belé-köt) invadere aliquem; - -γ'e-χu-n (leejt, lehullat) facere decidere; - -hud-in (udīn: le-ver) decutere (fructum arboris); - -χu-n, qī-pī-χu-n (le-hull) decidere defluere (fructus, folia); - -kki-n (kkin pro χi-n vel qu-n: elé-huz, függőnyt) velis inumbrare.

qa-ppik'e-r (pro qo galy, ág pī vég, kelő, növény v. qī-pī-k'e-n: bingyó) bacca (fructus).

qa-p-satle-n, - psetle-n (Zb. 21/211: meg-szólal) solvi lingua, loqui incipere; -psetle-ž'in (id. v. Int.); -p-šī-n (pro qa-p'-ç'in v. qa-p-ç'âç: rajt bocsát) examinare apes; -p-tleh' (n. v. s. megfigyelés) observatio; -ptleh'e-n, -p-tli-h'e-n (pillant, vesz: szemlél, megfigyel, szemtanuskodik) spectare, observare, testem oculatum esse; -p-tle-n, -ptli-in (megpillant,-figyel) conspiciere, observare; -ptli-ne-ptliž-in (id. dupl. v. Int. Zb. 21/236: jól megfigyel) accurate observare, conspiciere; -ptli-ž'in (id. v. Int.).

qa-ra-b-γ'a (p. qarabγ'an (félénk, gyáva) timidus, pavidus; qarabγ'a-γ'a (id. ság, ség: félénkség, gyávaság, remegés) timiditas, trepidatio; qa-ra-bγ'a-n (pro k'erī mögé fekszik, el-buvik: meg-ijed) pavere, timore affici.

qare (Tam. kâr, karum, karu, kariya T. tat. qara

Mon. χ ara, Jap. kuro M. korom-szinü : barna, fekete, sötét-pej ló) fuscus, niger ; badius (equus).
 qa-rī, qè-rī (qa ki, ra, re, ról, ről) rī-k'o qa-rī-k'ož'o
 (odamenve és visszatérve) adeundo et redeundo.
 qa-rû (pro qa-rī-u ki-reá ütő : erő, hatalom, erőszak)
 vis, vires, potestas ; - -ma-ç'e (id. a csekély :
 kiserejü, vagyontalan) debilis, inops ; - -š̄χo (id.
 sok : nagyerejü. hatalmas) valde fortis, praepo-
 tens ; - -u-nš̄aγ'a (s. ság, ség : erőtlenség) debi-
 litas ; - -u nše (qarû nincs : erőtlen, vagyontalan)
 debilis, inops ; - -u-nše-ç'i-n (id. csinál : erőtle-
 nit) debilitare : - -unše-χ'u-n (id. gyűn : gyöngül)
 debilitari.

qa-s (p. qa-sī-n 1. érkező | adveniens, perveniens) jit-
 les qas (évenként) quotannis ; maço qas (napon-
 ként) quotidie ; qa-sa-go (pro qa-se-go id. ger.
 ze-r qasago (támadó hadsereg) exercitus aggre-
 diens ; qasâ-go (id. ger. perf. ji p'atler qasâgo
 (ideje megérkezve : jókor) in tempore, suo tem-
 pore ; qa-sī-γ'a (id. n. v. megérkezés adventus) ;
 1. -sī-n (qa ki sen, sīn II : meg-érkezik, eljő)
 advenire, pervenire : maçoš̄yoyer qasâç (a nagy
 napok, az ünnepek elérkeztek) dies festi advene-
 runt ; ues qos (hó esik) ningit : kezûr jidej qa-
 çī-sīm (a sor reja kerülve) quum ordo eum tan-
 geret : »zer qos !« ža'are-pet, Bīžir ma-ve (Zb.
 26/30. »Jő az ellenséges hadsereg« azt mondo-
 gatják, de azért Bīzsir csak szánt. Km.) ; 2. -sī-n
 (id. sen, sīn IV szel : ki-mér, egy darabot vlmi-
 ből) absecare secundum mensuram ; -sī-ž-īn (v.
 Int. qasīn 1. ér vlmeddig 2. meg-el-érkezik) 1.
 tangere 2. advenire) : sji gedīgur nobe sji tle-
 guažem qasīžirqèm (At. 64.) ; -s-o (ger. qasīn

1) 'oχ'ur çh'am qaso (a dolog a nyakára, fejére érkező: rosszkor) intempestive, importune.

qa-ša-tle-n (v. Int. qa-šen: ki-, el-hoz) efferre, afferre.

qa-še, qa-š (qa ki p. še-n II csúr v. naše-qaše, jel-lirqaš, qašriž); qa-šekkin v. qi-šekkīn.

qa-še-n (qa, še-n III: ki-,elé-hoz) efferre, afferre: ane je-ptl-i ji-pχ'u qaše (Zb. 26/10. Nézd az anyját s vedd nőül a leányát. Km.); -šerīb-ā (p. perf. s. domboru) convexus; -šerīb-īn (domborod-ik) tumescere, convexum fieri: -šesīn (Zb. 12/6 lóra ül) conscendere (equum); -še-ž-īn (v. Int. qa-še-n el-visz rétről a szénát) auferre, efferre; -š-χi-h'e-n (éve vesz: meg-esz, kirág) ambedere, rodere.

qa-šīr-γ'a (p. qa-še-n, qa-ši-n dim. ki-hordó-ka: sólyom, ölyv, héja, kánya) falco, accipiter.

qašr-ī-ž (v. qaše, v. rī, že, žī, fog Zb. 26/60 csuka-fog) dens esocis lucii.

qa-te (ki, tetőre, ki-rea, ki fel || praef. v. qa et te); - -giž (n. v. s. föltámadás, újra-születés) resur-rectio, regeneratio; - -gi-ž-īn (v. Int. te-gi-n tetőre kel: fel-támad, újra-szület-ik) resurgere, renasci; - -γ'e-χu-n (hagy hullni: reá-ejt) sinere ut cadat super aliquid; - -h'a-n v. h'e-n (rá-megy; leli a hideglelés te-h'aγ'o) invadere, ingredi in viam; laborare febrī; - -h'e-ž' īn (id. v. Int. γ'o-gum q. (utra kel) ingredi in viam; - -j-h'až'īn (v. Int. jih'an belehág) ç'erič'o dunejm q. (újból a világra jő Ar. dunja mundus) renasci; - -j-χi-n (je-χin vesz-i: el-fogad, szokást) recipere (mores) - -p-γ'ā (p. perf. s.) begu q. (fekély rá-hintett: bőr-kiütés) eruptio cutanea; - -p-γ'e-n (ki,-rá-te-rit) insternere.

qa-t-χe-h' (n. v. s. meg-,le-írás) descriptio; -tχe-h'e-n, t-χi-h'e-n (meg-,le-ír) describere; -tī-n (id. ki-ad, ajándékoz; világra hoz) dare, donare, edere: šes-k'e q. (kezességre kiad) vadimonio edere, tradere: Uj-pç q-u-jtīm (pro uj pçī qo-u-jitīm) jize u-j-mī-ptl (Zb. 26/2. A fejedelmed neked ajándékozottjának fogát ne nézd. Km.); tla-f-in (ki-, elévonszol) protrahere; -tla-γ'u-n (meg-lát) conspicerere; -tlate-n (ki-,elé-szalad.-repül) ex-, pro-cur-rere, provolare; -tlatī-h'e-n (id. vesz: körül-röpköd) circumvolitare; -tle-n (át-ugrik) transsilire: t'īγ'em q. (árkon átugrik) transsilire fossam; -tle-tī-hīn = qa-tlatīh'en.

qatl-gutl (Rad. ? ló-here) trifolium.

qa-tlχŭ (n. v. qa-tlχun idétlen szülés) abortio; -tlyu-γ'a-ç'e (id. p. perf. új; új-szülött) recens natus: -tlyu-n (meg-születik) nasci; -tlī-χ'o-ž-in (v. Int. tlī-χ'u-n meg-keres) perquirere; -tl'ī-ç'e-n (dologgal megszerez) acquirere opera.

qa-t' (n. v. s. M. gö-d-ke, göd-ör: ki-turás, gödör, turzás) terra eversa, fossa, fodina; -t'ī-n (ki-,szét-túr, ki-,föl-ás) terram evertere, effodere; -t'ī-si-ž-in (v. Int. t'ī-si-n le-ül vlki mellé, ji-dež) as-sidere; -t'ī-ž-in (v. Int. qat'in ki-turkál, ki-ásogat) effodere, effodicare; -t'-ri-ne-n (pro qa-te-re-jine-n: ott hagyja fent) relinquere aliquid super re.

qau-qau (Hang. Zb. 26/63 a pulyka hangja) vox, sonus galli Indici.

qa-ue-n (qa-u-n kivülről omlik: be-omlik) corruere; -u n (qa-'o-n meg-üt,-szúr,-mar) tundere, pun-gere, mordere: Beg ze'or zī hunegorīm ma-k'or-ī »ue beg qo-ua ?« žīo çī'up'çek'e, »ue ble qo-ua ?« ža'ao qe'up'ç'īžme beg zeuar mī-beyo

qone, qe-mi-^ʿup'ç'ižme me-beγ. (Zb. 26/73. Ha a póktól megcsipett valamely házhoz megy és kérdezik »téged a pók csipett-e meg?« vagy azt kérdezik »téged a kigyó mart-e meg?« akkor a pók-megcsipte rész dagadás nélkül marad, de ha nem kérdezik, megdagad. nh.); -^ʿuaten = qa-^ʿoaten; -^ʿubžī-t-χī-n (ki-köp) exspuere; -^ʿu-χu-n (ki-nyil-ik) aperiri, patescere; -^ʿu-bīdâ (p. perf. s. el-fogott) captus: žem q. (hadi fogoly) captivus; -^ʿu-bī-d-īn (meg-fog,-ragad,-akadályoz) capere,prehendere, impedire: aχem qa^ʿubīdirt tl'īdek'o-nīr (Zb. 21/204.); -^ʿu-bī-n (föl-borit,-fordít) subvertere; -^ʿu-ble-n (elindul, neki-kezd) aggredi,incipere; -^ʿu-ç'e-n (Rad. pro T. tat. qa-uš-: találkozik véletlen) occurrere obviam (fortuito); -^ʿu-mīsīγ'a (n. v. s. bűnösnek találás) culpatio (anglice verdict); -^ʿu-mī-sī-n (v. mī-se: bűnösnek talál) vitiosum judicare; -^ʿuneç'in (kiűrit) evacuare; -^ʿunexū (n. v. s. megvilágosodás) mazaqaunexū (új-hold) novilunium; -^ʿunexu-n (megvilágosodik) illucescere; -^ʿuš (n. v. s. fölébredés) expergefieri; -^ʿuš-īn (fölébred) expergefieri; -^ʿu-t'īp'ç'in (el-ki-bocsát,-ereszt) emittere, dimittere; -^ʿuvī'an (megáll) stare, consistere: qa^ʿuvī'a l (megállj!) mane!; -^ʿuvī'ap'e (id. hely: megálló hely, szálloda) diversorium; -ve, qa-vve (n. v. s. 1. fel-fővés,-forrás, erjedés 2. erőszak) 1. ebullitio, fermentatio 2. vis, effervescentia; -ve-n, -vve-n (1. fel-fő,-forr, pezseg 2. bőszül 3. megszik, vér) 1. ebullire, effervescere, fremere 3. coagulari (sangvis).

qa-z (qa + p. zen, zīn sūt: a fénylő, világos T. tat. qaz, qas, χas id. cf. Mon. γal ignis γal-ōn, γal-un anser: liba, lud v. kab. līd-īn) anser.

qa-z-ble-γ'e-χī-n (Zb. 12/5 ki magát zī, mellül, hagyja hajolni: félre hajlik ütés elől) evitare ictum se inclinando; -ze-f'e-γ'ek'-in (v. caus. ze-f'e-k'in: elvégez) perficere; -zeyene-n (Zb. 21/208 együtt elmarad) una remanere; -ze-pχe-ze-n (ki eszvé-g-be szel: átlő) trajicere telo; qa-ze-r (p. det. qaze-n meg-szorít: zsugori) avarus; -ze-šī-k'o-n (együtt kilovagol) una ex-, abequitare; -ze-tež'-in (zī je-tiž'in megadja magát) se dedere; -ze-'ut-lh'a-n (nyilát ijját, ji šabze, elékészíti) arcum ad ictum praeparare; -z-γ'e-tegīžin-go (p. fut. qe-γ'etegīžin At. 83. a föltámasztó) a mortuis excitaturus.

qaz-ī-c (qaz, cī szőr: liba-tulu, l. toll) pluma anserina; - -č-h'an-te (libatoll-vánkos) pulvinar e pluma anserina; - -ueršekū (libatoll-derekalj) stragulum e pluma anserina.

qa-zī (qa praef. v. zī demonstrativum participii etc.): - -čte-r (p. det. qa-čte-n: ki-kötcsönző) mutuum sumens; - -č'e-r (p. qa-č'e-n ki-találó, jós) conjectans, divinator; - -γ'a-č'ā-r (p. perf. det. qa-γ'ač'en: a teremtő) creator; - -γ'a-ze-ž-ir (n. v. det. qa-γ'azežin: visszatérítés,-adás a pénzből) redditio pecuniae superfluae; - -γ'ot (p. qa-γ'otīn) kod q. (találékony) multa inveniens.

qaz-ī-χ'o (qaz liba-őr) anserarius.

qa-zī-k'uh' (p. qa-k'uh'en) zek'o q. (útas) viator; ten-gīz-k'e q. (tengerész) nauta; - -p-tlīh' (p. qa-ptlīh'in szemlélő, figyelő) spectator; - -tlχoa-χe-r (p. perf. plur. det. qatlχon: a szülők) parentes; - -žeh' (p. qa-že-h'en: csavargó) vagabundus; - -mī-qu (p. qe ki qu-n huzódik) kod q. (nem huzamos) haud diuturnus; - -'ubīd (p. qa-'ubīd-

īn) kod q. (sokat tartalmazó : jelentékeny) gravis, momentosus.

qa-že-h' v. qa-žih'; qa-žeh'e-n v. qažih'e-n.

qa-že-n (ki-elé-szalad) ex-, pro-currere; -žih' (n. v. s. ki-szaladás, körüljárás, szaladgálás) excursio, discursus; -žih'e-n, -že-h' īn (ki usánást vesz : ki-usan, szaladgál, pajkoskodik, kimegy, kocsin, szánon, lovon) excurrere, aufugere, discurrere, evehi (curru, equo, trahea).

qa ž' (n. v. qa-ž'-īn 2. okádás) vomitus; qa-ž'e-h'en, qa-ž'i-h'i-n = qažih'en etc.

1. qa-ž'i-n (keletkezik, támad) exoriri: zzī ž'šyo qa-ž'âç (Zb. 21/226); ji gu qaž'ri (ib. 228, eszébe jutván) cum incidisset in mentem; 2. -ž'i-n (id. ki-okád, bőfög) evomere; ructari; -ž'i-γ'i-n (Zb. 21/187 le-vet, a ló) dejicere.

qè (qā praef. v. idem est ac qa; composita videnda sunt sub qa et qe).

qè-'aç'eh'a-n (id. kézbe kerül, megkap) accipere, adipisci; -ç'efik'-īn (ki-szopogat) exsugere; -de-k'o-t-īn (kimozdul,-lép) egredi; -go-k'un (pro gua-k'on Zb. 21/204: megkedvel) adamare.

qè-j v. qe-j.

qè-m, qa-m (obl. qa, qè M. ki-nn : nél-kül, nem || foras, extra, sine = non, non est) : ç'i-'a-ç (van) est, existit; ç'i-'a-qèm (ott állás nélkül: nincs) non est, deest; se ç'er-qèm (Man. bi sa-r-kô, nem tudom) nescio; s-k'on-qèm (nem megyek) non ibo; F'i-qèm bzage-qèm Manguçeյxe ja-γodeç (Zb. 26/8. Se jó, se rossz, Mangusejékhez hasonló. Km.)

qèm-bh'i-m (id. obl. b-h'i bé-r-c: kűnn a bérceñ ||

foras in monte) q.-b. çipseu (hegyen élő: hegyi) montanus.

qe (pro qa-je, qè-je, qi-ji): -'abī-χa-n (id. 'abe-n, χe-n II: le-nyul vlmi után) manum porrigere de-super: Zī h'aqare qe'abīχa zī h'aqare deh'ej (Zb. 26/57. Egy fekete eb lenyul és fölvisz egy másikat, mi az? tī'ay'še tī'ay'š, az üst és akasztó lánca); -'an (id. je'an: ki-ránt-huz) extrahere, evellere.

qeb == qab (kabak || cucurbita): qeb-vā (Zb. 26/5, 64 főtt tök) cucurbita cocta.

qe-bla-γ'e-n (betér vlkihez) diverti ad aliquem; -çī-n (ki-süt,-derül) elucere: neχur qemīçgo (a világosság nem sítve) luce non apparente; -çtež'in (v. Int. qa-çte-n újra fel-vesz,-szed) reassumere, rursus tollere; -ç'ek'-in v. qejç'ek'in; -ç'i-n (megcsinál) perficere.

qede-h' (pro ged Ad. ket tik p. h'en, h'in tyuk-elhordó: görény Mon. kürene Man. kurene) mustela putorius.

qe-dīγ'u-n (el-tök-it) defraudare aliquem; -ge n. v. s. elhivás) evocatio; -ge-n (qa-jegen: el-meg-hiv) evocare, convocare; -γ'ik'-in (kisirja szemét) eflere oculos.

qe-γ'a (qe + v. aux. causativi): - -çte-n 1. (vetet) capi facere: "aqīl q. (észre térít Ar. 'aql ész) meliora docere; - -çten 2. (megijeszt) perterrere; - -ç'e-n (felismertet) agnoscī facere; - -fin (Zb. 21/226 v. caus. qafen: táncoltat) saltare facere; - -γ'i-χ'i-n (sirásra indit) fletum movere; - -h'e-n (el-vitet, küld) mittere res; - -h'iz'-in (el-hozat) apportare facere; - -χ'ej-in (el-kimozdit, buzdit) amovere, excitare; - -χ'iz'-in (v. Int. χ'en, χ'in

forog: táncoltat lovat) circumsilire facere (equum);
 - -ke-n (el-repezst jeget) hiulcare; - -k'ož'-in
 (elküld, haza hunem) domum reverti facere;
 - -k'uate-χi-n (leereszti) demittere; - -ne-n (el-
 hagy) relinquere: Uorq χ'abze mī-č'em p'-č'e-
 nīm ji-nīqor qeγ'ane (Zb. 26/13. Az úr a szo-
 kást nem tudva [a javára] tettednek felét elhagyja.
 Km.) - -'o-n (kimondat) eloqui facere: 'Uγ'om
 nnem č'atlir qīč'ejχū, fadem gum χetlir qe-u-
 γ'a'o (Zb. 26/35. A füst a szemben lévőť kihajtja,
 az ital a szivben lévőť veled kimondatja. Km.);
 - -psī-χīn (leszállit, lóról) descendere facere (ex
 equo) - -t'ī-tle-k'-in (kirakosgat v. t'ī-tlen) expo-
 nere; - -'uve-k'-in ('uvi'ak'in: ki-állitgat) statuere,
 collocare; - -zī-n (pro zzī-n ki-szorit) vi emove-
 re; - -že-χī-n (legurit) devolvere; - -ž'e (n. v. s.
 kezdés, divat) inceptio, usus, mos inductus;
 - -ž'e-n (megindit, kezd, alapit, divatba hoz) mo-
 vere, incipere, fundare, usu recipere.

qe-γ'e- = qe-γ'a-: - -be-nī-n (hagy birkozni) sinere
 ut quis luctetur; - -bla-γ'en (behiv vendégül) in-
 vitare praetereuntem; - -č'e-n v. qeγ'ač'en; - -gu-
 h'e-n (reményt vetet, reméltet) spem dare; - -gu-
 ž'e-n (el-keserit) exacerbare; - -χ'u-ž'-in (főléleszt)
 animare; - -kef-in (Ar. kejf kedv, igésítve: föl-
 vidámitja) exhilarare; - -neχo-n (ki-nyilvánit)
 manifestare; - -ne-ž-in, - -nīž'-in (v. Int. qe-γ'a-
 ne-n meg-hagy, meg-maraszt) relinquere; - -še-
 sī-ž-in (v. Int. še-sīn lóra ültet) in equum ascen-
 dere facere; - -šī-n (v. γ'a-šīn: meggörbit) cur-
 vare: ser-i qe-z-mī-γ'eš ur-i q-u-mī-γ'eš, thē
 dji qan qi-γ'ešâç (Zb. 26/64. Meggörbitője s
 én, sem te, hanem isten, a mi védőnk gö

- meg, mi az? melibž'e birka-szarv); - -te-gīž-īn (At. 83 fel-támasztja) resuscitare; - -tle-γ'ū-n meg-mutat) monstrare; - -t'ī-s-h'a-n (fel-ültet) facere ut inscendat currum; - -uaten (ki-vallatja) ad confitendum cogere; - -'u-č'ī-n (kitátatja száját) facere ut os aperiat; - -'u-č-īn (kitanit) edocere; - -'uχo-n (meggörbített) curvari facere; - -'u-t-χ'ū-n (föl-zavar) turbidam reddere aquam.
- qe-γ'onk'īf'īž-īn (Zb. 12/42 v. γ'a-'un-k'īf'īn: kiolt) extingvere; -h'a-χi-n 1. (pro qe-γ'a-χi-n leereszt függőnyt) demittere vela; -h'a-χi-n 2. (h'a-n hord, χin ereszkedik: lehord) deportare; -h'atle-n (v. Int. id. ki-hord házhoz) apportare in domum; -h'e-ž'-īn (kihoz: megszeresz munkával) quaerere opera; -χo-χin (hull, ereszkedik: leesik) decidere, cadere: Uafem qeχoχme miquto, psīm χeχome zep'qīriχo (Zb. 26/61. Égből esve nem hasad el, vízbe esve széthull, mi az? tχitlīmp'e, papír); -χok'-in, qej-χok'-in (körül-vesz, bekerít) circumdare: Mazem pše-goren qeχok'me pčī ma-tle (Zb. 26/74. Ha a holdat felhőkör veszi körül, fejedelem hal meg. nh.); -χo-n (ülep-edik, meg-esik iszap) desedit limus; -χ'utlo (ger. qe-j-χ'utlen: szerencsére) fortuito; -'ī-χī-n (1. elvesz 2. kicsal) 1. eximere, auferre 2. elicere; -'īχīž-īn (id. v. Int. visszakövetel) repositum.
- qe-j, qe-j (qa + je, ji, qī + je, ji); qe-j'a-n, qe-je'a-n (ki-ránt, ki-huz) extrahere, evellere; - -c'ī-ž'-īn (Zb. 26/48 ki-szar) cacando edere; - -č'e-k'-in (körül-épit, bekerít) circumaedificare, circumdare; - -bže-k' (n. v. b-žen IV k'in: szurkálás: gúny-irat, vers) satira; - -dek' (n. v. s. ki-tűzés, paszománt) limbus; - -de-k'-in (ki-tűzőget, ki-

varr) circumsuere; - -ge (n. v. s. kiáltás, ki-elé-
hívás) exclamatio, evocatio; - -ge-n (kihív, meg-
idéz, kiált) evocare, citare, clamare; qe-j-γ[˘]a =
qe-γ[˘]a: - -fe-n (ki-ítat) facere ut ebibat; - -ge-n
(elé,-vissza-hivat) facere ut evocet, revocet; - -γ[˘]a-
ze-n (meg-térit) revertere; - -γ[˘]aze-ž-īn (id. v.
Int. vissza-követel) reposcere; - -h[˘]e-n (el-vitet,
küld élettelen) mittere rem; - -χ[˘]utle-n (sikert
érni hagy) felicem, prosperum reddere: th[˘]am
q-u-j-γ[˘]atle (isten téged szerencsétlenségem!) deus
tibi bene vertat! - -k[˘]eray[˘]ok[˘]-in (körülforgat)
circumvertere; - -k[˘]o-k[˘]-in (fogat) vertere; - -lla-
ž-īn (felhasznál, működteti) facere ut agat, opus
faciat; - -psī-χ-īn v. qeγ[˘]apsīχīn; - -t[˘]ī-tlek[˘]in
v. qe-γ[˘]at[˘]ītlek[˘]īn; - -[˘]uvek[˘]in v. qe-γ[˘]a-[˘]uvek[˘]in;
- -žatle-n (ki-gurit, ki-tol szekeret ši-gu-r) emo-
vere currum; - -že (n. v. s. megindítás, kezde-
ményezés) inceptio; - -že-n (meg-indít, kezdemé-
nyez) incipere, moliri; - -ž[˘]e-k[˘]-in (id. kel: fut-
tatva megelőz) praecurrere alicui; - -ž[˘]e-n (qe-
j-γ[˘]ažen: megindít, alapít) inchoare, instituere;
qe-j-γ[˘]e-k[˘]otē-χī-n (Zb. 12/26 lejobb ereszt) de-
mittere inferius.

qe-j-h[˘]a-k[˘]-in (ki-el-visz, széthord) efferre, auferre, dif-
ferre v. qe-j-zīh[˘]ak[˘]: sji adem q-rah[˘]akjâ çere
(Zb. 12/9. Atyám vitték volna el inkább) patrem
meum malui ablatum esse; - -h[˘]atle-n (el-hord,
eltulajdonít) auferre, appropriare; - -h[˘]a-ž[˘]e-n (v.
Int. h[˘]an, h[˘]en hoz: művészileg megcsinál cf. ki-
vitel) arteificio facere; - -χī-n (leszáll hegyről)
descendere (monte, scala); - -χī-ž-īn (id. v. Int.);
- -χoχ[˘], - -χoχī-n v. qeχok[˘]in; - -χu-zī-n (qe
χo-zzī-n hozzá szorit Zb. 25/41: megszorít) ji

g'ate-'apçer kardja markolatát) fortiter tenere (ensem); - -χ'utle (n. v. s. siker, eredmény, szerencse) successus, eventus, fortuna; - -χ'utle-n v. Int. χ'un II: megjő, sikerül, eléhalad, szerencsés lesz) bene evenire, succedere, progredi, faustum fieri; - -'īχīž-īn v. qe-īχīžīn.

qe-j-īn (Hang. v. qa-qej-in M. ke-h, kōh).

qe-j- k'e-k'-in (qe-j v. Int. k'e-n: ki-öntöget) effundere; - -k'eraχ'ok' (n. v. s. keringő, forgó) vertens, versatilis; - -k'eraχ'o-k'-in (kanyarog, forog) in orbem agi, circumverti; - -k'oatle (n. v. s. el-közeledés) appropinquatio; - -k'oata-tle-n (v. Int. k'oaten: közeled-ik) appropinquare; - -k'o-k'in (meg-kerül) ambire; - -k'uate-χi-n (lejt) descendere; - -k'ute-k'-in (v. k'uten: szét-hint) dispergere; - -qu-n (elé-huz) protrahere; - -la-le-χ-go (qe-j, ger. p. la-le-χ-in: le-lógó) dependens; - -lek'-in (ki-,meg-fest) colorare; - -lī-ž (n. v. s. bővelkedés, bőség) abundantia; - -lī-ž-īn (v. Int. len, līn III: bővelkedik) abundare; - -p çe-n (el-fujja) proflare; - -pīg' (qe n. v. je-pī-gin: ódal-szurás) pleuritis; - -p-sī-n (prüsz-szent) sternutare; - -p-še-n v. qe-j-pçen; - -p'- k'e-n, qe-j-p'-k-īn (ki-ugr-ik) exsilire; 1. - -se-k'-in, qej-sīk'-īn (el-éget) comburere; 2. - -se-k'-in (ki-ültet, körül-ültet növényt) circumserere, plantare circum; - -sīk'in v. qejsek'in 1. - -sīn (pro qa-sī-n) ues kod qejśaç (sók hó esék) multum ningebat; - -šatle-ž-īn (v. Int. dupl. šen ki-hord földről, gabonát behord) invehere: 1. - -še-k'-in (ki-szét-hord) efferre, differre; 2. - -še-k'-in (körülc-savar) circumplicare; - -š-χi-n, qe-š-γīn (qī, ješin, γīn: es-ik, hull az eső) pluere:

uešχ' qjošχ' (esső esik) pluit; - -ši-h'a-k'-in (körül-teker) circumvolvere, circumplicare; 1. - -ši-n (ki-gurit) evolvere, provolvere; 2. - -ši-n (ki-hoz) efferre; - -t-χ'u-n (ki-kapar) radendo emundare; - -ti-n (qa, jetin) b-že'utle q. (az ajtót bereteszeli, bezárkózik) foribus obdere pessulum; - -tle-pe'on (lábával el-löki) pedibus protrudere; - -tlh'a-n (ki-rak) exponere: šīgum qre-tlh'e (szekérre rak) in currum imponere; - -t'e-k'-in (ki-turkál, körül-kapál) circumfodere; - -t'-k'u-χ'i-n (v. t'k'o-n, χ'in: tele-csepegtet) deguttare; - -ud-in (kiüt) excutere; - -ue-n (meg-üt,-kopogtat,-szúr) pulsare, pungere; - -u-k'-in (ki-vág csőrével) effodere (rostrum); - -zī-č'īχ' (qe-j, p. č'ī-χ'in: virágzó) florens, flores mittens; - -zī-h'ak' (p. qe-j-h'ak'in: ki-szét-hordó) exportans; - -zī-šek' (p. qe-j-šek'in: vezető) ductor; - -že-χ-in (kiusan, le-gurul,-szalad; csörgedez, ömlik eső) aufugere, decurrere, devolvi, murmure labi, modo imbris pluere, defluere: uešχ' qeužey' (az eső ömlik) torrenter pluit; - -zī-n (ki-el-vet) e-, projicere); - -zīχ'in (le-vet) dejicere.

qe-k'a-ue-n (qī, je-k'e ki végét üti: pedzi a hal a csalétket) admordere (piscis hamum); qe-k'auo (id. n. v. halászhorog vagy háló usztatója) res sustinenens hamum vel rete; -qu-χi-n (szemére, fülére huzza a főveget) modo cuculli induere pileum; -qu-n (M. gyak) clunes movere in coitu: qequm u-pemī-quž'me fti zerī-uj-'ar u-qič'eqem (Zb. 26/9. Ha a gyakónak vissza nem gyakdosol, farod voltát nem tudja meg. Km.) -qute-n (v. Int. qun. ki-fel-tör) exulcerare (cataplasma): Dī-γ'uz'bzegum lir qequteri γ'uč'iper qīχejš (Zb.

26/75. A keserűlapu a testet feltöri s a vashegyet kihozza.) -lī-n (qa, je-lī-n tetemesed-ik: megmarad fölöslegül) restare: Mīçer šχeri zī de qelâç (Zb. 26/50. A medve evett s egy dió megmaradt. Km.); Jemīnem qelâr nībe'uzīm jeh'ež (ib. 37. A kolerától megkiméltet a gyomorvész viszi el. Km.); -līž-īn (id. v. Int.): Je-b-γ'eχīn-ç-i 'apezaleç, qelīžīnç-i nībžīrej (Zb. 26/19. Lennyeled és az csipetnyi, megmarad s az örökös szégyen. Km.); -mī-χ'utlen (neg. qejχ'utlen: nem sikerül) non succedere.

qe-n = qa-n v. ža-qen.

1. qe-'o-n (ki-üt: ki-pattan,-reped, durran) displodi v. guqe'on; -'on 2. (ki-mond) eloqui: Gum χetlīr ž'em qe-j-'o (Zb. 26/25. A szivben lévőt a száj mondja ki. Km.) -pχež'-īn (v. Int. pχen: bekötöz sebet Zb. 21/184) obligare (vulnus); -p-se-n, qe-psīn (prüsszen) sternutare: zīgor žī-p-'ao qepsame žī-p-'ar pež-ç (Zb. 26/71. Ha valaki szóltodkor prüsszent, mondásod igaz. nh. v. žī-'a-n).

qere (Zb. 29/68) = qare.

qere-qu-re (Allit. p. qu-n nyulik, nő cf. M. here-hura: burján) herba inutilis: çīmaçom qerequire γ'aγ'are? (Zb. 26/41. Télen a burján virágzik-e? Km.)

qe-sī-n (qasīn, qīsīn: elérkezik) advenire: Uj tlegu šχeme ues qesīnoç (Zb. 26/76. Ha talpad visket, hó lesz. nh.) -šek'in v. qej-šek'in; -še-χī-n (legörbül) incurvari; -še-na-še (qa-še: kanyargó, út, viz v. naše-qaše) flexuosus; -šež-īn (v. Int. qa-še-n ki-el-hoz, újra nőül vesz) efferre, afferre; renubere: sse s-nayīf' u-mī-γ'otme, sī-qesež sji th'amade (Zb. 26/9. Ha nálamnál job-

bat nem találsz, végy el engem ismét, kedves férjem. Km.); -šχin v. qejšχin; -tlafe^k-in (-tla-fen, kīn : megvonszol) trahere circum: 'Ugim s-a-χe-p-tlafe (sī-ja-χe . . .) çh'ak'e sī-qetlêfe-k'in ? (Zb. 26/31. Azért, mert engem a tánczó-lókhöz vonszolsz, talán körül is fogsz hurcolni? Km.) -tle-u-n (qa-je- - : ki-esedez, megker) supplicare, rogare; -tlī-χī-n (v. tlen, tlīn, χīn II : le-ugrik) desilire: maχom qeutlīχ', žesim dotlej (Zb. 26/63. Nappal leugrik, éjjel felugrik, mi az? ged, tyuk.); -tlχu-n (meg-szűll) parere, partum edere: maχom maχo qetlχu (Zb. 26/41. Nap napot szül. Km.); -t'e-k'-in (ki-turkál, körül-ás) circumfodere; qe-u (qa, qe, qī + pron. 3-ae personae); -udī-χ-in (üt vesz : meg-lő) ferire sclo-peto; -ue-n (megver : hajt ökröt) impellere (boves); -'u-n (pro qe-'o-n) Adaqer bereskešyo pših' 'ome χ'ibar qe'unoç (Zb. 26/69. Ha a kakas péntek este szól, [valaki] hirt fog mondani. nh.); -'u-bīd-in (ki, el-meg-tart-ja, mefog, el-fogad)prehendere, accipere, consentire; -'u-χo-n (meg-görbit) curvare, inflectere; -'u-sa-p-se-n (sen II dupl. csepeg, esső) guttatim pluere; -'u-tle-n (el-efordit : ki-kapar szemétből) eruere e fimo: Gedim ze-r-a-uk'inno ser qe'utle-pχe-ç (Zb. 26/51. A tyuknak a maga leölésére való kést a szemétből kell kikaparnia. Km.) -'uve-k'-in ('uvi'a-n, kel : körül-áll) circumstare; -zao (pro za-uo n. v. harc, ütközet) pugna; -za-ue-n (egymást ütni : meg-viv várat) oppugnare; -z-γ'azež' (p. qa-γ'a-zež'in : meg-térő) ille, qui convertitur ad deum: qezy'azež' th'am qeçtež' (Zb. 26/1. A megtérőt az isten elfogadja, ki tér, üdvezül. Km.); -zī-še-

qa-z-ble-γ'e-γī-n (Zb. 12/5 ki magát zī, mellül, hagyja hajolni: félre hajlik ütés elől) evitare ictum se inclinando; -ze-f'e-γ'ek'-in (v. caus. ze-f'e-k'in: elvégez) perficere; -zeχene-n (Zb. 21/208 együtt elmarad) una remanere; -ze-pχe-ze-n (ki eszvé-g-be szel: átlő) trajicere telo; qa-ze-r (p. det. qaze-n meg-szorít: zsupori) avarus; -ze-š'i-k'o-n (együtt kilovagol) una ex-, abequitare; -ze-tež'-īn (zī je-tiž'in megadja magát) se dedere; -ze-'ut-lh'a-n (nyilát ijját, ji šabze, elékészíti) arcum ad ictum praeparare; -z-γ'e-tegīžin-go (p. fut. qe-γ'etegīžin At. 83. a föltámasztó) a mortuis excitaturus.

qaz-ī-c (qaz, cī szőr: liba-tulu, l. toll) pluma anserina; - -č-h'an-te (libatoll-vánkos) pulvinar e pluma anserina; - -ueršekū (libatoll-derekalj) stragulum e pluma anserina.

qa-zī (qa praef. v. zī demonstrativum participii etc.): - -čte-r (p. det. qa-čte-n: ki-kötcsönző) mutuum sumens; - -č'e-r (p. qa-č'e-n ki-találó, jós) conjectans, divinator; - -γ'a-č'ā-r (p. perf. det. qa-γ'ač'en: a teremtő) creator; - -γ'a-ze-ž-īr (n. v. det. qa-γ'azežin: visszatérítés,-adás a pénzből) redditio pecuniae superfluae; - -γ'ot (p. qa-γ'otīn) kod q. (találékony) multa inveniens.

qaz-ī-χ'o (qaz liba-őr) anserarius.

qa-zī-k'uh' (p. qa-k'uh'en) zek'o q. (útas) viator; ten-gīz-k'e q. (tengerész) nauta; - -p-tlih' (p. qa-ptlih'in szemlélő, figyelő) spectator; - -tlyoa-χe-r (p. perf. plur. det. qatlyon: a szülők) parentes; - -žeh' (p. qa-že-h'en: csavargó) vagabundus; - -mī-qu (p. qe ki qu-n huzódik) kod q. (nem huzamos) haud diuturnus; - -'ubīd (p. qa-'ubīd-

in) kod q. (sokat tartalmazó : jelentékeny) gravis, momentosus.

qa-že-h' v. qa-žih'; qa-žeh'e-n v. qažih'e-n.

qa-že-n (ki-elé-szalad) ex-, pro-currere; -ži-h' (n. v. s. ki-szaladás, körüljárás, szaladgálás) excursio, discursus; -ži-h'e-n, -že-h' in (ki usánást vesz: ki-usan, szaladgál, pajkoskodik, kimegy, kocsin, szánon, lovon) excurrere, aufugere, discurrere, evehi (curru, equo, trahea).

qa ž' (n. v. qa-ž'-in 2. okádás) vomitus; qa-ž'e-h'en, qa-ž'i-h'i-n = qažih'en etc.

1. qa-ž'i-n (keletkezik, támad) exoriri: zzī ž'šγo qa-ž'âç (Zb. 21/226); ji gu qaž'ri (ib. 228, eszébe jutván) cum incidisset in mentem; 2. -ž'i-n (id. ki-okád, bőfög) evomere; ructari; -ž'i-γ'i-n (Zb. 21/187 le-vet, a ló) dejicere.

qè (qā praef. v. idem est ac qa; composita videnda sunt sub qa et qe).

qè-'ač'eh'a-n (id. kézbe kerül, megkap) accipere, adipisci; -č'efik'-in (ki-szopogat) exsugere; -de-k'ot-in (kimozdul,-lép) egredi; -go-k'un (pro gua-k'on Zb. 21/204: megkedvel) adamare.

qè-j v. qe-j.

qè-m, qa-m (obl. qa, qè M. ki-nn: nél-kül, nem || foras, extra, sine = non, non est): či-'a-ç (van) est, existit; či-'a-qèm (ott állás nélkül: nincs) non est, deest; se č'er-qèm (Man. bi sa-r-kó, nem tudom) nescio; s-k'on-qèm (nem megyek) non ibo; F'i-qèm bzage-qèm Mangučeյxe ja-γodeç (Zb. 26/8. Se jó, se rossz, Mangusejékhez hasonló. Km.)

qèm-bh'i-m (id. obl. b-h'i bé-r-c: kűnn a bérceň ||

foras in monte) q.-b. çipseu (hegyen élő: hegyi) montanus.

qe (pro qa-je, qè-je, qi-ji): -'abī-χa-n (id. 'abe-n, χe-n II: le-nyul vlmi után) manum porrigere de-super: Zi h'aqare qe'abīχa zī h'aqare deh'ej (Zb. 26/57. Egy fekete eb lenyul és fölvisz egy másikat, mi az? tī'ax'še tī'ax'š, az üst és akasztó lánca); -'an (id. je'an: ki-ránt-huz) extrahere, evellere.

qeb == qab (kabak || cucurbita): qeb-vâ (Zb. 26/5, 64 főtt tök) cucurbita cocta.

qe-bla-γ'e-n (betér vlkihez) diverti ad aliquem; -çī-n (ki-süt,-derül) elucere: neχur qemīçgo (a világosság nem sütve) luce non apparente; -çtež-īn (v. Int. qa-çte-n újra fel-vesz,-szed) reassumere, rursus tollere; -ç'ek'-in v. qeçç'ek'in; -ç'ī-n (megcsinál) perficere.

qede-h^c (pro ged Ad. ket tik p. h'en, h'in tyuk-elhordó: görény Mon. kürene Man. kurene) mustela putorius.

qe-dīγ'u-n (el-tök-it) defraudare aliquem; -ge n. v. s. elhivás) evocatio; -ge-n (qa-jegen: el-meg-hiv) evocare, convocare; -γ'īk'-īn (kisirja szemét) eflere oculos.

qe-γ'a (qe + v. aux. causativi): - -çte-n 1. (vetet) capi facere: "aqīl q. (észre térít Ar. 'aql ész) meliora docere; - -çten 2. (megijeszt) perterrere; - -ç'e-n (felismertet) agnoscī facere; - -fīn (Zb. 21/226 v. caus. qafen: táncoltat) saltare facere; - -γ'ī-γ'ī-n (sirásra indit) fletum movere; - -h'e-n (el-vitet, küld) mittere res; - -h'īž'-īn (el-hozat) apportare facere; - -χ'ej-īn (el-kimozdit, buzdit) amovere, excitare; - -χ'īž'-īn (v. Int. χ'en, χ'in

forog: táncoltat lovat) circumsilire facere (equum);
 - -ke-n (el-repezst jeget) hiulcare; - -k'ož'-in
 (elküld, haza hunem) domum reverti facere;
 - -k'uate-χi-n (leereszti) demittere; - -ne-n (el-
 hagy) relinquere: Uorq χ'abze mī-č'em p'-č'e-
 nīm ji-nīqor qeγ'ane (Zb. 26/13. Az úr a szo-
 kást nem tudva [a javára] tettednek felét elhagyja.
 Km.) - -'o-n (kimondat) eloqui facere: 'Uγ'om
 nnem č'atlir qič'ejχŭ, fadem gum yetlir qe-u-
 γ'a'o (Zb. 26/35. A füst a szemben lévőť kihajtja,
 az ital a szivben lévőť veled kimondatja. Km.);
 - -psī-χīn (leszállit, lóról) descendere facere (ex
 equo) - -t'ī-tle-k'-in (kirakosgat v. t'ī-tlen) expo-
 nere; - -'uve-k'-in ('uvi'ak'in: ki-állitgat) statuere,
 collocare; - -zī-n (pro zzī-n ki-szorít) vi emove-
 re; - -ž'e-χī-n (legurit) devolvere; - -ž'e (n. v. s.
 kezdés, divat) inceptio, usus, mos inductus;
 - -ž'e-n (megindít, kezd, alapít, divatba hoz) mo-
 vere, incipere, fundare, usu recipere.

qe-γ'e- = qe-γ'a-: - -be-nī-n (hagy birkozni) sinere
 ut quis luctetur; - -bla-γ'en (behív vendégül) in-
 vitare praetereuntem; - -č'e-n v. qeγ'ač'en; - -gu-
 h'e-n (reményt vetet, reméltet) spem dare; - -gu-
 ž'e-n (el-keserít) exacerbare; - -χ'u-ž'-in (förléleszt)
 animare; - -kef-in (Ar. kejf kedv, ígésítve: föl-
 vidámitja) exhilarare; - -neχo-n (ki-nyilvánít)
 manifestare; - -ne-ž-in, - -niž-in (v. Int. qe-γ'a-
 ne-n meg-hagy, meg-maraszt) relinquere; - -še-
 sī-ž-in (v. Int. še-sīn lóra ültet) in equum ascen-
 dere facere; - -šī-n (v. γ'a-šīn: meggörbit) cur-
 vare: ser-i qe-z-mī-γ'eš ur-i q-u-mī-γ'eš, thē
 dji qan qi-γ'ešāč (Zb. 26/64. Meggörbitője sem
 én, sem te, hanem isten, a mi védőnk görbité

- meg, mi az? melibž'e birka-szarv); - -te-gīž-in (At. 83 fel-támasztja) resuscitare; - -tle-γ'u-n meg-mutat) monstrare; - -t'i-s-h'a-n (fel-ültet) facere ut incendat currum; - -uaten (ki-vallatja) ad confitendum cogere; - -'u-č'i-n (kitátatja száját) facere ut os aperiat; - -'u-č-in (kitanit) edocere; - -'u-χo-n (meggörbített) curvari facere; - -'u-t-γ'u-n (föl-zavar) turbidam reddere aquam.
- qe-γ'onk'if'iz-in (Zb. 12/42 v. γ'a-'un-k'if'in: kiolt) extinguere; -h'a-χi-n 1. (pro qe-γ'a-χi-n leereszt függönyt) demittere vela; -h'a-χi-n 2. (h'a-n hord, χin ereszkedik: lehord) deportare; -h'atle-n (v. Int. id. ki-hord házhoz) apportare in domum; -h'e-ž'-in (kihoz: megszerez munkával) quaerere opera; -χo-χin (hull, ereszkedik: leesik) decidere, cadere: Uafem qeχoχme miquto, psim χeχome zep'qiriχo (Zb. 26/61. Égből esve nem hasad el, vízbe esve széthull, mi az? tχitlīmp'e, papír); -χok'-in, qej-χok'-in (körül-vesz, bekerít) circumdare: Mazem pše-goren qeχok'me pči ma-tle (Zb. 26/74. Ha a holdat felhőkör veszi körül, fejedelem hal meg. nh.); -χo-n (ülep-edik, meg-esik iszap) desedit limus; -χ'utlo (ger. qe-j-χ'ut-len: szerencsére) fortuito; -'i-χī-n (1. elvesz 2. kicsal) 1. eximere, auferre 2. elicere; -'i-χīž-in (id. v. Int. visszakövetel) reposcere.
- qe-j, qe-j (qa + je, ji, qi + je, ji); qe-j'a-n, qe-je-'a-n (ki-ránt, ki-huz) extrahere, evellere; - -c'i-ž'-in (Zb. 26/48 ki-szar) cacando edere; - -č'e-k'-in (körül-épit, bekerít) circumaedificare, circumdare; - -bže-k' (n. v. b-žen IV k'in: szurkálás: gúny-irat, vers) satira; - -dek' (n. v. s. ki-tűdzés, paszománt) limbus; - -de-k'-in (ki-tűzöget, ki-

varr) circumsuere ; - -ge (n. v. s. kiáltás, ki-elé-hivás) exclamatio, evocatio ; - -ge-n (kihív, meg-idéz, kiált) evocare, citare, clamare ; qe-j-γ[˘]a = qe-γ[˘]a : - -fe-n (ki-itat) facere ut ebibat ; - -ge-n (elé,-vissza-hivat) facere ut evocet, revocet ; - -γ[˘]a-ze-n (meg-térit) revertere ; - -γ[˘]aze-ž-īn (id. v. Int. vissza-követel) reposcere ; - -h[˘]e-n (el-vitet, küld élettelen) mittere rem ; - -γ[˘]utle-n (sikert érni hagy) felicem, prosperum reddere : th[˘]am q-u-j-γ[˘]atle (isten téged szerencséltesen !) deus tibi bene vertat ! - -k[˘]eray[˘]ok[˘]-in (körül-forgat) circumvertere ; - -k[˘]o-k[˘]-in (forgat) vertere ; - -lla-ž-īn (felhasznál, működteti) facere ut agat, opus faciat ; - -psī-χ-īn v. qeγ[˘]apsīχīn ; - -t[˘]ī-tlek[˘]īn v. qe-γ[˘]at[˘]ītlek[˘]īn ; - -[˘]uvek[˘]īn v. qe-γ[˘]a-[˘]uvek[˘]īn ; - -žatle-n (ki-gurit, ki-tol szekeret šī-gu-r) emovere currum ; - -že (n. v. s. megindítás, kezdeményezés) inceptio ; - -že-n (meg-indít, kezdeményez) incipere, moliri ; - -ž[˘]e-k[˘]-in (id. kel : futtatva megelőz) praecurrere alicui ; - -ž[˘]e-n (qe-j-γ[˘]ažen megindít, alapít) inchoare, instituere ; qe-j-γ[˘]e-k[˘]o[˘]t[˘]o-γ[˘]i-n (Zb. 12/26 lejjebb ereszt) demittere inferius.

qe-j-h[˘]a-k[˘]-in (ki-el-visz, széthord) efferre, auferre, differre v. qe-j-zīh[˘]ak[˘] : sji adem q-rah[˘]akjā çere (Zb. 12/9. Atyám vitték volna el inkább) patrem meum malui ablatum esse ; - -h[˘]atle-n (el-hord, eltulajdonít) auferre, appropriare ; - -h[˘]a-ž[˘]e-n (v. Int. h[˘]an, h[˘]en hoz : művészileg megcsinál cf. kivitel) arteificio facere ; - -γ[˘]i-n (leszáll hegyről) descendere (monte, scala) ; - -γ[˘]i-ž-īn (id. v. Int.) ; - -γ[˘]oγ[˘], - -γ[˘]oγ[˘]i-n v. qeγ[˘]ok[˘]īn ; - -γ[˘]u-zī-n (qe γ[˘]o-zzī-n hozzá szorit Zb. 25/41 : megszorít) ji

g'ate-'apçer kardja markolatát) fortiter tenere (ensem); - -χ^utle (n. v. s. siker, eredmény, szerencse) successus, eventus, fortuna; - -χ^utle-n v. Int. χ^un II: megjő, sikerül, eléhalad, szerencsés lesz) bene evenire, succedere, progredi, faustum fieri; - -'iχiž-^un v. qe-^uiχiž-^un.

qe-j-^un (Hang. v. qa-qej-in M. ke-h, köh).

qe-j- k'e-k'-in (qe-j v. Int. k'e-n: ki-öntöget) effundere; - -k'eraχ^ok' (n. v. s. keringő, forgó) vertens, versatilis; - -k'eraχ^o-k'-in (kanyarog, forog) in orbem agi, circumverti; - -k'oatle (n. v. s. el-közeledés) appropinquatio; - -k'oata-tle-n (v. Int. k'oaten: közeled-ik) appropinquare; - -k'o-k'in (meg-kerül) ambire; - -k'uate-χi-n (lejt) descendere; - -k'ute-k'-in (v. k'uten: szét-hint) dispergere; - -qu-n (elé-huz) protrahere; - -la-le-χ-go (qe-j, ger. p. la-le-χ-in: le-lógó) dependens; - -lek'-in (ki-,meg-fest) colorare; - -li-ž (n. v. s. bővelkedés, bőség) abundantia; - -li-ž-^un (v. Int. len, lün III: bővelkedik) abundare; - -p çe-n (el-fujja) proflare; - -pīg' (qe n. v. je-pī-gin: ódal-szurás) pleuritis; - -p-si-n (prüszszent) sternutare; - -p-še-n v. qe-j-pçen; - -p'- k'e-n, qe-j-p'-k-^un (ki-ugr-ik) exsilire; 1. - -se-k'-in, qej-sik'-^un (el-éget) comburere; 2. - -se-k'-in (ki-ültet, körül-ültet növényt) circumserere, plantare circum; - -sik'in v. qejsek'in 1. - -sīn (pro qa-si-n) ues kod qejśaç (sók hó esék) multum ningebat; - -šatle-ž-^un (v. Int. dupl. šen ki-hord földről, gabonát behord) invehere; 1. - -še-k'-in (ki-szét-hord) efferre, differre; 2. - -še-k'-in (körül-csavar) circumplicare; - -š-χi-n, qe-š-χ-^un (qī, ješin, χīn: es-ik, hull az eső) pluere:

ueš χ' qjoš χ' (esső esik) pluit; - -šī-h^ʿa-k'-īn (körül-teker) circumvolvere, circumplicare; 1. - -šī-n (ki-gurit) evolvere, provolvere; 2. - -šī-n (ki-hoz) efferre; - -t- χ' u-n (ki-kapar) radendo emundare; - -tī-n (qa, jetīn) b-že'utle q. (az ajtót bereteszeli, bezárkózik) foribus obdere pessulum; - -tle-pe-'on (lábával el-löki) pedibus protrudere; - -tlh^ʿa-n (ki-rak) exponere: šīgum qre-tlh^ʿe (szekérre rak) in currum imponere; - -t'e-k'-in (ki-turkál, körül-kapál) circumfodere; - -t'-k'u- χ' ī-n (v. t'^ʿk'o-n, χ' īn: tele-csepegetet) deguttare; - -ud-īn (kiüt) excutere; - -ue-n (meg-üt,-kopogtat,-szúr) pulsare, pungere; - -u-k'-in (ki-vág csőrével) effodere (rostro); - -zī- ζ' ī χ' (qe-j, p. ζ' ī- χ' īn: virágzó) florens, flores mittens; - -zī-h^ʿak' (p. qe-j-h^ʿak'in: ki-szét-hordó) exportans; - -zī-šek' (p. qe-j-šek'in: vezető) ductor; - -že- χ' -in (kiusan, le-gurul,-szalad; csörgedez, ömlik eső) aufugere, decurrere, devolvi, murmure labi, modo imbris pluere, defluere: ueš χ' qeuzey χ' (az eső ömlik) torrenter pluit; - -zī-n (ki-el-vet) e-, projicere); - -zī χ' īn (le-vet) dejicere.

qe-k'a-ue-n (qī, je-k'e ki végét üti: pedzi a hal a csalétket) admordere (piscis hamum); qe-k'auo (id. n. v. halászhorog vagy háló usztatója) res sustinenens hamum vel rete; -qu- χ' i-n (szemére, fülére huzza a főveget) modo cuculli induere pileum; -qu-n (M. gyak) clunes movere in coitu: qequm u-pemī-quž'me ftī zerī-uj-'ar u-qī ζ' eqem (Zb. 26/9. Ha a gyakónak vissza nem gyakdosol, farod voltát nem tudja meg. Km.) -qute-n (v. Int. qun. ki-fel-tör) exulcerare (cataplasma): Dī- γ' už'bzegum līr qequteri γ' u ζ' 'īper qī χ' ejš (Zb.

26/75. A keserűlapu a testet feltöri s a vashegyet kihozza.) -li-n (qa, je-li-n tetemesed-ik: megmarad fölöslegül) restare: **Mīçer šçeri zī de qelâç** (Zb. 26/50. A medve evett s egy dió megmaradt. Km.); **Jemīnem qelâr nībe'uzīm jeh'ež** (ib. 37. A kolerától megkiméltet a gyomorvész viszi el. Km.); -līž-īn (id. v. Int.): **Je-b-γ'eçīn-ç-i 'apezaleç, qeližīnç-i nībžīrej** (Zb. 26/19. Lényeled és az csipetnyi, megmarad s az örökös szégyen. Km.); -mī-χ'utlen (neg. qejχ'utlen: nem sikerül) non succedere.

qe-n = qa-n v. ža-qen.

1. qe-'o-n (ki-üt: ki-pattan,-reped, durran) displodi v. guqe'on; -'on 2. (ki-mond) eloqui: **Gum çetlir ž'em qe-j-'o** (Zb. 26/25. A szivben lévőt a száj mondja ki. Km.) -pçež'-īn (v. Int. pçen: bekötöz sebet Zb. 21/184) obligare (vulnus); -p-se-n, qe-psīn (prüsszen) sternutare: **zīgor žī-p-'ao qepsame žī-p-'ar pež-ç** (Zb. 26/71. Ha valaki szóltodkor prüsszent, mondásod igaz. nh. v. žī-'a-n).

qere (Zb. 29/68) = qare.

qere-qu-re (Allit. p. qu-n nyulik, nő cf. M. here-hura: burján) herba inutilis: **çīmaçom qerequire γ'aγ'are?** (Zb. 26/41. Télen a burján virágzik-e? Km.)

qe-sī-n (qasīn, qīsīn: elérkezik) advenire: **Uj tlegu šçeme ues qesīnoç** (Zb. 26/76. Ha talpad viszket, hó lesz. nh.) -šek'in v. qej-šek'in; -še-çī-n (legörbül) incurvari; -še-na-še (qa-še: kanyargó, út, viz v. naše-qaše) flexuosus; -šež-īn (v. Int. qa-še-n ki-el-hoz, újra nőül vesz) efferre, afferre; renubere: **sse s-nay'īf' u-mī-γ'otme, sī-qešež sji th'amade** (Zb. 26/9. Ha nálamnál job-

bat nem találsz, végy el engem ismét, kedves férjem. Km.); -šχin v. qejšχin; -tlafe-k' -in (-tla-fen, kin : megvonszol) trahere circum: 'Ugim s-a-χe-p-tlafe (si-ja-χe . . .) čh'ak'e si-qetlefe-k'in? (Zb. 26/31. Azért, mert engem a tánczólókhoz vonszolsz, talán körül is fogsz hurcolni? Km.) -tle-u-n (qa-je- -: ki-esedez, megker) supplicare, rogare; -tli-χi-n (v. tlen, tlin, χin II: le-ugrik) desilire: maχom qeutliχ', žesim dotlej (Zb. 26/63. Nappal leugrik, éjjel felugrik, mi az? ged, tyuk.); -tlyu-n (meg-szűll) parere, partum edere: maχom maχo qetlyu (Zb. 26/41. Napnapot szül. Km.); -t'e-k'-in (ki-turkál, körül-ás) circumfodere; qe-u (qa, qe, qi + pron. 3-ae personae); -udī-χ-in (üt vesz: meg-ló) ferire sclopeto; -ue-n (megver: hajt ökröt) impellere (boves); -'u-n (pro qe-'o-n) Adaqer bereskešyō pših'ome χ'ibar qe'unoç (Zb. 26/69. Ha a kakas péntek este szól, [valaki] hirt fog mondani. nh.); -'u-bīd-in (ki, el-meg-tart-ja, mefog, el-fogad)prehendere, accipere, consentire; -'u-χo-n (meg-görbit) curvare, inflectere; -'u-sa-p-se-n (sen II dupl. csepeg, esső) guttatim pluere; -'u-tle-n (előfordít: ki-kapar szemétből) eruere e fimo: Gedim ze-r-a-uk'ino ser qe'utle-pyē-ç (Zb. 26/51. A tyuknak a maga leölésére való kést a szemétből kell kikaparnia. Km.) -'uve-k'-in ('uvi'a-n, kel: körül-áll) circumstare; -zao (pro za-uo n. v. harc, ütközet) pugna; -za-ue-n (egymást ütni: meg-viv várat) oppugnare; -z-γ'azež' (p. qa-γ'azež'in: meg-térő) ille, qui convertitur ad deum: qezγ'azež' th'am qeçtež' (Zb. 26/1. A megtérőt az isten elfogadja, ki tér, üdvezül. Km.); -zī-še-

γ'α-ϕ'e (p. perf. qa-še-n, új Zb. 26/9: új-házasp
 novus maritus; -z-k'erīγ' (p. qī-k'erīγī-n) ba-
 mej-r q. (bűdös) foetidus; -že-χ-in (ser-ked,
 ereszkedik: ki-serked a vér, tlī-psīr qeūžeγ') san-
 gvis incipit effluere; -že-na-že (n. v. qa-žen, na-
 žen ki-szaladgálás) excursio; -ž'e-χ-in (Zb. 21:
 226 syn. qežeχīn: ki-csordul könnye ji-neps) in
 lacrimas effundi; -zaqe-n (meg-harap) morde-
 re: h'am ji-k'e u-te-uveme qozaqe (Zb. 26/49.
 Ha az eb farkára lépsz, megharap téged. Km.)
 qχ'o = q'o; qχ'o-dīγ (pro γ'o-dī-ge gö-be tő nélkül:
 örvény) abyssus.
 qi (pro qa-ji vel qī-ji); qi-bze-n (ki-szab Zb. 26/14)
 secare ad mensuram; -bzī-k'-in (megráfoz kere-
 ket, šary) ferro firmare (rotam); -ϕte-n (ki-vez
 kölcsön) mutuum sumere; -ft-re-ji-n (qī ji ftī-
 rejin ki fará-ra ér: megrug-ja farba) alicujus po-
 dicem pedibus ferire; -γ'α-ϕ'e-ra-ϕ'ež-in (meg-
 újít, helyre állít) renovare, restituere; -γ'α-χ'o-n
 (ki-önt) effundere; -γ'α-k'ot-īn (ki-mozdit) emo-
 vere; -γ'až (n. v. s. meg-hasítás,-szelés) incisio;
 -γ'a-ž-īn (ki + γ'a-n v. Int. has-it 1. meg-szel 2.
 hasad a héja) 1. incisionem facere 2. rumpi, diffindi
 putamen; ji ner q. (kimereszti a szemét) rigentes
 oculos habere; -γ'ek'ī n (ki-kelt a kocsiból) e
 curru descendere facere; -γ'e žī-n (ki-gurit) evol-
 vere; -γ'ot-īn (meg-szerez) acquirere (labore);
 -h'a n (qī ji-h'a-n kívülről be-há-g: behatol, be-
 rohan) penetrare, irruere: ji ϕh'am "aqīl qih'an
 (megokosodik) prudentem fieri; -h'ā (p. perf. qi-
 h'a-n, qi-h'e n, -h'īn ki-elé hozott; víztől hordott)
 prolatus; ejectus (in littus): qurliqūk'e q. (szol-
 gálattal szerzett) servitio acquisitus; -h'e-n, -h'ī n

(ki-hoz, megszerez) proferre, acquirere; h'e-r (id. n. v. a lóversenydíj) praemium decursus equi; -h'ež'ár (p. perf. n. v. s. kereset) quaestus; h'ež'in (v. Int. qih'en : ki-hoz, meg-szerez) proferre, quaerere; -h'i-n (ki-hoz,-hord, meg-szerez) proferre, acquirere: ji qarû qih'inç (ereje kibirja) posse: ji guaç'e qih'inqem (ereje nem birja meg) ille id facere non potest; -çi-n, -çi-n (ki-vesz,-von, elfogad, kap, szerez) excipere, extrahere, eripere, subsrahare numerum e numero, accipere pecuniam: ji g'ater q-riç-ri (kardjának kirántására) stricto gladio . . .

qi-j (qī-je, qī-ji): -gu-p-çisiz'in (ki-gondol) excogitare; -çi-n = qi-çi-n: ššī'akurejip'em u-ihème 'uz qojç' (Zb. 26/75. Ha ló heverte helybe méssz, betegséget kapsz. Nh.) -k'ut-in (ki-el-hint) exsperegere; -pe-mi-h'i-n (je-pe mi-n, h'in meg-szagol) odorari; -ži-n 1. (ki-serked,-fecscsen, vér) emanare, emicare, effundi: -ži-n 2. (ki-száll szekérből) descendere e curru.

qi-k'á (p. perf. qi-k'in: jövevény) advena: zī-ç'ip'e qik'ár (a vlhonnán jött, az idegen) peregrinus, advena; -k'i-k'i-n, -k'ik'-in (ki-keleve-kele: ki-virul,-virágzik) efflorescere: -k'i-n, -k'i-n (ki kel,-megy, szőr, haj) exire, prodire: çh'acir qeuk' (a haj hull, ki-megy) defluit capillus; ji gurī je qik'in (szivére rossz kele: szeszélyeskedik) difficilem esse (persona); -k'ot (n. v. s. ki-el-mozdulás) emotio; -k'ot-in (ki-el-mozdul) emoveri; -quatli-k'-in (quatlen, k'in: buz-og, roty-og) ebullire, effervere; -qu-n (huzódik, nyúlik || protrahi v. qi-m-qun-go); -m-ç'az-o (ger. neg. qa-ç'azen: szakadatlanul, meg nem térve) continuo; -m-qun-go (p. ger.

neg. qi-qun): kod q. (nem sokáig tartó) haud diuturnus.

qi-n, qī-n = qe-n, qa-n (üt, vág v. jebaquin.)

qi-p-χ'ot-īn (ki-kapja,-ránt) excipere, extrahere: qame p'cane q. (csupasz tört ránt) pugionem evaginare; -p'-k'in (ki-ugrik) exsilire; -sī-k'-in (ki-úsz-ik) enatare; -šâ-go (p. ger. perf. s.) fīz-qišâgo (nős) uxoratus; -še-n (ki,-el-hoz) educere, afferre, ducere uxorem; -šekk (p. s. mérleg-súly, ki-mérlegelő) pondus staterae; -šekk-īn (ki Heb. šeqel: mérlegel) ponderare; -še-ž-in (v. Int. qi-šen); -šyī-k'-īn (meg-esz) comedere; -šij-īn (Zb. 29/37 ki-nyújt, ji'aχuamber ujját) extendere (manus, digitos); -ši-n (v. šir ki-kel a tojásból) pullari (ex ovo venire) -tyīk' (n. v. s. ki-írás, kivonat) exscriptum, extractum; -tyī-k'-īn (ki-ir) exscribere; -ty'â (p. perf. n. v. s. karmolás, karc, horzsolás) vulnus ungvibus factum, fissum, vulnus leve; -ty'ī-n (meg-körmöl) ungvibus vulnerare, radere, fricare; -t-χ'u-n (ki-váj,-vés,-piszkál) excavare, exscalpere, caelare; -tle-fī-n (ki-vonszol) extrahere; -tlχu-n (meg-szül) parere, gignere; -tl'īç'-â-r (p. n. v. det. qa-tl'īç'īn: kereset) qaestus; -t'e-n v. zī-qit'en; -t'ī-k'in (ki-turkál,-ás,-mélyit) effodere, excavare; -u (n. v. qi-u-n kiütés, kiáradás) exundatio; -udī-k'-in (v. Int. s. kiver) excutere, ejicere; -u-n, qi-'u-n, qi-hu-n (ki-üt, Szék. a víz kiárad) exundare: p-sīr quiaç (a víz kiütött) fluvius exundavit; -'u-p'ç'ī-k' (n. v. s. kifaragás, kivésés) actio exsculpendi; -'u-p'-ç'ī-k'in (ki-farag, kivés) exscalpere; qi-ž (n. v. s. kiserkedés, fül-folyás) fluxio auris; -ž-in (ki-serked, kifoly) effuere

I qī, qe (suff. din.: v. p'qī, çip'qe).

II qī = qa, qè (recte stat ante verba intransitiva et composita, dein in prima persona: qa-fīk'in, kifordul, megkerdül || dementire: 1-ma p. qī-zo-fīk', 2. p. qo-u-fīk', 3. p. qe-u-fīk' v. qjofīk')

qī-'a-ç'ī-h'a-n (hatalmába kerül) sub potestatem redigi; -'aç'īh'a-ž-īn (id. v. Int. meg,-kézre-kerül) recuperari, reperiri; -b-γe-n (ki-meg-átkoz) exsecrari: th'ar q-u-by l (az isten téged átkozzon meg!); -b-γ'u-ri-γo-n (felé-,neki-hajt, ggum, a szekérnek) agere, pellere, adversus; -ble-k'in (mellette elmegy) praeterire; -b-že-z-mī-'a (ki neked nem szóló v. že-'an): zigu χetl q. (elzárkozott) taciturnus, non communicans; -b-žī-ž-īn (v. Int. b-žīn meg-szám-lál) numerare, computare; -c'e-n = qa-c'en; -c'ī-γu-n (ki-ismer) agnoscere; -çh'a-çī-k'-in (bedugaszol, üveget) obturare; -çh'a-dī-žī-γ-īn (átvet, kerítésen) trajicere; -çh'a-pe-ž-in (v. Int. çh'a-pe-n vlmire jó, alkalmas) convenire; -çh'a-rī-qo-n (leüt, főveget) decutere (pileum de capite); -çh'a-pe-rī-p-tlīn (le-pillant) despiciere; -çī-çtež'-īn (v. Int. çten: ismét kivesz) iterum excipere: çī-b-γ'a-t'īsīm qīç-o-çtež' (Zb. 26/25. A hová teszed, meg is találod. Km.); -çī-ç'ī-n (meg-es-ik,-történik) evenire: zī qulajsīzīγ'a qīçoç' (vlmi baj történik, qulajsīz T. tat. difficilis) aliquid malum accidit; -çī-de-h'ašγ-ī-ž'in (kikacag) deridere: U-z-çīdeh'ašγir qī-p-çodeh'ašγiž' (Zb. 26/21. Az, a kin te kacagsz, rajtad is kacag. Km.); -çī-ge-n (el-hiv) evocare; -çī-γ'u (n. v. çī-γ'u-n: szaporitás) augmentum; -çī-h'a-n (kimegy, rájő) exire: ji zek'on qīçeh'a (Zb. 12/21 mehetnék-je jő) cupido eundi incessit eum; -çī-γu-n (ki-hajt) exigere, expellere; -çī-γ'ua-m (ger. perf. qa-γ'u-n:

meg-történve, annak folytán) quo facto . . . ; -**çi-χ' u-r** (n. v. det. qa-χ' u-n): **naχo q.** (megvilágosodás) illucescere ; -**çi-k'oh'e-n** (ki-korál) evagari ; -**çi-k'o-n** (elé-kerül,-jő) provenire, comparere ; -**çi-k'o-r** (id. n. v. det. elékerülés, megjelenés) comparitio ; -**çi-mī-k'o** (n. v. neg. qīçik'on : meg-nem-jelenés) abesse, non comparere : **žejin q.** (álmatlanság) insomnia ; -**çi-ne-χe-n** (v. nen, χen II : ott hagy) illicrelinquere ; -**çi-pī-n** (le-csip,-szakít) decerpere (flore); -**çi-t'i-s-h'e-n** (ki-ül) foras sedem occupare : -**çi-uo-n** (meg-szur) pun-gere : **Ji nem bžeγ'ũ qīçouo** (Zb. 26/7. Szembebe karóként szur : nem nézheti. Km.) -**çi'upsīn** (ki-süt, dīγ'ar a nap Zb. 25/33) sol elucet.

qī-ç'e (ki-le || ex-, + sub) : - **ç'i-n** (levet || deicere) **ji-ç'ifer q.** (levetkezik) se denudare ; - **-γ'a-gež-īn** (v. caus. ç'e-ge-n Int. elolvastat) prolegi face-re ; - **-γ'a-nī-n** (v. caus. ç'e-ne-n, -nīn : meg-hagy) relinquere, conservare ; - **-h'a-n** (pro h'en : ráhord árvíz iszapot, porondot) efferre et depo-nere (limum etc. exundatio) ; - **-h'èž'-īn** (v. Int. h'èn, h'an hág : utólér) consequi ; - **-χi-n, -γī-n** (ki-vesz, ki-vonatot, megszerez) extrahere theam aqua fervente, acquirere ; - **-j-χu-n** (Zb. 26/35 kihajt) expellere ; - **-k'i-n, -k'ī-n** (ki-megy, kel a nap, fel-tűnik csillag, ki-tűn-ik, ki-tudódik) ex-ire, oriri, apparere, patefieri : **ç'ībīm qīç'ok'** (segg-félre : az udvarra kimegy) exit in aulam ; **dīγ'ar qe-ç'ok'** (a nap kel) sol oritur ; **c'īχuf'go qīç'ek'âç** (derék férfinak tűnt ki) vir fortis apparuit ; **tī q.** (a vér ki-szökik, ki-foly) etfluere sanguis ; - **-k'ī-ž-īn** (id. v. Int.) **çīq qutâk'e u-šxeme b-dīγ'uar qīç'ek'ī-žīnoç** (Zb. 26/71. Ha tört edényből eszel,

loptod, az hogy loptál, kitudódik. nh.); - **-ne-n** (el-marad) relinqui; - **-ne-r** (id. p. det. maradék, utód) successor; - **-p-çī-n** (ki-mász vlmi alul) prorepere; - **-pçī-ž-īn** (id. v. Int.); - **-p'ī-t'ī-k'-in** (ki-nyomkod, erőlködik, zslugorgat) exprimere, premere, vires contendere; tenacissimum esse; - **-šī-n** (ššī-n csórál: ki-fej) emulgere; - **-te-g'â** (p. perf. s. kész, hajlandó) promptus, studiosus: guḡ'ū jeh'īm q. (szolgálat-kész) officiosus, studiosus; - **-te-gi-n** (rá-áll hamar, kész, hajlandó) insistere, studiosum esse; dīḡ'onmī q. (lopni készül) in furto studere; - **-t-χ'ī-n** (meg van törve bűtől, bánattól stb.) contritum esse (dolore, moerore) - **-t-χ'u-n** (ki-váj,-vakar. Zb. 26/39) excavare; - **-tlet-īn** (ki-repül) evolare; - **-t'ī-k'-īn** (ki,-el-turkál) effodicare; - **-ži-n** - **-žī-n** (ki-serked,-foly,-osan) excurrere, effluere; - **-žī-p'e** (id. p. hely: forrás, a folyó eredete) caput fluminis; - **-zē-n** (el-kezd) incipere.

qī-ç'ī-k'e-n (pro qī-ç'e-k'īn) Ji ž'em qī-ç'ī-mī-k'em-i, ji pχ'em qīç'īk'enç (Zb. 26/25. Ha a száján ki nem jó is, a farán ki jó. Km.); qī-ç'uḡ'ū (pro qīç'īḡ'ū).

qī-de (ki oda, ki onnan || extrorsum, foras illinc): - **-çī-n** (ki-süt, kilátszik) eminere, prominere: Uane qopit'īm qīdemīçgo (Zb. 12/48 a nyereg két kápája közül ki sem érve) e sella haud eminando; - **-ḡ'a-psatle-n** (megszóllaltat) resonare facere; - **-ḡ'a-zīje-n** (oda-fordul, fordítja t. i. lovát) adverti; - **-h'ej-in** (id. v. Int. h'en): tχ'u-rimbe q. (hobot hány, tajtézkzik) spumas agere; - **-h'éž'-īn** (id. + h'an, h'en hág, megy v. Int.) ki-megy oda Zb. 25/2.) exire; - **-χīž-in** (v. Int.

χin III: ki-vált) eximere; - -χoj-in (id. v. Int. χon kanyarog: kavarog) circumagi; - -χo-r (p. det. s. pro χu-r: fölösleg, a kieső) superfluum; - -χu-n (id. ki-hull,-esik) excidere, decidere; - -χ' u-n (megvalósul) fieri: Uj gu χetlar qī-b-deχ'unoç v, c'un; - -j-k'o-k'-in (körülvész) circumdare; qī-de-k' (n. v. qīdek'in: ki,el-ménés) exitus, abitus; - -k'e-n (kikel, nő || exire, excrescere): çh'amīž q. (csirázik) germinare: - -k'i-n (ki,-el-megy) exire, abire; - -k'oji-γ'o (n. v. s. megérkezés, a költözködő madaraké) adventus; - -k'oj-in (v. Int.; k'on: el-jő,-jut, megjelenik) advenire, pervenire, apparere; - -k'o-n (el-jő együtt) una venire: H'aç'em ji nasīp qīdok'o (Zb. 26/18. A vendéggel szerencséje együtt jő. Km.); - -k'ot-īn (v. Int. k'o-n ki-mozdul, elé-lép) dimoveri, procedere; - -mī-žī-γ'a (n. v. s.) gu-q. (kornyadozás) infirma valetudo; - -mī-žī-n (neg. qīdežīn kicsurog): gu qīdemīžīn (kedvetlen, kornyadoz-ik) leviter aegrotare, male se habere; - -'oj-in (főlvét, fel-emel) extollere: Melīr çežazem jī-k'e qīde'ojām bž'enīr ç'enek'aç (Zb. 26'9. A birka futkosva farkát fölemeltén, a kecske [a melynek rövid a farka] nevetett. Km.); - -p-çe-n (fú) flare, ventus: ž'īr qī-z-depçemk'e ze-γ'aže (Zb. 26/41. A szél fuvása szerint fordul. Km.); - -p-tlīn (ki-pillant, tekint) prospicere ex; - -šej-in (v. Int. šen ki-gurit) evolvere; - -še-sī-k'in (šesīn ki-lovagol) equo evehi; - -šež'-īn (v. Int. še-n: ki-hord mezőről, behord terményt) invohere (frumentum, pabulum); - -šī-n (ki-hoz) efferre, educere; - -tlet-īn (ki-szalad, ki-repül) effugere, evolare; - -žī-n (ki-osan,-vágat, ki-foly)

effugere, equo citato evehi, effluere: **ji gu q.**
(kedve csordul) animus effundi in laetitia, gau-
dere.

qī-dīk'ā (p. perf. n. v. s. ki-tűzdel̄t vlmi, kivarrás, var-
rottas) res acu picta; **qī-dī-k'-in** (kivarr, mintáz)
figuras acu pingere.

qī-d-ri-χoj-r (qī-de-ri n. v. det. χo-je-n kell) **ji gu**
q. žī-zī'a c'īχu (a szivének kellőt szóló ember —
őszinte ember) homo sincerus vel apertus.

qīdrī-γ'ū (pro ged-rī-γ'u tyuk-nak társ: gerle) turtur.

qī-f'e-ç' (p. n. v. f'e-ç'īn) **nne-m q.** (szembe tűnés,
látmány, képzelet) visio, conspectus, imaginatio;
-f'e-h'a-χu-n (el-nyer) lucrificare, alea accipere;
-f'e-χi-ž-in (v. Int. χen, χin III ki-akaszt vlmiből
le,-szétvesz) solvere concatenatum, fibulatum, com-
positum etc.; -f'e-χu-n (le-ver vlmiről) decutere
(circulum dolii); -f'e-k'-in (el-menekül) se liberare,
discedere: **dji anem qī-çī-f'ek'āk'e** (Zb. 12/28);
-f'e-ne-n (belé-akad,-ötlik) inhaerere: **nnem q.**
(szembe ötlik) oculis conspicuum esse.

qī-go (v. qī, go): - **χu-n** (le-hull, le-szakad) decidere,
deripi; - **ki-n** (letör) defringere; - **p'isku-k'ī-n**
(Zb. 26/66: hozzá-csipked) palpate et vellicare;
- **p'-k'-in** (kiugrik) exsilire; - **t-χ'ī-n** (ki-le-
szakaszt) avellere; - **udā** (p. perf. s. töredék,
darabka) fragmentum; - **ud-īn** (ki-le-tör-hasít)
defringere, excindere.

qī-γ'a-ç'ī-n (meg-ejt, teremt) creare; - **γ'o-tl-īn** (ki-te-
lepszik, tábort üt) castra ponere: - **h'aχon** v. **qa-**
h'aχun; - **h'a-n** (ki-megy) exire 'o-m qīh'a-ri (az
ólba kiment és . . .)

qī-χe (ki belőle || extrorsum, ex parte interiore): - **çī-n**
(ki-süt, ki-látszik,-ér) prominere: **U-zī-h'ano psīm**

mīve qīxeço wo-tlay'u (Zb. 26/39. A téged el-
 vivő vizből a követ kiérdőnek látod. Km.); - -çī-
 k'-īn (csinál, készít vlmiből) facere, fingere ex;
 - -γ'a-ptl-īn (megfigyeltet) observari facere; - -γ'e-
 k'-īn ki-eszel, költ) excogitare, invenire; - -γ'e-tlet-īn
 ki-szalaszt a bokorból) excurrere facere; - -γ'ua-
 ze-n (Zb. 25/5: ki-ismer, észre vesz) agnoscere;
 - -χ' (n. v. qīxe-χi-n: ki-huzás,-vevés, nyereség)
 actio extrahendi, excipiendi, lucrum; - -χī-γ'o
 (id. n. v. kivevés, ki-választás) electio; - -χi-n,
 - -χī-n (ki-vezs,-huz,-választ, szerez, kap) exime-
 re, extrahere, eligere, acquirere, accipere: çīam
 ūz q. (meghül) refrigerari; fajde q. (hasznot
 huz) usum capere ex; χοχ'un q. (megfelelőt ke-
 rit tolvaj-kulcsot) clavi adulterina potiri: sīt qī-
 pyě-s-χīn? (mit vegyek el tőled?) quid a te ca-
 piam?; sītīm qī-χe-p-χ'ā? (miből vettél ki?) ex
 quo sumsisti?; - -χī-ž-īn (id. v. Int. ki-vezs,-huz
 golyót a testből) extrahere, emovere (aliquid ex
 corpore); - -γu-n (ki-hajt mez-īm az erdőből)
 expellere: qī-χe-j-šīn (kihoz) efferre; - -χ'o-n
 (meg-szaporodik) augeri, crescere: 'Abž'ane qo-
 len χ'ume, bīlīm qī-pyex'onoç (Zb. 26/69. Ha a
 köröm foltos lesz, barmod megszaporodik. nh.)
 qīyek'ā (p. perf. qīyek'in): uorq q. (úri, úriszármaszása)
 nobilis, nobilis generationis; - -k'i-n (ki-szakít-
 tép) evellere; - -k'i-n, - -k'ī-n (ki-keletkez, származik,
 keletkezik) excrescere, procedere, oriri, ge-
 nus ducere: Uj bzegũ zigor qīyek'me, bzego
 u-ah'īnoç (Zb. 26/69. Ha nyelvedből valami ki-
 nő, téged nyelvre vesznek, rágalmazni fognak.
 nh.); - -k'īž (n. v. s. kilépés) discessus, (a servi-
 tio); - -k'īž-īn (v. Int.: qīyek'in ki-lép, el-megy)

discedere (a servitio); - -k'uada-n (el-vész) perire (ex numero); - -se-n (tele-szór, golyóval) implere globulis sclopeti; - -š-īn (ki-visz,-vezet) efferre, educere; - -ty'ī-n (ki-szakít) evellere, eradicare; - -tlade-n (ki-szalad, el-mulik a gyomor-fájás, nibe-'uz) excurrere, abire; - -tlef-īn (Zb. 25/19: ki-vonszol) extrahere; - -tl-h'a-n (rá-ad, meg-rak) addere, onerare; - -ud-īn (ki-üt,-tőr) excidere, effringere; - -ue-n v. u-n (belé-üt) incutere: çible qī-d-χe-uaç (Zb. 12/29. a villám belénk üte) fulmen percussit nos; - -'u-p'çī-k'-īn (ki-vág) exsecare; - -'u-p-sīk'-īn (ki-farag) exsculpere; - -zī-χi-r (p. det. qīχeχin be-szedő, adó-b.) collector, exactor (vectigalium); - -zī-χu (p. n. v. qī-χe-χu-n: ki-hajtó, ki-hajtás) expulsio; - -žej-ižin (v. Int. žejin ismét elalszik) denuo obdormiscere; - -žī-k'-īn (ki-fésülget) depectere; - -že-n - -žī-n (ki-hezzá-kezd) incipere.

qī-χi-h'a (n. v. s. meg-száll 2. elragad betegség) 1. invadere 2. infici (morbo); -χiχ-go (p. ger. qī-χeχin): ba-me q. (bal szagot belőle kapva: büdös, rossz-szagu) foetidus; -χi-b-γe-n (meg-átkoz) execrari: th'ar qī-fχī-bγe-ffe! (az isten átkozzon ki titeket!).

qī-χo (ki, hozzá, ki attól stb. || extrorsum ad, ab): - -a-še-n (ki-elé-vezet, lovat) proferre, producere (alicui equum); - -da-tle-n (neki-dül: fenyeget) minitari; - -γ'a-γ'u-n v. χoγ'aγ'un; - -γ'a-k'on (el-meneszt) amovere aliquid ab aliquo: mīγ'o q. (gondtalanít) eximere curas; - -γ'a-ne-χu-n (földerít vlmit) notum reddere - -γ'e-f'e-çe-n (méltónak tart) dignari; - -γ'ot-īn (szerez, kieszközöl) praestare, procurare alicui aliquid; - -h'e-n,

- -h'ī-n (elé-hoz, szerez, kerit) efferre, parare;
 - -h'īž-īn (id. v. Int. kifizeti magát az áru) lucro vendi posse; vendendo lucrari, lucro vendere;
 - -χo-n (ráhull: ráragad, szőr) adhaerere (pilus): P'çey'ualem u-tesme ji-c' qī-pχexo (Zb. 26/45. Ha fehér lóra ülsz, szőre rád ragad. Km.); - -j-γ'a-h'ī-n (küld vlkinek) mittere dona; - -j-ž'e-n (hozzá-kezd) aggredi; - -k'ec'ī-n (tojik vlkinek) ovum parere alicui; - -le-lī-n (lelóg) dependere;
 - -ne (n. v. s.) tl'â ne'uz'k'e q. (végrendelkezés) testamentum; - -ne-n (rá-hagy, hagy vlkinek) relinquere; legare: Seroum qīχu-çī-zo-ne (Zb. 25/39. a halál angyalának ott hagyom; - -še-n elé-hoz) proferre; - -t-īn (hozzá-tartoz-ik, hiányzik) pertinere ad, deesse: zī pχ'ežak'i qχotç (Zb. 12/9 egy faüszk is oda tartozó [volna, de hiányzik]) - -t'īs-īn (mellé ül) sedere ad latus; - -'u-se-n (hozzá szurkál: csipked, gunyol) cavillari: sse u-qī-s-χo-mī-'use, uè u-'usīγ'axeç (Zb. 26/21. Engem te ne gunyolj, téged gunyoltak már. Km.)
 qī-χu-χek'-īn (pro qīχo vlkinek kijő || pro-, e-venire) fajde q. (haszna lesz vlmiből) usum capere;
 - -j-γ'açīž'-īn (hozzá teremt v. Int. γ'a-ç'e-n -ç'īn) creare ad, pro: Aleh'ēm (Allah'-īm) 'uzīr qīγ'èç'ri 'azeγ'u-i qīχujγ'èç'īž'âç (Zb. 26/37. Isten a betegséget teremtvén gyógyszert is teremtett hozzá. Km.)
 qī-χu-n (ki-hull || cadere ex. v. qriχur).
 qī-j-ç (n. v. s. visszaverődés) reflexio luminis; qī-j-çī-n (ki, ji belőle sűt: kilátszik, visszaverődik fény) eminere, apparere, conspicuum esse: γ'ugem f'īc'aγ'ar qojç (a tükörben a tárgy meglátszik) imago rei in speculo fingitur et redditur; -j-k'īn

(kijő, keletkezik) evenire, provenire: **Gegum pa-go qojk'** (Zb. 26/22. A tréfából orratlan jő ki az ember. Km.); **-j-k'otin** (vissza-hökken) pedem referre, resilire; **-j-tlepa'on** v. **qejtlep'eon**; **-j-uate-n)** 'oate-n v. Int. **qe'-on** kimond) eloqui: **ji-çexur q.** (elszólja magát) secreta sua eloqui; **-j-ž'ež'-in** (v. Int. **je-ž'e-n**; elutazik) abire, proficisci; **-k'ec'-in** (megtojik) ovum parere; **-k'eçitlef-in** (kivonszol) extrahere usque . . .

qī-k'e-ri (- **rī**: ki végre, ki végről || retrorsum ex, ab, dis-) - **-χī-n** 1. (szét-vesz) disglutinare; - **-χī-n** 2. (ki-vág: üt, csap a szag) exire (odor): **ba-me q.** (bűdös) male olere; **me-daye q.** (illatos) bene olere; - **-χū** (p. s. késedelmező) cunctans; - **-χu-n** (ki-hátra esik 1. hátramarad 2. leszét-válik 3. elejtődik) 1. remanere, retardari 2. dissolvi, disglutinari 3. amitti; - **-χuž-in** (id. v. Int.)

qī-k'e-tlī (qī + k'etlī): **qī-k'e-tlī-k'u-h'** (n. v. s. utánjárás pl. betegnek) assectatio, curatio; - **-k'u-h'e-n** (valaki után jár, gondoz) assectari, curare aliquem; - **-'o-n** (utánaló) telis persequi; - **-ptl-in** (utána pillant) oculis aliquem prosequi; - **-sī-n** (utól-ér) assequi, consequi.

qī-k'ī-n (qī-k'in: ki-megy haj, szőr, ki-serked vér stb.) exire, defluere comae, exsilire, emicare sanguis: **Ji gedigū-pçamp'e day'e qīkm-i, ji-gū qemī-k'açer p-a-tlh'anoç** (Zb. 26/26. Noha bundagal-lérából a zsir foly ki, mégis olyanokat fognak rá, a mik esze ágában sem voltak. Km.); **-k'ī-ž-in** (id. v. Int. ki-jő, jelentkezik) exire, evenire, apparere; **-k'o-k'-in** (v. Int. **k'o-n**: ki-keletkezik) exire, oriri; **-k'ok'ī-p'e** (id. p. + hely ki-

kelő hely) locus exitus, ortus: dīḡ'a q. (nap-kelet) oriens.

qī-q (p. s. M. kuka, mutus; makogó, dadogó) balbus
v. maq': qī-qī-n (Hang. dupl. mak-og, da-do-g)
balbutire.

qī-n = qe-n, qa-n, qo-n (vág || secare)

qī-ne-k'-in (Zb. 25/54: el-hagy) relinquere; -ne-n —
qa-ne-n, qī-nežin = qanežin; -'ote-n = qa-
'oaten.

qī-p-c'e (pro qo-p'-c'e kis füstös; szilva) prunum.

qī-p-č'e-zī-ḡ'ak'o (qī; p, pron. 2. pers. p. č'eḡ'ak'on
neked leengedő: elnéző, leereszkedő) indulgens:
-pe-huv-go (pe'uivī'a-go meg-állva: ellenkezőleg)
contrarie, contra; -pe-ue-r (p. pe-ue-n det. felé-
verő: ellen-fél, vetélytárs) adversarius, aemulus;
-p-ḡe-k'-in (v. p-ḡe, p-ḡi: át-megy, -csepeg esső,
be-es-ik) impluere, pluviam tecto transmitti; -p-
ḡe-ri-k' (id. n. v. bel-re kelő: beesés, becsepegés)
actio impluendi; - -p-ḡo-f'ī-r (qī + p. tu + p.
det. ḡo-f'ī-n te hozzád jó: jó-tévő) benefactor;
-pḡo k'o-r (id. + p. det. k'o-n: ragadós kór,
járvány) morbus epidemicus; qī-pī (qī, qa + pe,
pī): qī-pī-č'e-ḡo-n (pro qī-č'īp'e-ḡ'o-n: meg-kap
helyet) locum obtinere; - -ḡu-n (el-hull falevél)
decidere (folia); - -ḡu-ž in (id. v. Int. le-válik ra-
gasztott) solvi, disglutinari; - -k'i-n (szakít ágról,
szed gyümölcsöt) carpere (fructus de ramo);
- -k'e-n (ki-sarjadzik, terem) egerminare; proferre
fructus; - -mī-k'a-ḡ'a (id. n. v. neg. terméketlen-
ség) infecunditas; - -ne-n (függ, lóg ágon) de-
pendere (de ramo); - -t-ḡ'ī-n (le-szakít) decer-
pere; - -tli-n (összefügg) connexum esse; U-z-
ḡojm u-zḡomej qīpītlč (Zb. 26/30. A neked kel-

lővel a neked nem kellő összefügg. Km. v. χ o-jen.); - 'u-p- ζ 'i-n (ki-vág 'a végéből) desecare (rei partem superfluam); - -z-'up ζ 'á (id. p. perf. a végéből levágott) id, quod aliquis desecuit.

qī-p-qa-rī-h'a-n (ki, vég, kül-re ho-z: hashajtást csinál) laxare, purgare (alvum); -p-te- ζ t-h'a-n (fel-sejére dermed v. ζ -te-n, ζ tīn III h'an II: reáfagy) aggelare; -p-t-lī-n (ki-tekint) prospicere ex; -p-tlīž'-īn (v. Int.) id. -p'k'etīž'-īn (v. Int. dupl. p'k'e-n bökken: ki-ugrál) exsilire.

qī-ra (pro qī-rī-ja, ki re-ja ōk: ζ 'alem qī-ra-t, a gyermeknek adják || puero aliquid dant); qī-ra-bze (id. felszelő-jük: szabni való Zb. 26/14) id, ex quo vestis secatur; qī-re (pro qī-rī-je) ki-re-ja: qī-re- γ 'a- γ 'i χ (vkít sirásra indit || alicujus fletum movere v. qe- γ 'a γ 'i χ in); qī-re-j (id. ki-re-ja, ki-ról-a, ki-belőle || extrorsum): day χ -m [psatle day χ em] bler γ 'o-m qī-re-j-š, a szép [beszéd] a kigyót a libból kihozza || verba blanda angvem e caverna eliciunt. Km. Zb. 26/26 v. qa-še-n); qī-re-j-wo (pro qī-ji-ri-je-uo, ki-re-ja a verése: hadd ver-je) Imp. 3 p. qe-uo-n meg-ver: th'ar qīrej-wol (az isten ver-je meg || quod deus puniat!)

qī-rī-p- χ '-n, - χ 'īn (ki-rá himlik: szeplősödik, arca ji-nekű Zb. 26/71) maculosum fieri; - -tek'-in (ki rajta kel: át-megy pl. hidon) transgredi (pontem): ζ imaxom dī-qīrītok' (télen átmegyünk rajta v. 'uk'īžik'ej).

qī-te (ki tetejére: 1. föl reá 2. felül-ről le || 1. sursum 2. desuper, deorsum): - -gi-ž'-īn (v. tegin: föl-támad) resurgere a mortuis; - - γ 'a'uve-n (pro 'u-vī'-an: 1. föl-állit játszó csontot 2. rá-beszél)

1. erigere, disponere (astragalos) 2. persuadere;
 - -h'a (p. n. v. š. szeszély, bolondság,) affectio
 animi, vesania; - -h'a-n (rá-jő, bolondság, hi-
 deglelés, teh'aγ'o) incessere (vesania), accedere
 (febris) nabze q. (szemöldeke fölborzad) contra-
 here supercilium; - -χi-n (le-vesz,-teker fonalat)
 revolvere fila; - -χ'uk'-in (le-szarmazik) genus
 ducere; - -j-h'an v. qiteh'an; - -j-χ'ā (p. perf.
 qī-tē-χin, je rossz: széngőztől rosszul lett) is,
 quem malum incessivit (e vapore carbonum);
 - -j-ne-n (cf. qitenen; rajta hagy) relinquere su-
 per: qχ'om ji-tl h'am qitejneqem (Zb. 26/50.
 A disznó vérét nem hagyja az eben. Km.); - -j-
 ve-n (felfőz) infervefacere; - -ki-n (letör) defrin-
 gere; - -k'e-n (rá-nő) accrescere; - -ne-n (1.
 megmarad 2. dönt, határoz) 1. permanere in 2.
 perstare, decernere; - -o-n ('o-n, u-n: rá-omlik,-
 esik) cadere super: Uj pišeγ'ū ji-fe qī-p-te'o
 (Zb. 26/17. Társad fénye reád esik. Km.); - -p'-
 k'e-n (rá-ugrik) assilire; - -tlade (rá-szaladás:
 vajudás) puerperae dolores; - -tlh'a-n (reá,fel-
 rak) imponere super; - -tlh'a-ž-in (id. v. Int.);
 - -ue-n, - -u-n (meg-lep, rá-üt) incutere animum:
 gupçise qiteuaç (gond üte rá: megdöbbsent) co-
 gitatione percussus est; - -vvc-n (fel-fő) ebullire,
 effervescere; - -ze-n (földhöz vág) prosternere.
 qī-tlī-h'a-ž-in (v. Int. h'a-n vkihez megy, jár) adire
 aliquem, frequentare.

qī-tra-χi-n (-te-rī-ja-χi-n tetőről venni-jük v. qī-teχin)
 χ'abze q. (szokást átvesz másoktól) mores aliun-
 de accipere; qī-t-re-γ'a-χe-n (qī-te-rī-jeγ'aχen:
 eláraszt golyóval) imbrem telorum, globulorum
 mittere super; - -ne-n (vlminek tetején hagy) re-

linquere super: *ji ge-beγ'ur ç'im χiseri bž'apem qītrināt* (Zb. 21/181 görcsös botját a földhe szurva a domb tetején hagyta volt).

qī-t'a-t'-in (v. *χet'et'en*: szét-máll-ik) dissolvi; *-t'e-k'-in* (ki-tur-kál) effodicare; *qī-t'in* id.; *-t'i-s-h'e-n* (ki-ül) foras sedem occupare: *vay'or qeu-t'ish'e* (12/47 a csillagok megjelennek) stellae apparent.

1. *qī-u* (n. v. *qī-u-n* kiüt, ki-ütés, ki-áradás || *exundatio* v. *psi-qiu*).

2. *qī-u* (Zb. 12/40 pro *χe io*, gé-m: hattyu) *cygnus*: *qī-u-fe* (hattyu-bőr) *pellis cygni*.

qī-'u-ç'ī-n (ki-tát) *aperire os*: *ji ž'e qi-'uç'irt* (Zb. 12/10 száját kitátja vala); *-'u-χi-n* v. *χī-n* (ki-nyit, ajtót, ládát, üveget; ki-csavar csavar-szeget) *aperire*; *evolvere* (*clavum cochleatum*); *-'u-rī-χī-n* (ki, száj-ról hull: ki-hull,-esik szájából, vagy elül-ről) *excidere, decidere* (*ex ore*); *-'u-bīd-en,-in* (1. meg-fog 2. el-fogad, *qē-ubīden*: belé-egyezik) 1. *tenere, detinere* 2. *accipere consentire*; *-'u-çī-n* (ki-süt, ki-látszik) *emicare*; *-'u-ç'e-n* (At. 65 = *qa'uç'en*; találkozik, esetleg) *casu obvenire*; *-'u-h'a-n* (ki-,elé-áll, lóval, szekérrel) *advehi curru vel equo*); *-'u-χī n* (id. + vesz, visz Zb. 26/62 el-hord, el-visz, el-távolít, *qahuk'ir* azt a kit megölnek) *auferre, amovere*; *-'u-χu-n* (ki-el-hull, fog, gabona) *excidere* (*dentes* etc.); *-'u-j-γ'ezik'-in* (v. Int. *ieγ'azen*: el-fordít lovat) *avertere* (*equum*); *-'u-κi-n* (ki-huz, *ze-r*, fogat) *evellere* (*dentes*); *-'u-ne-ž'-in* (Zb. 25/52 v. Int. *ne n* el-hagy) *relinquere*; *-'u-t'ī-p-ç'ī-n* (ki-dob) *ejicere*; *-u-t'ī-p-ç'īž-in* (id. v. Int. el-ereszt) *emittere, remittere*; *-'u-ve-n* (- *vī-'a-n* meg-áll: ki-áll vlhová) *pro-*

cedere, praestare; -z-çî-n (Zb. 12/9 qîzçu-n, zî-çî-u-n v. zî II magát üti: fölrezen, megráz-kodik, gubž'ego qèzçî'un) 1. somno excuti 2. trepidare ira; -z-ç'er'u-viik'-in (At. 8. zî magában: bē, bī hangot ad) sonum indistinctum edere; -zdatlyua-r (v. z-de + ja-tlyua-r szül-é-k det. az, a hol vlkit szülének: szülőföld) solum natale, patria; -zde'a-n (zde, zî-de, je'a-n: magával ki-ránt) secum extrahere; -zde-qîγ'ik'in (Zb. 12/40, 48. v. quγ'ik'in: elorditja magát, ráordit) irrugire; -zdesim (v. zî III n. v. obl. qî-desin ki, odaér: ig, iglen) usque: ji-gi (i-gi) q. (e kort megérve: mostanig) usque ad hoc tempus; -zde-ši-n (magával visz, hoz) secum ferre; -zde-'uγ'ež-in (egyedül elgurit Zb. 12/41) solus provolvit (lapidem); -zdi-ç'e-χi-n (zde, magával ki-vesz,-hoz) secum efferre; -z-d-ra-χi-n (z-de III ri-ja-χi-n az ott-ról venni-jük) q. ja-mi-ç'ego (honnan venni-jük nem tudvák) cum nescirent unde sumere . . .; -ze-ben-in (megbirkozik) certare cum . . .; -ze-ble-zi-n (keresztbe vet, tesz) in transversum ponere; -ze-çî-lid'in (magában ott csillog) solus ibi splendet; -zede-bže-n (egybe-számlál) ad unam summam referre; -zede-fe-n (együtt táncol) saltare una: zexomide qizedeferqem ze-mi-feγ'u zedek'orqem (Zb. 26/32. Az egymáshoz nem illő nem táncol együtt s a nem egyszínű [lovak] nem járnak együtt. Km.); -ze-dek'ā (ze eszve p. perf. de-k'-in tüzöget) χ'ar q. (mintázott) figurat acupictas habens; -zede-že-n (ki együtt osan. Zb. 26/70: versenyt fut) cursu contendere; -zede-zi-ž-in (id. v. Int. že-n, žin egyszerre ki-vet pγe-mk'e farán) simul ejicere; -zedi-ç'e-çe-n (össze-

fog több lovat) *curruī plures equos adjungere* :
 -zeχe-‘u-vī-n (‘u-vī’a-n: ki-áll együvé) stare in
 unum locum : -zeχo-sī-n (öszve-csoportosul) gre-
 gatim convenire ; -ze-k’o-k (p. je-k’o-k’-in kö-
 riti) uj’a q. (kezed köritő: egy nyaláb, egyölnyi)
 quantum utriusque brachii complexu contineri po-
 test ; -ze-ne-k’-in (v. Int. ne-n: össze-rak, föl-
 halmoz) exstruere, coacervare ; -ze-o-ç’ēž-īn (v.
 Int. ze-‘uç’e-n : összetalálkozik) obviam fieri ; -ze-
 p-tle-k’-in (zī-je, magát pillant-ja: maga körül
 tekint, visszapillant) se circumspicere, respicere ;
 -zer-a-γ’a-k’uh’ (zerī ja-γ’ak’uh’, küldik: ki-kül-
 dözgetni való) missitandus ; -zer-a-tlχu-re (id.
 ger. qa-tlχu-n vlkinek születése óta) a nativitate :
 jitles dapçe q. χ’ua ? (év mennyi leve születé-
 sére: hány éves?) quot annos natus ? ; -zer-i-γ’a-
 p-c’e-r (p. γ’a-pc’en: családok, a mivel meg-
 csalnak) illecebra, esca ; -zer-i-γ’aze-go (id. ger.
 qa-γ’aze-n) ji-ç’īb q. (farát ki-fordítva: háta me-
 gett) a tergo, pone tergum ; -zer-i-h’ (id. n. v.
 qi-h’ī-n) ji-guaç’e qizerih’-k’e (ereje kibiró-já-ig:
 erejéhez képest) pro viribus ; - k’ (id. p. qa-
 k’in, qī-k’in közönséges, mindennap eléforduló)
 communis : qizerik’ ’oχ’u-ç (az rendes dolog)
 res solita est ; - k’o-ç (id. p. qa, qī-k’o-n, ç.
 praed. elé szokott fordulni) quotidie occurrit ;
 - k’ož-go (id. ger. qa, qī-k’ožīn : mihelyest meg-
 érkezik, -érkezett, magában a megérkezésben) si-
 mul ut adveniret ; - -šχ-īn (Zb. 25/6 egymást
 rág-ni) se invicem mordere ; - -te-k’-īn (Zb.
 26/21: egymásnak adogat, ajándékoz) inter se
 dare, donare ; - -ž’ā (id. p. perf. qa-ž’e-n deszil-
 lált) destillatus.

qī-ze-te-nī-n (ki, magát, rajta tartja; megmenti magát) se servare: ader qīzetenāç šīxem ja fīy'ek'e (Erckert 252. az atya megmenekült a lovak jó-sága folytán); -zetle-γ'ež'-in (egyre meneszti, okádatja a lövést) e sclopeto globulos continuo mittere); -z-χek'á (p. perf. qīχek'in ki belőle kel) q. c'īχūχer (haza, az emberek, a kik közül valaki származott) patria; -z-χek'ār (id. det. eredet, szül-őföld) origo; solum natale; -z-χek'in (id. p. n. v. fut az, a miből vmi keletkezik: anyag) mate-ria; -z-χi-tlh'a-r (n. v. qīχetlh'an: eszve-rakás) compositio, constructio; -zpe-'abih'e-n (qī, zepi-je: végig megtapogat) manu palpate ad extremum; -z-piblebl (p. qa-pī-bleblin: virágjában lévő) flo-rescens; -z teh'a (p. qīteh'an) teh'aγ'o q. (Zb. 26/74 hideglelős) febril laborans; -z-tenār (p. perf. det. qitenen: döntés) decretum; -z-tenen-ir (n. v. fut. det. per) lis, litigatio; -z-tene-r (id. n. v. det. a rajttamaradás: következtetés) conclusio, argu-mentatio; -z-tli-γ'esin (v. zī II tliγ'asin: birtokába kerit) potiri; -že'a-n (ži, je-'a-n ki-szolja || eloqui megkéri az árát) licere multo; jigu qriχur qī-b-že-zī-a (a szivére esőt neked kimondó: őszinte) sincerus; -ži-ra'a-r (n. v. det. qī-ži'a-n, rī-ja: jövendölés; az, a mit vlkinek megmondanak) praedictio; -ž'e-de-h'a-n (exire in os: nyelve he-gyére jő a mit mondani akar) dicendum versatur in primoribus labris: ži-p-'ano qī-b-ž'edeh'ār uj ape ži-zī'am uo naχ'-ape bilim jeγ'ot (Zb. 26/70. Az, a ki a nyelved hegyére jöttet előtted kimond-ja, előbb kap barmot, mint te. nh.); ž'e-de-k'in (ki szájából kel: ki-szól-mond) eloqui, dicere: zī-χo-me-j psatle q. (illetlenséget beszél) indecen-

ter loqui; -ž'e-de-žī-ž-īn (v. Int. žen, žīn szájából kivet) per os ejicere.

q-je (pro qa-je, qè-je, qī-je ki azt: qa-ç'e-n megcsinál || perficere: q-je-ç' megcsinál-ja perficit rem); -fī-γ'o n (id. bűnek néz At. 79: gyűlöli-i) odisse; -γ'agen (eléhivat) evocari jubere; -ji ž-īn (At. 74. irigyel) invidere; -pçitle-n (v. Int. pçīn: elmász) prouepere; -šxin (qe-šxin, qejšxin: esik az eső) pluere: nīžebe k'oam qješx'ā ošxīr.

qje-u (pro q-je-o, q-jo).

qje-žī n (qī-ježīn: elosan, elmegy) abire; -ž'ež-īn (id. v. Int.); q-jik' īn v. qī'-kīn; qji-li-pç-ī-n (Zb. 12/41. megéget v. li, pçīn I) adurere.

qjo (qe, qī + o pron. 3 per. qjo k' v. qīk'īn; qjošx' pluit v. qje-šxin, qešxin; q-je-u-ger ille perlegit aliquid v. qegen etc.)

I qo, qu, ku (Jap. ko p. qon, qun II: 1. fa, szál-fa 2. galy, ág, comb 3. szárny) 1. arbor, lignum, trabs 2. ramus; femur 3. ala.

II qo, qô (id. a nyuló, növő, növendék. Jap. ko, musu-ko, pici kölyök, ko-domo gyerek-tömeg: fi, kö-ly-ök dim. dupl.) puer, filius v. qoc'ik, qo-f' qo-š etc.

III qo (id. qe, qī, qa M. kó, szán-kó, szeker-kó; Jap. ko: suff. et praef. dim. v. deme-qo, qo-p'-ce cf. Jap. ko-ushi parvus bos: vitulus et musu-ko puer, filius.)

IV qo (p. qon, qun IV táj, vidék, a térnek vágata, része Jap. ko hely || regio) v. qo-že, quaže.

V qo (syn. q'o, γ'o, kû Jap. ku-bi Szék. gö-be mély: mélység, völgy || cavum, fauces, vallis) v. qo-lage.

VI qo (pro qa, qī + o pron. 3 p. qa-k'o-n, 3 pers. qo-k'o, ő eljő || ille venit).

- VII qo (pro qa, qe, qī + u pron. 2 pers. qo-ge-me téged elhiva || si te evocet v. qe-gen; qo-zī-tīr a neked adó || is, qui tibi dat v. qa-tīn etc.)
- qo-a-ce, qua-ce (qo I ce, szőr: lombos galy) ramus frondosus: **Ma'em quacek'e** χe-'o (Zb. 26/40. A tüzhöz lombos ággal üt. Km. v. 'o-n IV); qo-a-fé v. koafe; qo-a-qo (id. dim. ágacska v. duqoaqo); qoanšay'a, qoanše etc. v. quanšay'a; qoape v. qope.
- qo-a-p'c'e (qo-p'c'e qo III kis-füstös: barna) fuscus: **Fiz-qoap'c'e naçχ'or oç'ursiz-ç** (Zb. 26/72. Bar-na hölgy szürke szemmel szerencsétlen. nh. oç'ursiz T. tat.); qo-by'a go (id. adv. by'a 4.) ji-gu q. (elégedetlen) non contentus.
- qo-bij-in (pro qo, γ'o ho-zzá rosszakaró) malevolus; qobijin-īr (id. det. a rossz-akaró) malevolens.
- qo-c'ik, qo-c'ikū (Zb. 21/196 qo II dim. fiucska) filiolus.
- qo-ç' (Zb. 12/7. ko közep, has ç'e alj: öl) sinus, gremium.
- qo-ç'ij (qo III çij, sziju: forgács) assula.
- qo-dama, qo-dame, qu-dame (qo I szárny: fa-sarj-galy, szöllő-fürt) surculus, ramus, racemus.
- qo-da-n (p. qo-d-īn v. Int. qo-n II cf. χ'i-n et χ'īdan: nyulánk, sugár-termetü) gracilis, procerus; qo-dej (qodije p. n. v. qodij-in v. Int. qodī-n régi M. kigy, kégy: mennyiség || extensio: quantitas): ar-qodej-ç (a-k-kora, a-n-nyi) tantum est; qa-sižā qodej-ç (ki-érkeze mennyiség az: csak most érkezék meg) nunc demum advenivit; qodejgo (id. adv. csak éppen) tantum modo; qo-de-j-in, qodij-in (v. Int. dupl. qo-n III cf. huz, nyujt) tendere v. qodej, 'u-qodijin etc.

qo-ej (qo II eje, gaz-fiu) filius nequam; qof' (id. f'ī jó fiu) filius bonus.

qo-go-ž' (qo I ág, suff. priv. aug. suta, csonka) mutilatus.

qo-γ'a-na-p'e (qo VII p. -γ'a-ne-n téged megmarasztó hely: buvó-hely) latibulum.

qo-γ'ú (qī p. γ'u-n ég, Zb. 25/30: ki-égett, száraz, sovány) exsiccatus, macer; qo-h'ēž'in v. qu-h'a-n.

qoj (q'oj pro p. γ'oj-in a tej gyűlős része: sajt, turó) caseus, tyrus; -c'īne (id. nedves: fris sajt, orda) caseus recens vel dulcis.

qoj-č'ej (p. qoj-in nyuló p. č'e-j-in sej-edő, eső: 1. hápa-hupa 2. hegyes vidék 3. goromba; hegyi) 1. collis et vallis 2. regio montana 3. incultus, montanus; cf. Gőcsej; qojč'ej-in (gorombáskodik) inculte segerere.

qoj-h'el (sajt darab) frustum casei: Mīve-χ'urej-k'e qo'om qojh'elk'e je'ož' (Zb. 26/17. A téged gömbölyü kövel ütöt sajtdarabbal üsd. Km.)

qo-la-ge (qo V la-ge, lekelő Zb. 26/39. 48: mélység, völgy) cavum, vallis.

qo-le, qua-le (qo I szárny, le test M. gó-lya Tam. kōrli Kannada kōli: szárnyas állat, ma-dar cf. Kab. ma Jap. tori) volucris, avis; qole-bzīu (id. bazsa-r ket. syn. madár) avis.

qo-len (pro kod-len sok-szinű; tarka) versicolor: Dele qolen ji-č'ase-č (Zb. 26/23. A dilló, bolond a tarkának szeretője. Km.)

qo-m (p. qo-n IV csap, vág me, mī hely: kum-ak Szék. dim. darab, csapat, sereg madár-sereg) fragmentum, pars, cumulus, turba, turma avium.

qo-m-čež (pro qo-u ki téged mī nem cserélő: hű, igaz) fidelis; qo-m-χ'utla-γ'a (qomīχ'utle ság, ség:

sikertelenség) nullus eventus; qo-mī-da'o (qo-u téged meg nem halló : szófogadatlan) inobediens; qo-mī-χ'utle (qo-u, ki neked nem sikerülő v. qa-j-χ'utlen; kedvezőtlen (non secundus, adversus; qo-mī-jīžin (id. p. neg. jīžin szomorkodik: bizonyos, remélhető) certus, sperandus.

II qo-n (kony-ul, hajl-ik || demitti, curvari v. qo-pe, 'u-qo-n etc.

III qo-n, qo-j-in, qod-ejin, qodījin v. qu-n III.

IV. qo-n, qo-m, qo-že etc. v. qu-n IV.

qo-nī-tχ', qo-n-tχ', qo-tχ' (qa, p. nī-tχ'-in letép: hadi zsákmány) exuviae, bona raptā.

qo-pe, qoa-pe, qô-pe (p. qon II: konyuló vég: 1. szög, szöglet 2. kápa) 1. angulus 2. umbo sel-lae; qop-it' (id. ji-t'u kettője: 1. a nyereg két kápája 2. a tüdő két szárnya) 1. duo umbones sallae 2. duo lobi pulmonum; qop-i-p'tl (Zb. 26/53 id. ji-p'tli: négyszög, négyszögű) quadratum; quadratus.

qop'ce v. qoap'c'e.

qo-ra-γ' (qo I rī, ja-γ' v. γī-n akaszt: csórag, rúd) pertica; qo-ra-še (id. ág, szarv det. p. še-n visel: nagy-szarvu) magnum cornu habens: vī-γ'o-ž'ir qoraše-ç (Zb. 26/46. A sárgás ökör nagyszarvu szokott lenni. Km.)

qo-rī-tlχ'ü (qo II fi-ról, fitól születő: unoka) nepos.

qo-sī-n (pro qa, qī ki székel) quay'anap'e-m q. (lesben ül) insidiari.

qo-š (qo II fi, šī cf. M. sū, vér: fi-vér, vér-rokon, unoka, barát; testvéri rokonság; testvéri) frater, frater patruelis, cognatus, amīcus, cognatio, fraternitas; fraternus; q. zexox'u-n (testvéresül, összebarátkozik) amicitiam contrahere cum; - -ī-γ'a

(id. ság, ség: testvériség, rokonság, barátság, társaság) fraternitas, cognatio, amicitia, societas;
 - -ī-nše (rokontalan) cognatione, affinitate carens;
 - -uk' (id. huk', 'uk' öljő: testvér-rokon-gyilkos) fraticida.

qo-tχ^é v. qontχ^é.

qo-^éu-nexu-n (qa Zb. 12/43 elé-tünik, megjelen) apparere.

qovīa I (imp. qa-^éu-vī-'a-n meg-állj!) mane!; qo-že v. quáže.

qo-ž' (qo II fi aug. fi-nak v. kab. nay^é, kamasz) adolescens, homuncio.

qô-pe = qope, qoa-pe.

q-ra (pro qa, qī ki, rī-ja re-ju-k, ról-uk || v. qre, qri):
 qra-h'az' â-r (id. p. perf. qa-h'az'in, qe-h'e-ž'-in det.) ç'e-ue (ç'e-go) q. (új-ként az ki-hoz-a-juk: újítás) novatio, novamen; qra-tin (id. ad: megad) dare pluribus; qra-tl-h'a-r (p. det. qe-tl-h'a-n) uj p-çe q. (nyakad-ra a ki-rakó-juk: megbizás) mandatum, commissum.

q-re, q-ri (qe, qī + rī-je, rī-ji): šīgum qre-γ'et'ish'e (a szekérre felülteti) aliquem incendere currum jubet, facit v. qeγ'et'ish'an; šīgum qretlh'e, (a szekérre fölrakja) aliquid in currum imponit v. qetlh'an etc. qri-χu-r (id. p. det. qī-χu-nv. qīže'an); qriš-go (id. ger. qa-še-n kivive: alaposan) funditus ad.

qrīç' (pro qo-r az ág || ramus + çe sok) q. qrīç'i-χ'-go (sok ágra és ágra vágva: ágas-bogas, fa) ramosa, bifurca, arbor v. χen χin IV.

qrû (Hang. Jap. tsuru pro turu cf. M. turu-ly: daru) grus.

I qu = qo I v. byi-qū, quru-qū; quale etc. II qu

(p. qu-n III huzódó, nyuló M. ha-r, hor: **Har-aly, Har-gita, ku-har: hegy**) mons v. quçh'a III qu (syn. qè, ke héj, haj || tegumen, pilus) v. qu-j etc. IV qu (pro q'u tenger || mare) v. quh' etc. V qu (pro qī || foras, extrorsum) VIqu (pro qa, qī + u te || tu).

qu-a (qa, qī + u pron. 2. pers. + ja: quataqèm neked nem ada-juk || aliquid tibi non dederunt): **Uj ane qīçašem mībī-χodīz quataqèm (Zb. 26/12. Mikor anyád férjhez vitték, ennyit neked nem adtak. Km.)**

quace = qoace; quaçh'a = quçh'a; quaγ'anap'e = qoγ'anap'e; quaγ'irej = quγ'irej.

qua-le (qo-le szárny-test: 1. szárnyas, madár 2. varju v. vīnd 3. csóka v. quanç'e) 1. volucris, avis 2. cornix 3. monedula; - -hune (madárház) aviarium; - -pe (madár-orr) rostrum.

quan-ç'e (n. v. qun V hang-csináló: 1. csóka 2. szarka v. qanže, k'anže) 1. monedula 2. pica; - -k'a-k'e (id. károgo: szarka) pica.

quanša-γ'a (s. ság, ség: hiba, gáncs) vitium, mendum; quanše, qoanše (p. n. v. quanšen, M. gáncs: 1. gáncsos, görbe, horgas 2. horgasság) 1. curvus, flexuosus 2. flexus v. tle-γ'uaže; quanše-bīnše (id. bγ'unže két syn. horgas-borgas, tekervényes) curvus, flexuosus, tortuosus; qu-an-še-n, -šī-n, qo-anše-n (pro qī-na-še-n ki, neki, csürödik; horgad, görbed, gáncs, hibás lesz) curvari, tortuosum, mendosum fieri, v. γ'aquanšen, 'uquanšīn; quap'c'e v. qoap'c'e.

qu-a-sež (p. qasežin kiérkezik: szökevény) profugus; qu-a-te (p. s. kiadó: tápláló az étel) nutritivus;

quat-īn (qatīn: ki-meg-ad,-fizet) dare, solvere pecuniam.

qu-a-tle-n (v. Int. qu-n IV cf. k'oatlen, k'uatlen et k'on; vergőd-ik. hullámzik, háborog, buzog † ebullire, fluctuare) v. γ'a-, qa quatlen.

qu-a-že. quaz'e, qo-že (n. v. qon, qun IV dim, töredék, csapat: falu, régen fol, fol-ka, fal-ka vlmiből egy falatka, község, telep) pagus, vicus, rus, colonia; - γ'une (környék) regio, loca propinqua; - h', quaz-ī-h' (id. p. h'en, h'in falu-hordozó, a mit faluról falura visznek: talány) aenigma; quaz-ē-m (id. obl.) - -ja-çi-ç (falubeli) incola pagi, vicanus; - -jaj (a községé) ad vicum pertinens; quaz-o (id. ad.) q. γ'at'isīn (letelepit) coloniam deducere; qubž'in pro gu-bž'in.

qu-ç-h'a, qua-çh'a: (qu II hegy, cika, 1. hegy-tető 2. hegyi At.) 1. montis vertex 2. montanus; quç-h'a-m (id. obl.) q. desir (hegy-lakó) monticola.

qu-dame v. qodama.

qu-γ' (n. v. s. kuhogás, jajgatás, ordítás, károgás) ejulatio, lamentatio, ruditus, crocitus; qu-γ'ī-n (qu p. qu-n V v. γ'in: kuhog, jajgat, ordit, károg) ejulare, lamentari, rudire, crocitare; quγ'irej, qu-γ'irej, (id. p. aug. sokat károgó) multum crocitant: qualexer qu-γ'irej γ'ume, woj (uej) me-γ'u (Zb. 26/76. Ha a varjak sokat kárognak, rossz idő lesz. nh.)

qu-h' v. q'u-h.

qu-h'a-γ'o (n. v. s. ki-hágó-ko-r) dīγ'e-quh'aγ'o (naplemente) occasus solis; qu h'a-n, qo-h'e-n (pro qī-u-h'a-n: le-megy, a nap, a Kaukaszban a hegyekből kihág) sol occidit; quh'a-ž'-īn, qoh'e-ž'in (id. v. Int. Zb. 25/44, 52).

1. quj (p. v. Int. qu-n III v. qoj M. hu-j, huja, hoj-szu : huzó || trahens v. psī-quj).

2. qu-j (Ad. qu-je, qu III haj, je rossz: 1. kopasz 2. kopaszság) 1. calvus 2. calvities; quj-go (id. adv. kopaszul) modo calvi; qujχ'un (kopaszodik) calvescere; quj-ž' (id. aug. nagyon kopasz) valde calvus.

qu-m-γ'a-ne-n (pro qī-'u-mī - - ki el nem hagy maradni: tekintetbe vesz) rationem, respectum habere.

III qu-n, qo-n (huzódik, nyulik 2. huz, meghuz, meghánt fát 3. nyujt) 1. protrahi. protendi 2. detrahere corticem, extrahere, retrahere 3. tendere, porrigere v. 'a-pī-qu-n, ji-qun, qodej, qodijin 'uqodijin, quj, qužin etc.

IV qu-n, qo-n (1. hasad, török, romlik 2. hasít, vág, kaszál, üt, ver, töm, tölt 3. üti. éri a mértéket = elég, tel-ik) 1. rumpi, findi 2. rumpere, findere, secare (lignum, foenum) ferire, cudere; farcire 3. sufficere, satiare v. quatlen, quten, baqon, maqu etc.

V qu-n, qo-n (Hang. kon-g, hängzik sonare) v. qu-γ'in, maqu etc.

qu-p-čh'a (qo. qu I Jap. ko — pī-čī-h'a, fához hasonlító: 1. csont cf. Ad. čen Jap. ko-tsu 2. csontból való) 1. os, ossis 2. osseus; - -nše (id. nincs: csontnélkül) exos: Dji gød-γuž-c'kū qupčh'an-še-č (Zb. 26 64. A mi fehér tyukocskánk csontnélkül. mi az? qoj. saj): qupčh'a-fuz (id. vész: osz) rheumatismus.

qu-re (qo. qon III nyuló, nőve: burján herba inutilis, v. qere qere: qere-k'e (id. dum.) id.

qu-r-maqej (p. qu-n V maq'ej, a hol kortyan : gége, torok) guttur, gula.

qur-š (p. n. v. qu-n IV še, sok rovátka : hegygerinc) jugum montis ; - -nīk' (id. pro nīqo : gerinc-fél, mellék-gerinc) jugum montis laterale.

qurt (p. s. kotlós tyuk) gallina incubans ; qurt-īn (pro ku mag, kokó, rī-t-īn rajta tartozkodik ; kotal v. γ'otlīn) ova incubare.

quru-qū (p. qu-n III nyuló, qu fa : szál-fa, gerenda) trabs rotunda, tignum.

quta (pro qutá p. perf. qun IV törött, csonka Zb. 26/71) fractus (vas, çiq) ; quta-χo (Zb. 25/21 id. dim. töredék) fragmentum ; qute (p. n. v. id. 1. törő, vágó, hasító 2. törés) 1. frangens, secans 2. fractio, fractura, v. pχ'acute ; qute-γ'o (id. n. v.) ; quteγ'u-af'e (id. f'e f'ī vig, jó : jól hasadó) scissilis ; qu-te-n (v. Int. qu-n IV M. kot, kotis, kótya : 1. üt, tör, hasít, vág 2. törik, hasad) 1. tundere, ferire, frangere, secare, scindere 2. frangi, rumpi, scindi : Ggur çiqtem çaç'iz' (Zb. 26/43. A szekér a hol elromlik, ott meg is csinálják. Km.) ; qutež'iγ'o (p. s. ko-r : 1. a pusztulás kora 2. romlás) 1. tempus excidii 2. excidium ; qu-te-ž-īn (v. Int. qute-n : széttör, rombol 2. romlik) 1. dirumpere, devastare 2. dirumpi.

qutlīzīte (hib. pro gu-tlī-zī-te).

qu-z (p. s. megszorító, kötőrud) pertica ad comprimendum foenum etc. quza-go (id. ger. szorosan) constricta ; qu-ze-n, quz-īn (qī, qazen, zīn : megszorít, kezét szorít) constringere, dextram dare v. ç'e, je, te, zeq. quzītlen (id. v. Int.) v. nequzītlen.

1. qu-ž-īn (v. Int. qun III: hu-z, meg-huz) trahere, retrahere.
2. quž-īn, qu-ž'-īn (v. Int. qun IV v. ji-mī-quž, pe-quž'īn.
qu-ž' (qu, qo I fa + še, csöm, guruló: kört-ve vad-k.)
pirum agreste; quž'-'arīse (id. kézzel ültetett:
nemes, kerti körtve) pirum in horto crescens.

q° (q, k forte et aspiratum).

q°a (Ad. k°xa-ze dim. Kin. k°ai üreg, lik, az ősi földi lak, régi M. há-z. Keveháza: sir, temető) sepulchrum, tumulus; q°a-ble (id. fél: halottat kivivő pad, a Mohammedánoknál, a kiknél nincs koporsó) feretrum mortuarium; q°a-lay°une (id. lekonyó: siremlék) mausoleum; q°a-m (id. obl.): q°am ja-h° qa-h°až'īrq°em (Zb. 26/38. A kit a temetőbe visznek, azt nem hozzák vissza. Km. v. qah°e-n v. Int.)

I q°o (pro γo, γu Jap. ko pulvis, farina v. ça-q°o)

II q°o (id. Suff dim.)

III q°o, q°o (Hang. v. q°o-r Szék. gör-ög = rőfög M. ko-ca, kon-da, gö-lye, gö-nye: disznó, sertés) sus, porcus: C'īγū zdečī-mī-'am q°or uaçh°am dok'oj (Zb. 26/49. Ott, a hol ember nincs, a disznó magasra hág. Km.)

q°oafež'ej v. q°uafež'ej.

q°oa-γ°o (q°o III tartó: kondás) subulcus; q°o-blane (id. vadállat: vadállat) fera, bellua; q°o-c (id. cī sző-r M. ko-ca; serte) seta; q°o-f'ej (id. bűség: di.znóság) spurcitia; q°o-γ°u (id. kan: kan-disznó) verres; q°o-γ°u-ž' (id. ős: vén kan)

verres senilis; - -i-še (id. serülő Zb. 25/38: vén disznó-golyó) genus magnum globuli plumbei.

q'oj etc. v. qoj.

q'o-kxo (q'o III kχua: disznó-comb, sódar) perna; q'o-l (id. le, lī test: disznó-hús) caro suilla; q'o-lo-u (pro q'o-li-u id. u, ú-j gö-lye: malac) porcellus; q'o-ně (id. nõ, anya M. gö-nye:) q'o-ni-ž' (id. õs: vén gönye, koca) scrofa senilis: qχ'onīž' uèv-bane detlχoç (Zb. 26/49. A vén koca csunya időben szokott malacozni. Km.): q'o-p'a-çe, q'o-p'eçe (id. elüljáró: 1. kan-disznó 2. vad-kan) 1. verres 2. aper; q'o-r (id. det.) q'. k'ij-in (görög Szék, rőfög) grunnire; q'o-šxu-ž' (id. Zb. 26/3: disznó-farcsik) coxendix suis; q'o-ze (id. a-gya-r; disznó-agyar) dens apri.

q'u (q'o, qu Ad. qo, qo-de-s tengerben lakó: tengeri isten; syn. χī Kūrin χī Kin. hai Jap. kai, Tüb. k'u, Mon. γ'o-l: viz, folyó, tenger) aqua, fluvius, mare; q'u-afe (Hib. k'uafe, id. p. 'a-fe-n tenger-evező; sajka) lembus; q'uafe-ç'i (id. csináló: sajkás) lintrarius; q'uafe-k'e (id. fark; kormányrúd) gubernaculum navis: q'uafek'it'ir zedezi' -iγ'ir psim jeh' (Zb. 26/38. A ki két kormányrúdat tart egyszerre, azt a viz elviszi. Km.); q'uafe-r (id. det.) q. χ'u-n (evez) remigare; q'uafe-ž'ej (id. dim. sajka, bárka) navicula; q'u-h' (q'u p. h'en, h'in tenger viszi: hajó) navis; q'uh'-γ'a-'u-vi-p'e (id. γ'a'uvī'a-p'e megállító hely; kikötő) portus; q'uh'-tet (id. főnök: hajós-kapitány) navarchus; q'uh'-'u-vi-p'e (id. 'uvī'a-p'e: hajó-álmás) statio navis.

q'u-le, q'u-lle (pro χu hulló, eső test: üledék, a folya-

dék sürtüje) sedimentum, faex; q'u-zane (pro ku-zane); q'u-ž' (pro qu-ž').

L

I la, le, lī (syn. č'e I M. 1. la, la-k, la-p, laza stb.
2. le, le-ge-l, le-p, le-j-t, le-ány, kis-anya, le-gény, kis-kan 3. lo, lo-h-ad,-og 4. a-l, alap, al-di stb: le, alá) deorsum, de, sub. Praef. verb. v. lage, laγ'une, lak'ur, lalen, lelen, leniste, lask'e, ala-rī-bγ'u, tle, tlap'e etc.

II la, le (id. vlmiből le M. lan, len, l: holtá-iglan, ki-len-c, egy-nélkül tiz, nyo-l-c 2 nélkül 10 stb. nélküli, talan, telen) carens, sine v. dele, γ'ab-le, tlane etc.

la-ge (la I p. ge-n II le-keľő || descendes, v. qolage); la-γ'une v. le-γ'une; la-k'u-r (id. p. det. k'u-n kórál: té-boly-od-ott, esztelen) desipiens, demens; lak'ur χ'un (té-bolyodik) desipere, dementire; la-la-γ'a (s. ság, ség: logás, ingás) vacillatio, la-la p. la-le-n lengő, ingó, gyöngö) vacillans, debilis; lale-č'i-n (csinál: gyöngit) debilitare; lale-go (lógva, ingadozva) vacillanter; la-le-χi-n, le-le-χi-n (s. χin konyul: le-lóg, le-csüng) dependere, v. je-γ'a-leleχin, qej-leleχigo, zek'erī-lelgo; la-le-n, le-le-n (la I len M. len-g || moveri, vacillare; la-s-k'e (la I le, n. v. sen, sīn IV. szel M. la-s-ka: száлка) particula, assulae v. pχ'e-lask'e. laž'a-k'o, laž'e, laž'en etc. v. llaž'ak'o etc.

la-ž'e, le-ž'e (p. n. v. s. elnyűvődés, szakadás, hiba, baj) detrimentum usu, vitium, noxa, malum: I. zi-mī-'a (hibátlan, ártatlan) integer, innocens; žīle-laž'e laž'eχ'urqèm (Zb. 26/32. A község baja nem baj. Km.); la-ž'e-n, le-ž'e-n I (la I le-zü-l v. ž'en I: la-zul, nyűvődik, kop-ik, szakad) usu deteri: šīrīqur lež'âç (a saru elszakadt) calceamentum usu detritum est, v. γ'alaž'en, γ'elež'en; laž'e-nše (hibátlan, ártatlan) vitio carens, innocens; laž'enšego id. adv.

I le, li, lii, lo (p. le-n, li-n I láng-szinü, piros: hús, test) caro (rubens) corpus.

II le (id. testes, tetemes || corpulentus: Suff. aug. v. psatla-le, teχ'ua-le, 'up'ç'a-le, 'uz-ī-le etc. cf. T. tat. li, lii).

III IV le, li = la I la II.

V le, li (Kin. li a place Tam. il M. ul, ül, I hol? Kin. ho-li? e-l, fe-l stb. || Suff. locat v. ble, bla, tle, tli, ne-li etc.)

le-γ'una-k'o (s. kelő, járó: nők után szaladozó) gynaeceum frequentans, mulierosus) le-γ'une, la-γ'une (la, le I le-kunyó; 1. hálószoza, női lak 2. la-k) 1. cubiculum, gynaeceum 2. habitaculum v. q'a-lay'une; leγ'une-c'ikü (id. dim. kis-lak, ruhatár) cubile parvum, vestiarium.

le-γ'u-p-ž'ej (le I p. γ'u-n I p'e hely, dim. hús főzöcske: üst) caldarium, lebes: Hune-nat'em le-γ'upž'ej qī-ço-ve (Zb. 26/63. A ház előtt üstöcske buzogva fő, mi az? ç'ubnef, vakkond).

lehu v. lou.

1. lej, leje (p. leje-n, lej-in: tetemes, tulságos) superabundans, nimius: lej h'i-n (rosszul mér)

sikertelenség) nullus eventus; qo-mī-da'o (qo-u téged meg nem halló: szófogatatlan) inobediens; qo-mī-χ'utle (qo-u, ki neked nem sikerülő v. qa-j-χ'utlen; kedvezőtlen (non secundus, adversus; qo-mī-jižin (id. p. neg. jižin szomorkodik: bizonyos, remélhető) certus, sperandus.

II qo-n (kony-ul, hajl-ik || demitti, curvari v. qo-pe, 'u-qo-n etc.

III qo-n, qo-j-in, qod-ejin, qodijin v. qu-n III.

IV. qo-n, qo-m, qo-že etc. v. qu-n IV.

qo-nī-tχ', qo-n-tχ', qo-tχ' (qa, p. nī-tχ'-in letép: hadi zsákmány) exuviae, bona raptā.

qo-pe, qoa-pe, qô-pe (p. qon II: konyuló vég: 1. szög, szöglet 2. kápa) 1. angulus 2. umbo sellae; qop-it' (id. ji-t'u kettője: 1. a nyereg két kápája 2. a tüdő két szárnya) 1. duo umbones sellae 2. duo lobi pulmonum; qop-i-p'tl (Zb. 26/53 id. ji-p'tli: négyszög, négyszögü) quadratum; quadratus.

qop'ce v. qoap'c'e.

qo-ra-γ' (qo l rī, ja-γ' v. γ'i-n akaszt: csórag, rúd) pertica; qo-ra-še (id. ág, szarv det. p. še-n visel: nagy-szarvu) magnum cornu habens: vī-γ'o-ž'ir qoraše-ç (Zb. 26/46. A sárgás ökör nagyszarvu szokott lenni. Km.)

qo-rī-tlχ'ü (qo II fi-ról, fitól születő: unoka) nepos.

qo-sī-n (pro qa, qī ki székel) quay'anap'e-m q. (lesben ül) insidiari.

qo-š (qo II fi, ši cf. M. sū, vér: fi-vér, vér-rokon, unoka, barát; testvéri rokonság; testvéri) frater, frater patruelis, cognatus, amīcus, cognatio, fraternitas; fraternus; q. zexox'u-n (testvéresül, összebarátkozik) amicitiam contrahere cum; -i-γ'a

(id. ság, ség: testvériség, rokonság, barátság, tár-
saság) fraternitas, cognatio, amicitia, societas;
- -i-nše (rokontalan) cognatione, affinitate carens;
- -uk' (id. huk', 'uk' öldr: testvér-rokon-gyilkos)
fratricida.

qo-ty^c v. qonty^c.

qo-^cu-nexu-n (qa Zb. 12/43 elé-tünik, megjelen) ap-
parere.

qovia I (imp. qa-^cu-vi-'a-n meg-állj!) mane!; qo-že v.
quaže.

qo-ž' (qo II fi aug. fi-nak v. kab. nay^c, kamasz) ado-
lescens, homuncio.

qô-pe = qope, qoa-pe.

q-ra (pro qa, qī ki, rī-ja re-ju-k, ról-uk || v. qre, qri):
qra-h'az' â-r (id. p. perf. qa-h'az'in, qe-h'e-ž'-in
det.) ç'e-ue (ç'e-go) q. (új-ként az ki-hoz-a-juk:
újitás) novatio, novamen; qra-tin (id. ad: meg-
ad) dare pluribus; qra-tl-h'a-r (p. det. qe-tl-
h'a-n) uj p-çe q. (nyakad-ra a ki-rakó-juk: meg-
bizás) mandatum, commissum.

q-re, q-ri (qe, qī + rī-je, rī-ji): šīgum qre-γ'et'ish'e
(a szekérre felülteti) aliquem incendere currum
jubet, facit v. qeγ'et'ish'an; šīgum qreth'e, (a
szekérre fölraja) aliquid in currum imponit v.
qeth'an etc. qri-χu-r (id. p. det. qī-χu-nv. qīže'an);
qriš-go (id. ger. qa-še-n kivive: alaposan) fun-
ditus ad.

qrīç' (pro qo-r az ág || ramus + çe sok) q. qrīç'i-χ'-
go (sok ágra és ágra vágva: ágas-bogas, fa) ra-
mosa, bifurca, arbor v. χen χin IV.

qrû (Hang. Jap. tsuru pro turu cf. M. turu-ly: daru)
grus.

I qu = qo I v. byi-qû, quru-qû; quale etc. II qu

(p. qu-n III huzódó, nyuló M. ha-r, hor: Har-aly, Har-gita, ku-har: hegy) mons v. quçh'a III qu (syn. qè, ke héj, haj || tegumen, pilus) v. qu-j etc. IV qu (pro q'u tenger || mare) v. quh' etc. V qu (pro qī || foras, extrorsum) VIqu (pro qa, qī + u te || tu).

qu-a (qa, qī + u pron. 2. pers. + ja: quatâqèm neked nem ada-juk || aliquid tibi non dederunt): Uj ane qīçašem mībī-χodiz quatâqèm (Zb. 26/12. Mikor anyád férjhez vitték, ennyit neked nem adtak. Km.)

quace = qoace; quaçh'a = quçh'a; quay'anap'e = qoç'anap'e; quay'irej = quç'irej.

qua-le (qo-le szárny-test: 1. szárnyas, madár 2. var-ju v. vīnd 3. csóka v. quanç'e) 1. volucris, avis 2. cornix 3. monedula; - -hune (madárház) avi-arium; - -pe (madár-orr) rostrum.

quan-ç'e (n. v. qun V hang-csináló: 1. csóka 2. szarka v. qanže, k'anže) 1. monedula 2. pica; - -k'a-k'e (id. károgó: szarka) pica.

quanša-γ'a (s. ság, ség: hiba, gáncs) vitium, mendum; quanše, qoanše (p. n. v. quanšen, M. gáncs: 1. gáncsos, görbe, horgas 2. horgasság) 1. curvus, flexuosus 2. flexus v. tle-γ'uaže; quanše-bīnše (id. by'unže két syn. horgas-borgas, tekervényes) curvus, flexuosus, tortuosus; qu-an-še-n, -ši-n, qo-anše-n (pro qī-na-še-n ki, neki, csürödik; horgad, görbed, gáncs, hibás lesz) curvari, tortuosum, mendosum fieri, v. γ'aquanšen, 'uquan-šin; quap'c'e v. qoap'c'e.

qu-a-sež (p. qasežin kiérkezik: szökevény) profugus; qu-a-te (p. s. kiadó: tápláló az étel) nutritivus;

quat-īn (qatīn: ki-meg-ad,-fizet) dare, solvere pecuniam.

qu-a-tle-n (v. Int. qu-n IV cf. k'oatlen, k'uatlen et k'on: vergőd-ik. hullámzik, háborog, buzog || ebullire, fluctuare) v. γ'a-, qa quatlen.

qu-a-že, quaž'e, qo-že (n. v. qon, qun IV dim, töredék, csapat: falu, régen fol, fol-ka, fal-ka vlmiből egy falatka, község, telep) pagus, vicus, rus, colonia; - γ'une (környék) regio, loca propinqua; - h'f, quaž-ī-h'f (id. p. h'en, h'in falu-hordozó, a mit faluról falura visznek: talány) aenigma; quaže-m (id. obl.) - -ja-čī-č (falubeli) incola pagi, vicanus; - -jaj (a községé) ad vicum pertinens; quaž-o (id. ad.) q. γ'at'īsīn (letelepit) coloniam deducere; qubž'in pro gu-bž'in.

qu-č-h'a, qua-čh'a: (qu II hegy, cika, 1. hegy-tető 2. hegyi At.) 1. montis vertex 2. montanus; quč-h'a-m (id. obl.) q. desīr (hegy-lakó) monticola.

qu-dame v. qodama.

qu-γ' (n. v. s. kuhogás, jajgatás, ordítás, károgás) eju-latio, lamentatio, ruditus, crocitus; qu-γ'ī-n (qu p. qu-n V v. γ'in: kuhog, jajgat, ordit, károg) ejulare, lamentari, rudire, crocitare; quγ'irej, qua-γ'irej, (id. p. aug. sokat károgó) multum crocitant: qualexer quaγ'irej γ'ume, woj (uej) me-γ'u (Zb. 26/76. Ha a varjak sokat kárognak, rossz idő lesz. nh.)

qu-h' v. q'u-h.

qu-h'a-γ'o (n. v. s. ki-hágó-ko-r) d'īγ'e-quh'aγ'o (naplemente) occasus solis; qu h'a-n, qo-h'e-n (pro qī-u-h'a-n: le-megy, a nap, a Kaukaszban a hegyekből kihág) sol occidit; quh'a-ž'-īn, qoh'e-ž'in (id. v. Int. Zb. 25/44, 52).

1. quj (p. v. Int. qu-n III v. qoj M. hu-j, huja, hoj-szu : huzó || trahens v. psī-quj).

2. qu-j (Ad. qu-je, qu III haj, je rossz: 1. kopasz 2. kopaszság) 1. calvus 2. calvities; quj-go (id. adv. kopaszul) modo calvi; qujχ'un (kopaszodik) calvescere; quj-ž' (id. aug. nagyon kopasz) valde calvus.

qu-m-γ'a-ne-n (pro qī-u-mī - - ki el nem hagy maradni: tekintetbe vesz) rationem, respectum habere.

III qu-n, qo-n (huzódik, nyulik 2. huz, meghuz, meghánt fát 3. nyujt) 1. protrahi. protendi 2. detrahere corticem, extrahere, retrahere 3. tendere, porrigere v. 'a-pī-qu-n, ji-qun, qodej, qodijin 'uqodijin, quj, qužin etc.

IV qu-n, qo-n (1. hasad, török, romlik 2. hasít, vág, kaszál, üt, ver, töm, tölt 3. üti, éri a mértéket = elég, tel-ik) 1. rumpi, findi 2. rumpere, findere, secare (lignum, foenum) ferire, cudere; farcire 3. sufficere, satiari v. quatlen, quten, baqon, maqu etc.

V qu-n, qo-n (Hang. kon-g, hängzik || sonare) v. qu-γ'in, maqũ etc.

qu-p-çh'a (qo, qu I Jap. ko + pī-çī-h'a, fához hasonló: 1. csont cf. Ad. čen Jap. ko-tsu 2. csontból való) 1. os, ossis 2. osseus; - -nše (id. nincs: csontnélküli) exos: Dji gød-χuž'-c'ikũ qupçh'anše-ç (Zb. 26/64. A mi fehér tyukocskánk csontnélküli, mi az? qoj, sajt); qupçh'a-čuz (id. vész: csúz) rheumatismus.

qu-re (p. qu-n III nyuló, növény: burján) herba inutilis, v. qere-qure; qure-k'e (id. dim.) id.

qu-r-maqej (p. qu-n V maq'ej, a hol kortyan : gége, torok) guttur, gula.

qur-š (p. n. v. qu-n IV še, sok rovátka : hegygerinc) jugum montis ; - -nik' (id. pro nīqo : gerinc-fél, mellék-gerinc) jugum montis laterale.

qurt (p. s. kotlós tyuk) gallina incubans ; qurt-īn (pro ku mag, kokó, rī-t-īn rajta tartozkodik ; kotol v. γ'otlīn) ova incubare.

quru-qū (p. qu-n III nyuló, qu fa : szál-fa, gerenda) trabs rotunda, tignum.

quta (pro qutá p. perf. qun IV törött, csonka Zb. 26/71) fractus (vas, çiq) ; quta-χo (Zb. 25/21 id. dim. töredék) fragmentum ; qute (p. n. v. id. 1. törő, vágó, hasító 2. törés) 1. frangens, secans 2. fractio, fractura, v. pχ'aqute ; qute-γ'o (id. n. v.) ; quteγ'u-af'e (id. f'e f'ī vig, jó : jól hasadó) scissilis ; qu-te-n (v. Int. qu-n IV M. kot, kotis, kótya : 1. üt, tör, hasít, vág 2. törik, hasad) 1. tundere, ferire, frangere, secare, scindere 2. frangi, rumpi, scindi : Ggur çiqutem çaç'iz' (Zb. 26/43. A szekér a hol elromlik, ott meg is csinálják. Km.) ; qutežiγ'o (p. s. ko-r : 1. a pusztulás kora 2. romlás) 1. tempus excidii 2. excidium ; qu-te-ž-īn (v. Int. qute-n : széttör, rombol 2. romlik) 1. dirumpere, devastare 2. dirumpi.

qutlīzīte (hib. pro gu-tlī-zī-te).

qu-z (p. s. megszorító, kötőrud) pertica ad comprimendum foenum etc. quza-go (id. ger. szorosan) constricta ; qu-ze-n, quz-īn (qī, qazen, zīn : megszorít, kezét szorít) constringere, dextram dare v. ç'e, je, te, zeq. quzītlen (id. v. Int.) v. nequzītlen.

1. qu-ž-īn (v. Int. qun III: hu-z, meg-huz) trahere, retrahere.
2. quž-īn, qu-ž'-īn (v. Int. qun IV v. ji-mī-quž, pe-quž'īn.
qu-ž' (qu, qo I fa + še, csöm, guruló: kört-ve vad-k.)
pirum agreste; quž'-'arise (id. kézzel ültetett:
nemes, kerti körtve) pirum in horto crescens.

q° (q, k forte et aspiratum).

q°a (Ad. k°ya-ze dim. Kin. k°ai üreg, lik, az ősi földi lak, régi M. há-z. Keveháza: sir, temető) sepulchrum, tumulus; q°a-ble (id. fél: halottat kivivő pad, a Mohammedánoknál, a kiknél nincs koporsó) feretrum mortuarium; q°a-lay°une (id. lekunyo: siremlék) mausoleum; q°a-m (id. obl.): q°am ja-h' qa-h'az'īrqēm (Zb. 26/38. A kit a temetőbe visznek, azt nem hozzák vissza. Km. v. qah°e-n v. Int.)

I q°o (pro γo, γu Jap. ko pulvis, farina v. ça-q°o)

II q°o (id. Suff dim.)

III q°o, q°o (Hang. v. q°o-r Szék. gör-ög = rōfōg M. ko-ca, kon-da, gö-lye, gö-nye: disznó, sertés) sus, porcus: C'īγū zdečī-mī-'am q°o'or uač°am dok'oj (Zb. 26/49. Ott, a hol ember nincs, a disznó magasra hág. Km.)

q°oafež'ej v. q°uafež'ej.

q°oa-γ°o (q°o III tartó: kondás) subulcus; q°o-blane (id. vadállat: vadállat) fera, bellua; q°o-c (id. cī sző-r M. ko-ca; serte) seta; q°o-f'ej (id. bűség: di.znóság) spurcitia; q°o-γ°u (id. kan: kan-disznó) verres; q°o-γ°u-ž' (id. ős: vén kan)

verres senilis; - -i-še (id. serülő Zb. 25/38: vén disznó-golyó) genus magnum globuli plumbei.

q^oj etc. v. qoj.

q^o-kχo (q^o III kχua: disznó-comb, sódar) perna; q^o-l (id. le, lī test: disznó-hús) caro suilla; q^o-lo-u (pro q^o-lī-u id. u, ú-j gö-lye: malac) porcellus; q^o-ně (id. nõ, anya M. gö-nye:) q^o-nī-ž' (id. õs: vén gönye, koca) scrofa senilis: qχ^oonīž' uèv-bane detlyoç (Zb. 26/49. A vén koca csunya időben szokott malacozni. Km.): q^o-p'a-çe, q^o-p'eçe (id. elüljáró: 1. kan-disznó 2. vad-kan) 1. verres 2. aper; q^o-r (id. det.) q^o. k'ij-in (görög Szék, rőfög) grunnire; q^o-šχu-ž' (id. Zb. 26/3: disznó-farcsik) coxendix suis; q^o-ze (id. a-gya-r; disznó-agyar) dens apri.

q^u (q^o, qu Ad. qo, qo-de-s tengerben lakó: tengeri isten; syn. χī Kürin χī Kin. hai Jap. kai, Tüb. k'ü, Mon. γ^o-l: viz, folyó, tenger) aqua, fluvius, mare; q^u-afe (Hib. k'uafe, id. p. 'a-fe-n tenger-evező; sajka) lembus; q^uafe-ç'i (id. csináló: sajkás) lintrarius; q^uafe-k'e (id. fark; kormányrúd) gubernaculum navis: q^uafek'it'ir zedezi' -iγ'ir psim jeh' (Zb. 26/38. A ki két kormányrúdat tart egyszerre, azt a viz elviszi. Km.); q^uafe-r (id. det.) q. χ^u-n (evez) remigare; q^uafe-ž'ej (id. dim. sajka, bárka) navicula; q^u-h' (q^u p. h'en, h'in tenger viszi: hajó) navis; q^uh'-γ'a-'u-vī-p'e (id. γ'a'uvī'a-p'e megállító hely; kikötő) portus; q^uh'-tet (id. főnök: hajós-kapitány) navarchus; q^uh'-'u-vī-p'e (id. 'uvī'a-p'e: hajó-állomás) statio navis.

q^u-le, q^u-lle (pro χu hulló, eső test: üledék, a folya-

dék sűrűje) sedimentum, faex; q'u-zane (pro ku-zane); q'u-ž' (pro qu-ž').

L

I la, le, lī (syn. ç'e I M. 1. la, la-k, la-p, laza stb.
2. le, le-ge-l, le-p, le-j-t, le-ány, kis-anya, le-gény, kis-kan 3. lo, lo-h-ad,-og 4. a-l, alap, al-di stb: le, alá) deorsum, de, sub. Praef. verb. v. lage, laγ'une, lak'ur, lalen, lelen, leniste, lask'e, ala-rī-by'u, tle, tlap'e etc.

II la, le (id. vlmiből le M. lan, len, l: holtá-iglan, ki-len-c, egy-nélkül tiz, nyo-l-c 2 nélkül 10 stb. nélküli, talan, telen) carens, sine v. dele, γ'ab-le, tlane etc.

la-ge (la I p. ge-n II le-keľő || descendes, v. qolage); la-γ'une v. le-γ'une; la-k'u-r (id. p. det. k'u-n kóral: té-boly-od-ott, esztelen) desipiens, demens; lak'ur χ'un (té-bolyodik) desipere, dementire; la-la-γ'a (s. ság, ség: logás, ingás) vacillatio, la-la p. la-le-n lengő, ingó, gyöngö) vacillans, debilis; lale-çī-n (csinál: gyöngit) debilitare; lale-go (lógva, ingadozva) vacillanter; la-le-χi-n, le-le-χi-n (s. χin konyul: le-lóg, le-csüng) dependere, v. je-γ'a-lelexin, qej-lelexigo, zek'erī-lelgo; la-le-n, le-le-n (la I len M. len-g || moveri, vacillare; la-s-k'e (la I le, n. v. sen, sīn IV. szel M. la-s-ka: száľka) particula, assulae v. pχ'e-lask'e. laž'a-k'o, laž'e, laž'en etc. v. llaž'ak'o etc.

la-ž'e, le-ž'e (p. n. v. s. elnyüvödés, szakadás, hiba, baj) detrimentum usu, vitium, noxa, malum: I. zi-mi-'a (hibátlan, ártatlan) integer, innocens; žile-laž'e laž'eχ'urqem (Zb. 26/32. A község baja nem baj. Km.); la-ž'e-n, le-ž'e-n I (la I le-zü-l v. ž'en I: la-zul, nyüvödik, kop-ik, szakad) usu deteri: širiqur lež'âç (a saru elszakadt) calceamentum usu detritum est, v. γ'alaž'en, γ'elež'en; laž'e-nše (hibátlan, ártatlan) vitio carens, innocens; laž'enšego id. adv.

I le, li, lli, lo (p. le-n, li-n I láng-szinü, piros: hús, test) caro (rubens) corpus.

II le (id. testes, tetemes || corpulentus: Suff. aug. v. psatla-le, teχ'ua-le, 'up'ç'a-le, 'uz-i-le etc. cf. T. tat. li, lli).

III IV le, li = la I la II.

V le, li (Kin. li a place Tam. il M. ul, ül, I hol? Kin. ho-li? e-l, fe-l stb. || Suff. locat v. ble, bla, tie, tli, ne-li etc.)

le-γ'una-k'o (s. kelő, járó: nők után szaladozó) gynaeceum frequentans, mulierosus) le-γ'une, la-γ'une (la, le I le-kunyó; 1. hálószoba, női lak 2. la-k) 1. cubiculum, gynaeceum 2. habitaculum v. q'alay'une; leγ'une-c'ikü (id. dim. kis-lak, ruhatár) cubile parvum, vestiarium.

le-γ'u-p-ž'ej (le I p. γ'u-n I p'e hely, dim. hús főzőcske: üst) caldarium, lebes: Hune-nat'em le-γ'upž'ej qi-ço-ve (Zb. 26/63. A ház előtt üstöcske buzogva fő, mi az? ç'ubnef, vakkond).

lehu v. lou.

1. lej, leje (p. leje-n, lej-in: tetemes, tulságos) superabundans, nimius: lej h'i-n (rosszul mér)

mensura fallere; še leje (fölsleges golyó) nima quantitas globulorum v. 'ah'alej, jeγ'alej etc.

2. lej v. llej.

le-qum (le III le, lāpos, qom darab: kőre-lepcsentett, Szék. palacsinta) laganum.

lelen v. lalen.

I A. le-n, lī-n, llen I (M. lan-g, lán-g, mi-līn-g, pi-lá-k, vi-lá-g, csi-llan, pi-llan, vi-llan etc. 1. lán-g-ol, fény-lik, piros-szinű 2. pirosit, szinez v. llen I) 1. flamma ardere, candere, rubere 2. colorare v. lī-c'-īn, lī-d-īn, līγ'a, lī-γ'on, qa-līn, pī-līdīn, p-tle-n, p-t-līn, te-γ'a-līn etc.

I B. le-n, lī-n (le, lī I hús, test igésítve: tetemes, fölsleges lesz || superabundare) v. lej, qelīn, qej-līžin etc.

II A. le-n, lī-n (M. le-n-g, len-dül, bi-lin-g, végen lengő, bi-lle-g félre lendül stb. leng, lóg, mozog: moveri, agitari, vacillare) v. b-le-n, çh'a-l, la-len, le-len, leu, lou, tle-n, tlī-n etc.

II B. le-n, lī-n (id. lendit, mozgat, csinál || movere, agere, facere: M. T. tat. Mon. Man. la, le, al, el, ol Igeképző || Formativum verbale: M. á-ll pro án-l Kab. 'an M. ke-l, ké-l, kö-l Kab. k'en, k'in, k'o-n M. csin-á-l k. ç'īn id.)

le-nī-ste (le III le p. nī-s-te-n nyű-szüt-öl: olló) forfex.

le-ps (le I hús, psī, viz: 1. hús-leves 2. főtt lé) 1. jusculum carneum 2. jusculum rei coctae.

1. leu (le I go locat. v. uezreg' ji-leu) 2. le-u pro le-go ger. p. len II v. lou).

le-ze-n (le III le, izog M. lé-zen-g, lá-zan-g: mozog, megmozdul || permoveri v. gulezen).

1. le-ž'e, la-ž'e (n. v. la-ž'e-n, le-ž'en): lež'e-h' (id. p.

h'en, h'in : bajt elvivő, elhárító) malum auferens, avertens.

2. lež'e, laž'e (n. v. lež'en pro llaž'en, llež'en : dolog || opera, labor); lež'ek'a-f'e (Zb. 26/53. s. vig, jó : jó cselekedet) benefactum; lež'ek'e (n. v. dim. lež'en, llež'en : dolog, cselekedet) opera, labor.

1. le-ž'e-n v. la-ž'e-n.

2. lež'e-n (pro llež'en laborare); lež'ī-γ'a (id. n. v. dolog, szolgálat) labor, officium, servitium.

I lī = le I; lī II = le III v. lī-s; lī III = le V.

lī-bzage (lī I gonosz : vad-hús a testben) gangraena v. zexosip'e.

lī-bž'ane (p. lī-bž'e-n aug. piritni való, piritott, h'h'a árpa) tostus; lī-bž'e (p. s. passive: 1. piritott 2. sült hús) 1. tostus 2. caro assa; lī-bž'e-n (p. n. v. len, līn I: pirul, pirosra sül v. bž'e-n) frigi v. γ'alībž'en, χoj-γ'elībž'en; lī-c'ā (p. perf. s. megégett) combustus, adustus; lī-c'ī-n (p. n. v. len, līn I c'en, c'in I id. két syn. lánggal ég) flamma ardere, flammare v. γ'a-, ji-līc'īn. NB. A M. lisz-t (dim. farina) e kab. igéből való, mert a liszt finomabbja »liszt-láng«.

līč'e, līdez v. līč'e, līdez.

līd (p. n. v. līdīn M. lud, lid-ér-c = Kab. līd-īr det. dim. fény, világosság) splendor, lux; līdīγ'a (id. n. v. fénylés, világosság, sütés, nap-s.) splendor, lux; lī-d-īn (Ad. le-de-n v. Int. len, līn I M. lát, lát-szik : ég, lángol, fénylik, világít, csillog) ardere, candere, splendere, micare etc. Maf'e mī-χ'unor ji-č'īuke me-līd (Zb. 26/40. Az, a miből tűz nem lesz, felületén ég. Km.)

lī-ge (Zb. 25/62 lī I test, ke, ki galy, ág Abazeγ fe-līg

- fi-test-ág : ujj || digitus M. velyk, hü-v. nagy-ujj : kéz, kar, a test ága) manus, brachium v. **belige**.
- lī-γ^ʿa 1. (p. perf. len, līn I; piritott, sült) tostus, assatus; 2. lī-γ^ʿa, lī-γ^ʿe (n. v. id. láng, pir, fény, világ) flamma, rubor, splendor, lux: Th^ʿakumek^ʿih^ʿer zīçimītl̥xu kuandem līγ^ʿe je-u-mī-ž (Zb. 26/50. Olyan bokorba, a hol a nyul nem születik, lángot, tüzet ne dobj. Km.) līγ^ʿa-guaçe (id. erős : kigyult ég, éjszaki fény) reflexio splendoris incendii in coelo, lux borealis; līγ^ʿe v. līγ^ʿa; lī-γ^ʿo-n (két syn. lánggal ég) flammare, ardere v. γ^ʿalīγ^ʿon.
- līn I—II = len I—II; lī-o adv. lī I.
- lī-pçī-n (syn. lī-bž^ʿen v. qji-līpçīn.
- lī-s (Zb. 25/42 le, lī III le, n. v. sen, sīn szel, szeg : tépés a sebre) lintea discerpta (Gall. charpie).
- lī-ṣ̌χ^ʿ (lī I test, n. v. ṣ̌χe-n le-kéröz : vi-szketés) pruritus.
- līžīn (v. Int. len, līn I B. v. qejlīžīn).
- lī-ž^ʿ (lī I hús, žī asszu, öreg : füstölt hús) caro fumo siccata: U-laž^ʿeme liž^ʿ p-ṣ̌χīnç (Zb. 26/29. Ha dolgozol, füstölt húst eszel. Km.)
- lla (pro llā, lle-a p. perf. lle-n I: fényesített, festett. csiszolt) politus, coloratus.
- llaž^ʿa-k^ʿo, laž^ʿa-k^ʿo (s. dologra járó : munkás, földmives) operarius, mercenarius, agricultor; llaž^ʿe, laž^ʿe (n. v. s. dolog, munka) labor, opera; llaž^ʿe-n, lle-ž^ʿe-n, laž^ʿen, lež^ʿīn (v. Int. le-n, lī-n II B. dolgoz-ik, működ-ik, tesz, csinál) operam dare, laborare, facere: Pçītl^ʿ γodo laž^ʿ-i pçī γodo ṣ̌χež^ʿ (Zb. 26/29. Jobbágyként dolgozzál, de úrként étkezzél. Km.) v. γ^ʿallaž^ʿen etc.; llaž^ʿe-p^ʿ-çe-nše (id. n. v. becse nincs : ingyenes munka) labor gratuitus: qōpiptl^ʿ ptlamij th^ʿaxolaž^ʿe-ç laž^ʿep^ʿ

çenše (Zb. 26/58. Négyszögű, 8 ódalú, istennek dolgozik ingyenes munkát, mi az? — guçe, bölcső); llaž'er (id. p. det. munkás) operarius; llaž'erej (id. aug. munkaszerető) laboriosus.

lle v. llī.

lleγ'u (pro lleγ'o n. v. llen I. szíuezés || coloratio) lle-γ'u-pīqū (id. felhuzó: szivárvány) arcus pluvius, iris.

lle-j (n. v. lle-n II, j, eje: rossz cselekedet, sértés, bántás) malefactum, offensio, injuria: llej je-χī-n (pro je-hī-n hoz: sérelmet okoz, kényszerít) injuriam inferre, cogere; llej mī-γ'a-γ'un (a sértést magán száradni nem hagyja, megboszul) ulcisci.

lle-k (n. v. s. M. lak, a-lak figura, forma pulchra: festék, fényesítő) color, pigmentum, id, quo quid politur; lle-n I A. (len I A. pirosít, szinez, fest, fényesít, csiszol cf. M. él, éles vlminek fényes része) colorare, pingere, polire; llen I B. (len id. szín, színes M. ly-en: mi-lyen mi-színű? i-lyen, olyan || color, coloratus) v. je-llen, qo-len etc.

lle-n II == le-n II A, B v. g'a-llen, g'alen: llež'en, llež'ž-īn (id. v. Int.) v. llaž'en etc.

llī, lle, lī, le I (láng-színű, piros: 1. hús, test, kövér-ség 2. testület 3. testes, tetemes) 1. caro (rubens) corpus, pingvedo 2. corporatus 3. corpulentus, nimius, v. 'al, billim, c'īχul, ç'ale, jellirqaš, q'ol, melīl, šīl, šille, llī, žīlle etc. llī-ççe (id. çe cserélő, eladó: mészáros) macellarius; llī-ç'e 1. (id. új: friss hús) caro recens: Uj bzeğü uo-j-zeqež'me' liç'e p-šχinoç (Zb. 26/75. Ha nyelved megharapod, új húst fogsz enni, nh.); llīç'e (id. dim. hártyácska) membranula vulneris.

llīd, llīd-īn v. līd-īn.

lli-dez, lī-dez (llī hússal tele) carne plenus: U-zde-

mī-h'â qolagem lîdez u-f'oç' (Zb. 26/35. A völgy, a melyben te nem jártál, hússal telinek látszik neked. Km.); llī-γ'a-γ'u-a (id. p. perf. γ'a-γ'u-n száritott v. füstölt hús) caro fumo siccata; llī-γ'a-vvâ (id. p. perf. γ'a-vve-n főtt hús) caro cocta; llī-γ'a-ž'â (id. p. perf. γ'a-ž'e-n sült hús) caro assa.

lou, leu, lehu (p. le-n, lī-n ll ló, lu) equus v. p'çe-γ'oa-lou; lou-γ'ož' (id. sárga Zb. 25/5, 6 etc. sárga ló) equus flavus v. rufus.

•

M

m (īm) v. me (mī) III.

I ma (a I M. ma, a-ma || pron. dem. et 3 pers. ante verba objectum non habentia: ma-k'o ō a kelő, megy || ille . . . it, abit; me-psatle, ō a beszélő || ille . . . loquitur) v. me I.

II ma, me (id. meghatározó elem M. ma-ca a szerető, ma-gu, a guruló, magv. me-leg az égető, mé-ly a le-jtő, mi-ling a fénylő || determinativum et formativum substantivi et adjectivi).

III ma v. me IV.

IV ma (cf. me-n: menő, állat Kin. ma equus Sz. macsi, macsi-ka id. Jap. u-ma id. Tam. mâ id. v. ma-γ'še.

ma-c'e (ma ll p. c'e-n a rágó: sáska) locusta. NB. A M. sá-ska le-evő, kab. ç'e és šxe-n elemekből;

maçe pro ma-ç'e 1 ; ma-ç'a-çe (maçe 2. aug. igen csekély, kevés) nimio parvus, paucus ; ma-ç'açe go (id. adv. igen kis mértékben) valde parce ; 1. ma-ç'e (ma II p. ç'e-n az eső: mélység, gödör, üreg) fovea, fossa, cavum ; 2. ma-ç'e (id. ç'e csekély: i-ci, pi-ci, kevés) parvus, paucus, exiguus ; maçe-χode (kis-szerű) minutus : maçe-χodeç (olyan, mintha kevés volna) id vix sufficiens est ; maçe-maço (id. dupl. adv.) kicsidenként, gyéren) minutatim, raro ; maçe-zexezih^c (id. kivevő: nagyot-halló) surdaster.

ma-f'e, a-f'e (ma ,a' fé-ny Jap. fi, ignis, sol, dies : 1. tűz 2. tűz-hely 3. tűz-es, tüzi) 1. ignis 2. focus 3. igneus) ; maf'e-bzij (id. felsütő: láng, tűz-világ) flamma, lux ignea : U-γ'oaçeme maf'ebzij zde-p-tlay'umk'e u-mik'o, h'abane maq zdī-zex-p-χimk'e k'o (Zb. 26/48. Ha eltévedsz tűzvilágot a merre látsz ne menj, ebugatást merre hallasz, menj. Km. v. zex-e-χin) ; maf'e-gü (id. ggu ko-csi: gőz-kocsi) currus vaporibus movendus : žižo u-ptleme, f'ic'ay'eç, blay'ou (blay'ao) u-jk'uatleme, pχ'emγ'uz'-ç (pχ'embγ'uz'-ç Zb. 26/55. Messziről ha tekinted, feketeség, közel ha hozzá mégy, öreg deszka, mi az ? maf'egü, gőzkocsi ; ma-f'eχ'u (ma II a n. v. f'e-χ'u-n v. f'eχ'us fogadás, üdvözlés) receptio, salutatio ; maf'e-pe-ri-a-be (maf'e végre veszik: tűz-fogó) pruniceps ; maf'e-s (id. n. v. sen, sīn szenesedik : tűz-vész) incendium ; maf'e si-p'e (id. hely : égés-hely, égetthely) ustio, ambustum.

1. ma-χo, me-χo (id. ,a' hő Jap. ho ignis, calor, candor : 1. nap (dies) 2. idő 3. hét) 1. dies 2. tempus 3. hebdomas ; 2. ma-χo (id. a hő, fény :

vi-g, jó; a hideg, a sötét: rossz cf. f'e, f'ī et ej: 1. szerencse 2. szerencsés, bó-dog) 1. fortuna 2. fortunatus, beatus; maχo f'e-mī-k' (id. 1. nap nem muló: mindennapi) quotidianus; maχo f'e-z-mī-γ'ak' (id. p. neg. f'eγ'ak'in napot nem mulasztó: napszámos) mercenarius; maχo-kū, me-χo-kū (id. hét-köz: csötörtök) dies Jovis; maχo-p-seu-m (nap egész-en: egész napon át) toto die, totum diem; maχo-r (id. det.) m. γ'ak'o-n (időt tölt) tempus transigere, terere; maχo-re (sociat. maχo 1.) šī ji-maχore tlī ji-maχore zexodeqēm (Zb. 26/41. A ló napja és az ember napja nem egyforma. Km.): maχo-š'χo (id. nagy: ünnep) dies festus; maχu-j-ç (id. ji ççī nap hármá: három nap) triduum: m. me-χ'ū (három lesz: harmad napja) tribus diebus ante; m. χ'uaç (tegnap előtt) nudius-tertius; maχu-j-t' (id. ji t'ū nap kettő-je: két nap, két napi) duo dies, duorum dierum.

ma-χ'a-šâ (pro mī nem, ja-γ'a-šâ p. perf. γ'ašen ma-kacs, konok, rettenthetetlen) obstinatus, intrepidus; maχ'ašâ-go (id. adv.); maχ'ašâ-γ'a (id. ság, ség makacsság, barbárság, műveletlenség) pertinacia, ruditas, barbaries.

ma-χ'sī-me (ma II ,a' χu köles, sī, p-sī viz, hely: köles-sör) cerevisia e milio cocta.

ma-χ'se (Kin. ma M. ma-csika, š'χo nagy: tè-vè) camelus. A Mon. te-me (te-ve) hasonló összetét a Kin. ta Kab. te, ta (nagy || magnus) és ma (equus) szókból.

ma-ji-se (ma II a szel-i v. sen: éles) acutus: ž'ek'e majise-çh'ak'e semeguç (Zb. 26/8. Szájjal éles létére balog. Km.)

ma-q v. **maq'**.

ma-qũ, **me-qũ** (**ma**, **me** II p. n. v. **qu-n** a vágó, vágás: széna) **foenum**; **maqũ-a-uo** (id. p. et n. v. **uo-n**, 'o-n, **uen** üt, vág: 1. kaszás 2. kaszálás) 1. **foenisector** 2. **foenisicum**; **maqũa-uo-γ'o** (id. γ'o **ko-r**: kaszálás kora) **tempus foenisicii**; **maqũ-ç'e-ç'** szocsgó: széna-hulladék,-törek) **pars foeni trita**; **maqũ-'o-γ'o-maze** (id. verő-kor, hold: Augusztus hava) **mensis Augusti**; **maqũ-šežĩ-γ'o-maze** (id. hordó-kor, hold: November hava) **mensis Novembris**.

maq', **ma-q** (**ma** II p. **qu-n** V kong **M. mak-og**, **mak-kan**: hang, nesz, zörej, ropogás, recsegés) **sonus**, **crepitus**, **strepitus**, **stridor** v. 'açe-, h'abane-, **tlemaq'** etc. **maq'-ej** (id. ijesztő: rekedt, hörgő) **raucus**, **graviter spirans**; **maq'ej-ĩ-γ'a** (rekedtség, hörgés) **raucitas**, **sonus graviter spirantis**; **maq'-ĩ-nše** (id. nincs: 1. hangtalan 2. mássalhangzó At.) 1. **aphonicus** 2. **consonans**; **maq'-qo-gouž'** (id. **qo**, **qau** ki neked kiáltó: visszhang syn. **ger-yegež'**) **echo**; **maq' zi'a** (id. magának van: 1. hangos 2. őnhangzó At.) 1. **sonorus**, **sonans** 2. **vocalis**.

ma-na, **mè-nè** (**ma** II ,a', növesztő **M. mén**, **ménes**: fasz, pet Szék) **verpa**, **mentula**.

ma-ra-qo (**Ad. ma-r-qo**, **me** IV det. dim. cf. **Jap. maru** round, globular **M. bar-ka**, **boróka**: bogyó) **bacca**; **maraq-a-p'-c'e** (id. füstös: szeder) **rubum**.

ma-r-de (**ma** II a, **rĩ-de** p. **de-n** a rátartó, a meddig vmi tart: határ cf. Szék. **mart**, **térfogat**, **mennyiség**) **limes**, **terminus**, **limitatio**, **extensio**, **periphēria**, **quantitas**: **marde-nša-γ'a** (s. **ság**, **ség**: ha-

tártalaóság) infinitas; marde-nše (határ-talan, mérhetlen, terjedelmes, számtalan) infinitus, immensus, valde extensus, innumerabilis; mardenš-o id. adv.

ma-r-ko, markūo (ma IV rī-k'o, bogyóról kelő, származó: bélféreg, galandféreg) lumbricus, taenia.

ma-s-k'e (pro ma-sik'e p. dim. sen, sīn I ,a' szénke: szik-r-a pro szik-o-r-a kab. ma-sk'er det.) scintilla; ma-s te (pro ma II zī-de p. den IV. a tűző: tű) acus; γ'uč' sēraj zi'ar γ'uč' maste çoç'e (Zb. 26/29. A vaskerítéssel bírónál a vas tű hiányzik. Km.); ma-te (id. p. ten, tesz, a tartó: 1. kas, kosár 2. méhkas) 1. corbis, canistrum 2. apiarium; ma-tlχ'a, ma-tlχ'è (id. p. perf. tliχ'oa, kereső, leány-kérő: ve-j) gener; ma-vve (id. p. vve-n a vājó, forgató: szántóföld) ager, arvum: mavve meç' (meš) t-r-a-seno (szántó köles tejére vetniük: kölesnek való föld) ager ad milium serendum v. te-sen.

maza-γ'o (s. γ'o I: hold-világ) lumen lunae; ma-ze (ma II ,a', p. ze-n I sūt, a sütő; 1. ho-ld v. kab. χo, χu, līd 2. hó- nap) 1. luna 2. mensis; maze-qas (havonként) singulis mensibus; maze-qa'unex'u (új-hold) novilunium; mazem-jizīγ'o (id. obl. teleség: hold-tölte) plenilunium; maze-nīqo (félhold) luna dimidiata; maze-r (id. det. v. çī'ubīd); maz-i-ç (maze jicçi hónap hármá: 3 hó) tres menses; mazit' (id. ji-t'u kettője: 1. két hó 2. kéthavi) 1. duo menses 2. bimestris; mazīth'a v. mezīth'a; ma-žura v. mežure.

ma-ž'e (ma II ,a', p. ž'e-n si-kit, si-mit régi M. ö-sü: fésű, füsű) pecten.

I me (syn. e II i: 1. e, i-me 2. me, me-sze! || pron.

: dem. ad proximum: 1. hic, haec, hoc 2. en, ecce!) v. me-go, me-γ'a etc.

II me = ma II.

III me (mī, m : 1. hely Jap. mi 2. általános hely- és közvetítő rag 3. föltételes módképző 4. főnévképző v. p'e || 1. locus 2. casus locat. et obl. 3. formativum modi conditionalis 4. format. substantivi, syn. p'e : ade-m ji-qa, az atyának fi-ja || filius pátris; u-ç'ale-me, ha gyermek vagy || si tu puer es.)

IV me (ma, mī Jap. me : bogyó || bacca) v. medīγ'o, me-j, meraqo, maraqo.

V me (pro mī IV nem || non).

VI me (p. men II menő, illó : illat, szag cf. koz-ma) v. ba-me, mej, me-daxe etc.

meç v. meš.

me-daxe (me VI elragadó: 1. jó illat 2. illatszert, fűszer 3. illatos) 1. odor svavis 2. odores, aroma 3. odorosus, fragrans; medex'a-γ'a (id. ság, ség : jószagúság, fragrantia.

me-den v. mī-den.

me-dī-γ'o (me IV. tú-z, sárga : medgy, meggy) cerasum apronianum; medīγ'oj (id. termő : medgyfa) cerasus aproniana.

me-go (syn. i-go, me I adv. i-gy, imigy) hoc modo; me-go-re id.

me-guaçe (me, VI: erős-szagu) graveolens.

me-γ'a, mī-γ'a (me I ha, kor : e-ha, ez év, ellentét ne-γ'a) hoc tempus, hic annus : me-γ'a-be (e há-ba, ez idén) horno; meγ'abe-re-j (id. rá-járó : ez idej) hornotinus; meγ'a-m (ib. obl. az idén) horno.

meγ' (n. v. m-eγ'in; 1. nehéz lélekzés 2. ájulás) 1. dyspnoea 2. syncope.

me χ a-ge (Zb. 25/10, 38 pro ma χ o II qe, ge nélkül: szerencsétlen, rossz) infortunatus.

m-ex-in (pro mī-exin, nem ih-el: 1. nehezen liheg 2. elájul) 1. anhelare 2. animo linqui.

me- χ ű! (ma- χ 3 pers. χ u-n: az lehet, meglehet) bene est, fieri potest.

1. me-j (me, mī bogyó, alma, termő: almafa) malus (arbor): u-z-tes mejm mī pīk'-i š χ i (Zb. 21/227 a te rajta ülsz alma fáról szakíts almát és edd meg.)

2. me-j (me VI je, eje rossz: büz, büdösség) foetor; me-qī- χ e χ -in (me szag, ki-belőle vesz: szaga van) olere.

meqű, mēqű, maqű (széna || foenum): meqű-meš (id. mező: szénarét) foenicularius campus: meqűmešim uj fiz sji fiz čī'aqem (Zb. 26/9. A szénaréten »feleséged, feleségem« nincs. Km.)

me-l (Ad. me-lle, melle-r det. Szék. mi-llo-r-a; me = ma II ,a' le, lī a hús, az ennivaló: birka, juh) ovis; mel-čtâ (id. p. perf. čte-n: megijedt birka) ovis perterrita: m. χ 'abzo (Zb. 25/21.)

mely'e- γ u (pro mat χ 'a, vő-társ Zb. 21/210). congener.

mel-ī-bz (mel. bzī nőstény: anya-juh) ovis femina; mel-ī-bž'e (id. b-ž'e: birka-szarv) cornu ovis; mel-ī- χ 'o (id. tartó: juhász) pastor ovium; mel-ī χ 'u-h'e (id. h'a eb: juhász-kutya) canis oviaris: P χ 'edeqež' psim jih're, mel-ī χ 'uh'e k'odre? (Zb. 26/27. A fatuskó a vízbe merül-e, a juhász kutya elvesz-e? Km.); mel-ī-l (id. le, lī: birkahús) caro ovilla; mel-k'e-vvej (id. v. k'e, vvej: birka-ganaj) stercus ovillum; mel-maq' birka-mekegés-, bögés) balatus.

II A. me-n, mī-n (men, illan || ire, fugere v. me VI,

je-pe-mi-n M. e-m, szájba megy, te-ré-m tetőre megy.

II B. me-n, mi-n (syn. pe-n, pi-n fed, borít. Jap. mo-ri || tegere) v. meű, χu-me-n, h'a-tla-me.

mènè v. mana.

me-ra-k'o (pro maraço Ad. março: kerti eper) fragum hortense; merak'o-f'eu (id. savanyu: erdei eper) fragum silvestre.

me-re v. m-re; mes pro mest; me-s-t (pro ma II me ,a', zī-t a tevő: bőrharisnya szattyánbőrből, puha belső cipő) tibiale coriaceum.

meste = maste.

me-š (pro me-č', me = ma II p. č'e-n vet: 1. vetés 2. termény, »köles« 3. mező) 1. satus, seminatio 2. fruges »miliun« 3. campus: Bzum ja-γomide bzum sji meš ješχ' (Zb. 26/51. A veréb és azokhoz nem hasonló madár vetésem megeszi. Km.) v. meqū-meš; meš-č'a-p'e (id. p. č'e-n vet, hely: köles-, szántó föld) ager, ager ad milium serendum; meš-īχ' (id. p. χen, χin vág: 1. arató 2. kölesarató 3. aratás) 1. messor 2. messor milii 3. messis.

meű (pro me-go borító, me-n II B. Zb. 25/42: paizs) scutum, clipeus.

me-uz (3 pers. u-z-īn elszorul: fájón) dolenter, cum dolore.

me-z (Ad. me-ze me pro ma II p. ze-n, zīn a sűrű M. mező, nyír-mező: erdő, cf. sűrű mint az erdő) silva.

meza-γ'o (pro maze-γ'o Zb. 25/15: hold-világ) lumen lunae.

mez-ged (mez, erdei tyuk: fácán) phasianus; mez-χ'ume (id. őr: erdő-őr) saltuarius; mez-ī-k'e (id.

vég Zb. 25/61: erdő-szél) limes, margo silvae; mez-ī-th'a, mazīth'a (id. gyá-m, isten, erdei nemtő, erdei isten) Faunus, Fauna, Pan: ç'ī-tlenīqo-šx mezīth'a ji-žay'oc (Zb. 26/1. A föld ódalát meg-evő [a más földjét elszántó] az erdei istennek gyűlöltje. Km.): mez-ī-tl (id. tlī dali, férfi: erdei ember) homo silvestris; mez-tlenuqo (id. tlenīqo ódal: erdő-ség, erdős vidék) regio silvosa; mez-t'ekū (id. csekély cf. Moz-dok, régi kabard város neve Dr. Lopatinsky: erdőcske, liget) nemus.

me-žay'a, me-ža-γ'e (me = ma II p. perf. že-n, žin, surol, őrlő az őrlött: köles-liszt) farina miliaria; mežetle-n = mīžatlen.

me-žure, ma-žure (me pro ma II p. že n žin a szuró: kopja, dsida) hasta, lancea; mežure-pe (id. orr; kopja-, dsida-, lánDSA-hegy) spiculum hastae v. bžī-pe.

m-γ'ase (pro mī-γ'ase p. neg. γ'asen tudatlan, tanulatlan) rudis, incultus; mχ'ej etc. v. mīχ'ej.

I mi (syn. i, me, mī = e, ez || hic, haec, hoc).

II mi (pro me, mī, m locat. condit + i és, is || et, etiam; qak'o-m-i el-jőve is, eljöttén is = noha eljő || etsi, quamvis adveniat): mik' (pro me condit. + iki és, is || suffixum concessivi: f'ī-mik' bzage-mik' Zb. 21/167. akár jó, akár rossz sive bonum sive malum sit).

mi-p-γode (mi I e, pī felé, hozzátartó: ehhez hasonló, efféle, ilyen) hujusmodi, hujus generis; mipγode-go (id. adv. ilyképen) hoc modo.

mi-s (mi I e, ze M. sza, sze: 1. me-sze, ime l) en, ecce!

I mī = me I (pron. dem.) v. mībī, mīde, mīγ'a mīr etc.

II mī == me III (obl.)

III mī == me IV (Jap. me, mi fruit: 1. bogyó 2. alma 3. gyümölcs) 1. bacca 2. pomum 3. frux, fructus v. mī'arīse, mīçe, γ'a-mī.

IV mī (Kin. mu', pu', wi Mon. bi, bu T. tat. ma me: nem, ne) non, ne.

mī-`a-rī-se (mī III kerti alma) pomum hortense; mī-arīse-j (id. növény, termő: nemes almafa) malus hortensis.

mī-bauo-γ'a (n. v. s. fuladozás) asthma; mī-ba-uo-fī-n (mī IV püh, üt bir: nem bir pihegni, fuladoz) anhelare, asthmaticum esse.

mī-b-çend-iz, mī-p-çend-iz (mī-bī çen-diz: ennyi) tot, tantus (Anglice this much); mī-bī (mī I. fél, vég locat. obl. e-ffelé, ennek. idáig) hujus, huic, hucusque etc.: mībī ji ade (ennek aty-ja) pater hujus; mībī je-t (ennek a-lás-a: az ad-ja) hic dat aliquid; mībī ji-re-t (ennek a-l-ja) huic ille dat aliquid: mībī qas (ide erő: idáig) hucusque.

mī-bīde (mī IV tartó: nem tartós) non solidus, non firmus.

mīça-fc (mīçe bőr Zb. 26/20: mackó-bőr, medve-bőr) ursina pellis; mīça-γ'o (id. lik: medve-barlang) spelunca ursi; mī-çe (mī III bogyó, p. çen szedő vagy szerető: mac-kó dim. medve) ursus; mī-çe-bz (id. b-zī: nőstény-medve) ursula; mīçe-γ'u (id. ka-m, Zb. 25/30: him-medve) ursus.

mī-ç'a-γ'o (neg. ç'aγ'o: jelentéktelen) non gravis, haud magni momenti; mī-ç'a-pγ'a (id. ça-pγ'a mérték: szabálytalanság, kihágás) anomalia, delictum.

mī-ç'e (mī III bogyó dim. bogyó-cska: türkiszkő) turcosa.

mī-dao (p. neg. da-'o-n hall : szófogadatlan) dicto non audiens.

mī-de (mī l e, i, lativo-locativus : 1. i-de 2. itt) 1. huc 2. hoc loco, hic : mīde qa-k'o (ide kikel-j = je-re ide) huc veni ; mīde čī'a (itt álló : idevaló) huc pertinens ; mīde des (itt benn székelő : idevaló lakós) hujus loci incola ; mīde-k'e (id. instr. 1, -idá-ig 2. innen) 1. hucusque 2. hinc, de hinc ; mīdek'e-re (id. ra, re : erre-felé) huc, horsum.

mī-de-n (mī IV nem tū-r : nem akar, tilt, tagad, elutasít) recusare, vetare, negare, rejicere v. χο-, ji-mīden.

mīdre-j (pro mī-de-re-j ide, rájáró : 1. idevaló, itteni 2. ilyen) 1. huc pertinens 2. hujusmodi, talis.

mī-fī-γ'o (mī IV p. neg. fī-γ'o-n : jó-akaró) benevolus ; mī-f' (id. fī vi-g, jó : rossz-féle, gonosz) malus, malignus ; mīf'-go (id. adv.) ; mīf'-mī-bzage (id. se jó se rossz : közepes) mediocris ; mī-goš (p. neg. go-šin v. 'ah'a-mīgoš ; mī-gošá (id. p. perf. osztatlan) indivisus ; mī-gu-a-k'o-go (ger. neg. guak'o-n : erkölcstelenül) immoraliter ; mī-gu-p-čī-sa-γ'a (n. v. neg. gupčīse-n : nem törődés, vlmivel nem gondolás) incuria ; mī-gupčī-se-go (p. ger. neg. id. 1. nem gondolva, nem törődve 2. gondatlan) 1. incuriose 2. incuriosus ; mī-gupčī-s-o id. mī-gu-šγo-n (neg. gušγo igésítve : bátor-talan, feszélyezve érzi magát) non audere, animi percussi esse ; mī-guve-go (ger. neg. guve-n ki-von : késedelem nélkül) sine mora ; mī-gu-za-ve (p. neg. guzave-n : nem törődő, gondatlan) incuriosus ; mī-guzave-go (id. ger. p. veszélytelen) securus ; mī-guzave-γ'a (id. n. v. aggálytalanság) incuriositas, securitas.

mī-γ^ʼa = me-γ^ʼa, mīγ^ʼaberej = meγ^ʼaberej etc.

mī-γ^ʼa-ç^ʼeγ^ʼoa-γ^ʼa (n. v. neg. γ^ʼaç^ʼœγ^ʼon : nem érdek-
lődés) apathia, indolentia ; mī-γ^ʼa-γ^ʼu (n. v. s.
boszu, forbát) ultio, talio ; mī-γ^ʼa-γ^ʼu-n (nem hagy
száradni sérelmet : boszu-l forbától, büntet) ul-
cisci, vindicare, punire : llej m. (a sérelmet meg-
boszulja) offensionem ulcisci ; mī-γ^ʼa-psatle-n
(nem hagy beszélni : ellenmond) contradicere ;
mī-γ^ʼa-pseu-n (nem hagy élni : untat, nyomorgat)
taedium afferre, vexare, cruciare ; mī-γ^ʼa-ve (p.
neg. γ^ʼa-ve-n : nyers šille, selyem) crudis (seta) ;
mī-γ^ʼô (neg. γ^ʼo I szerencsétlen, bódogtalan, bús)
infelix, infaustus, moestus, tristis : Adīye-mīγ^ʼo
šīγ^ʼure p^ʼastere (Zb. 26/34. A szegény Adighe
sóval és kásával kínál meg. Km.) ; mīγ^ʼo-go (id.
adv.) ; mīγ^ʼo zī-ç^ʼi-n (id. magát csinálja : busul,
kesereg) moerere ; mī-γ^ʼua-γ^ʼa, mīγ^ʼua-γ^ʼe (mīγ^ʼo
ság, ség : szerencsétlenség, baj) infelicitas, malum :
çh^ʼam "aqil jī-mīt-me tlaqom jimīγ^ʼuaγ^ʼeç (Zb.
26/23. Ha a fejben ész nincs, a lábnak a baja.
Km. Ar. aql) ; mī-γ^ʼarzine (neg. Ar. çazne drá-
gaság : rendetlen) incompositus, inconditus ; mī-
ç^ʼej (p. neg. ç^ʼejin : nem mozdítható) immobilis ;
1. mī-ç^ʼu (pro mīç^ʼu-m, mī-ç^ʼu-me ger. neg. ç^ʼu-n
II nem léve : kivéve, on, en kívül) extra ; 2. mī-
ç^ʼü (p. neg. ç^ʼu-n I : éretlen) non maturescens ;
mīç^ʼüa (id. p. perf. 1. éretlen 2. nem sikerült) 1.
immaturus 2. irritus ; mī ç^ʼu-me (ger. neg. ç^ʼun
II : különben, másképp) secus, aliter ; mī-ç^ʼun (p.
n. v. fut. neg. id. lehetetlen, lehetetlenség) im-
possibilis ; impossibilitas ; mī-ç^ʼu-ž (p. neg. ç^ʼuž-
īn : gyógyíthatatlan) insanabilis ; mī-jin (neg. jin :
nem nagy) non magnus ; mī-ji-že (p. neg. ji-

žen : erényes) probus, honestus, rectus; mī-kod-go, mī-kod-o (neg. kod adv. nem soká, nem nagyon) non multum: mīkodgo mī-maç'o (nem nagyon, nem kissé: mérsékelten) moderate: mī-k'o (p. neg. k'on: nem járó, hamis, pénz) spu-rius (nummus); mī-qa-b-ze (nem tiszta, piszkos) impurus, sordidus.

mī-qu-ç'eγ'un-çaγ'a ? (pro mī IV + gu-ç'eγ'un-ç'a-γ'a sziv konyulást nem ismerés: könyörtelenség) immi-sericordia.

1. mī-l (Ad. me-lle, mī pro me, ma II ,a' p. len, līn M. mi-lin-g, milling, a fénylő: 1. jég 2. jeges) 1. glacies 2. glacialis.

2. mī-l (pro me-l Szék. mill-or-a, birka [ovis]); mīl-ī-f (id. p. fen, fīn vonó, birka evő: sarju) foenum serotinum.

mīl-ī-tle (mīl 1 dülő, heverő: jég-verem) concameratum glaciei; mīl zegoudâ (id. össze-ütve: örök-jég) moles nivium conglaciata.

mī-n v. men II A. B.

mī-'ot (p. neg. 'ot-īn üt, tilól): saγten mī'ot (tilólatlan szattyán: nyers bőr) corium crude.

mī-p-çendiz v. mī-b-çendiz.

mī-psatla-γ'a (n. v. s. hallgatás) silentium; mī-psatle-n (neg. psatle-n: hallgat) tacere, silere; mī-p'a-ç'e-n (nem siet, várakozik) exspectare.

mī-r (mī I e, det. Jap. ko-re: ez) hic, haec, hoc: mīr a-ç sih'eg'aser I (Zb. 29/39 ez az én tūm) haec est acus mea; mīr ar-ç (ez az éppen) hoc ipsum est; mīr-ç (ez a! ezért, tulajdonképen) hoc est, ideo, proprie.

mī-raz-īn (neg. Ar. radi ígésítve: nem egyezik belé, tagad) non consentire, negare; mī-sa-γ'a (s. ság,

ség: bűnösség) improbitas; mī-se, mī-sse (p. neg. sen I szép, tiszta: bűnös Rad. Szék. bú, hibás) sons, noxalis; mī-ss (p. neg. sse-n, ssī-n, szenesedik: éghetetlen) non ardens, incombustibilis; mī-šγu-p'e (p. neg. šγī-n et p'e-n: nem enni-táplálkozni való: makk Ad. mošγu) glans; mī-šīna-γ'a (s. ság, ség: bátorság, lélekjelenlét) audacia, animi praesentia; mī-šīne (p. neg. šīnen: nem féltő, bátor) impavidus, audax; mīšīno (id. adv.); mī-tegi-γ'a (n. v. neg. te-gi-n föl-kel: ülő életmód) vita sessilis.

mī-tepχ'o (mī pro ma IV. Kin. ma ló-takaró, ló-pokróc) stragulum: mī-th'amīčk'e-go (adv. neg. th'amīčk'e: nyomor nélkül) sine aerumna; mī tlyu-qo (p. neg. tlyun, fi: mostoha-fi) privignus; mī-tlyu-pχ'u (id. fióka: mostoha-leány) privigna; mī-ua-se (p. neg. uasen: értéktelen) pretio carens, inutilis: Zīm ji-mīuase h'am ji-šγīrqēm (Zb. 26/48. Azt, a minek értéke nincs, még a kutya sem eszi meg. Km.) mī-uorq (nem-uri, nem-nemes) non nobili genere natus; mī-'u-bze-γ'oa-f'e (v. 'u-bze-n nem hizelgékeny: nem hunyászkodó) non demissus, renitens; mī-'uz-inše neg. 'uzinše: beteges) morbosus; mī-ve, mī-vve, nī-ve (p. neg. ve-n fő. olvad nem olvadó a γ'u érc, olvadó ellentéte: 1. kő 2. kő-szál, kőszikla 3. kőből való) 1. lapis 2. petra, saxum, rupes 3. lapideus, saxeus; mīve-gožâ (id. hozzá-folya: kövé vált; kövület) petrefactus, petrefactio; mīve-χeχ' (id. p. χe-χīn: kő-bánya) lapacidina; mīve-χū (id. hó-szin: fehérkő, mészkő) lapis albus, calcarius; mīve-χ'ure (id. guruló: kövecs) glarea; mīve-se-χū (id. szin, hó: kréta) creta; mīve-

- 'u-p-sâ (id. p. perf. 'u-psin el-pöszöl: faragott kő) lapis sculptus; mīve-za-ç'e (id. egész: csupa-kő, köves) lapidosus; mīve-ž (id. p. žin szór: parittyá) funda; mīv-o-p-c'e (id. p. 'u-p-c'en el-pöcöz, hegyesít: fenkő) cos; mī-vvâ (p. perf. neg. vve-n fő: főtelen, fövetlen) non coctus; mī-vve = mī-ve; mī-zayo (neg. zayo: nem sik, nem egyenes) non planus, non aequus, non rectus.
- mī-ze-m (mī l e, egy, iz obl. ez izben, ez egyszer) hac vice; mī-ža-tla-go (ger. mīžatle-n 1. éhezve 2. éhező) 1. esuriendo 2. esuriens; mīžatla-tle (id. n. v. éhező dolog: éhezés, éhség) esuries, fames; mī-ža-tle-n, me-ža-tle-n (neg. žatlen étlen hal: éhez-ik, koplal, bőjtől, lesóványodik) esurire, fame laborare, macescere; mī-žej-in (nem alszik, viraszt) vigilare; mīžejin-ī-γ'a (id. ság, ség: virasztás) vigilia; mī-žiče (neg. žiče: nem messze levő) non longinquus; mīžičo (id. adv. nem messze) non longe.
- m-k'e (m. obl. + k'e allativo-dativus) nēmēz çī-s-ç'k'e qiblemk'e zī-zo-γ'aze (At. 31. imádkoztomban délnek fordulok) dum precor, versus meridiem me verto.
- mo (syn. o M. o Tam. u Jap. so, u középtávolra mutató || pron. dem. ad mediam distantiam); mo-de (id. lativo-locat. oda, amoda) illuc; mo-de-k'e (id. term. odá-ig, átellenben) eousque, ex adverso; mod-re, modre-j (id. rájáró: oda-való, amaz) illius regionis, ille; modreže (Zb. 21/211. id. plur. a többiek) ceteri; mo-r (id. + det. Jap. so-re az ott a középben) ille, qui in medio est; mo-t' (id. t'u pár Zb. 21/211: ama kettő) illi duo.
- m-re (me re m obl. + ra, re: val, vel együtt) una cum.

mu-γ'u-ž (pro mī nem p. γ'a-u-ž' v. 'už'īn nem csusz-
tató: nehezen iható, bor, ital) haud potabilis (vi-
num etc.); mu-χ'un (pro mī p. neg. χ'u-n) m.
zubīd (zī-'u-bīd lehetlent tartó: ellenkező, el-
lentétes) contrarius; muk'ita-γ'a (s. ság, ség: ar-
cátlanság) impudentia; muk'ite (pro mī-'u-k'ite:
szégyentelen, arcátlan) impudens; muk'ite-go (id.
adv. arcátlanul) impudenter; muk'ite-mī-šīne (id.
nem iszonyodó: vakk-merő) temerarius; muk'it-o
(= muk'itego: lelkiismeretlenül) impudenter, im-
pie: m. tla'on (kérincsel, szégyentelenül kér) im-
pudenter rogitare; mu-mī-sī-γ'a (mu pro mī
mī-saγ'a: kimentés) excusatio; muviaž (id. 'u-
vī'a-ž nem megálló: 1. szüntelen 2. meg nem
szelidithető) 1. assiduus, continuus 2. indomitus;
muviaž-go (id. ger. adv. szüntelen, állandóan,
gyakran) continuus, constanter, crebro. Cf. meg
nem álló = szüntelen = állandó; muviaž' (= ~~mu-~~muviaž: nem vigasztható) inconsolabilis; mû-
k'oež (mendose mûq'oež pro mī-'u-k'oaž, nem el-
múló: mindenkori) sempiternus.

N

- n (en, īn 1. pro ne III 2. pro ne, nī p. nen, nīn III
v. 'atlī-n, go-n etc.)
na I—II (in compositione pro ne I A. ne I B. ne II)
III na (v. ne, nī III Praef. v.)
IV na (syn. ma pron. dem. ad remotum et determina-

- tivum: na-k'o ime megy ¶ ecce it! v. na-f'e = a-f'e, ma-f'e etc.)
- na-by'a (ne I B. szem, by'a 4. meddő: rövid-látó) myops.
- na-bže (ne III praef. v. p. b-že-n 4. elsövényzés septio v. 'uγa'oven).
- na-bže etc. v. na-p'ce.
- na-c'e-n (na, ne III szenesedik: neki-tüzül) ira incendi.
- naçe (pro naše neki-csürt, kunkoros: ugorka) cucumis.
- na çe-qa-çe (n. v. na-çe-n el-cserél, qa-çe-n ki-cserél; kis-kereskedés) mercatura tenuis.
- na-çh'a (pro naçç', neçç' tekintet ¶ aspectus) n. γo-ç'e-n (hunyorit, kacsint) nictari; n. zeγoç'en (egymásra kacsint) inter se nictari; naçç', naçç'ej etc. v. neçç' etc.
- na-çγ'o (ne I B. 1. szürke szem 2. szürke-szemü) 1. oculus glaucus 2. oculo glauco.
- na-çte-n (Zb. 21/231 na, ne III szed: el-vesz,-fogad) accipere: naçt i zeγ' (ib. ne vedd és tartsd meg) en accipe et retine tibi.
- nad v. ned.
- na-de (na, ne I B. ür. p. den III ür tartó M. nád: üres) vacuus: Jin-çh'ak'e nadeç (Zb. 26/23. Nagy fejére, üres, nagynak nagy, de üres t. i. feje. Km.)
- na-f'e, ma-f'e, a-f'e (na, ma, a deter. f'e à fé-ny mint a fütő: a tűz) ignis.
- na-ge (ne I B. ge, qe nélkül: szem-telen, gaz) impudens, nequam, v. nege.
- na-γ' (p. n. v. na-γ'i-n két syn. nen, γ'i-n III tartva tartó: tartomány, uradalom) regio, dominium.

na-γ'asī-n (ne I B. hagy szelidülni: el-néz) connivere, indulgere; naγ'ož' v. neγ'oč', nah' v. naχ'.

na-γe-h'a-n (na, ne III, γe belé: neki,-belémegy) zem n. (Zb. 21/185 háboruba megy) in castra profiscisci; na-γe-še-n (id. visz Zb. 12/43) zem naγ-ješe (haddal megtámad) bellum infert.

naγo, naχŭ etc. v. neχŭ etc.

na-χ', na-h', nē-χ', ne-χ' (p. ne-n II dim. M. na-gy Jap. na-o magis: 1. nagy v. naχ'-tabû 2. nagyon, inkább, a Középfok jelzője) 1. magnus 2. magnopere, magis; vox auxiliaris gradus comparativi: Uo-nēh'-i neh'-k'ih'-i se-nēh'-i nēχ'-k'ih', h'afe-k'ih' zī-čīγ' (Zb. 26/55. Náladnál is hosszabb és nálamnál is hosszabb, hosszú vértet öltő, mi az? γ'ogu, út || Longior quam et tu et longior quam et ego, quid est? via); naχ'-ape (Zb. 26/70: előbb, hamarább, korábban) prius: uo-naχ'ape (náladnál előbb) prius quam tu; -ape-k'e (id. instr.) id. -ape-r (id. det. az elébbvaló, főbb) summus, princeps; -blaγ'-o (adv. blaγ'a: közelebb) propius; -c'ikŭ (csekélyebb) minor; -de-č'-in (többre becsül) praeferre, pluris habere; -ej (rosszabb) pejor, deterior: n. χ'u-n (rosszabbodik) in pejus mutari; n. mī-χ'užin-go (a lehető legrosszabb módon) quam pessime; -fef' (id. fafe: pofosabb, teltebb) plenior, bucculentior: n. χ'užin (pofosabb, hizottabb lesz) valde saginatum fieri; -gu-γ'u (nehezebb) difficilior: n. χ'un (nehezebbedik) difficilius fieri; -γe-k'oatâ-go (későbbben) serius, tardius; -χoab-ž' (hevesebb) vehementior (pugna) n. χ'un (hevesebb lesz . . . küzdelem, vita) vehementescere; -χom-go (lassabban) lentius; -γua-be (nagyobb hő: hó-olvadás, lágy idő) regelatio'

naχ[˘]-ī-be, naχ[˘]-ī-bbe (nagy-bő **M.** nagy-obb : 1. több 2. többség) 1. plus 2. pars major : n. çĩ-n (nagyobbit, bővit) adaugere, amplificare ; naχ[˘]ībe-o-ra (id. go-re, o-re adv. nagyobbá-ra, többnyire) plerumque, amplius ; naχ[˘]ībit' (id. jīt'u nagyobb kettője : kétszer annyi) alterum tantum : n. çĩ-n (kétszerez) duplicare ; neχ[˘]ībor -- naχ[˘]ībeora ; -ī-ç'e (ecse Szék. fiatalabb) junior ; -īf (v. fĩ : jobb, kitünőbb) melior, egregior : n. γ'un (jobbul, tökéletesedik) meliorescere, meliorari ; n. γ'užin (jobban lesz) conualescere ; -īf-dīde (fĩdīde : kitünő, a legjobb) egregius, optimus ; -īf-go (id. adv. jobban) melius, meliore modo ; -īf-īr (id. det. kényelem) commoditas ; -īf-o --- naχ[˘]īf'go ; -ī-k'ase (neχ[˘]īk'ase Zb. 25/28 utóbb született) aetate postremus ; -īk'e (naχ[˘] nagyon k'e vég, hátrább való : egyszerű) simplex : n. çĩ-n (egyszerűsit) simplicius reddere ; -īpe-k'e (id. naχ[˘]īpe instr. előbb, régebben, hajdan) prius, olim : -īpe-re-çh' (id. ra, re, p. çhĩ-n hasonló : úgy mint elébb) prout ante ; -īpere-j (id. járó Zb. 25/22 : előbbi, régebbi) anterior ; -īž' (id. ős : öregebb) major natu, senior ; -jin (nagyobbtérmetű) major, procerior : n. ç'īn (nagyobbit) majorem vel majus reddere ; -kod (több) plus ; -kū (mélyebb, göbésebb) profundior ; -kū-go (id. adv. mélyebben) profundius ; naχ[˘]-k'e v. neχ[˘]-k'e ; -keç' (rövidebb) brevior : n. ç'īn (rövidit) abbreviare ; -k'eç'-o (id. adv. rövidebben) brevius ; -maç'e (csekélyebb, kevesebb) minor, minus : n. ç'īn (kevesbit, mérsékel, korlátol) diminuere, moderare, coercere ; -maç'e-r (id. det. a kisebbség, kevesen) minor pars, pauci ; -maç'-o (id. adv. kevésbbé)

minus; -p'a ç'e (higabb) liquentior: n. ç'in (higit) diluere, liquidius reddere; naχ[˘]-re (naχ[˘], ra, re; nagyon, inkább) magis; naχ[˘]r-i, neχ[˘]ri (id. is) id. naχ[˘]ri ej-go (id. eje-go: rosszabbul) pejus adv.

naχ[˘]-tabû (nagy T. tat. tabu, lelet: jutalom, megjutalmazás) praemium, remuneratio: n. mī-γ'a-k'odīn (jutalmat nem hagy veszni: megjutalmaz) remunerare; -te-k'o-n (felül-mul) superare; -t-la-γe (p. s. magasabb, legmagasabb) superior, supremus; -t-la-γe-n (felül-mul) superare; -tlaye-r (id. p. det. a felsőbb, a magasabb) superior; -tlaye-j-o (pro naχ[˘]tlaye-o ad. magasabban) superius, altius adv. -tla-γ[˘]še-r (nagy-on talp-hoz eső det. az alsóbb, az alábbi) inferior; -tlay[˘]š-o (id. adv. alábbi) inferior adv. -tle-ç (erősebb, hatalmasabb) fortior, potentior: n. γ[˘]u-n (erősödik) fortiolem fieri; -u-vīa-n (id. meg-áll: meg-csendesed-ik) tranquiliorem fieri; -ze-v (szűkebb) angustior; -zev-go (id. adv.) -žič-o (messzebb, távolabb) ulterius adv. -žī-o-go (v. žī: reggel korábban) primo diluculo, ante tempus.

na-k'e-n (na I A. fény, derű, hint: ne-vet Tam. na-gei' | ridere v. ç'enak'en).

na-k'o-n (na, ne III: neki-megy, oda-megy) adire, exire: qa-k'o nak'ore (ide oda kelve, menve) huc illuc eundo.

na-ne (na, ne II, ne, a-ne, anya M. né-ne Jap. nane my elder sister: anyóka, édes anya) mater, matercula: g'atem ji-ç'aγ[˘] nane çī'až'qēm (v. Int. neg. çī'an Zb. 26/10. A kard alatt nincs édes -anya. Km.)

napa'o-n (s. üt Zb. 25/21: arcul üt, fején ver lovat)

tundere (caput equi): na-pe (na, ne I B. néző, szem, ppe o-rr: 1. or-ca, pro orr + szá-j, arc 2. tisztelet, becsület Zb. 25/20; 3. szél, ódal) 1. facies, vultus 2. honor, honestas 3. latus (viae); nape-qe-j-γu-lek' (id. kifestés v. llek: arcúlcsapás) alapa; - -mī-th'ac' (id. p. neg. th'ac'in: mozsdatlan) illotus; - -nše (arcátlan, goromba) impudens, rudis; - -teχ' (id. p. n. v. teχ'in arcbőr lehuzó Szék: 1. megszégyenítő 2. megszégyenítés) 1. pudefaciens 2. pudefacere; napit' (pro nape ji-t'u két arc; duo vultus): n. ji-'ež' (ji'až' két arca levő: kétszin. kétszínűség) 1. dissimulans 2. dissimulatio.

na-p'-ce (Ad. nea-pce, összevonva na-bze, nebze ne I B. pë felett ce, cī szőr: 1. szem-ödö-k v. kab. ke 2. szély, ódal) 1. supercilium 2. latus (viae): γ'ogu-nap'cem cī-wudā χetlç (Zb. 26/63. Az útszélyen tisztított gyapju hever, mi az? th'akume-k'ih', nyul); nap'ce-sriχū (szemöldöke szürke) supercilio cano; nap'ç'e (pro nap'ce); na-p'e (ne I B. burok: szem-héj) palpebra; na-p'e-zī-p'e-m (id. egyszer fedve: egy pillanatra, ger. p'e-n) momento.

na-r-t (na, ne I A. det. p. ten, tīn, fényt-tartó: jeles, hires férfi, hős) vir clarus, heros; narte-j (id. nővő, fa; luc-fenyő) pinus picea; nart-i-γū (id. χχu a hősök kölese: kukorica) zea maïs; nartī-γu žep'q (At. 46. id. szárpikkely: kukorica-szár) calamus zae; nartīž' (öreg hős) heros veteranus; nartīž'ibe (id. bő, plur. sok öreg vitéz) heroes veterani; nart-sane (At. 55. bor: bor-viz, savanyuviz) aqua acidula.

na-sk'e uask'e (ger. nasīn, nesīn, uasīn: ide oda,

elé s hátra) huc illuc, illuc et retro; naše-qaše (p. n. v. na-šen, qa-šen: 1. kacskaringós 2. kanyargósság) 1. flexuosus 2. flexuositas; našeqašegore (id. adv.); naše-n 1. (na, ne III neki-csür: el-meggörbül || curvari, deflecti) v. by'unž, qu-anšen; na-še-n 2. (id. visz: oda-,el-visz) auferre; na-tle (id. p. tlen neki-dülő == 1. vízmente 1. ódal) 1. flumen amnis 2. latus v. çĩ-natle, žegĩnetle.

na-t'e (ne I B. szem-tető: 1. homlok 2. elötér) frons, frontis.

na-ze-n (ne III neki-szán || verti v. 'u-nazen).

nèχ' (nay' 1. nagyon, inkább 2. nál, nél több) 1. valde, magis 2. plus quam: h'abz ziçi-pet'χom zĩ-nèχ qi-mĩ-tl'χume, f'ĩ me-χ' (Zb. 26/76. Ha a nõstény kutya elõször kõlykeztében egynél többet nem kõlykezik, jó kutya lesz abból. nh.) nèχ'-k'e (id. vég, végsõ tagadó mondat után, hanem csak || post negationem nisi, praeter: tl'ĩjej çĩ'aqem p'çaçe nèχ'k'e (Zb. 26/32. Csunya férfi nincs, hanem csak csunya leány); pçĩ'χ'abze, χ'an-χabze çĩ'aqem uorq-χ'abze nèχ'k'e (ib. 14. Fejedelmi szokás, káni szokás nincs, hanem csak úri szokás. Km.); nèχ'-r-i (id. re, rĩ, i nál, nél inkább, hasonlítórag és határozó || Suffixum et adverbium comparationis): Jiçh'a, ujçh'a nèχ'ri sji-çh'agor (Zb. 26/25. Szerénte, szerénted, de inkább szeréntem tk. fejem szerént. Km.); Bler qo'o [q o-u-go] o-nèχ'ri (u-nèχ'ri) neχ'ape psĩ jefež'me, 'u-tlenoç (Zb. 26/74. Ha a kigyó téged megmarva náladnál hamarabb vizet iszik, te meghalsz. nh.)

I A. ne (na p. ne-n, nĩ-n I: fény, világ || lux, splendor

cf. Kor. na-!, Mon. na-r, nar-an Vayu nomo, M. na-p, no-p sol M. nyár aestas Jap. na-tsu, ne-tsu, aestas, calor M. nya-l, fényesít) v. nayu, neyu, no-be etc.

I. B. ne, nne (na id. M. ne, ni! ne-tet, ne-tez, né-z Jap. no-zo-mi Tam. nō-kku Finn nā-ke to look etc. Kor. nu-n Mon. ni-d-ün, nü-d eye: 1. szem v. sen, ž'en I 2. nyílás, űr, tűfok 3. zsir-szemök) 1. oculus 2. apertura, vacuum, foramen acus 3. gutta pingvis (cf. Gall. oeil 1. 2. 3.)

II ne, nī (na p. ne-n, nī-n II M. né, nő, na-gy dim. nyi, nyá-j; Jap. na-o, na-ga, no-be Tam. na-va- crescere, augere, Kor. na-o partum edere: 1. nővő, növesztő, né, nő 2. a-nya 3. nagyító képző || 1. augescens, augens, femina 2. mater 3. Suff. aug. etc.) v. a-ne, nī-ne, neh, neh', nēχ', naχ', ne'uz, nī-wo-ž', nebe-n, 'u-neje etc.

III ne (nī, na Jap. ni Szék. ni: 1. Suff. cas. lat. locativi 2. Infinitivi 3. Praef. v. ne-ki, oda || illuc, il-lorsum, ad- etc.)

IV ne v. na IV v. ne-γ'a etc.

ne-'a-p-tleç' (ne I B. 'a II obl. p. tleç'in arckéz-dör-zsölő: kendő, asztalkendő) mantele, mensae lin-teum; ne-bc-na-bou (id. bő: nagy szem, Allit. adv. Zb. 25/38 szemet mresztve) rigentibus oculis.

ne-bc-n, nī-be-n (nen II ben III növés vesz Jap. no-bc-ru: neve-ked-ik || crescere v. s. nebž', nībž'); neb-γ'e-f (pro nebe-γ'e n. v. id. fī, jó növésü: nevendék csitkó 1—3 évesig) equuleus (usque trium annorum).

ne-by'u (ne III neki-fekü: ódal || latus): neby'u-zk'e (id. ger. zen fordul: csára, félre) oblique, v. nīby'a.

- ne-bzi, ne-bzij** (ne I A. Zb. 26/61: fénysugár) radius lucis v. dīr'e-nebzij.
- ne-bze, nabze** v. nap'ce; nebž', nebž'eγ'u v. nībž' etc.
- ne-bž'ī-c** (ne I B. p. bžen, bžin III cī szőr, szemet besövényző szőr: szem-szőr Ad. na-j-ke a szem ha-ja) cilia, pili palpebrarum.
- ne-c'ī-n** ((ne III csinál || facere v. jenec'in; neče v. nače; neçxu v. nīşxu.
- ne-çχ', na-çχ'** (naçh'a, ne I B. n. v. çī-χ'ī-n szem odakanyarítás: tekintet) aspectus: ne-çχ'-ej, naçχ'ej (id. ej ijesztő, rossz: szomoru, bús) moestus, tristis; neçχ'ej-a-γ'a (szomoruság, levertség) moeror, animus afflictus; neçχ'ejaγ'o id. neçχ'ej-εo (Hib. neçχ'ego (id. adv. szomorun) moeste; neçχej χ'un (elszomorodik) moestum fieri; neçχ'ej-i-γ'o = neçχejaγ'a; neç-χ'ej-in (szomorkodik, busul) moerere, aegrimonia affici; neçχ'e-o pro neçχ'ejgo; neçχ'ī-f' (id. f'ī: vig, vidám) hilaris, laetus; neçχ'īf'a-γ'a (s. ság. ség: vigság, vidámság) hilaritas, laetitia; neçχ'ī-f'e (vig, vidor) hilaris, laetus: n. χ'u-n (vidul) hilarem, laetum fieri; neçχ'īf'e-n (vigad, örvend) laetari, gaudere; naçχ'īf'o (id. ger. adv. vigan. vidáman) hilariter, laete.
- ne-ç'** (p. neç'in cf. Jap. na-shi Kor. an-so, enso de-est, M. in-cs, nin-cs Ad. neče: 1. üres, puszta 2. ch, böjt) 1. vacuus, vanus, desertus 2. esuries, jejunium: neç' jissin (éhen ül, böjtől) jejunium servare; neç'χ'un (ürül, pusztul) vacare, vacuum fieri; neç' ç'in (üresít) vacuefacere.
- ne-ç'e-p-k'e** (pro ne-še, naše neki-csürt p'qī pikkely, darabka: csi-ga, kagyló) cochlea, concha, testa cochleae.

neç'i-γ'a (neç', ság, ség : üresség, pusztaság) vacuitas, vastitas ; neç'i-k'iz (id. kelés, üres járás : bajrámmünnep) dies festus Mohammedanorum ; ne-ç'i-n (ne I B. 3 ú-r, csinál : ür-it) vacuefacere v. 'u-ne-ç'in, zi-'uneç'in etc.

ne-d, ne-t (ne III neki, belé, p. de-n, dīn, ten, tīn tö-m : tömlő, zsák) uter, culeus, saccus v. fe-nd: Ged ned do-u-'oj (Zb. 26/51. A tyuk a börzsákot veri, de nem tud ártani. Km.) ; ned-i-ç'h'a (id. cika, fej : a zsák szája) lura : Nedīç'h'è-r u-mī-t'ato ji-tlir p'-ç'enoqèm (Zb. 26/43. Ha a zsák száját ki nem tátod, nem fogod megtudni azt, a mi benne van. Km.)

ne-f, nne-f (ne I B. p, fen, fīn von, borit, szem-borus: vak, vakk, cf. f'ik') caecus ; nefiγ'a (vakság) caecitas ; nef-ç'i-n (id. csinál : megvakkit) obcaecare ; ne-fī-ne (Zb. 21/235. id. fe, fī, p. ne-n tart : szem-fény) pupilla, lux oculi ; ne-f' (id. fī jószem : kegyes tekintet, kegy, ellentéte ne-j) favor, clementia (uj nef' qa-s-çī-γome Zb. 21 181) ; ne-f'eç'-iz' (id. f'e-ç' fény-csináló, aug. megrög-zött képmutató) hypocrita inveteratus : Zeç'ir nef'eç'iz'im (Zb. 26/26. Teszi magát a vén képmutató. Km.) ; ne-ge (id. qè, ge: szem-nélküli ; oculo carens) nege-'u-ge (szem-,ajk-nélküli : 1. csonka-bonka 2. bénaság) 1. mutilus 2. mutilatio ; neçge-'ugge (id.) n. ç'i-n (eléktelenit) deformare ; ne-gīg' (Zb. 12/42 id. γ'u-ge tükör : szem-fény) pupilla ; ne-go-ji-n (id. go ho-zzá ér : előre lát) providere : mī 'oy'um se negoját (Zb. 25'53. ez ügyet előre láttam volt) ; ne-gū, ne-kū (id. ku, köz : orca, poř-a) facies, vultus, v. zīuž'-in.

ne-γ'a (ne, na IV amaz, ha, idő M. né-ha. néhai tem-

pus illud, praeteritum): neγ^a-be (id. locat nē-há-ka: a múlt évben, tavaly) anno praeterito v. me-γ^a-m; neγ^abe-re-j (id. rájáró: tavalyi) anni superioris.

ne-γ^a-k'o-n (ne III Zb. 21/186: oda-küld) eo mittere, ablegare; ne-γ^a-sī-n (id. v. caus. sīn oda-el-ki-sér,-vezet,-juttat) comitari, sequi usque, adducere, perferre; ne-γ^asiž-īn (id. v. Int.); ne-γ^a-zī-χ-īn (id. γ^azīn, χen, γīn II oda-le-fordítja, lovát) illuc deorsum vertere (equum); ne-γ^e-siž'-īn v. ne-γ^a-sī-ž-īn.

ne-γ^oç (pro neχⁱ-už' hátrábbi: más, egyéb, utóbbi, többi) alius, reliquus, ceterus; neγ^oç-go (id. adv. másként, ellenkezőleg megfordítva) alio modo, alioquin, e contrario.

ne-γ^u (At. 60. ne III p. γ^un, oda-gyűjtő: hegy) inglu-vies.

ne-γ^ubež' (ne I B. γoabež' Zb. 20/22 dühös-,irigy-szemü) oculis malignis aspiciens; ne-γ^ud (barna-szemü) oculis subnigris; ne-γ^uge (id. γ^un-ge: szemüveg) perspicillum.

nehuž' v. ne-'u-ž'; nehⁱ, nehⁱ v. nēχ, nēχⁱri.

neχ^ũ, naχ^ũ, naχo (p. n. v. neχu-n etc. 1. világ-osság, kedvenç 2. világos, napos, derült, nyílt, átlátszó) 1. lux, lumen, diluculum 2. lucidus, clarus, seren-us, apertus, perspicuus: neχ^ũ-çīγ^om (viradat-kor) prima luce; neχ^ũ-k'īç'o (még világosságnál) dum sol adhuc lucebat; 1. neχu-ç (az világos) res clara est; 2. neχ ç (n. v. neχuçīn viradat) prima lux, diluculum; neχuç-īm (id. obl.) n. ji-dež (viradás-tájt) diluculo; neχu-çī-n (neχ^ũ, çī-n sūt: virad) dilulescere; neχ^ũ-ç'ī-n (id. csinál: megvilágosit) illuminare, lucidum reddere; neχu-

go, naχo-go (id. adv.); neχu-γ^ˆa, naχua-γ^ˆa (id. ság, ség; világosság, bizonyíték) lux, demonstratio, argumentum; neχ[˘]-neχuγ^ˆa (nappali világosság) serenitas diei; neχu-m (id. obl.) n. [˘]uven (‘uvī’an a világosságba áll, elveszi a világot) officere lumini; neχ[˘]-mī-ço (ger. neg. neχuçīn : vīradat előtt) ante lucem; neχu-n, na-χo-n, nen I χon, χun I két syn. világosodik, derül, nyilik) lucescere, serenari, patescere, v. γ^ˆanaxun, γ^ˆa’uneχun etc.

ne-χu-sī-n (ne III, χu syn. ér: el-júí hozzá) pervenire usque: ji-k’em n. (végére jut, végletig megy) ad extremum pervenire.

neχ[˘]-t’ek[˘] (neχu dim. kis fény, pirkadás) lux debilis, diluculum v. trižen.

neχ^ˆ etc. v. naχ^ˆ; neχ^ˆīk’ase, naχ^ˆīk’ase, neχ^ˆ-jipe v. naχ^ˆ-ape; neχ^ˆre, neχ^ˆri v. nēχ^ˆri; neχ^ˆ-tljip’e (naχ^ˆ, tlap’e: drágább) carior; n. χ^ˆun (megdrágul) carius fieri; neχ^ˆtljip’o (id. adv. drágábban) carius adv.

ne-χ^ˆu-n, nī-χ^ˆu-n (ne, nī I B. 2. űr: elenyésczik, elpusztul) evanescere, desolari, perire: ze-çīguγ^ˆ me-noγ^ˆ (Zb. 26.29. Az egymásba reménykedő elpusztul. Km.)

ne-j (ne szem, oculus, eye rossz cf. nef^ˆ: harag. gyölölet) ira, odium: nek[˘] - neg[˘]; nek’e (id. instr.) nek’e zītlaγ^ˆua (a szemmel látott: szemtanu)spectator ac testis; nek’e-gu (id. p. k’en kel, nő, gu, mag. gümő: árpa a szemén) crithe: h^ˆar qe-b-γ^ˆap’c’eme nek’eγ^ˆu (gu-o)u-χ^ˆunoç (Zb. 26.74. Ha az ebet megcsalod, árpa kel a szemedre. nh.)

ne-k’o-n (nik’on, ne, nī III: neki-megy) adire; nek’o-žin (id. v. Int.); ne-k’u-n (id.) γoγ^ˆašanīk’un

(Zb. 12/5. csüréshez, ravaszághoz folyamodik)
astutia uti.

ne-k'u-ptl (nekü, p-tlī felgyuló: piros-arcu) *genas roseas habens: ne-qare* (fekete-szemü) *nigris oculis.*

ne-quzītlen (ne III oda-szorít v. Int. quzīn: oda-köt) *alligare.*

ne-m (ne I B. 1. obl. v. qīf'eç', zedīnemis etc.)

nemīc (Ross. 1. Német 2. német) 1. *Germanus* 2. *Germanicus: nemīc-ī-bze* (német besze, nyelv) *lingua Germanica.*

ne-mī-ç' (ne szem || oculus, p. neg. çīn csinál -- on, en kívül) *praeter* (Germ. *abgesehen von*): **abī ji-nemīç'-i** (Zb. 21/174. azon kívül is) *et praeterea; nemīç'o* (id. ger. adv.)

ne-mī-ptl (n. v. neg. ne-p-tlīn: tekintetbe nem vevés, tiszteletlenség) *inobservantia, irreverentia; ne-mī-ptlīsī'á* (n. v. s. figyelmetlenség) *animus non attentus; ne-mī-ptlīsīn* (neg. ne-ptlī-sīn: oda nem figyel) *animum non attendere: ne-mī-sī-γ'a* n. v. s. hiány) *defectus, inopia: ne-mī-sī-n* (neg. ne-sī-n 1. nem ér oda 2. hiányzik) 1. *non tangere* 2. *deesse, deficere: ji-tler çīm nemīsīgo* (lába a földet nem érve) *pedibus terram non tangendo; nemīs-o* (id. ger.): *t'ekü n.* (kevés hián) *pauco deficiente.*

I **ne-n, nī-n** (fénylik, világos || *lucere, splendere*) v. **ne-çun, ne I B.**

II **ne-n, nī-n** (M. nő, nev-el, nyu-l-ik || *crecere*) v. **bī-n, neh, nehuž', nī-wož', neby'ef, nībžīn, mana, sane** etc.

III **ne-n, nī-n** (M. nye-r, nye-l 1. fog, kap, tart 2. fogódik: marad 3. maraszt || 1. *capere, tenere* 2.

- manere, haerere 3. retinere) v. be-, ç'e-, f'e-, ç'e-, qa-, te-nen, 'atlin, bane, bene, gon etc.
- ne-nše (ne I B. nincs: szemnélküli) oculis carens;
- ne-pçĩ-s-ĩn (ne III pçin, sĩn : odáig mász) arreperere.
- nepe — nape (arc || facies etc.); nepeyu (fehércarcu Zb. 25/2) genas albas habens; nepenše v. napenše, nepetey' v. napetey', ne-ps (ne I B. psi szem-viz: könnyü) lacrima.
- ne-pse-j (p. s. sovár, sovárgó) avidus, cupidus; nepsej-in (ne III v. Int. psen . 1. eped, sovárog) appetere, concupiscere; ne-ptli-sĩ-n (id. ptlin, sĩn : oda-néz, jól megnéz) attente aspicere.
- ne-p'-c' (ne I B. p. p'c'ĩn facsar: hamis, csalfa) falsus: çih'at nep'c' (hamis tanu Ar. šehid) testis falsus; ne-p'ç'e, nep'ç'it pro nap'ce etc.
- ne-p'e-s (ne III oda, p'e hely p. sen, sĩn ül, helyébe ülő || vicarius, locum tenens) v. ane-nep'es.
- ne-p'q (ne I B. szem, arc, p'qĩ : 1. pofacsont 2. orrcsont 3. hegy-fok, kiálló szikla) 1. gena, os jugale 2. os nasi 3. promontorium, saxum: Nep'qĩm qebž'ej 'us-ç (Zb. 26/54. Hegyfokon tököcske ül, mi az? bĩž, emlő); nep'qĩ-pe (id. orr: előhegy, hegy-fok Zb. 25/8) promontorium; ne-r (id. det.) v. temipi'ago; neri-ne (id. szem-re szem: zsir-szemök) gutta pingvis: Nerine, neri-ne, nerine pçikut', qõže pçikut' qĩ-z-u-mito, o-s-tinqem (Zb. 26/54. Zsirkarika megszsirkarika, összesen 12, ha te nekem 12 falut nem adsz, neked nem adom, megfejtését, mi az? leps, húsleves); ne-rĩ-bye (id. loc. instr. p. bẽ-ye-n fel-kel: szemmel, arccal felfelé álló: személy) persona: n. bžĩ'ak'e ja-t-ĩr (a személy-számmal adják: fejadó) tributum capitis vel personale; nerĩbye-j

(Zb. 12/26. id. rossz: szerencsétlen személy) persona infelix; nerī-mī-tlay'ū (id. p. neg. tlay'un; látatlan) invisus: Nerīmī'tlay'ū satū jaç'qēm (Zb. 26/30. Látatlan vásárt nem csinálnak satū T. tat. eladás. Km.); nerī-p-tle (id. p. pten: látcső) telescopium.

ne-s (p. ne-sī-n oda-ér: ig, iglén) usque ad: qale-m nes (a várig, a városig) usque ad castrum, urbem; nes-go (id. ger. jól elrendezett-en) bene disposite; nesī-γ'a (id. n. v. elézés, siker, jó berendezés) successus, bona dispositio; nesī-γ-k'e (pro nesī-γ-u-k'e nes, nes-k'e); ne-sī-n (ne III: oda-ér, el-ér, kéz, fegyver, ütés; elég lesz) pertingere. pervenire, protendi: sufficere: ne-sīr-qēm (nem elég) non sufficit; ne-sī-ž'in (id. v. Int. oda, el-érkez-ik) advenire, pervenire: hune-m n. (haza érkezik) domum redire; ji anem dež ne-sīž (anyjához érkezik) redit ad matrem suam; nes-k'e (ger. id. -ig) usque ad: Psīž'-çh'a nes-k'e (a nagy-víz Kubán fejeig) usque ad flumen cubani; ne-t ned (tömlő, zsák) uter, saccus); ne-tle na-tle; net-ž'ej (ned dim. tömlöcske, zsákocska) uterculus, saccus, culeus parvus: Netž'ej lli-jiz (Zb. 26/63. Hússal tele tömlöcske, mi az? ž'γ'o, egér.)

ne-t'a pe (na-t'e, orr: a homlok eleje) pars anterior frontis.

ne-ua-sa-γ'a (s. ság, ség: ismeröss-ség, ismeretség) cognitio, familiaritas; ne-ua-se (ne I B. p. ua-se-n: ismerős) notus, familiaris: n. γo-ç'in (megismerttet valakivel) familiarem facere cum: n. γo-γ'u-n (megismerkedik) amicitiam inire cum.

ne-u-ž' (Ad. ne-uo, ne II né, nõ, 'u, uo ó, aug. 1. öreg

asszony 2. báb-asszony) 1. anus 2. obstetrix v, nī-wo-ž'.

ne-ú^z (ne I B. szembaj) malum oculorum.

ne-ú^ž, ne-ú^žk'e (ne III 'úž': után) post: abī ne'úž' (annak utána) postea: vīr ješīχu vā ne'úž' (az ökör fáradásig szántotta után) postquam bos usque ad defatigationem suam aravisset; ne-z (id. p. n. v. zen IV szel: vlminek szélye) margo.

ne-za-qo (ne I B. egy-,fél-szemű) cocles; ne-ze-blešā (id. p. perf. ze-b-le-še-n: bandsa, banzsa v. by'u-nžo) limus, strabo; ne-zīrχ'a (id. pro zerī-χ'e magára kanyaruló, szem-környék: halánték) tempora, crotaphi.

ne-z-mī-γ'a-s (n. v. negat. ne-γ'a-sīn: érintetlenül hagyás) actio silentio praetereundi.

ne-žan (ne I B. éles-szemű) lynceos oculos habens.

ne-že-gu-že-n (id. gu, že-n I szem derül, sziv derül: * vigad) laetari, gaudio exsultare.

ne-ž-īn (v. Int. ne-n)

ne-žī-sī-n (ne III že-n, žīn, sīn: odáig fut) eo accurrere; ne-ž'e-n (id. usan: el-megy) abire.

nit' (pro ne-ji-t'u: két szem) duo oculi.

nī I—III = ne I—III.

nī-'a (n. v. nī-'a-n, ne I 'a-n csinál: figyelő) attentio: Guž zī'ar ji-nī'a tetç (Zb. 26/33. A hibával bírónak figyelme azon van. Km.)

nība-b-le (nībe, p. be-n III le aug. gyomra vevős: nagybe lü) polyphagus; nība-ze (id. p. n. v. zen, szorul: gyomorszorulás) constipatio; nī-ba-že (id. p. n. v. žen: has-menés) diarrhoea; nī-be, nī-bbe (nī, ne I B. 2. űr, be, bő: 1. gyomor, has 2. mé-h cf. Kab. me, mī bogyó, gyümölcs χe hely) 1. venter, stomachus 2. uterus; nībe-by'o (Zb. 25/57 id. bő: nagy-hasu) ventrosus; nībe-f (id. p. fen, fin III

hasas, pohos) ventrosus: nibe-m (id. obl.) n. jizgo (jólakásig) usque ad satietatem; nibe-'uz (gyomorvész) cardiogmus.

nī-bγ'e-de-tledež-īn (nī III bγ'ade szaladoz: neki-szalad) currere versus.

nī-bγ'o (nī = ne I B. szeme bő: fürj) coturnix.

nī-bγ'u-rī (neki fekü-re: ódalt, mellé || ad latus): nīb-γ'urī-čež-īn (id. v. Int. čen III: melléfog, lovat) adjungere (equum); nībγ'urīγ'oatlh'a-n (id. γ'ot-līn, h'an: mellé-fekszik) accumbere.

1. nī-b-ž' (nī pro mī nem || non, p. b-ž'e-n 1. fel-süt: árnyék, a hol nem süt) umbra.

2. nībž', ne-bž' (n. v. nibe-ž'-en v. Int. nibe-n, nebe-n Jap. nobe-ru, neve-kedik: növés, életkor) 1. crescentia 2. aetas; nībž'e-γ'u (id. társ: 1. kortárs 2. felebarát) 1. socius ejusdem aetatis 2. propinquus: n. zeγoγ'un (megbarátkozik) amicitiam inire cum: n. γ'abzo (barátilag) amice, familiariter; nībž'eγ'u-γ'a (barátság, társaság) amicitia, societas; nībž'ere-j, nībž'irej (p. nībž'e-n aug. örökös, örök) aeternus.

nī-če-če-n (nī II čī amott fog: ott vadász) ibi venari; nī-čh'e-čī-h'a-n (id. čh'a, čī neki fejének. Zb. 12/47: neki-megy) adire versus; nīčh'e-čī-tlade-n (id. neki-szalad) accurrere; nī-čī-č'ī-n (id. ott csinál: ott rajta dolgozik) operam dare in; nī-č-k'u-n (id. čīn M. nyi-sz-ol v. γ'anīčk'u-n); nī-č'e-o-n (id. le-üt Zb. 12/45: oda-csap, érint, baγ'er lehelet) tangere (halitus); nī-de-k'i-n (id. oda-megy) adire, eo ire; nī-de-γ'otihè-n (id. ott penészedik) ibi mucescere; nīde-j-γ'ī-n (id. γ'en, γ'īn IV = ott széttép) ibi dilacerare; nī-de'u-n (oda-hallgat) arrectis auribus astare.

- nīge (psī-nī-ge p. nen, nīn III dim. mart, part) ripa.
 nī-go-pī-sku-k'-īn (Zb. 26/66 nī III go hozzá pī felé
 sen, sīn IV szel, szur, kun id. Int. csipkedi a má-
 sik felét) vellicare alterum latus; nīγ'οϕ v. neγ'οϕ.
 nī-γo-n (neki-hajt) adigere; nīγu v. neγu; nī-ku-n
 (neki-vág: merészel) audere; nīk'etlī-zek'o-n (ott
 utána járkál) assectari aliquem; nī-k'o-n (oda-
 megy) adire: sī-nī-b-de-k'onc (én veled oda-me-
 gyek) tecum ibo illuc; nī-k'otle-n (id. v. Int.):
 sī-n-o-k'otlenϕ (odamegyek hozzád) ibo ad te.
 nī-qo (p. n. v. nī III qo-n IV vág: 1. fél, felerész 2.
 dal, ódal) 1. dimidium, dimidia pars 2. pars, la-
 tus v. ϕe-, jitles-, tlenīqo etc. nīqo-qo-γ'u (Zb.
 25/20 s. γ'u társ: versenyjár, ellenfél) adversarius:
 nīqo-qu (p. s. ellenfél, ellenség) pars adversa, ini-
 micus; nīqo-qu-n (neki, felé: neki-vág, szembeszáll)
 aggredi aliquem, resistere; nīqu-aqo (pro nī-qo-
 ja-qo felét vágják: alkudozás) actio licendi, liceri.
 nī-n I—III v. nen I—III; nī-'o-šesīk'-īn (Zb. 12/21 ne,
 nī III, 'o, šesīn, k'īn: ellovagol) abequitare: nī-
 'ož' pro ne-'už'.
 nī-p (nī III pen, pīn cf. gu-p: oda-gyűlő M. nép; a
 mi köré gyűlnek: lobogó, zászló) vexillum.
 nīsa-ϕ'e (s. kicsi, új: menyasszony) sponsa, nurus:
 nī-se Ad. ne-se (nī, ne III neki, oda-szálló: 1.
 meny [a férj családjába menő] 2. a fivér neje) 1.
 nurus, sponsa 2. uxor fratris v. se-n II. nīse-γ'u
 (Zb. 25/30 id. társ: két fivér nejei) uxores duorum
 fratrum; nīse-tīn (id. adomány: nász-ajándék,
 női hozomány) donum nuptiale, paraphernalia.
 nī-s-γu (nī-ϕ-γu Zb. 12/44, 47, 48 nī, ne I B. n. v.
 ϕīn, sīn IV szem vágás-ig: pillanatra, azonnal)
 momento, statim.

nī-sīn (Zb. 21/157 syn. nesīn : odaér, megérkezik) attingere, advenire; nī-š (ne, nī III p. n. v. šen, šīn, oda-hozó : vendég-étel) cibus epularis; nī-ste (id. p. s-te-n v. Int. sen IV. szel, Szék. nyűszüt-ölő || dissecans v. le-nīste).

nī-šedībe (Zb. 21/172 pro mī-pçedej-be, e felsütő táj-ban : ma reggel) hodie mane.

nī-te-psi-ye-n (nī, ne III ott leszáll a lóról v. tep-sīn) ibi descendere de equo; nī-teth'a-n (Zb. 12/40 reá-tesz, reáad) superponere, addere; nī-tle-un (Zb. 21/213. esedez-ik) supplicare: sī-n-o-tleu (sī-nī-u-tleu én neked esedezem) supplico tibi.

nī-t'e (nī, ne II nagyon t'e, t'ī tő, alsó, csekély suff. dim. v. c'īkū-nīt'e, nte, nde).

nī-t'ī-s-h'e-ž-īn (nī, ne III t'īsī-n, v. Int. h'en : oda letül) considerare illuc.

nī-'už' v. ne-'už'.

nīva-f'a-mī-ç' (s. szén : kő-szén) carbo fossilis; nī-ve, nī-vve (pro mī-ve nem olvadó : kő) lapis; nīve-k'eç'-χ' (id. kicsike : kövecs, kavics, göröngy) glarea, gleba; nīve-tlap'e (id. drága : drága-kő) gemma, lapillus; nīvež (mīvež ... parittyá) funda; nīv-op'c'e (pro nīve 'u-p'c'e p. 'u-p'c'e-n, megpecez : az őv végére való kő) lapillus in extremitate cinguli.

nī-wo-ž' = ne-'u-ž'.

nī-zedī-ç'e-h'è n (nī együtt neki-megy, az erdőnek) adire aliquid una cum aliis; nī-zepi-tleç'e-h'e-n (v. tleç'en, h'en : letörül mindenfelől) delere undique; nī-zerī-'u-ç'e-n (egymásra bukkan) incidere, obviam fieri; nī-zešeh'-en (v. ze, šen, je-zešīn Zb. 12/41 : vmi mellett unatkozik) ibi taedescere.

- nī-že-be, nī-ž'e-be (nī pro mī, ez: ez éjjel) hac nocte.
- njī-h'â (pro nī-ji-h'â p. perf. h'a-n II) njih'â qih'â-m
χuatlχuâ (Zb. 12'26 jött-mentek, csavargók szü-
lötte) natus a vagabundis.
- nne, ne (szem | oculus) nnef etc. v. ne; nne-k'e, ne-
k'e (id. instr.) n. je-mī-p-t-lī-n (szemmel nem
pillantja: nem vesz tekintetbe) non considerare;
nne-m, nem (id. obl.) n. qī-f'eç' (látomány, tü-
net) visio, phaenomena; n. qīf'e-nen (szembe öt-
lik) conspicuum esse; n. zerī-qīf'eç' (szem-mér-
ték) iudicium oculorum.
- no (1. mendose pro ne, nī III et u, tu, tibi, te; sī-no-
k'otlenç hozzád megyek | ad te ibo 2. pro ne, nī
II, III. et o pron. 3. pers. me-no-χ' az, ő el-
vesz | ille perit pro ma ne-o-χ'u v. neχ'un)
- noba (pro nobe-a): n. qī-zdesī-m (e nap-á kiérve: a
mai napig, mostanig v. qī-desīn) usque ad ho-
diernum diem; nobe (Ad. nepe, nīpe pro ī, mī
nobe: e nap. M. nop, nap, no pro nī p. nen,
nīn I p. pe-n, pī-n I. pir, forr: e nap, mai nap,
ma) ho-die. NB. Significationem originalem vo-
cum nīpe et ma-χo (a hő — a nap) »sol, ignis,
dies« fuisse monstrat vox Japonica fi (sol, ignis,
dies); nobe-re-j (id. rá-járó: mai) hodiernus: n.
maχo (mai nap) dies hodiernus.
- n-re (pro nī-re); n-še (pro, m, im, mī obl. p. še-n,
eső, hiányzó | deficiens, Suff. priv.)

O

- I o (1. középre mutató néomás M. o, u o-da, u-gy Tam. u 2. 3. sz. névmás) 1. pron. dem. ad me dam distantiam v. so pro sī-o, u-o, do pro dī-o, fo pro fī-o 2. pron. 3. pers. vocalem praefixi verbalis annihilans: ço-ç'e (onnan esik = hiányzik) deest v. çī-ç'en; no-s (oda érkezik) pervenit v. nesin etc.
- II o (mendose pro u, hu pron. 2. pers.) o-s-'onç (Zb. 26/61 neked én mondandom) tibi ego dicam.
- III o (pro go Jap. ku, u cas. lat.- mutat.-adverbialis): k'on-o (k'ongo) žī-'a (kelni mondjad, m. hogy menjen) dic ut eat; sīmag-o ža-'a (betegnek mondják) infirmum esse dicunt.
- IV o (pro go. k'o format. fut. II-i): der-i dī-ç'eno-ç (Zb. 21/188 mi is csinálni fogunk) et nos facturi sumus.
- V. o (o, u, u-a I M. o-r, orr, or-j, or-om; ör-eg: elő-, ki-álló, magas, magasság | prominens, pars prominens, celsitudo) v. ogű, o-n, o-r, or-q, o-š' etc.
- oa (ua I, o V): oa-çh'a (két syn. hegy, domb, régi sirhalom, kurgán) mons, collis, tumulus antiquus.
- oan, oante-γ'o, oanten v. ua-n, uanten etc.
- oa-še (n. v. s. el-szállítás) transportatio; oa-šen (ua el: el-vised, szállit) transportare.
1. oate-n etc. v. ua-tin 2. oaten, oatežin v. 'oaten etc.
- oçh'iç (pro oaçh'a jiçī, három kurgán) tres tumuli antiqui.
- od-gine (Ad. udigine od p. 'odin hangzik | sonare

Kin. kin Jap. *kane* érc: csengettyü) tintinabulum;
odīn v. 'odīn, 'otīn; oeç v. ues.

o-g, o-gũ (o V magas, gu, ku kör Jap. ô-zora magas
ür: è-ge, ég) coelum: ogum jetlader (Zb. 25/64,
ho-gum égbe szaladó: égig érő) minans coelum
vel nubes.

oh! (oh!) o, heu, pro!

oji (woj Ad. wuaje pro ueve-j: rossz idő, vihar) pro-
cella.

on-deγ'u v. uendeγ'u.

o-r (o V det. v. uo-r. uorq: úr) dominus: nape sji
'aqēm jik'i sī-orqem (Zb. 29/39 becsületem nincs
és úr nem vagyok, ha . . .)

orde (Zb. 25/38) v. uarde.

ore (o III, re — gore, ger. adv.): Bzītlyuγ'er zī-çī-
ty'enom γ'i-ore ma-k'o, zī-çī-tlenom guf'-ore
ma-k'o (Zb. 26/6. A nő az élvezendőre sirva
megy, az elveszendőre örvendve Km. v. γ'īn,
guf'en).

ored etc. v. 'ored; orq v. uorq.

ose-ps (Zb. 25/92 ose, ues, õ-sz, hó, viz: dér) pruina.

o-šγ etc. v. uešγ' (esső || pluvia).

'O (őo)

I 'o (o V, u I M. ó Jap. ô, owo magnus, grandis).

II 'o (u, 'u, ue Igeirányító: 1. elé 2. elül-ről — el
praef. v. 1. prae-, pro- 2. a, ab) v. 'oγ'ũ, nī-'o-
šesik'īn.

III 'o (p. 'o-n III M. óv, öv: ó-l, pajta) stabulum.

IV 'o (p. n. v. 'o-n V) v. th'a-rī'o etc.

'oa-te-n ('ote-n v. Int. 'on V : mond, el-ki-mond) dicere, divulgare; 'oatežin (id. v. Int.) v. 'otežin.
 'oç-γ'ū (n. v. s. félre-beszélés) delirium; 'oç-γ'un
 (pro 'ož' p. 'ož'-in V, beszélős lesz, félre-beszél)
 aliena loqui v. qaγ'e'oçγ'un.

IV 'od-in (v. Int. 'on IV üt, pall) tundere, baculo caedere.

V 'od-in (v. Int. 'o-n V hangzik || sonare) v. od-gine.

'o-gû (At. 35 p. 'o-n IV k'o, k'u kelő, járó: cséplő) triturator.

1. 'o-γ'o (n. v. 'o-n IV ütő-kor: 1. cséplés, cséplés ideje 2. szena-verés, kaszálás, mēqu-'oγ'o) 1. tritura, tempus triturae 2. foenisicium.
2. 'o-γ'o (n. v. 'o-n V szólás || cantus galli) v. adaqe-'oγ'o.

'oγ'o-maze (oγ'o 1. hold, cséplés hava : Október) October; 'o-h'i-n ('on IV vesz v. zeγe-'oh'in.)

'o-γ'ü ('o II p. γ'u-n gyűn M. ű-gy, a mi elé-jő, Szék ügy, folyó: 1. ügy, baj, per, dolog eljárás 2. lényeg) 1. res, negotium, actio, opera, administratio 2. substantia: th'am ji-'oγ'ü (isten ügye: isten előtt kedves) id, quod deo gratum est; 'oγ'u-ç'ap'e (id. csináló hely: törvényszék, igazgatás) tribunal, iudicium; administratio; 'oγ'u-ç'e (id. csináló cf. ügy-ész; törvénybíró) iudex; 'oγ'u-ç'e-n (id. csinál: dolgozik, működik) operam dare, laborare, agere; 'oγ'ü mī-ç'en (id. neg. henyel) otari; 'oγ'uf' (id. f'i: jó ügy, jó cselekedet) res bona, benefactum; 'oγ'u-γe-f'e-zaγ'a (id. félrevetés: ügy-elhalasztás) dilatio rei; 'oγ'u-m (id. obl.): 'o. γetç (a dologhoz tartozik) ad rem pertinet; 'o. γojž'en (dologhoz kezd) aggredi ad operam; 'oγ'u-nša-γ'a (s. ság, ség: dologtalan-

ság) otium, inertia; 'ox'u-nše (id. nincs: tétlen) vacuus negotiis, iners; 'ox'unš-o (id. adv. tétlenül) otiose; 'ox'ü-r (id. det.) 'o. zī-γu (ügy-hajtó: ügy-vivő) actor, procurator: 'o. z-tetr (pro zī-tetir az ügyre tartozó: a dolog lényege) essentia rei; 'ox'u-šxo (id. nagy: fontos, érdekes ügy) res magni momenti; 'ox'ušxo-n (id. igésítve: érdekel) interest; 'ox'u-te (id. p. te-n, ti-n tar-t: ügy-nök, ügy-vivő. követ) agens, actor, legatus: 'ox'uter ja-tlerqem, t'ik'or ja-huk'irqem (26/19. A követet nem bántják, a közbenjárót nem ölik meg. Km.); 'ox'u-th'abžaç'e (végrehajtó, megbizott) executor, commissarius: nibe-ç'e'ubzer 'ox'uthabžaç'eç (Zb. 26/26. A gyomráért hizelgő végrehajtó t. i. szokott lenni. Km.)

'oj-in (v. Int. 'on IV üt | tundere, icere) v. de'ojin, qīde'oj n, tle'oj etc.

III 'o-n (ua-n III M. ó, óv, ó-l; ő-r, öv: övez | cingere) v. 'o III.

IV 'o-n (syn. ue-n, uo n, u-n: M. 1. o-r-t, ar-at T. tat. o-r-. or-aq 2. le-ő, lö 3. ő-r öl: 1. pattan, reped 2. üt, tör, csépel, tör, vág 2. mar, szur 3. üt vlkire, össze-vág) 1. dirumpi, displodi 2. tundere, ferire, deterere frumenta, secare 3. mordere, pungere 4. similem esse, congruere: h'am u-j-'ome naç'ej me-ç'u (Zb. 26/48. Ha az ebet ütöd, rosszabb lesz. Km.)

V 'o-n (uo-n szól, beszél, mond, énekel, kukorikol) sonare, dicere, loqui, canere, cantare (gallus); 'or-ed (uered, uored id. n. v. 'or, dim M. ord-it: dal, ének) cantus: 'ored-γ'o-hu (id. p. γ'ohun: dalos, énekes) cantor; 'ored-hu-ss, -'uss (id. p. s. dal-szerző) poeta lyricus; 'ored hu-ssin

(‘u-ssi-n id. el-zen-g: dalt szerez, megénekel) carmina modulari; ‘ored-iž’ (ősi dal) cantus antiquus; ‘orediž’-ke ‘aze (id. instr. mester At. 56. hő-s-dal-művész) cantus heroicis artificiose canens; ‘ored žī’a (id. n. v. s. dalolás, éneklés) cantatio; ‘ored žī-’a-n (dalol, énekel) cantare.

‘ote-n, ‘oate-n (id. v. Int. el-ki-mond) dicere, eloqui, divulgare; ‘otežī-γ’o (n. v. ‘otežīn: elbeszélés) enarratio; ‘otežīγ’uaf’e (id. f’e, f’ī vig: könnyen elbeszélhető) facile enarrabilis: nībem ji-laž’er ‘otežīγ’uaf’eç (Zb. 26/37, A gyomor [elmúlt éhségét] baját könnyű elbeszélni. Km.); ‘otež’-īn, ‘oatežīn (v. Int. ‘oten: mondogat, elbeszél) enarrare: uorq ji-ç’â ji-‘otež’qēm (Zb. 26/2. Az úr tettevel nem kérkedik. Km.)

‘o-t-īn (syn. ‘odīn, udīn v. Int. ‘on IV üt. tör, zuz, tilól) tundere, conterere; cannabim purgare v. ji-‘o-tīh’en.

‘o-ž-īn (v. Int. ‘on V M. ü-ze-n, i-zen: mondogat dicere) v. th’a-çī-’ožīn.

‘o-ž’-īn (v. Int. ‘on IV M. ű-z, f-űz, z-űz: üt, ver, visszaüt Zb. 26/17) tundere, ferire, repercutere v. qojh’el.

ô (Tam. ô? M.-e? Suff. interrogativum): huner ssâ-ô pere? (a ház elégett-e csakugyan?) num domus incendio deleta est?

‘ono (Zb. 29/50) v. uane.

P

I p (b I pro pe I fősegéd: ön, te, téged, neked, tőled stb. || eminentia tua: pron. 2-ae pers. tu, te, tibi, a te etc.); p-ç'e-r sīt ? (a te csináló mi: mit csinálsz?) quid facis; sī-p-so-guγ' (én benned bizom) fido tibi v. u, ue, uo.

II p (pro pe, pī III Igeirányító || praef. verbale).

III p (pro pe, fe, bő-r, külső nél-kül || in dialectis pro qè-m extra, sine, non): u-ç'eh'ana-p = u-ç'e-h'anqem (Zb. 26/61 nem éred utól) non assecuturus es.

pa (in compositione pro pe I—III).

pa'a (pe I fe-j, p. 'a-n álló, fejrevaló: főveg) pileus, tegumen capitis; pa'a-çi-qu-pχ' (id. süveg rá-huzó fa v. qun, pχ'a: sapka-tágító fa) forma lignea ad ampliandum pileum; pa'a-qupχ'a (id. fajankó) homo stupidus, truncus.

pa-b-ž'e (pe III felfelé bő-sarj cf. tla-bž'e: cserje, bozót, bokor) frutex, fruticetum, virgultum: Pabž'em χesir liγ'em qīχeχu, gum χetlir fadem qīχeχu (Zb. 26/35. A bokorban ült a láng hajtja ki, a szivben lévőt az ital hajtja ki. Km.)

pa-çaçen v. pe-çaçen: paçe'on v. peç'eon.

1. paç'e etc. v. pâç'e.

2. paç'e (rectius pa-çe, pe III p. çen IV fel-érő: előbbvaló, jobb, fadepaç'e) superior, melior.

pa-go (pe II nélkül: orratlan) naso carens: gegum pago qojk' (Zb. 26/22. Tréfából orratlan jó ki. Km. v. qīk'in).

pa-γa-çe (p. paγe-n aug. igen bü-sz-ke v. p-çe-n) superbus, inflatus, arrogans; paγaçe-go (id. adv.);

pa-γa-γ'a (s. ság, ség : büszkeség) superbia, arrogantia; **pa-γe** (p. **pa-γe-n** büszke) superbus, inflatus; **pa-γe-k'īn** (id. kel: büszkélked-ik) superbire; **pa-γe-k'ī-ž'īn** (id. v. Int.) **u-ze-pa-γek'īr q-o-pa-γek'īž'** (Zb. 26/20. A te előtte büszkélkedő előt-
ted fog büszkélkedni. Km.); **pa-γe-n** (pe III syn. **be-γe-n**, **be-γī-n** **po-ha-d**, **da-ga-d**: pöffeszked-ik, kevélykedik) superbire, se inflare v. **zīγ'a-pa-γen**.
pa-γī-m (pe II hangozva ger. **γen**, **γīn**: dunnyogó) qui de nare loquitur: **pa-γīngo psatlen** (dunnyogva beszél, dünnyög) de nare loqui.

pa-γja-γ'a = **pa-γa-γ'a**.

pa-γ'a (pe I ha, kor) **abī ji-pa-γ'a-m** (annak elő-há-
já-n: tavalyelőtt) ante annum elapsam.

pa-γ'o-pīze (**pa-γ'o** = **fa-γ'o** **fa-kó**, sárga buza, ga-
bona v. **pīze**: sárguló, érő gabona) frumentum
flavescens, maturescens.

pa-hu-l (**pe** = **be**, bő ütő tömeg, magna copia fe-
rientium globorum v. **šem-pahul**).

pa-γ'u-n v. **pe-γ'u-n**.

pa-ne, **pè-ne**, **ba-ne** v. **pena-çh'**.

pa-p-çe (n. v. s. orr-fuvás) emunctio; **pa-p-çe-n** (pe
II orr, busz, büsz, fú Zb. 25'2: orrát ki-fújja)
emungere.

pa-p'c'e (pe I p. pec-ez: vég hegyezve acuminatus v.
bž'īçh'a-pa-p'c'e); **pa-p'çe** (id. fe-j, fő, becs.
Hib **p-ç'e**: fejében, helyében, ért, mia-tt, számá-
ra) pro, propter: **abī p.** (annak fejében, azért)
propter ea: **γoγ'aγ'un p. ç'etle'un** (bocsánatért
esedezik) veniam precari. NB. Az adighe **pe-a** a
pe (fe-j) szó allativusa s a magyar **mia**, **miá-n**,
mia-tt társa.

pa-se (pe III p. n. v. **se-n** ér **k'a-se** ellentéte: régi)

pristinus; pase-m (id. obl.) p. çuγ'ō (ha-j-da-n [ha fe-jén = idő elején] régen) olim; pase-re-j (id. rájáró: előbbi, régi) anterior, pristinus; pase-uo (id. adv. go: régen, hajdan) olim, quondam; pa-šø (id. p. še-n visz: 1. vezető, vezér, főnök 2. kezdet) 1. ductor, dux, caput, praeses 2. principium.

pā-ç'e (pa-ç'e Ad. pa-a-če pro pa, pe II, ji-ce cf. nap'ç'e pro na-p'ce: ba-ju-c, ba-ju-sz, bajsz) mystax. NB. A M. ba-ju-c (Nase ihr Haar) = Kab. pa, pe, ji, ce, ci, a T. tat. bī-jī-k = Kab. pe, ji, ke; - -γu (ősz-bajszu) mystace cano; - -nše (bajusztalan) mystace carens; - -p'ij (id. p. p'ijin elé-nyúl: nagy-bajszu) mystace proeminente: 'Agū-neç' paç'e-p'ij (Zk. 26/6. Űres-kezű, nagy-bajszu. Km.); pāç'o (id. adv. o, go) p. 'utir šille-mīγ'ave-ç (Zb. 25/26. A mi bajusza van, olyan mint a nyers-selyem).

p-c'a-ne etc. v. p'c'ane; 1. p-c'e (p. n. v. p-c'e-n v. a-pc'e); 2. p-c'e v. p'-c'e 2. etc. 3. p-c'e, p-c'e-n v. p'c'e 3. etc.

p-c'e-n (p. III c'e-n II pe-cé-z: megnedvesít made-facere) v. te-ú-p-c'e-n, a-p-c'e.

p-c'ī, p-c'ī-n v. p'c'ī etc.

pça-bγ'u-gū (p-çe fő-szár fekü-köz Zb. 12/26: nyak-ódal) latus colli vel cervicis.

pça-dej-m-içk'e (pro pçe-dej-m 'už'k'e v. pçə-dej: holnap-után) perendie; p ç'a-f'e (Zb. 21/304 p-çī-fe p. p-çe-n, p-çī-n 1. felsüt. vve fő-z, sütő-főző: szakács) coquus v. pçef'a-p'e.

p-ça-γ'ō (p. p-çen IV fel-érő γ'ō hő, gő-z: fel-hő) nubes v. p-še, p-ša-γ'ō.

p-ça-m-p'e (pçe II obl. hely: nyak-gallér) collare.

p-ça-tle (p. p-çe-n IV fel-mér dolog: fölmérés) me-
tatio.

p-çâ (p. perf. p-çe-n, p-çin II Zb. 21/210 kifáradt, el-
csigázott) defatigatus.

1. p-çe (p. n. v. p-çe-n 1. fel-süt-t || candere) v. pçe-
dej, pçedīgiž' etc.

2. p-çe (pe I fő, szá-r, tartó: nyak) collum v. 'a-pçe,
ji-pçe, pçamp'e etc.

3. p-çe (id. magas, magasság || superior, altus, altitudo)
a-pçek'e (főlebb) altius, superius: ji-pçek'e (fel-
felé) sursum.

4. p-çe (pro p'çe, p'-ç'e.

p-çe-dej (pçe 1. fel-sütő táj v. nī-še-dejbe: hó-da,
holnap) cras; pçe-dīgiž', pçe-dīk'īž' (id. p. v. Int.
dī-gī-n, dī-k'-īn syn. te-gin, da-ga-n, tetőfelé kel,
fől-kel: 1. re-g [re-á-kelő] 2. hódá-kelve 3. reg-
geli ima) 1. tempus matutinum 2. cras mane 3.
precatio matutina; pçedīgiž'-ašye (id. ja-šye
esz-ik: reggeli) jentaculum; pçedīgiž'-īm (id. obl.
reggel) mane: p. šye-n (reggeliz) jentare; pçe-
dīgiž'-p-še-p-t-l (id. homály, p. p-t-līn fel-gyul,
pirul: haj-nal-pir [cf. Kor. hai, nal], pit mán-lat,
Kor. pit, pir, fény, hai-pit nap-fény) aurora; p-çe-
dīk'īž' = pçe-dī-giž'.

p-çe-dīq (pçe II fő-szár, tő-ke: nyak-tő,-csiga,-szirt)
cervix.

p-çe-fa-p'e (v. pçaf'e: konyha) culina.

p-çe-γ'ű (pçe II hu-r: nyakló, őrv, nyaklánc) lorum
colli, torques.

p-çe-j-in (v. Int. p-çe-n II mász || repere) v. de-pçejin.

pçe-kku (pçe II kö-z: nyak-szirt) cervix.

1. p-çe-n, p-çī-n (pe III çen I fel-süt: fénylik, izzó,

- forró lesz | lucere, candere, fervere) v. pçe 1. pçaf'e, γ'apçtin, pçtir etc.
2. p-çe-n, p-çĩ-n (id. çen, çĩn II 1. csu-sz, ku-sz, má-sz 2. csú-r, gyur, vacs-kol 3. csigáz) 1. repere 2. torquere, depsere, subigere 3. defatigare v. 1. depçejin, çĩ-γ'upçen, pçia 2. pçĩ. 'up'çe ç'epçh'an, γ'apçk'un, qa-pçĩh'en 3. pçĩ, γ'epçĩn etc.
3. p-çe-n, pçĩn (id. çen, çĩn III felé-ragad " adhaerere) v. k'erĩpçen.
4. p-çen, p-çĩn (id. çen, çĩn IV 1. föl-,be-ér 2. föl-, meg-mér " 1. attingere 2. commetiri) v. pça-γ'o, pçatle, gupçeyĩ'á, pçĩten, pçĩ, pçendiz etc.
5. p-çe-n, p-çĩn (syn. psen, pšen, id. çen, çĩn VM. po-sz-a, bu-sz, bũ-sz, pöc, pöcced: 1. fú 2. pöcced, pöffed) 1. flare 2. sufflari, tumescere: šem jisĩr šγum jopçe (Zb. 26/35. A tejnek égettje az aludt tejnek fúvója. Km.) v. bepçen, jepçen, pa-pçen, zem jepçe etc.
- pçendiz v. pçondiz; pçe-nše v. p'çenše.
- pçe-p'e v. pçamp'e; pçe-rĩ-tl (pçe II fő-szár, nyak. rá-düülö: szekér-rúd, a melyet a ló nyaka tart) temo: pçe-zerĩ-'ud (nyak-on ütés) ictus ad cervicem.
- pçe-ž-ĩn (v.Int. pçen 1. újra felhevit: lisztit fémét) purificare metallum.
1. p-çĩ (p. n. v. pçen, pçĩn 2. vacskoló, gyuró: tészta) massa farinae subacta: pçĩ b-heγ'ek'-ĩn (tészta-t puhogat, dagaszt) depsere.
2. pçĩ (p. pçen, pçĩn 4. fel-érö: úr, fejédelem) dominus, princeps, v. ji-pçĩr 3. pçĩ (tiz | decem) v. pç'ĩ.
- p-çĩ-a, pçĩá (p. perf. pçĩn 2. buvó, szállás, sátor, bódé) tugurium, tectum, tentorium.

p-çi-çao (pçi: fiatal herceg) *regulus*; **pçi-dade** (id. dede: öreg fejedelem) *princeps senex*.

pçi-go-re (ger. pçin II mászva) *rependo*.

pçi-γ'a, **pçi-γ'o** (pçi II ság. ség: uraság, fejedelemség, hatalom) *dominatio, principatus, potestas*; **pçi-hu-ne** (id. Zb. 26/16: fejedelmi lak) *palatium principis*; **pçi-hune-bže** (id. ajtó: fejedelmi udvar) *aula regia*; **pçi-qo** (úr, a férj apja, fi Zb. 21/186 sógor, a férj fivére, több nővér férjei egymás közt) *mariti frater, maritus sororis*.

p-çi-mī-γ'u-pçen-go (p. I te tu, fut. II negat. çī-γ'upçen, az, a mi eszedből nem csuszand: emlékezetes) *memorabilis*; **p-çi-mī-γ'u-pçež-go** (id. v. Int. p. et ger. f: jthetetlen) *exanimò non excidens. memorabilis*.

p-çi-n 1—5 v. pçen 1—5.

pçi-pγ'ũ (pçi 2. fióka, leány: király-, herceg-kisasszony) *virgo regia, filia regis vel principis*.

pçi-te-n (v. Int. pçi-n 4. v. qī-γo-pçiten.)

p-çit'in (v. Int. p-çi-n 1. tüzesedik, forrásba jő) *candere, fervere*; **pçit'ir** (id. p. cf. Szék. pezder-ked-ik: forró, tüzes, izzó) *fervens, candens*: **Zīγomšī'ar pçit'ir-a-fe-ç** (Zb. 26/22. A türelmetlen forrót iszik, v. je-fe-n. Km.): **pçit'ir γ'u-n** (forró, izzó, tüzes lesz) *candescere, fervescere*.

p-çi-tl' (pçi II úr t-lī dali, férfi 1. jobbagy 2. szolgálás) 1. *subditus, servus* 2. *servitus*: **Pçitl' γ'use γ'ure?** (Rabszolga kísérő társsá lesz-e? Km.); **pçitl'-çin** (id. csinál: rabszolgává tesz) *in servitutum redigere*.

p-çon-de (pçin 4. föl-mér, té-r, a meddig vmi ér: ig) *usque ad*: **žešpçonde** (éj-ig, estig) *usque ad noctem*; **p-çonde-γu** (id. ho, he, ig) *id. pçonde-r*

- Zb. 25/42 id. det. határ) limes, terminus; pçond-iz (id. jiz teleméret: mennyiség, csapat, csoport) quantitas, multitudo, turba, caterva v. a-pçendiz. p-çtīr etc. v. pçitīr; pç'açe-χ'ej v. p'ç'açe-χ'ej; p-ç'ant'e etc. v. p'ç'ant'e; p-ç'e v. p'çe; p-ç'e-γ'o-ale v. p'-çe-γ'u-a-lou (Zb. 25/21 etc.)
- p-ç'e-j (pro p-ç'i 10 X jji 8: nyolcvan) octoginta syn. t'oç'-ī-p'tl; p-ç'ej-re (id. sociat) p. zīre (81) octoginta unus.
- pç'ej-re-p-ç'īku-z-re (80 is 11 is: kilencven-egy) nonaginta unus; pç'ejre-pç'ī-re (id. 80 is 10 is: kilencven) nonaginta.
1. p-ç'en (pro pçen 1.)
  2. p-ç'e-n, pç'ī-n v. p'-ç'e-n 1.
  3. p-ç'e-n, pç'īn v. p'ç'en 2.
  4. p-ç'e-n, p-ç'ī-n (p'-çen, pe III, ç'en ç'īn IV: 1. foszt, nyes, irt, gyomlál 2. szurkál, vájkál) caedere, putare, runcare 2. fodicare, v. 'upç'īk'īn, 'u-k'e-pç'īn etc.
- p-ç'engo-qēm (p. I, te || tu, fut. II negat. ç'en III. nem fogod tudni || nesciturus es) temam-īr p. (a valószínűt nem tudhatod: kétséges, temām Ar. det.) incertus, dubiosus; p-ç'engo-r (id. p. fut. ç'e-n csinál det. az, a mit csinálni fogsz || id, quod facturus es) p. u-mī-ç'en (csinálándó nem tudod: ingadoz, haboz) haesitare, fluctuare; p-ç'en-χode (id. ç'en III tudandóhoz hasonló: elképzelhető) imaginabilis, cogitabilis; p-ç'e-nše v. p'çe-nše.
- p-ç'e-p-ç'īn (pç'en 4. dupl. piz-piz: pizkál || fodicare v. χepç'epç'īh'en).
- p-ç'ī, p'-ç'ī (Tüb. b-žū plures == ambae manus: tíz) decem. NB. Una manus == 5, ambae manus == 10: manus Kab. šī (ç'ī) Kin. šeu Kor. so-n Jap.

e, ye, yu-bi, te, se, su (suru); ambo, par: Kor. tu Kab. t'u, t'o Kin. Jap. tui (tsui) rli, li Jap. ni T. tat. tu (tö-r-t = Kab. t'u-rī-t'u 2 X 2): 10 Kab. p'-ç'ī (be plures manus) Tüb. b-žū, T. tat. pī-š (mī-š cf. Tam. mi-di) Kin. ši-p (ši') Jap. to-o (Kab. t'o + Kab. ī, 'u manus) M. ti-z T. tat. tu-z (o-tuz, Kab. t'u 2. Kor. so-n manus), Kor. ye-l (Jap. ye manus Kin. li 2.) Man. žū-wan (žū Jap. tsui 2. wan M. van Vogul pan = sanscrit pani manus). In compositione manus stat pro ambabus manibus: Kab. ç'ī pro p-ç'ī, Tüb. žū pro bžū, Kin. ši pro š'p, Jap. so (Kor. so-n) = M. sz, c in hú-sz (2 X 10) ki-len-c (ig-ten-len 10).

p-ç'ī-k'u-by'ü (pç'ī 10 p. k'u-n kelő, muló, kilenc: tiz-enkilenc) undeviginti; - -k'u-bl (id. b-lī 7. tizenhét) septemdecim; - -k'u-ç (id. çç'ī 3: tizenhárom) tredecim; - -k'u'χ' (id. χ'ī 6: tizenhat) sedecim; - -k'uj (id. jji 8: tizennyolc) octodecim; - -k'u-ptl (id. p-t-l'ī 2 X 2: tizen-négy) quatuordecim; - -k'ut' (id. t'u 2: tizenkettő) duodecim; - -k'utχ'ü (id. tχ'u 5: tizenöt) quindecim; - -k'u-z (id. zzī 1: tizenegy) undecim.

p-ç'ī-n 1—4 v. p'ç'e-n, p'ç'īn 1—4.

p-ç'īra-χ'īçre (pç'ī 10 is 60 is: hetven) septaginta syn. t'oç'īç-re-pç'īre.

p-ç'ondiz (pro pçondiz).

I pe, pī (1. előrés, fe, fő 2. vé-g, hegy 3. fél, ódal)
1. pars anterior, caput 2. pars extrema, cacumen
3. latus v. 'a-pe, ja-pe, a-pe, ji-pe etc.

II pe, ppe (id. Kin. pi M. pi-sze: orr) nasus v. na-pe, ne pe, pa-go.

III pe, pī, p (id. lgeirányító: 1. fe-l, felette 2. felé,

belé, mellé, szembe, végig 3. végén. mellett 4. felülről, végeről, mellül M. be, bi, pe, pi, fe, fi etc.) Praef. verbale 1. sursum. valde 2. ad, intro adversus, usque ad 3. apud 4. desuper, ab, de etc.

IV pe (p. n. v. pen, p̄n IV v. sa-be.

pe-b-la-γ'a (pe III p. blaγ'an: egészen közeledő) appropinquans: p. γ'u-n (közeledik, felétart) appropinquare; pe-blaγ'-o (id. ger. adv. mellé, mellett jó-közel) ad, prope: ps̄m p. (a viz mellett) prope fluvium.

pe-bzij (pe II orr. beszélés Zb. 12/45: orr-lik) naris.

pe-bž (p. n. v. s. megszámitás) numeratio: hužim jipebž-ç (Zb. 25/64 annyi, mint a fűszál) innumabilis ut herba prati; pe-bž-īn (pe III: megszámlál) numerare; pe-bž' (id. p. bž'en, bž'īn 4. nagyon szuró; valde pungens: fű neve Zb. 26/71) nomen herbae; pe-çaçe (n. v. s. vesződés, hűhő) molestia; peçaçe-n, pa-çaçe-n (pe I sus-og, zug a fő: vesződik, hiába nyugtalankodik) vexari, in vanum se inquietare; peçaçerej (id. p. aug. vesződő, hiába nyugtalankodó) se in vanum crucians, inquietans; pe-çe-'o-n (fel-el-lök, ne'apek'e homlokával Zb. 12/9) protrudere; pe-çi-n (pe III çen çin IV 1. föl-ér 2. hozzá-mér, becs-ül, tart) 1. adaequare aliquem; 2. comparare cum. existimare: šī çis nart s-peçâ-j (Zb. 12/26. lovat ülő hössel is fölérék én); zī h'a sī-p-a-mī-ço (Zb. 25/3, 42 egy ebnek engem ők nem véve: kutyába sem véve engem); pe-çe-γo-n, pī-ç'eγo-n (id. elé-, kézre-kerül) incidere in manus. extare: pe-goçen (pe III goçe-n v. goaçe (igen erőlködik: gazdálkodik) rei rusticae operam dare: Uor-

qīnīm u-j-mī-çe-me, pegočenīm de-γ'a-ze (Zb. 26/3. Ha az uraskodást nem éred, fordulj a gazdálkodáshoz. Km.); pe-gun (pe belé qu-n IV veder) hydria; pe-γ'e-tle-ç-īn (Zb. 12/41 v. caus. tle-ž-īn, tle-n: félre-lök) amovere (lapidem).

pe-γ'uane (pe II orrlik) naris.

pe-γ'une-γ'u (p. s. tőszomszéd) contiguus, finitimus: p. zi-mič'īn (visszavonul) in solitudine vivere; peγ'uneγ'u-n (pe III γ'uneγ'u igésítve: tőszomszédos, határos) contiguum, finitimum esse; pe-h'an, pe-h'ē-n (Zb. 26/16 pe III felé, be: belémegy) intrare; pe-h'īn, pī-he-n (feléje visz) afferre: γ'ate p-a-h'āqēm (Zb. 21/234, ügyet sem vetének reá γ'ate pro Ar. γ'atir) non conspexerunt; pe-γ'ū (pe III egészen p. γ'un, égő, kormos: fekete ló) equus ater; pe-γ'u-n (pe III elé-gyün: erőlködik, erejét feszíti) vires intendere v. zepeγ'ū; pe-jž'a-ž'e-n (v. Int. pe-j-ž'e-n feléje osan: találkozik, szándékosan) obviam ire cf. 'u-ç'e-n; pe-j-ž'e-n (pe III je-ž'en: elébe megy, találkozik szándékosan) obviam ire; pejž'-o (id. adv. ger.)

pe-ku-p'e (a gu-p Ad. kupe gyűlés, p'e hely összehányása Zb. 25/43: gyűl-hely) locus conveniendi.

1. pe-qu-ž'-īn (pe III felé v. Int. qu-n huz, nyujt felé-nyujt, ellát vlmivel, kielégít Zb. 25/44) praebere, suppeditare, sufficere: 2. pe-qu-ž'-īn (id. v. Int. qu-n üt. Zb. 26/7: felé-gyakogat) ictus in coitu reddere v. qequn.

pe-mī-n (pe orr, men v. je-pe-mīn).

pe-mī-žīž-o (adv. negat. pežīže: közel) prope, non procul: ader qom pemīžīžo çitç (B. Erckert 253. az atya a fiuhoz közel áll) pater stat prope filium.

- I pe-n, pī-n (M. pe r, pi-r, po-r, pergel, per-nye, per-
zsel, pir-os; gyo-pon, no-p, nap: gyul, tüzül
accendi, flammari) v. dep, penk'in, zego-pīn,
pīrip etc.
- II pe-n, pī-n (syn. ben, hīn II 1. fé-r, men, mozog 2.
fon, forgat, burkol: M. pon-gyol, bony-ol, pónyál,
pőnyeg etc. || 1. moveri, ire 2. volvere, obvolvere.
velare) v. çh'apen, gua-pe, ç'ep, çh'a-pīnç'e,
xo-pen etc.
- III pe-n, pīn (syn. ben. bīn III 1. vesz, szed fog 2.
tart || 1. sumere, colligere, capere 2. tenere v. p'en,
p'in III) v. çepīn, çipīn etc.
- IV pe-n, pī-n (1. pro p'e-n, p'i-n IV 2. vág, végez
2. secare, finire v. auxiliare perfectionem deno-
tans) v. γ'az'epen, jifipen, jisipen, jiqumpik'in,
çek'iz'ik'ipen, uçipen etc.
- pena-çh' (pene, pane, bane, çh'a. Zb. 26/67: a tövis
hegye) acumen spinae.
- pe-n-c'i-v (pe II orr m obl. c'i-v: sza-r-vájó: ormány,
az állat orra) rostrum.
- pe-ne-sī-n (pe I első Zb. 25/42: elsőnek ér oda) pri-
mus pervenire.
- pen-k'in (v. Int. pen I forr: fel-fortyan) inflammari.
- pe-nše (pe II orratlan) naso carens.
- pe-pis (pe I vég, be-szelő: hegy || acumen, mucro v.
g'ate-pepis).
- pe-psatle-n (pe III: 1. ellen-beszél, megcáfol 2. okos-
kodik, bírálgat) 1. contradicere, confutare 2. ra-
tiocinari.
- pe-p'-c'-in (pe I vég, pec-ez, pöcsö-z: hegy-ez || acu-
minare v. u-p.); pe-re (id. vég-re: val-jon?) an,
num?: huner ssâ-ô pere? (valjon a ház el-ége-e?)
num domus incendio conflagravit-ne?

pe-rī (pe I. 1. előre 2. félre 3. végre, át ¶ 1. primus, primo 2. ad latus, seorsum 3. trans): - -γ'ahud-īn (Zb. 25/34: át-lő) trajicere globulo sclopeti; - -k'i-n (id. kel: félre-áll, dolog elül) se subtrahere labori; - -p-t-līn (id. Zb. 25/20: át-tekint) perspicere, perlustrare; - -šī-n (id. el-von, a dologtól) abstrahere a labore; - tlyu (id. szülő, születő: első-szülött) primogenitus; - -^uve-n (id. ^uvi-'an: ódalt, élére áll) in extremitate stare v. depšû.

pe-s (p. s. ör) custos; **pe-se-n**, **pe-sī-n** (pe III 1. mellette ül, örködik 2. fityeg a végén) 1. assidere, custodire 2. de extrema parte dependere; **pe-sku-n** v. **pīs-ku-n**.

pe-šin (pe II orr csunyaság: takony) mucus.

pet (p. s. még . . . is) etiam: **Vi-γ'ašγe-re pet pγ'a qeše** (Zb. 26/46. Még a hizó ökör is fát hord. Km.) Etiam bos saginatus lignum vehit; **pe-tī-n** (pe III végig tart: folytat) continuare: **k'o-petm-ik' naγ'ej me-γ'u** (kelést folytatva is: hova tovább, annál rosszabb lesz) quo plus res procedit, tanto pejor fit); **ži-p'a-petm-i šk'e qe-tly'u** (Zb. 26/47. Bár mennyit beszélsz is még is csak ünőt borjuzik. Km.)

pe-tlay'u-n (pe I először lát) prima vice videre: **Pčī zī-čī-petlay'um th'a f'cuç'** (Zb. 26/2. A fejedelem az őt először látónak istennek látszik. Km. f'e-ç'in); **pe-tle-čī-n** (id. tul, túl ér, vág: végez vki-vel) transigere cum.

pe-tleç' (pe II orr, p. tleç'in dörzsöl: zsebkendő) mucinum.

pe-tlh'a-n (pe III dülni hagy Zb. 26/26: reárok, ráfog) imponere, attribuere alicui culpam.

pe-tlyo-n, -tlyu-n (pe először szül) primum partum edere: h'abz zi-çipetlyo-m zineç' qimĩtlyume fĩ me-ç'ũ (Zb. 26/76. Az eb az ő először kölykeztében ha egynél többet nem kölykezik, az jó lesz. nh.): petlyu (id. p. 26/77. első-szülött) primogenitus.

pet-re (ger. pet syn. pet, -repet: h'ajuan petre még az állat is . . . etiam animal . . . Zb. 26/44).

pe-t'ĩ-ne (pe II orr, fitos orr) nasus repandus: Rež'it' pet'ĩne (Zb. 26/60. Két rajta csuszó fitos orru, mi az? až'e, szán).

pe-uante (pe I fő p. uanten fordít, anya-csavar) cochleae matrix (Gall. écrou).

pe-ú-bĩ-d-ĩn (pe III fel-,el-meg-tart; megakadályoz. Zb. 29/48) impedire; pe-úv-o (id. ger. úven pro úvĩ'a-n áll: szembe, ellen) adversus, contra.

pe-ve-j (pe II orr piszkos-orru: őz) cervus capreolus. pe-z, pežĩm etc. v. pež.

pe-z-ú-bĩd (p. n. v. peúbidĩn); pezubĩd çĩmĩ'ago (akadály ott nem állva: határtalan) infinitus.

1. pe-ž, pe-ž', pe-z (p. pežĩn 3. M. bi-z, biz-ony stb. bizonyos, igaz v. jeç'az-ĩn, hũ, becsületes) certus verus, fidelis, honestus: pežç'unç (igaz lesz: minden bizonynyal) vere, certe; c'ĩçũ pež (derék ember) homo probus; 2. pež, pez (id. n. v. igazság, valóság, bizalom) verum, veritas, fides: pežçetgo (megbízható) fide dignus; 3. pež, pež' (id. adv. bezzeg, persze) sane, vere; pež-ç, pež'-ç (a biz a!) ita est, sane; pež-dĩde (id. aug. egészen bizonyos) certissimus; pežen v. pežĩn; pež-go (id. adv. igazán, valóban) revera, certe; pež-ĩ-ç'a (igazságosság, becsületesség) ver-

ritas, justitia, honestas, v. *ji-pežĩγ'ar*; *pež-ĩm*, *pez-ĩm* (id. obl.) p. *jezĩγ'açh'* (bizony hasonlítója: valószínű) verosimilis.

pe-ž-ĩn I—IV (v. Int. pen I—IV)

1. *pe-žĩ-n*, *pĩ-žĩ-n* (pe III fel žen serked, csordul M. *pe-zs-eg*; *pezs-dül*, csurog, foly) fluere, defluere, delabi: *tlĩpsĩr pežo* (Zb. 21/184 vérpatak csurogva) rivus sanguis fluendo . . .
2. *pe-žĩ-n*, *pe-zĩ-n* (pe III fel, igen, erõsen žen, žĩn pro zen, zĩn III tart: biztos, hũ) certum, verum esse, v. *pež*, *pezĩm*, *γ'apezĩn* cf. *f'eçĩn*; *pež-ĩ-p'e* (id. p. hely: bizalom, hũség, õszinteség) certitudo, fides, fidelitas, sinceritas v. *jipežĩp'e*.

pe-žĩža-γ'a (s. ság, ség: jó messzeség, távolság) longinquitas, distantia; *pežĩže* (p. *pežĩžen*: mesze, távoli) longinquus, distans: p. *ç'ĩn* (eltávolít) amovere, remotum reddere; *pežĩže-go* (id. ger. adv. messzire) procul; *pe-žĩ-že-n* (pe III igen v. Int. žen, žĩn usan, jól megfutamodik: eltávozik) abire, discedere procul; *pežĩžo* = *pežĩžago*: p. *çitĩ-n* távol áll, van) distare, procul esse.

pež-k'e (pež 2. instr.) p. *k'etli-zek'o* (hũ követõ, oda adó) devotus, certus; *pež-o*, *pež-go* (ger. adv. *pežĩn* 2. bizony, valóban, tényleg) vere, sane, profecto; *pež'* etc. v. *pež*; *pež'en* (Zb. 21/170) = *pejž'en*.

p-h'a, **p-γ'a** (pe III fel-felé p. *h'a-n* II *há-g*: 1. fa, élõfa 2. tüzifa 3. fából való) 1. arbor 2. lignum 3. ligneus; *p-h'a-çh'a-m-ĩ-çh'a* (fa-cikán cika: gyümõ-cs dim. gyümõ, l-ezve gyümõlcs) fuctus arboris; *ph'açh'amĩçh'a-nse* (gyümõlcsstelen) infructuosus; *ph'a-h'zš* (id. *γ'aš*, gacs, hajtott: szita tkp. annak hajtott kérge) cribrum pro farina.

pχ'a (pro pχi + ja II.)

pχ'a-še- (s. p. še-n II csűr; kidüledt-faru, ház) tergo proclinato (domus); 1. p-χe, p-χ'e (pe I. dim. vé-g: fa-r) pars posterior, nates, 2. pχe (p. n. v. p-χe-n : bog, bög, kötő, kötés) nodatio, ligatura v. bχirīpχ; pχe-ç' (pχe I. ç'e segg, alj: far, far-csik) pars posterior, nates; pχe-h'am-bīt'-o (id. b-γ'a fekü || latius obl. ger. pī-t'-in premere): p. q-ri-γ'a-oç (Zb. 12/10 far-fekét nyomva ejti, seggre ejti) in podicem vel clunes cadere facit (qī-rī-je-γ'a-u-n).

1. p-χe-n, p-χi-n, p-χī-n (pě III felé, hozzá, χen, χīn III M. bog, bög, bé-ke, békó Tam. vikku-, Mon. bo-γo-: köt, beköt, akaszt, bilincsel, gombol) ligare, nodare, vincire, alligare, globulis jungere, v. jepχen etc.

2. pχen, pχīn (id. fel, pro χ'en, χīn IV horzsol v. cī-pχ).

pχe-ša-k'o (pχe I. p. šen II p. k'o-n II Zb. 25 59, farát vonva járó: csunya-járásu ló) equus deformiter incedens.

p-χi (pī I vég + χe hezzá, ig + ji vég-e-ig: végig. belé, át || praef. v. per, trans): - b-rī-u-k-in (id. be-ró, kel : át-fur) perforare; - -χī-n (belé-vág) incidere, insecure; - -χu-n (be-süpped mocsárba) immergi (in paludem); - -k'-in (1. belé-megy a föltételbe, megadja magát 2. belé-megy, át-jár szél, hideg) 1. se dedere 2. intrare, penetrare, (frigus, ventus) v. zepχik'; - -pī-gi-k'-in (id. v. Int. pīge-n bök: át-bök,-dőf,-szur) perfodere, transfodere.

pχi-r (n. v. pχen, pχi-n det. a bog: kéve) merges, manipulus v. pχīr.

- p̄xi-ri-k' (n. v. s.) p. zi'a (behatása van; befolyással bíró) vim habere, valere apud; p̄xi-ri-k'i-n (p̄xi, ri-k'in rá-kel: végére jár, behat, megért) mente penetrare, percipere; p̄xi-ri-mī-k' (id. p. negat. lehetetlen) impossibilis; p̄xi-ž-go (p̄xi, ger. žen, žin szel. vág: át és át) in transversum.
- p-χī = p̄xi (végig, át || per. trans): - -γ'a-k' (n. v. s. vég-eladás) venditio totalis; - -γ'a-k'-in (végig hagy kelni: végeladást csinál, tulad vlmin) vendendo se liberare a tota sua merce; - -k'i-n (elér, utólér vlmit) contingere, consequi, adipisci v. zī-p̄ximīk'.
- p̄xīn = p̄xen, p̄xin: p̄xīr (id. n. v. det. M. bo-k-or: köteg, csomag, nyaláb) fascis, manipulus, sarcina.
- p̄xī-šī-ji-k'-in (p̄xī v. Int. šī-jin át-dug kezét vlmin) perserere manum; - -ud-in (át-üt, át-szur) trajicere, transfodere; - -'u-p'ç'ī-k'-in (id. v. Int. 'up'ç'īn: át-vág) persecare: Taž'-bzagem çiguγ'o ji-ç'h'a p̄x'a'up'ç'īk'âç (Zb. 26/7. A rossz sisakban bizott, de fejét átvágták. Km.); - -že-qī-k'in (id. + agyar vágva kel v. ža-qen: át-harap, át-rág) perrodere, morsu dividere.
- p-γo, p-γu (p. 2. pers. te || tu + γo, γu: 1. hozzád, neked 2. tőled || 1. tibi 2. a te): p-γo-d-γ'otīnç (neked, számodra találándunk || tibi inveniēmus Zb. 12/26); p̄γu-a-mī-çeγo (Zb. 26/44 tőled meg nem veszik || a te non emunt); p̄γo-mī-h'o (ib. neked nem hordó: nem bírod el || tu ferre non potes); p̄γo-mī-γ'anç' (id. p. neg. γ'anç'in telhetetlen) insatiabilis; p-γo-mī-šek'-in (id. neg. šek'in, šen: elviselhetetlen, türhethetlen) non ferendus, intolerabilis; p̄γo-mī-tlīte (id. p. neg. tlī-te-n: meg nem számítható) innumerabilis;

pyu-mi-udin (id. neg. udin : sérthetetlen, sebezhetetlen) invulnerabilis; -zeye-mi-çik' (id. p. neg. zeyeç'ik'in : érthetetlen) non intelligibilis; pyu-zeye-mi-yaç'ik'ingo (id. p. fut. neg. formae caus. meg nem magyarázható) inexplicabilis.

p-ç'a, p-h'a (fa, fából való) arbor, lignum, ligneus):
 -`a-b-ž'ane (fa-köröm: gereblye) rastrum; -'açe, pç'e-açe (fa esz-köz: eke) aratrum; -'açe-tl (id. t-lī, dali, férfi: szántó) arator; -ble (fa-fél Zb. 25/77: gyaloghintó, hord-szék) lectica v. ši-pç'able; -çh'amīçh'a etc. v. ph'açh'amīçh'a; -ç-t'ragū (id. çī-t'ir oda-gyuró, dim. fa-dugó, fa-szádló) obturamentum ligneum; -ç'e (p. s. ács, asztalos) faber tignarius, lignarius; -ç'e-n (fából csinál: ács-ol, épít) fabricare; -ffe (id. bő-r: fa-héj, fa-háncs, fa-kéreg) cortex, liber arboris; pç'a-ç' (p. s. fü-rész) serra; -ç'i-n (fát her-del: fűrész) serra secare; -ç'oj (id. çu hószinü, fehér, p. jin nővő: nyir-fa) betula; -ç'oj-mez (nyir-erdő) betuletum; -ç'ü (p. ç'u-n hor-zsol: fa-reszelő) lima, scobina ad limandum lignum; -ji-ze (id. vetése: sorsvetés) sortitio pç'a'jizem q-jo-k' (a sors szerint kijő) sortito obtingere v. qik'in; -kumile (id. köz-ön-test Zb. 26/56: fa-bél) medulla arboris; -qo-ç'ij (fa-szilak, forgács) assula, schidia: v. ç'eç'apçtin; -qute (favágó) ligniseca.

pç'a-m (id. m obl.): -b-ç'u (id. fekü, ódal: fa-lap, deszka) tabula, asser, eris; -pe (id. favég, fark) pars extrema ligni: Jiper diçe-ç, ji-k'er pç'ampe-ç (Zb. 26/58. Orra arany, farka favég, mi az? pç'eçak'e tüzes üszök.)

pç'ank'i (n. v. s. kaparéék, szemét) quisquiliae, purgamen.

p-χ'an-k'-in (pe III v. Int. χ'a-n IV: va-ka-r, el-kapar, seper, tisztit) radere, scopis verrere, purgare.

pχ'a-p-šine (fa fel-si-ró: hegedü, hedegü) fides, ium.

p-χ'a-r (pχe det. a far: az utócsapat) agmen novissimum.

pχ'a-še (pχ'a fa p. šen; fa-szállító Zb. 29/35) vector lignorum; -šiqü (kéz-huzó: kar-fa) adminiculum scalae, pontis; -tle-daqe (Zb. 26/56 fa-alap) fulcimentum ligneum; -uo-z-dīγ'a (fa-gyertya, fenyőszálka) taeda pro lucerna; -vaqe, pχ'e-vaqe (id. bakka-ncs: 1. fa-cipő 2. fa-láb, lábka Szék.) 1. calopodium 2. grallae; -zayo (id. sik: vonalzó-fa) regula lignea.

1. pχ'e == pχ'a, ph'a 2. pχ'e (Zb. 25/59) etc. v. pχe; 3. pχ'e (p. pχ'e-n 2. köteles, tartozó) obligatus, aliquid facere debens: ffe abī γo-v-mī-č'a-pχ'e zzi čī'aqem (Zb. 21/233 ti annak meg nem csinálni köteles egy nincs - annak: mindent meg kell tennetek).

pχ'e-aç (Zb. 26/60) == pχ'a-'açe; -'ap'tle (fa ölelés Zb. 26/55: ölnyi fa, fa-nyaláb) fascia ligni; -de-k'e-ž', -deqež' (Zb. 21/154: nagy fa-tőke) truncus magnus; -h'an-ž (id. n. v. h'en, h'in, aug. egy jó nyalábfa) magna sarcina ligni; -la-s-k'e (fa-szilak) assula: P'astepsim pχ'elask'e γeγo-me p-šy'ž'-χ'urqem (Zb. 26/73. Ha a kásaételbe faszilak esik, nem lehet azt megenned. nh.); pχ'em-γ'u (Zb. 26/55) == pχ'ambγ'u.

1. p-χ'e-n (pe III hin-t: fek-tet, terit = sternere v. tepχ'en).
2. p-χ'e-n == p-χe-n (bogoz, bögzöz, passive; köteles, tartozik) debere, obligatum esse: u-s-c'īγu-pχ'ent (Zb. 12/12 téged ismernem kellett volna | te noscere debuissim).

px'enk'i - px'an'k'i (söpredék, szemét) purgamenta:
žeš γ'uaō px'enk'i j-u-mi-ž (Zb. 26/72. Ha éj
lett, a szemetet ne vesd ki. nh.)

px'e-šak'o v. pyešak'o.

px'e-ža-k'e (px'e fa p. žen I dim. üsz-ök, üsz-k) tor-
ris; px'e-veqe v. px'a-vaqe.

p-γ'ī (pe I vég, hegy dim. hegyecske: murok-répa)
daucus; p-γ'ī-h' (pxe vég p. h'en, h'in végén
hordó: váll-rúd, a melynek két végén függ a te-
her) pertica ad duas sarcinas portandas.

px'o-ante, px'u-ante (Ad. px'a-nte, px'a fa, nat, net
neki-, belétömő: láda, szekrény) arca, cista, scri-
nium; - -c'ikū (id. dim. ládika, doboz) cistel-
la, capsula; - -detl (id. p. detlīn benne dül, lá-
dában heverő - - női hozomány) dos, parapher-
nalia.

px'oate-n, px'o-t-īn, px'uate-n (v. Int, px'on 3. felé-
kapkod, el-kapkod árut) arripere; coemere.

1. p-γ'o-n (pe III γ'on II felé-kanyarodik ' adverti) v.
č'e-px'on etc.
2. p-γ'o-n (id. γ'on II karamit, fordit: ta-kar ob-vol-
vere) v. te-px'on, 'u-px'on etc.
3. p-γ'o-n (id. γ'on III kap: felé-kap, meg-ragad, hoz-
zá-nyul) capere, prehendere v. px'oaten, jepx'on
etc.
4. p-γ'o-n (id. γ'on IV. hor-zs-ol: vakar, dörzsöl te-
rere v. 'ar-px'or-īn)

px'o-t-īn etc. v. px'oaten, qī-px'otīn.

p-γ'u, p'γ'u (pe' pī I vég, fark, γ'u, γu dim. cf. tehén-
fark = borju, vég, utó, utód: fi cf. Ad. cī-pe,
c'ī-ffe föld-fi = ember: 1. le-ány 2. vminek ki-
csije, M. fi-ók pro fi-kó) 1. filia 2. diminutivum
alicujus rei v. še-px'ū, šī-px'u.

px'uate v. px'oante, px'uatē, px'oatē etc.

px'urī-tl'χu (px'u, ról, születő Zb. 26/11: unoka leány után) nepos a parte filiae.

I pi (pro pe II orr + ji ante numeralia: piç, piç pit', tres, sex, duo nasi)

II pi -- pe III: pi-h'a-n (behág, bele-megy inire) zī-gor çh'a baz pih'a-n (vlmi fölött fogad Ar. bahs) pignore contendere; pi-s (p. pi-sī-n be-szel: be-szuró || infigans v. pepis.

pī I—III == pe I—III.

pī-'a v. pa'a.

pī-'a-n (pī, pe III áll syn. vī-'an | stare v. tepī'an); pī-bzī-n (id. be-szel: 1. átszel 2. bemetsz) 1. persecare 2. incisiones facere; pī-çī-t (p. n. v. s. 1. megfelelő 2. a vétel és eladás viszonya) 1. respondens, conveniens 2. status vel ratio emtionis et venditionis; pī-çī-tī-n (mellette v. szemben áll) adstare, perstare, consistere adverbis; pī-ç'a-γ'a (id. ça-γ'a: összefüggés) connexio; pī-ç'e-çe (p. n. v. s. 1. a mellé fogó: lógós ló 2. melléfogás, befogás) 1. equus funalis 3. jungere equum funalem; pī-ç'e-çe-n (mellé fog lovat) jungere equum funalem; pī-ç'ç-γ'a-'u-v-ç-ç (oda-állít, neki támaszt, létrát) statuere, ponere (scalas); pī-ç'e-γç-n v. peç'eγon; pī-ç'e-mī-γo-n (id. v. neg. menekül, szabadul) evadere periculum; pī-ç'i-h'e-n (felé, csinál, vesz: hozzá-csatol) adjungere; pī-ç'i-k'i-n (ç'e-k'in: letör vlmiből) defringere; pi-ge (n. v. s. M. pi-ge, bi-ge, böğ-öly, bö-k: böké, döfés, szurás) punctio, ictus; pī-ge-n (belé-vág: bök, döf, szúr) pungere; compungere, fodere: ž'im teso psim je-u-pīg' (Zb. 26'41. A szélen ülve a vizet böki -- szemtelenül hazu-

dik. Km.); pīge-re-j (id. p. aug. bökös, döfös) pungens, petulcus; pī-γ'a-līd-īn (Zb. 25/26 felé csillogtat) facere ut micet, splendeat adversus; pī-γ'a-ne-n (pī belé hagy ragadni: meg-gyújt) accendere, succendere; pī-γ'a-tlet-īn (le szalaszt: le-csap, levág) decutere, desecare; pī-γ'a-tla-tl-īn (le-ráz) movendo decutere; pī-γ'až-īn (pī végéről hasit: le-hasit,-szel,-vág) abscindere, desecare; pī-γ'e-h'è-n (v. caus. pī-h'a-n : oda-menni hagy, odaereszt) sinere ut adeat: qχ'o χo-mī-šχ' h'a pīγ'eh'èqēm (Zb. 26/45. A disznó ahhoz, a mit meg nem tud enni, az ebet nem ereszti. Km.); pī-γ'e-n, pī-γ'ī-n (Zb. 25/22 erősen sir, bög, ordit) ejulare, plorare, lamentari; pī-γ'ī-k'-in (id. v. Int. sirdogál) flere, plorare; pī-γ'u-k'-in (pī vég v. Int. γ'un I: le-szárad, ki-asz a faága) exsiccari (ramus arboris); pī-h'e-n, pī-h'īn, pīhī-k'in (pro pīγ'en, pīγ'ik'in): Hune ji-mī-h'a-u (h'a-go) pī-h'-o (pīγ'o) qazek'uh' (Zb. 26/60. A házba nem menve sirva kinn járkál, mi az? ggu, szekér): pī-χi-n (pī vég, herdel; 1. rövidit 2. át-fürészel) 1. curtare 2. serra dissecare: pī-χu-k'-ā (pī p. perf. v. Int. χun II kanyarit: el-kerítés, választó fal) paries intergerinus; pī-χu-n (el-esik) decidere: 'ar 'utyīp'ç'me abž'aner pīχ(u)-re (Zb. 26/7. A kezét rázva a köröm leesik-e Km.)

pīχŭ-šī-χŭ (pī - II orr p. χu-n II hulló, geny, fehér: nátha) gravedo, pituita, coryza, šīχŭ pro šīn-χŭ. pī-k' (n. v. pī-k'-i-n: töredék, darabka || fragmentum v. ç'ī-pīk'); pīk'a-χo (id. dim. szeletke, töredék) segmen, fragmentum; pī-k'-i-n (végéről tör, leszakit) defringere, carpere, decerpere: mī pik'-i šīχ (Zb. 21/227 almát szakits és edd meg) carpe po-

mum et comede; pī-qŭ (pī fel n. v. qu-n hu-zv lley'u-pīqu) pī-līd-in (Zb. 25/64 polīd pro pī-olīd: fénylik, csillog) splendere, micare.

pī-n I—IV = pen I—IV.

pīn-ç'e (pen, pīn II dim. bongyoló v. çh'apīnç'e).

pī-p-ç'o (pī felé, n. v. p-ç'on III fel-takarás: boglya, buglya) acervus; pī-pç'u-n (pī I vég, be-horgaszt, ç'u-n pro ç'o-n II: beszeg) limbum convolvere et circumsuere; pī-p'ī-t'ī-k'-in (pī végig v. Int. p'ī-t'īn ellapit) pressione complanare.

pīr-ç'ī-n (Hang. 1. horkol 2. prüszköl a ló) 1. stertere 2. fremere (equus).

pīr-īp', p'īr-īp' (p. pe-n, pī-n I pi-r, pe, pī, felette piros: pipacs) papaver rhoeas: P īm u-zepīriptlme gon-ptlīž'-c'īkŭ uo-tlay'u (Zb. 26/65. Ha a vizen átpillantasz, kis piros élestárt látsz, mi az? p'īrīp' pipacs).

pī-sī-k'-in (pī III felé v. Int. sen, sīn I hozzá-ég,-sül) adurere (passive); pī-sī-n (1. hegyén ül 2. végén, megette ül k'esīr ji-pīso Zb. 21/154) 1. sedere super 2. sedere post aliquem: Dji bžey'uçh'a-k'em gedīk'e-çuz'-c'īkŭ pīs-ç (Zb. 26/61. A mi karónk hegyén fehér tojáska ül, mi az? ues, hó); pīsīž'in (id, v. Int. v. zek'etlīp); pī-s-ku-n, pes-ku-n (pī, sen, sīn, kun két syn. csip, ujjával) vellicare v. qīgopīskuk'in; pī-še-ç'u (p. s. vi-seló-társ: cimborá) socius: Bzege nege pīšeç'um uj ane mīç'o ja-ç'inç (Zb. 26/10. A gonosz és szemtelen társ-ak anyád szerencsétlenné teszik: Km. pīšeç'u-m pro pīšeç'uçem); pī-še-n (vi-sel gerere v. zīpīšen); pī-šçi-k'-in (pī fel, végig v. Int. šçen, šçin: át-rág) perrodere; pī-t (p. s. még tartó, meglevő) praesens, restans: zj-ane (zi-

ane) zi'a neχ'rik' zi-'a pīt (Zb. 26/6. Anyja meglévőnél is inkább a keze meglévő. Km. zi-'a aza kinek vlmije áll, van és zi-'a maga keze szójáték); pī-tī-n (végig tart, folytat, még megvan) restare, continuare, superesse: h'eo, pītç (Zb. 21/227, dehogyan nincs, van még) qui? adhuc restat; pī-tla-p'e (s. hely: 1. akasztó rúd 2. akasztó-fa) 1. pertica ad suspendenda vestimenta 2. patibulum: zī parem ji-mi-uaso bīn-uasē zīšek' (Zb. 26/58. Egy parát sem érve a család értékét viseli, mi az? pītlape); pītīe (p. s. függöny) velum, siparium; pī-tle-n, pī-tlī-n (végén dül, végére düjt: 1. fityeg, függ, határos, viszonyban van 2. haboz 3. függeszt, akaszt) 1. pendere, conjunctum, contiguum, relativum esse 2. haesitare 3. suspendere, v. jīch'a p. jeptlīχīn etc. pītīlīγ'a (id. n. v. viszony) conjunctio, relatio; pītīlīn v. pītīlen; pīt-o (g. pītīn) zī maχom zīr pītō (nap nap után, napról napra) in dies; mī pītō jītlaγ'uaqem (nem látá, hogy alma maradt volna) pomum adhuc restare non videbat; pī'up'ç'īn (levág, nyes, sebez) abscindere, amputare, vulnerare; pī-vī-k'īn (pī III v. Int. ven, vīn I: el-felolvad) solvi, regelari; pī-z (id. p. zen, zīn III sűrű: magvas) granosus; pī-žī-n = pežīn (v. qī-z-pīž); pī-ž'-bane (p. s. menő, mozgó, bane túske: sündisznó) erinaceus; pīž'en = pejž'en.

pī-ze (pī fe-j p. ze-n szór M. bu-za cf. go-ž: gabona) frumentum, granum v. pa-γ'o pīze.

pī-ze-n (pī II oda-vet, belévet) injicere: zīgor zīf'adīγ'um pebž' ma-f'em pīzeme, zīdīγ'uam jī-nekū qīrepχ' (Zb. 26/4. Ha az, a kitől valamit ellopnak, a tűzbe pebž' nevű növényt vet, a tolvaj-

nak arcza himlős lesz. nh.); **pī-ze-ž-in** (id. v. Int. At. 65 oda-vet, ismét odatold) adjicere, resarcire; **p-qa-rī-γ'a-k'īž-in** (egészen kimeneszt) expellere: **kefir-p.** (a mámort kihajtja: kijózanít Ar. kejf) sobrium facere; **p-qī** v. **p'qī**; **p-qσ** (id. dim. v. **deme-p-qσ**).

po-s-γu-n (**po** = **pī** felülről **se-n**, száll, **γun** hull szét-hull a falevél) decidere (folia).

ppe = **pe ll** (Kin. **pi** orr || **nasus**); **ppe-tleç'i-n** (id. törzsöl: orrát törli, kifujja) **se emungere**.

psa-fe (**p-sī**, **p-se**, viz vonó: itató hely) **aquatio**, **locus aquandi**: **p. γu-n** (itatóra hajt) **aquatum ducere**; **p-sa-h'aluγ'o** (id. **h'alī-γ'o** haladó lik: viz-folyás, csermely) **fluxio**, **rivus**.

p-s.-pe (**pse** 1. szép, fő: jó-ság, az erkölcsi szép) **bonitas**, **benignitas**: **Psape kod ç'īaqēm** (Zb. 26/25. A jószágban tulzás nincs. Km.); **psape-ç'en** (id. csinál: jót tesz) **benefacere**; **psape-ç'eni-γ'a** (id. n. v. jótétemény, jó cselekedet) **benefactum**; **psape-zī-ç'e** (id. a csináló: jótékony) **beneficus**.

psatla-le v. **psetla-le**; **psatlare-j** v. **psatlarej**; **p-satle** (**p-se** 5. be-sze. dol-og. Tam. **pêsu-dal**: be-szé-d dim. szó) **vocabulum**, **verbum**, **sermo** v. **γ'a'uvīn**; **psatle-'a-f'** (id. édes, édes beszéd, hizelgés) **blanditiae**; **psatle-γ'u** (beszélő-társ) **socius confabulans**; **psatle γi-mītl-go** (id. hozzá nem téve: ellenmondás nélkül) **sine contradictione**; 1. **p-satle-k'e** (id. instr. élő szóval, beszéddel) **verbo**: **psatle-k'e ji-qun** (beszéddel jól lakik) **usque ad satietatem garrere**: 2. **psatle-k'e** (id. dim. beszélés, beszéd, kiejtés) **locutio**, **pronunciatio**; **psatle-m** (id. obl.) **p. γojž'en** (beszédnek indul: beszélni kezd) **loqui incipere**, **orationem inchoare**;

p-sa-tle-n (p-se besze, dol-g-oz : beszél, szól, mond, kifejez) loqui, dicere, eloqui, explicare, exprimere: ji-çh'ak'e psatlen (magáért beszél, felel) rationem suam dicere v. je-, γε-, χο-, qa-, pe-. ze-psatlen etc. p-satle-r (psatle deter.) p. qa-γεζεž-īn (beszédhez kezd, a hallgatást megszakítja) loqui incipere ; psatle-šyo (id. nagy : nagy szó, büszke beszéd) oratio superba : Psatlešyo th'a ji-ža-γ'oç (Zb. 26/1. A büszke beszédnek isten utálója. Km) ; psatle-ž' (id. ős, öreg : közmondás) vetus verbum, proverbium ; psēta-le (id. tetemes ; bőbeszédű, beszédes, fecsegő) loquax : 'oγ'ū zi'ar psētlaleç begū zi'ar t'eγ'ualeç (Zb. 26/28. Az a kinek ügye-baja van, beszédes, a rühös pedig vararózdó. Km.)

1. pse, psī (p. psen, psīn 1. felsüt --- szé-p, fény-sugár | rubens, pulcher, radius lucis) v. psape, dī-γ'aps, psej cf. bze 1.
2. pse v. p-sī.
3. pse, psī (p. n. v. psen, psīn 4. szil-ak, szá-l, szij, ideg) filum, lorum, amentum etc. v. k'apse, k'eps, tlerīγ'īps etc.
4. p-se (p. pse-n, psīn 4. 1. busz, szusz : lélek, élet, sziv 2. bze M. be-sze, me-se, szó) 1. halitus, anima, cor 2. sonāns, sonus, vox, verbum v. psatle-n, šī-pse etc.

p-se-hu etc. v. pse-u.

p-se-γεγ (pse 4. lélek p. γεγīn : a halál angyala Az-rail) angelus mortis ; pse-γu-n (id. szuszt vesz, pihen) quiescere v. zīγ'apseyun ; pseγūž'īn (id. v. Int. pihen, nyugszik, meghal Zb. 25/42) quiescere, requiescere, mori ; pse-j (p-se 1. fel-sütő, szenesedő, növény ; jegénye-fenyő) pinus picea ;

pseji-γű (id. hó-szinü Zb. 25/1 : fehér fenyő) pinus alba.

pse-k'od (pse 4. lélek p. k'od-in, a mitől a lélek elvesz, véték, bűn) peccatum : psek'od-ç (az véték, kár érette!) dolendum est quod ; p-se-m (id. obl); psem-çi-ç (id. odavágó : lelki) spiritualis ; psem-fef' (üditő, levegő) recreans, refrigerans (aër)

1. p-se-n, psī-n (syn. b-zen 1. pe III sen, sīn I. fel-süt, felgyúl, szines, piros, szép lesz | accendi, rubescere, pulchrum fieri) v. pse, psī 1. psape, γ'apsīn, γuapsen, psej, nepsej etc.
2. pse-n, psī-n (syn. bzen 2. 1. bez-eg, biz-og, buz-og száll, es-ik, vetemedik 2. szór, vet | 1. moveri, descendere, cadere 2. spargere) v. pse 2. psī ç'e'upsk'en, psež'in, jepsīγin, qajpsīn, tepsī-γen etc.
3. p-se-n, psī-n (pe III, sen, sīn IV 1. érint, üt 2. pö-szöl, szilakol, farag | 1. tangere 2. secare, scindere, scalpere etc.) v. pse psī 3. pseu, je-γ'ap-sen, t'upsīn, te'upsīn etc.
4. pse-n, p-sī-n (1. bu-sz, fú, szu-sz-og 2. zeng, hang-zik be-szé-l 3. prüszköl, köhög | 1. halare, spirare 2. sonare, loqui 3. sternutare, tussire) v. pse 4. psk'en, qejpsin etc.

p-se-nše (pse 4. élettelen, lelketlen) inanimus, exanimus ; p-se-r (id. det. v. γek'in, zexiγ' v. γek'in

p-se-tle-f' (psatle, f'i: jó szó, jó tanács) consilium bonum ; psatli-ç (psatle ji-ç szó háromja, három szó, három tanács, három elv) tria verba, tres rationes.

pse-u, p-so-u (pro p-se-go ger. pro p. p-se-η 3. e-gé-sz, vég-ét-érő, mind; minden) totus, omnis, cunctus, plenus, integer : zī mel pseu zek'e zīšγ

ble çī'aç (egy egész birkát egy végben megevő kigyó van At. 46): pseu-go (id. adv. egészen épen, merejében) integre, omnino, plane, ex toto; p-seu m (id. obl.) maço pseum (egész nap-on át) diem integrum; pseum-ik' (id. is) p. nes (mindenben ügyes) ad omnes res habilis; p-seu-r, psou-r (id. det.); pseur-i, psour-i (id. és, is minden) omnis, totus; pseur-ik', psour-ik' (id. teljesebb alak): p. h'āžin (mind megőrölni) totum, ex toto molere, p. 'on (mind kiverni, kicsépelni) totum frumentum triturare; p. zīç' (minden-tudó) omnisciens; p. zī-tlek' (minden attól kijő: mindenható) omnipotens.

p-se-u, pse-hu, pse'u (p. n. v. pseu-n: 1. élő, eleven 2. élet 3. kész pénz) 1. vivens, vivus 2. vita 3. pecunia praesens.

pseu-a-tle (id. dol-og: vagyon, birtok) bona, opes, possessio: pseu-çh'a (id. cika. fej: élőlény, teremtmény, lényeg, természet) animal, creatura, substantia, natura; pseuçh'a-nse (id. nincs: élőlény nélküli, lakatlan) animalibus orbatus, inhabitabilis; pseu-fīn (pseu-n, bi-r: élni bir, élni tud, élhet) vivere posse; pseu-go (id. ger. élve, életben) vivendo, vive.

pseu-γ'o (id. n. v. élés, élet, táplálkozás) vita, victus: p. je-mītīn (adót behajt) tributo opprimere; pseu-ki-ç'o (még éltében) adhuc vivente; pseu-k'e (n. v. dim. élés, életmód) vita, vitae ratio; pseuk'e-f' (id. vig: vig élet, jó élet) vita bona, felix, hilaris: pseuk'ef'-qēm (rosszul megy neki) miseram vitam agit; pse-u-n, pse-hu-n, pse-'u-n (pse szusz, élet üz, csap: életet csap, életet folytat, él) vitam agere, vivere: f'igo pseun (jól él, viganél)

bene, feliciter vivere; sītgo γ'umik' pseune (miként gyúve is élni: teng-leng, valahogy él) miseram vitam agere v. γ'apseun; pseun-ī-γ'a (id. n. v. élet, lét, a lét) vita, esse; pseu-p'e (id. hely: lak-hely, Szék. élet, lakás, tartozkodási hely) domus, domicilium; pseu-tle (id. dol-og Zb. 21/228: gazdasági épület) aedificium praedicatorium.

psež' (p. psež'in: elvetemedett) depravatus, dissolutus: psež' γ'abze zī-γ'etl (feslett erkölcsü) mores corruptos habens; psež'i-γ'a (id. n. v. elvetemültség, romlottság) dissolutio, depravatio morum; p-sež'-in (v. Int. psen 2. elvetemedik, kicsapong) depravari, dissolutum esse.

1. p-sī = pse 1. v. dīγ'a-ps.

2. p-sī, pse (p. psen, psin 2. bi-z-gó, olyan összetét mint: pe-ce, pe-s, po-s, po-cs, mo-cs Jap. mi-zu, de ko-mori-zu, az egyszerű alak su, mert van su-na-go, su-su-gi; M. szo-m; T. tat. sīu, su-j Kin. šui Tüb. ču cf. M. csu-r, cso-r Kab. p. det. vi-z, [cf. á-z, i-zz-ad] folyó) aqua, fluvius cf. p'a-č'e, p'e-č'e, p'c'e, γ'uth'a-p-č, c'ī-ne, γ'a-č'iten. γ'a-p-sk'in etc.

3. p-sī v. pse 3.

p-sī-a (psī 2. 'a, áll, van: 1. vizes, nedves 2. nedveség) 1. aquosus, humidus 2. humor, humiditas: psīa γ'u-n (vizül, nedvesedik) humescere, madescere: p-sī-ba-fe (id. p. fen, fīn von, viz felé vonzódo: szo-m-éhez-ó, szomjas) sitiens; psībafē γ'u-n (szoméhoz-ik) sitire: čh'ayīner teg'me hunem jisīr psībafē me-γ'u (Zb. 26/29. Ha a henyé fölkel [hogy valakinek vizet adjon] a házban ülő [lévő mind] szomjas lesz. Km.); psī-c'ikū, (id. dim. viz-ecske, csermely, patak) rivus, rivu-

lus: psī-çh'al (vizi malom) mola aquaria; - -nī-ve (malom-kő) lapis molaris; - -tet (id. tető, fő: molnár) molitor; psī-ç'e-γ'e-tlade (viz-özön, özönviz) diluvium; psī-ç'ī'a (id. çia. szaj, hideg: hideg viz) aqua frigida; psī-duo (id. de-uo odaütő, belé-szuró: nadály, vérszipó) sangvisuga; psī-f (id. p. fin viz-vonó: viz-enyő, nedves) aquosus, humidus; psīf-ç'ī-n (id. csinál: vizesít, áztat) madefacere; psīf-γe-γ'uh'â (p. perf. s. elázott) maceratus, aqua dissolutus; psīf-γe-γ'u-h'e-n (vizenyő, belé gyüvést vesz: elázik) macerari, aqua dissolvi; psīf-γ'u-n (id. ázik, nedvesedik) madescere, madefieri; psī-γ'atlade, psī-γ'etlade (viz-özön) diluvium.

psī-γ'o (psī 3. szilak, γ'u, társ, hasonló: vékony, finom) tenuis: p. hafe (finom, acélvért) lorica chalybea; psīγ'u-a-γ'a (vékonyság, finomság) tenuitas; psī-hu-k'ef' : pseuk'ef'.

psī-h'a (psī 2. p. h'e-n, h'īn, h'a-n vizhordó) aquator; psī-h'alīγ'o (viz-árok, viz-levezető) fossa incilis, aquae emissarium: Psī-qemīžem psīh'alīγ'o γ-u-mī-ç' (Zb. 26/39. Nem folyó viznek árkot ne csinálj. Km.); psīh'etla-γ'o (Zb. 25/8. p. n. v. h'etle-n, dim. partvetődék) res in littus ejecta; psī-h'e-tl'e-l (id. p. h'en hord, dülő, test: hulla, dögtest) cadaver, corpus mortuum; psī-h'o-goaçe (id. γ'o, hoz, hez, úrnő: vizitündér, viz-nemtő) dea, genius aquae; psī-γe-γ'oa-p'e (viz-torkolat) ostium fluminis; p-sī-γe-uo (id. bele-ütő, mártogató: vizi gém, kócsag) ardea; psī-γuabe (hév-viz) aqua calda, fervida; psī-γ'o, (psī-γ'o ? Zb. 25/65, 26/67. viz-tartó: vizpart) ripa syn. psīnige, psī-ufe; psī-jate (sáros viz, pocsolya) aqua lutosa; psī-

jetle (viz-csés) cataracta ; psī-jik'īγ'ō (Zb, 26/39. viz-átkelő) trajectus ; psī-ji-nā (psī viz, ji benne p. perf. nen III marad : 1. álló viz 2. iszap) 1. stagnum 2. limus ; psī-ji-r-a-f (id. belőle isznak : ivó-viz) aqua potabilis ; psī-j-k'īγ'ō = psī-jik'īγ'ō ; p-sīk'e-γ'a-ffin (vizzel hagy vonni, áztat) humectare, aqua macerare ; psī-k'o-tle-n (Erck. pro psī-γo-tle-n vizért dül, hal : szo-m-éh-oz) sitire psī-qaz (hattyu) cygnus ; psī-qī-u (viz-kiütés, viz-áradás) inundatio ; psī-quj (viz-huj-ó, huzó : viz-merítő, viztartó, kut) receptaculum aquarum, puteus ; psī-m (id. obl. M. szo-m, viz-en, viz-be etc. szom-éhez) : psīm je-'u-be-n (vizbe ajk merit : vizet hörpent) aquam sorbere ; psīm jiri-udā (viz-nek leütője : viz-göbe) locus profundior in fluvio.

p-sī-n 1—4 = pse-n 1—4. ; psin v. psī-ne (Zb. 29/52).

psīn-ç'a-γ'a (s. ság, ség : gyorsaság, ügyesség, élénk-ség) agilitas, celeritas, alacritas ; psīn-ç'e (p. psīn-ç'e-n : 1. bezzenő, buzgó, gyors 3. könnyü) 1. mobilis, agilis, celer, velox 2. levis) : ç'īγ'ū psīn-ç'e (indulatos ember) homo vehemens ; psīnç'e qak'uh' (gyors-járásu) celeripes ; psīnç'ego (id. ger. adv. 1. gyorsan, hamar 2. könnyen) 1. celeriter, cito 2. leviter ; psīnç'e-γ'ō (id. ság, ség : 1. hamarság 2. könnyűség) 1. velocitas 2. levitas ; psīn-ç'e-n (psī-n 2. bezzen, csinál : bezzen, bizog, könnyen mozog) mobilem, agilem esse, leviter se movere ; psīnç'-o = psīnç'e-go.

p-sī-ne, p-sī-n (psī 2 viz, szem : forrás, viz-forrás) fons, scaturigo ; psīne-ps (id. viz : forrás-viz) aqua fontana : psī-nīge (id. marasztó, tartó : viz-part)

ripa; psī-nše (viztelen) aqua carens; psī-še (id. p. še-n visel: viz-hordó) aquator; psī-‘uḩā (id. p. perf. ‘u-ḩe-n: viz-csege, gát) moles fluctibus opposita; psī-‘u-fe (viz-part) ripa: psīufe rī-ḩū (Zb. 26/68 vizparton legelő) pascens in ripa; psī-‘uz (vizkorság) hydrops; psī-vve (föví viz) aqua fervens; psī-zdī-te-tlade (id. az oda rászaladó: viz-járta, rét, föld) inundationi subjectus (locus, pratum); psī-ža-p’e (viz osanó hely — viz-meder) alveus.

p-s-ke (n. v. s. köhögés) tussis: žī zīyemīt ḩār ḩā-qēm, pske zī-ḩe-mī-t ‘uzīr ‘uz-qēm (Zb. 26/37. A szélnélküli hideg nem hideg, a köhögésnélküli betegség nem betegség. Km.); p-ske-n (v. Int. psen 4. köhög) tussire; pske-‘uz (id. vész: szamárhurut) clangosa tussis; pske-wu (n. v. s. Zb. 26/38: köh-intés) tussim edendi actio: Pskewu-u-n (köhintést üt: elköhinti magát) tussim edere: zī-ḩa-mī-‘or tegri pskewu uaḩ (ib. Az a kihez nem szólnak, a kit észre nem vesznek, föllállt és eiköhinté magát. Km.); p-ske-wu-n (pske, wu-n, u-n üt: köh-int) tussim edere; pskī-en (pro pskeue-n v. pske-wu-n; ps-‘-k’ē (n. v. pske-n: köhögés) tussis.

psou (p-seu végérő = e-gé-sz, ép) totus, plenus integer: ḩh’ar psoume pī’a ḩīḩ’erqēm (Zb. 26/7. Ha a fej ép, a főveg nem fog hiányozni. Km.); psour-ik’ (id. det. iki) s-ḩ’e psourik’ (én tudó minden: minden, a mit tudok) omne, quod ego scio; psô (pro psou, pseu): u-psôme p-šyīn u-ḩ’ot (Zb. 26/36. Ha ép vagy. ha élsz, enned csak kapsz.); psôm-ik’ (obl. psô, psou, iki) Psô mik’ dji zeyodo žem-qere (Zb. 26/68. Egyen-

lőn mindnyájunknak fekete tehene) vacca nigra, quae omnibus nobis adtinet.

psune (pro psī-hune viz-ház mohammadán szokás-szerént: árnyék-szék) latrina, sella.

p-ša-γ'o (p-še sötét γ'o gő-z: kö-d) nebula.

pša-γ'o (p. pše-n, pče-n posz, fú, homu: posza-homok, fővény) arena, sabulum: pšaγ'o-a-tle (id. tevő: porzó-tartó) theca pulveris scriptorii; pšaγ'o-za-ç'e (id. csupa egy: homok-pusztá) loca arenosa.

pša-pe (s. pe I elő: szürkület) crepusculum; p-šè, p-še (p. pš-e-n 1. fel-süt, el-ég M. fū-s-t: 1. sötétség 2. sötét felhő, homály) 1. tenebrae 2. nubes; pše-goren (Zb. 26.74 v. qeγok'in; felhőkör, hold-udvar) halones, corona; pše-kku (pro p-çe kku.

1. p-še-n (p. fel, süit; el-ég, sötétedik || ardere, obscurum, atrum fieri) v. pša-pe, pše, de-pšû etc.
2. p-še-n (pro pče-n 5. posz, busz, fú || flare) v. pša-γ'o, qe-j-pšen etc.

p-še-nše (pše, nincs: felhőtlen, homálytalan) innubis; p-še-p-tl (id. n. v. p-tlī-n 1. fel-gyul, a sötétség pirulása: esti-pir, hajnal-pir) 1. coelum purpure-scens 2. aurora cf. še-ptl.

1. p-še-r (p. det. p-çe-n pro p-ž'e n felette sik: si-k, sima) lubricus, laevigatus; 2. pše-r (id. 1. zsi-r v. ççe, háj, kövérség 2. kövér) 1. adeps, pinguedo 2. pinguis; pšer-go (pšer 1. adv. simán) levigate; pšer-γ'u-n (kövéredik) pinguescere; pšer-ī-çe (id. aug. nagyon kövér, elhizott) valde pingvis: p. γ'u-n (el-hizik) valde pinguescere v. 'už'in.

pše-tetl-go (pše, rajtadülve: felhős) nubilus, obnubilus.

- p-ši-h' (Zb. 26/69 pro p'č'i-h'a, bucsu-ha: estve | vesper, vespere).
- p-ši-n (pro p'-č'i-n 2. bocsán-t | mittere v. qa-p-šin).
- p-ši-ne (p. aug. p-ši-n bo-zson-g, fel-zen-g | sonans, plangens) v. pγ'a-pšīne, 'ame-pšīne; pšī-na-tle (id. dol-og: dal-költemény, költészet) pōesis lyrica, versificatio.
- p-tla-γ'a, p-tla-γ'o v. p-tleγ'a etc.
- p-tlaγ'-o, p-tlaγ'u-go (p. te, ön | tu, p. ger. tlaγ'u-n tekintve: 1. látható, észrevehető 2. észrevehetőleg) 1. visibilis, observabilis 2. manifeste; p-tlaγ'un-o (id. p. ger. futuri tlaγ'un: 1. meglátható 2. megláthatólag) 1. visibilis 2. visibiliter; p-tlaγ'u-r (id. p. det. tlaγ'un, az mit láthatsz: nézleti, szemléleti) oculus subjectus.
- p-tle (p. ptle-n 1. A. fel-gyúl: piros) rubesceus, ruber. ptle-γ'a, p-tla-γ'a, p-tle-γ'o, p-tlaγ'o (n. v. p-tle-n B. látás, tekintés) visus, conspectus.
- p-tleγ'u-go (syn. p-tlaγ'u-go p. te | tu, ger. tlaγ'u-n): mīr p. (erre te tekintve: ez szerént) hoc conspectu, hac ratione.
- p-tlej-in (v. Int. ptle-n B. v. de ptlej-in).
- A. p-tle-n, p-t-li-n (pe III gyu-l-ni: fel-gyul, tüzül, pi-rul) succendi, inflammari, candescere, rubescere v. ptle, ptliž', guγoptli-n, γ'a-ptli-n, ze-č'eptlen etc.
- B. p-tle-n, p-tii-n (id. pi-lá-k-ol, vi-lá-g-ol .. lucere: pill-an-t, tekint, néz, fi-gyel) aspicere, conspicere, videre v. sub č'e, de, γe, k'eč'e etc.
- p-tle-pe-se-n (pro pīt-le fityeg végén ül: panyókára van öltve a suba) pallium e humero dependere
- p-tlež-in (v. Int. ptlen B. v. γe-ptlež-in).

p-tlī (p. ptlī-n A. pīros || ruber, rubescens v. nek'e-ptl)

p-tlī-n A. B. = ptlen A. B.

p-tlī-r (p. det. ptlīn B. figyelő, szemléző, őr) speculator, custos; p-tlīr-īn (id. igésítve: figyel, őrt áll) excubias agere, speculari.

p-tlī-ž' (ptlī aug.: pīros, biborszinü) ruber, purpureus; p-tlīž'-ī-bže (id. szép, tiszta: szép pīros) rubicundus; ptlīž'-ī-fe (id. fé-ny: biborszinü) colore purpureo; ptlīž'ī-γ'a (p. perf. ptlīž'īn: meg-pīrosodott) rubefactus, rubescens; ptlīž'īγ'a-č' (id. č'e új, friss; üde-pīros) rubescens et recens: k'ou-γ'uanem sī-deptleme, ptlīž'īγ'ač' so-tlay'u (Zb. 26/65. Ha a kerítés likán átnézek, üdepirosat látok, mi az? čī-bž'ij paprika.)

p-tl'a-ne (s. négy-én maradó: 4-ed-ik) quartus; p-tl'ī (pro pē + t'u, egy pár + lī kinai rli kettő, egy párszor kettő: né-gy, pro né-d' Jap. ni 2 + kab. t'ü 2: 2 X 2) quatuor; p-tl'ī-č' (id. č'ī pro pč'ī Kin. šī, šī-p 10, 4 X 10: negyven) quadraginta; p-tl'ī-γ'u-go (id. ger. γ'u-n gyün: négy-annyi, négyszeres) quadruplex.

pu (pro pe pī III + u, te || tu: zī-p-u-mī-še magad te ne viseld 2-da pers. Imp. negat. zī-pī-še-n).

pud, puud (Ad. puute pro pī-ude végét ütő: pot-om kab. obl. potya, olcsó) vilis, non magni pretii; pud-č'īn (id. csinál: lealacsonyít) vilipendere; pud-go (id. adv. potom áron, olcsón) non magno pretio; pud-γ'u-n (id. megolcsud ik) viliozem fieri; pu-t-ī-γ'a (id. ság; ség olcsóság) vilitas.

pû (Hang. piha! fúj!) phui!

p' (= pē. et ideo p' I, p' II est forma plenior, quam p I, p II, quae omnes abbreviationes formae pe, pī I, III sunt.)

p'a (pāa pro p'e in compositione).

p'a-çe (p'e-çe pe III p. çe-n, elé-vágó, elüljáró prae-grediens v. q'op'açe).

p'a-çh'a (At. 81. p'e hely, fő: helyettes) vicarius.

1. p'aç'e, p'e-ç'e (pe III p. çe-n II M. po-cs, mo-cs, fo-s: hig) fluidus, liquidus; 2. p'a-ç'e (id. csekély: vékony, a szövet) tenuis (textum); 3. p'a-ç'e (n. v. p'aç'e-n: sietés, rá nem érés) festinatio: p'aç'ego (p'aç'e 2. adv.); p'aç'eç' (p. dim. p'açen: siető) festinans; p'a-ç'e-n (pe III felette sür-ög: nagyon siet) festinare: so-p'aç'e sietek, nincs időm) non vaco; u-mi-p'aç'e (csak ne siess) noli festinare! p'ase-go (At. pase adv. igen korán) praemature; p'a-ste (pe III, ja-s-te sütik, v. Int. sen, sîn: 1. hamuban sült pogácsa 2. kása főve) 1. genus libi, placentae 2. pulticula; p'aste-leps (Zb. 26/35 mendose p.-tleps: kásaleves) pulticula miliacea: Jitlesk'e çisâr p'aste-lepsim jež'aqêm (ib. Az, a ki egy évig várakozott, a kása megfőttét nem várta meg. Km.)

p'a-tle (p. p'en, p'in IV fér-del, dolog: 1. idő-, évszak 2. határidő, cf. időt szakít 3. a hónap napja) 1. pars temporis, tempus, aetas, anni tempus 2. dies certa 3. dies mensis; p'atle ji'ago (ideje léve: idejében) suo tempore, tempestive; p'atle zi'a (időszerű) tempestivus; p çoç'in (időt enged, időt határoz) diem dicere; sīt p'atle? (hányadika van ma?) quotus dies est hodie?); ji-p'atleqêm (idején. kívül) intempestive; ji-p'atlem tetgo (a maga idejében) suo tempore; ji-p'atler qasâgo (jókor) tempore, ad tempus: Psijik'iç'om 'usim psim ji-p'atle je-ç'e (Zb. 26/39. Az átkelőnél lakó a víz idejét, természetét tudja. Km.);

p'atle-deγ'ak'â-r (id. p. perf. de-γ'a-k'î-n időmulasztás: időköz) spatium temporis; p'atle-χoç' (időhalasztás) dilatio; p'atle-natle (id. allit. határidő) dies dicta; p'atle-nše (határidő nélküli) die dicta carens.

p'-ca-çç'o (p'c'e 1. fény-cirmos, füstös, kék: fecske) hirundo.

p'c'ana-γ'a (ság, ség: meztelenség) nuditas; p'c'a-ne (p'c'e 3. aug. pucér, meztelen) nudus; p'c'ane-go (id. adv. pucéron, meztelenül) nude.

1. p'-c'e (p. p'c'e-n 1. syn. f'ic'e fény-cirmos: fekete) ater, niger v. bža-p'c'e, p'c'eγ'optl, maraqua-p'-c'e, qoa-p'c'e.

2. p'-c'e (p. p'c'e-n, p'c'în 2. fa-csint: 1. facsintos, görbe 2. ravasz) 1. curvus, curvatus 2. versutus.

3. p'c'e (p. p'c'en 3. faca-t-ol: pucé-r, meztelen) nudus v. bž'ic'h'a-pa-p'c'e, jek'ep'c'e, tla-p'c'e, p'c'ane etc.

p'c'e-γ'o-ptl (p'c'e 1. γ'oa-ptle kő-piros = réz: pej-szinü, barna-piros) badius (equu:).

1. p'-c'e-n (pe III fel-sül, feketedik || nigrescere) v. p'c'e 1. tlī-p'c'a-γ'a.

2. p'c'e-n, p'c'î-n (id. csű-r M. fa-csin-t, facsa-r: 1. facsaros lesz 2. csűr-csavar 3. ravaszodik, hazud-ik) 1. curvari 2. curvare, torquere 3. versute agere v. p'c'e 2. γ'ap'c'en, zex'ep'c'în.

3. p'c'e-n, p'c'î-n (id. fa-cat-ol cf. M. pe-c, pec-k, pic-ka, pu-cé-r: nye-s, farag, pucérit, meztelenít) secare, denudare v. p'c'e 3. 'upep'c'în etc.; p'c'e-na-bz-o (Zb. 21/187 p'c'ane, bze-o tisztán: csupa-meztelenül) penitus denudate.

p'-c'î (p. n. v. p'c'e-n, p'c'î-n 2. facsaros: 1. hazu-g, valótlán 2. hazugság, ráfogás) 1. mendax, falsus,

iniquus 2. mendacium, falsa accusatio : P'c'ïm ji tlaqor k'eç' (Zb. 26/26. A hazugnak lába rövid. Km.) ; P'c'ïr udane-χuz'k'e dâ-ç (ib. A hazugság fehér cérnával van tűzve. Km.) ; p'c'ï-go (id. adv. hazugul, csalfán) mendaciter, false ; p'c'ï-hups etc. v. p'c'ï'ups ; p'c'ï-k'e (id. dim. hazugság) mendacitas : Uorqik'em p'c'ïk'e ji-nïqoç (Zb. 26/3. Uraskodásnak hazugság a fele Km.)

p'c'ï-n 1—3 = p'c'e-n 1—3.

p'c'ï-ra-k'u (Zb. 25/57 p'c'ï rá-kelő, hazugságban járó: hazug, ravasz) mendax, versutus ; p'c'ï-űps (p. s. hazug, rágalmazó) mendax, calumniator ; p'c'ï-^upse-n (-^ups-ïn, p'ç'ï el-szór : hazud-ik, ráfog, rágalmaz) mentiri, calumniari, falso criminari ; p'c'ï-^upsere-j (id. p. aug. hazudni szerető) qui lubenter mentitur ; p'c'ï-zï-ç' (p. n. v. s. 1. tettező, szinlelő 2. szinlelés) 1. simulans 2. simulatio ; p'c'ï-zï-ç'ï-n (p'c'ï magát csinálja: tetteti magát, szinlel) simulare ; p'-c'ïž'ï-n (v. Int. p'c'ïn, elcsavar, elhazud) mentiri, abnegare : Tli p'atle je-p'c'ïž'ïrqem (Zb. 26/5. A férfi a határidőt megtartja. Km.)

p'ça-çe (p-ça-çe, p-ç'a-çe, p-'çe 2. aug. becs-es : szűz leány) virgo.

1. p'-çe, p-çe (p. pçøn, pçïn 1. fel-sütő : hajnal aurora).
2. p'-çe (p-ç'e, pe III p. çen, çïn IV ér, mér cf. peçïn, föl-érő : be-cs, érték, bér, haszon) valor, pretium: jip'çek'e (bérbe) mercede, meritorio v. p'çaçe, pap'çe. p'çe-γ'ua-lou, pç'eγ'oa-le (Zb. 25/21 etc. p'çe 1. hajnal, p. γ'o-n, γ'u-n ég, világol, ló : fehér ló, szürke ló) equus albus.

p'-ç'a-çe (p'a-ç'e 2. vékony, aug. vékonyas : falevél)

folium arboris; p.-χ'ej (falevél himbálózása, zugása) strepitus foliorum; p.žir (lomb-fa: ákác-fa) acacia.

p'č'ant'aγ'a (n. v. p'č'ant'en: izzadás) sudatio.

p'č'an-t'e (pe III elül, č'en eső t'e, t'ī, té-r, hely: udvar) aula, propatulum; p'č'ant'e-des (id. p. dēsīn: honn-ülő, házias) domi sedens, domesticus.

p'č'a-nt'e-n, p'č'ent'e-n (p'ač'e, p'e-č'e, po-cs, pes + nīt'e dim. igésítve: izzad) sudare; p'č'ant'e-ps (id. p-sī viz: izzadság) sudor.

p'č'e-h'e-p'e v. p'č'ih'ap'e.

1. p'č'e-n pro p'čen, pčen 1.

2. p'č'e-n, p'č'i-n (pe III č'en II felülről esik M. bu-cs bucs-ka, bu-csu, bo-cs-án, po-cs-og, fe-cs, föcs, le-p-cs-en etc. 1. esik 2. ejt, ereszt) 1. cadere 2. cadere sinere vel facere, demittere v. č'e'up'č'en, χeγ'ap'č'en, jeγ'ap'č'en, p'c'eh'ape, p'č'ih', p'č'ih', 'ut'ipč'in etc.

3. p'č'e-n, p'č'i-n (id. sej-t; tudakol, kérdez, vizsgál) sciscitari, examinare v. 'ap'č'e-tlap'č'e, 'up'č'in etc.

4. p'č'e-n, p'č'i-n (id. szel, nyes: 1. nyes, nyir, farag, irt 2. szur-kál, piszká-l) secare, tondere, runcare 2. fodicare, v. 'u-p'č'e, 'u-k'ep'č'en etc.

5. p'č'e-n, p'č'i-n (Hang. pi-cs-og || ejulare v. p'č'e-'un, p'č'o'u-n).

p'č'en pro p-č'e-j (80).

p'č'ent'e-n v. p'č'ant'e-n; p'č'e-'u-n v. p'č'o-'un.

p'č'i (p'č'e p. n. v. p'-če-n, p'č'i-n 1. nap bocsátkozása: est || occasus solis); p'č'i-h' (id. p. h'e-n, h'i-n hoz, est-hozó: álomlátás) somnium, p'č'ih'-go (id. adv.) v. p'č'ih'ap'e, p'č'ih'ap'o; p'č'i-h'a (id. ha, idő, bucsu-ha; est || occasus solis, tem-

pus vespertinum) ; p'-ç'ĩ-h'a-çh'a (id. cika, fej on, en, ön: 1. est-ve 2. est-vé-l-i 3. est, nap este, alkonyat) 1. vespere 2. vespertinus 3. vesper; NB. A kab. szóval az történt, a mi a magy. népnyelvi est-ve (est-be, est en) helyragos alakkal, a mennyiben mind a kettő egyszerű névszóként is szerepel. p'-ç'ĩ-h'a-p'e, p'-ç'ĩ-h'e-p'e, p'ç'e-h'e-pe (id. p. h'e-n, hely, est-hozomány: álomlátás) somnium, visum somnii: p'ç'ep'e je-'oate (Zb. 26/19. Álmod beszél. Km.); p'-ç'ĩh'ap'-o, p'ç'ĩh'ep'-o (id. adv.) p'. tlay'u-n (álmod lát, álmod-ik) somniare: Gegu p'ç'ĩh'ep'o p-tlay'ume, neçç'e-jiy'o-ç (Zb. 26/73. Mulatságot, lakodalmat ha álmodban látsz, szomorúság. nh.)

p'-ç'ĩ-n 1—5 = p'ç'e-n 1—5.

p'-ç'o (p'ç'ĩ, p'ç'e, n. v. p'ç'en V); p'ç'o-maq' (id. hang: picsogás, visitás) ejulatio.

p'-ç'on-de pro p-çon-de.

p'ç'o-'u-n, p'ç'e-'u-n (p'ç'o út: picsog, visit) ejulare: H'am qupçh'a-k'e u-j-'ome p'ç'o'uqem (Zb. 26/48. Ha az ebet konccal ütöd, nem visit. Km.)

I p'e (Man. ba, Jap. fu M. fő-d dim. l-ezve fő-l-d cf. sé és sé-d: hely, fekvő-hely; ágy) locus, loca, lectus: Uj çiqu adem ji-p'e-m ue u-jittem (At. 66 ha apósod helyében lettél volna) si loco soci tui fuisses . . .

II p'e (id. főnévképző M. al-ap, ül-ep, köz-ep, gyö-p, hü-ve-ly v. kab. hu-p'e etc. || Suff. formativum) v. dī-p'e, ç'u-p'e, hup'e etc.

III p'e, p'ĩ = pe, p'ĩ III (Praef. verbale).

IV p'e (p. p'e-n II, fe-d: fedő, burok, héj, tok hüvely || tegumen, involucrum, theca, vagina) v. çonsap'e, qamape, seşçua-p'e etc.

p'eç'a-γ'a, p'eç'e-γ'a (p'aç'e, p'eç'e po-cso-ly, ság, ség; higság, folyadék) liquiditas, fluidum; p'e-ç'e - p'aç'e.

p'e-çī-n pro p-çī-n (vacs-kol, gyur / depseré).

p'ed (mendose ped p. v. Int. pen II fed, vé-d / te-gere; ad analogiam k'o-n, k'od-īn etc.) v. tla-ped.

p'e-γoç'īž-īn (p'e II hozzá-csinálgat: ágyat vet vlkinek) lectum sternere, adaptare alicui.

II p'e-n, p'īn (syn. pen, pīn, men, mīn: fe-d, véd, burkol / tegere, involvere etc.) v. p'e IV p'ed, na-p'e-zīp'em, tep'en, 'up'en, 'ujpen, zītep'en etc.

III p'en, p'īn (M. á-p, tá-p, be-r, em-ber: tart. táplál, nevel || alere, nutrire, educare) v. p'ur, zīp' zīp'ār, zedapā, p'īžīn etc.

IV p'e-n, pī-n (M. pe-r-c, pi-rī, pirinyó, pi-kk-ely, po-r, té-p, re-p-ed: 1. tör, szakít 2. török, szakad 1. frangere, rumpere 2. frangi, rumpi) v. p'en-k'in, p'-qe, p'qī, t'e-p'ī-n etc. p'enk'in (id. v. Int. reped, hasad, recscsen) findi, rumpi, rimam agere.

p'e-se-re-j, p'a-serej (At. 43) = paserej; p'eskun v. peskun, pīskun.

p'es-tχ'ī-n (p'es-īn, p'īsīn pi-sz-kál, szúrkál, t-χ'ī-n tetőt horzsol: karmol, körmöl vmit a macska) unguis radere sicut felis: Gedûr argenīm je-p'esty'ī-me h'aç'e qek'onoç (Zb. 26/69. Ha a macska a gyékényt karmolja, vendég fog jőni. nh. argen jobb mint hargen).

p'e-te-pχ'o (p'e I ágy-takaró,-terítő) lodix, lodicula; p'e-tlape (ágy-láb) cinopodium, fulcrum lecti; p'e-tle (Zb. 25/19 id. dülő hely, helyzet) locus, situs: p'etle χ'ožīn (helyet változtat) mutare locum.

p'i-ji-n (pe, pī III nyúl-ik == előre áll, ki-áll) eminere,

prominere: Jī çi-ç me-p'ij (Zb. 26/6. Három szál haja berzenkedik. Km.)

p'ī-çe-n (çe-n, çin III: fá-z-ik) frigere, algere: sopī-çe (fázom) algeo v. γ'a-p'ičen; p'īçere-j (id. p. aug. fázós, fázékony) frigoris impatiens.

p'ī-kū (n. v. p'ī-n, p'e-n IV) p'ī-kū-c'ī-kū (id. dim. por-ocska: poralaku) minutus; p'īkū-c'īkū-ç'in (id. csinál: porrá tör, zuz) in pulveren conterere, minutim contundere.

p'ī-lež'in (Zb. 29/47. n. v. p'in, p'en III dolgozik, fárad, nevelésen fárad) educare studere.

p'ī-n II—IV = p'e-n II—IV.

p'ī-nī-n (pe, pī III marad: vlminek hegyében van) in cacumine esse v. H'ap'-rap'.

p'īr-ī-p' v. pīrīp'.

p'ī-se-n, p'ī-sī-n (pe, pī III felé, belé, sen, sīn IV szur. M. pi-sz, piz-ka, pi-szkál: ba-sz) futuere; p'īse-f'in (id. fī-n bir) futuere posse: Mana (mènè) mī-p'īsefīm gudic ji-çh'a'usīγ'oç (Zk. 26/7. A b . . . ni nem képes f . . . a p . . . a szört okolja. Km.)

p'īt'ā (p. perf. s. M. pita, fita: lapos, lapult) planus, complanatus, compressus; p'ī-t'e-n, p'ī-t'-in (pī felé tö-m, nyom M. pi-ty-ke Szék. pe-t, fit-os: lapit, össze-nyom, szorit) complanare, comprimere Baze s-p'īt'r-i s t'īs-ç (Zb. 26/66. Legyet össze nyomtam és ülök . . .); p'īt'in-ī-γ'a (id. ság, ség: lapítás, nyomás, szorítás) complanatio, compressio.

p'ī-ž-in (v. Int. p'en, p'in III nevelget, táplálgat) alere, nutrire v. qaftrejiž'in; p'ī-ž'-in (id.) Fizabem jī-bīn je-pīž', t'īγ'uabem jī-bīn χop'īž'īrqēm (ib. Az özvegy nő gyermekét fölneveli, de az özvegyember gyermekét nem képes fölnevelni. Km.)

p'-k'e, p-k'e (p. s. ugró, hágó : padlás, hiju, syn. k'a-fe) tabulatum, vacuum sub tecto ; p'-k'e-n, p'-k'i-n (pe, pī III felé kel M. buk, bökken : ugor, ugr-ik) salire v. h'a-, je-, ji-, χe-γ'e-, qej-, 'u-p'k'in etc. p'-k'et-iž'-in (id. v. Int. dupl. v. qī-p'-k'etiž'in) ; p'k'e-tle-j (p'k'e, láb, járó, tartozó : hágcsó, lajtorja) scala, scalae.

p'qe, p'qī (p. p'e-n, p'ī-n IV dim. M. pi-kk, pikk-ely por-cika, darabka : 1. töre-dék, darabka, tag, v. tīq-īr, izület 2. tör-zs 3. növény szár 4. csontváz) 1. particula, fractio, pars, membrum corporis, artus, articulus 2. stirps, truncus 3. caulis 4. sceletus : P'qīm pīti-lī-r me-'uz (Zb. 26/37. A tagokon lévő hús fáj : a test a csont miatt fáj. Km.) v. 'ap'q-tlep'q, dōmep'q, zīp'q, žep'q etc. p'qe-hu, p'qe-u, p'-qo-ū (Zb. 29/37, 38 id. ű-t, űtött : oszlop) columna ; p'qī = p'qe ; p'qī-zexē-tlīk'e (id. eszve-rakás : test-szerkezet, csontváz) compages ossium, sceletus ; p'qo-ū = p'-qe-hu, p'qeū. p'-tla-me, p'-tla-ne (pe, pī III felé, dülő, hely : ódal, szély) latus, margo ; p'-tlami-j (id. jji 8 nyolc-ódal, nyolc-ódal) octo latera, octagonus ; p'-tlane-pi-ç (p'tlena-pe, ççī 3 : 1. három-szög 2, háromszögű) 1. triangulum 2. triangularis ; p'tlena-pe (p'-tlane, p'tlene ódal, vég : 1. szög, zug 2. zugutca) 1. angulus 2. fundula ; p'tlenape-m (id. obl.) p. det (szögleten lévő pl. ház) ultima plateae (domus).

p'-tlene-j (p'tlane, jji 8 : nyolc-ódal-u) octo latera, octogonus : qopiptl' p'tlenej th'a-χolaže lež'ek'a-f'e (Zb. 26/53. Négyszögű, nyolc-ódal, istennek tesz jó dolgot, mi az ? quran, az al-korán).

p'-tlene-pe (Zb. 21/232) = p'tlenape.

p'tle-u-še (p'tle felédülő, go p. še-n csü-r fél-dülő-re csürt; görbe, pupos) gibbus, gibberosus: p'.χ'u-n (puposodik) gibbum fieri.

p'u-r (pro pī-r p. p'ī-n nevel passive: nevendék) alumnus.

R

r (īr, meghatározó rag; suffixum, determinativum, M. r, ru, or, er, ör: bő-r, sző-r, bok-or, sza-ru, tük-ör etc. Kin. rī, rī, r 1. diminutivum 2. determinativum: žen, ember || homo: žê-r pro žen-rī ,az' ember || the man etc. Kab. cī hair cī-r the hair M. ,a' sző-r || pilus: ffe skin, ffe-r the skin M. ,a' bő-r, cutis, corium etc.)

ra (= re, rī + ja || suffixum cas. allativo-superlativi et genitivi combinatum cum pron. possessivo 3 personae plur. χetχe u ra-ç'ale? kiknek te cseléd-jük = kik gyermeke vagy te? || quorum puer es tu? pro χetχe u rī ja-ç'ale).

I ra (id. ante verba et participia: pçīm χībar ra-γ'ē-ç'âç Zb. 21/236 a fejedelemmel a hirt tudaták tkp. a fejedelem-re hagyák a hir tudását || principi nuncium afferebant; sabijr mī-γ'īme bīz ra-γ'afeqēm Zb. 26/11. Ha a gyermek nem sir, nem szoptatják meg. Km. v. je-γ'a-fen; Ze-ra-bzīr sji 'a-çh'ak'e qī-ra-bze sji'eqēm Zb. 26/14. Nekem van mivel [azzal] szabni, de nincs mi-ből szabni. Km. v. b-zen, qa-bzen etc.)

- I re, rī (re, re-ja, ra, re 1. Suff. cas. allativo-superlativi, sociativi 2. suff. cas. locativo-genitivi et adverbialis).
- II re . . . re (id. qua sociativus: is . . . is és || et, conjunctio): U-zīžay^or qaptleme qīzeptlīnor uj-çh^a-re uj tlaqujt^rreç (Zb. 26/16. Ha a téged gyűlölköd, ellenséged valamire figyelsz, néz, az fejed és két lábad. Km.; ši-re bī-re (bij-re) zeyode-ç (ib. A ló és ellenség azonos. Km.) v. m-re.
- III re (rī + je M. ra-g, rá-g, ra-k, ra-v, re-b, re-p, re-g, re-sz, re-z, rī-z, ri-p, ro-p, ro-ha-n ru-g stb. Igeirányító 1. re-ja, re-á, rá 2. rajta 3. ról, ről, le || Praef. verbale 1. sursum, super 2. super, in 3, desuper, deorsum); re-fī-n (rá-von, rajta von || trahere super re, v. bzegurefīn); re-γ^e-ç^īn (id. v. caus. çen, çī-n IV ráhagy érn) uj 'upe day^e reγ^eç (Zb. 26/12 ajkad megzsirozza || labia tua adipe linit) re-t^up^çh^a-r (Zb. 25/21 a reát tőre bocsántó || demittens v. t^up^çīn); re-'ud-īn (Zk. 12/40 le-üt || decutere); re-zī-çī-n (Zb. 25/19 le-vet || dejicere v. zēn, zīn || çīn).
- IV re (pro ji-re: ō re-ja esik = kötelessége || ille debet, suum est: çet-i çī-re-ç Zb. 21/167 ki is hadd legyen: bárki legyen is || quivis, quilibet; Allah^{īm} re-mī-de Zb. 21/169 isten ne engedje! mentesen isten attól || quod deus prohibeat).
- re-j (id. + je tárgymutató || id. + je demonstrans objectum verbi: th^a qī-re-j-wo! Zb. 25/44. Az isten verje meg! || quod deus eum punit! qī-re-j-wo pro qī ki, meg + ji-re, re-ja + je-uo, ütő-je, verő-je; qī-re-j-k^u-i sī-qī-re-j-tlay^u! Zb. 29/50 hadd jöjjön és látogasson meg engem ; veniat ille et visitet me !)

- re-ji-ž'-in (re III v. Int. jin v. qa-ft-rejiž'-in).
- re-ž' (p. re-ž'e-n, re-ž'i-n ra-jta sikul : szán-áll, szán-taip) duo lingua principalia trahae; Rež'i-t' pe-t'ine (Zb. 26/60. Két csuszó orra lapult, mi az? až'e, szán.)
- I ri (pro r det. + i és, is || et,-que): Bzagem ḡola-ž'er-i jaž'em ḡe-ḡ'ut-h'a-r-i zeḡodeḡ (Zb. 26/22) Improbo operam dare et in cinerem mingere unum est. Km.; v. ḡeḡ'uth'an.
- II ri (pro re sociativus + i et, etiam; cum verbis denotat gerundium prioritatis pro conjunctione »postquam« : teg-ri [teg-re-i] 'u-k'oaḡ fölkelt és elment, miután felkelt, elment || surrexit et abivit v. postquam surrexisset, abivit).
- III ri (pro re praef. verbale + je, ji demonstrans objectum verbi): ji-š žiḡ-qudamen ri-pḡ-ri (Zb. 21/225 lovát a faághoz reá-bogozá és . . .); ji ḡh'aḡir ji'am ri-šek'ri (ib. 174 haját kezére reá csüré és . . .)
- rik' = ri II (re socativus + iki »me-g« = és, is || et, etiam,-que).
- I ri = re I; ḡ'ogu-ri-k'o (út-ra kelő: útás || viator); qo-ri-qo (kölyöknek kölyke; unoka || filius filii = nepos) etc.
- II ri (id. Igeirányító tárgyatlan igékkal : re-ja, rajta, fel, felül-ről, ról, ról, le || Praef. verbale ante verba intransitiva: superne, desuper etc.): ri-fe-n (id. fe-r-eg Szék. ri-p, ro-p rajta pereg: táncol) saltare : ose-psī ri-fo ši-'oter (Zb. 25/92 ősz-viz-en : a déren táncolva a ménes); ri-gegu-n (id. mulat rajta v. vele mulat, játszik) jocarī cum : Maf'em u-ri-mi-gegu p-'aḡ'ek'me u-ḡ'eh'až'i'noqem (Zb. 26/40. A tüzzel ne játszodjál, mert ha elszalasz-

tod, nem fogod utól érni. Km.); rī-h'etle-n (id. v. Int. h'an, h'e-n hág, megy: rá-megy, rátalál) invenire: χ et ji- ϕ 'ere, sebeb qa-s- χ o- χ 'un zī-gorīn sī-rīh'etlino-mi? (Zb. 21/225 ki tudja, hátha valakire akadok, a ki nekem hasznomra lesz || fortasse inveniam aliquem, qui mihi proderit); rī- χ 'u-n (id. gyün, lesz) razi rī- χ 'un (vlkivel, vlmivel elégedett lesz Ar. rādi) contentum fieri; rī-k'-īn (id. rá-kell; arra megy) ire illuc, illorsum; rī-laž'e-n, rī-lež'-īn (vlmivel dolgozik pl. ökörrrel) cum aliqua re laborare; rī-p- ϕ e-n (rá-mász, oda-mász) arreperere: Gedû-bzage γ 'une γ 'u rīp ϕ - ϕ (Zb. 26/47. A rossz macska a szomszédba mászkál. Km.)

rī-p'ī-n (id. vlmivel táplál) nutrire aliqua re; rī-šī-ne n (id. vére áll: vlmitől megijed Szék. rusnya csuf, ijesztő) perterreri: abi-j [abi + i] dī-rīšīneqēm, attól sem ijedünk meg) et id non timebimus; rī-že-n (rajta osan, vlmín megy) currere super re: U-z- ϕ i-mī-g γ 'īnem u- ϕ i-gu γ 'me, p χ 'e-še γ 'ogū u-rīžen ϕ (Zb. 26/27. Ha a nem remélhetőben reménykedel, fa-hordó útra jutsz. Km.)

r-je (pro rī-je: r-je- γ 'a-fe, reja hagy-ja inni: vlkivel megitatja) aliquem aliquid bibere facere; seh'a-nīm rje-k'ute (a tányér-ra önti) in catinum fundit.

ro (pro rī ll + o l) dī-r-o-gegu (Zb. 25/32 velünk ő mulat) nobiscum ille jocatur. NB. Cum natura praefixi verbalis re, rī hucusque ignota fuisset, fere omnia hujusmodi composita in vocabulario Rossico desunt; hic quoque solum praecipua commemorantur qua paradigmata.

S (= ss Germanicum)

- s (z abbreviatio formae sī én || ego): s-a (pro sī-ja): Neγ'oj tl'içim sa-pes-ç (Zb. 26/67. három tatár férfinak én ör-jük: három tatár férfit örzők) tres Tataros custudio; sa-šy' (én megevett-jük: engem ők megesznek) me illi comedunt (pro ego ab illis comedor).
- sa-be (Ad. sa-pe, se p. sen I égő, száraz, pe részecske: 1. pernye 2. por 3. szemét) 1. cinis 2. pulvis 3. sordes, purgamenta; v. ji-uen; sabe ç'i-n port csinál, poroz) pulverem excitare; saber (id. det.) s. zezih'a (por-lepte, poros) pulverulentus.
- sa-γ'e, sè-γ'e (n. v. se-n IV p. γ'e-n III szelést, vágást fogó: cél) scopus, meta v. teγon; saγ'ej (id. eje: rossz cél, szerencsétlenség) infortunium: Jeser saγ'ej-ç (Zb. 26/24. A szokás csupa szerencsétlenség. Km. || Consvetudo ipsa est infortunium).
- sa-χo (syn. sa-be p. se-n I χo, ho-mu apró: pernye, hamu) cinis.
- sa-ll (Ad. sa-lle p. se-n IV szel, usz-ik, lle test: szá-l, tutaj) ratis.
- samīrqau v. semer-qau.
- sa-ne (p. se-n IV szur, csip, p. ne-n II csipős, savanyu növény: 1, ribiszke 2. bor) 1. ribes 2. vinum; sane-χü (fehér bor) vinum album.
- sa-p'e (v. χon-, kon-sap'e, sa p. sen I p'e IV.)
- sâ (p. perf. sen, sī-n I—V M. 1. szá-r, szár-hegy, szár-az 2. sâ-p kiaszott szín 3. sâ-r, égő szín, sâr-ig stb.)
- l se (p. se-n I Tam. se, sev M. szé-p, szín: 1. szép,

jó 2. szín) 1. pulcher, bonus 2. color v. seχ'u, se-ptl, mīse eta.

II se (p. sen III v. 'ase).

III se, sse (p. sen IV szelő = kés) culter v. se-šyo.

IV se, sse (proprie cas. lat.-dativus a sī: én | ego; emphatice stat ante formam sī, so, s)

seχiž-â (p. perf. s. kiirtott) exstirpatus; se-χi-ž-in (sen IV v. Int. χin vesz: kiirt) exstirpare, exsecare.

se-χŭ-se-ptl (se I szín, fehér, szín, piros v. p-tli: arc-festő szer) medicamen faciei v. zīχetlh'an.

sej-in (v. Int. sen II esik, hull || cadere v. dīsejin.

se-k'â (p. perf. s. herélt || exsecatus v. šī-s.); se-k'-in (sen IV v. Int. ki-vág, herél) exsecare, castrare.

se-me-gŭ (n. v. sen III kül, nélkül, idomulásnélküli: bal) laevus, sinister; semegu-ble (Zb. 25/2 bal-fél, bal-váll) latus laevum, humerus laevus; semeguk'e (id. instr. balra, balról) sinistrorsum, a sinistra; semegŭra-bγ'u (balra fek: balfelé) laevorsum; semegŭrabγ'u-mk'e (id. m-k'e) id.

seme-r-qau, samir-qau (n. v. det. se-n I égedelem, aggodalom, ki-ütő, üző: 1. tréfa, élc 2. tréfás, élces) 1, facetiae, sales 2. festivus, jocularis.

I sen, sī-n, ssī-n (M. szén, szín, szé-p, szit, szár-ad, a-sz, ü-sz-k, ö-sz-t-ön Jap. su-mi: 1. szenesedik, ég 2. sűt, fénylik, piros, szép, színes lesz 3. szer-et ég vmiért) 1. ardere 2. candere, rubere, colorari 3. ardere amore etc. v. se I ç'a-se, f'e-sī-k'in, γ'a'in, jissin, jisipen, jeγ'asī'in, qejsek'in, mīse, pīsīk'in, psen, psin 1. serk'e, siriχ'u stin, teγ'asīk'in etc.

II se-n, sse-n, sī-n (M. csu-sz, ku-sz, má-sz 1. szá-ll Tam. sellu-, mozog, ereszkedik, jut, vetődik 2. szór, vet || 1. moveri, descendere, pervenire 2. con-

jacere, spargere) v. $\text{ç}'\text{a}'\text{us}'\text{i}'\text{y}'\text{o}$, çesen , qasın , psen , psın 2. sısın , tesen etc.

III se-n , sı:n (1. meg-száll, ül, lak-ik 2. szok-ik, idomul, szegődik) 1. sedere, habitare 2. svescere, formari, se associare v. 'ase , $\text{ç}'\text{u-se}$, $\text{ç}'\text{ase}$, çese , çexes , jese , semegü , $\text{sıg}'$, ssig' ; $\text{c}'\text{i}$ -, çi , de- , še- , t'e- , t'i-sın etc.

IV se-n , sı-n (M. sze-g, sze-l, sza-l-u, szal-ag, szil-ak. szu-r; a-ra-sz, ba-sz, cse-sz, fa-sz, nyi-szol, pöszöl, pi-sz-ka, re-szel, u sz stb. 1. sé-r-t = érint, ér, 2. szel, vág, szur 3. szel, mér 4. szur = ültet) 1. tangere, attingere, laedere 2. secare, pun gere, figere 3. metiri 4. figere, plantare v. ç'e- sen , gusen , çesen , jesın , jesik'in , lask'e , lıs , peskun , psen , psın , p'isen , se , seyizın , sek'in , 'usik'in etc.

V sen , sın (1. szusz-og, fú 2. hangzik, zeng || 1. halare, flare 2. sonare) v. psen , psın 4. 'usın , 'us-sın etc.

se-r (se IV det. a csekély: én || mea exiguitas, ego): ser-ç (én az; én magam) egomet; ser-i or-i (én is te is) ego et tu.

sè-re-j , serej (p. se-n IV szu-r aug. szu-rt kcrités) palitium : bene serej (Zb. 21/173. túskekerítés) palitium palium .

se-r-k'e (p. se-n I az égő végsője: nagyon égető) valde urens.

se-se-j (se IV én, dupl. p. je-n , jın nekem járó: enyém) meus, a, um (praedicative).

se-şço (se III kés, nagy Jap, o-katana id. kard) $\text{ens}'\text{s}$, gladius ; se-şço-kkū (id. p. kku-n vág: kardpenge) gladii lamina ; se-şço-pse (kard-szij) bal-

teus; se-šxu-a-p'e (id. burok: kard-hüvely) gladii vagina.

sež-īn (v. Int. se-n || v. k'uasežin, χesežin.

si (pro si-ji, s-ji az én . . . m, magam . . . ja, je || pron. poss. 1-ae pers. meus: si guape-ç (nekem kedves) mihi carum est; pseurik' si zexode-ç (nekem mind egy) omne mihi aequum est; si-pse (szivem! lelkem!) anima mea! .

sī (se V forma connexa: én || ego).

sī-g' (p. se-n, sī-n III dim. ülő-ke, szé-k: a teve pup-ja) gibber, gibbus cameli.

sī-h'e-n (se-n, sī-n I ég, sajjást hord: sajnál) misereri: Bijm u-çī-sh'eme uay'a uo-χ'u (Zb. 26/16. Ha az ellenséget megsajnálod, sebzett leszel. Km.)

sī-ma-ge (n. v. se-n, sī-n I szi-n kül, nél-kül: szintelen, be-teg, be-teges) infirmus, aegrotus; sī-ma-ge-ç (beteg-szer: beteg-ház, kórház) infirmarium; sīmage-n (id. igésvitve: betegesked-ik) aegrotare.

sī-n I—V = se-n I—V.

sī-r-aγ' (sī Rad. sī-t az, ra, p. n. v. γ'en, γ'in neki fekvés: erőlködés || contentio virium v. jiray').

sī-r-ī-χŭ, srīχŭ (p. det. se-n, sī-n I ég, dim. M. szü-r-ke: szőke) flavus.

sī-s (n. v. s. rezgés, rázkodás) tremor, succussio; sī-sī-n (se-n, sīn II dupl. re-z-eg, ráz-kodik, reme-g, [re-n-g], inog) agitari, tremere, labare, se succutere v. γ'a-sīsīn, k'e-zizīn.

sī-t ? (proprie pron. dem. Jap. so Kin. so + obl. t: mi? mi-féle?) quis? quid? qualis?: sīt ji fajde? (mi haszna?) cui bono?; sīt zī-çīsīr? (mi dollog?) quid rei?; sīt-a-χe-r (pro sīt-χe-r id. plur. det.): Narun jīç'eu (ç'ego) sitaxer zīteγ'or (Zb. 21/204: a Narun csinálta dolgokat látó) quae vi-

dit omnia, quae Narun faciebat; sīt-ç-h'a ? (id. fej: miért) cur? quare?; sīt-em (pro sītīm id. obl.) sītem χodiz (mennyre?) quantum?; sīt-go (id. adv. hogy?) quomodo?: sītgo χ'umik' (hogy léve is: akárhogy) quomodocunque; sīt-χo-de (minő, milyen?) qualis?; sīt-χod-iz (mennyi, mennyre?) quantus? quantum? adv.: sītχodiz χ'um-ik' (mennyi léve is: bármennyi) quantuscunque; sīt-χodiz-m-ik' (id. ' bl. ĩm, is, mennyiben is: valamennyre) aliquantum; sīt-i (mi, is: és a többi) et cetera: j-už'k'e γ'ĩn-i sīt-i ç-â-^u-χĩm (Zb. 21/156 aztán a sirást és a többit ők elvégezve) cum illi fletum et cetera finivissent; sīt-ik' (id, v. iki) sītik' jire-χ'u (mi is hadd legyen: bármi is) quilibet; sīt-ĩm (id. obl. mi-n? mi-nek?) cuius rei? cui rei?: . . . mĩbĩ sītīm u-qe-h'a ? (Zb. 21/226 effelé minek te kihozottja: mi hoza téged ide?) quid te huc attulit?; sīt-mĩγ'o-k'e (mi a nyavalyának?) cui infortunio?: ar sītmiγ'ok'e qa-s-çh'epen? (Zb. 21/174 az mi a fenének való nekem?) id, quid mihi prodest? sīt-o (sīt-go miként) quomodo; sītō žĩ-p-'ame miként ha monddod: azért, mert, cf. Tam. ên en-Râl, miért monddtal: azért mert) ideo, quia; sīt-to-pe-re (id. végre: ugyan-mi?) num quid: sītōpēre ji-gu χetlir? (Zb. 21/231. valjon mi lehet a szivében?) num quid animo ejus inest?

sji = si (pro sī-ji).

so (zo pro sī-o én a || ego ille; pron. 1-ae pers. in temp. praesente) so-k'o (én a kelő: megyek) ego eo (ego sum euns).

so-kũ (Ad. se-ku pro pse Kab. pçe nyak || collum + qu, ke Jap. ke ha-j, szőr: serény) juba.

srīχŭ v. sīrīχŭ.

I sse, ssešχo v. se III: II sse = se IV.

III sse (n. v. s. mag-vetés) satio, seminatio; ssen (sen II szór Kor. si-mu Jap. chir-asu T. tat. se-č- = Kab. se-ž-in v. Int. magot vet) serere, spargere v. yessen.

ssi-g' (Ad. si-gge pro sī-k'e p. dim. se-n, sī-n III M. szé-k Jap. kana-shiki = érc-ülő: ülő, kovács-ülő) incus, udis.

ssī-n (se-n, sī-n I ég, pirul, szinesedik: szen-es-ed-ik) carbonescere; ssī-r (id. p. det. égő, égető) urens; ssī-re (id. mint »a szines, piros« cf. Kin. tsieu, bor Kor. siur, bor, sör Tat. sīra: se-r, ső-r) ce-revisia, zythum.

s-te (s, se, sī + te, én tetőm: rajtam, tőlem, rólam miattam || a me, de me, propter me etc.)

s-te-n (s-tī-n v. Int. se-n, sī-n I M. szi-t, ő-szt-ön v. ç'e-γ'a-stīn, p'a-ste etc.)

š (= sh Anglicum)

š (pro še V: h'a-š, h'a-še eb-sereg: ebek || canes).

ša (in compositis pro še)

ša-bze (še nyíl, bezzentő Zb. 21/184: nyíl és ij) sa-gitta et arcus, telum et arcus.

ša-γī-r (p. še-n I ég dim. det. M. csi-ge, csi-ge-r, csü-gör cf. Jap. sa-ke rizs-bor: bor) vinum; ša-γīr-ča-p'e (id. çe-p'e csere-hely: bor-korcsma) taberna vinaria; šaγīr-çe, šaγīr-ī-çe (bor árus) vinarius.

š a-χ^f-ši-mal (še II golyó χe-še benne viselő Ar. mâl Zb. 25/19: töltény-táska) embolorum theca.

- ša-qa (p. n. v. še-n I ég, sül, feketed-ik dim. tenta, feketeség) atramentum; šaqa-tle (tenta-tartó) atramentarium.
- ša-n (še-n, ši-n II v. je-ze-šan).
- ša-te (še, šše I te-j, tető M. sa-j-t tkp. tej-tető: tej-fel) flos lactis.
- šatχ'un v. çitχ'un.
- ša-tle (še II golyó-, töltény-tartó) embolorum theca.
- ša-tl'e-n, šatl'ežin (v. Int. še-n, šin III v. zer-šatl'en, qejšatl'ezin.)
- šau (pro ç'i-b, ç'iu Zb. 25/3: udvar) propatulum, aula.
- I še, šše (p. še-n, ši-n süt, fehér, világos || candens: Jap. çhi = çi tej. Kin. žu Tüb. žo Mon. sū Kor. çiet T. tat. sūt, sūd, söt id. M. zse-n-dice = tej alj: te-j, té-j cf. te-hen) lac v. ša-te, bī-žī-še etc.
- II še (p. še-n II serül, gurul: 1. gömb 2. golyó) 1. globus, sphaera 2. globulus plumbeus v. ge-š, go-š. qu-ž', šeribin šepχ' etc. Kodre še-m je-u-ptlme, tlī çotlay'u (Zb. 26/38. Ha a golyót sokáig nézed, véresnek látod. Km.)
- III še (p. šen III hozó || ferens: -ért megy, küld) ad aliquid ferendum (ire, mittere): psī-še ma-k'o (vizért megy) ad aquam ferendam it.
- IV še (p. šen IV szelő, szuró: nyil) telum, sagitta v. ša-bze.
- V še (syn. çe, sereg, csapat) copia, multitudo v. h'a-še, šeriogo, šyo.
- VI še (Kin. šeu kéz || manus) v. šesin, ši-jin.
- še-ç (pro ši IV e lat. lónak való szer, istálló) stabulum.
- še-ç'e-ç' (še II új p. ç'e-n, ç'in csinál: új-öntésű golyó) globulus plumbeus novus.

še-dī-bž' (žī szél oda, p. p-či-n szél oda-fuvó; kovácsfuvó) follis fabrilis.

še-g'a-γ'o, še-ge-γ'o (če 3-szor, kér, hiv, kor: 1. déli imára hívás a mohámmedánoknál 2. dél) 1. precatio meridiana 2. meridies.

šegeγ'oak'o (id. kelés Zb. 12/11: fél napi út) iter dimidii diei.

še-χũ (pro çaxo kdnõ Ad. še-fe id. viasz) 1. cera 2. cereus.

šeχ'oa-p'c'e (pro ši-γ'u só-kõ, fekete: gálic-kõ) vitriolum.

še-je-χu-χ' (še II p. je-χuχīn hajt-vesz: puska-vessző) virga pyrobolaria.

šej-in (v. Int. šen II v. qīdešejin).

šeke-fī-n (šek'in II bir: bir, kitart) perferre posse.

šek-in, šekk-in (Rad. Hebr. šaqal: mérlegel) ponderare.

1. še-k'-in (v. Int. šen II csűr, csavar, teker || plicare, obtorquere, vertere) v. je-, ji-, qej-, zešek'in etc.

2. še-k'-in (v. Int. šen III: visel, hord, el-tür,-szenved pl. büntetést) ferre, perferre, perpeti.

še-k'o-tlak'o (še VI kéz, tle talp. p. k'on kelõ: legény a talpán) vir fortis et manu et pede.

šeme-g' (ger. šen II p. gen, gin IV csűrve vágó: kassa) falx foenaria.

še-m-pa-hul (še II obl. golyó-zápor: üdvözlõ lövés) tormenta salutandi causa emissa.

I še-n, ši-n (M. sü-t, sõt-ét, fũ-s-t: 1. süt, fehérlik 2. piroslik 3. füst-szinü lesz || 1. lucere, candere 2. rubere 3. nigrescere) v. še, ši I ša-qa, pše, pšape, 'ušīn, 'uštīn etc.

II še-n, ši-n (M. se-r, si-r, su-r; csü-r, csi-ga; fa-csa-r, fa-čsin-t; ga-cs, ga-csiba. kas, kacs; su-

g-or, zsu-g-or, gö-zs-ör; csün, sin-, sin-dik stb.
 1. serül, gurul 2. csür, gurit 3. csün, csigázódik
 1. volvi, pervolvi, curvari 2. volvere, torquere 3.
 fatigari etc. v. še II, ç'e-, χo-šen, de-šejin, še-
 k'in, γ'a-, χo-, je-, qej-, te-, zebile-šin etc.

III še-n, ši-n (M. vi-se-l, csi-ra, csi-r-ke, csür-ke: 1.
 visel, hord, szállít, férhez visz 2. szül) 1. ferre,
 portare, ducere uxorem 2. pullari: sse sašen χ'u-
 me darir me-k'od (Zb. 26/12. A mikor engem
 férhez akarnak vinni, a selyem elvesz. Km.) v.
 ç'e, de, go, χe, χo, ja, ji, qa, qi, pī-še-n, še
 III, ši-r, šatlen, šek'in 2. etc.

IV šen, šin (szel, szur || secare, pungere) v. še V šab-
 ze, šental, šerez etc.

V šen v. šin V.

VI šen, sīn (pro ç'en, ç'in II esik, csurog || cadere, de-
 fluere) v. nše, qejšxin.

šent v. še-t.

še-n-tal (Zb. 29/40 še IV nyil || sagitta, tal pro tle öt-
 lető, ugrató || emittens: ij || arcus Ad. šental fegy-
 vertámasz || fulcrum sclopeti Ross. soški).

še-pχ' (še II, pχ'u, golyó-fióka: serét) grando plumbea
 (pro sclopeto).

še-ptl (pro pše-ptl: felhő-pirosodás || nubes purpure-
 scens): P'ç'ih'ach'a šeptl mefibl (meχujbl) uef,
 pçedīgīž šeptl mefij (meχujj) uej-ç (Zb. 26/76.
 Az esti pir 7 napi jó idő, a hajnal-pir 8 napi
 rossz idő nh.)

še-r-ez (p. det. še-n IV szur dim. szulák, fulánk)
 aculeus.

še-rī-b (še II rī, be serülő, guruló bőség: bu-bor-ék,
 hólyagocska) bulla, pustula.

šerīb-īn (id. igésítve : gömbölyödik, domborodik) globari, convexum fieri v. qa-šerībīn.

še-rī-o-go (še V se-r-eg, sok ad analogiam c'e et c'e-rīo : terjedelmes At.) extensus.

še-s (p. še-sīn 2. kezes, jótálló) sponsor, vadis; šes-go (id. adv. kezesül) vadate: š. 'uvvīn (kezesül áll: kezeskedik) spondere; š. χo'uvīn (jót áll valakiért) spondere pro aliquo.

1. še-sī-n (šī IV e lat. sen, sīn III: lóra ül) conscendere equum v. γ'ašesīn, qeγ'ešesīžīn.

2. še-sī-n (še Kin. šeu kéz, sen, sīn IV: kezeskedik, jót áll) spondere; še-sī-p'e (id. h'ly: kezesség, jótállás, biztosíték, zálog) vadimonium, sponsio, cautio, satisdatio, pignus; šes-k'e (n. v. šesīn 2. instr.) šesk'e qatīn (kezességre kiad) ad sponsionem edere; šes-n-ī-γ'a (id. ság, ség: kezeskedés, jótállás) sponsio, vadimonium.

še-t (še-n-t pro ç'e alj, se-gg, tevő p.te-n, tīn: szék, pad, székecske) sedes, scamnum; šet-tlaqo (szék-láb, butor-láb) fulmentum.

še-tl'īn (v. Int. še-n III = šatlen.)

šet-ž'ej (šet dim. székecske, padocska, diván) sedicula.

še-t'ī-n (še II t'ī-n III csöm-é nyom: gomolyit) conglomerare; še-ue-fe (id. jé'zeső, bevonó Zb. 25/22. golyó-zápor) magna vis telorum vel globulorum sclopeti; še-ze-'utl (id. p. 'utl-īn ötl-eszt: löveg, töltény) embolus.

šežī-γ'o (n. v. s. cipelő-kor: hordás, szállítás) vectura v. mequ-šežīγ'o; še-ž-īn (v. Int. šen III; hord, szállít) vehere, advehere.

šχ'a-p'e (šχe p'e hely: ennivaló, nyalánkság) res comedenda, cupediae; šχ'a-tle (šχī-tle étel-tartó: jászol) praesepe; šχe (n. v. šχen 2. étel, eledel;

takarmány) cibus, alimentum, pabulum v. γ'ua-šxe; šxe-γ'o (id. ko-r : evés, étkezés, ebéd) manducatio, tempus comedendi, prandium.

1. šxe-n (pro čī oda xe-n III akaszt, köt M. si-ké-r : ragaszt, enyvez) agglutinare v. ji-, te-, zegošxen etc.
2. š-xe-n, š-χi-n, š-χī-n (pro č'e le, ke-r-cel, cf. lege-l = lekérőz M. vi-szk-et v. f'ešxin : 1. fal, esz-ik, rág, harap 2. vi-szk-et) 1. comedere, vorare, rodere, mordere 2. prurire : Nebze jžiř šxeme o-gufer, semegur šxeme o-neč'ejr (Zb. 26/73. Ha jobb szemöldököd viszket, örvendeni fogsz, ha a bal, szomorkodni fogsz.); šxe-re-j (id. p. aug. falánk, nagyétű) edax, vorax, manduco; šxerej-ī-γ'a (falánkság) voracitas; šxe-ž-in (v. Int. šxen 1. v. ze-pī-šxežin.
- š-χi-'an, šχian (Ad. čī-χ'eane pro čī oda p. xe-n hin-t, áll : ágy-terítő) lodix, lodicula : Uj šχian jeptl-i uj tlaqo qudij (Zb. 26/44. Takaród nézd és lábad a szerint nyujtsd. Km.)
- šχide, šχīde (n. v. s. szidás, szitok, veszekedés) objurgatio, rixa, jurgium; šχi-d-en, šχī-d-en (v. Int. šxe-n, šχi-n 2. M. szid = rág, mar, Szék. 1. szid 2. marakodik, civódik) 1. objurgare 2. rixari v. zešχiden; šχidere-j (p. id. aug. civódni szerető) rixator.
- šχī-γ'o (n. v. šxen, šχin : étel, zsold, fizetés) cibus, nutrimentum, stipendium; šχī-k'-in (id. v. Int. meg-esz) comedere; šχīk'iz-īn (id. v. Int. Zb. 25/6.) ; 1. šχī-n = šxe-n 2. (esz, mar, csi-p) edere, mordere, pungere : C'em u-a-šχīno ujg'a-ne u-mī-t (Zb. 26/52. Mikor a tetű-k téged csipnek, inged ne ajándékozd el. Km.) v. b-žem-ī-šy,

mī-šxu-p'e; 2. šxīn (id. n. v. 1. megevés \ 2. en-nivaló) 1. actio comedendi 2. cibaria: šxīn gua-k'o (evése gyuhába kelő: izletes) saporosus.

š-xī-p'-c'ī-n (pro ž'e szá-j, hezzá-facsint: mosolyog) subridere: K'ome me-γ'ušxe, t'īsmē me-šxīp'c'ī, čītme me-dao (Zb. 26/62. Mentében kérődzik, ültében mosolyog, álltában hallgatózik, mi az? šši, ló).

šxī-rī-gegü (n. v. šxī-n, ra, re, mulató: bohóc) san-nio: šxīrīgegü nība-b-le, γ'able χ'ume čh'ap'īž' (Zb. 26/22. A bohóc jóévtágyu, de azért éhségkor is megél. Km.)

šxī-tle = šx'a-tle (jászol || praesepe).

š-xī-ž'-īn (id. v. Int. esz-ik, étkezik) edere, cibum ca-pere: qīh'ār zī-šxīž'īr bej me-χ'u (Zb. 26/69. A hozottat evő gazdag lesz. Km.)

1. š-χo (še, ce ser-eg, sok dim. Suffixum augmentativum; gu-šχo, gyuha nagy: nagylelkű || magnanimus; se-šχo nagy kés: kard || gladius M. s-kó: tu-s-kó tő).

2. šχo (pro č-h'a-'o fej-öv: v. 'o-n III: fé-k) frenum, capistrum.

š-χo-ll (pro še te-j p. χo-n III, II, tej-tartó-test: tő-gy, tő-l-gy) uber. NB. A M. tő-gy, tő-l-gy valószínűleg kabardos összetét te-le-gyü, vagy te-(j)-gyü eredeti alakkal, mert te-j olyan birtokragos alak, mint szá-j pro sza, fe-j pro fe etc.

šχo-mī-la-k'e, šχo-m-lak'e (šχo 2. fék, obl. p. le-n, līn lenget, mozgat dim. fék-szár, gyeplő) habena; šχo-ü (id. ütő: zabola, zabla) orea.

šxu (še, ši tej + γ'u p. γ'u-n gyű-l: aludt-tej, savanyu tej) lac gelatum; šxu-p'c'ate (id. p. p'c'ate-n v. Int. p'c'e-n II vacs-kol. gyur: kovász) fermentum.

- š-χuž' (pro č'eγ', č'aγ' + 'už' segg-ucsu: farcsik, kereszt-csont) coxendix, os coxendicis; šχuž'-i-go (id. go, gu nélkül. Zb. 25/57: farcsiktalan, sánta) claudus; ši-pse v. ši-pse.
- I ši (p. še-n, ši-n I sü-t fehérlő, fényes || candens) v. ši-lle 1. 2.
- II ši (id. mint pī-r=rubens: 1. vé-r 2. vér = rokon || 1. sangvis 2. consangvineus, Jap. chi = či Mon. či-sun id. M. 1. sü-l, süly = vérfolyás 2. sü = vérrokon) v. ši-ne-n, ši-naχ'-i-č'e, ši-naχ'-iž', ši-pχ'ü, qo-š, zešiç, zešiç', zešit' etc.
- III ši, šu (id. mint égető, saj-gó: só, sov, sav || sal; Jap. shio, Kor. so-ko-m Tüb. c'a, c'wa id.) v. ši-γ'u, šu-γ'u, ši-hu-n, ši-'un, šu'u-n, χu-š etc.
- IV ši, šši (p. še-n, ši-n I visei, hord M. csi-du, csi-kó, csi-t-kó: csi-kó, ló, paripa) equus v. ši-begü, ši-bz, ši-č'e, ši-d, ši-gu, ši-χ'o, ši-u-n, ši-žer etc.
- V ši (p. še-n, ši-n csü-r cső, be-cő || involucrum) v. ši-bži.
- VI ši, še (Kin. šeu Kor. so-n kéz || manus) v. ši-jin, ši-qü, šesin.
- šī'a-γ'a (n. v. s. türelem, kitartás) patientia, tolerantia: šī'aγ'a zi'a (türelme van = türelmes) tolerans; ši-'a-n (v. Int. še-n, ši-n III vi-sel, hord, áll: türelme van, tür, szenved éhséget) pati, perpeti, tolerare v. χo-šī'an.
- ši-begü (ši IV ló, rossz gümő: in-pók) tuber tendonis equi; ši-by'e (id. begy, mell: ló-szügy) pectus equi.
- ši-ble, ši-blle, či-ble (p. šen, šin, çin I süt ble I fénylő, pilla-gó: villámlás, mennydörgés) fulgur, tonitrum.

šī-bz (šī IV bzī: 1. anya-ló, kanca 2 méncs) 1. equa
2. equaria.

šī-bze (šī I fehér p. b-zen meg-szorít, szür, fehér-
szürő: szita) cribrum pro farina.

šībz-ī-χ'ō (šībz, p. χ'on III Zb. 12/44 ménes-pásztor)
equarius; šībzī-še (id. še: kanca-tej) lac equae.

šī-bzī (šī p. šīn II csür + becsür két syn. becő, hü-
vely) siliqua.

šī-c-uès (šī ló, sző-r, ősz = hó: pilinke-hó) nix mi-
nuta: šīcuèsīr qī-çesk'e u-z-e-īšīm v-i-mī-k' (Zb.
26/42. Ha pilinkélni kezd, ülő helyedből ne menj
el. Km. v. jik'īn); šī-çī-s-īn (id. csü-csü-l: lóra
ül, lón ül) conscendere equum; šī-ç'a-ç'ç'ež (id.
segge alá-vető: nyeregalávaló pokróc) stragulum
sub sella positum; šī-ç'e (id. dim. csi-kó, csi-t-kó)
equuleus, pullus equinus; šī-ç'e-tl (id. alá dülő:
nyereg-alá-való) stragulum sub sella stratum;
šī-d (id. dim. Ad. šī-de M. csi-du: csacsi (sza-
már) asinus: šīd ç-a-p'īs ji-k'īž'īrqēm (Zb. 26/45.
A csacsi onnan, a hol az többeket b . . . hát,
nem megy el. Km.); šī-fe (id. fé-m, szín: a ló
színe) color equi; šī-ffe (ló-bőr, csitkó-bőr) co-
rium equinum; šī-f'e-žap'e (id. fel-vető-hely:
cölöp a kabard házak előtt a vendég lovának
megkötésére) palus ad alligandum equum; šī-
gū (id. + ggu, ku, guruló, kerék, jármű M. sze-
ke-r det. kab. šī-gu-r: sze-ke-r, kocsi, fogat) cur-
rus, rheda, plaustrum. NB. A M. ko-csi szót csür-
ték-csavarták eleget, pedig az olyan összetét a
főntebbi elemekből, mint a kínai-japán ba-ša (ló
+ jármű) és ša-ba (jármű + ló = ko-csi); šī-
gu-ç'iu (id. kü-l, ç'īb hát, far Zb. 12/24: ló hát)

- dorsum equi; šīgŭ-χ^o (šīgu p. χ^oon III Zb. 21/304: kocsis) auriga, rhedarius.
- šī-γ^a-f^{eu} (šī, še I p. γ^a-f^{eu}n, tej-savanyító: sóska) rumex acetosa.
- šī-γ^a-že (šī IV n. v. γ^a žen hagy osanni: ló-futtatás) decursus equorum; šī-γ^o (sárga ló) equus rufus.
- šī-γ^ŭ, šu-γ^ŭ (šī III égető, csipő, só + kő, ásvány Kor. so-ko-m: só) sal: šīd šīγ^u ji-č^{ere}? (Zb. 26/45. A szamár a sót ismeri talán? Km.)
- šī-hu-n v. šu-’u-n (sóz || sal-ire).
- šī-h^{at}le (šī IV. ló-teher) onus equo impositum; šī-χ^u-tla-γ^o (id. p. χ^u-n IV láb-út. Zb. 25/7: lovat elhajtó ösvény) semita, qua equos abigunt; šī-χ^o (id. p. χ^oon III: csikós) hipponomus.
- šīji-χ^ŭ (p. s. hó-szinü: fehér jegenye) populus alba; šī-ji-n (šī VI kéz nyuj-t: 1. kezét nyújt 2. nyúl-ik) 1. porrgere (manus) 2. extendi v. de-, pχi-šījik’in, χo-, qi-šījin.
- šī-k’e (šī IV ló + dat. lat. ló-orvos Ad. še-p-le ló-pillantó) medicus equarius; šī-qolen (id. kod-len sok-szinü: tarka ló) equus bicolor.
1. šī-qŭ (pro č^{’i} föld n. v. qu-n vág, hasít: szi-get || syn. ke-te-j-č^{’ik}) insula.
  2. šī-qŭ (šī kéz, p. qun huzó: kar-fa v. pχ^a-šīqŭ) šī-l, šīll (šī IV ló, le, llī: ló-hús) caro caballina.
  1. šī-lle (p. še-n, šī-n süt, fénylik lle aug. nagyon fényes: selye-m, kab. obl.) 1. sericum 2. sericus, ad.
  2. šī-lle (šī id. mint világos, fehér = hó + lle aug. sok-havu: derék-tél) bruma, hiems. NB. Az elemzés helyességét mutatja a Kab. še (te-j) šī (fehér), ž^{’i} (öreg, fehér, ősz v. b-ž^{’i}-h^a) és ue-s (ó-szin = ő-sz = hó) szók összefüggése, meg a

M. te (3. sz. birtokraggal te-je s ebből hibás szétválasztással te-j, lac), te-le (té-l, nagyon fehér = hiems) s ti (tü-z dim.) szók azonossága; šille-ged (téli-tyuk: fajd-tyúk) tetrao urogallus; šille-maze (id. hold: december) December.

šille-mīʿave (šille 1. selyem, nem főző: nyers selyem) sericum crudum.

šī-n I—VI = še-n I—VI.

šī-n V (M. sī-r, zso-n-g || sonare v. šī-pse, 'ape-pšīne)

šin (Ad. ši-ne p. šī-nen ijesztő: csunyaság, rondaság, takony, geny, görvély, kelés) sanies, pus, mucus, scrophulae, ulcus; šīna-γ'a (n. v. id. réműlet, félelem) horror, terror: šīnaγ'a zīχeti (veszélyes) periculosus; šīnaγ'o (id.) šīnaγ'o-ç (ez rettenetes) horrendum est.

šī-naχ'-ī-ç'e (šī II vérrokon, nagy, ecse: e-cse, öcs kisebb testvér) frater minor natu; šī-naχ'-ī-ž' (id. žī ōs, öreg: bátya, öregebb testvér) frater major natu.

šīna-q (šī, še tej p. ne-n III tartó dim. fa-csésze, tejes-f.) scutella lignea.

šī-nat'e-c (šī IV ló homlok-sző-r: a ló üstöke) juba frontalis.

šī-nâ (šī-ne-n p. perf. megijedt, megszeppent) pavidus, spe dejectus.

šin-dīr-χ'au (Zb. 26/64 šin-dīrχ'oũ, šin fekély, dīr-qa tur-ocska, go, fekély-turos: gyék, gyik cf. Szék. varasgyék) lacerta.

šīne-γ'o (n. v. s. félelem, veszély) pauor, periculum; šī-ne-n (šī vér, marad, megáll a vér M. csu nya, ru-snya: meg-ijed, fél, remeg) pavere, horrere v. γ'ašīne, šinâ, rī-šīnen etc. šīnež'-in (id. v. Int. Zb. 21/228).

- šīn-χ^uurej (šīn sebesség p. aug. χ^u-n gyűn : kisebbedő, tlaqo, láb) ulcerosus.
- šī-nībe-pχ^u (šī IV ló gyomor, p. pχe-n bogoz : nyeregheveder) cingulum ephippii.
- šīn-ī-č^u'eχ^u (šīn levevő Zb. 25/40 : sebet tisztogató) vulnera curans, abluens.
- šī-pebzij (šī IV ló orrlika) nares equi ; šī-pχ^u'a-b-le (id. fa-fél. Zb. 25/77 : ló-hordszék) sella equo vecta.
- šī-pχ^u'ü (šī vér fi-ók : nővér) soror : šīpχ^u'unše nēχ^u'ri šīpχ^u'ü nnef (Zb. 26/12. Inkább vak nővér, mint semmi nővér. Km.)
- šī-ps (šī só, csipő, psī viz : mártás, csipős lé) emamma.
- šī-psa-ne (p. šīn égető, p. psen beszuró, nevő : csalán, csiján) urtica.
- šī-p-se, ši-pse (p. šī-n V besze : mese, me-se-beszéd) fabula : šīpse je-'oate abī (Zb. 26/19. Ő csak mesét beszél. Km.)
- šī-r (p. še-n, šī-n III det. M. csir-ke, csür-ke : 1. madárfi 2. csirke 3. állat-fi, kölyök) 1. pullus avis 2. pullus gallinaceus 3. fetus, pullus, catullus v. dīγ^u'už'-īšīr, h'av-šīr etc.
- šī rī-qū (če III, čī szá-r, láb, ra, re, huzó : saru, láb-beli, csizma, cipő) calceus, calceamentum v. vaqè ; šīrīqu-č^u'e (id. csináló : cipész, sarus, varrga) sutor.
- šī-r-qo (p. še-n, šī-n II görbül || curvari, dim. v. bīr-qo-šīr-qo).
- šī-sek'ā (šī IV ló p. perf. sek'in sze-g : herélt ló) equus castratus ; šī-tepχ^u'o (id. ló-takaró) stragulum, tegumentum equi ; šī-tχ^u'i-k'eč^u' (id. gerinc, kicsi, rövid || mendose tχ^u'o zömök ló) equus spina

brevis; šī-tχ'un-ç' (l6-vakar6) strigilis; šī-tlaqo (l6-l6b) pes equinus; šī-tle-gũ (l6-k6r6m) unguis equinus; šī-u, šu-u, šũ (p. šī-u-n lovag, lovas) eques, equestris; šī-u-fī-n (id. bi-r: lovagolni bir, tud) artis equitandi peritum esse; šī-u-k'e (n. v. s. Zb. 21/230: lovagl6s) equitatio; šī-u-n, šu-u-n šī, u-n ũl: lovagol) equitare; šī-u-pe (šīu, orr, el6 Zb. 25/30: a lovagok els6je) primus equitum; šī-vve-j (šī IV l6 bũ-s6g: l6-gan6j) stercus equinum; šī-ze-χo-f' (id. p. χof'in: lovagl6sra val6 l6) equus equitando aptus; šī-ze-še (id. hordoz6: lov6sz) agaso; šī-že-r (id. p. že-n II ser-6ny: verseny-l6) equus cursorius.

šī-ž-in (v. Int. še-n, šīn III hordoz v. qa-χe-šīžīn).

šk'a-ç'e (šk'e dim. borju-cska) vitulus parvus; šk'a-χ'o (id. p. χ'oa III Zb. 21/281: borju-p6sztor) pastor vitulorum; š-k'e (p. ššī-n cs6r6l, fej, fej6-ke: bor-nyu) vitulus: žem-tlaqo šk'e ji-'uk'īrqem (Zb. 26/46. A teh6nl6b a borjut nem 6li meg. Km.); šk'e-ç (id. sze-r, çe III: bornyu-6l) stabulum vitulorum; šk'e-l (id. lle, li hũ-s: borju-hũs) caro vitulina: Hebdule šk'el p- šχīnome zī-qit'e (Zb. 26/21 Abdullah, ha borju-hũst akarsz enni, ki a sikra! tkp. nyomd ki magad. Km.)

šneχīç'e pro šī-nax'ī-ç'e.

šša (in compositis pro še, šše I, šša-te == ša-te).

ššā (pro ššī-a p. perf. ššī-n cs6r6l, fej || mulgere; fe-j6-s) lac praebens.

šše = še I (te-j || lac); šše-h'a-n-t-š'u-ps (id. h'a 6rpa, m obl. vaj, viz: tejes k6sa) pulticula in lacte cocta; šše-leps (ie. tej-leves) jusculum lacteum; šše-χuabe (id. heves, meleg: frissfej6sũ tej) lac recens.

šši (šī IV ló || equus): ššīr šīγ'uk'e ja-γ'ap'c'e, fizīr p'c'īk'e zeraše (Zb. 26/44. A lovat sóval csalják meg, az asszonyt pedig hazugsággal szedik rá. Km.)

šši-n (še-n, ši-n || csűr, csavar: fej, csórál) mulgere. š-tī-n (v. Int. še-n, ši-n | v. je-'u-štīn u-szit).

šu = šī (só || sal); šu pro šû.

šu-â (p. perf. šīhun, šu-'u-n sóz: 1. sózott, sós 2. sós birkahús) 1. salsus 2. caro ovilla salsa.

šu-γ'u = šīγ'u v. fou-šuy'u.

šuhu = šû.

šu-u-n (šī ló, u-n, ül lovagol) equitare.

šu'u-γ'a (p. perf. II šu'u-n sóz: sózott) salsus; šu'uγ'a-çe (id. aug. nagyon sós) valde salsus; šu'uγ'a-çe-ç'īn (ld. csinál: nagyon megsóz, elsóz) nimis salsum reddere; šu'uγ'a-ç'īn (id. csinál: sóz) sale condire.

šu-'u-n, šī-hu-n (šī, só, üt, csap: sóz) salire, sale condire.

šu-ze-r (pro šû had-sereg: lovasság) copia equitum; šû (šī-u, šu-hu ló, ülő: lovag, lovas) eques, equestris: zī šû-m šuhujt'īr ji-ze-ç (Zb. 26/17. Egy lovagnak két lovag hadsereg. Km.)

šû-go (id. adv. ger. lovagolva, lovon) equo, equis, equitando; šû-gup (id. csapat Zb. 25/3: lovascsapat) caterva equitum; šû-ses (id. zes eszveérés: lovag-gyűlés) cohors equitum.

šû-ze-k'e-s (id. + eszve + hát, fark + ülő) két lovas egy lovon) duo equites eundem equum conscendentem): Niχ', piç, çh'īç, k'ezaqo, tlequj (Zb. 26/55. Hat szem, három orr, három fej, egy fark, nyolc láb, — mi az? — šûzek'es).

T

I t (pro tī syn. dī I Tam. tī M. tū-z dim. || ignis) v. tlen, tlin 1.

II t (pro tā, te II Kin. ta, nagy || magnus) v. tli 1.

III t (pro te III) v. tla, tle, tli,

IV t (1. syn. da, de IV t'e, t'i 2. pro d-de alattvalók = mī || inferiores = nos: t-χo χ'unç nekünk való lesz || nobis aptus erit).

V te (pro te Jap. te a tevő, kéz || manus) v. tlen, tlin.

VI t (M. t múltképző || Suffixum temporis praeteriti: k'o-t kel-t, ment || ivit; k'or-t kel vala, megy vala || ibat; k'o-a-t kele vala, ment vala v. volt || iverat).

ta, te = da, de I; ta-o ? (Jap. da-o ?) = da-go ? da-o ?; ta-r-a (id. det. + ja Jap. ta-re ? dare ? mely-ik ? pro mely-jük) qui ? que ? quod ? tara, hune-u (hunego) 'ar (ar) zī-çi-pseur ? (melyik házban iakó ő ?) quam domum est ille habitans ? tara-r (id. det. melyik ? mint főnév) quis ? quid ? (substantive).

tā (p. perf. ten, tīn pro te-a, tī-a)

I te (ta) v. tek'e ? te-ne ?

II te (syn. da, de II Kin. ta, teu Jap. ta, to Ad. a-te M. a-tya Kab. a-de: felső, magas rész, tet-ő) pars superior, caput, summitas v. na-te, ša-te.

III te (id. M. 1. t helyrag 2. Igeirányító: ta-kar, tá-p, te-kén-t, té-p, té-boly Szék. ti-bely stb. Jap. ta, ta-chi, ta-te. ta-ka etc. 1. tetejére, fölé, reá 2. tetejéről || Praef. v. 1. super, ad, sursum 2. de-super, deorsum; composita: tere, teri, tre, trī, tra).

IV te (p. te-n III v. ma-te etc.)

te-'a-be-n (te III tapin-t) tangere v. te-j-'abe;
 te-bzej-k'in (id. v. Int. bzej-in le-nyal) delingere;
 te-c'a-le-ž-īn (id. v. Int. c'ale-n: rá-ken, pizkot) inquinare; te-c'ī-s-h'a-n (id. v. c'īsīn, h'an, Zb. 21/229: rá-ül nyereg nélkül) conscondere equum sine ephippio; te-ç-h'a-n (id. çī-n sūt, hág: rá-sūt a világosság) adlucere: ššī zīγ'otīm neχŭ teçh'aqēm (Zb. 26/44. A talált lóra nem szokott reáviradni. Km.); te-ç'e-n (id. ç'en II: 1. reá-vet, rá-üt bélyeget 2. le-vet) 1. injicere 2. dejicere; te-ç'ī-h'e-n (id. ç'īn, h'en: megállapít) constituere, decernere v. zī-traç'īh'; te-geguk'-in (id. v. Int. gegun: vlmin mulat, kerüli a dolgot) desidiose vivere; te-g-in (id. gen, gin II kel M. de-ge-n, da-ga-n: föl-ke, fel-áll) surgere v. χo-tegin, qategižin; te-gu-ç-χ'o-n (id. remény çī-χ'on oda-kap: kilátá: a van vlmire) spem habere ad; te-γi-n (id. hág M. tu-ha-d = da-gad, po-ha-d || tumescere = mollescere v. γ'ateγ', γ'ate-γ'â).

te-γ'a- (te III + verbum aux. caus.): - -gušχo (n. v. s. fölbátorítás) incitatio; - -gu-šχo-n (gušχo igé-sítve: felbátorít, ingerel) animum addere, incitare; - -h'a-γ'o (n. v. te-γ'a-h'a-n: rávevés, rá-birás) persuasio; - -h'aγ'o-j (id. j. eje rossz: nehezen rábirható) impersvasibilis; - -h'a-n (ráhagy hágni: rá vesz, rá-bir) permovere, persuadere; - -χe-n (Zb. 25/22. ráhullni hagy) sinere ut cadat super; - -χo-n (rá-ejt) super incidere facere: nne teγ'a-χon (szemet ejt reá: megigéz) fascinare; - -k'ī-ž-īn (lehagy kelni: le-törül) delere, detergere; - -k'oa-γ'a (n. v. te-γ'a-k'o-n: fölény) praeava-

lencia; - -k'odī-k'-in (id. v. Int. k'odīn: el-pusztít) devastare, delere; - -k'o-n (tetőre hagy kelni: felülkerekedni hagy) sinere ut praevaleat v. te-k'on; te-γ'a-k'uade (n. v. s. el-költés, rátékozás) consumtio, dissipatio; - -k'uade-n (ráhagy keledni: rá-, el-költ, -tékozol) consumere, dissipare v. tē-k'odīn; - -lī-n (rá,-fel-gyujt) succendere, inflammare; - -pse-n 1. (ráhagy érinteni: rá-céloz) telum intendere; - -psen 2. (Zb. 25/65 ki-váogat,-irtat erdőt) excindi facere; - -sīk'īn (id. v. Int. sen, sīn 1: rá-hozzá-süt) adurere; - -šχi-h'ī-n (id. šχen, šχīn 2. h'en, h'īn föl-vesz etetőnek: rabszolgává tesz) in servitutum redigere; - -tladen (rá-hengerít,-dűjt) advolvere; - -t'k'on (rá-cseppent) superstillare; - -'uᵛaγ'a n. v. s.): γ'ogū t. (útra indítás, utba igazítás) viam monstrare; - -'u-ve-n (pro 'u-vī'an rá-állít, megállít v. min) superponere, statuere super rem; - -zaše-n (Zb. 25/16 ze-šen: rajta fáraszt) fatigare in; - -že-n (Zb. 25/20 leszalaszt) decurrere facere; - -ze-n (Zb. 22/210 ráhagy vetni): mīχ'ur t. (bélyeget enged rányomni; muhr Pers.) sinere ut quis stigmat.

te-γ'e-šχī-k'-īn (v. Int. šχen, šχīn 2. rajta etet) facere ut quis edat super re: ç'ele zīz'eguserejm jī-nībe h'a tra-γ'ešχīkme zīz'egusežqēm (Zb. 26/69. Ha a makacs gyerekeknek hasán etetik az ebet, többé nem makacskodik. nh. tra pro te-rī-ja); te-γ'e-'u-n (le hagy üz-ni t. i. jezeš: mulattat, gyönyörködtet) oblectare, delectare v. jezeš-te-γ'e'u, triγ'eugo; te-γ'ezež' (Zb. 26/4 n. v. s. visszatérés) reditus; te-γ'eze-ž'īn (v. Int. te-γ'e-ze-n ráhagy térni t. i. lovát: vissza-tér,-fordul)

reverti, redire; te-γ^uaçik'-â (p. perf. s. eltévedt) te-γ^uaçik'-in (v. Int. γ^oçen): γ^ogum t. (utat veszt, eltéved) via deerrare; te-γ^uatlh'en (pro quatlen, h'an: meg-rug) pedibus ferire; te-γ^ut-h'a-n (rá-hud-ik,-hugyoz) mingere super rem: Uesir χuž'dideç, h'a ma-k'or-i teγ^uth'a (Zb. 26/48. A hó nagyon fehér, de az eb megy és rá hudik. Km.); te-hu-n v. te-u-n; te-h'a-γ^o (n. v. s. rá-hágó: hideglelés) febris; te-h'a-n (rá-hág: rá-megy,-esik) inire, incidere v. qiteh'an; teh'a-tek' (Zb. 26/42, 63. p. teh'an, p. tek'in ráhágó-lekelő: változó) variabilis; te-h'e-n (Zb. 26/54 elvisz bezirim a piacra) ferre, portare in; te-χi-n (le-vesz, le-szed) demere, decipere: dunejm t. (a világból kiirt) exstirpare; ji-nape t. (arcát leveszi: arca bőrét lehuzza = megszégyenit) probrum alicui inferre; suret t. (vlkiről képet vesz) alicujus effigiem depingere; uane t. (le-nyergel) demere equo ephippium; teχin-i-γ'a, teχ'nīya (id. n. v. le-vevés, leszedés) demere; teχiž-īn, teχiž'in (id. v. Int.); te-χo-n (rá-hull, talál célt, sa-γ'em teχon Zb. 21/234.) decidere, scopum ferire; te-χ'u-h'e-n v. h'i-n (vlmi fölött vlmi lesz || fieri): ara-zī t. (Ar. rādi, elégedett, hálás lesz) erga aliquem gratum fieri; te-'i-γ'i-n (meg-tart) tenere; te-j'a-be (p. te'a-ben tapintó) t-χ'itl t. (betü-mutató pálcika) Gallice: touche des erfans; te-j-χ'ā (p. perf. teχin) šate t. (le-felezett tej) lac, cujus flos demtus est; te-j-qute-n (Zb. 25/11 v. quten: le-üt, le-ront) decutere, dirumpere; te-j-me-ne (Ad. te-me-ne p. neg. ne-n, nīn III rajta nem maradó: ingoványos, tócsás hely) locus palustris; te-j-tlefī-n (je tlefīn vonszol-ja: rá-vonszol-ja) trahere in, super rem.

te-k'e ? (te I instr. merről, honnan?) unde: mīr te-k'e qēk're χet çīç . . . ? (Zb. 21/183 ez honnan jő és kihez tartozó?) unde ille venit et quis ille est?

te-k'e-n (1. rá-önt 2. le-önt a tetejéről) 1. infundere 2. defundere; **te-k'-in** le-kele, le-megy, le-száll pl. (ára) descendere, demoveri, diminui: ji nape t. (arca, arc bőre le-megy: meg-szégyenül) pudore affici; zīγ'ujbγ'ur zede'ame [zedī-je'ame] kadaçh'a trak' (Zb. 26/30. Ha 9 egér együtt huzza, akkor a kád fedele nekik lemozdul. Km.) v. **te-h'a-tek'**; **te-k'i-ž**, **te-k'iž** (p. s. lekoszló, szinehagyó) depilatus, deciduus, decolorus; **te-k'iž-īn**, **tek'iž-īn** (v. Int. tek'in: le-kele, -megy, lekopik, vedlik, el-megy a szín, a hó) descendere, decidere, deciduum esse, depilari, decolorum fieri, perire (utī nix); dunejm tek'ižīn (meghal) morire; **te-k'o** (n. v. te-k'o-n felülkerekedés, győzés) victoria; **te-k'oa-r** (p. perf. tek'on det. győző) victor; **te-k'od-ež'-īn** (v. Int. te-k'od-īn: 1. rá-vesztegetődik 2. vlki miatt elvesz) 1. consumi 2. perire causa alicujus: ja-te-k'odež't (miattuk veszett el) propter illos perit; **te-k'od-īn**, **tek'uaden** (rá-kele-ed M. té-koz, té-koz-ol: 1. rá-vesztegetődik 2. vlki miatt elvesz, elpusztul) 1. consumi inutiliter 2. perire propter: abī sse s-tek'odaç (Zb. 25/27, 37 ő miatta veszék el); **te-k'o-n** (felülkerekedik, győz) superare, vincere; **te-k'ož-īn** (id. v. Int. v. zī-te-mī-k'ož); **te-k'uade** (n. v. te-k'uade-n: tékozlás, veszteség) consumptio inutilis, detrimentum; **te-k'uade-n** = **te-k'od-īn**; **te-k'u-te-n** (v. Int. k'e-n: rá-hint, -önt) affundere; **te-qo-n** (rá-üt, -vág, -csap ostorral) ictum afferre

- aiicui, infligere; **te-qute-n** (id. v. Int. rajta eltör) confringere sub ictu: . . . zej demequblir çī-tīriqutem . . . (Zb. 21/230 7 somfa pálcát rajta eltörve); **te-qu-ze-n** (id. rá-szorít,-köt nyeret) astringere, alligare (ephippium equo); **te-mī-χoa-γ'a** (n. v. s. célt-tévesztés, visszapattanás) v. s. **te-mī-χo-n** (rá nem hull: célt téveszt, visszapattan) metam non attingere, resultare; **te-mī-k'** (p. neg. te-k'in árával le nem szálló: nem alkudozó) non transigens, non minuens pretium; **temīk'ī-γ'a** (id. n. v. nem alkudozás, nem engedés) actio perstandi, non cedendi; **te-mī-k'in** (neg. te-k'in nem enged, nem alkuszik, megmarad vmi mellett) perstare, non cedere, pretium non levare; **te-mī-pī'a-go** (ger. neg. te-pī'a-n) ner t. (a szem rajta meg nem állva: elbűvölő) fascinans, fascinatorius; **te-mī-ptle** (p. neg. te-p-tle-n rápillant: ingerült) irritatus; **temīptle-go** (id. ger.) ji ne t. (szeme rá nem pillantva: gyűlölő) odium tenens; **te-mī-tī-γ'a** (n. v. s. meg-nem-tartás, megszegés) ruptio (pacti); **te-mī-tī-n** (neg. te-tī-n: nem tart meg, megszeg, jira'uxitlām szerződést) rumpere (pactum); **te-muxon** pro **te-mī-χon**; **te-n** (p. **te-ne-n**, **te-nī-n** tetőn, fenn-maradó, tartozkodó: evet, mokus cf. Jap. ten marten, sable) sciurus.
- II A. te-n, tī-n** (M. tev, te-sz, té-t: tesz, csinál, helyez || facere, ponere, locare) v. ç'e-ten gutli-ten, χeten, jetīn ('unk'ibze), tīiten etc.
- II B. te-n, tī-n** (id. Igemódosító || Suff. modificans verbum) v. çten, çtīn, k'ot-īn, stīn, tla en, uante-n etc.
- II C. te-n, tī-n** (M. di-j, a-d Jap. dai: ad, ád, ajándékoz) dare, donare v. jatīn, jetīn, qatīn.

III te-n, tī-n (M. ta-r-t, tor-lódik, tür syn. den, dīn III : 1. tart 2. tartózkodik, van vhol || 1. tenere 2. esse, manere) v. çī, ç'e, de, ji, γ'ō, pe, pī, te, ua-tīn etc.

te-ne (te I locat, syn. de-ne : 1. ho-l? 2. hová?) 1. ubi? 2. quo? : tene fī-qa-k're? tene qa-çī-f-k'uh're? (Zb, 21/210 honnan jőtök? hová mentek? || unde venitis? quo itis? tene qa-, unde? tene qa-çī- quo?)

te-ne-n (te III nen III : rajta-marad, megmarad vlmi mellett, megakad) manere in, super re, haerere : ji ner t. (szeme rajta marad : szemét rámereszti) oculos defigere in re ; ji temaqīn t. (torkán akad) haerere in faucibus.

ten-gedīgū (ten evet : bunda-bőr) pellis mastrucaē.

teo-γ'uj (pro de-'o hallás || auditus ; γ'uj pro quj nyulás || protensio) : zī teoγ'uj (Zb. 12/21 egy kiáltásnyira) unde audiri potest.

te-'o-n (te III üt : meg-üt,-csap, szag, gőz) contingere (odor, vapor) ; te-p-çe-k' (felé p. dim. çe-n III tető felére szedő : tányér) discus ; te-p-χ'an-k'e-n, (id. p-χ'a-n k'in össze-kapar) corradere ; te p-χ'e-n (rá-hint, el-terit) sternere, spargere : vīm-vvej t. (ökör-bűséget ráterit : trágyáz) stercorare, stercus spargere ; te-p-χ'ō (p. s. Ad. ta-χ'uo M. ta-ka-r : ta-karó) tegimen v. çh'a-tepχ'ō, mi-tep-χ'ō ; te-p-χ'ō-n, te-p-χ'u-n (te III tető-felé, kanyarit Ad. te-χ'uo-n : ta-kar, be-takar) tegere, obtegere : mo blatīkurī tepχ'u-i h'ī uj adem jidej (Zb. 21/211 azon kendővel takard be és vidd atyádhoz, blatīku, blatoko = platok Ross.) ; te-pī'a-n (id. áll rajta áll-marad) manere super re ; te-psī-χe-n (te, psīn, χen II : leszáll || descendere) v.

nī-t; te-p-tle (n. v. te-ptle-n rápillantás, tekintet, külső) aspectus; te-ptlego (id. ger. látva) videntis; te-p-tle n (rá-pillant,-néz, tekint) aspicerē.

1. te-p'e-n (rá-pönyegel: be-fed) obtegere.
  2. tep'en (id. p. et n. v. takaró) tegimen: Uj tep'en je-ptl-i uj tle u-qodi (Zb. 26/44 Takaród nézd és lábad nyujtsd. Km.); te-p'-k'e (pro tepχ'e v. bžen-tep'ke; te-rī (te III tető, ra, re) v. tri, trī; te-se-n (rá-szór,-hint,-vet) obserere, spargere; te-sī-n (rá-ül, rajta ül) sedere super re; te-še (rá-vivő v. še-n III: új-asszony) novo nupta: Guaçe tešere-pet hune je pχ'ank' (Zb. 26/2. A fejedelelnő is, mig újasszony, házat seper. Km.); te-šxe-n (ráragaszt) agglutinare; te-ši-n (le-csür, lefordít) subvertere, devolvere: ji-ze-li-ffø tešin (fog-hús-bőr-ét lecsürri: fogát mutatja) dentes restringere.
- te-t (p. et. n. v. te-t-in tető-tartó: 1. fő-nök, fejedelelem, törzsfő, kapitány, gazda, vezér 2. főség, uralom) princeps, praefectus, director, caput, ductor, herus 2. superioritas, praesidium, imperium; tet-go (id. ger.) ji-p'atlem tetgo (idejét megtartva: idejében) in suo tempore; te-th'a-č'i-k'-in (v. Int. th'ač'in: le-mos, a vizpartot) proluere (ripam); te-t-χ'ā-r (p. perf. det. s. föl-irat) inscriptio; te-t-χe-n, te-t-χi-n (te III tetőre karcól: rá-ir, föl-ir) inscribere: ji c'e-r t. (nevét aláírja) subscribere nomen suum; tet-χe-r (plur tet det. a fők: fő-nökség) superiores; praesidium; te-tχik' (n. v. s. leírás, át-írás) descriptio, transcriptio; te-t-χi-k'-in (v. Int. tetχen: le-ir vlmiből, vlmiről) describere; te-t-χ'i-n (le-hir-gál: le-szak-gat,-hánt kérget, leszed háztetőt) deripere, divellere, decorticare, de-

tegere; **te-t-γ'u-n-ç'ï-k'-in** (le-hurnyászást csinál-gat: le-horzsol,-vakar.-váj) *abradere, deradere*; **tet-ï-γ'o** (n. v. **tetïn**: rang, rangfokozat) *dignitas, ordo, gradus*; **te-t-ïn** (te III **tetõ**, tart M. **te-t-ni**, **tetõ**: 1. tetején van, uszik, hajóz 2. fõséget tart, igazgat, kormányoz, parancsol 3. meg-tart törvényt, szavát, megõriz) 1. *superesse, inesse, nare* 2. *imperare, regere, gubernare* 3. *servare*: **dunejm tetç** (a világon van) *in mundo est*; **Ke-zûm tetïn** (sorrendet tart) *ordines servare žï'am tetïn* (szót tart) *promissum servare*; **Alleh'!** **Al-leh'!** **mïr dde zïrï-t'-f'eç'im tetqem** (Zb. 21/232. Szent isten! ez mi magunknak látszón nincs: ez nem olyan, mint a minõnek mi képzeltük || *per deum! hic non est talis, qualis nobis videtur*); **tet-ïnše** (**tet** nincs: fejetlen, fejetlenség) *anarchia*; **tetïn-zïf'ef** (**tetïn** a vágyó: uralom-vágyó) *impe-rii cupidus*; **te-tl** (p. **te-tl-ïn**, rá-dülõ: burok) *involucrum*; **te-tlade-n** (rá-szalad: meg-lep, rá-rohan) *opprimere*; **te-tla-fe** (p. s. rávonó: borona) *occa*: t. **xoç'in** (megboronál) *occare*; **te-tla-fe-n** (1. rá,-be-von 2. összevon) 1. *trahere ad, super rem* 2. *contrahere, accumulare*; **te-tle-fï-n** (id. le- von, le-huz bõrt) *detrahere, deglubere*: **te-tlet-ïn** (rá-szalad; rá,-fõl-repül) *volare sursum*; **te-tl-go** (ger. **te-tlïn**: rá-dülõ || *superjacens* v. **pše-tetlgo**); **te-tl-h'a** (n. v. s. 1. hozzá-rá-adás 2. borogatás) 1. *actio superaddendi* 2. *cataplasma*: **p'c'ï-tetlh'a** (ráfogás, rágalmazás) *falsa accusatio*; **te-tl-h'a-n** (rá-dülni hagy: ráztesz,-rak,-ad,-fog,-szab, felhatalmaz) *imponere, superaddere, affingere, aptare, potestatem dare*: **dž'ï'n t.** (megezüstöz) *argentum illinere*, **h'atle t.** (megterhel) *onerare*; **p'c'ï t.** (rá-

fog) affingere; žilt t. (bört rá-rak: beköt könyvet Ar. žild bõr) compingere librum: Uj nap'ç'e (nap'ce) temĩtl te-mĩ-tlh'a (Zb. 26/30. A szemöldöködön nem lévõt ne tedd rá. Km.); te-tlh'a-r (id. n. v. det. rá-rakás, megterhelés, megadóztatás) impositio, oneratio, impositio tributi; te-tl̄χa (pro te-tlh'a): t. χoχ'un (vlkinek ráadásul lesz: pártfogol) patrocinari; te-tl-ĩn (rá-dül, rá-esik, rajta-hever,-fekszik, van) superjacere, superesse: jej t. (adósságba dül) obaeratum esse; ç'ĩxor zĩ tetl (kölcsön magán dülõ: adós) obaeratus: th'amĩçk'a-γ'a t. (szegénységre jut) ad inopiam redigi; uaγ'ego tetlĩr me-χ'už' (vágásból a rádülõ, a mi rajta vágott seb van, meggyógyul). tet-nĩ-γ'a (n. v. tetĩ-n, pro tetĩn-ĩ-γ'a lét, létel vlhol) exsistentia; tet-r, tet-ĩr (p. tet-ĩn det. fõnök, intézõ, igazgató) praeses, praefectus, rector; te-tĩ-s-h'a-n (v. t'ĩsĩn, h'an: le-telepszik) considerare; te-ude-n (te-hude-n Zb. 26/77. rá-üt: rá-hint šĩγ'u sõt) inspergere (sale); te-ueh' (p. s. p. h'en, h'ĩn: til-ó) malleus stuparius; 1. te-ue-n (rá-üt, megtámad 2. tilól) impetum facere in 2. purgare cannabim; 2. teue-n pro te-úve-n; te-u-mĩ-γ'a-guš'ço-go (ger. neg. te-γ'a-guš'ço-n, te || tu, rá téged nem bátoritva: rosszaló) reprobans, dissvadens; te-u-n, te-'u-n (el-üz unalmat, mulat) oblectari; te-uo (n. v. s. 1. rá-ütés, támadás 2. le-nyomat) 1. aggressio, impetus 2. impressio; te-uo-n = te-uen; te-'u-h'ĩ-n (te-un, h'ĩn: rá-üt,-csap ç'epçk'e ostorral Zb. 25/20.) flagellare; te-'u-by'o-n, te-j-'u-by'u-n (1. rá,-rajta-fekü-szik 2. ráfektet,-terít) 1. incumbere super 2. insternere: Jinž'ĩγ alerĩby'u tejubγ'uaç (Zb. 26/62. Zelen-

csuk [folyóra] szőnyeg van terítve, mi az? mīl, jég); te-'u--blara-k'e-n (rá, el, melledőre önt: leforráz) fervida aqua perfundere; te-'u-ha-n (rámegy, indul) ingredi iter: Tlegü šxeme γ'ogü u-te'uh'a (Zb. 26/71. Ha talpad viszket, útra kelsz. nh.); te-'u-χe-n (vlmi felett végez) decidere causam; te'uk'ītīh'-īn (vlmi miatt szégyent vall v. 'uk'īten, h'īn): ji-čh'a t. (Zb. 21/197. fejére szégyent vesz) erubescere, pudere; te-'u-p-c'e (n. v. s. vizes borogatás) cataplasma humidum; te-'u-p-c'en (rá-vizit: vizes borogatást csinál) cataplasma humidum ponere; te-'u-psi-h'e-n (v. 'u-p-sīn el-pőszöl: le-farag, gyalul,-csiszol) levigare, polire; te-'u-psi-k'-in (Zb. 21/181. faragással meg-simit) levigare desecando; te-'u-t'i-p'č'a-h'a-ž-īn (v. 'u-t'i-p'č'īn, h'en, h'an: össze-hord) accumulare; te-'u-ve (n. v. s. rá-lépés, láb-nyom) gressus, vestigium; te-'u-ve-n (te-hu-ve-n, 'u vī-'a-n rá-lép) gradi, gradum facere ad: γ'ogum t. (útra kel) iter ingredi; te-za-še-n (vlmin unatkozik) taedium morae aegre ferre: Gorzeli guaçer mi-ça-fem te-u-zaše (Zb. 25/51. Gorzeli hercegnő a medvebőrön unatkozik); te-zī-žâr (p. perf. te-že-n) ji-k'em zi-'a t. (végére kezét rávetett: alul-irt) infrascriptus; te-že (p. te-že-n meredek, lejtős) declivis; te-že-γ'o (id. n. v. lejtő, lejtősség) declivia, declivitas; te-že-n (1. rá-vet öltönyt, rátesz pecsétet, kézvonást 2. le-vet) 1. injicere, apponere, imprimere signum, 2. dejicere: neχü te-zen (megvilágít) illustrare, lucem mittere in: Uj fīz tl'eme uj-š (uj ši) p-te-žâ χodeç (Zb. 26/9. Ha nőd meghal, annyi mint ha a lovad téged levetett volna. Km.)

1. t-h'a (pro tī-h'a syn. dī-γ'a, tü-z-hev, égi nap || ignis, sol: 1. isten v. çte-n 2. isteni, fölséges) 1. deus 2. divus, divinus.
  2. th'a (id. fehér = tiszta || candens, purus cf. Tam. ti ignis, tiya purus v. th'aç'īn).
  3. th'a (da, de, dör-ej || sonus, tonus v. th'a-γ'uš, th'a-kume.)
  4. th'a (pro te-h'a M. tu-ha-d = da-gad v. th'a-bīl etc.
  5. t-h'a (id. tető-rész, lap || pars superior v. plana v. th'a-p'e, bla-th'a)
- th'a-bī-l (Ad. taa-bel, th'a 4 dagadó, bel-test: tüdő) pulmo; th'abīl-qopit (id. qo-pe-ji-t'u: a tüdő két szárnya) duo lobi pulmonis.
- th'a-bza-ç'e (th'a 1. felsőbb, bze végzés csináló: végrehajtó) executor; th'a-çī-o'ž'-īn (oda-mond: istennek fogadást tesz) vovere; th'a-ç'ī-n (th'a 2. csinál syn. žī-ç'ī-n, žī candens: mos, tisztít) lavare, purificare; th'a-γ'a-p'c' (tha l. p. γ'a-p'c'īn: család, hitszegő) fallax, perfidus, perjurus; th'a-γ'ap'c'ī-γ'a (hitszegés) perjurium.
- th'a-γ'ū-gur-īm (th'a 5 γ'ogū út rī, p. me-n, mīn II útra boruló lapu: bojt-or-ján, keserűlapu) lappa major v. th'erīqof; - -a-by'o (bojtorján-fészkü: tátos, bűvész) magus.
- t'ha-γ'uš (th'a 3 dörgő, γ'uç' vas, érc: harang) campana: th'ay'ušīm jeuen (harangoz) campanam pulsare.
- th'a-j (th'a isten, ej rossz, gonosz Zb. 25/43: 1. bálvány 2. bálványimádó) 1. idolum 2. idola colens.
- th'a-k'u-ma-f'e (s. jó: jófülü, éles-hallásu) aures teretes habcns; th'a-k'u-me (th'a 3. dör-ej, hang, kelő, járó, hely: fü-l cf. kab. vī hang, lī test) auris cf. de-gu; th'ak'ume-kah' (At. 58.), th'a-

k'ume-k'ih' (hosszu-fülű, Pers. dirāzguš: nyúl)
lepus (animal); th'ak'ume-nše (fületlen) aurem
non habens.

t-h'a-le-n, t-h'a-lle-n (pro t'i tő-re, le-felé, h'a-le-n
hal-ad: 1. sü-lye-d, el-sülyed,-merül, vizbe ful 2.
megfojt) 1. mergi, submergi 2. suffocare v. ji-th'a-
len, je-γ'ath'alen, zith'alen; cf. Szék. a kerék a
földbe hal (sülyed) és meghal.

th'a-m (th'a 1. isien obl.): th'am je-tle-u-n (isten lá-
bához omlik, istennél esedezik) deum precari;
th'am quutâr (istennek neked adottja: isten adta,
áldott qī-u-tâ-r) deo benedictus; th'am že'a-r
(istennek szólottja: isten rendelete) dei jussum;
th'am-ade, th'emade (id. atya M. gyám-anya:
család-fő, főnök, gyám-anya, úr, férj) pater, fami-
lias, tutor, dominus, princeps, maritus; th'a-maχo
(id. nap, isten nap: 1. vasárnap 2. hét, hétnap)
1. dies solis 2. hebdomas; th'amaχujç (id. ji-çi
három-ja: három hét) tres hebdomades; th'ama-
χujç-īm (id. obl. th'. ji-t (három hétnak tartója:
három hetes) trium hebdomadum.

th'a-m-bil = th'a-bil (1. tüdő 2. lép) 1. pulmones 2.
lien, splen; th'ambl-ej (id. orosz: tüdővész, sor-
vadás) phthisis pulmonalis.

th'am-çh'ak'e (th'a 1 obl. fejének: az istenért!) per
deum immortalem. NB. A régi magyar Damasek,
Damaszek (isten) szó eme kabard fölkiáltó alak
maradványának tekinthető; th'am-çi-šine (id. től
iszonyodó: istenfélő) pius v. šinen; th'am-eda-
γ'e (th'amade ság, ség: főnökség, úralom, hata-
lom) principatus, imperium: th'. zif'ef' (hatalomra
vagyó) cupidus imperii; th'amīçk'a-γ'a (s. ság,
ség: szegénység, nyomor, szerencsétlenség) pau-

pertas, a ϵ rumna, infortunium; th'am-ī-ç-k'e (th'a-m obl. ç'e-k'i csökő = eső: istentől elesett, szegény, szerencsétlen) pauper, miserabilis, infelix; th. ç'i-n (id. csinál: elszegényit, elnyomorít) de-pauperare, opprimere; th. χ'u-n (elszegényedik) ad inopiam redigi; th'a-m-k'a-p-tri-tlh'a-r (th'am-k'e instr. p. te || tu, p. det. te-tlh'a-n az istentől reád düjtő: isteni büntetés, sorscsapás) acerbitates fortunae; th'a-ne-f (vakk isten: bálvány) deus fictus, idolum; th'a-nša-γ'a (s. ság, ség: istentelenség) atheismus, impietas: th'a-nše (th'a 1. nincs: istentelen) impius; th'a-'o (n. v. s. eskü) juramentum; th'a-'o-n (th'a 1. mond, istenre mond; esküszik) jurare v. th'arī'o.

th'a-p'e, th'e-pe (th'a 5 p. p'e-n, fed, tető-fedő M. ta-bc-r, taber-t-os: la-pi, la-pu, leve-l, fa, növény-level) folium (arboris vel plantae); th'ap'e-by'ož' (széles-levelü) lata folia habens: Thép'e-by'ož' ji- χ -qo χ'urejc'ikü (Zb. 26/Z4. A széleslevelűnek fija gömbölyücske, mi az? qeb, tők).

th'a-r (th'a 1. det.) th'ar γ'a-p'c'i-n (istent hagy facsarni, csalni: esküt szeg) jusjurandum violare; th'a-rī-qo (id. isten-fi, isten-ke: galamb) columba; NB. A galamb-képü szentlélektől származott szó; th'arīqo-f (id. p. fe-n, fīn III a galambfogó burján: bojtortján) lappa major; th'arīqo-γ'o (id. p. γ'o-n, γ'u-n II (konyul, fekszik: galamb-búg) columbarium; th'arīqu-a-ffe (id. fé ny, szín: galambszin, kék) caeruleus; th'a-rī-'o (th'a-rī istenre mondás: eskü) jusjurandum; th'arī'oγ'u (id. társ At. 58: szövetséges társ) socius foedere junctus: tharī'oγ'u qī-χo-χ'u-n (szövetkezik) foedus ini-re cum; th'aru-'o pro th'arī-'o; th'ar-zī-γap'c'(p.th'ar

γ'ap'c'in : esküszegő, áruló) jusjurandum violans, proditor ; th'a-šxo (nagy isten) deus magnus vel omnipotens ; th'a-tla-ne (tha 1 n. v. tla-ne-n : bizonygatás, esküdözés) asseveratio ; th'a-'usīχ'a-γ'a (n. v. th'ausīχe-n : panasz, fölebbezés) appellatio, querimonia ; th'a'usīχe (id. n. v. panasz, vád) querela, accusatio ; th'a-'u-sī-χe-n (th'a 1 felsőbb elé-érve vesz : felebbez, panaszol, panaszkodik) appellare, accusare, queri : th'è, th'e = th'a 1. th'emedè = th'amade : th'e-bze-ç'e = th'abzaç'e ; th'e-ged (th'a 1 isteni, tik, tyuk : pujka) gallus Indicus.

th'e-ž'-in v. t-χ'ež'in.

tχ'a-bze (tχe p. tχe-n 2, bze besze : jegy, irott jegy) nota, signum ; 1. t-χe-n, t-χī-n (tè tetőről, hin-t-v. 'u-bžī-t χen) 2. t-χe-n, t-χī n (id. tető-re, rá-karcol : i-r v. kab. ji-n) scribere ; t-χi (Ad. t-χe, tè tető χe hely Ad. tergum, mons : hát) dorsum, tergum ; t-χī-c'a-k'o (t-χi-c'e p. k'on tetőre járó : mennyezet) laquear ; t-χi-c'e (tχi p. c'e-n szel, re-ce, rovás : hát-gerinc) spina dorsalis ; t-χī (tè p. χe-n, χī-n akad, ráakadó v. bže-qun-tχ') ; t-χī-n = t-χe-n 1—2 ; t-χī-t-l (p. tχīn 2. tlī dolog : irat, irás, betű, igazolvány, levél, könyv, füzet) scriptura, scriptum, assignatio, litera, epistola, liber, libellus ; t-χītl-c'īkū (id. dim. iratka, nyugta) schedula, apocha ; tχītlī-ççe (id. cseré-lő könyvárus) bibliopola ; tχītl-īm-p'e (id. obl. hely : papir) charta ; tχītl-inše (id. nincs : igazolvány-nélküli) sygraphum non habens ; tχītl-ī-t-χ' (id. p. tχī-n : író, irnok, jegyző) scriba, scriptor, notarius ; tχītl-mī-ç'a-γ'a (id. n. v. neg. ç'e-n tud : írást nem tudás) artis scribendi et legendi imperitia ; tχītl-

tej'abe (betű-mutató vesszőcske) instrumentum ad literas monstrandas.

t-χo-k'e (pro t-χu-k'e instr. s. ötével, ötön) quini, quinque; t-χu (Ad. t-fe, t-pe Jap. te [te-nye-r] kéz || manus, fi, kéz-fiai: az öt új || digiti manus: öt) quinque; NB. Vayu, kolu got χulup (one hand entire = 5); Korea, ta-sat (Jap. te, ta manus + una = 5); Mon. ta-b-i (id.); M. ö-t (pro e-te eine Hand = 5); Man. sun-žâ (Kor. son manus, una = 5); Jap. i (= Kab. 'ī Magy. ú Hib. u-ijj = Hand = 5).

tχ'a-γ'o (At. 63 pro th'a-go istentelen: átkozott) maledictus, detestatus.

tχ'e-γ'o (n. v. s. élvezet) delectatio; tχ'e-n (te III akad: vlmín megmarad, nyugszik, élvez) quiescere, delectari: Zīr mī-tl'o (tl'e-go) zīr tχ'erqēm (Zb. 26/36. Mig az egyik fel nem dűl, addig a másik nem élvez Km.) v. γ'atχ'en; tχ'ež'-īn, th'ež'īn (id. v. Int.) id. U-ç'alexū u-tχ'ež' (o-tχ'ež' Zb. 26/31. Mig fiatal vagy, élvezz! Km.); tχ'ī-n, tχ'e-n (te III χ'en, χ'īn IV. szakít || lacerare, discerpere) v. ç'etχ'en, qī-go-tχ'īn, qī-χe-tχ'īn, qo-tχ', tetχ'in etc. tχ'ī-tχ'īn (id. dupl. Zb. 25/45 szakadva szakad): me-tχ'ītχ' (gyorsan elillan) se abripit, rapide aufugit.

tχ'o-bza-çχ'o (pro th'a isten, bze nyíl, ott tart, az, a mit az isten nyíla tartalmaz 1. kénkő 2. villó) 1. sulfur 2. phosphor: tχ'.-me (kénkőszag) odor sulfureus.

1. t-χ'o-n (te III kanyarit: kavár, kever || versare v. zexē-tχ'on; 2. tχ'on = tχ'un 2.

t-χ'u (te III p. χ'u-n || tetőre gyűvő: 1. vaj 2. vajas) 1. butyrum 2. butyratus.

tχ'u-a, tχ'u-â (p. perf. 1. tχ'u-n; 1. ő-sz v. ues 2. őszesség) 1. canus 2. canities.

tχ'u-a-tle (tχ'u, dülő: vaj-edény) vas butyri.

tχ'ua-t'ekü (tχ'ua dim. őszes) semicanus.

tχ'u-jeu-a-ḡ'e (tχ'u p. jeuo-n ver, hely: vaj-köpü) vas butyro faciendo; tχ'uk'e (id. instr.) tχ'uk'e γ'a-lībž'en (vajban ránt) butyro frigere.

1. t-χ'u-n (te III χ'u-n I tetőn hőszinü: megőszül) canescere; 2. t-χ'u-n, t-χ'o-n (pro t'e-χ'on, t'e-χ'u-n tetejét hor-zsolja: va-ka-r || radere) v. c'an-, ḡ'e-, 'u-tχ'un, tχ'un-ḡ'in etc.; tχ'un-ḡ' (p. s. va-karó v. ši-tχ'unḡ'); tχ'un-ḡ'in (tχ'un 2. csinál: va-kar, ta-kar-it, gereblyél) radere, scabere, verere, strigillare, pectinare) v. te-tχ'unḡ'in.

t-χ'u-rī-m-be (Ad. t-χ'u-r-be p. det. tχ'un 1. tető-hószinü, obl. bő, bőség: ho-b Szék. = ha-b kab. χo, χu hó-szinü + be taj té-k) spuma; NB. A M. taj-ték lehet pro tej-lók (te-j-ke, fehérke).

tī = te III.

tī-qī-r (Ad. ta-kire n. v. det. te-ki-n tetőről tör: 1. töredék, darab, rög 2. mirigy) 1. frustum, glebula 2. glandula.

tī-n II—III = ten II—III.

tī-rī, t-ri (praef. v. te III + rī, re: demīγ'e ḡ-a-tīrī-žem Zb. 21/211 bélyeget rájuk nyomva || postquam sigillum illis impressisset v. te-žen).

tīr-kü (p. det. tī-n III + ku köz M. tor-ok, tor-k: begy) ingluvies.

tī-ž-in (v. Int. ten, tīn II c. ad, adogat) dare, praestare, donare.

tjo (pro te praef. v. + o pron. 3-ae pers. te-k'e-n infundere, te-o-k'e, tjo-k'e ille infundit).

tl. Littera t et l velocissima pronunciatione quasi in

unam coalescit, sed etymologia compositam esse demonstrat, quae non raro abusive vicem litterae l gerit: mītk = milk, qaptlan = qaplan (tigris) astlan pro arslan (leo), tļχun pro lēχun etc.

1. tla (in compositione pro tle 1—5).
  2. tla (pro tlea, tliā p. perf. tlen, tlin 4: csorba, re-césség) crena, locus denticulatus.
- t-la-b-ž'e (tle 5. talap- bōsarj: 1. gyök [tō-vég cf. kō-dök, gyök-er Kab. det.] 2. tō, talp, alj) 1. radix 2. basis, pars ima: blīng'abe tlabž'em (a fal tövében) in imo pariete: C'ikū-čh'ak'e tlabž'e-ç (Zb. 26/23. Csekélysége fejében talpas: Kicsiny a bors, de erős. Km.); tlabže-šχo (id. aug. nagygyökerü) radicosus.
1. tla-ç'e (tle 4 p. ç'e-n csinál: kézműves, mesterember) opifex, faber v. tle-ç'a-p'e, tliç'.
  2. tla-ç'e (tle 5 talap se-gg: alj, fenék, tō) basis, fundamentum: qalez'im ji-tlaç'em (Zb. 25/51. az öreg vár tövében) in ima arce.
- t-la-de-n, tle-de-n (v. Int. tle-n, tlin-2. dül-ed: szal-ad, rohan, foly, gurul) currere, volare, volvi v. bγ'a-de-, ç'e-γ'a-, de-, χe-, te-γ'a-, te-tladen etc.: tlade-ž-īn (id. v. Int. ad analogiam v. Hung. szal-ad-ozni).
- t-la-fe-j-in (v. Int. s.); tla-fe-n, t-le-fī-n (tle 3 tul, tül vo-n: vonszol || trahere) v. te-tlafen, de-tla-fej-in.
- tla-γa-γ'e (s. ság, ség magasság, emelkedés) altitudo, celsitas; t-la-γe (p. tla-γe-n M. tályog, tál-gyu: dagadó, magas, jól megnőtt) altus, celsus, excretus; tlaye-go (id. adv. emelkedve) elate.
- tla-γe-n (tle 3 tető felé hág, kel syn. pa-γe-n: emelkedik, magas lesz) s̄c̄ attollere, assurgere, celsum fieri v. naχ-tlayen; tlayja-γe = tlaya-γ'e.

t-la-γ^o, tle-γ^o (tle talp, láb, gö-be, út: gyalog-út) trames, callis; tlay^o-c'ikū (id. dim. ösvény) semita. tlay^on = tla-γ^un v. χe-tlay^on; tlay^ü (p. n. v. s. 1. látás, tekintet 2. kedves, szeretett, a kit szeretnek) 1. visus 2. carus, amatus; tla-γ^u-n, t-la-γ^o-n, tle-γ^u-n (tle 3 felé kan-di t: lát, te-kint) videre: ja-tlay^ü (látó-juk = lát-ják = látható) visibilis; p-tlay^ü-go (te látó-lag: a mint látod) prout vides; p-tlay^{ur} (az, a mit te látsz, a látod: szemléleti) visibilis (explicatio) p-tlay^{ur}-qè? (At. 64. te látás nélkül? = nem látod e? = lám) non videsne? = ecce!; uo-tlay^ü (te a látó = látható, látszik) videtur; f'igo tlay^un (vigan = szívesen lát = szeret) amare; p'ç'ih'ap'e tlay^un (álmot lát) somniare: Gum ji-mī-tlay^{ur} nem jiltlay^{ur}qēm (Zb. 26/8. A szivnek nem látottja a szemnek látatlanja = A mit a sziv nem lát, azt a szem sem látja. Km.): tlay^ü-ī-γ'a (id. ság, ség: látás, rokonszenv) visus, s,mpathia; tlay^ü-nīγ'a-m (id. obl.) tl. çīç (szerelmi, szerelemhez tartozó) amatorius; tlay^un-tlay^ü-go id. látás-látva: fitogtatva) ostentative.

tla-h'a-n pro tla-χ'a-n; tla-χ'a (n. v. s. M. tele-k, bocskor-, ostor-telek; nyügözés, a ló 3 lábának nyüge) vincio, compes trium pedum equi v. tle-χ'ü; t-la-χ'a-n (tle 3 tul, túl-, rá-hur-kol: hurkol, nyügöz, összebonyolit) nodare, vincere pedes equi, implicare; t-la-χ'e-n (id. 1. hurkol-ód-ik 2. bonyolit) 1. implicari, complicari 2. complicare: H'ader kodre ze-p-h'eme mme çour-i 'oy'ur kodre zep-h'eme me-tlay^e(Zb. 26/28. A hulla, ha sokáig hordozod, szagos lesz és az ügy, ha sokáig viszed, összebonyolódik. Km.); tlay^eēž-īn (id. v. Int. v, zītlay^eēžīn).

t-la-χ'-š (id. p. pro tlaχ'ež, telekező, kötő : üst-akasztó, üst-lánc) catena ad suspendendum ahenum.

1. tlaχ'-še (tlaχ'a telek, kötő, p. še-n viselő a mit a lánc visel, tart. Zb. 26/54 : üst) ahenum.

2. tla-χ'-še (tle 5. talap p. χe-ç'e-n a talap hoz eső : ala-cso-ny, ter-pe, törpe) humilis, pumilus; tlaχ'-še-c'ikü (id. dim.); tlaχ'š-o (tlaχ'še-go id. adv. törpén, alacsonyon) modo pumilo; tla-k'o (tle 5 talap, láb p. k'o-n talpon kelő : talpas v. 'ak'o-tlak'o).

tla-k'u-h'i-n (tle 3 tul, túl, kóralást vesz : = el-jár, viseli magát) agere, se gerere : nemisk'e tl. (becsülettel, szerényen viseli magát; nemis pro Ar. namus) honeste v. modeste agere, se gerere.

tla-qa, tlè-qa, t-le-qa (tle 5. dim. M. gyal-og pro d'al-og : 1. láb 2. nemzedék Zb. 12/25) 1. pes 2. generatio : p'c'im tlaqa ç'eγ'a-uven (tul-hazud) mendacio praevalere; v. šet-tlaqa, ši-tlaqa etc. tlaqa-je-ših'ak' (id. csavaró-ja : szár-tekerő Szék. kapca) tibiale, involucrum pedis; tlaqu-j-ç (id. ji-ççī : három-lábu) tres pedes habens : 'Aner tlaqujçme me-'uvir (Zb. 26/44. Ha az asztalnak meg van a három lába, az megáll, 'uvir pro 'u-vi'ar Km.)

tla-mi-'asīn v. tle-mi-'asīn; tlanç'e v. tlenç'e.

tlan-dere (tle 3 tul, túl, nī oda, neki p. de-n tartó : tól, től fogva) a, ab : a-tlandere (attól fogva, azóta) ab illo tempore; kod-tlandere? (soktól tartva : mióta?) ex quo tempore? : mī nobe-tlandere (e naptól fogva, máttól fogva) ab hoc die; t-la-ne (id. maradó vlmitől le-maradó : büntetetlen) impunitus v. je-γ'a tlanen; tla-nīqo v. tlenīqo.

tla-'o-n (rectius tle-u-n, tle 5 láb, omlik : esedez, kér)

- supplicare, rogare, petere: U-mī tla'o u-ze-ten p-ç'enoqèm (Zb. 26 20. A tőled nem kérőnek hogy mit adj, nem tudod. Km.); tla-p-çe (id. fő-szá-r: csizma-szár) pars tibialis calceamenti; 1. tla-pe (tle 5 láb orr: csizma-orr) pars anterior calceamenti; 2. tla-pe (id. p'e hely: tala-p, al-ap, al-j) pars ima, basis: g'abe-tlape-m (a hápa talpán: a hegy tövében) sub monte; tlaped, tle-ped (Ad. tle-pede id. fed, láb-fedő: harisnya) tibiale; tla-pera-pe-n (tlape, rī, pen IV: belé-botlik) incurrere, offensare; tlape-ue-n (id. üt cf. tle-ba-qo-n: lép-del) gradi, pedetentim ire.
- tla-p'a-çe (tlap'e aug.: drágá-s, nagyon drága) permagni pretii; tlap'açe-go (id. adv.); tlap'a-γ'a (id. ság, ség: 1. drágaság 2. isteni felség) 1. caritas 2. majestas divina.
- tla-p'-c'e (tle 5 pu-cé-r: mezitlábás) qui pedibus nudis incedit; tlap'c'ego (id. adv. mezit-láb) pedibus nudis.
- tla-p'e (p. s. cf. p'çe, ua-se: drága) magni pretii; tla-p'e-n (tle 3 tető-felé men, ér: drága) magni pretii esse v. γ'a-tlap'en; tlap'o (pro tlap'e-go adv. tlap'e).
- tla-r (pro tle-r p. tle-n 4. tör-ül): tlar-mīve (törlő-kő = fen-kő, próba-kő || 1 cos, 2. coticula, lapis lydus).
- tla-še (tle 5. láb p. še-n csür: sánta tkp. csámpás-lábu) claudus.
- tlate (p. n. v. tlate-n: 1. repülő 2. repülés, el-repülés) 1. volans 2. volatus; tlate-go (id. adv. repülve) volanter; tlate-j-in (id. v. Int. v. de-tlatejin); tlate-n, tlet-īn (syn. tla-de-n szal-ad v. Int. tle-n 2. repül, szalad, el-repül) volare, evolare: Te-mīto

me-tlate, ji-mī-to me-γ'uth'a (Zb. 26/25. Tetōn nem tartva [szárnya nem léve] repül, benne nem tartva [hugy hólyagában] hudik. Km.) v. ζ 'e-, de-, qa-tlaten, qa-tlētīh'īn; tlate-ž-īn, tletīž-īn (id. v. Int. szal-ad-oz: rep-de-s) volitare; tlatlen v. tletlen; tla-un v. tle-un.

tla-uo (prō t-lī vér, uo ütés: érvágás) phlebotomia.

1. t-le (p. tle-n 2. dülő: M. dal, ó-dal) latus v. tlanīqo, tlenīqo, ζ 'ī-tle etc.

2. t-le (id. dülő, tevő: tartó || theça, vas) v. 'a-tle, 'ap- χ 'ua-tle, 'a χ 'še-tle (pénztartó || numularia pyxis T. aqče) etc.

3. t-le, tli, t-la (te III + le lī V. M. tul, tül, régi til-óv, til-ó; Igeirányító: oda, rá, felé || Praef. verbale = ad, super, in, sursum etc.)

4. tle, tlī, tla (n. v. tlen, tlīn 3. M. dal, del, tal, tel = dol-og dim. é-tel, evő dolog, i-tal ivó dolog; Tam. dal, tal Mon. dal cf. Jap. ko-to Kor. ke-t ké-z tevő; dolog || res, factum) v. psatle, 't χ 'ī-tle, tlī- ζ 'e.

5. t-le (t-la, te, t'ī tő, la, le I. 2 syn. M. ta-la-p, te-le-p Tam. târl Kor. ta-ri: láb, láb-szár, tő) pes, crus, basis, pars ima: Uj tep'en je-ptl-i uj tle u-qodi (Zb. 26/44. Takaród nézd és lábad nyujtsd. Km.)

t-le-'as (n. v. s. följelentés) denunciatio; tle-'a-sī-n (tlī-'a-sī-n tul, tül kéz ér: el-ér, érintkezik) per-tingere, pervenire, contingere: Gedûr zī-tlè-mī 'as līm ζ 'ak'e »me- ζ ou« že'a (Zb. 26/47. A kandur az átala el nem érhető húsról azt mondja »szagos« Km.) v. tle γ 'e'asīn; tle'aso (id. ger. érintve, illetőleg) quod attinet.

tle-ba ζ o (n. v. tle-ba ζ on: baktatás, lépés) gressus;

- tlebaqo-k'e (id. instr. baktatva, lépést) gradatim, pedetentim; tle-ba-qo-n (tle 5 ba-qon: bak-tat, lép, lépeget) gradi, gradatim ire; tle-b-γ'ü (id. fekü Zb. 25/46: láb-ódal) latus pedis; tle-b-žā-ne, tle-b-ž'ane (id. vég, szuró: láb-köröm, karom, medve-talp) unguis, ungula pedis, pes ur-sinus.
- tle-ç (tle 3 tul, tül p. çe-n, çĩ-n ér: erős, hatalmas) fortis, potens; tleç-o adv.; tleç-ĩ-ge, tloç-ĩ-ge (id. qe kivül, nélkül, erőtlen: terhes) gravidus: tleçĩge χ'un (terhes lesz, teherbe esik) gravidam fieri.
- tle-ç' (p. tle-ç'ĩ-n, tör-zs-öl: törlő, kendő) detergens, res detersoria v. 'a-tleç', pe-tleç'.
- tle-ç'a-p'e (tlaç'e 1. t-lĩ-ç'e dolog-csináló hely: műhely) officina.
- tleç'e-j-in (v. Int. tleç'en, tleç'in tor-z-it || hirsutum reddere) v. de-tleç'ejin.
- tle-ç'e-n, tle-ç'ĩ-n (v. Int. tlen törül, törzsöl, le-ki-, meg-törül) tergere, fricare, detergere.
- tle-da-qa (tle 5 tőke: 1. láb-sarok 2. csizma-sarok) 1. calx 2. postica pars calceamenti.
- tlede-n etc. v. tladen.
- tle-fi-n (tle 3 tul, tül von: von, vonszol, hurcol) tra- here v. ggutlef.
- tle-goaz'e v. tle-guaž'e; tle-gũ (tle 5 láb, gyu-ha, sziv: 1. láb-talp 2. pata) 1. planta pedis 2. un-gula equi; tle-guaž'e (id. qua-nše, gáncs, Ad. tle-γ'uanše: térd, a láb gánca, térd-hajlás) 1. genu 2. genuum flexura; tleguaž'em-ĩ-çh'a-go (id. obl. + fejül, fejen; térden állva) in genua procumbens: tl. qaγ'a-t'ĩ-sĩn (le-térdeltet) genu flecti jubere; tlegũ-ç'eh', tlegũ-ç'ih' (tlegũ alatt

- hordó: 1. csizma-talp, talpalás 2. talp-béllés) 1. solea 2. res adsuta soleae; tle gũ-rĩ-z (id. rávető: padolat) pavementum; tlegu-z (talp-vetés) id.
- tleȳa-p'e (tleȳe hely: magasság, emelkedettség) locus elatus, celsitas.
- tle-ȳ'e-'asĩn (v. caus. tle'asĩn : föl-jelent; el-juttat) denunciare.
1. tle ȳ'o (n. v. tle-n 2 dől: ugrás) saltus.
  2. tle-ȳ'o, tla-ȳ'o (tle 5 láb út: gyalogút, ösvény) semita; tleȳ'o-nše (id. nincs: ösvény-nélküli) inivius, semita carens: Bere sī-pemito ssetleȳ'onše abžem se-k'uz'temel (Zb. 25/3. Jobb is volna, ha sokáig nem folytatva ez életet, azon útra keltem volna, a honnan nincs visszatérő ösvény!); tle-ȳ'uaž'e (rectius quam tleguaž'e).
- tle-ȳ'un = tlaȳ'un; tle-huž' v. tle'uz' láb-nyom (vestigium).
- t-le-χo-n (t-le 3 χon, χun rá-esik; talál, fölmegy a lábbeli) aptum esse (calceamentum).
- tle-χ'o-m-be (tle 5. χ'o: láb-ujj) digitus pedis; tle-χ'ombĩ-ç'e (id. dim. Zb. 26/7: kis-lábujj) digitus pedis parvus; tle-χ'ũ (id. χ'u hu-r, hurok: békó, nyüg) compes, vinculum cf. 'a-χ'ũ; tle-j (id. p. je-n, jin jár, lábra járó Zb. 29/38: csizma-szár) pars tibialis calceamenti.
1. tle-j-in (v. Int. t-le-n 1. tuli színű, rozsdás lesz) ferruginosum fieri v. 'utlej-in.
  2. tlej-in (v. Int. t-le-n 2. csi-llen: ugrál) saltare.
- tle-k'i-ȳ'a (n. v. s. kitelőség: jog) jus; tle-k'i-n, tle-k'-ĩn (tle 2 tól, től kel: tel-ik. vlkitől vmi, bir, képes) posse: s-tlek'ir s-ç'enç (a tőlem telőt csinálandom: megteszem azt, a mit tehetek) facio, quod ego facere possum; psour-ik' tlok' (min-

den kitelik tőle) illi omne possibile est; tlek'-o (id. ger. kitelőleg: jogosan) juste.

tle-ku-anže v. tleguaž'e; tle-*qo*, tla*qo* (láb || pes); tle-*qo-k'ih'* (id. hosszú Zb. 26/63: hosszú-lábu) longipes; tle*qu* = tle*qo*, tla-*qo*; tle*qu-a-p'c'e* (tle*qu* láb, facsintos: görbelábu) curvipes; tle-*maq'* (tle 5. láb makkanás: láb-hang, láb-do-bogás) strepitus pedis.

tle-*mī-k'ī-γ'a* (n. v. neg. tlek'in: szolgaság) servitus.

tle-*m-ī-ž* (tle 5 láb, obl. p. že-n, žin osan, láb me-nője: hid) pons.

1. t-*le-n*, t-*lī-n* (tī Tam. tī, tū-z + len līn I Mon. tū-*le-*, M. tuli-piros, gyu-*l* pro d'u-*l* 2. syn. gyul, világol, tuli-szinü lesz || candere, lucere, rubescere) v. γ'a-*p-tlīn*, χoptlīn, ptlīž', tlī, 'u-*tlejin* etc.
2. A. t-*len*, tlīn (te III len, līn II lendül M. dö-*l*, dül: 1. döl, dül [esik, ugrik, szalad, foly, repül, gurul] 2. döl, dül, fekszik, hever, van vhol || 1. procidere, salire, currere, volare, volvi 2. decumbere, jacere, esse) v. t*laden*, t*leden*, t*laten*, t*teten*, t*latlen*, t*tleten*, t*lejin*, t*jetlen*, çitlīn, γ'otlīn, jitlīn, pī-*tlen*, te-*tlīn*, t'itlīn etc.
2. B. t-*le-n*, t-*līn* (id. M. tyol, pa-tyol, gyol, bo-gyol, gyol-cs pro d'ol-cs: 1. dőjt, düjt, fektet, rak 2. tür, gyür, rétel [egymásra dőjt] csavar, forgat || 1. decumbere facere, collocare, ponere 2. plicare, volvere) v. 'atle, 'aptle, çh'atlenç'e, γ'atlen, χe-*tlen*, χe'utlen, k'eritlen, zegotl etc.
3. t-*len*, t-*lī-n* (t. pro Jap. te kéz || manus, a tevő; lendit: 1. dolgozik, művel 2. olyan igemódosító mint a M. dal, del fur-dal, fér-del || 1. operarari, agere 2. format. verbi intensivi) v. tlaç'e, tlīç'e, k'o-*tle-n*, tla-*tlen* etc.

4. t-le-n, t-lī-n (te III lendit M. tol, gya-lu: 1. törül, csiszol, simogat 2. sért, bánt) terere, fricare, polire 2. terere, laedere: H'ane 'uγ'o jitre? tlyo-qotl'ine 'uk'itere? (Zb. 26/3. Az eb szemét a füst talán sérti? A paraszt szeme talán szégyell? Km.) v. 'adetlen, tla, tlar-mīve, tleç'en, 'utlik'in etc.

tlen-ç'e (tlan-ç'e p. tlen, tlin 2. B. bo-gyol dim. M. gyol-cs v. ç'atlanç'e).

tlen-nīqo (tla-nīqo, tlenīqu p. tle-n 2. dülő-fél: dal, ó-dal, táj, vidék, párt) latus, regio, plaga, factio, pars; tlenīqo-k'e (id. instr. ódalra, félre, mellette, ódalról) ad latus, a latere; tlenīqu-a-be (id. p. be-n fordul, ferdül: félre vágott, félre-dülő) oblique impositus (pileus); tlenīqu-j-t' (id. ji-t'u ket-tő-je: mind a két fél, mind a két rész) utrumque latus, utraque pars; tlenīqujt'īmk'-ik' (id. mk'e inst. ik'i is: mind két félen átal is: mind két felülről) utrinque, ex utraque parte.

tlen-k'eps (tle 5. láb, ka-pocs: térd-szalag, harisnyakötő) periscelis; tle-nše (id. nincs: lábatlan) pedes non habens: tl. χ'un (lábatlan lesz) pedibus orbatum fieri; tlen-tx' (id. m obl + t-χi gerinc: láb-szár) crus, tibia: ç'aler žeme tl'īž'īm ji-tlentx' me-ç'uz (Zb. 26/31. Ha a gyerek szalad v. mikor szalad, az öreg ember lábszára fáj. Km.); tle-'oj (id. p. 'ojin üt láb-ütő: lajtorja) scala, scalae: çet uafem tle'oj riž-i dek'ojaç'e? (Zb. 26/61. Ki támasztott lajtorját az égnek és azon felment? laç'upīqu, a szívárvány); tle-pa-γī-n (id. felékonyul: lábtul fekszik v. zetlepaç'īn).

tle-pa-'on (id. fel-üt v. qejtlepa'on); tle-ped = tlaped; tle-p'q (id. p'qī pikke-ly, iz, darabka: tör-

zsök, törzs, származás, nemzetség, család, nem, faj) stirps, tribus, generatio, natio, familia, genus, species; U-z-ça-ç'em tlep'q ç, u-z-ça-mi-ç'em çĩĩn-ç (Zb. 26/8. A hol téged ismernek, a származás t. i. számít, a hol pedig téged nem ismernek, a ruha. Km.) v. 'ap'q-tlep'q; tlap'qa-γ'u (Ad. tle-p'qe id. társ: törzs-társ, egy földi) contribulis, conterraneus; tlep'qĩ-c'e (id. ci-m: törzsnév) nomen gentile; tlep'qĩ-γ'a (id. ság, ség: egy törzsiség) contribulitas; tlep'q-ĩm (id. obl. sīt tlep'qĩm ? (micsoda törzsből való ön ?) ex qua tribu estis ?

tle-rĩ-γ' (tle 5. láb, talp, ra, re + p. γ'e-n, γ'ĩn akaszt, fog, tart: ken-gyel [érc-talp] stapes, stapedes; tlerĩγ'-ĩ-ps (id. pse, psĩ: kengyel-szij) lorum stapiae.

tle-rĩ-že (id. rajta p. ž'ž'e-n sikul: korcsolya) solea ferrata.

tle-r-nĩve (p. tle-n 4. törül, nĩve, mi-ve kō v. tlar-mĩve).

tle-r-u-gũ (id. ku köz simító-köz: esztergályos) tornator.

1. tle-s (tle 5 láb p. se-n, sĩ-n II mozog, száll: gyalog) pedester.

2. tle-ᵛ (pro tleç köpcös) brevis et robustus.

tles-go (tles 1 adv. gyalog, gyalogszerrel) pedibus (ire).

tles-ĩn (pro tle-ç'ĩn törzsöl: mos, megmos) luere, abluere.

tles-ĩ-že (tles 1. se-r-eg: gyalog sereg) peditatus; tle-te-jhu-ve-γ'o (tle 5. alap + te tetőre + 'uvi'a-γ'o megálló-kor): Guzer tletej'uveγ'o tletej'uveγ'o-ç (Zb. 26/43. A kerék küllő egymás után szokott a földre állani. Km.)

tle-ie-n, tlet-ĩn (tlate-n v. Int. tlen 2. szalad, repül)

currere, volare; tle-te-ps (id. p. pse szij, repülő szij: hermec-szj v. h'apšip 2.); tletī-ž-īn (tleten etc. v. Int. röpdös) volitare; tle-tle-n, tla-tle-n (v. Int. tlen 2. dül dül-del, düledez, ugrik, esik, hull) cadere, decidere, delabi, dispergi; v. γ'e-tle-tlen, jiγ'etlatlen etc.; tle-tle-ž-in (id. v. Int. hull a gabona szeme) decidere, dispergi (grana frumentī); tle-tl-īn = tletlen v. k'erīγ'a-tletlīn.

tle-ū (tle 5. láb, alj, o, go adv. lábánál, tövében) sub: Bâne tleū bâne qejk'īž' (Zb. 26/52. Tüske tö vében tüske szokott kelni. Km.); tle-u (n. v. tle-u-n esedezés, kérés) supplicatio, precatio, petitio; tleu-a-k'o (id. kelő, járó: esedező, kérő) supplicans, petens; tle-u-n (tla-'o-n tle 5 láb, om-lik: esedez, kér, könyörög) supplicare, petere, precari; tleu-tχītl (id. p. irat: kérelem) litterae supplices; tleu-ž'-ī-γ'o (n. v. s. kérdés) interrogatio; tleu-ž'-īn (v. Int. tle-u-n At. 67: kérd-ez) interrogare; tle-'uk'erī-to (tle 5 láb + 'uk'e rī ölöre + ger. tīn: tartva egy lábíg öldösve Zb. 25/21): tl. me-zao (utolsóig harcol) omnes ad unum occidendo pugnat; tle-'u-k'i-n (id. láb elül kel: kitér vlki elül) decedere de via; tle-'už' (tle-huž' tle 5 láb, ucsu, utó: 1. láb-nyom 2. nem, faj) 1. vestigium 2. genus: sīt ji-tleūž' (minek nyoma: miért) cur? quare? tle-'už'-īm (id. obl.) tl. te'uveŋ (te-'u-vi'a-n nyomára akad) vestigia persequi; tle-'už'-īnše (id. nincs: nyomtalan, nyomtalanul) sine vestigiis.

tlχo, tlχu (p. n. v. tl-χo-n: 1. szülött, születő 2. születés) 1. partus, proles 2. partus; tlχo-ŋo-tl' (id. nemzet-es + ŋo, fi + tlī, dali férfi syn. pčī tl': paraszt, jobbágy, rabszolga) subditus, colonus,

servus; tl̄xo-m (id. obl.) tl̄xom ji-nībž' (a szülött t. i. borju növője: négyéves tulok) juvenus 4 annorum; tl̄-xo-n, tl̄-xu-n (pro lli, lli test + ka-p, vesz Ad. l-fe-n testet ve-sz: 1. szül v. c'e-n, c'i-n ell-ik, borju-z-ik, kölykezik, bányoz-ik 2. szül-et-ik) 1. parere, partum edere 2. nasci v. qa-tl̄xun, qitl̄xun, γ'atl̄xun (Ad. qa-l-fen); NB. A Magy. e-ll (test-ez) a kab. le, lli, lli (test) igésítése, a le-v le-nni, fieri) testet, létet ve-sz) ige pedig az Ad. l-fe-n (lě-fe-n) mása; tl̄-xu (tl̄-xo: szülött, származék, gyerek, borju) partus, fetus, proles, vitulus etc. v. qoritl̄xű, žemiz'ritl̄xű, t'uritl̄xű.

tl̄xua (tl̄xu-n p. perf. a mi szült) quae . . . partum edidit: žem tl̄xua (borjus tehén) vacca, quae vitulum habet; tl̄xu-n = tl̄xon.

1. t-lī (p. tlen, tlīn 1. gyuló, piruló, a tuli-szinü: vér) sanguis: qx'om ji-tl h'am tretlh'e (Zb. 26/49. A disznó vérét az ebre keni Km. v. tetlh'an).

2. tlī, tl'i (dolog || opera) v. tlīç'e etc.

3. tlī v. tle 3.

4. tlī pro tl'i 1.

tlī'asīn v. tle'asīn.

tlī-çī-sī-n (Zb. 25/41 tlī, tle, oda ér: fölérvl kivel) adaequare aliquem.

tlī-ç'ak'o (s. p. k'o-n dolog csinálni járó: napszamos, munkás) operarius, mercenarius; tlī-ç'e (tlī 2. p. ç'en csinál: dolgos) operarius.

tlī-ç'ež' (n. v. s. vérbosszu) ultio, vindicta; tlīç'ež'-in (tlī 1. çe-ž-in cserél, vért cserél: boszut áll) ulcisci: Kengeçilem j-ade ji-tl jic'ež'irqem (Zb. 26/14. A sokat tanácskozó atyja vérét sem bosszulja meg. Km.)

tlī-γ'a-'a-sīž-in (v. caus. tle-'a-sīn, tlī-'a-sīn : kézbesít) tradere, dare in manus alicujus; tlī-γ'a-sī-n jut-tat 'ah'ego osztályrészül) impertire; tlī-γ'aža-p'e (s. hely vér-csurgató-hely: csata-tér) locus proelii; tlī-γ'a-že (tlī 1. vér n. v. γ'a-že-n hagy csurogni vér-ontás) caedes.

t-lī-γ'i-n (tlī 3 tul, tül, a-k-ad Zb. 12/27: fel-öltve, fel-huzva van) indutum esse (calceamentum).

tlī-h'a-'asīžin = tlīγ'a'asīžin; tlī-χi-n (tlī 3 tul, tül χen, χīn III: le-vet,-huz lábbelit) exuere (calca-amentum); tlī-χī-n (id. χen, χīn IV: lever, ellen-séget Zb. 25/2) debellare, prosternere hostem; tlī-χ'ο (p. n. v. s. 1. kereső, nyomozó 2. nyo-mozás) 1. quaestor, investigator 2. quaestio, in-vestigatio; t-lī-χ'ο-n, tlī-χ'u-n (tlī 3 tul, tül ka-nyarog, köröz: keres, nyomoz, leánykérőbe megy) ambire, quaerere: H'avejm utlīχ'ū-me tlap'e meχ'u (Zb. 26/49. Ha a kutyaszart keresed, drá-ga lesz. Km.); tlī-χ'u-n = tlī-χ'on; tlī-mī-sī-γ'a (n. v. neg. tlī-sīn »valami-hez nem érés« lemondás, elállás) cessio, renunciatio.

tlī-n 1—4 = tle-n 1—4.

tlī-nše (tlī vér nincs: vértelen) exsangvis.

tlī-ne-ps (tlī 1. vér, szem-viz. Zb. 25/26: vér-könny) lacrima sanguinea; tlī-nše (id. nincs: vértelen) exsangvis; tlī-n-t-χo (id. nī p. te-n, tīn tart, χo vért benne tartó in: üt-ér) arteria.

tlī-r-ī-h'ο (tlī 1. férfi det. adv. go Zb. 21/153) naχ'-tl. χ'u-n (befolyásosabbá lesz) virum majoris aucto-ritatis fieri.

tlī-ps (tlī 1. vér, viz, Tam. sen-nīr szines, piros nyi-rok: vér) sangvis, aqua sangvinolenta; tlī-p'c'a-γ'a (id. p. perf. p'-c'e-n fel-súl, feketedik: aludt

vér) sangvis coagulatus: γ'ogu nape tliḡc'aγ'e
 χetl (Zb. 26/65. Út szélén sült v. aludt vér he-
 ver, mi az? çĩmpe, eper).

tli-sĩ-n (tli 3 tul, tül ér: ki-jut 'ah'ego részül) parti-
 cipem fieri; tli-te-n (id. te-sz valahová tesz, tart,
 számit) ponere, habere, annumerare v. gu-tli-ten,
 p-χo-mĩ-tli-te, zĩ-tli-te etc.; tli-ten-ĩ-γ'a (id. ság,
 ség: számitás alá esés: tisztelet) honos; tli-t'a-
 γ'a-n (id. tetõre akaszt: fel-huz, lábbelit) induere
 (calceamenta.)

tli-zaç'e (tli 1. vér csupa egy: csupa-vér, véres) sang-
 vinolentus, merus sangvis.

tli-žĩn (v. Int. tlen, tlin).

tloçĩg'a-γ'a (tloçĩge, tleçĩge, ság, ség: terhesség) gra-
 viditas.

t'l'a (pro t'l'á p. per. t'l'e-n dül, hal: holt, halott, hul-
 la, dög) 1. mortuus 2. mortuus, cadaver: t'l'e-χ-
 k'e (Zb. 26/74 pro t'l'e-χũ-k'e halás-ig: mig meg-
 hal) usque ad mortem; t'l'e-l (p. t'l'en, lĩ test:
 hulla, dögtest) cadaver; 1. t'l'e-n (tle-n 2. döl,
 dül: meghal, fel-dül, ki-dül, meg-döglik) mori,
 decumbere: zĩr mĩ-t'l'o (t'l'e-go), zĩr t'χ'erqem
 (Zb. 26/36. Ha az egyik ki nem dül, a másik
 nem boldogul. Km.) Neγ'oir t'l'eme Adĩyer γ'ĩr-
 qem (id. 26/4. Ha a Tatár meghal, az -Adighe
 nem sir. Km.); 2. t'l'en (id. megöl) occidere, in-
 terficere: 'Oχ'uter ja-tlerqem (Zb. 26/19. A kö-
 vetet, ügynököt nem ölik meg. Km.); t'l'enĩ-γ'a,
 t'l'enĩ-γ'ç (t'l'en 1 ság, ség: halál) mors: T'l'enĩ-
 γ'er 'ah'amĩgoš ç (Zb. 26/37. A halál osztatlan
 rész, mindenkinek része van benne. Km.); t'l'en-
 ĩm (id. obl.): t'l'enĩm tli'γ'a χetl-ç (Zb. 26/37. A
 meghalásban is van férfiaság || Et in moriendo

inest virtus. Km.); tl'ež'-in (v. Int. tl'en 1. meghaláloz) mori.

t-l'i-ç (t-l'ī 1. da-li ji-ççī: három férfi, hárman) tres, trias virorum; tl'i-p-ç' (id. jipçī tiz-e: tiz férfi, tizen) decem virorum; tl'i-ptl' (id. ji ptl'ī négy-e: négy férfi, négyen) quatuor virorum; tl'it' (id. ji t'u kettője: két férfi, ketten) duo viri: Fok'neç' tl'it' γ'ašine-ç (Zb. 26/43. Az üres fegyver két férfit megijeszt. Km.)

1. t-lī (tā Kin. ta nagy || magnus + le, lī test || corpus M. da-li cf. ç'e-le, ç'a-le Ad. čalle M. csele, csele d kis test: fiatal, gyerek: meg lett ember, dali, férfi, férj) vir, maritus.

2. tl'ī pro (tlī 2. (dolog || opera).

tl'ī-çī-γ'in (tl'ī 1. férfi öltöny) vestitus virilis; tl'ī-ç'aγ'o (id. bámulatos: tekintélyes férfi) vir rarus, vir auctoritatis; tl'ī-ç'e (tl'ī 2. p. ç'e-n csinál: dolgos, munkás) operarius: fiz-tl. (nő munkás, szolgáló) mulier operaria, serva.

tl'ī-de-k'o-n (tl'ī 1. oda-kel: férjhez megy) nubere alicui; tl'īdek'ua (id. p. perf. férjezett) nupta; tl'ī-fe (Zb. 25/31. id. fény, szín férfi-szín: férfi) vir; tl'ī-f', tl'ī-f' (id. jó, dali férfi, derék ember) vir bonus, vir magnus; tl'ī-go (id. adv. férfiasan, bátran) viriliter; tl'īγ'a (id. ság, ség: férfiasság, bátorság) virilitas, audacia; tl'ī-γ'a-p'c'e (id. p. γ'a-p'c'e-n hagy facsintani: férj-csaló) marito infidelis; tl'ī-γ'o-fiz-ī-γ'o (férfi-ság, nőség: házasság) matrimonium; tl'ī-γ'u-a-be (id. társ, a fő cf. fīz-a-be: özvegy-ember) viduus: Fizabem ji-bīn je-p'īž, tl'īγ'uabem ji-bīn χo-p'īžīrqem (Zb. 26/12. Az özvegy nő gyermekél fölneveli, de az özvegy ember gyermekét nem képes fölnevelni.

Km.); tl'ī-huk' (id. p. n. v. hu-k'-h, uk'-in öl :
 1. emberölő, gyilkos 2. gyilkosság) 1. homicida
 2. homicidium: tl. 'oy'ü (főben járó ügy) res,
 causa criminilis; tl'ī-χodo (id. χode adv.: fér-
 fiason) viriliter; tl'ī-χ'oa (id. p. perf. χ'on II :
 meglett férfi) vir adultus; t-l'ī-χ'u (Zb. 25/38 etc.
 id. + p. χ'u-n győ-z, bir: hős) heros; tl'ī-χ'už'
 (id. p. χ'u-ž'-in: hős, vitéz) heros, vir fortis: Ge-
 dūr žiγ'ok'e tl'īχ'už'-ç (Zb. 26/47. A kandur az
 egerrel szemben hős. Km.); tl'īχ'už'i-γ'a (id. vi-
 tézség, bátorság) virtus, auducia; tl'ī-jiqū (id. p.
 jiqun: éltes) grandis natu; tl'ī-ji-r-a-tâ-r (id.
 ji-rī, ja-tâ-r, az, a kit férjhez adának: menyas-
 szony) desponsata, sponsa.

tl'ī-k'o, tl'īk'o (dolog-kelő; küldött, követ) legatus:
 çh'am ž'er ji-tl'īk'o-ç (Zb. 26/9. A főnek a száj
 a követe. Km.)

t-l'ī-n (tl'ī férfi igésítve: férfias lesz) se virum praebe-
 re: U-tl'īn zī, u-tl'en zī (Zb.26/36. Férfiasnak
 lenned egy, meghalnod egy: vagy győznöd, vagy
 meghalnod. Km.; tl'ī-negū (id. arc Zb. 25/57:
 férfias jelenség) aspectus virilis: tl'ī-p'e (tl'ī férfi
 hely: férfi-kor) aetas virilis: tl'īp'em ji-ūve-n
 (férfi helyre lép, áll: férfi kort ér) ad aetatem vi-
 rilem pervenire; tl'ī-šχo (id. nagy: nagy ember)
 vir magnus; tl'ī-zaqo (id. egy-ke, egyedüli férfi
 Zb. 26/1: isten) deus; tl'ī-ž' (id. žī ősz, fehér:
 öreg ember) senex; tl'īž'i-γ'a, tl'īž'i-γ'e (id. ha,
 kor, ság, ség: öregkor, öregség) senectus.

topçek' = tepçek'.

t-re, t-ri, t-ra (t, te II† tető + rī, ra: re + je, ji,
 ja: tetőre, reá † super etc.); t-re-tl-h'a-n (id
 dülni hagy: rádőjt, rá-rak, rá-fog hibát) super-

ponere, imponere, tribuere culpaē: qχ'om ji-hu-
h'am tretlh'a (Zb. 26/49. A disznó a maga ölé-
sét, hibáját, az ebre fogja. Km.); qχ'om ji gubz'
h'am tretlh'a (ib. A disznó haragját az eben
csillapítja. Km.); tri-γ'e-u-go (id. ger. p. γ'e-u-n
hagy űzni t. i. jezeš unalmat v. te-un: mulat-
tató, tréfás) oblectans, jocosus.

tri-χīn (id. χe-n, χīn I rá-ereszt) žī-by'am tr. (szél-
fekre ereszt: ki-szellőztet) vento exponere; tri-
ze-n (id. vet, szór rávet || injicere): neχ'u-t'ekū
tr. (világocskát rávet: pirkad, pitymallik) diluces-
cere.

t'a (in compositis pro t'e II); t'a-γ'a-n (id. γ'a-n, γīn
a-k-aszt T. tat. taq,- taq-maq: (rá-akaszt, ölt ||
in-duere) v. čīt'aγ'an tīt'aγ'an; t'a-χ'o-n v. t'e-
χ'u-n; t'a-χ'-se (pro t'a-s-χ'e, t'a-s-χ'a); t'a-s-
χ'e (pro t'a-zī-χ'a, t'a-zī-χ'e p. et n. v. t'a-χ'e-n
le-gyar-lik || deripi: 1. szakadó, törékeny, romlandó
2. hiba, hiány) 1. fragilis, caducus 2. defectus.

t'a-te-n, t'e-te-n (v. Int. t'e-n, t'īn IV. M. tá-t: tá-t,
tá-r, el-ki-szét-ód, óld, ki-gombol) aperire, pan-
dere, recludere, solvere, relaxare v. zī-t'aten.

t'a-t'e (p. s. 1. totyogó, tötyögő, lötyögő 2. szotyós) 1,
oscillans, vacillans 2. mollis, mollescens.

t'a-t'e-n, t'et'en (t'a, tetőről esik, mozog M. to-ty-
tö-ty-: 1, to-ty-og, tö-ty-ög, löty-ög, ballag 2.
szotyósodik, lágy-ul) 1. vacillare, segniter ire 2.
mollescere v. čī t'at'en, č'e-t'et'en, ze-īt'et'.

I t'e (te tető v. na-t'e).

II te (id. syn. te III Igeirányító 1 tetőre 2. tetőről ||
praef. v. ad. super 2. de. super).

III t'e = t'ī (tő, al-j || pars ima).

IV. t'e (id. cf. suffix. dim. M. d, t, ty: ku-d, ku-ty-a,

fūs-t etc.) v. t'e-kű, nīt'e, nt'e (dim. compositum).

t'e-ç'ī-n (t'e II vet, ejt: le-vet öltönyt) exuere v. t'e-zī-ç'īn; t'e-χ'o-n = t'e-χ'u-n.

t'eχ'u (p. t'eχ'u-n vakar || scabere) v. t'χ'u; t'eχ'ua-le (id. tetemes aug. vakaródzó) cutem scabens.

t'e-χ'u-n, t'e-χ'o-n, t'a-χ'o-n (t'e II tető, hor-nyol, horzsol: vakar, vakaródzik, fésül) radere, scabere cutem, pectere: ji pχ'e je-t'eχ'o-go (Zb. 21/211. farát vakarva) clunes suas scabendo.

t'e-kű (t'e IV dim. syn. c'ikű: 1. csekély, kevés 2. csaknem) 1. exiguus, paucus 2. fere: qe-neži-γ'e t'ekur (a kimaradt kevés: a megmaradt néhány) pauci reliqui: t'ekű γoç'en (vlkinek vlmit csinál) aliquid officii praestare; t'ekű-t'ek-o (id. dupl. adv. kicsidenként, lassacskán) paulatim; t'ekű-t'ekű (id. alig-alig) vix; t'ekű-t'ekű-gore -- t'e-kű-t'ek-o.

II t'e-n, t'ī-n (mozog, esik, mállik M. to-ty, tö-ty, szo-ty, po-ty, lö-ty || agitari dilabi, dissolvi) v. t'at'en, t'et'en.

III t'e-n, t'ī-n (tő-m, nyom, szorit, gyur M. te-m, tö-m, te-le stb. || premere) v. χet'en, ja-t'e, p'ī-t'en et composita etc.

IV t'e-n, t'ī-n (M. tá-r, tá-t, tú-r Kor. tturu to hollow out: 1. tár, nyit, ó-d, old 2. túr, ás, vāj || 1. apere, solvere 2. fodere, ruere) v. t'a-te-n, t'eten, ç'e-t'en, qat'īn, t'īγ'a etc.

t'e-p'ī-n (t'e II tétőről fe-j-t M. té-p: té-p, fel-le-fejt, bont) dissuere, resuere; t'e-p'īž-īn (id. v. Int. fessl-ik, el-f.) dissui, dissolvi; t'e-te-n = t'a-ten; t'e-t'e-n = t'a-t'e-n; t'e-zī-ç'ī-n (t'e-ç'īn zī, maga magáról levét): bγīn t'. (övét leoldja) se di-

scingere; t'χ'u (p. t'e χ'u-n le-vakar, vakaró || scabens): zi-ft'-t'χ'u (farát vakaró: a kinek a fara viszket) ille, illa, cujus clunes pruriunt: Zift-ty'u fizir k'abem ma-k'o (Zb. 26/5. A fara viszkető asszony Kaabába, Mekkába megy, zarándokol. Km.)

t'i-t' (t'i ji t'u kos kettője: egy pár kos) duo arietes. I t'i (p. t'e-n, t'i-n IV mint a turó, szuró: tura, k. det. t'ir, kos, kecskebakk) aries, capricornus.

II t'i (t'e III Kin. ti, tu föld M. tő, tu-skó ter-pe, tő-bb etc. || pars ima) v. ba-tir-γ'an, ft'i (syn. dī III) t'u.

III t'i (id. syn. cī, ç'e, lgeirányító: tő-re, le || praef. verbale sub M. ti, ti-tok alá-dug).

t'i-ç'iz-īn (Zb. 21/153 pro t'isiz-īn).

t'i-gū (p. t'en, t'i-n IV. du-g, köz nyél dugó: fok, fejszénél, kapánál) foramen securis vel lignonis; t'i-γ'a, t'i-γ'e (id. p. perf. túrás, árok) fossa.

t'i-γ'o-n (t'i III tő-kouyul M. ta-kony cf. olyaḡ mint a takony: lá-gy-ul) mollescere.

t'i-n II—IV = t'e-n II—IV.

t'ip' t'ip' (Hang. sup-sup Tam. toppu-toppū id. az eső tárgy »Sup« hangja) sonus cadentis objecti: T'ip' t'ip' ze-te'o naχ'iç'e te'ož' (Zb. 26/64. Sup-sup hanggal egymás tetejébe üt s a fiatalabb tetejébe üt, mi az? žemīc, tehénszar).

t'i-p-ç'i-n (t'i III tőre, lebocsán-t || demittere; t'ip'-ç'h'an id.) v. 'ut'ip'ç'in; t'is (n. v. t'isīn szünet munka után) quies post laborem.

t'isī-γ'o (id. kor. n. v. üldögélés, pihenés) quies; t'isī-n (t'i III tő-re székel, ül syn. c'isīn, çī-sin: le-ül, pihen) sedere, desiderare, quiescere v. γ'at'isīn etc.; t'isī-p'e (id. hely ülő-hely, hely, telep)

sedes, locus sedendi, degendi: Uj 'abž'ane k'ih'-me šet'an t'isip'eç (Zb. 26/68. Ha a körmöd hosszu, ördög tanyája az); t'isip'e-ç'e (id. új || locus novus): t. ç'in (id. csinál = más helyre települ) sedes mutare; t'isip'e-nše (id. nincs: tanyátlan) sedem non habens; t'isiz-in (v. Int. t'is-in: üleped-ik, lohad, nyugalomba vonul) subsidere, considerare, quiescere, minui (tumor); t'i-tle-n t'i-tli-n (id. dül; le-dül, a földön hever) jacere, humi jacere v. γ'a-t'itlen, γ'a-t'itlin etc.

t'i-t'e (pro t'et'e, t'al'e szotyós, lágy || mollis): Zešity'o dok'ojr-i h'am t'it'e qa-γ'ac' (Zb. 26/54. Öt testvér együtt fölmegey és az ebbel a szotyóst kiszaratják, mi az? 'axuambere pere, az öt ujj és az orr, a náthás orr kifuvásáról van a szó.)

t'k'o-n, t'k'u-n (t'i, töre gördül: csepeg || guttatim cadere) v. qe-j-t'k'u-χin, te-γ'at'k'on; t'k'o-ps (id. p. viz: viz-csepp) gutta aquae.

t'o (pro t'u pár, o adv kétszer) bis: Sji qame t'o qīχqēm sji psatle t'o žī'aqēm (Zb. 26/18. Töröm kétszer nem huzom ki, szavam kétszer nem mondom. Km.); t'o-ç' (id. + ç' pro p'-ç'i 10, 2 X 10: hu-sz) viginti: t'oç'-i-t' (id. ji-t'u 20 X 2 = 40) quadraginta: t'oç'-re zī-re (huszra egyre, husz is egy is: huszon egy) viginti unus; t'oç're p'ç'i-ra (husz is tiz is: harminc) triginta; t'oç'-iç (id. + ji-ç'i háromja 20 X 3 syn. χiç' 6 X 10: hatvan) sexaginta; t'oçiç-re pç'i-re (60 + 10: hetven) septaginta.

t'o-rī-se (pro t'i-rī tő-re, vető: le-vetett, viseltes gunya) usu contritus (vestimentum).

t'o-šxe (t'o p. šxe-n eszik: kétszer evő) qui bis comedit: Fīzīr t'ošxe, çašxe-ç, tli'r ze-šxeγ'o (zi-

šxeγ'o) zaqo-ç (Zb. 26/5 A nő kétszer, háromszor eszik, míg a férfi evése csak egy. Km.); t'o-u (id. go, o adv. kétszer) bis; t'ou-rītlxū (id. rī p. tlyu-n : ikerek) gemini; t'ou-tlyon-ī-qo (id. kétszer szülés fija: iker-szülött) gemellus.

t'u (Ad. tuu, Kor. tu Jap. tsui pro tui, Tüb. du, par M. kí-t, ké-t = ig pár, ne-d' 2 X 2, T. tat. tö-r-t = Kab. t'urīt'; ha-t 3 X 2, tö-bb párnál bősége-sebb: pár, kettő, ketten) par, duo, bini v. t'o, je-t'ua-ne, je-t'o-ne etc.

NB. A primitív ember kezdetben csak ilyen különbséget ismert: egy > sok, több; kicsi > nagy; elő > u-tó; hegy, fej > tő, alj; ezért a Kab. t'u a t'ī (tő) változata s ezt igazolja a je-t'ua-ne (M. u-tó-ján való, 2-odik, utána való) képzet.

t'u-ahe (pro t'u-'a-h'e két ujj vevő, két ujjni; az arsin Kab. 'a-rī-çin, 16-oda: két hüvelyknyi) duorum digitorum longitudine; t'u-go-ze-blek' (t'ugo id. adv. egy-felé-kező: kétfelé nyiló) bipatens; t'u-m (id. obl.) t'um ja-mī-z (kettőnek nem egy-jük, a két szülő nem egy fajú: korcs) hibridus; t'um ja-zexode (kettőnek egymásához tartó: részrehajlatlan) aequus, medius; t'um ja-zexoda-γ'a (id. (ság, ség: részrehajlatlanság) aequitas: t'um ja-zexodego (,d. adv. részrehajlatlanul) sine amore et studio, integre; t'u-r-ik' (t'u det. + iki is, a kettő is: mind a kettő) ambo, uterque.

U

I u (syn. 'o I elő, kiálló rész, magas, nagy || pars prominens, altus, magnus) v. s.

II u (id. elő, korai M. ú-j, i-fi || recens, juvenis) v. qo-le-u, χ'am-blu-u.

III u (id. hu, 'u elül levő, u-r, ön: 1. te 2. neked 3 téged 4. tőled || pron. 2-ae personae secundum positionem 1. tu 2. tibi 3. te 4. a te): u tl'me (tl'ime) u çh'e-u-çĩ-mĩ-tyű, uè u-f'me (f'ime) u-qatlay'unç (Zb. 26/9. Ha férfi vagy, férfi létedre, magad ne dicsérd, ha derék vagy meglátnak észrevesznek. Km. || Si vir es, noli gloriari, si bonus es, te observabunt. Prov.)

IV u (pro o III go Suff. c. locat. adv.)

V u (pro o I v. je-u).

1. ua, ue (oa forma emphaticaa u, 'o I Jap. ue, uwe top, over etc. Kor. u, ue, above, overhead etc. kiálló, magas, nagy || prominens, altus, magnus) v. uaçh'a, uafe etc.

2. ua, ue (id. Igeirányító 1. magasra, fel, végig 2. pro 'u el || Praef. v. 1. sursum, ad, super 2. pro 'u a, ab, ex) v. uane, uatĩn, uase etc.

3. u-a, u-è (proprie dat. lativus u III et redundanter antecedit formam breviorẽ u, p, b): h'aš uè u šχĩž I (Zb. 12/42. Hogy egyen meg téged az ebsereg. || ut canes te comedant!)

4. ua, ue (p n. v. ua-n, ue-n Jap. wa M. vá-r, kör, körül || circus; circum) v. uarde, uerdĩç'u ue-v etc.

ua-çh'a v. oa çh'a (mons, collis, tumulus); uaçh'a-des (hegy-lakós) monticola v. desĩn.

ua-ç-γ'ο v. uasyo.

uade (Ad. uate pro p. 'od-īn, 'otī-n: ütū ma: ütő, verő, kalapács) malleus.

ua-fe (ua 1. + bō-r, bur-ok: ég v. o-gű) coelum; uafe-gű (id. kö-z, ku: lég kör, levegő) regio coeli, aer: uafegum ji-h'a-n (levegőbe há-g: fel-száll a levegőbe) ascendere in aerem; uafe-γ'uaγ'ο (n. v. s. menny-dörgés) tonitru; uafe-γ'uaγ'ο-n (uafe, Hang. görget: menny-dörög) tonare; uafe-γ'ο-ψk' (id. γο hó-szin, n. v. pse n, psīn 1. fel-süt 1. villámlás 2. égi háboru) 1. fulgur 2. tonitrua et fulgura; uafe-vaγ'ο (id. világitó: égi csillag) stella coelestis.

ua-γ'a, ua-γ'è (p. perf. u'a-n üt, vág: 1. vágott, sebzett 2. vágási seb) 1. vulneratus 2. vulnus.

ua γ'è (p. perf. ua-n III: öv, övedző) cingulus.

ua-k'o-n, uè-k'o-n (ua 2. el-megy, oda-megy) adire: Setanej maχom psīm žič'eno uè-k'oat (Zb. 12/3. Setanej egy napon elment volt a vizre mosni.)

ua-mī-γ'a-h'aç'e (ua 3. téged p. neg. γ'a-h'aç'en vendégül fogad; nem vendégszerető) inhospitalis.

II ua-n (for-og || verti) v. ar-uan, uanten.

III ua-η, ('o-n III M. öv, ör-v: övez, körül köt) cingere v. ua 3. uaγ'è, çīuaγ'è etc.

uana-ç'è (s. csináló: nyeregyártó) opifex ephippiorum; 1. ua-ne (ua 2 fel, rajta p. ne-n, marad, nyugszik nyer-eg cf. Szék. nyugodalomtőke) ephippium; 2. uane (id. a hasonlóság után a játzó csont, k'en III nagyobbika) genus astragali majus; uane-gű (id. kö-z, ku: a nyereg közepe) pars media ephippii v. f'eçten; uane-qaape, uane-qope (id. zug-vég: nyereg kápa) umbo sellae, vel ephippii.

- uante, oante (p. s. fordító) vertens v. pe-uante ; uante-γ^o, oanteγ^o (n. v. s. fordítás) versio, torsio ; uan-te-n, oan-te-n (v. Int. et trans. uan II M. fán-t, csere, fordítás Szék. fent-ő: fordít, forgat, csavar) vertere, torquere v. χe-oanten, χeuanten.
- ua-r, uè-r (ua 3. det. te || tu): uèrçh'ak'e çtap'e seh'èž'inqèm (Zb. 26/14. Miattad nem fogok elbujni. Km.)
- u-ar-ce (u III te + a-rī, ja-rī rájuk, azokkal p. c'e-n I. a mivel tüzelnek: tőz-eg pro tüzeg) turfa.
- ua-r-de, o-r-de (ua 4. det. ővedző + tér, vá-r tér, kerített tér cf. M. vár-ad: 1. vár-hely, kő-épület 2. kőből való (Zb. 25/38.) 1. locus cinctus, aedificium e saxo 2. lapideus ; uarde-hune, orde-hune (id. hon: kőház) domus lapidea.
- ua-sa-še (s. p. šen hozó: váltságdij-hozó) qui pretium redemptionis affert ; uase (p. ua-se-n föl-ér M. vásár = Kab. uase-r: ár, ér-ték, becs, fizetés) pretium, valor: sīt ji uaser? (mi az ára?) quanto constat? Nem ji tlay'ur çh'am ji-uase-ç (Zb. 26/8. A mit a szem lát megéri a fejet. Km.); uase-χoç' (id. n. v. χo-ç'in ho-csinál: ár-szabás, becslés) aestimatio: uase χoç'in (becsül, árt szab) aestimare ; uase χoaç'ar (ár-szabás) taxatio. ; uase-n (ua 2. ér: fel-ér, meg-ér vlmennyit) attingere, aequare, constare ; uase-nše (id. nincs: értéktelen, dijtalan) pretium non habens, sine praemio ; uase-tlap'e (id. magas: drága) carus, magni pretii ; uaseti-n (id. ad: fiz-et, fizet leánydijt) solvere pretium puellae vel virginis.
- ua-s-γ^o (Zb. 12/39 ua 3. so-χ^o neked én fogadom || tibi ego voveo, mendose, ua-çχ^o, ueçχ^o M. eskü: esküszöm hogy . . .) juro, promitto . . .

NB. Hanc antiquatam locutionem non substantivum et adjectivum (celsitas caerulea) sed veram sententiam esse demonstrat syntaxis: ua-ç-χ'ο šī sī-bχo-χ'unk'e (Zb. 12/42 juro equum me tibi fieri || esküszöm, hogy lovad leszek . . .)

uaten (pro 'oaten mond || dicere).

ua-tī-n (mendose 'atīn, ua 2. tart: emel) elevare.

u'a-n (hu'a-n v. Int. un IV: üt, vág) tundere, secare.

u-çī-mu-guγīngo (u III te || tu p. neg. fut. guγīn: nem remélhető) non sperandus.

ud, udd v. 'u-dd-īn.

u-dane (Ad. q-udane pro 'u-de-ne megkötni való: kötő, fonál, cérna) filum; udane-k'e (cérna-vég) extremitas fili.

u-dī-n (v. Int. un IV üt) percutere v. ç'eudīn; udīn-ī-ç'en (hudīnç'en id. csinál, ütint: pocskol) aquam percutendo agitare.

ue 1—4 = ua 1—4.

ue (p. ue-n ütő, verő: jég-esső) grando.

ue-ç, uo-ç (ue, uo 2. el, fel p. çe-n, çīn IV szel, nyes cf. M. vas: fé-szi, fej-sze cf. Kab. se) securis: Uoçir p-'atīχuk'e (p-uatīχuk'e) pχ'em zeγ'ap-seχū (Zb. 26/43. Mig a fejszét fölemeled, a fa pihen. Km.)

ue-d, uo-d (Ad. uo-de, ue 2. nagyon p. de-n tart, szorít pass. nagyon szorult || valde arctus: meg-fogyott, vézna, sovány, hitvány) extenuatus, macer, tenuis, vilis: uedχ'un (fogy, soványodik, hitványodik) macrescere; ued-ī-γ'a (id. ság, ség: véznaság, soványság) macies, macritudo.

NB. A Kab. szó logikája olyan, mint a székely szig-oru (szik, szük: compressus, angustus, macer, rigidus, frigidus) s ezért a Kab. uod =

Szék. fogy (fo-d', comprimi 1. minui 2. gelu comprimi = rigescere, gelascere) s igr fo-gy, fa-gy azonos szó.

ue-f' (pro ue-v-f' év, idő-forgás, vig: jó, szép időjárás) bona vel pulchra tempestas: Uefīm u-mī-γ'ot ujm (uej) b-γ'otīžinqēm (Zb. 26/41. A mit a jó időben meg nem szerzesz, a rossz időben nem fogod megszerezni. Km.)

ue-γ'u (ue 2. el, nagyon, p. n. v. γ'u-n ég el-égés: szárazság) siccitas.

1. ue-j (ua, ue 3 je, ji).

2. ue-j (id. neked || tibi, p. jen, jin jár, járó: tiéd || tuus, a, um, qua subjectum vel praedicativum sententiae): mīr uej-ç, hoc tuum est.

3. ue-j (pro ue-v körforgás, idő j, eje: rossz idő) turbida tempestas v. uj, woj, oji.

ue-j-in (v. Int. ue-n IV ütöget || pulsitare) v. deuejin.

ue-j-ptlīme (ue = u III te || tu + je, ger. p-tlīn; arra nézve) quod id spectat.

II ue-n v. u-n II; ue-n IV v. u-n, 'on IV.

uen-de-γ'o (pro uendeγ'u-o adv. terhesen, nehezen) graviter; uen-deγ'u, o-n-deγ'u (ue 1. o ó, nagy, obl. m te-he-r, rá-konyuló: nehéz, sulyos, terhes, testes, lomha) gravis, ponderosus, corpulentus, iners: uendeγ'u χ'un (nehezedik, sulyosodik, lomha lesz) gravescere, ponderosum, inertem fieri.

ue-ptle-me (ue 3 te || tu ger. ptle-n pillant: láthatólag) visibiliter, sicuti vides.

ue-r-dī-χ'ũ (ua, ue rī, ra, re, oda-kötő, öv-hur: abroncs, kerékvas, sin, ráf) circulus, canthus.

uered v. 'ored; uerq v. uorq.

uer-šekũ (ue öv, derék det. + ç'e alj + kö-z: derekalj, mátrác) stragulum.

ue-s (Ad. uo-sse ue, uo ó + szí-n, öreg szin M. ősz: hó v. Kab. χu) nix; ues-huq'o (ues-u- γ 'o id. hulló, omló: hó-omlás, hógörgeteg) nivium moles de monte devoluta; ues-hute (id. n. v. hu-te-n v. Int. hu-n, u-n IV: hó-összeverődés) moles nivium coacta: Bzu-c'ikum ues-huter qey'e χ 'ej (Zb. 26/51. Kis madárka hógörgeteget megindit. Km.)

ue-š χ ', uo-š χ ', o-š χ ' (Ad. wuo-š χ e, ue 1. magas, ég + p. še- χ i-n esve hull: eső? esső Szék. pro eg-eső) pluvia.

ue-te-r (ue 4 öv, kör, p. det. te-n tar-t Ad. χ e-te id. kötött, kertett: tanya) praedium; uete-u (id. pro uete-go övezve levő: zárda) monasterium.

ue-v (ue 4 körül + p. ve-n, vi-n fer eg, forog M. év: idő-járás) tempestas, tempus v. ue-f', ue-j, uj; uev-bane (-bène id. bal nézésü = csunya: rossz időjárás) turbida tempestas.

ue-z-dī- γ 'a, uo-z-dī- γ 'a (ue, uo te, neked || tibi + p. v. zen, zīn I süt, világít + tűz-hev = nap, embernek sütő világ: világító szer, gyertya, lámpa) lucerna, candela, lampas; uezdī γ 'a-kū (id. köz, bél = gyertya-, lámpa-bél, mécs) filum candelae, ellychnium.

uezdī γ 'e-j, uozdī γ 'e-j (id. nővő, fa, világító fa: fenyő-fa) pinus; uezdī γ 'ej-mez (id. fenyő erdő) pinetum.

ue-z-reg' (ue 4 körül + gerez köröz, részek összehányása: körül-forgó = ör dög? || diabolus?) uez-reg ji-le-u (ördög az ő testében = dühös) furiosus.

ue-z-undek' (ue 3 téged || te + p. undek'-in v. Int. un IV. 1 döcögő 2 döcögés) 1. concussans 2. concussura.

uf (a fuvás hangja || sonus flatum imitans).

uf-afe-n (Hang. cf. M. lib-láb : lebeg-lobog, lengedez)
agifari, movi, fluitare : Dade ji-ž'ak'e mo-ufafer-i
psi'ufem 'ut-ç (Zb. 26/65. Öreg apó szakála len-
gedez és a víz parton tartozkodik, mi az ? qamīl,
nád).

u-f'eç'-o (u III ger. f'eç'i-n : gyanítható) praesumptivus.
u-χ' (pro u-χ'u u III Imper χ'u-n II) : qičepsk'e »χ'eir
u-χ' l« ži-ra'a (Zb. 26/72. Mikor valaki tüsszent
»szerencsés légy« mondják neki. χ'eir Ar. || Cum
quis sternutat »faustus sis!« dicunt ei v. ži'an).

uj ! (hó, hej!) ah! heu!

1 u-j (u III + ji : a te . . . vmi-d) pron. poss. tuus :
uj c'er sīt ? (mi a neved ?) quid est nomen
tuum ?

2. uj (uev-j v. uev, eje ; rossz idő) turbida tempestas.
uj-f'eç-χ'un (uj I. n. v. f'eçin p. fut. χ'u-n, bizásod
leendő : nagy-reményü) bonae spei ; űj-γ'atlego
(id. ger. γ'a-tle-n, a te megölnöd : csunya, utálatos)
foedus, turpis ; uj-mī-γ'apseugo (id. ger.
neg. γ'apseun, élned nem hagyva : untató, alkal-
matlan) taedium afferens, incommodus.

uk'a-tle-n (v. Int. uk'-in : megöl) occidere.

uk'e-n v. huk'e-n.

u-k'-in (huk'-in v. Int. u-n IV öl, megöl) occidere.

u-koc'iri-mi-k'-fingo (u III p. neg. fut. koc'irik'in +
fi-n bir : átjárhatatlan) impervius.

u-qa-zī-c'ixǔ (id. p. qac'ixun téged kiismerő == beható
elméjü) ingenio acuto praeditus ; u-qa-zī-ç'e (id.
p. qaç'en) : ç'eç'gou u. (gyors-felfogásu) perspicax ;
u-mī-ħauefgo (id. ger. neg. ba-ue-fin pihegni
bir : tikkasztó) aestuosus ; u-mī-c'ixǔ (id. p. neg.
ç'ixun ismer, ismeretlen, nem ismerős) ignotus ;

- u-mī-χ'ožin (id. p. neg. χ'ožin cserél: pótolhatatlan) irreparabilis; u-mī-p'aç'e, u-m-p'aç'e (id. Imper. negat. te ne siess: majd meglátjuk) videbimus; u-mī-tlay'ü (id. p. neg. tla-γ'un te-kint: nem látható) invisibilis; u-mī-tlay'ugo (id. ger. adv. nem láthatólag) invisibiliter.
- u-m-šek'in (id. p. fut. neg. še-k'-in visel, tūr: elviselhetetlen) non ferendus: u-m-uk'ite (id. Imper. neg. 'uk'iten: ne fesszélyezd magad) esto animo soluto et libero.
- II. u-n (hu-n, ue-n omlik, esik || cadere) v. tlaun, tleun, qauen etc.
- III. u-n (hu-n Mon. una: ül || sedere) v. ši-un, hune.
- IV. u-n (syn. hu-n, uo-n, 'o-n, ue-n, wu-n: 1. üt, csap, vág 2. vág-tat = szalad) 1. tundere, caedere, ferire, pulsare 2. currere: Dauç-bzager me-ü, dauçif'ir çitlç (Zb. 26/19. A rossz hang szalad, a jó hang pedig hever. Km.); fokk'ir f'igo ma-uo (a fegyver jól lő) sclopetum bene ferit v. udin, uk'in, uk'atlen, qaun, qün, zent'eun etc.
- V u-n (hu-n, uo-n, uu-n: hiv, szól, hangzik || vocare, sonare, sonum edere) bī-u-n, vī-un etc.
- VI. u-n (hu-n, un IV. Igeképző || Formativum verbale) v. pse-u-n.
- un-ç'i-n (un IV. csinál: lökint || trudere) v. jeunç'in, zeunç'in; une v. 'une; unk'ibze v. 'unk'ibze, unk'if'in v. 'unk'if'in,
1. uo ('o I. u, ua, M. ó Jap. ô: ó, öreg, nagy, előkelő || grandis, aetate provector, 'prominens etc.)
- v. uor-q, ne-uo, ne-uo-ž'.
2. uo = ue, ua 2. (Igeirányító || praef. v.)
3. u-o (u III + o 1. pron. 2-ae persona: regulariter ante verba temp. praesentis): uo-ptlme γ'unçe,

uo-j-geme degü (Zb. 26/62. Ha tekinted tükör, ha hivod, süket, mi az? mīl, jég); uo u-zχojr (a te neked kellő zī-χoj-ir p. χojen) id, quod tu vis.

uo-ç (fejsze || securis cf. M. vas) v. ueç; uod v. ued.

uo-guš (uo 2. egészen, goš, geš: ragyás) variolarum vestigiis notatus.

uo-γ'o, 'o-γ'o (n. v. uon IV. ütés) ictus, pulsus.

uo-γ'u-γ'a (ue-γ'u, ság, ség: szárazság) siccitas.

1. uo-j (pro ue-j 2.)

2. uo-j (3. + je, ;i): uoj-zī-χutle-r (id. p. det. ji-χutlen a téged kényszerítő: indító ok) id, quod te impellit = causa, impulsus.

IV. uo-n (uo-γ'o) v. 'o-n IV.

V. uo-n ('o n IV: szól, dalol, kukorikol) dicere, canere, cantare: Adaqer uome h'aç'e qak'o Zb. 26/68. Ha a kakas szól, vendég jó nh.)

uo-r (uo 3 det.): uor-ç (te magad az) tu ipse eş.

uored etc. v. 'o-n V etc.

uore-j (p. aug. 'on IV. verekedő) verbero, onis.

uo-r-q, o-r-q (uo, 'o I det. qī, qe, qo dim. ú-r-ka, ú-r-fi: 1. úr v. o-r, nemes ember 2. úri, előkelő, nemes) 1. dominus, homo nobilis 2. nobilis, elegans, patrius.

NB. Hogy a M. ú-r, ör-eg és or, ar (or-ca, ar-ca) s hibáson orr azonos szók, mert az orr (nasus) az előkelő, kiálló rész s az úr is csak előkelő cf. kab. pe, ppe etc.; uorq-ī-γ'o (id. ság, ség: úraság, nemesség, előkelőség) nobilitas; uorqī-k'e (n. s. uraskodás) actio dominum agendi.

uorq-īn (uorq igésv. : uraskod-ik, uri módon él) dominum agere.

- uose-ps (ues Ad. uosse ó-szinü = hó, a fehér + psi viz: harmat) ros; uošχ = uešχ.
- uo-šīn (uo 3. te || tu p. šī-neⁿ a mitől te megijedsz: csunya) turpis, deformis; uo-tlay^u (id. p. tlay^u a mit látsz: látható) visibilis.
- uo-uoj (id. uoj 1.: a tiéd) id, quod tuum est.
- uozdī^γa (gyertya || lucerna) etc. v. uezdī^γa; uozdī^γa-^γa-bla-p'e (id. p. ^γa-ble-n hagy lendülni, hely: gyertya mozdító hely: gyertya-tartó) candelabrum.
- uo-ž', u-ž' (uo 2. aug. ōs, öreg || senilis) v. neuož'.
- uo-ž'-īn (v. Int. uon IV. 1. üt, ver 2. üt vlkire) 1. tundere, ferire, verberare 2. similem esse: Berežej me-čh'atler-i čh'až' ji-tlep'q jeuož' (Zb. 26/8. A borzafa virágzik s minden a maga fájára üt. Km.)
- up'-ap'e-n (hup'ap'-īn cf. M. hip-hop Zb. 26/60: libeg, lóg, inog) moveri, agitari. vacillare v. ^γaup'ap'en; IV. uu-n = 'u-n, uo-n IV.
- u-z-č'egu^γu (u III p. č'egu^γu-n neked sziv konyító: gondoskodás) cura; u-zdī-χoj-m (id. + zdī + p. χojen obl. a neked tetsző helyre) quolibet; u-zeg-ud-o (id. ger. zegoudīn téged összeütve: boszantó) molestus, irritans; u-zeguak'o (id. n. v. ze-gua-k'on) uzeguak'om χode (id. obl. χode: a te tetszésed szerint való, minden lehető) omne tibi optatum; u-zegu-j-^γaud-go (id. ger. zego, je-^γa udīn téged összeveretve: vérlázító, jajveszékölő) ejulans, lamentans; u-zerī-χoj (id. zerī p. χojen: a neked kellő: szükséglet) res necessariae; u-z-χeptle-^γu-n (id. p. χeptle-n p. fut. ^γun te belé pillantó leendő: figyelembe veendő, fontos) gravis, magni momenti (causa); u-z-koc'ī-rī-χun (id. te közre esendő: süppedékes) uligi-

nosus; u-z-tek'uaden (id. p. fut. te-k'uaden, te rá veszendő: káros, veszélyes) damnosus, perniciosus.

'U (űu)

I 'u (mendose hu syn. 'a I M. ú-t dim. ű-r det. ó-du dim. od-or det. Jap. u-ro: 1. száj 2. nyílás, út, ür 3. a-j) 1. os, or-is 2. apertura, via, vacuum 3. incisio sagittae: paç'e zi-'u-mī-t (Zb. 25/38 bajszot szája nem tartó: bajszatlan) mystacem non habens; ʒe zi-'u-mī-tiž' (ib. egészen fogatlan) dentibus carens: 'am jiti nex'ri 'um jiti (Zb. 26/6 A kézben lévőnél inkább a szájban levő. Km.)

II 'u (pro u, go, o adv. locat.): Jeser psine'u ɣ'uth'eç (Zb. 26/36. A ki megszokta, a forrásnál hudik. Km.)

'u-be, 'u-bbe (mend. hube n. v. s. rágalmazás, megszólás) calumnia, obtrectatio; 'u-bē-n, 'u-bbe-n, 'u-bbī-n ('u I, ben IV. száj mar: rágalmaz, megszól) calumniari, obtrectare; 'u-bī-ɣ'o (n. v. s. hörpentés, korty) haustus; 1. 'u-bī-n ('u I ben, bīn III mer, vesz: hörpent, szürcsöl, kóstol) sorbere, haurire, gustare) 2. 'ubīn v. 'ubēn; 'ubiž-īn (v. Int. 'ubīn 2. megszól, megítél, hibáztat) obtrectare, arguere, vituperare: U-z-ɣ'at'is u-j-'u-bīž'īrqēm (Zb. 26/21. A téged leültető megszólód nem lesz. Km.)

'u-bž'ī-tɣe-n ('u I száj + psī viz + tetőről hin-t: kö-p [ki-vet], tö-p [le-vet] spuere; 'u-c'ī-n (id. + szel, mar v. h'a-'uc'īže); 'u-çabe (id. csürhető, puha: puha-száju) labia mollis habens: Ged-

- uose-pš (ues Ad. uosse ó-szinü = hó, a fehér + psi viz: harmat) ros; uošχ = uešχ.
- uo-šin (uo 3. te || tu p. šī-neⁿ a mitől te megijedsz: csunya) turpis, deformis; uo-tlay'u (id. p. tlay'u a mit látsz: látható) visibilis.
- uo-uoj (id. uoj 1.: a tiéd) id, quod tuum est.
- uozdī'ā (gyertya || lucerna) etc. v. uezdī'ā; uozdī'ā-γ'a-bla-p'e (id. p. γ'a-ble-n hagy lendülni, hely: gyertya mozdító hely: gyertya-tartó) candelabrum.
- uo-ž', u-ž' (uo 2. aug. ős, öreg || senilis) v. neuož'.
- uo-ž'-īn (v. Int. uon IV. 1. üt, ver 2. üt vlkire) 1. tundere, ferire, verberare 2. similem esse: Berežej me-čh'atler-i čh'až' ji-tlep'q jeuož' (Zb. 26/8. A borzafa virágzik s minden a maga fájára üt. Km.)
- up'-ap'e-n (hup'ap'-īn cf. M. hip-hop Zb. 26/60: libeg, lóg, inog) moveri, agitari, vacillare v. γ'ap'ap'en; IV. uu-n = 'u-n, uo-n IV.
- u-z-č'eguγ'u (u III p. č'eguγ'u-n neked sziv konyító: gondoskodás) cura; u-zdī-χoj-m (id. + zdī + p. χojen obl. a neked tetsző helyre) quolibet; u-zeg-ud-o (id. ger. zegoudīn téged összeütve: boszantó) molestus, irritans; u-zeguak'o (id. n. v. ze-gua-k'on) uzeguak'om χode (id. obl. χode: a te tetszésed szerint való, minden lehető) omne tibi optatum; u-zegu-j-γ'aud-go (id. ger. zego, je-γ'a udīn téged összeveretve: vérlázító, jajveszéklő) ejulans, lamentans; u-zerī-χoj (id. zerī p. χojen: a neked kellő: szükséglet) res necessariae; u-z-χeptle-γ'u-n (id. p. χept.e-n p. fut. γ'un te belé pillantó leendő: figyelembe veendő, fontos) gravis, magni momenti (causa); u-z-koc'ī-rī-γun (id. te közre esendő: süppedékes) uligi-

nosus; u-z-tek'uaden (id. p. fut. te-k'uaden; te rá veszendő: káros, veszélyes) damnosus, perniciosus.

'U (ü)

I 'u (mendose hu syn. 'a I M. ú-t dim. ű-r det. ó-du dim. od-or det. Jap. u-ro: 1. száj 2. nyílás, út, ür 3. a-j) 1. os, or-is 2. apertura, via, vacuum 3. incisio sagittae: paç'e zi-'u-mī-t (Zb. 25/38 bajszot szája nem tartó: bajusztalan) mystacem non habens; ze zi-'u-mī-tiž' (ib. egészen fogatlan) dentibus carens: 'am jiti neχ'ri 'um jiti (Zb. 26/6 A kézben lévőnél inkább a szájban levő. Km.)

II 'u (pro u, go, o adv. locat.): Jeser psīne'u γ'uth'eç (Zb. 26/36. A ki megszokta, a forrásnál hudik. Km.)

'u-be, 'u-bbe (mend. hube n. v. s. rágalmazás, megszólás) calumnia, obtrectatio; 'u-be-n, 'u-bbe-n, 'u-bbī-n ('u I, ben IV. száj mar: rágalmaz, megszól) calumniari, obtrectare; 'u-bī-γ'o (n. v. s. hörpentés, korty) haustus; 1. 'u-bī-n ('u I ben, bīn III mer, vesz: hörpent, szürcsöl, kóstol) sorbere, haurire, gustare) 2. 'ubīn v. 'ubən; 'ubīž-īn (v. Int. 'ubīn 2. megszól, megítél, hibáztat) obtrectare, arguere, vituperare: U-z-γ'at'is u-j-'u-bīž'īrçēm (Zb. 26/21. A téged leültető megszólód nem lesz. Km.)

'u-bž'ī-tye-n ('u I száj + psī viz + tetőről hin-t: kö-p [ki-vet], tö-p [le-vet] spuere; 'u-c'ī-n (id. + szel, mar v. h'a-'uc'īže); 'u-çabe (id. csürhető, puha: puha-száju) labia mollis habens: Ged-

- uose-ps (ues Ad. uosse ó-szinü = hó, a fehér + psi viz : harmat) ros; uošχ = uešχ.
- uo-šīn (uo 3. te || tu p. šī-neⁿ a mitől te megijedsz : csunya) turpis, deformis; uo-tlay^u (id. p. tlay^u a mit látsz : látható) visibilis.
- uo-uoj (id. uoj 1.: a tiéd) id, quod tuum est.
- uozdī^a (gyertya || lucerna) etc. v. uezdī^a; uozdī^a-γ^a-bla-p^e (id. p. γ^a-ble-n hagy lendülni, hely : gyertya mozditó hely : gyertya-tartó) candelabrum.
- uo-ž', u-ž' (uo 2. aug. ōs, öreg || senilis) v. neuož'.
- uo-ž'-īn (v. Int. uon IV. 1. üt, ver 2. üt vlkire) 1. tundere, ferire, verberare 2. similem esse: Berežej me-čh^atl^er-i čh^až' ji-tlep^q jeuož' (Zb. 26/8. A borzafa virágzik s minden a maga fájára üt. Km.)
- up'-ap^e-n (hup^aap^{-īn} cf. M. hip-hop Zb. 26/60: libeg, lobog, inog) moveri, agitari. vacillare v. γ^aap^aap^{en}; IV. uu-n = 'u-n, uo-n IV.
- u-z-č^egu^u (u III p. č^egu^u-n neked sziv konyító: gondoskodás) cura; u-zdī-χoj-m (id. + zdī + p. χojen obl. a neked tetsző helyre) quolibet; u-zeg^o-ud-o (id. ger. zegoudīn téged összeütve: boszantó) molestus, irritans; u-zeguak^o (id. n. v. ze-gua-k^{on}) uzeguak^{om} χode (id. obl. χode: a te tetszésed szerént való, minden lehető) omne tibi optatum; u-zegu-j-γ^aud-go (id. ger. zego, je-γ^a udīn téged összeveretve: vérlázító, jajveszékítő) ejulans, lamentans; u-zerī-χoj (id. zeri p. χojen: a neked kellő: szükséglet) res necessariae; u-z-χeptle-γ^u-n (id. p. χept^e-n p. fut. χ^{un} te belé pillantó lendő: figyelembe veendő, fontos) gravis, magni momenti (causa); u-z-koc^ī-rī-χun (id. te közre esendő: süppedékes) uligi-

nosus; u-z-tek'uaden (id. p. fut. te-k'uaden; te rá veszendő: káros, veszélyes) damnosus, perniciosus.

'U (ü)

I 'u (mendose hu syn. 'a I M. út-t dim. ű-r det. ó-du dim. od-or det. Jap. u-ro: 1. száj 2. nyílás, út, ür 3. a-j) 1. os, or-is 2. apertura, via, vacuum 3. incisio sagittae: paç'e zi-'u-mī-t (Zb. 25/38 bajszot szája nem tartó: bajusztalan) mystacem non habens; ze zi-'u-mī-tiž' (ib. egészen fogatlan) dentibus carens: 'am jiti neχ'ri 'um jiti (Zb. 26/6 A kézben lévőnél inkább a szájban levő. Km.)

II 'u (pro u, go, o adv. locat.): Jeser psine'u γ'uth'eç (Zb. 26/36. A ki megszokta, a forrásnál hudik. Km.)

'u-be, 'u-bbe (mend. hube n. v. s. rágalmazás, megszólás) calumnia, obtrectatio; 'u-be-n, 'u-bbe-n, 'u-bbī-n ('u I, ben IV. száj mar: rágalmaz, megszól) calumniari, obtrectare; 'u-bī-γ'o (n. v. s. hörpentés, korty) haustus; 1. 'u-bī-n ('u I ben, bīn III mer, vesz: hörpent, szürcsöl, kóstol) sorbere, haurire, gustare) 2. 'ubīn v. 'ubən; 'ubīž-īn (v. Int. 'ubīn 2. megszól, megítél, hibáztat) obtrectare, arguere, vituperare: U-z-γ'at'is u-j-'u-bīž'īrqəm (Zb. 26/21. A téged leültető megszólód nem lesz. Km.)

'u-bž'ī-txe-n ('u I száj + psī viz + tetőről hin-t: kö-p [ki-vet], tö-p [le-vet] spuere; 'u-c'ī-n (id. + szel, mar v. h'a-'uc'īže); 'u-çabe (id. csürhető, puha: puha-száju) labia mollis habens: Ged-

χοδο 'uçaço, melīm χοδο 'uçabo (Tyukhoz hasonlóan ketyegve, csicsegve, s birkához hasonló puha szájjal. Km.); 'u-çaçe-n (id. susog cf. pe-çaçen: susog, sug, csicseg) susurrare, pipire v. ze'uçaçen.

'u-çh'a (Ad. uu-çh'a pro ua, uo l, ó, nagy + fej: mák, a nagyfejű) papaver.

'u-ç'ī-n ('u l száj csinál: á-s-it, száját tát) oscitari, os aperire v. χ-uçh'an, qīγ'e'uç'īn, ž'er 'uç'īn etc.; 'u-de-n (id. üreg, töm: teletöm üreget) implere cavitatem v. χe-'uden.

'ud-īn (v. Inti 'u-n IV. üt, vág) tundere, secare etc. v. je'udīχīn, zego'udīn etc.

'u-ge, 'u-gge ('u l ge, qè, nélkül: szájtalan || ore carens): nege-'uge (alaktalan) deformis; 'u-χi-n (id. χin IV száját vág: ájaz, nyit, tát) aperire; cf. T. tat. a-γī-z; 'u-χu-n (id. kap M. á-hé, á-h-ul: nyilik) patere v. qa'uχun.

'u-j-p'e-n ('u l száj, arc: arcát elfedi) velare faciem; 'u-k'e (id. instr.): 'uk'e k'ec', tχic'ek'e γ'uatlh'e (Zb. 26/63. Szájával tojik, hátán költ, mi az? vīnd, var-ju, a mely a legelő állat hátán férget keres); 'u-ken (id. ür, kerc-el: üreget vág || cavare) v. χe'uken; 'ukχo, 'uko (p. s. dugó, dugasz) obturamentum; 'u-kχo-n, 'u-kon ('u l száj, gyu-r: bedug,-aszol) obturare; 'u-kχu-de-n, 'uku-de-n (id. v. Int.); 'uko = 'ukχo; 'ukuda-r (p. ukude-n det. az a mi dug) 'u. qī-'uχīn (kidugaszol) extrahere obturaculum; 'ukude (p. s. = 'ukχo; 'ukude-n = 'ukχuden.

ll 'u-n = u-n ll.

IV 'u-n = u-n IV v. 'udīn; 'une, une (id. ütni való: szeg) clavus.

'unk'ibze (pro 'u-m-k'eji-bze 'u l ajtó-nak megszorítója: zár v. kab. ze-n) claustrum, repagulum, serra; 'u. je-tin (zárt tesz = zár) claudere; 'unk'ibze-'uχ' (id. p. 'u-χi-n áh-it, nyit: kulcs) clavis; 'u-p-ç'a-k'e ('upç'e dim. Kor. ip-siul: a-j-k [a + ji-k'e: sza ő vége]) labium; 'upç'ak'e-nše (id. nincs: ajkatlan) sine labiis; 'u-p-ç'e ('u l száj p. p'ç'e-n fel-sze-l, száj-szelet: ajk) labium, labrum: 'upç'e χojç'ĩž'ĩn (rá-nevet, kinevet) deridere; 'upe (id. vég, fél M. apo-l T. tat. öp-: ajk, szájszél) labium; 'u-p-le-r (id. sza + pe orr + szin + det. or-ca-szin: arckifejzés) vultus; 'u-ps (id. psī száj-viz: száj-lé, nyál-lé, nyál) saliva; 'u-rī (id. ról, száj-ból || ex ore): 'urizīr (az, a mi a szájból szertül, hull: nyál, tajték) spuma, quod ex ore decidit.

'u-s (id. p. sen, sīn ll vet, szájba vető: T. tat. as, aš, cibus: élelem) alimentum, victus; cf. M. hús (caro), mint a nomád főélelme; 'u-šχ' (id. p. šχī-n, eszik: eledel) alimentum: qīza-tīr sji-'ušχ', je-sīχīr sji maŕ'e-ç (Zb. 26. A mit nekem adnak eledelem, a mi elég, az én tüzem. Km. za pro ze-ja-); 'u-tle-n, 'u-tl-ĩn (v. Int. 'u-n IV M. ő-tl-eszt || infigere; je-'utlīn, k'erī-'utlen, bže-'utle, še-ze'utlete.

'u-tl-h'a, 'utlh'e ('u l száj, p. tlh'a-n dűlni hagy, rak, szájba tevő: 1. betevő falat 2. lekenyerezés) 1. offa 2. corruptela: 'utlh'a zīšχ' (id. p. šχīn eszik: huza-vona) homo venalis; 'utlīn v. 'utlen; 'u-t'ĩž ('u l p. v. Int. t'en, t'ĩn ll, száj-tömő: 1. husvét 2. keresztyén ünnep) 1. pascha 2. dies festus christianus; 'u-zed (n. v. s. töltés, fojtás) immissio pulveris pyrii in sclopetum; 'u-ze-d-ĩn ('u l esz-

töm : fegyvert tölt) pulverem pyrium immittere in sclopetum; 'u-zev (id. út, szük : szoros, [szurdok] angustiae.

˘u (u cum aspiratione abusiva)

˘u (M. o, u, ö, ü : o-csu-d, o-san, u-san, u-gor, u-sz, u-szit, ö-szt-ön, ü-sz-ög. Igeirányító : 1. el-é 2. elül-ről = el 3. végig, egészen || Praefixum verbale, quod in transcriptione Rossica una cum pronomine 2-ae personae promiscue scribitur in forma u, hu, 'u : 1. ante-, prae-, ob- 2. a-, ab-, 3. per- etc.)

˘u-bá (Zb. 21/225 p. perf. ˘uben, ˘ubīn 2. simára dön-gölt) fistucatus; ˘uba-tle, ˘ubba-tle p. id. tle do-log : mozsár) mortarium; ˘ubbe-n ˘ubbīn = ˘uben 2. ; ˘u-belec-â (p. perf. ˘ubelece-n bolyhosodik : bolyhos, szőrös, borzas) hispidus, villosus; 1. ˘u-be-n, ˘u-bīn (˘u, ben, bīn || borít, fordít || vertere) v. qa˘ubīn; 2. ˘u be-n, ˘u-b-in, ˘u-bbe-n (˘u, ben, bīn IV : el-ver,-dönget, tör, zuz) mulcare verberibus, contundere; ˘u-be-re-ž'īn (id. v. Int.); ˘u-b-γ˘u-n (el-le-terit) prosternere, substernere; ˘u-bīdār (p. perf. s. det. Zb. 26/71) uj gu j-u-bīdār (az, a mit szived megfoga : az a mit gondoltál) a te cogitatum, vel optatum; ˘u-bīde-n, -īn (megfog, megtart) tenere : ji-gu ˘ubīden (szívében tart, gondol, elvül tart) cogitare, rationem, propositum habere : ž'er ˘ubīdīn (száját befogja) ora tenere; ˘ubīdī-tl-en,-īn (id. v. Int.); ˘u-bī-n 1—2 = ˘uben 1—2; ˘u-bī-ž'ī-n (˘u, bī, ž'īn || simít, keményít fehérneműt) levigare lintea; ˘u-

blara-k'e-n (id. p. blen II k'en melyedőre hint, önt v. te'ublarak'en); 'u-b-le-n ('u, blen 1. elkezd, neki áll) incipere: 'Oχ'ũ mĩ-ublem ble χes-ç (Zb. 26/28. El nem kezdett dologban ki-gyó lakik. Km.) v. qa'ublen, zex'e'ublen; 'u-bze-γ'o (n. v. 'u-bzen: szépítés, hízeltetés) adulatio; 'u-bzeγ'oa-f'e (id. f'e, f'ĩ vig, jó: hízeltetni sze-rető) adulatorius v. mĩ'ubzeγ'oaf'e; 'u-b-ze-n ('u, bzen 1. szépít, takargat, hízeltetés) velare, con-nivere, adulari: "Aqĩlĩr qalenqem, χ'abzer 'ub-zenqem (Zb. 26/23. Az ész nem várfogoly s a törvény nem hízeltetés. Km.)

'u-c'eft I ('u el, p. c'en II piszkos f'ĩ fenék: el innen!) apage!; 'u-c'ĩn-ĩn (el-áz-ik, meg-ázik) hume-scere: γ'a'uc'ĩnĩn v. caus.; 'u c'ĩ-s-h'a-n (elé-, oda-ül) sedere ante, assidere ad.

'u-ç ('u-ç p. 'u-ç-ĩn 1. eszes, világosfejű, okos) pru-dens: Ged nēχ'ri gedž'ej nēχ'-'uç-ç (Zb. 26/51. A tyuknál a csirke okosabb! Km.); 'u-çâ (p. perf. 'uçe-n el-köt: cse-ge, gát) moles fluctibus opposita v. psĩ'uçâ; 'u-çe-χu-n ('u sikkaszt: el-rejt, el-titkol) abdere, celare, occultare; 'uçejin v. 'uçije-n; 'u-çe-n (mendose 'uç'en, 'u, ççe-n III: el-köt, korlátol, megdug, vizet elkerít) coërcere, obsepire, cancellare: psĩr 'uçen (a vizet megköti) molem extruere: 'uçgo (ger. 'uçĩn 2. ügetve) gradu tolutili; 'u-çije-n (v. Int. 'u-çĩ-n 1. v. je-'uçijen; 'u-çĩqoj-in ('u, v. çĩ-qoj; aprózódik || imminui) v. γ'a'uçĩqojin; 1. 'u-çĩ-n (id. sūt: látszik, világosul, világosít || prolucere, lucidum esse, illustrare etc.) v. 'uç, 'uçijen, qĩ-'uçĩn); 2. 'u-çĩ-n (:hu-çĩn 'u, çĩ-n sűr-ög, vágat, üget) tolu-tim equitare.

- 'u-ç'e-n ('u, elébe esik: találkozik esetleg, belébotlik) casu occurrere, incidere: **Bzagem u-'uç'eme uj pa'a jet-i b'ek'** (Zb. 26/27. Ha gaz-emberre buk-kansz, főveged add oda s menj tovább! Km.) v. qa'uç'en, 'umī-ç'en, ze'uç'e; 'uç'e-r (id. p. találkozó, szembejövő) obvius; 'u-ç'i-n ('u ç'en, ç'in IV csap, vág: megfarag) ascia dolare; 'u-ç'i-'u-n (id. pro ç'i-'u-n szaj, üt, ér: el-hül || re-frigescere) v. γ'e'uç'i'un.
- 'u-dara-çχ'o-n (id. n. v. det. den III de-r, da-r, der-medés le-fog: megdermed) rigescere; 'u-dare-b-ž'i-n (id. megkötődik: el-zsibbad a láb az ülés-től) torpescere (membra); 'u-da-fe-n ('u, nagyot von: megrészegezik) ebriari; **Jefe u-m-'udafe** (Zb. 26/35. Igyál, de ne részegedjél meg. Km.); 'u-dd, 'u-d (p. s. boszor-ká-ny) maga; 'u-ddī-n, 'u-dī-n ('u el, den, dīn III: köt, megboszorká-nyoz) fascinare; 'u-de-'u-n (id. hadlani: el-hall-gat, elcsendesül) conticescere, conquiescere v. γ'a'ude'un.
- 'u-fe, 'u-fe (p. 'ufe-n elé-vonó: mart, part) ripa, litus; 'ufe-m (id. obl.): 'ufem 'utir (parton tartozkodó: parti) ripensis, litoreus; 'u-fe-n ('u, von elé-von || trahere) v. ç'e'ufen, zeçe'ufen etc.; 'u-fen-ç'i-n (id. csinál: el-át-ázik esőtől) madefieri (pluvia); 'u-fere-k'-in ('u, v. Int. fe-n, fi-n, fer-, fir + kel, el-fereg: 1. fel-fordul 2. fel-fogat) 1. everti (vehiculum) 2. subvertere terram aratro: **Jemīne-nef ç'i 'uferek'** (Zb. 26/60. Vak dögvész a földet felfogatja, mi az? pχ'eaç, eke); 'ufež-in (v. Int. 'ufen v. zeçe'ufežin).
- 'u-f'e-j-in ('u fény ijesztő: el-pizkosod-ik) sordescere; 'ufejre-j (id. p. aug. könnyen szennyesedő) cito

sordescens; 'u-fic'a (p. perf. s. el-feketedett, megkékült) nigratus, caeruleus etc.; 'u-f'i-c'i-n ('u, fény cirmosod-ik: 1. feketed-ik, füstösödik 2. el-sötétít: behunja a szemét) 1. nigrescere 2. ope-rire oculos.

'u-f'i-n-k'i-n ('u, f'i fény + n'i-k'i-n oda-kel, elvesz: el-ki-alszik) exstingvi v. γ'a-'uf'ink'i-n; NB. quanquam forma 'unk'if'i-n (hunk'if'i-n), quae a basi k'if' (obscurus) derivari videtur, usitatio est, quam 'u-f'ink'i-n, tamen haec est rector, quia verificari potest.

'u-g' (p. n. v. s. M. u-g or etc. 1. ugró, táncos 2. ugrás, tánc) 1. saltator 2. saltatio; 'u-gi-n ('u el, kel, emelkedik: ugr-ik, táncol) saltare.

'u-γ'a-f'in ('u, hagy fordulni: elfordít v. honnan) avertere; 'u-γ'a-k'ot-i-n ('u, hagy költöz-ni: el-mozdít) amovere; 'u-γ'a-ptle-n, -i-n (id. hagy pillantani: elé-mutat) ostendere, exhibere: sī-z-'u-b-γ'aptle-r (Zb. 12/27 az a mit te nekem elülről mutatsz || id, quod tu mihi a fronte ostendis); 'u-γ'a-'uvā (p. perf. 'uγ'a'aven: oda-állított, betett pl. fog) statusus, positus; 'u-γ'a'uve (id. n. v. mellékes étkimény) ornamentum appositum; 'u-γ'a-'u-ve-n ('u v. caus. 'u vī-'a-n: oda-állít, betesz pl. fogat) apponere, statuere: nabže 'u. (sövény kerítést állít) obsepire; 'u-γ'e-k'i-n (el-kelt, el-hajt) amovere, abigere; 'uγ'ek'iz'i-n (id. v. Int. Zb. 12/26: elmozdít, elveszít) amovere, perire facere.

'u-γ'ez'ik'iz-i-n (id. v. Int. γ'a-ze-n, γ'az'i-n et γ'az'ik'i-n hagy szánva kelni: elfordul s tovább megy a lovas) vertere equum et abire.

'u-γ'o (p. n. v. 'u-γ'o-n M. é-g || a-g, a-gg: 1. füs-t [el-égő, el-kormosodó] 2. aggo-dalom) 1. fumus

2. angor: **Mafe zde-čimī'am** 'uγ'o čī-wuqem (Zb. 26/40. A hol tűz nincs, ott nem csap a füst. Km.); 'uγ'o-č'i-n (id. csinál: füstöl, füstöt csinál) fumare; 'uγ'o-go (id. ger. v. gum-'uγ'ogo gyuhában égve: aggódva, aggódó) anxius; 'uγ'o-m (id. obl.): 'u. jey'açten füsttel megtölt) fumo implere; 'u-γ'o-n ('u el, ég, kormosodik || aburere) v. 'uγ'o etc.; 'u-γ'onī n (id. γ'o + nī 2 syn.igésítve: ki-likaszt) perforare; 'uγ'o-r ('uγ'o det.) 'uγ'or ç'e-γ'a-ue-n (a füstöt alá hagyja ütni: megfüstöl) suffumigare.

'u-h'a-n, 'u-h'è-n ('u, há-g, megy: hozzá-fér) adire: u-'uh'a χ'ugo (te eléhágód léve: hozzáférhető) ubi aditus patet; 'u-h'a-p'e (id. p. hely: hozzáférő hely) aditus; 'uh'è-n = 'uh'a-n.

'u-χe-n = 'uχin; 1. 'u-χīn ('u, χīn III elvisz) efferre, auferre.

2. 'u-χi-n, 'u-χī-n, 'u-χe-n (mend. huh'e-n 'u, χen IV. el-vág: 1. véget ér, fogy 2. végez) 1. finem capere, finire, consumi 2. finire: jegenīγ'e 'uχīn (kitanul) perdiscere; šχīn 'uχin (evést végez) comedere; tχin 'uχīn (írást végez, megír) perscribere; žī'an 'uχin (szavát végzi) perorare; 'u-χītle-n (id. v. Int. végez, dönt) finire, discernere.

'uχī-žīn (v. Int. 'uχīn 1. el-ki-visz) efferre: **Sji h'ade jitleme j-u-mī-χīž'** (Zb. 26/38. Ha halottam lesz [benne hever] ne vidd ki! Km.)

1. 'u-χo-n (id. kanyarit, fordít: 1. el-kanyarit, fordít 2. felhuz órát) 1. vertere 2. revolvere catenulam horologii: bžīh'uχon sövénynyel elkerít) obsepire; **Sji sīh'atīr dīγ'oase sīh'atīç'em ji-'uχoaç** (At. 42. az én órám a tegnap az órás felhuzta) v. qe-'uχon; 2. 'u-χo-n ('u elé χon III kap: tart mar-

hafajt, tenyészt) alere pecora: χ' abze 'u. (törvényt hoz) legem ferre; 'u χ on- ζ' in (pro 'u χ un hullni csinál: szítál, szítával ejt) farinam cribro cernere; 'u- χ on-in ('u- χ on 1. tovább képzete: füz, fon) nectere, plectere, complectere; 1. 'u- χ u-n (el-hull, ki-hull a fog) excidere (dentes); 2. 'u- χ u-n ('u, χ un IV: el-hajt, visszaver támadást) abigere, repellere, rejicere; 'u- χ' urej-in (el-gurit) provolvere.

'u-k'i-n (id. k'in tör, szakít: ki-huz, ζ e-r agyarat, fogat) evellere (dentes).

'u-k' (Imper. 'u-k' in: el-takarodj! el innen!) apage!; 'u-k'e-p'- ζ' in ('u, k'e II he-j, pö-szö-l: meghámoz) decorticare, desquamare; 'u-k'i-n (el-kei helyéről, el-megy) discedere; 'u-k'ita- γ' a (s. ság, ség: szégyen, lelkiismeret) pudicitia, verecundia, conscientia; 'u-k'ite (p. 'u k'ite-n: szégyenlő, lelkiismeretes) pudicus, verecundus; 'uk'ite- χ' (id. dim. szégyenlős, félénk, bátortalan) pudicus, timidus; 'u-k'i-te-n ('u, k'e hát, ji-te-n előre hátát adja, cf. tergiversari: szégyenli magát, zavarba jő) pudere, pudore confundi: s-'uk'itá ζ' (sī + p. perf. aug. igen szégyelltem magam) valde me puduit: sītgo u-'umik'itere? (hogyan nem szégyelled magad?) quod te non pudet?; 'u-k'izik'ej (p. v. Int. 'uk'in, 'uk'iz'in, k'e, k'ej dim. el-kei-ke: el-muló pl. mīl jég) dispereuns: ζ' imayom dī-qīritok'ri γ' amayom 'uk'izik'ej (Zb. 26/62. Télen mi átjárunk rajta, nyáron eltűnik, mi az? mīl, jég); 'u-k'oaž-in — 'u-k'o-ž-in; 'u-k'o-n (el-kei, mozdul) discedere v. 'uk'ot'in, 'uk'o-ž'in; 'u-k'ot-in (id. v. Int. el-mozdul, helyéről) loco moveri, discedere; 'u-k'ož-in (id. v. Int. el-

múl-ik) abire, praeterire; 'u-k'urij-in (v. k'un II B. el-gurul) provolvi.

'u-qa-b-zīn ('u ki-fel-szépít: megtisztít) mundare v. zuqabzīn; 'u-*qo* (n. v. 'u-*qo-n*; el-konyulás) curvatio, nutatio v. çh'a'uqo; 'u-*qoanšīn* v. 'u-*quanšīn*; 'u-*qodi-â* (mendose 'uqoddiâ p. perf. s. el-nyújtott) extentus; 'u-*qodij-in* ('u v. Int. dupl. *qo-n*, *qun* III huz: el-ki-nyújt) extendere v. juqodijgo etc.; 'u-*qoj-a* (mendose 'uqoj-jâ p. perf. 'u-*qoj-in* rectius 'u-*quj-in* Rad. *qu-j*: 1. hóka, kopasz 2. kopaszság, hókaság) 1. calvus, equus frontem albam ostentans 2. calvities; 'u-*qo-n* (el-le-konyul) curvari, declinari: çh'a 'uqon (fej konyul: alszik, szunyad, szendereg) dormire, dormire; 'u-*qua-n-šī-n* (id. gáncsosít: el-gör-bit) curvare.

'u-*mī-ç'aγ'a* (p. neg. 'u-*ç'e* + ság, ség nem tudóság: nem tudás) ignorantia; 'u-*mī-ç'e-n* (neg. 'u-*ç'en*: nem találkozik, el-kerül) evitare; 'u-*mī-s* (n. v. s. el nem szépítés: szembesítés) confrontatio; 'u-*mī-sī-n* ('u + neg. *sī-n* szépít: szembesít) confrontare v. zīumīsīn; 'u-*mī-tī-n* (neg. *tī-n* tar-t, ül: helyet változtat) mutare locum.

'u-*na-ze-n* ('u, neki szán, fordul: szédül, ji çh'a feje) vertigine corripī; 'u-*ne-ç'i-n* (ürt csinál: 1. ürül, üríti magát 2. ürít, betakarít, behord szénát a rétről) 1. vacuum fieri, alvum evacuare 2. vacuefacere, exonerare, inferre foenum e prato etc.; 'u-*ne-χu-n* (megvilágosodik || lucescere) v. γ'a'u-ne-χun etc.; 'u-*ne-χ'ü* (p. n. v. 'u-ne-χ'un: 1. pusztuló 2. pusztulás, végromlás) 1. pereuns 2. exitium; 'u-ne-χ'u-γ'a (id. n. v. pusztulás, romlás) exitium; 'u-*ne-χ'u-n* ('u, ne-χ'u-n: pusztul, rom-

lik) perire, devastari: **Bzager** 'unex'u-ç, bzagem 'uç'er-i 'unex'u-ç (Zb. 26/27. A gaz elpusztul s a gazzal találkozó is elpusztul. Km.); 'u-nej ('u-nej 'u el + p. ne-n nő + aug. -nyi) usque ad: dīsatnit' 'unej je'aç (két deszátnevi-je van) ille habet usque ad duo jugera; 'uneje (At. 85 id. szor, szer) suffixum multiplicativum: t'o-'uneje t'ur ptli-ç (kétszer kettő v. kettőnyi kettő négy) bis bina sunt quatuor; 'unej-k'e (id. instr.) me-χujç (μαχο-ji-çi) 'unejk'e (három nap-nyi-ig) usque ad tres dies.

'u-pç'aten, 'upç'e etc. v. 'u-p'ç'aten etc.

'u-pe-p'c'i-n ('u, + vég, orr + pöcsöz: megheggyez) acuminare; 'u-pç'o (p. s. függöny) velum, siparium; 'u-p-ç'o-n ('u + felékanyarit: el-takar,-függönyöz) velare.

'upsa-ço (p. 'upsen, 'upsin 2. ço || : fűrész-,gyaluforgács) serrago, scobs; 'u-psi-n 1. ('u, psen, psin 1. felsüt || elucere) v. qīçi'upsin; 'upsin 2. (el-pö-sz-öl: farag, pucérit, gyalul, borotvál) ton-dere, abradere, runcinare v. çh'a'upsin etc. te'upsih'en; 'u-psk'e-n ('u v. Int. psen, psin 2. mozg-gat, hopoc-ál || agitare) v. ç'e'upsken; 'u-ptle-n (megpillant) conspiciere.

'u-p'c'e-n, 'u-p'c'in (el-facsint: facsar || torquere) v. zex'e'up'c'â; 'u-pçe (p. 'u + p-çe-n 2. el-vacs-kol, gyúr: nemez) coactile, subcoactum; 'up'çe-taqir (nemez-darab) fragmentum coactilis v. de-gelen.

'u-p'c'i-'u-n ('u + p'çe-n + 'un, üt; meghül) refrigerari.

'upç'a-le (p. 'up'ç'e-n 2. tetemes aug. kérdezősködő)

sciscitans: 'Up'ç'alem ji-bilim k'odirqem (Zb. 26/20. A sokszor kérdezőnek marhája nem veszel. Km.)

'u-p'ç'ate-n (v. Int. 'u-p'ç'e-n 3: vagdos) conscindere, consecrare v. zer'up'ç'aten.

1. 'u-p'-ç'e (n. v. 'up'ç'e-n 2. kérdés, kérdezés) interrogatio, quaestio.

2. 'u-p'ç'e (n. v. 'up'ç'e-n 3 irtás-hely) runcatio.

1. 'u-p'ç'e-n ('u, bocsán-t || dimittere) v. ç'e-'up'-ç'en.

2. 'u-p'-ç'e-n, 'u-p'ç'in (id. fel-sej-t: 1. tudakoz, kérd, kérdez 2. kér) 1. sciscitari, interrogare, quaerere 2. rogare): Zik'e d-o-'up'ç'ingoç . . . (Zb. 12/38. egyre kérendünk, akarunk téged kérni . . .) unum a te rogaturi sumus.

3. 'u-p'-ç'e-n. 'u-p'ç'in (id fel-szel: nyes, farag, gyalul, borotvál) secare, scindere, tondere, abradere, runcinare etc.) v. 'up'ç'aten.

'u-p'ç'erej (p. 'up'ç'en 2. aug. kérdezni szerető, tudvagyó) libenter sciscitans, cupidus cognoscendi, discendi; 'u-p'ç'e-ž, 'u-p'ç'ež' (p. n. v. 'up'ç'ež'in: kérdezés, tanácskérés) quaestio, actio consilium ab aliquo petendi; 'u-p'ç'eže-γ'ü (id. társ: tanácskozó-társ) socius consulendi; 'up'ç'ež'in, 'up'ç'iž'in (v. Int. 'up'ç'en 2: kérdez, tanácsot kér) quaerere, consilium petere: U-ze'up'ç'in u-mi-γ'otme, uj pa'a je-'up'ç'iž' (Zb. 26/20. Ha te kérdezni valót nem találsz, kérj tanácsot a sapkadtól. Km.); 'u-p'e-ç in (mendose p'e-ç'in va-cskol: el-vacskol, gyur, csömöszöl) comprimere; 'u-p'i-š-ku-n ('u felé serit v. še-n: golyóalakba gyur) conglobare, conglomerare; 'u-p'-k'-in (id. bökken: el-visszaugrik) resilire.

us (p. 'u-sī-n 4. el-zeng || cane re) v. uored'us; 'u-se-n v. 'u-sīn 3. v. qīχ'usen; 'u-sī-k'-īn (v. Int. 'usīn 3. el-szelegeti a vizet: el-uszik) nando abire.

1. 'u-sī-n ('u, sen, sīn || elé-vet || projicere) v. çh'a'u-sīγ'o; 2. 'u-sī-n (id. sen, sīn III: ül vlmi előtt, mellett) sedere ante, apud aliquid: Psīm 'usīr jik'īγ'ok'e 'azeç (Zb. 26/39. A viz mellett lakó az átkelésben mester. Km.); 3. 'u-sī-n ('u, sen, sīn IV, M. u-sz: 1. el-szel, usz 2. el-ér, föl-ér 3. szur-kál, gunyol) 1. scindere, secare, natare, nare 2. adaequare 3. pungere, cavillari; 4. 'u-sīn, 'u-ssī-n (el-zeng, dalol) canere, cantare: U-zχo-mīdem uj 'ored je-'us (Zb. 26/15. A veled nem egyező dalod énekli. Km.)

'u-šī-n ('u, šen, sīn I elé-süt, virad vlkinek: o-csu-d-ik) expergisci v. qa'ušīn, qa-γ'a'ušīn etc. 'u-št-īn (id. v. Int. tüzel, uszit cf. szit) accendere, incitare etc.

'u-t (mendose 'ut p. 'u-tīn lakik, szolgál || famulari) v. hune'ut; 'u-th'aç'īk'-īn ('u el + tisztó-g-at: el-le-mos) abluere; 'u-tyī-nī-p'çī-īn (id. tye-n, tyīn tetőről hin-t + bocsán-t: le,-ki-ráz port) excutere pulverem; 'u-tyī-p'çī-īn id.: U-jěžao (uoj-žao?) ç'ak'o 'u-mī-tyīp'ç' (Zb. 26/72. Útra keltebben a gubát ne rázd ki. nh.); 'u-t-χ'o-n, 'u-t-χ'u-n ('u el, te-ker-edik: ka-var-od-ik, keveredik, za-varodik) commoveri, turbidum fieri v. γ'a'ut-χon, qīγ'e'utχ'un; 'utχ'u-a (p. perf. id. zavaros) turbidus; 1. 'utχ'u-n = 'utχ'on; 2. 'u-ty'u-n ('u el, tető-horzsol: el-kapar,-vakar lapáttal) pala verrere; 'u-t-īn (id. tar-t: tartozkod-ik, lak-ik, szolgál, van, létez-ik) commorari, habitare, famulari, esse: pçīšγom dež 'utç (At. 34. nagy úráál

lakik, szolgál) magno domino famulatur: h'ac'ou qak'om ze 'utqem, lio jiratim quqch'e xetliqem (Zb. 26/53. Vendégül jövőnek foga nincs, s a neki adott husban csont nincs, mi az? c'alere anebizre a csecsemő és az anya emlője); 'ut-ir (id. p. det. T. tat. ut-ir-, ot-ur- sedere) 'ufem 'utir (parti, parton lakó) riparius.

'u-tlede-n (elé-szalad) procurrere: šeçim ji-bžem 'ut-ledâç (Zb. 21/229 . . . a lóistáló ajtaja elé szalada); 'u-tle-fī-n (el-vonszol) abstrahere; 'u-tlej-â (p. perf. s. tuli színü leve: rozsdá) rubigo; 'u-tlej-in ('u el, v. Int. tle-n 1. tuli szintü, piros lesz: elrozsdásod-ik) rubigine obduci; 'u-tle-n ('u elé + tyol cf. pa-tyol; forgat, csavar || vertere, volvere) v. xe-'utlen, k'erü'utlen, qe'utlen; 'u-tlī-k'-in ('u el, törzsöl: el-meg-köszörül) exacuere, cote polire; 'u-tl-in (Zb. 21/239 hever, fekszik vmi előtt, mellett) jacere ante, apud aliquid: 'u-t-zepit-in ('ut-in + egy véget tart At. 80: egymásra következ-ik tiszttségben) succedere alicui in officio.

'u-t'e-n (mendose hu-te-n, 'u, t'e-n IV. te-m, tö-m, gyur: meg-gyur vályogot, el-,ki-,szét-tapod) depesere lutum, conculcare, proculcare segetes etc.; 'u-t'ī-p'-ç'ī-n (el, tő-re, bocsán-t: el-bocsá-j-t, elki-creszt) dimittere; 'u-t'ip'ç'ižin (id. v. Int.)

'u-'u-n (id. üt, ver: megveri a kaszát, kiüt, kivág szemet) falcem malleo tundendo acuere; effodere oculos.

'u-v, 'u vv (mendose 'uv, 'u el, p. ve-n, vī-n I fő M. a-v, av-as, av-at: sűrű, el-főtt, tömött, vastag) spissus, densus, crassus; 'u-ve-n pro 'u-vī-'a-n; 'uv-go ('uv adv.: sűrűn, vastagon) spisse, crasse;

- 'u-vī-'a (p. n. v. 'u-vī'a-n : megálló-hely) statio ;
 'u-vī'a-γ'o (id. kor. n. v. : megállás, szünet) mora,
 intermissio : 'uvī'aγ'o ji-mī-'ago (megállása nem
 léve : szakadatlanul, szüntelen) sine intermissione,
 continuo ; 'u-vī-'a-n ('u el + meg + áll : áll,
 meg-áll, pihen, szünetel, csendesedik, hallgat)
 stare, consistere, morari, remittere, conticescere
 v. γ'a'uvī'an, qa'uvī'an ; 'uvī'a-p'e ('uvī'a, hely :
 megálló-,pihenő-,megháló-hely, szállás, buvóhely,
 elhelyezés, hely) locus standi, morandi, deversor-
 rium, latibulum, locus, statio ; 'uvī'ape-ç'īn (id.
 csinál : megállapodik) consistere, insistere ; 'uvī-
 'ap'e-nše (menedéktelen) perfugio carens ; 'uvī-
 'ap'enše-n (id. igésvitve : menedéktelen) perfugium
 non habere ; 'u-vī'ap'enš-o (id. adv.) 'u. qak'u-
 h'e-n (hányódik vetődik) jactari, circumagi, vaga-
 ri ; 'uvī'a-ž-īn (v. Int. 'uvī'an) ; 'uvī-ç'īn ('uv,
 csinál cf. M. av-at : sürit, vastagit) condensare,
 crassare ; 'uv-ī-γ'a (id. ság, ség : sűrűség, vastag-
 ság) densitas, crassitudo ; 'uvī-χ'u-n (id. gyűn :
 sűrűdik, vastagodik) crassescere, densum fieri ;
 'u-vīī-k-īn (v. Int. vī'u-n bög || mugire v. qī-z-
 ç'e-uvīīk'īn, ubi mendose stat qīzç'e-r-) ; 'uvī-p'e
 (id. hely cf. Szék. av-as vágatlan erdő : sűrűség,
 sűrű erdő) densitas, silva densa ; u-vīž-īn (pro
 'uvī'ažīn) ; 'uvv = 'uv ; 'uvve-n, 'uvvī-n (pro
 'u-vī'a-n).
- 'u-z (u-z, 'u-z p. n. v. 'u-zīn : fájás, vész, betegség,
 baj) dolor, morbus, malum, incommodum : 'uz
 guaçe (gyuladásos betegség) morbus inflamma-
 torius ; 'uz-e-'aze (id. lat. + 'aze) : 'u. χ'un
 (gyógyítható) curabilem esse ; 'uze-k'o (id. + p.
 k'o-n, kelő : kó-r, járvány) morbus epidemicus ;

'u-zerek'-in ('u, v. Int. ze-n II szorog: el-siet) se
 proripere, celeriter abire; 'uz-gin-te-n (id. +
 kelni + tesz: kel-t: lelkét kiadja) mori; 'uzī-γ'ō
 (n. v. 'uz-īn 2. fájdalom, betegség) dolor, mor-
 bus: 'Uzīγ'ō 'azeγ'ō zi-mī-'a çī'aqem (Zb.
 26/38. Gyógyszere nem lévő betegség nincs. Km.);
 'uz-ī-lle (id. aug. tetemes: beteges, nyavalyás)
 morbo affectus; 1. 'u-zī-n ('u + zen, zīn II szá-n
 fordul: ki-ficamod-ik) luxari, de suo loco mo-
 veri; 2. 'u-z-ī-n ('u el + szor-ul, zen, zīn III
 fáj, fáj-ós, beteg, beteg lesz) dolere, morbo affici,
 aegrotare: Bereskešom »sji nībe me-'uz«
 žī-p-'ame, bereskešxo qesīxu uj nībe 'uzīšt
 (pro 'uzīngoç Zb. 26/74. Ha pénteken azt mon-
 dod »gyomrom fáj« a jövő péntekig gyomrod
 fájni fog. nh.); 'uzīnša-γ'a (s. ság, ség: egész-ség)
 sanitas, sanitas; 'uz-īnše ('uz, nincs: egészséges,
 ép) sanus; 'uzīnše-n (id. igésítve: egészségben
 van) sanum esse; 'u-zzī-n (syn. 'u-zīn: el-szo-
 rul, belső szorongást érez) morbo surdo premi.
 'uže-γ'oa, 'užeγ'u-a (p. perf. s. ellenszenves) molestus;
 'uže-γ'u-n (rectius 'už'e-γ'u-n, 'už' utónak +
 kan-dit, néz: utál) aversari, detestari v. γ'a'uže-
 γ'un', jiçh'a jeγ'a'užeγ'un; 'u-žžī-n ('u el, sur-
 ran M. u-s-an, o-san: el-osan, u-san) aufugere.
 'u-ž' (p. 'u-ž'e-n, 'u-ž'-īn, u-sa-n, osan el-megy, el-for-
 dui vlmítől M. ucsu cf. It. il preterito: nyom, után,
 megetl) vestigium, pone, post v. tlc-'už', neγ'už',
 neγ'ož'; 'u-ž'e-n, 'u-ž'īn ('u el, szalad) aufugere
 v. 'už', 'už'e-žīn; 'u-ž'e-ž-īn (id. v. Int.); 'už'-
 γ'īn ('u el, + žī-n surol + k'īn kel cf. h'a-žīn:
 kását töret) alicam facere grana decorticando;
 'u-ž'-īn (id. ž'en, ž'īn II si-mit M. hiz: 1. el-si-

mit 2. kövérit) 1. levigare 2. saginare v. negüzi-
 'už'īn, zī'už'īžīn, mu-γ'uz etc.

'u-z̄ (p. s. ontok, bél-fonál) subtemen; 'u-z̄e-n, 'u-z̄ī-n
 ('u elé, szor, vet: el-szór, vet-dob) projicere.

V

I v (pro fe, fī: ti || vos: dī-v-γ'a-k'o minket ti hagyja-
 tok kelni, menni || nos vos sinite ire = eamus!
 hadd menjünk!)

II v (pro vī II bi-ka || bos): quaz̄c̄ ji-v naχ'ri quaz̄e
 ji-blay'e (Zb. 26/25. A falu bikájánál inkább a
 falu barátsága Km.)

I va, ve (p. ve-n I syn. fe, fī, f'e, f'ī: fény, szín ||
 splendor, candor, color Rad. M. va-k, va-kk, va-
 kota, vaksi etc) v. va-γ'o.

II va, ve (p. ve-n II vá-j, forgat || vertere humum).

III va, ve (syn. ba, be IV »pa-ta, láb« || pes) v. va-qa,
 va-qe etc.

va-b z̄e (va II vājó + be-szelő: eke-vas, szántó vas)
 vomer; vabz̄e-f'e-bz̄ (id. Allit.); va-γ'a, va-γ'e
 (p. perf. n. v. ve-n II: szántás, forgatás, borozda
 Szék.) aratio, sulcus: zi-vaγ'e χuz'o, zi-žile f'ic'e
 (Zb. 26/53. Borozdája fehér léve, magja fekete,
 mi az? quran, a korán).

va-γ'o, va-h'o (va I + γ'o, h'o, χo; 2. syn. fény +
 hő cf. Jap. ho-shi hő + sütő: csillag, fénylő, vi-

lágító) stella, lumen; vaγ'o-be, va-h'o-be (id. bőség, csillag-bőség: hetevény, fiastyuk, . göncöl-szekere) Pleiades, Ursa major; vaγ'o-bīn (id. + család: csillagzat) astrum, sidus; vaγ'o-k'e-χ'ū (id. fark + gyű: üstökös csillag) cometa; vaγ'o-lequm (id. + leγ'une csillag-lehunyo: bolygó-csillag) planeta; vah'o etc. v. vaγ'o.

va-k', vva-k' (va, ve II p. n. v. ve-n II dim. forgatás, szántás) iteratio agri; va-k'o, vva-k'o (id. kelő, járás: szántás, szántás-vetés) aratio, agricolatio; vak'o-r, vvak'or (id. det.)

va-qa, va-qe, ve-qe (va, ve III láb + he-j, láb-takaró M. ba-ka, ba-ka-ncs: lábbeli, cipő) calceus, calcementum v. ç'evaqe, pχ'evaqe etc. Zi vaqe-zevīm psatle ji-th'akume ji-h'eqēm (Zb. 26/42. A kinek szük a cipője, a szó nem megy a fülé-be. Km.)

vaqe-n-žej (id. + m obl. + ç'ij szij, sziaács: varrga-fonál) filum piceum sutoris; vaqež'i-tle (id. ős, láb, öreg cipős láb: tapasztalt ember) homo expertus: vaqež'itile šīnerqēm (Zb. 26/22. A tapasztalt ember nem ijed meg. Km.)

vamvej pro vīmvej.

va-p'e (va II, hely: szántó-fő-d) ager; va-r (id. det.): var-vī (Zb. 12/5 szántó marha || bos quo aratur); var-ev-ji (id. vī-ji szántó ökör nyolc-ja, rectius var-vi-j; nyolc szántó marha) octo boves humum vertentes.

I ve (p. ve-n I fény, szín || splendor, color) v. va I, ve-j.

II ve (id. fővő, főzelék || res coquenda, olera) v. γ'a-ve, be-v.

III ve (syn. ffe: bő-r, bur-ok || corium, tegumen); ve-γ'u

(id. p. ḡun I ég, asz: száraz héj, kenyér-héj)
cortex, crusta (panis).

ve-j, vve-j (syn. f'e-j ve I, orosz: bú-ség, pizok, ganaj) stercus v. h'a-vej, melk'e-vej, ši-vej, vīm-vej etc.

ve-ke-r (ve-ke p. dim. ve-n II dim. det. M. ök-ör szántómarha) bos aratorius χ'uke-v. (legelő és szántó ökör) bos pascens et bos aratorius.

veqe v. vaqe.

I ve-n, vī-n, vve-n (M. ve-r verő-fény, fő: 1. fénylik, süt 2. fő 3. ol-va-d) 1. candere, lucere 2. fervere, 3. coqui, liquescere v. vaḡ'o, ve, ve-j, ve-pe-n, ḡ'avven, ç'eḡeven, χeḡaven, qaḡ'avīn, 'uv, mī-ve, pī-vīk'īn, vvīžīn etc.

II ve-n, vī-n, vve-n (syn. fen, fin II M. vá-j, va-r, ve-r ka-var, ke-ver, he-ver, za-var: 1. for-og 2. forgat, szán-t v. zen, zīn II) 1. verti 2. vertere humum, arare v. vabže, va-ḡ'a, vak', va-p'e, venak'o, ve-žīn, cī-v, gu-zave-n, zexevih'īn etc.

III ve-n, vīn (syn. fen, fin: vo-n || trahere) v. gu-ve-n, ze-v.

ven-a-k'o (ven II kel, jár: szántó) arator.

ve-pe-n, vve-pe-n (ven I + pen IV. el-fő).

ven-vej v. vīm-vej; vežīn, vvežīn (v. Int. ven II).

vit' (pro vī II + ji-t'u: két marha) duo boves.

I vī, vu (Hang. bu, bū Rad. M. etc. fū-l hang-test || sonus naturalis) v. vī-hun, vī'un etc.

II vī, vvī (bī, bbī IV id. Rad. M. bi-ka, bor-nyu, bo-ci, pū-csi, pū-csike: szarvas marha a bőgő, ökör) bos: Τίχοqotlīm zī-v çī-ratīm, vit' ži'aç (Zb. 26/46. Ha a parasztnak egy ökröt adnak, kettőt kér. Km.)

III vī (syn. bī, pī III felé || praef. verbale: ad, adversus)

- vī-'a-n (id. + áll || stare, felé-áll cf. pī-'a-n, te-pi'an)
v. 'u-vī'a-n, 'u-ven, 'uvīn etc.
- vī-ç'e (vī || dim. M. pū-csi, bo-ci: bika-bor-nyu) vitu-
lus mas; vī-m-vej (mendose ve-n-vej, vamvej, vī
||, m obl. vej: marha-ganaj) stercus bovinum.
- vīn I—III = ven I—III.
- vī-n-d (pro vī-m obl. vī || marhán, p. den, dīn IV tűz,
szurkál: 1. var-ju 2. holló) 1. cornix 2. corvus:
'Uk'e k'ec' tyc'ek'e γ'uatlh'è (Zb. 26/63. Szájjal
tojik, hátan kotol, mi az? vīnd, varju, a mely a
marha hátán férget keres). NB. E szó, meg žen-
deγ'u és bžen-deγ'u (kecske-takarító: seregély)
mutatja, hogy a M. var-ju, var-nyu (cornix) a
var (szurkál) ige részesülője kab. aug. kép-
zővel.
- vī-ok' (id. k'ī galy: ág-bog, mint marhának való ta-
karmány) ramusculi pro pabulo boum: **Mezīm**
ji-bγ'u vīm ji-bγ'ut' (Zb. 26/65. Erdő-fek-i, er-
dő széli, ökör, kétó dali, mi az? vīok', a mi erdő
szélén terem és a mit az ökör hátán visznek
haza).
- vī-'u-n (vī I üt: bong, böng, dong) bombitare, susur-
rare; vu-hu-n (id. syn. hangzik, bőg) sonare, mu-
gire; vū-'u-n (id. hangot ad) sonare; vû (id. bu-
g-ó, hangzó, csengő, pengő) sonans; vû-maq'
(id. makkolás: hang, hangzás) sonus, clangor.
- vvak' etc. v. vak'; vvej v. vej; vve-n etc. v. ven, vīn;
vvež-īn v. vežīn.
- vvī = vī || (marha || bos); vvī-çh'a-de-s (id. fej-tetőn
ülő: ökör-hajtó; a ki a Kabardoknál az ökrök
nyakánál ül) bubulcus (ad colla boum sedens).
- vvī-n, vvīžīn = vīn, vīžīn.

w (pro u.)

wè (pro uè: te, téged, neked || tu, te, tibi; wè-s-tin-qèm, neked nem adandok || tibi ego non dabo).

wo (pro uo, te, ön || tu): U-zih'ano psim mive qixeco wo-tlay'u (Zb. 26/39. A téged elvivő vizből a követ kiérőnek látod. Km.)

wo-j (oj pro ue-j, uev-j év + ijesztő: rossz idő) non tractabile coelum: qualexer quay'irej x'ume woj me x'ü (Zb. 26/76. Ha varjak sokat kárognak, rossz idő lesz. nh.)

wu (n. v. wu-n ütés || ictus v. pske-wu); wudâ (p. perf. wud-în v. Int. wu-n, v. cî-wudâ).

wu-j (pro u-j: a te . . . valamid || tuus, pron. poss.): Uor-i wuj'a, ser-i sji'a, zi-mi-'a, çi-'a-xe-p (pro çiaqèm: Zb. 26/53. Neked is van, nekem is van, azzal nem biró nincs, mi az? ž'e, szá-j).

wu-n ('u-n, hu-n IV: üt, ve-r) tundere, ferire: H'a-vejm uj-mi'abme, bame ço-wuqèm (Zb. 26/49. Ha az ebszarhoz nem nyúlsz, büze nem csap meg. Km.) 'uy'o wu-n (füst csap: füstől) fumare

Z (z Gallicum).

Z I—III pro zī I—III; z IV (pro sī, s inter duas vocales vel ante consonantem mollem: én, engem,

- nekem || ego, me, mihi: z-γ'otīnç, ego inveniam).
- za pro ze II, III, V (quažiçe qī-za-t-i = qī-se-t-i 300 falut nekem adj és || 300 pagos mihi da et . . .)
- za-a (pro zī-ja, za-a-th'aç' magukat òk mossák || illi se lavant).
- zaç'e (p. zaç'en: 1. csupa olyan 2. őszinte) 1. merus 2. sincerus: bamezaç'e (csupa büz) merus foetor; zaç'ego, zaç'o (id. ger. egyenesen, tisztán, őszintén) directe, aperte, sincere: zaç'o zīoate (őszintete beszédü) veridicus; zaç'e-n (ze eszve + ç'en || esik: egész lesz || merum fieri) v. zaç'e, γ'azaç'en; zaç'o v. zaç'ego.
- zade (p. zade-n v. Int. zen, zīn IV szakad ad analogiam tladen a tle-n: 1. meredek 2. meredek hely) 1. praeceps, praeruptus 2. abruptum: sloγ zade (At. 22. nyilt szótag sloγ Ross.) syllaba aperta.
- zay'a-γ'o (n. v. za-γ'a-n meg-nyugvás || requies) v. guzay'aγ'o; zay'aγ'o-j (id. eje rossz: nyugtalan, megférhetetlen) amice vivere non potens cf. dekü; za-γ'a-h'en v. zey'ah'en; za γ'a-h'oa-psen (ze-γ'a-çoa-pse-n magát hagyja valami iránt felgyulni: megkiván, megszeret) amore succendi, appetere; za-γ'a-n (ze-γ'a-n ze-γ'e-n pro zī + je magát hagyja || sich verlassen: meg-nyugszik ji gu szive) acquiescere v. χe-zay'an, χezeγ'ežīn etc.
- za-γ'a-se (p. s. csalétek) esca, illecebra; za-γ'a-se-n (ze magához hagy szokni: magához édesget, csal) allicere, illicere.
- za-γ'a-tle (ze esz-ve, p. n. v. γ'a-tle-n hagy dülni, eszve-düjtés: ránc, redő) plica, ruga; za-hu-l v. za-u-l; za-ço (id. p. ço-n hull, esik eszve-eső: ig-en-es egyenes, si-k, éppen jókor) rectus, planus, laevigatus; opportune v. γ'azayon; zayço-a-

γ'α (id. ság, ség: egyenesség, egyenes vonal, sík-ság) rectum, linea recta, aequum, planities; za-χo-ç'ĩž-ĩn (id. csinálgat: egyenesít, egyenget) aequare, planare; zaχo-go (id. adv. egyenesen, simán) directe, aequé, plane, polite; zaχo-qèm (id. nél-kül: szabálytalanul) irregulariter.

za-qo (pro zī I + dim. egy-ke: egyetlen, egyedüli, magára álló, védtelen; csak) unicus, solus, non defensus; solum, tantum: ji-zaqo (egy maga) ipse solus; ja-zaqo (egy maguk) ipsi soli: zī za-qo-ç (egy csak) unus tantum; zaqo-ç'ĩ-n (id. csinál: eltávolít) in solitudinem remove; zaqo-zī-ç'ĩn (id. magát csinálja: visszavonul) removeri, in solitudinem abire.

za-qri-γ'a-γ'ap'c'e-n (za, ze magát, q-ri kül-re, hagy facsintani, csalni: csalódásban él) se fallere.

zaqua-γ'a (zaqo, ság, ség: egyedüliség, magánosság) solitudo.

za-m-ç'e (ze egy obl. p. ç'en IV csapó: jól találó) medium feriens; za-n-ç'e (id. egyen eső, egybe eső: egyenes) rectus; zanç'e-go (id. adv. egyenesen) recte.

zan-tχ^c = zen-d-χ; za-o, za-oh v. za-uo.

za-ri-γ'a-tlay'u-n (pro zī-ja-ri magát többek által hagyja tekinteni: jelentkezik, mutatkozik) se monstrare, apparere; za-ri-γ'a-ŕužeγ'u-n (id. utáltatja: feldühödik) furere; za-ri-h'ĩ-n (id. egymástól vesz: szét-,ki-bont haját) solvere crines.

za-ua, zauâ (p. perf. za-u-n) alaxer zaua (istenek verék: isten-verte, kicsapongó) scelestus; za-ue-n, za-u-n, za-uo-n (ze II: eszve-csap, verekedik, harcol) conflictari, pugnare; za-u-l (za-hu-l p. ze-u-n, ze-hu-n eszve-üt + test: csapat, tömeg)

copia : a zaul (Zb. 21/147 az mind, azt mind) id omne ; za-uo, za-o (n. v. zauen, zauon : össze-csapás, ütközet, verekedés, harc) conflictio, conflictus, pugna ; zauo-m (id. obl.) : z. çīç (ütközethez, harchoz tartozó) bellicus : z. jipser çī-nīn (lelkét a csatában hagyni : elesik) occidi in bello. za-ve-n, ze-ve-n (eszve ka-var-odik : za-va-r-odik || conturbari) v. gu-zaven.

zâ (p. perf. ze-n, zī-n III szű r szűrt valami, iz || res percolata) v. fou-zâ.

1. z-de, z-dī (pro zī || magat || se pron. reflexivum + praefexum verbale de, dī).
2. z-de, z-dī (id. lat. locat. magá-ba,-hoz,-val || in se, ad se, secum).
3. z-de, z-dī (zī III + lat. locat. az oda, az ott : a hová, a hol || ibi, illuc pro relativo ubi, quo) : ji çhar zde-çī'a zīmç'ež (feje az ott voltát a nem tudó : az, a ki nem tudja, hol a feje : szórakozott) distractus ; u-zde-guak'o-m te az ott szivé kelőn : a hol neked kedves, v. tetszik) illic, ubi tibi placet.

z-de-çte-n (zde 2. v. Int. çe-n III, szed : magával ragad) arripere secum ; zde-çī-fi-k'in (id. szi-pog-at : magába szipogat) in se sugere.

zde-ī-γ^c (n. v. s. segítség) adjutorium ; z-de-ī-γ^c-īn (zde 3. vlmiben kézen fog : segít) adjuvare.

zde-kū (id. köz vlni közül, vlmiből || e media parte rei) v. qajγ^caçeçīn.

z-de-mī-k'on (zī III n. v. neg. de-k'o-n) : z. çīmī'ago (be nem hatolás ott nem állva : beható) penetrans ; z-de-mī-pseu. (zde 3. p. neg. pseu-n él || vivere) c'īxū z. (lakatlan sivatag) desertum, eremus ; z-de-pseu (id. p. ott élő : lakható) habita-

- bilis; zdepseur (id. det. az ott benne élő: lakás) habitaculum; z-de-txe (id. p. t-xe-n az oda-karcoló: írásbeli) litteris mandatus.
- z-de-tlefīn (zde 2. von: magával vonszol) secum tra-
here.
- z-de-že-r (zde 3. n. v. že-n || az ott csorgás: viz-
folyás) cursus aquae.
- z-dī-ç'e-tl-īr (zde 3. p. ç'e-tlin ott le-dül: áru-raktár)
emporium, locus, ubi merces jacent; z-dī-des-
ç'īp'e (id. p. desīn, hely: lak-hely) domicilium;
zdīdes-īr (id. p. det.) = zdepseur.
- zdī-γoç'ī-n (zde 2. γoç'īn hozzá csinál: beteszi az aj-
tót) fores claudere.
- z-dī-ne-s (zde 3. p. ne-sīn: az addig érő) quousque
aliquid dilatatur: Fīzīm ji ç'h'ec zdīnesīm ji''aqīl
blek'īrqēm (Zb. 26/5. A nő esze azontul, a med-
dio haja ér, nem megy. Km.)
- zdīnesā-r (id. p. perf. det. a meddig valami ére, fok,
fokozat) gradus.
- z-dī-tle-fīn (zde, zdi 1. von-szol; vonszolódik vlhol)
fluentem esse (vestis): ç'īm zdītlefgo . . . (At.
63. földön vonszolódva . . .)
- zdī-'uχ' (mendose zdīuuy, zde 3. p. 'u-χī-n, a hol
vlmi elvágódik: végszél, határ) finis, limes.
- I ze (zze, zī, zzī + e lat. adv. 1. egyszer 2. ugyan
M. sza, sza) 1. semel 2. quidem, quae-so: mīde
ze qay'aze I (Zb. 12/25 fordulj-sza ide) huc ad-
verte quae-so!
- II ze (id. M. za, za-var, z, z-uz, esz, esz-ve stb. Ige-
irányító: 1. esz-ve cf. ze-f'e, ősz-ve, egy-be 2.
egymással, egymás közt || praef. verbale 1. una,
con- 2. alter cum altero, inter se etc.)
- III ze (pro zī II + je I).

IV ze (id. demonstrativum ante participia activa, quae in sensu Aryaico accusativum secum habent): U-ze'or qo'ož' (Zb. 26/14. Az, a kit te ütsz, téged üt. Km. || Ille, quem tu feris, et te ferit); Dīγ'uz'īr zezaqār ji-'ah'eç (ib. p. 50. Az, a mit a farkas megharapott, az ő része Km. v. je-zaqe-n.)

V ze (pro se IV inter duas vocales.)

VI za, ze (Suff. dim.) v. γ'urze, gerezīn, zeh'azen (M. z, há-z, ké-z, kö-z, tű-z etc.)

VI ze, ze-j v. zze etc.

ze-a-γ' (ze II, ja-γ' vevő-jük, egymástól veszik: hagyomány) traditio majorum.

ze-'a-bek'-in (ze II v. Int. 'abe-n maga megé nyul manum retroducere ad remprehendendam; ze-'ah'a, ze'ah'an (pro zeih'a-n).

ze-ben (n. v. s. veszedés, civódás) conflictatio, rixa; ze-be-nī-n (ze II belé ragad: eszve-vesz, veszeked-ik, birkozik) certare, rixari, luctari; ze-bij (p. s. ellenségeskedő) hostiliter faciens; ze-bij-in (ze II egymással baj-lódik: ellenségesked-ik) hostiliter facere; ze-b-γ'a-çh'e-n (n. v. ze-γ'açh'en, b te || tu): z. çī-mī'ago (eszve-hasonlításod ott nem állva: össze nem hasonlítható) non comparabilis: z. u-mī-ç'e (hasonlításod ne csináld: megfejthetetlen) inexplicabilis.

ze-by'a-de (ze II + by'ade: 1. esz-fek-ett: egy-ódalt, eszve 2. egymástól = szét || in, ad unum latus, con- 2. in varias partes = dis-); -k'e-n (id. ke-l öszve-nő) concrecere; -k'i-n (id. kel, megy: szét-megy,-vál) discedere; -mī-k' (id. p. neg. szét nem váló) inseparabilis; -sī-n (id. székel, ül: egymás mellett ül) alter juxta alterum sedere; -so (id. ger. pro -sigo: egymás mellett, egy

sorban ülve) altor juxta alterum sedendo, in uno ordine; - -še-n v. ši-n (id. viz: 1. eszve-hoz 2. szétválaszt veszekedőket) 1. conferre 2. separare rixantes; ze-by^ʿade-t (id. p. te-n, tīn III tartozkodik: egymás melletti, határos) confinis.

ze-by^ʿi-r-a-χī-n (s. + ja χī-n: össze-szed) colligere; ze-by^ʿīra-tlef-o (ger. zeb^ʿīrī-tlefīn szétvonszolva) distrahendo (merces); ze-by^ʿi-rī, ze-by^ʿu-rī (ze II + by^ʿi + rī, feküre, ódalra: 1. mindenfelé, mindenfelül 2. szét || 1. undique 2. invarias partes, dīs-): ze-by^ʿi-rī-χīn (Zb. 25/11 id. vesz: 1. össze-szed 2. szét-vesz, széthord, elterjeszt hirt) 1. colligere 2. differre rem, vel rumorem; - -k^ʿ-in (id. kel: szét-megy) discedere, separari; - -ši-n (id. viz: mindenfelé vezet) ducere undique; - -zī-š (id. p. Zb. 25 59: vezető, a ki mindenfelé visz) ductor; - -zī-n (id. szór, szét-hány,-szór) disjicere, dispergere; - -k^ʿīž-īn (id. v. Int. k^ʿin kel: szét-megy,-szalad) discedere, diffugere; ze-by^ʿu-rī-^ʿubīdītle (zeb-^ʿīrī minden ódalról megfogás At. 13: közre-fogás) intersitum tenere.

ze-ble (ze II + ble 3. esz: 1. eszve 2. félre, ferdén, 3. szét || 1. con- 2. seorsum, oblique 3. dis-, praef. v. compositum).

zeble-^ʿak^ʿ (n. v. s. kicserélés) suppositio: - -^ʿa-k^ʿ-in (id. hagy kelni: kicserél) supponere; - -^ʿe-n (Zb. 21/173 elébb megy a belépő vendég) propius accedere; - -χī-n, -χī-n (eszve-vesz, szed) coemere: 'aze^ʿo dunejm tetlīr p-χu-zeblaxīnç (Zb. 21/198 a világon lévő gyógyszert számodra (eszveveendik); - -χuk^ʿ-in (χe-uk^ʿīn belé ökleszt: félre-gombol) globulis irregulariter jungere: U-mī-^ʿo ç^ʿiuxer zeble-p-χuk^ʿme bīlīm qī-pχe-χ^ʿonoç

(Zb. 26/70. Ha nem tudva, akaratlanul félre gom-bolod a gombokat, marha szaporodásod lesz. nh); - -k' (p. s. szétváló) dividiuus : t'ugo zeblek' (két-felé nyiló, csigaház) bivalvis (cochlea); - -k'in (szét-kele, szétvál) discedere, separari; - -šâ (p. perf. s. félre-csürt, ferde, félregörbült) obliquus, distortus; - -šī-n (félre-csűr, görbit, ferdít) distorquere, curvare; - -tle-fī-n (egy felé, láb, von, huz: kapál a lábával) radere terram pedibus; - -zâ 1. (id. p. perf. z̄ ÷ n IV szel, vág: kereszt-út) compitum; - -zâ 2. (p. perf. s. át-keresztbe-vető) transversarius; - -zī-n (át-,keresztül-vet) transjicere.

ze-bo-'u-n (ze II eszve, eszve-csókolózni) inter se os-culari; ze-ç-h' (id. p. çī-h'e-n, çī-h'īn, singelve, mérve vesz: egyező, össz-méretű, hasonló) simi-lis; zeçh'a-γ'a (id. ság, ség: hasonlóság) simili-tudo; ze-çh'a-pe-ž-īn (Zb. 25/20 egymásnak al-kalmas) alterum alteri aptum esse; ze-çīç-γ'ū (? valószínűleg a ze-γ'ešγ magát, enni hagyó, etető alak rontása: izletes) jucundi saporis; 1. ze-çī-γ'o (ze II n. v. çī-n mér, öszve mérés: for-bát, megtorlás) vindicatio; 1. ze-çī-γ'-o (mendose ze-çuγ'-o pro ze-çī-γ'u-o esz, oda-gyül-ve: együtt öszseségben) una, conjunctim; ze-çīγ'u-go id. ze-çī-mu-γ'o (id. ger. neg. egyenként, külön-külön) singulatim, separatim; ze-ç'e-go-u-n (együtt oda-kiált) conclamare; ze-ç'e-k'i-j-in (Zb. 25/62: 1. együtt kiált, ordítva énekel a keresztyén 2. vákog a ruca) 1. conclamare, concinere 2. clangere (anas); ze-ç'e-k'-in (eszve-megy: erjed, sava-nyod-ik) fermentari, acescere; ze-ç'e-qo (eszve + le + vág, ró: lerovásra, számlára vétel) em-tio pecunia non praesenti.

1. **ze-ç'e-qo-n** (1. eszve-huz gereblyével 2. behord gabonát, szénát) 1. *rastro colligere* 2. *convehere, invehere*.
2. **ze-ç'e-qon** (**ze, ç'e, qon** IV: leveri a dög a marhát) *interimi pestilentia* (boves etc.); **zeç'e-qo-ž** (n. v. Int. **zeç'eqo-n** 1. behordás) *convectio, invectio* (foeni etc.); **ze-ç'e-ne-n** (fel-gyul) *ardescere, inflammari*; **ze-ç'e-pt-le-n** (p -tlen 1. el-pirul, elveresedik) *erubescere*; **ze-ç'e-šxe-n** (1. eszve-ragaszt 2. tákol sajkát) 1. *conglutinare* 2. *resarcire cymbam*; **ze-ç'e-tχ'o-n** (eszvegereblyél) *rastro colligere*; **ze-ç'etlh'a-n** (együtt, alá: dőjt, rak At. 79: alattomban tervez, cselet sző) *clam machinari*; **ze-ç'e-tli-k'-in** (el-köszörül, elváslal) *cote demere, deterere*; **ze-ç'e-'u-fe-n** (be-von, elburkol) *involvere*; **zede-pâ** (p. perf. **zede-pîn** pro **ze-de-ja-piâ** együtt ápolák) **zī-bīzīššek'e z.** (egy emlő tejével táplált) *collactaneus*.

ze-de, ze-oī (**ze** II. locat: **egy-ütt** || *una cum*, *conpraef. v. comp.*)

zede'a-n (**zede** + **je'a-n** Zb. 26/20 együtt huz) *conjunctim trahere*; - **-çte-n** (Zb. 21/205: együttesen szed, vesz) *conjunctim capere, sumere*; - **-iγ'-in** (Zb. 26/38 együtt, egyszerre fog, tart) *conjunctim, codem tempore tenere*; - **-o-n** (együtt üt): *baz z.* (fogad Ar. bahs) *pignore contendere*; - **-k'o-n** (id. együtt jár) *una ire*; - **-pī-n** (együtt nevel) *conjunctim nutrire*; - **-šxe** (n. v. s. együtt étkezés) *epulatio in societate*: **Zedešxe 'afç** (Zb. 26/35. Az együttétkezés izletes. Km.); - **-šxe-n** v. **šγīn** (együtt-étkez-ik) *epulari, comedere in societate*; - **-tχ'e-n** (együtt-élvez) *conjunctim delectari*; - **-ue** (**zede** n. v. **ue-n** üt, lő: üdv-lövés)

- tormenta salutandi causa emissa: - -ž'e-n (id. sūt: olvaszt ércet) coquere (metalla); zede-že-n (že-n IV. szét-tép) dilacerare; ze-dī == ze-de: zedī-č'e-γ'a-tle-n (alá hagy dűlni: együtt alá teszi) subdere: 'abž'ibit'ir z. (két tenyerét alá tartja vminek); - -fe-n (id. fereg, pereg: együtt táncol) una saltare: Zexodit'ir zed-o-fer-i zefeyujt'ir zed-o-k'o (Zb. 26/14. Két egyenlő együtt táncol s két egyszínű [lő] együtt jár. Km.); - -gulezen (id. gyuha lé-zeng: együtt nyugtalankodik) una angi; - -xa-se-n, zede-xe-se-n (id. végzést ül: együtt-tanácskozik) una consilia capere; - -k'o-n (együtt-jár) una ire; - -xe-γ'ī'a-n (id. xe + γ'e-je'a-n hagy nyulni: együtt tépeti hajukat čh'ecī-k'em Zb. 25/12) facere ut plures capillos suos vellicent e desperatione; - -ne-mī-s (p. neg. -nessi-n) nem z. (szemnek oda nem érője: beláthatatlan) id, quod oculis terminare haud potes; - -pe-by'o (zedī, pe, fő + by'u, fekü + adv.) žorir z. xe-γ'a-se-n (Zb. 25/43. xe-γ'açe-n? egész sor keresztet beszurat t. i. a földbe) longa serie cruces erigere; - -pe-t-in (együtt folytat) una continuare (dictionem); zedī-tl (n. v. s. roham, támadás) impetus; - -tl-in v. tlen (együtt dűl: rohan, támad) impetum facere.
- ze-fe-γ'ū (ze II fény, szín, γ'u társ (Zb. 26/15: egyszínű, egyszőrű) unius coloris.
- ze-fik' (ze IV p. jefik'in: az, a kit vlmi fog) affectus (aliquo morbo): telcu z. (bélpoklos) leprosus; 'uz z. (beteges) morbo affectus.
- ze-f'e-γ'a-č'aγ'o-n (egymás felett hagy bámulni: egymást bámulatba ejt) se invicem admirari facere; ze-f'e-γ'a-k'-in (elvégez, rendbe hoz) conficere,

perficere; ze-f'e-γ'a-k'od-īn (összeveszit) discordes reddere; ze-f'e-γ'a-ne-n (v. caus. zef'enen: eszve-veszit) discordes reddere; ze-f'e-γ'e-k'in v. zef'eγ'ak'in; ze-f'ek'i-χu-k'e (ger. s. esz-ve-ke-lő-ig): ar z. (az elmulóig: mig az elmulik, annak elmultával) post id peractum, quum id peractum esset; ze-f'e-k'-in (el-mul-ik, végbe-megy, rendbe jő) peragi, confici, bene procedere; zef'e-k'in-ša-γ'a (id. n-še nincs + ság, ség: rendetlenség) inordinatio; ze-f'e-ne (n. v. s. belékötés, összeveszés) altercatio, contentio; ze-f'e-ne-n (1. öszve-akad,-láncolódik 2. összevesz) 1. concatenari 2. infer se altercari; ze-f'e-ue-n (id. üt: öszveüt, hangoztat hangzó tárgyat) concutiendo resonare; ze-f'e-zeç'o (ze-f'e esz-ve + ger. zaç'e-n, zeç'en: véglegesen) definite; zef'e-z-mī-γ'ak'-īf (p. neg. zef'ek'in + fīn, bir, elvégezni nem bíró || is, qui perficere nequit: meggondolni nem bíró) inconsideratus; zef'ežâ (p. perf. zef'ežen feszített, ij) adductus (arcus); zef'eže (p. id. eszve-vető: öltönyt összeakasztó horog) fibula vestimenti; ze-f'e-že-n (esz-ve-vet; 1. megfeszít ijat 2. eszve-akaszt több lovat v. f'ežap'e) 2. adducere arcum 2. alligare plures equos.

ze-f'īž'-īn (ze II javul Zb. 29/40: öszze-békül) animo placari inter se: dī-ze-γ'e-f'īž'! (hadd béküljünk ki) reconciliemur.

zeg'â-r (p. perf. je-gen vki hivottja: a hivott) is, qui vocatus est; ze-ge (pro zī-je-ge maga hívó-ja: a ki neveztetik) is, qui vocatur, nominatur: tī'f'-k'e zege (a derék férfinek nevezett) is, qui bonus vir vocatur.

ze-go (ze II + go III syn. γ'o, γo ho-z, he-z: 1. esz-

ve, együtt, egyszerre, egy izben, általában 2. egymástól, szét || 1. una, con-, uno tempore, subito, omnino 2. dis-); zego-γ^ʼa-p (p. s. gyújtó, csipős, szuros, szó, beszéd) urens, mordax; - -γ^ʼa-pī-n (hagy gyo-pon-ni: gyújt, dühösít, ingerel) incendere animum, incitare, furiosum reddere; - -γ^ʼaž-īn (fel-has-it, darabol testet) dissecare; - -hu-n, ze-go-u-n, zego'un (id. + hi, hiv: 1. egymásnak kiából 2. össze-hiv) 1. conclamare, 2. convocare; - -hudīn v. zego-'udīn; 1. - -χī-n (szét-vesz, kitát száját, kinyit könyvet) dirimere, hiare, patefacere, aperire librum; 2. - -χī-n (szét-vág) incidere, dissecare; - -χo-n (eszve-hajt: össze-ereszt, deszkát) coagmentare, aptare; zego-k' (n. v. s. szakadás, repedés, hasadás) ruptura, fissura, rima; - -k'i-n, zego-kk'i-n (1. szakítva összeszed 2. szakad, reped, ha:ad, pukkad, foszlik 3. szét-tárul, ruha, ajtó) 1. carpere in multitudine 2. dirumpi, diffindi, rimas agere, explodere 3. laxari vestis, patefieri (janua); zego-mī-h'a-γ^ʼa (id. n. v. neg. h'a-n, hág, megy: egyet-nemértés) dissensio, discordia; - -mī-k' (p. neg. zegok'in: feloldhatatlan) indissolubilis; zego-pī-n (esz, gyo-pon: haragra gyúl, ingerül) incendi, inflammari ira; zego-řimī'o v. zego-řimī'o; zego-šxe-n (eszve-ragaszt, enyvez) conglutinare; zego-tl (id. n. v. tlen, tlin dőjt, tesz: összetétel) compositio; - -tlet (szét-ugró, pukkadó) dissiliens; zego-t-o (id. ger. tī-n tart: együtt) una; zego-t' (id. t'u kettő): fok'zegot' (kétsövü fegyver) sclopetum duplici tubo; zego-u, - -hu (n. v. s. eszve-hívás) convocatio: - -u-n, - -hu-n (össze-hiv || convocare); - -ud (n. v. zego-'udīn: 1. szét-ütés 2. osztás,

- számítani) 1. actio discutiendi 2. divisio (arith.); - -'udâ (p. perf. id. 1. szét-ütött,-hasadt 2. hasadtság, repedés) 1. diffractus, diffisus 2. fissum, rima; - -'ud-în, - -hud-în (esz-ve, üt: 1. szét-üt,-tör,-hasít 2. szét-hasad) 1. diffrangere, diffindere 2. diffindi; - -'u-γè-χ'i-n (id. v. caus. 'u-χin áhit, nyit Zb. 25/29: szét-nyittat) facere ut quis aperiat, solvat vestem; - -'u-n = zepo-hu-n; - -'u-ve-n (zego + 'u-vi-'an el-meg-áll: együtt-megállapodik, szerződik) convenire, conditiones statuere, pacisci.
- ze-gua-k'oa (pro zī je-gu + p. perf. k'o-n, k'un: belészeretett) amore incensus; zeguak'or (id. p. det. kedves) id, quod quis amat: z. zīç'e (tetszése szerént cselekvő v. cselekvés: tetszés) voluntas, libido: ze-gua-ue-n (egymás szívébe üt: összevesz) discordare inter se.
- zegu-çχ'oa (zego + p. perf. çχ'o-n fog: összefogott || conjunctus) v. γ'atχ'em; zegu-j-hud-în (Zb. 26/78. zego eszve, je-hud-în üt-i: le-üti a nyavalya, megdögleszti) interficere, alicui mortis causam praestare.
- zegu-nes-o (ze-gu egymás szíve, ger. nesin oda-ér: egyetértőleg) concorditer; ze-gurī-mi-'o (p. neg. zegurī'on: elütő, különböző) discrepans; zegu-rī-'o (id. p. egyetértő, összhangzó) concors, consonans; zegurī-'o-go (id. ger. adv. egyetértőleg) concorditer; ze-gu-rī-'o-n (ze-gu + rī egymás szívére üt: egyezked-ik, alkudozik, megalkuszik) pactionem facere, transigere, convenire de pretio.
- zegu-'u p-ç'i-k'-in (zego el-fel-szeleget: össze-,szét-vagdal) incidere, dissecare.
- ze-γ'a (ze III + v. aux. caus.):

ze-γ'a'aze-n (magát orvosoltatja) se mederi curare ;
 - **-c'īχū** (n. v. s. megismerés, megtanulás) actio
 discendi ; - **-c'ī-χu-n** (megismer, megtanul) disce-
 re, ediscere ; - **-çh'en** (çī-h'en mérve vesz : al-
 kalmazkodik) se conformare ad ; - **-ç'a-γ'a** (n. v.
 s.) ji çh'ak'e z. (maga fejére tanulás = öntanu-
 lás) autodidaxis ; - **-ç'e-n**, **ze-γ'eç'en** (magával
 tudat : meg-tud, tudakol, vizsgál) percontari, scis-
 citari, quaerere : uaser z. (árát kérdezi) pretium
 rei quaerere : zīçīçīr **ze-z-γ'eç'enoç** (Zb. 21/184
 kivoltát majd megtudom én) quis ille sit, compe-
 riam ; - **-gua-k'o-n** (megszeretteti magát) se ama-
 bilem praestare ; - **-gu-se-n** (megsértődik) offendi ;
 - **-h'e-n** (zaγ'ah'en, **ze-γ'a-h'ī-n** : magát viteti) v.
 caus. h'en, h'īn se auferi sinere : çh'ak'om **zeγ'a-**
h'en (a bütől magáf viteti : elcsügged) desperare ;
 - **-χ'ož-īn** (v. caus. **zeχ'ožīn** : megváltoztat rende-
 letet) commutare jussum ; - **-ku-n** (magát féreti :
 meg-fér vlkivel) amice vivere ; - **-ku-ž-īn** (id. v.
 Int. össze-ki-békit) conciliare, placare ; - **-k'o-k'-in**
 össze-fel-forgat, lázit, összeront) subvertere, cor-
 rumpere, ad seditionem concitare ; - **-k'o-n** (jár-
 tat, használ vlmire) uti re ; - **-k'on-ī-γ'a** (id. ság,
 ség : használás, használat) usus ; - **-pç-k'u-n** (el-
 buvik eső elől) delitescere, se abscondere ; - **-peç**
 (n. v. s. szerkesztés, szerzemény, fejtegetés) com-
 positio, opusculum ; explicatio, expositio ; - **-pe-**
çī-n, **ze-γ'e-peçīn** (szerkeszt művet, beszédet,
 szépit, diszit, fejteget) conscribere, componere, or-
 nare, exponere. explicere v. **zepeçīn** ; - **-p-se-**
χu-n (**ze-γ'epeçun** v. ueç : pihen, magát pihen-
 teti) requiescere ; - **-se-n** (sen III : magát gyako-
 rolja) se exercere ; - **-tla-γ'u-n** (1. magát mutatja 2.

magának megmutattat vmit, megnéz, értesülést szerez) 1. se monstrare 2. sibi ostendi jubere, certiore fieri, comperire; - -^uže-^γu-n (magát utáltatja, tolakod-ik) moleste, importune se gerere; - -ze-n (fordul, irányul) se vertere; - -zī-^χ-in (meg-hajol, meghajtja magát) se inclinare; - -ž-in, ze-^γež-in (v. Int. za-^γa-n, v. ^χe-ze^γež-in); ze-^γe = ze-^γa; - -ku-n (ze-^γa-ku-n (Zb. 12/8 össze-illeszti ji-^čamre ji-tlemre z. fejét és lábát alvásnál, össze-kunkorodik) cubando caput et pedes componere; - -k'e-sī-n (Zb. 26/3 a lovon maga megé ültet) in equum post se imponere; - -^u-te-n (Zb. 21/203 eszve-tapodtat pl. lovával) conculcari facere.

ze-^γī-n (ze II + ^γī-n III konyul: kiegyezik) componere, transigere: dde mī di-bjim (bijim) sītk'e de-ze^γīn? (Zb. 21/209 mi ezen ellenségünkkel mikép leszünk készen?) cum hoc nostro hoste quomodo transacturi sumus?; ze-^γož'e^γun pro ze-^γa^uže^γun.

ze-^γune^γū (együtt, szomszéd: szomszéd) vicinus; ze-^γune^γu-go (id. adv. egy sorban) in ordine; ze-^γuse-uo (ze^γu-se egy kíséret, go adv. együttesen) una, in societate; ze-hut-^χi-n (egymást fecskendezni, locskolni) conspergere inter se; ze-h'a-n (1. eszve-hord, megtakarít, gazdálkodik 2. magával hord, magán hord) 1. comportare, parcere, servare 2. secum portare; ze-h'aze-n (id. v. Int. takarékoskodik) frugaliter agere: Zeh'azexe me huner-i zejž'it' me-^une^χū (Zb. 26/15. A takarékoskodók vagyonosodnak, két egymásra irigykedő elpusztul. Km.); ze-h'e-n = ze-h'a-n v. tlay'en. ze^γa-^čīk'in (n. v. ze^γe-^čīk'in egymásból sejt-ik =

meg-értés) actio intelligendi: z. χ ode (megérthető) intelligibilis.

ze- χ' a χ' -go (pro zexex-go ger. zexexin: hallomásból) auditu; zex'a-mi- χ' 'a (id. p. perf. neg. hallatlan, nem hallott) non auditus.

ze- χ e (ze II + χ e: 1. esz-ve, egy-be 2. egymás-tól = szét || 1. una, con- 2. separate, dis-); - -c'a-le-n (eszve-cirmol, bepiszkol) inquinare, commaculare; - -c'elī-h'ī-n (id. vesz: egészen összepiszkol) penitus inquinare; - -c'ī χ u-k'-in (id. ismerget: megkülönböztet) dignoscere; - -c'ī-sh'a- γ' o (n. v. s. ülészés) consessus; - -c'ī-s-h'a-n (összeül) considerare; - - ζ exo-h'e-n (id. ζ e- χ u-n cserébe kap, vesz: összevásárol) coemere; - - ζ i-h'e-n (1. össze-mér 2. szét mér,-oszt) 2. commetiri 2. distribuere; - - ζ -te-h'e-n (dermed, össze-fagy) congelari; - - ζ' eh' (n. v. s. meg-csinálás) perfectio; - - ζ' e-h'e-n (eszve, csinál, vesz: megcsinál) perficere: h'alek z. (h'alek Ar. pusztulást csinál) destruere, destructionem inferre; - - ζ' ek'-i γ' a (n. v. zexex ζ' ek'-in 1. megértés, fölfogás) perceptio, intellectus; - - ζ' e-k'-in 1. (v. Int. ζ' e-n scire: fölfog, megért) percipere, comprehendere mente; - - ζ' e-k'-i-n 2. (zexe, ζ' e II praef. v. k'in: szét,-megy,-szalad) diffugere; - - ζ' ek'iz-in (id. v. Intens.); - - ζ' e-n 1. (eszve es-ik: össze-vegyül) misceri; - - ζ' e-n (id. csinál. Zb. 12/27: össze-csinál, kever mérget) componere, (venenum) v. $\zeta\chi$ uh'-psih'-zexe ζ' e; - - ζ' ih' (pro ζ i-h' egymástól vágva-vevő: ék-szeg, ik-szeg) cuneus; - - ζ' i-h'-in (eszve, csinál, vesz: csinál, okoz bajt) causare, afferre (malum); - - ζ' ik' (n. v. zexe ζ' ik'in értelem, fogalom, érzés) intellectus perceptio, sensus,

tactus : z. zi'a (értelme van : értelmes, okos) intelligens, prudens ; - -ç'ïk'-ç'aγ'o (id. n. v. ç'e-n csenál : értés csinálás : megértés) intellectio, cognitio : z. zi-mī-'a (értelmetlen) imprudens ; - -ç'ï-k'ï-γ'o (n. v. zexex'ïk'in : értelem, felfogás) intellectus, perceptio ; - -ç'ïk'iγ'oa-f'e (id. jó : értelmes, jó-felfogásu) intelligens, prudens ; - -ç'ïk'ï-γ'o-j (id. eje, rossz : értelmetlen) non intelligens ; - -ç'ï-k'-in (v. Int. ç'e-n, ç'in III : megért, megismer) sentire, percipere mente, cognoscere ; - -γ'a-ç'ïk'-in (id. v. caus. 1. megértet, megmagyaráz 2. félre magyaráz) 1. explicare, explanare 2. male interpretari ; - -γ'a-fī-h'e-n (megáztat) madefacere ; - -γ'a-γ'oaç'e-n (össze-zavar,-kuszál) confundere ; - -γ'a-k'ï-n (szét-választ) separare ; - -h'e-n (összehord) conferre ; zexex' (n. v. zexexin : szét-szedés, megvizsgálás) dissectio, examinatio ; - -çi-k'e id. - -çi-n (1. szét-szed, boncol ügyet 2. kivesz hangot : hall, meghall) 1. dirimere, discernere 2. audire cf. Ger. vernehmen : zexi-do-χ' (úgy halljuk, úgy hallatszik) auditor, fertur : ji-χ'ībar zex'aχirqēm (hírét nem hallják : se hire se hama) non exstat memoria ejus ; - -χo-n (Zb. 12/49 : összeterel) compellere ; - -k'a-tχ'en (id. k'e végig le-herdel Zb. 21/269 : le-szakgat) deripere (vestimenta).

zeye-k'e n (id. + kel, nő : össze-nő) concrecere : Nebze zexek'er gu-χe-mī-k'īž'-ç (Zb. 26/7. Az összenőtt tkp. összenövő — szemöldök a szivből nem megy ki Km.) ; - -k'-in (szétvál) separari, dividi ; - -quten (szét-üt, szét-darabol) dissecare, discutere ; - -mī-çi-n (neg. zexexin nem hall) non audire ; - -mī-to (ger. neg. zexetīn ;

külön) separate; - -'o-h'ī-n (kicsépel) excutere, exterere; - -p-ç'īk'in-go (p. fut. II. zexēç'īk'īn p. te || tu: könnyen érthető) id, quod tu facile intellegis; - -sī-n (együtt ül) una sedere: **Ble** kod zexesme ja-ç'aγ'īm nalqut-nalmeç ç'etl-ç ža'a (Zb 26/75. Ha sok kigyó együtt ül, alattuk gyémánt van, azt mondják. nh.); zexet (n. v. zexetīn eszve-tartás: társaság) societas; - -tχ'ī-h'īn (ki-szakgat) evellere; - -t-χ'o (n. v. zexetχ'on: össze-keverés) commistio; - -tχ'oa-γ'a (id. össze-kavarás,-bonyolítás) commistio, confusio; - -t-χ'o-n (össze-kever,-bonyolit) permiscere, confundere; - -tī-n (együtt tartozkodik,-van) una esse; - -tī-ži-h'en (v. Int. tīn ad: egészen kifizet) persolvere; zexetl (p. n v. zexetlīn: 1. összetett 2. összetét) 1. compositus 2. compositio; - -tlade (n. v. s. össze-olvasás) colliquatio, fusio; - -tlade-n (eszve, szalad: össze-megolvad) colliquefieri; - -tladež-īn (id. v. Intens.); - -tl go (pro zexetl-γ'o n. v. zexetlīn: összeg) summa; - -tlh'a (n. v. zexetl-h'a n: összeadás, vegyítés) additio, mixtio; - -tlh'a (id. p. perf. összetett, vegyülék) compositum, mixtura; - -tl-h'a-n (eszve dűlni hagy: össze-rak, összead) componere, addere; - -tlī-k'e (n. v. s. szerkezet, összerakás) structura v. p'qīzexetlīk'e; - -tl-īn (összerakód-ik) componi, compositum esse; - -tlī-te-n (összevet a számoló gépen) calculos addere; - -tln-ī-γ'a (n. v. zexetlīn: szövetség) foedus; - -t-o (ger. zexetīn: együtt) una, in societate, conjunctim; - -ue-n (összeütközik) collidi: mīvem z. (kőbe ütközik, botlik) in lapidem incidere; pšape z. (szürkülőd-ik) crepusculascere; - -'u-b-le-n (hozzákezd,

neki indul) incipere; - -'u-fe-n (1. össze-von, ráncosít 2. borulttá tesz) 1. contrahere, corrugare 2. obscurare: nap'ç'e z. (szemöldökét ráncba szedi) supercilia contrahere; - -'ufeža-go (s. ger.: nap'ç'e (nap'ce) z. (mogorva-tekintetű) supercillii severi; - -'ufež-īn (v. Int. zeχe'ufen: össze-ráncolgat) corrugare, contrahere; - -'u-p'c'ā (p. perf. s. összezavarodás, rendetlenség) confusio; - -'u-p'-c'ī-n (összve facsint: összezavar) confundere, perturbare; - -'u-te-n (összetapod) conculcare; - -'u-vī'a-n (szembe-áll) resistere: - -vve-n (eszve-fő, forr: nyüzs-ög) scaterere ger. wimmeln; - -vvi-h'ī-n (eszve-for-gat, vesz: meg-szánt) perarare; zeχe-z (eszve p. ze-n, zī-n szán, fordul: zagyvalék, keverék) mixtura; - -zek'o (p. zek'o-n összekórál: csavargó) vagabundus; - -ze-že-n (szét-szalad) discurrere; - -zī-h' (pro zeχe-zī-χ p. zeχeχin: halló) audiens; - -z-mī ç'ik' (p. neg. zeχe-ç'ik'in: érthetetlen; zavaros) obscurus; - -že-n (Bt. 10: össze-hány, szét-hány) disjicere, commiscere; zeχiχ'-o (ger. zeχe-χin ki-vesz, hall): Nisem zeχiχ'o uj-pχ'um je'uçi (Zb. 26/11. A meny hallatára oktasd leányod. Km.); zeχi-f'ī-tχ'e-n (zeχe Zb. 21/289: szét-szakgat) dilacerare; - -p'ī t'e-n (össze-nyom) comprimere, conglomerare.

1. ze χo, zeχu (ze || χo, χu : 1. egymás-ho-z, egymás-nak, egymás-ra 2. ősz-ve || 1. alter alteri, alter ad alterum, sibi 2. una, con-): Gure gure tlay'o zeχu-ja'aç (Zb. 26/7. Szivnek és szivnek meg van egymáshoz az útja. Km.)
2. ze-χo (n. v. zeχon): billim z. (marha-tenyésztés) res pecuaria,

zeyo-a-kű = zeyo-kű.

zeyo-arazi γ'a (id. Ar. razi elégedett, ság, ség: összhang, egyetértés) consensio, concordia; - -da-γ'a (s. ság, ség: egyenlőség, simaság, laposság) aequalitas, planities: t'um ja z. (kettőnek egyenlősége: részrehajlatlanság) aequitas; - -de (p. zeyode-n egyenlő, egyforma, sima, lapos) aequus, planus: z. ç'i-n (egyenlővé tesz) aequare, adaequare: z. zaç'o (teljesen egyenlő) perfecte aequalis; - -de-go, - -d-o (id. ger. egyenlően) aequaliter: psour-ik' ji-zeyodego (egykedvű) aequo animo praeditus; - -de-n (egymás-hoz tart: egyez-ik, hasonló) congruere, similem esse; - -d-i-t' (- -jit'u: 1. két egyenlő rész, határszél 2. fele-részben) 1. duae aequales partes, confines 2. dimidiatim; - -dit'o (id. adv. fele-részben, feliben) dimidiatim; - -do = - -dego; zeyo-f' (egymás-hoz jó: összsze-illő) congruens z. ç'in (id. csinál: idomit lovat) condocefacere, fingere (equum); - -γ'-ade (n. v. s. egyeztetés, összehasonlítás) comparatio; - -γ'a-de-n (egyeztet, összehasonlit) comparare, adaequare; - -γ'a-p-t-li-n (egymás ellen tüzel, összeháborít) dissociare, discordes reddere; - -h'as n. v. s. gyűjtés) collectio; - -h'a-si-n (eszve γ'a-si-n hagy érni: összegyűjt,-hord, halmoz) colligere, accumulare; - -h'asiž-in (id. v. Int. össze-gyűjt,-gereblyél) rastro colligere; - -χusâ-go (ger. perf. s. csoportonként) catervatim; - -χu-si-n (eszve χu-n IV; ér: össze-terel,-csődít) compellere (homines); - -γ'u-n (egymásnak, gyűn, lesz): qoš z. (megbarátkozik) amicitiam contrahere; - -'iγ'e -'iγ'i (egymáshoz fogó, tartó): - -qoš'iγ'e, qoš'iγ'a z. (barátságos) amicus, benevolus; - -j γ'aden ==

- zeχo-γ'aden ; - -j-p-tli-n (pillant-ja : össze-vet, -néz számadást) conferre, comparare.
- zeχo-kü (At. 70. zeχo-a-kü, zeχo, ku, köz : távolság, idő-köz) intervallum : maχu-j-χim ja-zeχokum (nap hatjának tartamán : hat nap alatt) intra sex dies ; - -mī-araziγ'a (neg. zeχoaraziγ'a egyet nem értés) discordia ; - -mī-day'a (n. v. neg. zeχode-n : nem egyezés, különbség, részrehajlás) inaequalitas, discrimen, diversitas, studium partium ; - -mīde (id. p. neg. nem egyező, különböző, részrehajló) inaequalis, discrepans, partis studiosus ; - -mī-de n (neg. zeχoden : nem egyez-ik, elüt) dissimilem esse ; - -mīd-i-t' (zeχomīde, ji t'u, elütő kettője : két-féle) duplex, diversi generis.
- ze-χo-n (ze ll eszve, hajt, terel : 1. hajt lovat 2. tenyészt marhát 3. visz, vezet ügyet) 1. regere equos 2. rem pecuariam facere, billim z. 3. administrare, gerere, 'oχ'ü z. : ji'amīç'e ji-mī-tl 'oχ'u z. (keze alá nem eső ügyet visz : tulmegy hatáskörén) transgredi officium suum ; ze-χo-niž-in (id. v. Int. χua-ne-n egymást gyalázni) ignominare se invicem.
- zeχo-s (n. v. zeχo-sin : 1. gyűlés 2. gyűjtés) 1. congressus 2. collectio ; - -sâ (id. p. perf. néptömeg) caterva ; - -sâr (id. det.) ; - -sī-n (össze-gyül, csődül, özönl-ik, összpontosul) convenire, congrēdi, confluere, concentrare ; - -sī p'e (id. hely : 1. gyül-hely 2. muzeum) 1. locus conveniendi 2. museum : lī-bzagem z. (veszett hús gyülhelye : evesedés) pus, sanies ; 1. - -še-n (össze hoz : egyesít) sociare, copulare ; 2. - -še-n (id. csür-ődik : heged) cicatřiçem ducere, coalescere ; - -še-

sī-n (id. hoz, ér: össze-hord, gyűjt, összevon se-reget) conferre, colligere, in uuum contrahere exercitum; - -zī-n (oda-vet) adjicere.

zeχu — zeχo 1. zeχu-a-ve-qēm (pro zeχo-ja-veqēm Zb. 26/2 egymáznak nem főzlk meg || sibi coquere non possunt); - -a-kū (zeχoakū: távolság, külömbiség) distantia, differentia: th'amaxom zeχuakum (Zb. 25/51 egy hét alatt) intra hebdomadem; - -çitīk'e (n. v. çitīn egymáshoz való helyzet, viszony) relatio.

zeχ'-u-mī-γ'a-χ'i-n (zeχe, u, te || tu nem hagy venni v. zeχeχin, téged nem hagy kivenni: megsüketit) exsurdare.

zeχ'-u-mī-ç'īk' (id. te nem ismered v. zeχeç'īk'in: ért-hetetlen, hihetetlen) incredibilis, id, quod intelli-gere non potes.

ze-χ'ó-γ'ű (p. ze-χ'ó-n társ: együtt legelő társ) socius, qui una cum alio pascitur; ze-χ'ok' (n. v. s. 1. fordítás 2. változtatás 3. őrváltás) 1. versio, translatio 2. mutatio 3. in stationem succedere; ze-χ'ó-k'-in (ze II össze v. Int. χ'on II: 1. fordít 2. megváltoztat 3. őrt felvált) 1. vertere, transferre 2. permutare 3. succedere in stationem: ji-cer z. (nevét elferditi, megváltoztatja) mutare nomen; ze-χ'ó-n (együtt-legel) una pasci.

zeχ'óž (n. v. s. csere) mutatio, permutatio; ze-χ'óž-īn (v. Int. χ'ó-n II: 1. összecserél 2. egymást föl-váltja) 1. permutare 2. succedere alicui; ze-ī-ç'e-n (ji, csú-r, forgat: 1. vāj-kál, zavar, izgat 2. magát csigázza) 1. fodicare, commiscere, turbare, concitare 2. vires intendere; ze-ī-γ'ī-h'e-n (id. akaszt, vesz: össze-bonyolit, ügyet) implicare (rem); ze-ī-h'a (n. v. s.): gu-z. (gyomor-émelygés ||

nausea cf. M. za-ha); ze-ĩ-h'a-n (együtt, ji, be-
lőle, há-g): ji-gu z. (émelyeg gyomra) nauseare;
ze-ĩk'-go (ger. ĩ-k'in, ji-k'i-n belé-kel, belé-fér:
terjedelmes, tágas) amplus, spatiosus; ze-ĩ-tχ'á
(p. perf. s. össze-szakadt, elnyűtt, rongyos) rup-
tus, laceratus, pannosus; ze-ĩ-t-χ'ĩ-n (ji, t-χ'ĩn:
1. össze,-el-szakad 2. el-szakít, elnyü) 1. dirumpi,
lacerari 2. dirumpere, dilacerare; ze-ĩ-t'et' (p. ji-
t'et'e-n majszol-ja: majszoló, málészájú) segniter
rodens.

1. ze-j v. zze-j.

2. ze j (pro zĩ-je-j p. je-ji-n neki jár cf. M. sa-ja, sa-
já-t: birtokos, tulajdonos, úr, gazda) possessor,
dominus, herus: hune-zej, huner zej (házi úr,
házi gazda) dominus aedium; zej-fiz (id. hölgy:
úr-nő, tulajdonosnő) possestrix, domina.

ze-jik', zej-k' (ze egyszer + iki is: 1. néha, gyéren 2.
soha tagadó igével) 1. interdum, raro 2. nunquam
(cum verbo neg.)

zej-in (v. Int. ze-n szán, fordul || verti) v. γ'ezejĩn.

zejiz' zejz' (p. je-již'-in bele ég: irigyel Zb. 26/15:
irigy) invidiosus, malignus.

zej-k'o (ze-k'o p. n. v. ze-k'o-n: 1. járó-kelő 2. ka-
land) 1. ambulans, vagans 2. excursio, expe-
ditio.

zej-r (zej 2. det. a birtokos, az úr || dominus etc.)

ze-j-že-n (ze || ježen Zb. 21/229: szaladgál) discour-
rere; ze-kengeç-ĩn (együtt tanácskozik) una con-
siliium inire, deliberare; ze-ku-go (s. ger. összeil-
lőleg, pontosan) congruenter, accurate; ze-ku-n
(össze, kuny: össze-fér) congruere; žekuž-ĩn (id.
v. Intens. összebékül) reconciliari.

ze-k'e (esz + vég: 1. egyvégben, egyszerre 2. össze

3. szét || 1. uno tempore 2. una, con- 3. dis-):
 zī mel pseu zek'e zīšχ' ble čī'ač (At. 46. egy
 egész birkát egyszerre megevő kigyó van); - -č'e-
 γ'a-k'-in (id. le, hagy kelni: elkülönit) separare;
 - -č'e-χu-n (szét-hajt) dispellere; - -č'e-k'i-γ'a
 (n. v' s. szét-válás) discessus; - -č'e-k'-in (szét-
 megy,-vál-ik,-foszl-ik) discedere, dissolvi; - -č'e-š
 (n. v. č'e-šīn alá vonz: vonzódás, vágy) cupidi-
 tas; - -č'e-šā (p. perf. s. torz-alak, szörny) facies
 distorta, monstrum; - -č'e-šī-n (össze-vissza, le-
 csűr: torzit) distorquere, deformare; - -č'e-t-χ'i-n
 (id. legyarol: össze-szak-gat) dilacerare; - -č'e-
 ži-n (szét-szalad) diffugere.

zek'e-rī (zek'e + rī: egymás végébe, egymás után,
 egymásról || alius post alium, alius de alio):
 - -ble-bl-īn (id. felől melled: rendetlenül, egy-
 másról lecsüng) diffuse, confuse dependere;
 - -blebl-o (id. ger.) v. psegŭ; - -k'a-gore (id.
 k'e-gore kelő gyarat: egymás után) alius post
 alium; - -k'i-n (1. egymás után megy 2. egy-
 mást föl váltja) 1. alium post alium ire 2. succe-
 dere; - -lel-go (ger. s. rendetlenül lelógva, fony-
 nyadtan) confuse dependendo, marcide, flaccide;
 - -le-lī-n (egymásról le-ló-g, le-kukkan) flacce-
 scere, flaccide dependere; - -p'č'e-n (egymásra
 p-če-n 3. összetapad) cohaerere; - -šχe-n (össz-
 sze-ragaszt,-forraszt) conglutinare, conferruminare.
 ze-k'e-tle, ze-k'a-tli (egy vég-tül; egymás után || alius
 post alium): zek'etl-h'a-č'už'-īn (id. γ'a-č'u-ž'īn hagy
 osanni: egymás után futtat: versenyt futtat) cursu
 inter se contendere: zek'etlh'a'č'už'o (versenyezve)
 certatim; zek'etli-χo-h'a-n (egymás után bemegy)
 alium post alium intrare; - -k'o (p. n. v. zek'e-

tlik'on : sorrend, ábécé) ordo, series litterarum ;
 - -k'o-go (ger. s. egymás után, libamódra ; össze-
 függőleg) 1. una serie, uno ordine (ger. in Gän-
 semarsch 2. in connexione ; - -k'o-n (egymás után
 megy) alium post alium ire ; - -pīt-o (id. ger.
 pitin végig tart : egymás után, egyvégben) sine
 intermissione, continuo : Sīmager çe zek'etlīpīto
 qepsme χ'uzīnoç (Zb. 26/75. Ha a beteg három-
 szor egymás után prüsszen, meggyógyul. nh.) ;
 - -t'up'ç'i-n (id. + t'ip'ç'in bocsát Zb. 25/38 :
 egymás után kiereszt, kilő) ejaculari alium post
 alium.

zek'o (n. v. zek'o-n : járás-keles, utazás) ambitus, mea-
 tus ; ze-k'oa-tle-n (id. v. Int. össze-keles, egyesül)
 coīre, congrēdi.

ze-k'oc'i (ze-koc'i esz, egy + köz : egymás közé, egy-
 más-ba, egymásból || alius intra alium, alius ex
 alio, ex-, dis-) ; - -γ'a-gerez-en (össze-sodor, pe-
 der) con-, in-torqueere ; - -χī-n (ki-bonyolit) ex-
 plicare ; - -χu-n (id. hull : ki-bonyolodik) se ex-
 plicare ; - -quze-n (magát övedzi) se cingere ;
 - -rī-χī-n (id. rá-vág Zb. 21/184 : bevágást csinál)
 incisionem facere ; - -tl (id. p. tlen, tlin dül :
 csomag) fasciculus ; - -tlh'a-n (id. dülni hagy ==
 rak : összecsomagol) in fasciculum colligere.

ze-k'ok' (n. v. zek'ok'in felfordulás, lázadás, forrada-
 lom) eversio, seditio, rebellio ; zek'ok'ā (p. perf.
 id. felfordult, elpusztul) eversus ; zek'o-k'e (n. v.
 ze-k'o-n : járás, járás-keles, menet) incessus, mo-
 tus, cursus ; ze-k'o-k'-in (eszve körön-g : felfor-
 dul, fellázad, elváltozik, romlik) everti, corruppi,
 rebellare ; zek'ok're-j (id. p. aug. forgandó, mu-
 landó) volubilis, inconstans ; ze-k'o-n (esz-kórál :

jár, jár-kál) ire, incedere : sīt χ^ábergo zek'ore? (mi hir jár? mi újság?) quid novi? ; ze-k'ua-p'e (pro zek'o-p'e : járó-hely) locus eundi, frequentandi : z. ç'ī-n (látogat vlkit) frequentare aliquem: U-deleme qoš-re pçihune-re zek'uap'e ç'ī l (Zb. 26 16. Ha dilló, bolond, haszontalan vagy, járd a rokonokhoz és a fejedelmi udvarba. Km.); ze-ma-tlχ^a-γ^ü (együtt, vő, társ : két nővér férjei egymás közt, sógor) mariti duarum sororum inter se; ze-mī-g'â (p. perf. neg. jegen kéri, hívja : hivatlan) non invitatus.

ze-mī fe-γ^ü (együtt, nem, szintárs : különböző színü, nem hasonló) non ejusdem coloris, dissimilis ; ze-mī-gu-p-çīs (p. neg. gu-pçisen : meggondolatlan) inconsideratus ; ze-mī-γ^a-k'oatl'e-n (zī-je : magához nem hagy kelni : védi magát ütés ellen) ictum vitare ; ze-mī-γ^a-peç (n. v. neg. zeγ'apeçin : rendetlenség) ordo perturbatus, confusio ; ze-mī-γ^a-u-mīsī-n (magát nem hagyja nem szépnék tartani : magát igazolja) se inexcusare, purgare ; ze-mī-kū (p. neg. ze-ku-n : nem találó, nem összevágó) non concinnus, non accuratus ; ze-mī-k'â (p. perf. neg. zek'o-n pro zemīk'oa) : laž'e zemīk'â (szakadás nem érte : hibátlan, ép) defectum non habens, integer.

ze-mī-tle-^u (p, perf. neg. tle-^u-n esd, kér : hivatlan, kéretlen) non invitatus.

ze-m-k'ok' (pro ze-mīk'ok' p. neg. zek'ok'-in forog : viz-állás) stagnatio.

ze-m-qīf'emīk' (ze-m pru zī-m obl. egye-n, p. neg. qī-f'ek'in el-fel-kel, mulik : egyszeri, egyen tul nem menve) semel factus, semel accidens ; ze-m-u'a-γ^a (p. perf. neg. u'an üt, vág : sebezetlen)

non vulneratus : zemuaγ'i-t' (pro ze-mī-uaγ'a ji-t'u a sebezetlen kettője) duo non vulnerati ; ze-m-zaγ'i-γa (pro ze-mī n. v. neg. ze-zaγ'a-n : egyenetlenkedés, rendetlenség) discordia, confusio.

- I ze-n, zī-n (syn. sen, sīn I ég, süt, fénylik, szép || ardere, nitere) v. bze-n, bzīn 1. fī-z, ma-ze, ue-z-dīγ'a, zez etc.
- II A. ze-n, zī-n (syn. sen, sīn II M. iz-og, bi-z-og, mo-z-og, re-z-eg, rizeg, la-zul, ro-z-og stb. || moveri, cadere) v. bzen, bzī 2. gurīzen, gu-le-zen, χiγ'ezīn, zīzīn etc.
- II B. ze-n, zī-n (M. szá-n, szán-t, szé-d-ül, zū-r, ve-z, ve-ze-t stb. 1. fordul, irányul 2. fordít, irányít || 1. verti 2. vertere) v. 'a-ze, γ'a-zen, qa-γ'azen, na-zen, pezīn, zejīn, zijēn, zexez, zīγ'azen etc.
- III ze-n, zī-n, zzīn (M. szor, szur [szor-os, szurdok], szū-k, szū-r, sza-j-lik [fagy, keményedik], zár [szorít], zo-r-d [kemény, szigorú] bī-z : 1. szor-ul 2. szorit, zár, erősít, töm 3. szūr || 1. arctari, premi 2. arctare, stringere, firmare, stipare 3. percolare) v. zâ, bzez, bzīn 3. ç'ebzen, ç'ezīn, gozīn, jeγ'azīn, ji-z, jizz, meze, 'uzīn, 'uzzīn, zze, zzej etc.
- IV ze-n, zī-n (M. iz, iz-ik : 1. török, szakad 2. szel, szab || 1. frangi 2. secare) v. zade, bze-n, bzīn 4. bzeh^c, bzīγ'a, de-bze, χ'abze, pī-bzīn, zī, zzi, ze etc.
- V ze-n (M. zen-g || sonare) v. bze, bzegū etc.
- ze-n-ç'e-n, zen-ç'i-n (Zb. 25/65 ze obl. m. egy-en + csinál : egyenesít) complanare.
- zen-dy, zan-tχ (Ad. zen-tχe pro žen, žīn IV rágni, enni + dim. zab cf. Tüb. za-ba food) avena.
- ze-nībž'e-γ'u (ze II növéstárs = kortárs) socius ejus-

dem aetatis; ze n-t'e-u-n (id. nī-t'e oda tetejére üt: lökdösődik) se invicem trudere, jactare: Psīm χetl mīvit'repet zent'eu (Zb. 25/40. Még a vizben heverő két kő is lökdösődik. Km. mīve jī-t'u-re pet); ze-o, ze-'o (za-uo eszve-ütés: verekedés) rixa v. fī II; zeo-γ'o (Zb. 25/21 id. ko-r: a háboru ideje) tempus belli.

ze-or, ze-'or (ze III pro zī-je p. je-'o-n: vminek ütöttje, marottja) ille, quem aliquid mordet vel momordit: Bler zeor k'apsem çoçte (Zb. 26/51. A kigyó marta még a kötélből is fél. Km.)

zepar-a-çe-n (pro zepe-rī + çe-n belé-szõ,-fon) interplicare.

ze-pe, ze-pī (ze II + pe, pī III esz-vég: 1. esz-ve, végig 2. át 3. szét || 1. una, con-, adusque 2. trans-, per- 3. dis-, praef. verbale): zepeç-īm (ger. s. rendben, épen) concinne sane, ze-pe-çī-n (össze vág: szerkesztődik) concinnari, componi; - -ç'īü (id. gomb Zb. 25/29 sűrű gombsor) densa series globulorum fibulatoriorum; - -χu-n (Zb. 25/21: szét-hajt) dispellere.

ze-pe-χ'ü (n. v. peχ'un; erőfeszítés) contentio; - -k'o (össze p. k'o-n kel, megy: kölcsönös) mutuus, alternus; - -k'o-go (id. adv. kölcsönösön) mutuo, vicissim; - -'u-vīn (id. 'u-vī'a-n megáll: egymás mellé áll, zaçogo egyenesen, összeméri magát) se comparare cum; - -za-daçe (egészen egy töke: köbalaku) cubus, cubicus: Zepezadaçe orq-bī-līm (Zb. 26/57. Köbalaku, úri marha, vagyon, mi az? pχ'uantø, láda).

ze-p-γ'â (p. perf. s. köteg, csokor) fascis, fasciculus; ze-pχe-n, ze-p χī-n (ze, bog-oz: össze-bogoz,-köt) colligare;

zephik' (p. s. át-ható, hideg) penetrans, vehemens (frigus); ze-p-χī-k'-in (át-jár,-hat, hideg) pervadere, penetrare (frigus).

ze-p-χī-n = zephē-n; ze-pχrik'-o (ger. zephirik'-in v. Int. zepχin összebogozva: szorosán) arcte.

zep-χ'ok'-in (pro zepi v. Int. χ'on || Zb. 21/174: vissza-fordul) reverti.

zepī-ç'ik'á (p. perf. s. össze-,szét-tört) diffractus; - -ç'ī-k'i-n (össze ,szét-tör) diffringere, confringere; - -γ'a-hu-n (id. hagy omlani: össze-ont, megszakít mások beszédjét ja-psatle z.) interpellare; - -γ'a-tlet-in (össze, szét + hagy szaladni, szétvág, darabol) dissecare, concidere; - -h'a-n (össze-megy): baz z. (fogad egymás közt) inter se pignore contendere; zepī-χī-n (át-fürészel) serra dissecare; - -χu-n (id. hull: szét-hull,-törik) confringi; - -k'-in 1. szét-szakad. hur 2. szét-szakít, összetör) 1. dirumpi, chorda 2. discindere, diffringere: ç'ir z. (földet mér, határol) agrum dimetiri; γ'ogu z. (útját szegi) iter impedire; - -mī-k' (id. p. neg. szakadatlan, mindenkori) perpetuus.

zepī-rī, zepri (ze-pī + rī: át, átal, a másik félre) trans-,tra-,per-): zepīrī-k'a-o (id. + k'o-o kelve Zb. 29/37: keresztül) in transversum (ponere aliquid); - -ptli-n (v. pīrip' át-pillant) transspicere per); - -sī-k'-in (Zb. 12/44: át-uszik) nando trajicere: zepīr-o-sīk' (ő át-uszik || ille tranat).

zepī-šxež-in (össze-ragaszt) conglutinare: - -šxi-k'-in (át-rág) perrodere; - -šī-n (át-rak) transponere, transferre onus; zepī-t (p. zepītīn: állandó) constans; zepīt-go (id. ger. egymás után, folytatólag) ex ordine, continuando; zepīt-go-re id. zepītī-n (végig kitart, folytat) continuare v. χ'ejezeptīn;

k'ozepitīn, žer-zepitīn etc. zepī-tl (p. zepī-tlīn : izület) artus, articulus; - -tlet (p. s. törékeny) fragilis; - -tlet-īn (szét szalad: szét-török) diffringi, dispergi; zepī-tl-ī-γ'a (n. v. s. viszony, összefüggés) relatio, conjunctio; zepī-tl-īn (össze-függ) cohaerere, pendere inter se; - -udā (p. perf. s. összetörött) confractus; - -ud-īn (össze-,szét-török) confringi; Bγ'er kodre uome, ji-dame zep-o-ud (Zb. 26/61. Ha a sas sokat csattogtat, szárnya eltörök. Km.); - -'u-bīd-īn (At. 61: együttesen lel) simul, conjunctim invenire; - -'u-p'-č'i-n (át-szel,-vág) persecare, intersecare: Uj-γ'ogü zep-a-'up'č'me, f'i-qēm (Zb. 26/72. Ha útag átvágják, keresztezik, nem jó. nh.)

zeprik' (n. v. zeprik'in át-kelő) trajectus, trajectio; - -k'i-γ'o (id. n. v. át-kelés vizen) trajectus, transitus; - -k'-in (zepirī át, kel: át-kel) transire, trajicere; - -k'-p'e (átjáró-hely) locus trajectionis; zepri-š (n. v. s. át-szállítás) transportatio; - -šīn (át-szállit vizen) transportare, transvehere per fluvium; - -žī-n (át-szalad) transcurrere.
zepri-z (p. s. át-vető, a min a bél-fonalat átvetik: alap-,mellék-fonal) stamen; - -žīn (át-vet) trajicere.

ze-psatle (n. v. s. beszélgetés) colloquium; ze-psatle-n (együtt beszé-l: beszélget, megbeszél) colloqui; ze-ptle-k'-in (ze II v. Int. pten 1. körül-néz,-tekint (circumspicere): Zanç'o si-k'o, si-zeptlek'me si-k'er quanšo so-tlay'ü (Zb. 26/31. Egyenesen megyek s mégis ha visszapillantok farkam görbének látom. Km.)

ze-p'e-baš (p. ze n szán, fordul, irányul, hely, pálcá, irányzó pálcá: puska-támasz) fulcimentum sclopeti.

ze-p'q-rī-hud-īn (ze II p'qī pikk-ely, rī, diribról da-
rabra tör) confringere; ze-p'qrīχ' (id. n. v. χe-n,
χī-n IV vág: szétdarabolás, elpusztítás) destructio
zep'qrī-χo-n v. zep'qrīχun; ze-p'qrīχū (p. s.
gyarló, törékeny) fragilis, caducus; ze-p'qrī-χu-n,
(- -χon: szét-esik,-hull) dilabi, dirumpi, diffundi:
v. qeχoxin; ze-p'qrī-le-l (id. p. le-lī-n le-lóg
gyöngye, beteges) infirmus, invalidus.

ze-ra (pro ze-rī-ja q. v.); zera-bz (az, a mivel szab-
já-k v. bzen, bzīn: szabó eszköz) instrumentum
sartorium: Zerabzīr sji 'a-čh'ak'e qīrabze sji-
'aqēm (Zb. 26/14. Nekem van az, a mivel szab-
nak, de nincs az, a miből szabnak. Km.); zer-a-
ççe (id. az, a min v. a mivel sző-nek || id, quo
texunt) v. cej-zeraççe; zer-a-γ'ak'o (id. hagyják
kelni, menni || mittunt) p'c'ik'e z. (az, mive
hazugsággal meneszti: rászcdés, ürügy) frausl
dolus, praetextum; zer-a-huk' (v. huk'īn: az, a
miről v. mi átál ölnek) id, quo occidunt: Blaner
žer-čh'a zerahuk'īr ššī-ç (Zb. 26/60. Noha a
szarvas gyors, az, a miről megölik, a ló az Km.)
zer-a-mī-ç'ež, zeram-ç'ež (id. neg. ç'ežīn a mi-
ben nem ismerik kí magukat: szörnyü-nagy,-erős)
horribiliter grandis, fortis; zerat (n. v. s. átadás)
traditio; zer-a-tī-n (v. ten, tīn: egymásnak ad)
dare inter se; zera'uxitl'ā-r (p. perf. zera'uxitlen
det. szerződés) pactum; zera'uxitl, zera'uxitle (id.
o. v. végzés, szerződés, kikötés) stipulatio, pactio.
zer-a-'uxitle-n (egymás közt el-végez: egyezkedik,
szerződik, kiköt) convenire, stipulari, transigere
inter se.

zer-bīn (zerī: maga család ja) familia sua, v. zer-ī-
bīngo.

zer-e (zeri- + je magának . . . ja . . .): uesir zere
 χuz'ir ja-ç'e (a hó magának fehérje tudott-juk: a
 hó fehér voltát tudják) nivem albam esse sciunt;
zer-e-guak'o (id. szivé kelő, kedves || carus): ze-
 reguak'o-ç (a hogy tetszik, találomra) 1. ad libi-
 tum 2. fortuito; **zere-guak'oa-γ'a** (id. ság, ség:
 önkény, önakarat) arbitrium; **zere-h'e-n** (1. ma-
 gával hord, magán hord 2. hordoz, terhes) 1. se-
 cum portare, calceatum, vestitum esse 2. gravi-
 dam esse: 'Oχ'ur k'ek'e zereh'è (Zb. 26/28. Az
 ügy farkával, végével terhes Km.): Z'igo berepç-
 ri pçim tlapek'e zerejh'e (Zb. 26/56. Nagyon
 pöffeszkedik s mégis az úr lábfejen hordja, mi az?
 qaloš sárcipő); **zere-j-guak'ogo** (adv. zere-gua-
 k'o: önkényüleg) arbitrio suo; **zere-j-pçe-n** (öss-
 sze köt) conjungere: H'ak'er-i qχ'o-k'er-i zerej-
 pçe (Zb. 26/49. A hutya és disznó farkát köti
 össze. Km.); **zere-u** (zeri p. je-un üt), jigü ze-
 reü (önbénytes) voluntarius.

zere-ze-n (zeri egymásra + je-ze-n veti): udanek'er
 zereze (Zb. 26/4 a cérna végére bogot vet) no-
 dat filum.

zer-i (zeri + ji: magának . . . ja, je): h'aç'e zeri'à-m
 çh'ak'e (vendég magának volt-a fejében: mert
 magának vendég-e volt) . . . quia ille ipse hospi-
 tem habebat; sji ader zeri s'imagem çh'ak'e
 (atyám maga betege fejében: mert atyám maga
 beteg volt) quia pater ipse infirmus erat; zeri-
 γ'a-psehu-n (az, a mivel éltetnek) sustentatio,
 nutritio; zeri-γ'a-tle-n (egymásra dőjti) plicare,
 rugare; zeri-h'a-n v. zereh'e-n; zeri-χo-n (ma-
 gával hajt-ja || secum pellit): ž'ī-m z. (a szél ma-
 gával hajtja: inog, rezeg, susog falevél) tremere

susurrare ut folia arboris; zeri-χoj-r (p. det. χo-j a kellő: igény, követelés) postulatio, postulatam.

zer-ik' (pro zīr-ik, zī l det. is: tag. igével senki || cum verbo neg. nullus.

ze-rī (pro zī l, ll + rī : 1. vlmire 2. magá-ra,-nak,-ról,-tól 3. egymás-ra,-nak,-ról,-tól . . . 4. az, a mire, a miről, a mitől, a min, a hogy . . . || 1. locativo-instrumentalis, genitivus pronom. indeterminati 2. id. pron. reflexivi sui, sibi se . . . 3. idem prom. reciproci inter se 4. id. pronom. relativi: ille . . . is qui: si guapeç ar sji dej qī-zerī-k'onor nekem kedves az ő hozzám jövése || mihi carus est ejus adventus; qī-zerī-k'on že'a, el-jőni-je mondjad || eum venire dic!; mībī s-qī-zerī-s-go, ide magam érkezéssel, mihelyest ide érkezém || in ipso meo adventu v. qa-sīn; ue u-zerī-sīmage-m çh'ak'e, te magad betegsége miatt || quia tu ipse aegrotus es; pejγ'īmbarīm —se zeri-īγ'â —jī'ar . . . a prófétának a kést abban tartott kez-e || manus prophetae, qua ille cultrem tenebat. At. 74; šī qalem sī-zerī-k'uar, ló, városba én az azon kelt: a melyen én a városba mentem || equus, quo ego in urbem vectus eram; . . . aχer zeri-b-tχīn χojer u-jeγ'etlayγ'ü, azokat mi módon irnod kell, neked mutatja . . . || illas . . . quomodo tibi scribendas esse tibi monstrat At. 15.)

zerī-bγ'adī-h'a (vlmiért hozzámenés: meg-keresés ügyben) aditus ad aliquem pro re; zeri-bīngo At. 75. családostul) una cum familia sua; zeri-çitā-go (id. ger. perf. çit-īn: voltaképen, a hogy volt) sicut erat; zeri-çit-īm (id. n. v. çitīn m. obl.) z.

χodego (maga voltához hasonlóan : természetesen) naturaliter, revera; zerī-ç'e-n (egymásra ismer: egymást megismeri) noscere inter se: šīγ'ū put zed-u-mišχ'o u-zerī-ç'erqem (Zb. 26/36. Ha egy pud sót együtt meg nem eszel valakivel, egymást nem ismeritek meg tkp. nem ismered): Jizre jiniqore zerī-ç'eqem (ib. A teli és a félig való egymást nem ismeri. Km.); zerī-f'e-ç' (n. v. f'e-ç'in látsz-ik: képzelet, benyomás) impressio, effectus; zerī-γ'a-šxe-n (id. egymásra, hagy harapni): ji-ze z. (fogát vicsoritja) frendere; zerī-γ'a-uc (n. v. γ'a'ucin hagy eszesedni: össze-beszélés, esküvés) pactum, conjuratio; zerī-γ'e-f'e'u (mendose -gef'e'u: magával p. savanyító v. γ'af'e'un: áfonya) vaccinium; zerī-χoχ'-o (id. ger. χoχ'u-n: egymásnak megfelelőleg) convenienter; zerī-χoj (magában, kellő) z. ç'i-n (megadja a módját) convenienter perficere; zerī-χu-çit (egymáshoz állás: viszony) ratio, relatio, conditio; zerī-χ'a-n (egymásra-kanyarit: össze-bonyolit) implicare; zerī-χ'u-r (magában p. det. χ'u-n gyűn, lesz) z. b-tla-γ'unç (a történet látni fogod: a körülményektől függ) quid sit futurum videbis; zerī 'īγ' (egymáshoz n. v. 'īγ'i n fog) psatle z. (szó-összefoglalás) verborum conjunctio; zerī-mī-šine (id. p. neg. šinen) 'oχ'ū z. (igazságos ügy, a melytől nem kell félni) res justa.

zerī-mī-tl (p. neg. tlī-n dül) p'çe z. (haszontalan,-ság) 1. inutilis 2. nequitia, inutilitas, nugae; zerī 'o-n (egymásból út: ki-ficamit) luxare; zerī'on-ī γ'a (id. n. v. kificamítás) luxatura; zerī-psatle (n. v. psatlen beszél: megbeszélés, tárgyalás) tractatio; zerī-pseu (p. pseu-n él a miből vlki él) industria,

artificium; zerī-pseun (zerī a hogy n. v. id. élet-mód) vivendi ratio; zerī-s f'eç'ïmk'e (zerī, sī nekem || mihi instr. n. v. f'eç'ï-n látszik: lát-szólag, a mint nekem látszik) evident(er): zerī-še-n (id. magával visz: el-csábit nőt) corrupere, seducere; zerī-tlade-n (egymásra szalad: össze-bo-gozód-ik,-hurkolódik) nodari (filum in suendo): Uj-çïγ'ïn çadīm udane zerītlademe, çïγ'ïn ma-γo-qēm (Zb. 26/72. Ha mikor öltönyöd varrják a cérna összehurkolódik, az öltöny nem szerencsés. nh.); zerī-tlay'ō (ger. zerītlay'ū-n egymást tekintve: barátilag) amice, familiariter; zerītlay'ū (id. n. v. viszont-látás) actio revisendi; zerī-tlay'ū-n (zerī, egymásra tekint: viszont-lát) revisere: dī-zerī-tlay'ūç'ük'e (mi egymást látóig, a viszont-látásig) usque ad reditum! zerī-tlek'-o (ger. tle-k'-in kitelik: magától kitelhetőleg) quantum potest: z. çï-çïçīm . . (Zb. 21/200 nyerítve ahogy csak tudott) hinniens tantum, quantum potebat; zerī-zī-h' (p. h'e-n, h'ī n vesz, visz, hord: az egy után kapó) ille, quiprehendit unum: zerī-zīh' 'ah'ef'e-ç (Zb. 26/30. Az egy után kapó nyertes. Km.); zerī-zen = zerezen; zer-šat'e-n (zerī eszre, v. Int. še-n hoz, visz: összehoz, egyesít) conferre, conjungere; zer-'u-bīdī-n (id. fog: össze-fogóz-ik) necti inter se; zer-'u-p'ç'ate-n (facatol; vagdalózik egymásra) caedere, secare inter se.

ze-sâ-r, ze-ssâ-r (p. perf. det. je-sse-n megszok-ja: 1. a megszokott, a mihez vlki szokott 2. ügyes fogás) 1. assvetus 2. ars, artificium: zesâr jix'abze (szokás módja) mos, assvetudo; ze-sīg' (ze p. dīm. sen, sī-n ül egy-székü, ülésü: egy-pupu

unum tuber habens ; ze-š (id. šī vér-rokon. Zb. 26/5 : testvér, egy-vér) frater ; ze-šχide (n. v. s. összeszidás) objurgatio ; ze-šχide-n (össze-szid) objurgare ; zeš-i-ç (zeš, jiçī három-ja : három testvér) tres fratres ; zešix' (id. ji-χī hatja : hat testvér) sex fratres ; zešit' (id. ji t'u kettő-je : két testvér) duo fratres.

ze-te (ze || + te : 1. egymásra 2. egymás-rój, szé-t || 1. alius super alium 1. alius de alio, dis- praef. v. compositum) : - -ç'e-n (id. csinál) h'alek z. (el-pusztit) destruere (h'alek Ar.) ; - -γ'a-^u-k'urije-n (szét-gurit egymásról) disjicere, quod in cumulo est ; - -γ'a-^uve-n ('uvi'an alapít) instituere, constituere ; - -hud-ⁱn (le-üt) decutere (operculum cistae) ; - -huk'e-n (rakásra öl) occidere cumulatim ; - -χi-n (szét-vesz, kinyit levelet, szemet, átlapoz) dirimere, aperire, pervolvere librum : sji ne miγ'or zete-s-χme (Zb. 25/53 ha szerencsétlen szemeim felnyitom) si infelix ego oculos aperiam ; - -χu-n (egymásra hull) cadit alius super alium : oaçh'a-p'ç'açere gubγ'o-p'ç'açere zeto-u-χo (Zb. 26/17. A hegyi falevél is a völgyi falevél is egymásra hull. Km.) ; - -j-ç'ik', -ç'ik' (egymásról p. ç'ik'-ⁱn szeg, szakit : sziget) insula cf. šī-qū ; ze-te-k' (egymásra, p. k'i-n kel : réteg) stratum, tabulatum ; - -k'ute-n (szét-hint,-önt) dispergere, diffundere ; - -qu-h'e-n (rakásra tör) multa confringere ; qute-n (id. kótyál, üt : el-pusztit, falut) diruere, delere ; - -mī-ti-γ'a (n. v. negat. zetetiñ: helytelenség) ineptiae ; - -mī-tipe (p. negat. zeteti-pe-n : helytelen, nem alapos) ineptus, non accuratus ; - -o-n, - -'o-n (Zb. 26/64 : egymásra csap) percutere, pulsare inter se ; - -p-ç-h'a-n

(egymásra mász) repit alius super alium; - -p'ç'e-n (p-çen 3: egymásra ragad) cohaerere inter se; - -p'e-γ'īž'-īn (v. Int. γ'īn sir: egymáson sirdogál) flere inter se; - -p'e-n (be-huny szemet) operire oculos; - -šxe-n (egymásra ragaszt) conglutinare; zete-t (p. zete-tīn: helyes) rectus; zete-t-go (id. adv. helyesen) recte, rite; - -tī-n (egymáson tart, van: rendben, helyén van) recte, rite se habere v. zetemī-tīγ'a etc. - -tle-n, - -tl'e-n (egymásra dől, dül: rakásra hal) mori cumulatim; - -tl-h'a-n (egymásra dőjt,-rak,-fektet, halmoz) congerere, coacervare, cumulare; zete-z (egymásra n. v. ze-n, zī-n szorit); z. ç'ī-n (id. csinál: tele-töm) refecire, implere; zete-ze-n (egymásra vet, összetesz kezét) superjacere, componere manus.

ze-tlâ (p. perf. s. redő, ránc) ruga; ze-t-le-n (ze II egymásra-dől: redő-sőd-ik, ráncosodik) corrugari; ze-tle-pa-γ'ī-n, ze-tle-pe-γ'ī-n (id. tle, láb || pes fe-kü-sz-ik: egymásnak lábat fordítva fek-sz-ik) cubat alter alteri pedes vertens: Gôçe-qanit'ir zetlepaγ'-ç (Zb. 26/54 két úri nevendék leány összefordított lábbal fekvő, mi az? nabze, szemöldök.)

ze-tlī (ze II tul. túl, egymástól: 1. össze 2. szét || 1. con- 2. dis-): - -'uχ'a-go (ger. zetlī'uxi-n: rendbe-szedve) ordinato modo; - -'uχi-γ'a (id. n. v. 1. rendbe-szedés 2. elszedés) 1. redactio in ordinem, dispositio 2. actio tollendi mensan etc.; - -'u-χi-n (1. össze-szed, rendbe szed, igazít ágyat 2. el-szed asztalt) 1. in ordinem redigere, disponere, reficere lectum 2. tollere, auferre mensam; - -'u k'in (kitér vlki elül) decedere alicui; ze-tlo-k'o (zetlī szét, p. k'o-n kel; tárt, tárva-nyitva) apertus, patens, aperte.

ze-t-re (zetrī, zetra: zete + re, rī): zetre·huk'īz'ī-pe-n (id. v. Int. huk'in öl, pen, végez: kiirt, mind leöl) occidendo exterminare; ž'īy'ir zetrihud-ri (Zb. 21/226 a fákat egymásra döjtve) arbores diruendo.

ze-t'eχ'u-n (ze III vakar: fésülködik) pectere comas.

ze-ue-n (ze II: verekedik, ütközik) pugnare, dimicare; zeue-r (id. p. det. verekedő, harcoló) pugnans, dimicans; ze-uo (n. v. ze-uo-n = ze-ue-n: ütközet, harc) pugna, proelium; ze-'u-çaçe-n (sugdosódik) inter se susurrare; ze-'uχ-in (szét-nyit, kivesz töltést) aperire: ž'ešre ze'uχ', maχore ze-'ut'ü (ze'ut'ü? (Zb. 26/56. Ejre kinyitja, az ember, nappalra összetüri, mi az? on-šek pro uer šekü, derekalj.); ze-'un-ç'ī-n (ze II, 'un IV. csinál: lökdösődik) se invicem trudere; ze-'u-tl-h'a-n (id. 'utlh'an: fel-ajz ijat Zb. 21/184—5) amentare (Gall. encocher); ze-'u-ç'e (n. v. s. találkozás, gyűlés) conventus, congressus; ze-'u-ç'e-n (1. össze-találkozik 2. összegyűl) 1. obviam fieri 2. congregari: Ja-ž'e ze'umič'o ja-gü χeti zerīç'er-e? (Zb. 26/19. Ha szájuk nem találkozik, szivükben levőt, egymás gondolatát megtudják-e? Km.); ze-'u-χitle (n. v. s. szerződés) stipulatio, pactum; ze-'u-χitle-n (együtt el-végez: szerződik) stipulari; ze-'u-χu-n (szét-űz) dispellere; ze-'uk' (p. 'uk'in egymástól el-kező: szét-váló, nyíló) patens; ze-'u-p'ç'ā (p. perf. 'up'ç'e-n megtudakol) u-z. (a kérdezted) ille, quem tu interrogavisti: Uj th'akume c'ūr u-ze'up'ç'ām qīç'eme, uj-gu j-ubīdār qī-bde-χ'unoç (Zb. 26/71. Ha füled cscngését a kérdezted kitalálja, a gondoltad dolog neked megvalósul. nh.); ze-'u-t'ī u-n (ös-

sze-tür ágynemüt) complicare lectum, v. zut'ī-un (v. Int. 'u-t'e-n).

ze-v (ze II öszve, p. ve-n, vī-n von syn. fen, fin M. zsu-f, zsuf-ol: szük, szoros, keskeny) angustus: Zi-vaqe-zevīm psatle ji-th'akume ji-h'èqèm (Zb. 26/42. A szük-cipőünek a beszéd fülébe nem megy. Km.); zev-ç'in (id. csinál: szükit, sorosit, keskenyit) angustum reddere, contrahere; zev-go (id. adv. szükön, zsufolva, szorosan) anguste, arcte; zev-χ'un (id. gyűn, lesz: szük-ül, szorosod-ik) angustum fieri, coarctari; zev-ī-p'e (id. hely: szoros, szurdok) angustiae.

ze-z (ze II eszve p. ze-n, zī-n sūt, éget égető: e-pe v. kab. pen, pīn) fel, bilis; ze-zaγ'a-γ'o (n. v. s. öszhang, egyetértés) concordia; ze-za-γ'a-n (egyez-ik, egyetért) concordare; ze-za-ue-n (ze II dupl. össze, egymást, ver: össze-vereke-d-ik, -üt-köz-ik) manus conserere; ze-za-uo (id, n. v. uo-n 'o-n üt, lő: egymást lödözés, ágyuzás) proelium cum tormentis bellicis; ze-ze-'o-n (syn. ze-za-ue-n: összecsap, megütköz-ik) manus conserere, proelium inire: 'ašetimke z. (ököllel viaskod-ik) pugno certare; ze-zī-γ'ak'ok' (p. ze-γ'a-k'ok'-in: lázító, fölforgató) agitator, seditiois auctor; ze-zī-h'a (p. ze-h'a-n magával hord: magával hordozó) is, qui aliquid secum portat; ze-zī-χo-r (p. ze-χo-n) billim z. (marhatenyésztő) pecuarius; ze-zoe-n = zezauen.

ze-ža-le (p. ze-žen, le test, tetemes aug. Zb. 26/22: sokat futkosó, virgonc) agilis, petulans v. χop'k'en; ze-žè-'a-n (ze II žī-'an) bzage z. (egymást piszkolja) inter se turpiloquium facere; ze-že-n (futkos) discursare; ze-žī-ra'a-n (ze-rī, egy-

másra, žī'a-n, szól) bzage z. (egymást piszkolja, szidja) convicia fundere inter se, objurgare.

ze-ž'e (p. n. v. je-ž'e-n le-s: lesés, várás) exspectatio; ze-žī'γ'a-ç'e-r (ze II n. v. ž'e-n, žīn p. ç'en csinál az együtt járó, követő, pártfél) sectator.

ze-za-qa-n (egymást harapja, marja) mordere inter se; ze-ze-j (ze II sereg, járó, tartozó: egycsapatbeli) congrex: Zeχodit' zezej-ç (Zb. 26/29. Két egyféle egycsapatbeli. Km.); ze-zek'a (p. perf. zeze-k'in: kifordított, fonák) convertus; zezek-ágo (id. ger. adv. kifordítva, fonákjára) inversum, modo inverso; ze-ze-k'-in (ze II v. Int zen II B. csür: meg-ki-fordít, forgat, teker, cserél hazát, át-változtat) vertere, con-,in-vertere, extorquere, mutare, transmutare; zezek'-o (id. ger. kifordítva, fonákjára) inversum; ze-zi-n (ze II össze, zür, forgat: megsavanyít) acidum facere.

z γ'ase-γ'o (zī magát n. v. γ'ase-n: öngyakorlat) exercitium sui.

z-γ'aγ'uaγ'o, zγ'eγ'oaγ'o (pro zī p. γ'aγ'uaγ'on hagy dörmögni) uafer z. (a mennydörgést okozó szellem At. 83.) genius tonans.

z-χo-psatle (ze-χo egymáshoz, beszéd: párbeszéd) dialogus.

z-χu-j-ç'īž-īn (zī II magát v. Int. χoç'īn hozzá-csinálja) h'ac'e z. (magát vendégül tolja fel) se intrudere ut hospes.

1. zi (pro zī II + ji: 1. maga . . . ja, je 2. az, a kinek . . . ja, je || 1. suus, alicujus, alicui, proprius 2. pron. relat. ille, cujus): Zi-f'īç'e zi-mīγ'o zi-γ'uneγ'ü, zi-bij (Zb. 26/12. A kinek jósága van, megvan a bánata, a kinek szomszédja van, megvan az ellensége. Km. = Qui habet benigni-

tatem, habet moerorem; qui habet vicinum, habet inimicum); *zi-nex* ʔʔ (magánál jobb).

2. *zi* (pro *zī*-ji pron. reflexivum ante perfecta).

3. *zi* (pro *s*-ji meus, inter duas vocales).

1. *zi*-ʔa (zi I. p. ʔa-n: az, a kinek vlmije van) habens, possidens.

2. *zi*-ʔa (id. u-jj, kéz: keze) manus sua; *zi*-ʔa-ʔʔa-ʔʔa (id. pro ʔʔe-ʔʔa p. perf. ʔʔe-n csinál: 1. szerző 2. saját készítményü) 1. auctor 2. manu sua factus; *zi*-ʔa-m (id. obl. kezé-n,-nek): *zi*-ʔam-ʔi-ʔʔe (id. segg, alj: keze alatt, hatalmában) in manu sua in ejus potestate: z. *ji*-tl (id. dülő: birlaló, birto- kos) possidens, possessor; *zi*-ʔa-pʔt (id. p. pʔ-ti-n végig tart, meg-van: ép-kezü, kézzel biró) is, cu- jus manus incolumis est.

zi-ʔe-ʔ (zi I n. v. ʔe-ʔi-n erősen tart, hisz) z. ʔʔü (bizása gyű, hiszékeny) credulus: z. ʔʔua (meg- győződött) persvasus: z. u-mʔʔü (bizalma te be- léd nem gyű, bizalmatlan) diffidens; *zi*-gü (id. gyuha, sziv) z. ʔʔe-tl (szivé-ben jó dülő = jó- lelkü) bonam mentem habens; z. ʔe-tl (az, a mi a szivében van) id, quod alicui cordi est; *zi*-gü- kʔe (id. instr. szivével, magá-ba-n) corde suo, in se: z. ze-bij (magával bajlódó; engesztelhetetlen) implacabilis.

zi-ʔʔa-ʔʔi-n (zī-jī magába hagy vonni: megnedvesedik) madefieri, humescere.

zije-n, *zej*-in (v. Int. ze-n, zīn (szán, fordul) v. ʔʔe- zijen.

zi-je-r (zi I. n. v. je-n, jī-n: vlminek írása, mázolása: vakolat) incrustatio, tectorium.

*zik*ʔ (pro ze-ikʔ egyszer is: 1. általában 2. tag. igével: soha, egyszer sem) 1. omnino 2. nunquam: *zik*-

- m' 'uvī'ago (egyszer is meg nem állva = szüntelen) semper, continuo.
- zi-k'ezûr (zi 1 hát, sor: az, a kin van a sor) is, quem tangit ordo.
- zi-mī-ç'ež-go (zi 2. ger. neg. ç'ežin érez, tnd: holtra, eszméletlenül) exanimato; zi-mī-ç'i-n (id. nem csinál): peγ'oney'û z. (visszavonul) in solitudine vivere.
- zi-mī-k'ezû (zi 1 nem hát-so-r: nem a maga idején való) intempestivus; zi-nape (id. or-ca) z. tek'â (az, a kinek arc-bőre lement: megszégyenült) pudore affectus; zi-nape-m (id. obl.) z. je-mī-ptl (arcára nem pillant: rossz-lelkiismeretű) mala conscientia vexatus; zi-nībe (id. gyomor, bő üreg) z. jiz (gyomra tele: jóllakott) satur; zi-pave-çok'o (zi-pe v. ji-pe először, szántás, hoz, kelő: ötéves marha) bos quinque annorum; zi-pçe (maga nyaka): z. jir-a-tlh'â (az, a kinek vlmit nyakára raktak: megbizott) mandatarius, procurator; zi-u-sh'a-n (zi 1. uaç'h'a magasság, n. nagysága, fensége, úrasága, uram!) domine! majestas tua! dominatio tua!; zi-zaqo (id. egy-ke: magányos ember) homo privatus; zi-žežī-γ'o (id. folytató-kor, megfolyatott koru: egy év múlva borjuzó tehén) vacca post annum paritura.
- I zī, zzī (za, ze p. n. v. ze-n, zī-n IV M. iz, iz-é, izrom; dagh. sa, ca Man. ža cf. sun-ža [5 = Kor. son: manus una] Kor. sa cf. ta-sa' [5 = Jap. te, ta: manus una] Tüb. ži-g, γži-g v. Kab. zī-go, γžig-ka, single Kab. za-qo Jap. zu-ka Kab. za-ço straightly; M. z, a-z, ez, i-zé: 1. egy 2. valaki, valami) 1. unus 2. aliquis etc. zī . . . zī . . . (az egyik . . . a másik) unus . . . alter; alter

. . . alter: zī h'āç'e zī h'āç'em jī-žay'oç, h'āç'it'ir bīsīmīm jī-žay'oç (Zb. 26/18. Az egyik vendég a másiknak gyülöltje s a két vendég a gazda gyülöltje. Km.)

II zī (zo, ze, za id. pron. reflexivum: zī-zo [so]-th'āç' mosom magam || me ego lavo; zo-u-th'āç', mosod magad || te tu lavas; ze-j-th'āç', mossa magát || se ille lavat; plur. 1. zī-do-th'āç' 2. zī-vo-th'āç' 3. zaa-th'āç' pro zī-ja, vo pro fo) v. je-z, ja-z, je-z-bī etc.

III zī (z id. cselekvő részesülő mutató || demonstrativum participii activi: zī-çe a cserélő: eladó || vendens; zī-ç'e-χu, a cserélve vevő: megvevő || emens; zī-g'ā, az, a ki olvasott || ille, qui legit; zī-f'ek'o-dā (az, a ki vlmít elvesztett || ille, qui aliquid amisit: cf. U-zī-žay'or, a téged gyülölő, az, a ki téged gyülöl || ille, qui te odit; u-ze-'o-r az, a kit te ütsz || ille, quem tu feris).

zī-'a-ç'e-huk'ā-r (p. perf. det. 'a ç'e-kuk'-in le-öl: gyilkos) homicida; zī-'aç'e-zī-γ'ak' (rectius zī'aç'e maga kezéből p. γ'ak'in kelt, ereszt: ügyetlen, a kezéből ejtő, szalasztó) ineptus, socors.

zī-'at-īn (zī || oat-īn, uat-īn emelkedik, lábra áll) se tollere, surgere, se sublevare.

zī-by'ade-mī-γ'a-h'a-n (rectius zī maga felé nem hagy hágni, menni) fok'k'e z. (fegyvertűzzel visszahajt) ictu sclopeti a se repellere; zīby'ade-χu-n (id. zī-by'ade hajt: visszaver) rejicere, repellere hostem.

zī-by'u-p'ç'ī (zī egy, kilenc-tiz: mintegy kilenc-tiz) circa novem, decem; zī-bža-le (id. bže beszélés, rovás, szám, test): z. ç'ā-go (nehány [nap] esve: a mi-

nap) nuper; zī-bža-ne (id. ne aug. egy rovás-nyi néhány) aliquot.

zī-c'ale-n (zī II cirmol magát bepiszkolja) se inquire.

zī-ç (zī I egy praedicativum mutató: egy a!) unum est.
zī-çexu (zī III p. çexu-n : vevő, vásárló, bérbevevő) emtor, conductor; zī-çe-r (p. det. çe-n cserél: az árus) venditor.

NB. A bor-csiszár stb. csak ráfogással származik a csiszol (polire) igéből.

zī-çh'a-çit (p. çh'a-çitin fej ott-tart, valamin van. At. 32): nay'ute z. dauç (ékezett önhangzó) vocalis accentum habens.

zī-çh'a-mï'oz' (pro zi I. fej, nem szerencsés Zb. 21/207 : szerencsétlen) infortunatus.

zī-çh'a-pi-rī-zīn (zī II magát, fej-vég-re vetni: cigánykerekét hány) gyrare corpus.

zī-çič-r (p. det. çī-çī-n oda-tartozik: faj, nem) species, genus.

zī-çī-γ'a-hu-n (zī II) me z. (illatot magára áraszt) se odoribus perfundere; zī-çī-χo-n (id. ken) sabīn z. (magát szappanozza) se sabone illinere; zī-çī-χu-me-n (magát vlmitől kiméli, óvja) cavere, se retinere.

zī-çik' (p. çik'-in csu-k, bedug || occludere) v. gur zī-çik'; zī-çī-me-gupçe (p. negat. çī-gu-pçe-n: (nem feledő) memoria valens.

zī-çī pse-u-r (p. n. v. çipseun ott él: tartozkodási hely) domicilium.

zī-çī-se-n (zī II oda-szú-r. Zb. 25/19 : buv-ik vlhová) se infigere, se abdere.

zī-çī-t (p. çī-t-in ott tartozkodik) žī zīçit (szeles) ventosus.

zī-çī-tχ'e-n (n. v. fut. çī-tχ'e-n ott bódogul: ott, oda, a hol vlki bódogul) locus beatitudinis: Bzītlχuy'er zīçitχ'enom (-īm) γīore ma-k'o, zīçitl'enom gu-f'ore mak'o (Zb. 26/6. A nõ oda, a hol bódog lesz, sirva megy, oda, hol meghal, vigadva megy. Km.)

zī-çī-tχ'u-n (magát dicséri, dicsekedik) gloriari.

zī-ç'a-se (p. ç'a-se-n szeret, az, a ki szeret) ille, qui amat; zī-ç'e (tudó) sciens; zī-ç'e-gupçis-ir (p. ç'e-gupçis-in : (képzelhető) imaginabilis.

zī-ç'e-γ'a-ue-n (zī ll alá hagy ütni: alámerül) immergi.

zī-ç'eγ'ü (p. ç'e-γ'u-n le-konyul) gur z. (a min a sziv megesik, sajnálatos) miseratione dignus.

zī-ç'equ-ze-n (zī ll meg-szorít: magát övzi) se cin-gere.

zī-ç'e-mī-k'-in (p. fut. negat. ç'e-k'in a mi alul nem fog kelni: kötelezett) obligatus.

zī-ç'e-nâ (p. perf. ç'e-ne-n) maf'e z. (égő) ardens.

zī-ç'e-pχe-n (zī ll le-bögz-i: magát övezi) se cin-gere.

zī-ç'e-r (p. ç'e-n tud. Man. sa ra-ngge: a tudó) ille, qui scit.

zī-ç'e-u-fe-n (zī ll beburkolózik) se involvere; zī-ç'e-ž-in (id. v. Int. ç'e-n tud: magára ismer, magához tér) animam recipere, se colligere.

zī-ç'i-γ'e (p. perf. 2. ç'i-n csinál: az, a ki vlmit elvégzett) ille, qui perfectit.

zī-ç'i-γ'u-n (zī ll magával visz) secum ducere; zī-ç'i-n (1. magát vlmivé csinálja, magát vlminek mutatja 2. magát viseli) 1. se faccre, se praestare 2. se gerere: χristan z. (keresztyénné lesz) amplecti re-

ligionem christianam; mīγ'o z. (kesereg, busul) se moestum praestare.

zī-ç'ī-p'e (zī I föld-hely: vlmely hely, vlhol, vlhová) quidam locus, aliquo loco, in aliquem locum: z. qik'âr (jövevény, kalandor) advena; zī-ç'īp'ik' (id. is: 1. akár-hol 2. tag-ig. sehol) 1. ubivis 2. nusquam (cum verbo neg.)

zī-de-γ'ah'ax-in (zī II el-csábul) pellici, provehi ad; zī-de-γ'aku-n (id. megegyezik) consentire, concordare; zī-dī-χī-n (Zb. 21/154: magáról letesz, ji'açe fegyverét) deponere (arma).

zī-f'ef' (p. f'ef'in: kedvelő) amans, studiosus: guγ'ūjeh' z. (nehézségtől nem irtózó) philoponus: llež'en z. (dolgozni szerető) amans laboris; zī-f'ek'od-â (p. perf. f'ek'odin Zb. 26/41 az, a kitől vlmi elveszett) is, qui aliquid amisit; zī-f'ek'od-īr (p. det. id. Zb. 26/27: az, a kitől vlmi elvesz, a kâros) is, qui damno afficitur; zī-f'e-ma-ç'e (p. neg. f'e-ç'ī n pro mī-ç'e) χujç'er z. (a másnak csinálót nem szinből csináló: figyelmes) officiosus; zī-f'e-mī-daxe (p. neg. f'e-da-χe-n: nem nagyon szép) non valde venustus; zī-f'e-mī-f' (id. f'ef'in: nem kedvelő) non amans, cui aliquid displicet: Zi-ç'h'a zīf'emīf're zi-tlaqo zīf'emīdaxere pçi-hune-bžeū 'uh'èrqem (Zb. 26/32. Az, a ki a maga fejével és lábával elégedetlen, nem menjen a fejedelmi udvarba. Km.)

zī-f'e-zmīγ'a-ç' (zī II, f'e, zī III mīγ'o p. ç'ī-n csinál: mogorva) morosus, difficilis.

zī-g'â (p. perf. ge-n olvas: olvasott, tanult) litteris exercitatus, doctus.

zī-go (zī I dim. egy, egyes) singulus: anek'e z. ade-

- k'e zīrīz (anyáról egyféle, atyáról különböző: anyáról testvér) uterinus (frater, soror); zī-go-r (id. det. valaki, valami, vmely) aliquis, aliquid: z. ḥ'a (valami fej: vmi okból) aliqua de causa: zī-ḥ'anīž'-gor ḥ'at (Zb. 21/253 volt egy bizonyos öreg király) quidam rex aetate provectus fuit: Begzeor zī-hune-gorīm ma-k'or-i (Zb. 26/74. A póktól megcsipett vmely házba megy és . . .); zīgor-īm (id. obl.) z. ḥo-ḥ'arīue-n (valakiért fejét törri, busul) alicujus cura frangi, angi.
- zī-gu-tl-h'a-n (zī ll go, hozzá dűlni hagy: magára vesz, rak 'aḥe-r fegyvert) sumere (arma); 1. zī-γ'a-bī-de-n (megerősöd-ik) confirmari, corroborari; 2. zī-γ'abīden (n. v. γ'abīden: megerősítés) confirmatio, munitio.
- zī-γ'a-ḥ'ī-n (zī ll. Zb. 21/228 v. caus. ḥe-n, ḥīn l sūt + h'īn: magának megmagyaráz) sibi explicare; zī-γ'a-ḥ'a-γ'o-n (magát bámultatja, fontoskodik) nimis se suspicere.
- zī-γ'a-ḥ'ā (p. perf. γ'a-ḥ'e-n há-t csinál, kort él) kod z. (sok évi) multorum annorum; zī-γ'a-gubž' (p. γ'a-gubž'e-n: gyújtó, lázító) concitans, accendens.
- zī-γ'a-gu-se-n (zī-γ'eguse-n zī ll sérteni: sértőd-ik, neheztel) offendi, aegre ferre; zī-γ'aguserej (id. p. aug. könnyen sértődő, bántódó) qni animo facile offenditur.
- zī-γ'a-ḥuabe-n (zī ll magát melegíti, mclegedik) se calefacere, calefieri; zī-γ'ak'erax'o-n (körülfordul) se circumvertere.
- zī-γ'ak'oatež (p. γ'ak'oatežīn: elkisérő, kalauz) comes, dux itineris; zī-γ'ak'od (p. γ'a-k'odīn köl-t: vesztegető, tékozló) prodigus; 'ax'še z. id.

ligionem christianam; mī'yo z. (kesereg, busul) se moestum praestare.

zī-ç'ī-p'e (zī I föld-hely: vmely hely, vhol, vlová) quidam locus, aliquo loco, in aliquem locum: z. qik'ár (jövevény, kalandor) advena; zī-ç'īp'ik' (id. is: 1. akár-hol 2. tag-ig. sehol) 1. ubivis 2. nusquam (cum verbo neg.)

zī-de-γ'ah'ax-in (zī II el-csábul) pellici, provehi ad; zī-de-γ'aku-n (id. megegyezik) consentire, concordare; zī-dī-χī-n (Zb. 21/154: magáról letesz, ji'açe fegyverét) deponere (arma).

zī-f'ef' (p. f'ef'in: kedvelő) amans, studiosus: guγ'ūjeh' z. (nehézségtől nem irtózó) philoponus: llež'en z. (dolgozni szerető) amans laboris; zī-f'ek'od-â (p. perf. f'ek'odin Zb. 26/41 az, a kitől vmi elveszett) is, qui aliquid amisit; zī-f'ek'od-īr (p. det. id. Zb. 26/27: az, a kitől vmi elvesz, a káros) is, qui damno afficitur; zī-f'e-ma-ç'e (p. neg. f'e-ç'ī n pro mī-ç'e) χujç'er z. (a másnak csinálót nem szinből csináló: figyelmes) officiosus; zī-f'e-mī-daxe (p. neg. f'e-da-χe-n: nem nagyon szép) non valde venustus; zī-f'e-mī-f' (id. f'ef'in: nem kedvelő) non amans, cui aliquid displicet: Zi-ç'h'a zīf'emīf're zi-tlaço zīf'emīdaxere pçi-hune-bžeū 'uh'èrqem (Zb. 26/32. Az, a ki a maga fejével és lábával elégedetlen, nem menjen a fedelmi udvarba. Km.)

zī-f'e-zmīγ'a-ç' (zī II, f'e, zī III mī'yo p. ç'ī-n csinál: mogorva) morosus, difficilis.

zī-g'â (p. perf. ge-n olvas: olvasott, tanult) litteris exercitatus, doctus.

zī-go (zī I dim. egy, egyes) singulus: anek'e z. ade-

k'e zīrīz (anyáról egyféle, atyáról különböző: anyáról testvér) uterinus (frater, soror); zī-go-r (id. det. valaki, valami, vmely) aliquis, aliquid: z. çh'a (valami fej: vlmi okból) aliqua de causa: zī-χ'anīž'-gor çī'at (Zb. 21/253 volt egy bizonyos öreg király) quidam rex aetate proventus fuit: Begzeor zī-hune-gorīm ma-k'or-i (Zb. 26/74. A póktól megcsipett vmely házba megy és . . .); zīgor-īm (id. obl.) z. χo-çh'ariue-n (valakiért fejét törí, busul) alicujus cura frangi, angi.

zī-gu-tl-h'a-n (zī ll go, hozzá dűlni hagy: magára vesz, rak 'açe-r fegyvert) sumere (arma); 1. zī-γ'a-bī-de-n (megerősöd-ik) confirmari, corroborari; 2. zīγ'abīden (n. v. γ'abīden: megerősítés) confirmatio, munitio.

zī-γ'a-ç-hī-n (zī ll. Zb. 21/228 v. caus. çe-n, çīn l sūt + hīn: magának megmagyaráz) sibi explicare; zī-γ'a-ç'a-γ'o-n (magát bámultatja, fontoskodik) nimis se suspicere.

zī-γ'a-ç'â (p. perf. γ'a-ç'e-n há-t csinál, kort él) kod z. (sok évi) multorum annorum; zī-γ'a-gubž' (p. γ'a-gubž'e-n: gyűjtő, lázító) concitans, accendens.

zī-γ'a-gu-se-n (zīγ'eguse-n zī ll sérteni: sértőd-ik, neheztel) offendi, aegre ferre; zī-γ'aguserej (id. p. aug. könnyen sértődő, bántódó) qni animo facile offenditur.

zī-γ'a-χuabe-n (zī ll magát melegíti, melegedik) se calefacere, calefieri; zī-γ'ak'eraχ'o-n (körül-fordul) se circumvertere.

zī-γ'ak'oatež (p. γ'ak'oatežīn: elkísérő, kalauz) comes, dux itineris; zī-γ'ak'od (p. γ'a-k'odīn köl-t: vesztegető, tékozló) prodigus; 'aχ'se z. id.

- zī-γ'a-k'od-in (zī ll v. caus. k'odīn: elvesz, el-hányó-dik, oda-lesz) abire, perire, disperire.
- zī-γ'a-quanše (p. γ'aquanše-n gáncsol: hibáztató, vádló) culpans.
- zī-γ'a-nç'i-n (zī ll jóllakik) saturari: Ji-ra-hud zīγ'an-ç'irqèm (Zb. 26/16. Hadd üssék, üthetik, de nem lakik jól. Km.); zī-γ'a-paγe-n (id. hagyja poh-ad-ni: vastagodik) crassum fieri; zī-γ'a-p-ç-ku-n (el-buvik,-rejtőzik) se celare; zī-γ'apçkuž'-in (id. v. Int.): šxu tiao k'oao zi-pegun zīγ'apçkuž'âm χodo zī-z-γ'apçkuž'inqèm (Zb. 26)34. Nem rejtem el magam, mint az, a ki savanyu tejet koldulni menve sajtárját elrejtí. Km.)
- zī-γ'apse-χũ (n. v. s. pihenés) quies: zī-γ'a-pse-χu-n (zī ll hagyja szuszt-venni: pihen, kifujja magát) quiescere, conquiescere; zī-γ'a-ps-k'-in (hagy vizet kelni: fürdik) lavari, balneare; zī-γ'a-se-n (tanul, nevelőd-ik) diseere, educari v. χ'ase; zī-γ'a-šī-n (görbül, horgad) curvari; 1. zī-γ'a-tl'e-n (megöleti magát, fölládozza magát) sinere se occidi, se immolare; 2. zī-γ'a-tl'e-n (p. fut. γ'a-tl'en: halálos, megölő) mortifer; zī-γ'azaç'e (p. γ'azaç'e-n: teljesítő, tökéletesítő) ille, qui perficit; zī-γ'azap'e (p. zīγ'aze-n, hely, forduló hely: menedék) confugium; zīγ'azap'e-nše (id. nincs, a ki nek nincs merre tekeredjék. Szék. szorult-helyzetű) ille, qui in angustiis est.
- zī-γ'a-ze-n (zī ll fordul, tekeredik, irányul) se vertere, se dirigere.
- zī-γ'è, zī-γ'a (zī l egy + ha, kor, év At. 53: egykor) uno tempore.
- zī-γ'e-beχ'o-n (zī ll hagyja bővülni: szaporodik) augeri; zī-γ'e-ç'eraç'e-n (Zb. 25/28: magát cifrázza)

se ornare, se comere; zī-γ'e-guse-n v. zī-γ'a-gu-se-n; zī-γ'e-gusež-in (id. v. Int. Zb. 26/69: szélyesked-ik, makacskodik gyerek) obstinate se gerere.'

zī-γ'e-huk'-in (magát + hagy ölni, magát megöleti) se occidi sinere.

zī-γ'e-hune (p. γ'a-hune-n hagy honolni: lakhatóvá tevő) ille, qui habitabilem facit v. γ'a-blay'en.

zī-γ'e-χi-n (zī II Zb. 21/211: leereszti jiy'onšeg' nadrágját) demittere (braccam suam) zī-γ'e-χej-in (megmozdul) se movere.

zī-γ'e-k' (p. γ'a-k'i-n Zb. 25/13: növesztő, pāç'er a bajuszt) qui crescere sinit.

zī-γ'e-psī-n, zī-γ'a-psi-n (zī II fölékíti magát) se ornare.

zī-γ'o-bere-p-ç-īn (id. hozzá, bőre, busz, fú: nagyon büszkélkedik) valde gloriari, inflari: Zīγ'oberep-ço pçīm jī'agū jī-γ'uth'e (Zb. 26/56. Büszkén a fejedelem tenyerébe hudik, mi az? kuby'an, a mosakodó ibrik.

zī-huk'-in (magát megöli) se occidere; zīhuk'īž-īn (id. v. Intens.)

zī-h' (p. h'e-n, h'ī-n visz, hord: hordár, vivő) ferens, gerens: llej zīh' (sértegető) qui injuriam infert; zī-h'īn-o (p. fut. id. zīh'īn-go: az, a mi elfog vinni) ablaturus; zī-χa-mī-'o-r (Zb. 26/38 p. neg. χo-'o-n hozzá-szól pro zī χo-ja-mī'or: az, a kit nem szólítanak meg) ille, quem non alloquuntur.

zī-χe-bže-n (zī II magát oda-számítja) se annumere.

zī-χeç'e (n. v. s. érzés, öntudat) sensus, conscientia; zī-χe-ç'e-n (zī II 1. érez 2. előre érez, sejt) 1. sentire 2. praesentire; zī-χe-ç'īh-ī-n (be-épitőd-ik)

inaedificari; zī-χe-γ'a-k'oade n (veszélynek teszi ki magát) periculum subire; zī χe-γ'e-ne-n (Zb. 25/33 magát kivonja vlmiből) se subtrahere (infortunio aliorum); zī-χe-mī-č'īk'ī-γ'a (zī ll n. v. neg. χeč'īk'īn kiismer: magát ki nem ismerés, félreértés) iudicium falsum; actio non recte intelligendi.

zī-χe-mī-tl (p. neg. χe-tlīn benne-dül: benne nem lévő) id, quod non inest: žanīh'a (žanīγ'a) z. (el nem hamarkodó) non praecipitans; zī-χe-tl (p. id. benne dülő) guače z. (szilárd, erős) firmus; γin z. (mérges) venenosus; tlīγ'a z. (férfias) virilis.

zī-χe-tl-h'a-n (zī ll magára rak) sibi imponere: segū-septl z. (magát pirosítja) se fucare; zī-χe-ubīde (id. hozzá-tartás: magatartás) habitus.

zī-χe-zaγ'a (p. χezaγ'an bele-nyugszik) psatle z. (rá-beszélhető, a szóba belenyugvó) persvasibilis.

zī-χe-z-mīč'e (zī ll p. neg. zīχe-č'e-n: érzéketlen) sensu carens; zī-χe-ze-n (id. belé, vet: oda-vetőd-ik) adjici, injici; zī-χi-se-n, zī-χe se-n (id. belé-szurod-ik) infigi (in terran č'īm z.): zī-χi-ute-n (-hute-n belé-verőd-ik) inigi; involvi; zī-χo-č'ī-n (hozzá, csinál: behizelgi magát) se insinuare; zī-χo-č'īž-īn (id. v. Int. betevőd-ik,-záród-ik ajtó) includi (janua).

zī-χode (p. n. v. χo-de-n hozzá-,oda-tart 1. hasonló 2. hasonlóság) 1. similis 2. similitudo: z. čī-mī-a (páratlan) impar, unicus; zī-χo-fa-če (p. χo-fa-če-n: méltó, dicséretes) dignus, laudabilis.

zī-χo-γ'a-h'azīr-īn (zī ll magát hagyja készülni, Ar. hâdir, hâzir paratus: hozzá-rá-készül) se parare, se accingere; zī-χo-γ'a-χo-n, zī-χu-γ'a-χo-n (Zb.

- 25/44 összekertül, találkozik) *congregari*, *incidere* in; zī-χo-h'e-n (oda-hurcolkodik) *migrare* ad.
- zī-χo-χ'u (p. χo-χ'u-n a kinek vlmi sikerül) *ille*, cui aliquid bene succedit; zī-χo-j (p. χo-ji-n ho-ij-lik: kellő, szükséges) *necessarius*; zī-χojin-or (-ír id. n. v. det. butor, kellék) *supellex*; zī-χoj-m (zīχoj obl.) z. teγ'a'uven (akaratára állit: maga feje után indul) *animo suo morem gerere*; zī-χoj-r (id. det.) u-z-χojr sīt? (a neked kellő mi? mi kell neked?) *quid tibi necesse est?*: zīχojr çiy'ot (a kellőt megtalálja: leszámolás az ellenféllel) *transactio, satisfactio*; zī-χojž'e-r (n. v. χo-j-ž'en neki indul: próba) *tentamen*; zī-χo-me-j (p. neg. χo-jin: kelletlen, illetlen, helytelen) *indecens, pravus*: z. qī-ž'edek-'in (elszólja magát) *injuncta dicere*; zīχomej-k'e (id. instr.) z. že'u-n ('o-n illetlenül szól: gorombáskodik) *aspere aliquem tractare*; zī-χo-mī-ç' (p. neg. χo-ç'in hozzá csinál: uase z. megbecsülhetetlen) *inaestimabilis*; zī-χo-mī-šī'a (p. neg. χo-šī'a-n Zb. 26/22: türelmetlen) *impatiens*.
- zī-χua-pe-n (zī ll χo-pe-n: öltöz-ik tl'i-çiy'īnk'e férfi öltönybe) *se veste induere*.
- zī-χu-ne-mī-sīr (zī ll χu p. n. v. neg. ne-sī-n oda-ér: elégtelenség, hiány) *ratio non sufficiens, defectus*; zī-χu-ra-mī-γ'at (n. v. neg. χuriγ'atīn: hozzá nem eresztés) *actio non admittendi*.
- zī-χ'o-n (zī ll kap, tart) ji-ffe-m z. (bőrén tartja magát: lecsüng) *dependere*.
- zī-χ'o-ž (p. χ'ož-īn: váltó, cserélő) *permutans, argentarius*.
- zī χ'ož' (n. v. zī-χ'ož'in magát cseréli: árulás, megváltozás) *proditio*; zī-χ'u-me (p. s. óvakodó) *cautus*;

- zī-χ'ume-n (pro zī-χu-me-n zī ll: magát kiméli óva-
kod-ik) sibi cavere.
- zī-χ'unç'â (p. perf. χ'unç'en: rabló) raptor, prae-
dator.
- zī-χ'urej-in (zī ll karikába, gyürübe tekeredik) con-
volvi.
- zī-īγ' (p. īγ'ī-n fog, tart) 'açe z. (fegyver-fogható) qui
arma ferre potest, armatus.
- zī-īγ'ī n (zī ll magát tartja, tartózkodik) se abstinere.
- zī-īγ'r (p. īγ'ī-n pro īγ'ir: tartó, ló-tartó) is, qui equos
tenet.
- zī-k'erī-çe-n (zī ll magát, végre, zsinegel: belé-hozzá-
csipeszke-d-ik) adhaerescere.
- zī-k'erī-γ'a-ç'e-n (id. hagyja esni: hozzá-dül,-támasz-
kodik) se acclinare, anniti.
- zī-k'oc'-a-tlh'a (p. k'oc'ītlh'a-n közébe rak: burkolni
való) id, quod ad involvendum aptum est.
- zī-k'oc'ī-šīh'-īn (zī ll össze-zsugorod-ik, tüskés disznó)
convolvi (herinaceus).
- zī-k'oc'ītlh'a-n (p. fut. k'oc'ītlh'an: burok, burkoló) in-
volucrum.
- zī-k'ut-īn (zī ll széthintődik) dispergi, diffundi; zī-qa-
çī-γ'a-ne-n (magát ott hagyja maradni: ott-ma-
rad) remanere; zī-qa-ç'e-ž-īn (magához tér) ad
se redire.
- zī-qa mī-no (zī l egy, ger. neg. qa-ne-n ki-,megma-
rad: az utolsó lábíg, egy sem maradvá) ad unum
omnes.
- zī-qe-j-γ'a-h'ī-n (zī ll meghordoztatja magát lovon,
szekéren) se equo, curru vehi jubere; zī-qe-j-
γ'e-tle-p'c'īn (holtnak teszi magát) se mortuum
simulare.

zī-qe-zī-γ'atlay'ū (p. magát ki az látni hagyó: tiszteletteljes) reverens, observans.

zī-qī-'ač'e-ki-n (zī ll kézből elszabadul) se e manu alicujus eripere; zī-qī-χuapen (Zb. 21/203 kifel-öltözik) vestem sibi induere.

zī-qom (zī l zī egy kum-ak, darab: 1. egy csomó, nehány, több 2. kivehetetlen tárgy) 1. magna vis, copia, moles, aliquot, plures 2. res distans; zī-qom-īf'-re (id. jó, ra, re: egy jó darabig) diutine; zīqom-re (id. sokszor, többször) saepe, saepius.

zī-qu-zīn (zī ll magát szoritja, fűzi) se constringere.

zī-m (zī l egy obl.); zīm ji-m-uase (valamit nem érő: semmiség) nihilum; zīm zīr ja-'už' jito (egyik a másik után) alter post alterum; zī-maχo (id. nap): zī-maχo f'e-mī-k'o (egy napi) unius diei; zī-maχo naχ'rik' zīmaχo (napról napra) in dies; zī-maχo-gor (zīgcr, maχo: vlmelyik nap, egy napon, vlmikor) quodam die, olim; zīm-čīč (zīm oda-tartozó: egy-faju, egynemű) ejusdem generis; zīm-ik' (id. is): z. χo-mī-de (egyhez is nem tart; semmiféle) nullus, nullius generis: z. i-te-mī-tlh'a (egyikre sem rakó: pártatlan, pártatlanság) a partium studio alienus, aequabilitas; z. i-te-mī-tlh'a-go (pártatlanul) id. adv.

zī-mī-č'e (p. neg. č'e-n: tudatlan, nem ismerő) is, qui nescit, inscius: dunejm čizek'or z. (a világban járást nem tudó: fejletlen, hátramaradott) non excultus; zī-mī-χ'uma-γ'a (n. v. neg. zīχ'umen: magára nem vigyázás) incautela; zī-mī-χ'umef (p. neg. χ'umefin kimélni bir: tékozló) prodigus.

zīm-re (zī l, m-re egyre, egynek is): zīmre zīmre (egyiknek is másiknak is) unique alteroque;

- zīm-te-mī-t (zīm egyen p. neg. te-t-in egyen nem maradó; változékony) inconstans.
- zī-m-ubīdīf (zī || nagát p. neg. 'u-bīdīfin tartani bir: magát tartóztatni nem bíró) incontiens.
- zī-n. l—V = ze-n l—V.
- zī-'oate (p. 'oaten el-mond. Szék. zuvat: el-mondó, szókimondó) enarrans; zī-pe-b-γ'ot (p. pe-γ'ot meg-talál + b neked || tibi) žuap z. (a neked feleletet, Ar. žewāb, találó: feleletkész, magát fel-találó) perspicax; zī-pχī-mī-k' (p. neg. pχik'in végére kel, jut: szerencsétlen, vigasztalan) infortunatus, desperatus; zī-pχī-ri-mī-k' (p. neg. pχī-rik'in végig bele kel: áthatlan, át nem ázó) non permadescens; zī-pχ'uate (p. pχ'oate-n) 'aqilk'e z. (észszel, Ar. 'aql, megfogó: találékony) ingeniosus, acutus; zī-pī-b-γ'uate = zī-pe-b-γ'ot.
- zī-pī-še-n (zī || társalkodik) se associare.
- zī-pse-γu-p'e (p. pse-hu n, pseun, hely: telep) sedes, domicilium.
- zī-ptle-h'-in, zī-ptlīh'-in (zī || maga körül tekint) circumspicere.
- zī-p' (p. p'e-n, p'ī-n ápol, nevel: ápoló, nevelő, gyám) tutor, curator; zīp'ā-r (p. perf. id. det. a volt dajka) ea, quae nutrix erat.
- zī-pī-n (zī || táplálkozik) nutrirī.
- zī-p'q (zī | p'qī: törzs, test) stirps corpus: Uorqīm ji-zīp'q k'odīrqēm (Zb. 26/2. Az úri származás nem vesz el. Km.); zī-r (zī | egy det.) az egyik) urfus: zīr . . . . zīr (az egyik . . . . a másik) unus . . . . alter . . . . : Zīr mī-tl'o zīr t'χer-qēm (Zb. 26/36. Mig az egyik fel nem dül, a másik nem bódogul. Km.)
- zī-ī-rī-γ'a-č'ejik'-in (zī || magát rá-hagyja esni: oda-rá-

- hajol) se inclinare ad, super; zī-rī-χopao (ger. zī-χopen v. χuape-n) felöltözve, öltönyöstül) quum veste indutus est: Teh'ay'o qīzteh'am teh'ay'o qīteh'ao psīm zīrīχopao zīχizeme, me-χ'uz' (Zb. 26/74. Ha a hidegtelelős, mikor leli a hideg, öltönyöstől vizbe veti magát, meggyógyul. nh.)
- zīr-i, zīr-ik' (zīr is, egyik is): detχene z. (bár-ki, bármelyik, bár-mi) quilibet (cum neg. nullus).
- zī-rī-z (zī l rī, zī Zb. 21/211 egy-egy, más és más, különböző) singulus; differens; zīriz-go, zīrizgore (id. adv. egyenként) singulatum.
- zī-šek'-in, zī-rī-šek'-in (zī ll reá-csavarja: rá-csipeszkedik, ráfonja magát, žīyīm a fára Zb. 21/226) amplecti, adhaerescere.
- zī-šy' (p. šyī-n eszik) 'utlh'a z. (falatot evő: lekenyezhető) is, qui donis obstringi potest.
- zī-šī-h'e-n (zī ll össze-serül) convolvi (folia); zī-te-γ'a-č'e-n (rá-támaszkodik, rá-könyököl) se acclinare, inniti cubito; zī-te-γ'a-h'a-n, -h'e-n (magára ereszt) sinere, ut super se veniat; zī-te-γ'a-k'o-n (magát legyőzeti, megadja) se victum dare; zī-te-χu-n (magáról hajt, legyet) pellere a se (muscas).
- zī-te-k'oar (p. perf. tek'on (legyőzött) devictus.
- zī-te-mī-γ'a-χo-n (védi magát ütés ellen) evitare ictum; zī-te-mī-γ'a-k'o-n (neg. zīteγ'ak'on: magát nem adja meg) se victum non dare.
- zī-te-mī-ki-n-or (n. v. neg. teki-n det. a le nem törés: szabott ár) pretium statutum; zī-te-mī-k'ož' (p. neg. tek'ožīn legyőzhetetlen) invincibilis.
- zī-te-pχ'e-n (zī ll. At. 71. elterjed, dunejm z-trapχ'e-χer-i a világon elszéledtek és . . .) dispergi; zī-te-p-χ'o-n (betakarószik) se operire, obtegere;

- zī-te-p'e-n (id. betakaródzik) se obtegere.
- zītet-īm (n. v. tetin obl.) z. temik'-in (állapotában, helyzetében megmarad) persistere in suo statu; zī-te-tl (p. te-tlīn rajta dülő) ç'īxor z. (adós) obaeratus; zī-tet-r (p. n. v. det. tetin tetején tart, van: állapot, helyzet) status, conditio: z. ar-ç (a helyzet az hogy) res sic se habet; ji-γ'aç'em z. (állandóság) stabilitas, constantia; zītetr zī-f'eç-mīx'u (helyzetében nem hívó: kétséges helyzetü) cujus status suspectus est.
- zī-te-ūp'c'e-n (zī ll pro p'ze-n: magát ráveti) invadere; zī-th'a-ç'in (mosakodik) se lavare; zī-th'a-le-n (megfulad) suffocari; zī-tīr-īn (türtözteti magát) se abstinere: Zi-tlaqo šin χ'urejm, zī fizīz' je tl'īz'-gor tl'eχk'e zī-tīrīo, tlaqo ji-mīšχīz'me me-χ'uz' (Zb. 26/74. Ha a lába fájós, valamely öreg asszony vagy férfi haláláig magát türtöztetve állat-lábat nem eszik, meggyógyul. nh.)
- zī-tla-γ'o (az, a kire tekintenek: kedvencz) is, qui alicui in deliciis est; zī-tlay'ū (p. tla-γ'u-n: 1. néző, látó 2. ragaszkodó) 1. videns 2. addictus, amans: žīžo z. (messze-látó) presbyops.
- zī-tla-χ'ež-īn (zī ll összebonyolod-ik) complicari; zī-tl-ç'i-n (id. tleç'in: törülközik, orrát megtörli) nasum tergere, nares emungere.
- zī-tley'u-a (p. perf. tley'u-n, tlay'un tekint: szemtanu) testis certus; zī tlek' (p. tlek'in ki-jő, kitelik: erős, hatalmas, önálló) potens, potens sui: psour zītlek' (mindenható) omnipotens; Zītlek'īm bžīner ji'arçin-ç (Zb, 26/33. Az erősnek a járom a rőfje. Km.); zī-tlī-te (p. tlīten: számító, takarékos) parcus; zī-tr (zī-tī-r p. det. tī-n ad || dare):

žuap z. (felelő) respondens; zī-traç'ih' (n. v. te-ç'ih'e-n rácsinálva vesz pro zī-te-rī-ja-ç'ih': végzés, megállapítás) constitutum.

zī-t-ri-mī-γ'a-h'a-n (zī II te-ri v. caus. teh'an: mentegődzik) se excusare; zī-t'ate-n (szét-oldik, kigombolódzik) solvi, fibulis laxari; zī-t'e-ç'īž'-in (Zb. 21/203: levetkezik) exuere.

zī-t'ekük'-ik' (zī I egy t'ekük'e csekély-ig is: se-meny-nyi, tag. igével) ne hilum (cum v. neg.); zī-t'u-ç (egy, kettő, három: néhány) aliquot: maço z. k'uago (néhány nap mulva) post aliquot dies.

zī-'u-χi-n (zī II nyilik, tárul) patere, patefieri.

zī-'uχ'o (id. ger.) negű z. (arc nyiltan: vigan) hilariter.

zī-'u-rī-že-n (zī I egy száj-ra vet: lenyel, befal) deglutire, vorare.

zī-'u-χo-n (zī II el-görbül) incurvari, inflecti; zī-'u-qo-dij-in (huzódozik, nyujtozkodik) pandiculari; zī-'u-mī-sī-n (vádolja magát, beismer hibát) fateri, se culpate; zī-'u-neç'in (űrül) vacuefieri.

zī-'ut (p. 'u-tī-n van, tartozkodik, szolgál): z. 'oχum ji-çih'atlīqīγ'a (az ügy mivoltának bizonyítása: jelentés çih'at-līq Ar. turc. kab. γ'a): relatio, indicium; zīt' zīt' (két-élű) anceps.

zī-'u-tī-u n (zī II t'iu n = t'en, t'i-n IV. összetürődik) complicari.

zī-'u-ž' (p. 'u-ž'i-n) negű z. (arc-elsimitó: gyönyörköd-tető) delectans; zī-'už'go (id. ger.) negum zī'už'go (arcot elsimitva: üdítő) recreans, oblectans; zī-'u-ž'iγ'a (n. v. s.) negű zī'už'iγ'a (arc elsimulás: üdülés, gyönyör) recreatio, oblectamen; zī-'u-ž'-in (zī II el-simitja: elsimul) laevigari: negű z. (arc simul, hizik: gyönyörködik) se oblectare; zī-'už'-iž'-in (id. v. Int. el-hiz-ik) pinguescere.

- zī-zahul** (zī I 1. egy csomó, néhány 2. egy darabig) 1. copia, aliquot 2. aliquantum temporis; **zī-zahul-dīde** (id. Aug. Zb. 21/201: egy jó darabig) satis multum temporis; **zī-zahul-ī-re**, **zī-zahul-re** (Zb. 21/154—5: egy darabig) aliquantum temporis; **zī-zaqo**, **zī-zeqo** (egyetlen egy, egyedüli) unicus: **zīzaqo-ç** (csak egy) solum unum; **zī-zaqo-p'c'ī-o** (id. pucéron csupán Zb. 21/173: egyedül csupán) tantum solus, a, um.
- zī-ze-ç'e-χuž-īn** (zī II kiderül, az ég) serenum fieri (coelum); **zī-ze-ç'e-quze-n** (magát körülövezi) se cingere; **zī-zeχe-'ufe-n** (beborul) coelum nubibus obdicitur; **zī-zeχo-še-n** (görctől összehúzódik) spasmate contrahi; **zī-zek'e-ç'e-šī-n** (torzképet vág) vultus distortuere.
- zī-zek'e-ç'e-zī-š** (p. zī-zek'e-ç'e-šīn vlmi után viszi: vonzódo, sovárgó) proclivus, cupidus; **zī-zer-a-th'aç'** (magukat abban mossák: mosdó-medence) malluvium.
- zī-zerī-χ'a-n** (zī II összebonyolodik) complicari; **zī-zerī zek'-in** (egymásra fordul) perverti: **Vaqer çī-b-γ'e'uvk'e zīzerīzek'me f'īqēm** (Zb. 26/72. Ha a cipőt leteszed s az egymásra fordul, rosszat jelent, nem jó. nh.); **zī-ze-'u-χī-n** (szét-nyilik) patefieri.
- zī-ze-zī-χ'ok'** (p. zī-zeχ'ok'in magát össze kanyargató: köpenyforgató) qui temporibus servit, bilingvis; **zī-z-γ'a-guse** (p. zī-γ'a-guse-n: szeszélyes, makacs, elégedetlen) obstinatus, non contentus: **zīz-γ'aguser 'ah'anše-ç** (Zb. 26/22. A makacs rész nélkül marad. Km.) **zīzγ'agusem jī'ah'a h'am je-šγ'** (id. p. 48. Az elégedetlennek részét az eb eszi meg. Km.); **zīzγ'e-guser-ej** (id. p. aug. ma-

kacskodó, gyerek) se obstinate gerens; zī-zī-ç' (p. zī-ç'i-n) p'c'igo z. (magát tettető, szinlelő) simulator; zī-zī-χume (p. zī-χumen: óvakodó) cautus.

zī-zī-n (dupl. ze-n, zī-n || izog) v. k'ezizīn.

zī-z-mī-ç'ež (p. neg. zī-ç'ež-in érzéketlen) sensu carens.

zī-z-mī-ç'ež' (id. magát nem éreztető: lapjára) ad latus planum; zī-z-mī-γ'anç' (p. neg. zīγ'anç'in telhetetlen) insatiabilis; zī-žay'o, zī-žey'o (p. žay'o-n; gyüllölő) is, qui odit.

zī-zī-n (zī || 1. vet-őd-ik 2. vetemed-ik) 1. jaci, jac-tari 2. curvari.

z-ji, zi (zī . . . ji maga . . . ja, je, az, a kinek . . . ja, je || suus, a, um, ille, cujus): χ'ano zji žīγ χ'u-mem pχ'ujic jīat-i (Zb. 21/203 a királynak, a kinek fáját őrzi vala, három leánya volt és . . . || rex, cujus arbores custodiebat, tres filias habuit, et . . .)

z-re (zī-re a valakitől, a tőle || ab aliquo, ab eo): th'am u-z-re-tleur (az, amit te istentől kérsz) id, quod tu a deo precaris; Bler čīmayom p-tlay'ume th'am u-zretleur χ'unoç (Zb. 26/72. Ha kigyót télen látsz, kívánságod teljesülni fog. Néphit.)

zri (zī-ri, ze-ri az, a mire, az, a hogy || sicut): Tham qī-zri-γ'aç'â c'īχuç (Zb. 26/1. Olyam ember, a minőnek isten teremtette || talis homo est, qualem deus creavit).

z-sī-h'a-n (pro zī-šī-h'e-n magát csürve veszi: borul, ég, kedély) nubilarum coelum, moestum fieri (homo); z-te-γ'a-χe-n (zī || magára hullni hagy Zb. 25/22) super se cadere sinere.

zte-zī-γ'açe (p. id.)

z-tetr (pro zī-tetī-r p. tetīn a rajta levő): 'ox'ur z.
(az úgy lényege) natura rei.

z-tī-γ'a-ç'e-n (zī-te vlmire hagy esni: rá,-neki-támaszt)
acclinare, inniti.

zo (pro ze-o: ze-tle-n egymásra dül, redősödik || corru-
gari, zotle ráncosodik || corrugatur).

zu (in compositis pro sī-u nekem te, engem te || mihi
tu, me . . . te: quaziçe qī-z-u-mī-t-o (Zb. 26/60
ha 100 falut nekem te nem adsz || si centum pa-
gos mihi tu non das . . .)

zubīd (pro zī-'u-bīd p. 'ubīdīn v. muχ'un.)

zuqabze-n (pro zī-'u magát kitisztít: kitisztul az ég)
serenari (coelum).

zu-mī-s (zī-'u-mīs magát el nem szépítő: magát bü-
nösnek ismerő) se culpans.

zu-tχin-īpç'ī-ne (ze-'u- - össze-ráz) concutere.

zu-tχi-p'ç'ī-n (zī ll. id. magáról leráz) decutere de se;
zut'iu-n (zī-'u-t'ī-n magát el-tör-i: gyötrőd-ik,
szorong) premi, angi animo: **Aner qe-p-h'īme**
zī-zut'īur pçiti'-ç (Zb. 26/4. Mikor az asztalt ki-
hozod, asztalterítésnél, a magát feszélyező paraszt.
Km.)

zû (pro zī-o p. ger. zen, zīn ll fordulva,forduló: sor ||
series) v. k'ezû.

I zze, ze (p. ze-n, zī-n ll szorító || adstrictorium: 1.
so-m 2. naszpolya) 1. cornum 2. mespilum.

ll zze (zzi, zī l egy, lat. adv. 1. egyszer 2. majd . . .
majd) 1. semel 2. modo . . . modo . . . : zze
mī-γ'ugo (egyszer nem jöve; többször) saepius;
zze-go (id. adv. 1. egyszerre 2. nagyban, áru) 1.
uno tempore 2. in quantitate (vendere).

zze-j, ze-j (zze l, nyújtó, termő: som-fa) cornus.

zze-n v. zzin.

zzī, zī (p. n. v. ze-n, zī-n IV szel, vág, tör, iz, darabka: egy, melléknév) unus, 'a, um): t'um ja-mī-z kettőjük nem egy: korcs) hibrida.

zzī-n (zen, zī-n III M. szü-r, szű-ret: szűr, megszűr) percolare) v. zâ, feu-zâ ; zzi-ž-īn (id. v. Int.)

ž (j Gallicum).

ž, ž' (pro žī, žī suff. aug. et formativum verbi iterativi et intensivi).

ža (pro žè, ze in compositis).

ža-b-ze-n (že, folyás || cursus, fel-szépül: tisztul, ülepedik) limpīdum fieri, defaecari: Fader kodre čitme me-žabze; χ'igebzīr kodre čisme fī me-γ'u (Zb. 26/12. Ha az ital sokáig áll, megtisztul; ha a leány sokáig ül, derékabb lesz. Km.)

ža-'a (žī + ja-'a 3 pers. plur. 'an I: 1. szól ják, mond-ják 2. az, a mit mondanak) 1. dicunt 2. id, quod dicunt, dictum; ža'am-tet-go (id. obl. ger. tet-īn: rendelet szerént) ex jussu, secundum praeceptum.

1. ža-'a-r (3 p. plur. že-'a-n szól: mondják, úgy hal-latszík) dicunt, fertur, dicitur.

2. ža-'a-r (ža-'a det. az, a mit mondanak) id, quod dicunt v. dicitur: ž. zi-f'eç γ'u (hiszékeny) credulus: ž. zi-f'eçγ'uγ'a (hiszékenység) credulitas v. f'eç.

žay'-īn-go (= žaq-go) z. 'ubīd-īn (makacsul tart, megmakacsolja magát) obstinatum fieri.

ža-γ'o (pro že-γ'u p. passive že-γ'u-n rectius 'už'e-γ'u-n: utálatos, gyűlölt) abominandus, detestabilis: Gušγo th'ašγo ji-žay'oç (Zb. 26/1. Az ön-

hitt a nagy istennek gyűlöltje. Km.); žaγ^oa-γ^a, žaγ^ua-γ^a (id. ság, ség: utálat, gyűlölet, ellenszenv) detestatio, odium, repugnantia; žaγ^o-γ^u (id. társ: rosszakaró) malevolus.

ža-q (že n. v. žen II mozdulás + qe nél-kül: csök-öny-ös, makacs, ellenszegülő) contumax, pervicax: ž. χo-γ^u-n(ellenszegül)obsistere, repugnare; žaq-go) id. adv. makacsul) contumaciter: ž. ^uvīn (pro ^uvī^a-n megáll, ellenszegül, ellenez) obsistere, contrariare; ž. pe-^u-vīn (id. felé áll: szembe száll, ellen áll) contrastare; žaq-ī-γ^a (id. ság, ség: makacsság, ellenszegülés) contumacia, renisus.

1. ža-n (p. že-n II A. aug. ne: serén, fürge, éber) celer, alacer, vigil.
  2. ža-n (p. že-n IV. szel. aug. ne: 1. nagyon szelő, éles 2. toll-kés 3. beretva) 1. acutus 2. cultellus, scalprum 3. novacula.
  3. ža-n (že, ž'e, syn. č'e zsen-ge + ne, nī, nō: kisasszony, király-kisasszony) puella nobilis, puella regia.
  1. žan-ī-γ^a, žanī-h^a (žan 1. ság, ség: serénség, fürgeség, könnyűség, éberség) alacritas, ceteritas, levitas, vigilantia: ž. zīχemītl (el nem hamarkodó) non praeproperans.
  2. žan-ī-γ^a (žan 2. ság, ség: élesség, él) acies.
- žan-īn (žan 1. igésvite: serénked-ik, éberkedik) alacrem, vigilem esse.

NB. A szék. se-b (vágás-hely) seb-es (1. vágott 2. csipős 3. gyors = vágató || 1. vulneratus 2. acer 3. celer) logikája szerint a II és III žan azonos lehetne.

žanīrī-b ze (žan 2. rī p. b-ze-n: éles kard) gladius acutus.

1. ža-tle-n (v. Int. že-n II B. serül, gurul || volvi) v. qejγ'azatlen.
2. ža-tle-n (p. žen, žin IV + tl'e-n) v. mī-žatlen.
 ža-ze-n (Zb. 26/9. v. Int. žen futkos) cursitare.
 žâ (p. perf. že-n, žin I—IV) v. mivegožâ.
 I žè v. že V ; II žè v. ži, žè'a-n v. ži'an.
 I že, ži (p. že-n, ži-n I sü-t, fényes, piros || candere, lucere, rubere).
 II že, žže (p. že-n II A. u-san, csur-og . . . || currere, fluere: sé, sé-d, sé-t) rivulus, torrens.
 III že, ž'e (pro žeš v. nī-že-be).
 IV že, ži (syn. ž'e, ç'e, ç'i, c'i, t'i) v. ža-n 3.
 V že (pro ži-je-'a szól, mondja) ait, dicit; že'a-n v. ži-'a-n.
- že-bza-p'e (Zb. 25/3. p. že bze-n, ža-bze-n folyadék felszépül, hely: a hol az ital megtisztul) locus, ubi potus limpidus fit.
- že ç (pro že-š).
- že-ç'ž-in (že I fehér, tiszta, csinálgat: tisztul a folyó) limpidum fieri.
- že-got (p. že-n IV szel, g'ate vágó Zb. 26/3 2 syn. fejsze) securis.
- že-gu-n-de (Ad. že-gum-dī-r det. že I piros + gu, gumó, dim. cékla) beta. NB. A tör-tat. čögöndör a kab. žegunde-r determinált alak.
- že-γ'a-'a-n (pro ži-je-γ'a'an szót hagy gyártani: megszólaltat) dici, loqui facere; žeγ'oa-p'e (žay'o, žeγ'u, hely, iszonyat-hely: nyomoruságos) aerumnosus; žeγ'o-γ'ü (Zb. 25/31) v. zaγ'oγ'ü.
- žeγ'o-n, že-γ'u-n (pro 'uže-γ'u-n, 'už'e-γ'u-n ž'u'e ucsu, tekint: utál, gyűlöl) odisse, detestari.
- žeγ'a-fe (pro ž'eγ'e-fe Zb. 12/23 sik-szin: a ház föld-je) pavimentum sine tabulis; žeγ'a-pχ'a (id. p.

p-χ'a-n va-kar || radere: seprű) scopae; žex'a-p-χ'e (id. fürdő seprű) scopae in balneis Rossicis.

I žej (n. v. žejin : alvás, álm) somnus, sopor.

II žej (pro ç'ij, çij M. szij, szilak: vaqe-n-žej bak-kancs varró szij: varga fonál) filum sutorium.

žej-ba-çχ'o (žej I be, bő, p. çī-χ'o-n meg-fog: álomba merült) somnolentus; žej-in (Ad. čije-n v. Int. žen III zsib-ad: alu sz-ik, el-alszik) dormire, obdormire cf. çh'a-'u-qo-n : ž. qīçī-mu-k'o (álvás el nem jövés: álmatlanság) insomnia; žejin-še (id. nincs: álmatlan) insomnis; žejja-k'o (žej lat. kelés: aludni menés) cubitum ire.

že m, ž'e-m (Ad. šeme, čemme : že I syn. ž'e, ž'ī, še, šī sütő = fehér = tej || candens = lac + me hely: te-hen) vacca: ž. zī-çīpetl'χo (előhasu tehén) prinum vitulum parens vacca. NB. A M. te-hen áll a te-j, té-j (te, té cf. te-l té-l valde albus) és a kab. h'e-n (hord) igéből; žem-īc (id. c'ī sza-r kab. c'ī-r Zb. 26/64: tehén-szar) fimus bubulus; žem-ī-ç'e (id. dim. csekély, fiatal: tehén-ke, üszöke) juvenca; žem-ī-ffe (id. tehén-bőr) corium vaccae; žem ī-šše (id. tehén-tej) lac vaccinum; žemīž' (id. ősz: öreg tehén) vacca vetula; žemīž'-rī-tlχŭ (id. ról, ről, tól, től p. tlχu-n szül: öreg tehén szülöttje Zb. 12/6) a vacca vetula natus; žem-šīk'e (id. n. v. šī-n csórál, fej: tehén-fejés) mulctus, modus vaccam mulcendi: Zeγ'unek'ut' ja-žemšīk'e zeχodeqem (Zb. 26/13. Két szomszéd tehénfejése nem egyiorma. Km.); žem-tlχua (id. p. perf. tlχu-n szül: borjus tehén) vacca vitulum habens.

I že-n, žī-n (syn. çe-n, çīn, šen, šīn, ž'en, ž'īn I 1. ég, süt, derül 2. pirul || ardere, candere, serenari

2. rubere etc.) v. bžen, bžin 1. že-č'īžin, žem, žep, ži-č'en, neže-gužen, žič'ek', jiže etc.
- II A. že-n, žin (syn. čen, čin II M. ser-én, serked, sürög, pe-zs-eg stb. szalad, foly, gördül, olvad) currere, fluere, volvi, liquescere: Gur k'odme šir žerqèm (Zb. 26/23. Ha a sziv elcsügged, a ló nem szalad. Km.) v. baže, ble, γ'a-, χo-, k'etližen, qa-žih'-in, pe-, pi-, 'u-žin, tlemiže, žatlen, žer, žiže etc.
- II B. že n, ži-n (csür, csavar, göngyölit || torquere, volver) v. bžen, bžin, bžij,
- III že-n, ži-n (čen, čin III: 1. fog, tart 2. zsi-b-ad, alszik || 1. tenere 2. torpere, dormire) v. pežin, žejin, γ'ažejin.
- IV žen, žin (M. sur-ol, zsur-ol 1. szel, szur 2. ró, számol 3. surol, zsuroI = öröl, [zuz], rág, eszik = öröl || 1. secare, pungere 2. secare, numerare, calculare 3. mola terere, rodere, comedere v, bžen, bžin 4. ma-, me- žure, žan, ža-tlen, zendχ etc. žen-dex'u (pro žem tehén p. te-χ'u-n tetejét horzsolja, tehén takarító: rigó) turdus cf, bžendex'u, vīnd. že-o (pro žej-o ger. žejin). že-p (že I ősz, fehér = hó + pe elő, orr: dé-r, télies idő) pruina, tempus hiemale, cf. ž'a-pče. že-p-'a-r (p. ži-'a-n szó-l p. te || tu: az, a mit te szólsz, a mit vlki mond) id, quod tu dicis, a te dictum: ž. zex'e-z-mi-č'ik' (beszédedből nem értő: értelmetlen) non intelligens, imprudens. že-p'q (pro če szár, p'qī pikkely, darabka At. 46) nar-tiχŭ-ž. (kukorica-szár) calamus, pediculus zaeae. že-r (p. že-n II det. 1. M. ser-én aug. gyors 2. gyorsfutó ló) 1. celer, velox, 2. equus celeripes: Blanner žer-čh'a zerahuk'ir šši-č (Zb, 36/50, Noħa

gyors a szarvas, mégis a ló az, a melyről meg-
ölik. Km.); *žer-i-bz* (id. p. *bzen*, *bzīn* meg-szo-
rit paripa-szorító: ágyék) ingven; *žer-zepīt-īn*
(id. szaladás végig tart; szaladgál) *cursitare con-*
tinuo.

že-s, *ž'e-š* (*že-ç'* Ad. *če-še* id. *že'* *ž'e* sütő, világ Kin.
žī nap + *še*, eső, hiányzó nap-talan, söt-ét: 1.
éj 2. éj-i) 1. *nox* 2. *nocturnus*: *ž.* *çī-'a-n* (éjre
megáll, meghál) *pernoctare*; *ž.* *çī-h'e-n* (éjt ott
visz: meghál) *pernoctare*; *žeš-γ'otl* (id. *ko-tol*,
fekszik Zb. 25/30; éji fekhely) *cubilia nocturna*;
žeš-ī-by (id. + *b-γī* derék Ad. *češe-noq*: éj-fél)
media nox; *žeš-ī-šye* (id. evés; vacsora) *cibus*
vespertinus; *žeš-re* (id. *ra*, *re*, *val*, *vel*): *ž.* *ma-*
χore (éjjel nappal, 24 órai idő) *nocte diuque*,
tempus 24 horarum; *žeš-te'o* (id. tetejébe ütés
Zb. 25/19: éji roham) *impetus nocturnus*.

že-'u-n (*žī-'a-n* szól || *dicere*) v. *zīχomejk'e*.

žež-ī-γ'o (n. v. *žež-īn* folyóz, folytat) *žem zi-ž.* (te-
hén a maga folytató korában: egy év múlva bor-
judzó tehén) *vacca, quae post annum paritura*
est; *žež-īm* (*žež* n. v. id. obl.) *ž.* *ji-nībž'* (fo-
lyatásnak növése, kora: 3 éves tehén) *vacca trium*
annorum; *žež-īn* (v. *Intens. žen II*: folyóz, folytat)
saliri vacca.

ži (pro *žī-ji-âç* szól-á: szóla, monda) *dicebat*; *ži-'a*
(p. n. v. *zī-'a-n* pro *žī-ji-'a* szól-ja: az, a mit
szól, mond) id, *quod dicit*; *ži-'a-m* (id. obl.) *ž.*
f'e-mī-k' (szó elől nem kelő: engedelmes) *obse-*
quens, v. *tetīn*, *ç'ebc'īnīγ'a*; *ži-'a-me* (*conditio*
nalis žī-'an vlki mondó-ján, ha *vlki* mond-ja) *si*
quis dicat: allah'īm ž. (ha isten akarja) *deo ju-*
vante; *ži-'a-r* (*žī'a* det. l. az, a mit *vlki* mond

2. tul-kérés) 1. id, quod quis dicit 2. nimium pretium rogare: ž. γ'azaç'e-n (szót teljesít: szót fogad) obsequi, jussa facere; ži-k'e-rī (žī szó + ji-k'erī végére) ž. p'çe (jó szó,-hírért járó fizetés: öröm-díj) praemium pro bono nuntio.

ži-le, žī-le (žī syn. ç'ī föld + locat. földbe való Ad. čilla-pχ'e földbe hintő: 1. vetőmag, tök-, cse-resznye-,szilva-mag) 1. semen 2. granum cf. k'e, h'a-že: Zi-vay'e χuž'o zi-žile f'ic'e (Zb. 26/53. Borozdája fehér, de vetőmagja fekete mi az? quaran, a korán-könyv).

I žī (p. žen, žīn I syn. šī, ž'ī fehér, ősz, tiszta || candens, purus) v. žī-ç'en.

II žī (id. piros, vér || rubens = sangvis) v. žī-ç'ek.

III žī (syn. c'ī, ç'ī alatt levő: föld || fundus, terra) v. žī-γ, zī-lle etc.

IV žī (Hang. Kin. šé lingua: szó || vox, vocabulum) v. zī-'a-n etc.

žī-'a-ç'e, žī-ua-ç'e (n. v. žī-'a-n, žī-un szól p. ç'e-n csinál) z. χ'u-n (mondást csináló lesz: szót fogad, megadja magát) obedire, se dedere; žī'a-fī-n (id, bī-r: szólni bir, szót ejt, kiejt) pronunciare, eloqui.

žī'a-mī-ç'aγ'a (id. n. v. neg. ç'e-n csinál: engedetlenség) inoboedentia.

žī-'a-n (žī IV jár-t, csinál: cum objecto že-'an: szól, mond, beszél, jelent, kinyilatkoztat) loqui, fari, dicere, enunciare etc.: bzage ž. (piszkol) turpia dicere; daye ž. (szépet mond, hizeleg) adulari; χomgo ž. (susog) susurrare; uaser ž. (árát mondja, becsüli) pretium dicere, facere.

žī-ç'ek' (žī II lekelés: orr-vézés) fluens per nares sangvis.

žī-č'e-n, -č'ī-n (žī I csinál: fehérneműt mos) lavare vestes.

žī-dax'e-'o-n (žī IV el-ragadó, mond: dicsér) laudare v. čīχ'un; žī-ge-r (id. p. det. ge-n kel, szó-ra kelő: 1. szolgálatkész 2. tüzes) 1. officiosus, studiosus 2. fervidus, alacer.

žī-γ (Ad. čī-ge, žī III föld p, γe-n, γi-n kel, hág föld-ből-kelő cf. Tüb. sin-g Vayu sing-phung, Kin. šu arbor: 1. élő-fa v. pχ'a 2. fa-törzs) 1. arbor 2. stipes arboris; žīγ-balace (id. melledő-sző-r: lombos fa) arbor frondosa; žīγ-daγ'a (id. fa-olaj) oleum olivum; žīγ-ej (id. rossz, kemény: cser-fa Ad. čīγaje-pχ'a) quercus. NB. A Szék. csere-csuhaj első része Tüb. čaru (quercus) a második pedig az Ad. čīγaj (quercus) szóval vethető öszsze; žīγej-mez (id. erdő: csererdő, tölgyes) quercetnm; žīγ-γ'uane (žīγ, üreg: fa-ódu) cavum arboris; žīγ-tla-bž'e (id. talp-sarj: fa-tő) caudex, truncus: žīγ-uū (id. p. uu-n 'u-n üt; fa-kopács, harkály) picus.

žī-χo-'a-n (žī IV szó hozzá, járt Zb. 21/169: vlmiről szót tesz) loqui alicui de re.

žī-le v. žīle; žīlla-γ'o (žīlle ság, ség: zsellér-ség) plebs rustica; žīlla-sse (žīle, žīle, vetés: magvetés) satio; žī-lle (žī, č'ī föld + test Ad. čī-lle: föld-nép, föld-mives, zsillé-r, Kab. det. zsellér, zsellérség) agricola, agricultor, rusticus, colonus, inquilinus; žīlle-γ'ū (id. társ: egy-falusi) homo de eodem pago; žīlle-quaž'e (id. csapatka: zsellér-falu) pagus, vicus rusticanus; žīlle-m (id. obl.): ž. ja-čīč (zsellérség része: polgár-társ) civis ejusdem pagi; žīlle-ze'uč'ap'e (id. találkozó hely: köztér a faluban) locus conveniendi in pago; žīlle-ze-

‘u-ç’e (id. össze-eső, találkozó: falu-gyűlés) con-
ventus rusticorum.

žī-mī-’a-n (neg. žī’an: hallgat) tacere.

žī-n I—IV = I—IV.

žī-p-’a (p. žī-’a-n p. te || tu, szól-od: az, a mit mon-
dasz) id, quod tu dicis, a te dictum; žī-p-’a χ er
(a miket mondasz) a te dicta; žī-p-’a χ er (a mi-
ket mondasz) a te dicta; žī-p-’a-n (n. v. inf. žī-
’an + p. te tu) ž. χ oj-q $\grave{e}$ m (szó tevésed nem
kell: szót scm érdemel) non est dignum memo-
ratu; žī-p-’an-o (id. ger. Zb. 21/226: azt mon-
danád) diceres, dixeris: žī γ ir zetrihudre žīp’ano
(azt mondanád, hogy a fákat egymásra döjti);
žī-p’ao (ger. žī’an + p te | tu): Žigor žīp’ao
qepsame žīp’ar pež-ç (Zb. 26/71. Ha valamit
mondasz és valaki tüsszent, az, a mit mondasz,
igaz. Néphit).

žī-r (p. det. žen, žin IV szel, szur: acél) chalybs.

žī-ri-’a-n (žī IV. szó + rī-ji re-ja, neki, vlkinek: mond
vlkinek, közöl vlkivel) dicere alicui, communicare
cum . . . de re; žī-ua-ç’e (At.) = žī’a-ç’e.

žīža- γ a (žīže ság, ség: messzeség, távolság) longin-
quitas, distantia; žīže, žīž’e (p. žīže-n v. Int.
žen, žin II futamodós: messze, távoli) longin-
quus, remotus, distans: γ ’ogü blay’e γ ’ogü žīž’e,
 γ ’ogü žīž’e, γ ’ogü blay’e (Zb. 26/30. A közeli út
messze út, a messze út közeli út. Km.); žīže-go
(id. ger. adv. messze, messzire) longe, procul;
žīže-q $\grave{e}$ m (id. nélkül: nem messze, nincs messze)
non procul; žīž-o = žīže-go; žīž-o-z-tlay’ü (id.
p. tlay’u-n tekint: messzelátó) presbyops; žī-ž’e
= žīže.

žu-me-re-n (žī III föld. obl. + re + p. ne-n, _nīn

földben lakó Ad. če-kuo földbe járó: 1. patkány
2. borz) 1. mus rattus 2. meles: Uj-f'eç sī-çī-
mīχ'ü-k'e, si-žūmerenγer k'etīm ç'-u-mī-γ'ah'èž'
(Zb. 26/21. Ha nekem nem hiszesz, patkányaim a
juhólba ne ereszd. Km.)

ž-u-mī-'o (Imp. neg. žī-'a-n, žī-'o-n, žī-u-n dicere):
kodīçe-ç ž. (nagyon sokáig, ne is mondd: minél
tovább) quo diutius.

ž-u-n (= že-n, žī-n IV szu-r, szel) v. me-žure me-
žura.

ž-u-zī-m (že, žī folyadék || liquor + p. zen, zīn szür |
colare + mī bogyó || bacca, lé-szűrő-bogyó :
szőlő) uva NB. A žuzīm-ból lett Tat. žüzüm eb-
ből pedig a Tör. üzüm.

žže = že || (sé, sé-d dim.) rivulus.

ž' (ž palatale, žj, žy)

ž' (pro ž'ī ōs, öreg, nagy || formativum augmentativum,
frequentativum et intensivum apud substantiva,
aejectiva et verba).

ž'a (in compositis pro ž'e I—IV).

ž'a-γ'o v. ža-γ'o (rect. 'už'eγ'u).

1. ž'a-ke, ž'a-k'e (ž'e III sza, szá-j + ke Jap.ke, ha-j:
sza-ka cf. bakk-szaka Szék. sza-ká-l) barba.

2. ž'a-k'e (ž'e IV cse-ke-ly, kicsi végsője: a legkisebb)
minimus v. 'aχ'uambe-ž'ak'e.

ž'ak'e-nše (ž'ak'e 1. nincs: szakáltalan) imberbis ;
ž'ak'e-šxo (id. sok: nagy-szakálu) bene barba-
tus ; ž'ak'e-ty'ua (id. meghavasodott : ősz-szakálu)
barbam canam habens ; ž'ak'e-'ups (id. p. 'u-p-
sīn el-pő-szöl, nyes: borbély) tonsor.

ž'a-qe (ž'e III + nél-kül Zb. 26/71 : szájtatlan, görbeszájú) ore extorto : Fiz-γ'um th'akumek'ik' či-tla-γ'ume ç'ale-ž'aque qetlχu (ib. Ha a terhes nő nyulat lát, görbeszájú gyereket szül. nh.)

ž'a-qen pro ža-qe-n.

ž'a'o v. ž'auo.

ž'a-pče (ž'e II ősz = hó + fuvó: hó-fuvás, hó-zivatar) procella hiemalis.

ž'a-pχ'â (pro či-ja-pχ'â oda-hinték v. pχ'e-n spargere, sternere) gedik'e ž'. (tojásos lepény) placenta cum ovis.

ž'a-uo, ž'a-'o, ž'e-'o (ž'e I sütő, fény, világosság p. 'o-n, uo-n üt, ver, fény-verő : 1. árny, árnyék 2. napernyő 3. árnyas) 1. umbra 2. umbella 3. umbrosus : mibi-dej naχ'-ž'auo naχ'-ziγ'epseχup'e-f'i sīto p-ç'ino ? (Zb. 21/173 e tájnál árnyasabb és jobb pihenő helyet minek akarsz csinálni?)

ž'až'a-γ'a (s. ság, ség: tátogás, lassuskodás) cunctatio : ž'až'e (p. s. szájtató, ügyetlen) cunctator, ineptus; ž'a-ž'e-n, ž'e-ž'e-n (ž'e III szá-j + szel, vág: tátog, lassuskodik) hietare, cunctari.

I ž'e (p. ž'e-n süt, ég: sütő, tűz || ignis, focus) v. ž'egű.

II ž'e (id. fehér, fény, ősz = hó || candor, lux, nix) v. ž'a-pče, ž'a'o, ž'e'o etc.

III ž'e, ž'ž'e (p. passive ž'en IV. Magy. sza, ca, or-ca, szá-d, birtokraggal : szá-j) o-s, oris syn. 'u, 'a.

IV ž'e (syn. že, ç'e csekély, pici M. zsa, zse, zsi || parvus) v. ž'ak'e, ž'e-j etc.

ž'ca-ç'i-χi-n (id. kicsire, ç'eχi-n leszed : szét-szed) dirimere.

ž'eç, žeç v. žeš (éj || nox); ž'eç-paa (id. + főveg) éji sapka, kis sapka) galerus cubicularis, bireta.

ž'e-č'aγ' (ž'e III + segg, alj: alsó állkapocs) maxilla inferior.

ž'e-de (id. loc. száj-t, száj-ba, szájból || in os, in ore ex ore); ž'ede-γ'a-hu-n, -γ'a-'u-n (id. hagy üt-ni, verni: leszoktatja száját a rossz beszédről) desvefacere a malis verbis; ž'ede k'e-n (id. szájába önt) fundere in os; ž'ede-k'o n (id. qo-n, qu-n hu-z: a fékszarát meghuzza, rángatja) habenas premere, abducere; ž'ede-'o-n (id. 'o-n II om-lik, ömlik Zb. 12/11: szájba ömlik) fundi in os: již'em psi ž'edemī'o-go (ib.); ž'ede-z (id. p. ze-n, zīn szorul, tömődik; tele száj) bucca impleta re: ž'edezχ'uyŭ (Zb. 12/10 a szája megtelteig); ž'e-de-ze-n (id. a szájába vet) injicere in os; ž'ed-o-bž'i-tχi-k'-in (id. v. Int. 'u-bž'i-tχin szájból ajk vizet leveteget: Zb. 26/77: kiköpöget) exspuere.

ž'e-gŭ, ž'e-gŭ (ž'e I sütő, tűz + köz: sod, tűz-hely) focus: Huneqem, ž'egŭqem (Zb. 26/44. Se háza, se tüze, Km.): ž'egŭ-pa-čh'a-m (id. elő, fejen: a sod fejénél Szék.) ad partem anteriorem foci: Gedir ž'. deγ'uatlh'ame žigor simage χ'unoç (Zb. 26/75. Ha a tyuk a tűzhely fejéhez ül, valaki beteg lesz. nh.)

ž'e-γ'e-tane (ž'e-γ'ŭ + te-ne tetőn maradó: felső állkapocs) maxilla superior; ž'e-γ'u (száj-társ: áll, áll-csont) mentum, maxilla; ž'eγ'u-babe (id. bőfél: madár-begy) ingluvies.

ž'eγ'e-fegŭ (p. dim. ž'en II B. sik + szin-kö-z: a ház földje padolatlan) pavementum sine tabulis syn. ž'eγ'afe, č'iffe, hunetlegŭ.

ž'e-j, ž'i-j (ž'e IV syn. č'e, j aug. vminek kicsije || parvus, pullus, Suff. dim.) v. ged-ž'ej, šetž'ej 1etž'ej, samirž'ej etc.

ž'e-k'e (ž'e III instr. szájjal, élőszóval) viva voce.

ž'em v. žem.

I ž'en, ž'ī-n (syn. žen, žīn I 1. sūt, ég, fénylik, világos
2. süil, gyul, tüzel, olvaszt 3. feheredik, őszül,
avul, züll-ik || 1. ardere, candere, lucere 2. coqui,
inflammari, coquere 3. canescere, verterascere etc.)
v. ž'e, ž'ī, ž'egŭ, bž'en, bž'īn 1. dīž'ž'īn, gubž'īn,
γ'a-, la-ž'en etc.

II A. ž'e-n, ž'ī-n (M. o-sa-n, u-sa-n, ser-dül, sar-jad :
1. indul, mozdul, szalad 2. sarjad, nő || 1. moveri
ire, currere 2. enasci, crescere) v. b-ž'e 2. je-,
jeγ'a-, γoj-, pe-ž'en etc.

II B. ž'e-n, ž'ī-n, ž'ž'e-n (syn. čen, čīn M. si-k, si-
ma, ő-sü, fé-sü Tam. sī- : 1. csusz, sikul, simul
2. sikit, simit, fésül || 1. labi, lubricum esse 2. le-
vigare, pectere) v. a-ž'ž'e, bī-, 'u-ž'īn ma-ž e, ž'ī-b,
-gŭ etc.

III ž'e-n, ž'īn (syn. čen, čī-n M. zsin-eg, köt be-fog
|| ligare jungere, boves v. bž'ī 2.

IV. ž'e-n, ž'īn (čen, čīn IV : szel, szur, mér || secare,
pungere, metiri) v. bžen, bžīn 4. bž'ī-že etc.

že-'o = ž'a-uo.

ž'e-pγ'am-γ'u (ž'e szá-j + pγ'am-bγ'u fa-fek, fa-lap,
áll-deszka : áll-csont) maxilla ; ž'e-p'q (id. pikk-cly,
darab : áll) mentum.

1. žc-r = žc-r ; 2. žc-r (že III szá-j det.) : žer ž'uč'ī-n
(ásit, száját tát) oscitari, os aperire ; ž'er 'u-bīden
(száját befogja) occludere os, lingvam.

ž'erek'-in (v. Int. ž'e-n II) v. je'už'erek'in.

ž'erī-p-tle (ž'e III szá-j, rī, p. ptle-n pillant cf. deptlī-
p'e : száj ür) fauces, gula.

ž'e-š že-š (éj || nox),

- ž'ež'e-j** (p. ž'e-n || si-k dim. sik-ocska: 1. máj 2. ve-
 se) 1. jecur, hepar 2. ren.
- ž'-ye-j** (ž'e csekély + qe, ge + j aug. csekélység,
 apróság) res parva, minutiae.
- I ž'ī, ž'ž'ī** (p. ž'e-n, ž'ī-n | sū-t, sūl) Kin. žī, sol: 1.
 ōs, ōsz, ōreg, korai 2. fehér, tiszta) 1. canus, ve-
 tus, senex, priscus, pristinus 2. albus, purus:
 ž'īm čīty'ū-i č'er qačte (Zb. 26/31. Az öreg
 dicsérd és vedd az ifjut) v. ž'ī-č'īn, b-ž'h'a, ž'ī-
 γ'a, naχ'-ž'īogo etc.
- II ž'ī** (p. ž'e-n, ž'ī-n szalad, osan Jap. chi = či, se
 v. ka-ze Man. su: 1. szé-l, szellő 2. levegő, ég-
 hajlat) 1. ventus, aura 2. aēr, clima, coeli regio.
- III ž'ī, ž'ū** (cf. ž'ī szó, hang || vox, sonus) v. ž'ī-u-n,
 je-ž'ū-u-n.
- IV ž'ī** (p. ž'en, ž'ī-n || B. si-k || lêvis, glaber) v. ž'īb,
 ž'īgū etc.
- ž'ī-b** (id. be, bī fél, ódal: sik-fél, lap) latus planum v.
 'ab-ž'īb.
- ž'ī-by'a** (ž'ī || fekü, ódal, szél-fek: szél, éghajlat) ven-
 tus, coeli regio; ž'īby'a-m (id. obl.): ž'. t-rī-χī-n
 (szél fekre terit; szellőztet) aēri exponere; ž'ī-
 č'h'al (id. szél-malom) molae venti; ž'ī-č' (n. v.
 ž'ī-č'īn: mosás, fehérenemü-m) lavatio.
- ž'ī-č'erīe-n** v. č'e-rī-e-n; ž'ī-č'etgo v. č'et-go.
- ž'ī-č'īn** (ž'ī | csinál: fehérenemüt mos) lavare lintea;
 ž'ī-dīdo (id. dad, ded augm.: nagyon ōsz, öreg)
 valde senex, grandaevus; ž'. χ'ua (el-aggott) se-
 nio confectus; ž'ī-go, ž'īogo (ž'ī | adv. reggel
 korán) prima luce, mane.
- ž'ī-gū** (ž'ī IV kö-z: sik, sik-ság) planities, regio plana,
 campi patentes; ž'īgušγo (id. aug. nagy sikság)
 campi late patentes.

žī-γ^ʿa (žī I ha, kor : öreg kor, öregség, régiség) senectus; žīγ^ʿa-j, žīγ^ʿe-j (id. eje rossz Zb. 12/39: ross, kinos öregség) mala senectus; žī-χ^ʿu-n (žī I gyűn, lesz : öregedik) senescere.

žī-χ^ʿurej (žī II szél p. χ^ʿurejin kőröng : forgó szél, vihar) turbo, procella; žī-je-c (id. levegő p. c'en, c'ī-n V sir: pa-csir-ta) alauda; žīm-zeriχon v. zeriχon.

žī-n I—IV = ž'en I—IV.

1. žī-n-dû (pro žī-m-de go žī I fény || lux || mī, p. neg. de-n, dīn III tür fényt nem türő : 1. bagoly, füles bagoly 2. bolond) 1. noctua, ulula 2. stultus.
2. žīn-dû (ger. ž'en, ž'in I sül, ég, dī-go tűző, szuró : senyed-ék, rüh^ʿaz^ʿembernél); scabies: ž. χ^ʿu-n (megrühösödik) scabiosum fieri.

žī-n-še (žī II nincs : széltelen) non ventosus; žīnšego, žīnšo (id. adv. szélcsendben) silentio venti; žīnšo = žīnšego; žī-r (id. det.): žīr ji-k'in (el-gőzölög) evaporare: žīr qīχojž'e (szél^ʿtámad) ventus incipit flare: žīr 'uvī'až' (a szél megáll) ventus recedit.

žī-'u-n, ž'-'u-'u-n (žī IV üt: hangzik || sonare) v. je-ž'-'u'un.

ž'ž'e etc. v. ž'e III' (száj || os).

ž'ž'en-fen (n. v. ž'e-n II B. mī nem, fe-n, fī-n bī-r, nem simitható: cápán) mesenterium.

ž'žī etc. v. žī I; ž'žī-n^ʿ v. ž'en, žī-n II B.

ž (dz)

ža (in compositis pro ze I—IV).

ža-go (že II qo, qe kī-l, nélkül: él-etlen, tompa, bu-

ta) hebes, obtusus; *zagoa-γ'a* (id. ság, ség : életlenség, tompaság) hebetudo; *zago-ϕ'in* (id. csínál : tompít) hebetare; *zago-χ'u-n* (id. gyün, lesz : tompul) hebescere.

za-k'e (ze I égő, égett, vég : üsz-ög, üsz-ök || torris) v. *px'e-zak'e*.

za-k'o (ze III sereg p. k'o-n kel cf. *Za-ku-l* had-járó test : hadjárat) expeditio, bellum.

za-qa (n. v. s. harapás, marás) morsus v. *zeqale*, *za-qa-n*, *za-qe-n*, *za-qī-n* (ze II ker-c-el : harap, mar, rág, marcangol Zk. 26/34) mordere, rodere, dentibus dilacerare : *Nasip zi-mī-'ar max'šem tes-n-i h'ar jeuzaqe* (Zb. ib. A szerencsével nem bíró ha tevén ül is, az eb megmarja. Km.); *za-pe* (id. elő : előfog) dens prior v. *χefezen*.

za-p'c'e pro *bza-p'c'e*.

za-se (syn. *cace* p. *ze-n* IV szel, szu-r szurókés : nyárs) veru.

za-že, *ze-ž'e* (ze II agyar, csont, še csürt, görbe : ódal-borda) costa.

za-žu (dupl. ze IV syn. c'e, ϕ'e ž'e cse-kély olyan képzet mint a M. coca, coci T. čo-žuq : kis gyerek) pupus, pupulus.

I ze (p. *ze-n* I) v. *zak'e*, hu-ž.

II ze (p. *ze-n* IV sze-l, szur : 1. él, hegy 2. fog, a-gya-r, a-csa-r) 1. acies, mucro 2. dens v. *zago*, *zaqan*, *žit'* etc.

III ze (id. cf. acies : 1. háboru, had, hadsereg, csapat 2. hadi) 1. acies, bellum, exercitus 2. bellicus, militaris v. *zak'o*, *zeg'ak'o*, *zek'e* etc.

IV ze (syn. c'e, ϕ'e, ž'e csekély || parvus : formativum dim.) v. *zažu*, *k'e-b-ze* etc.

ze-f'c'a, *za-p'c'e* pro *bza-p'c'e*.

ze-g'ak'o (ze III had, k r , hiv  Zb. 12/38: 1. hadra hiv  2. hadra hiv s) 1. conclamans ad arma 2. conclamatio ad arma.

zegi-netle (ze II fog  i p.  i-n fog, rart, natle  dal Zb. 26/59 v.  i e: a tak csborda  lla, r m ja) scapus pectinis textorii.

ze- otlip'  (ze III kotlů-hely: tábor-hely) locus castrorum.

zeh'- 'e '  v.  ih'- 'e ' .

ze-   (pro bze, bza b d-ig, h -szin 1. fehér  n 2. b dog, cin 3. cin-kors ) 1. plumbum album 2. lamina 3. cantharus e lamina factus.

ze- u-n (ze III hajt: csapatot k ld) aciem distribuere Gall. détacher; ze- 'ume (csapat, k mlel : el -csapat, el  rs) acies prima; ze-j (id. p. je-n, jin járó tartozó Zb. 21/166: munka-t rs, szántó-t rs) socius laboris, socius aratorius: Uj-v tl r-i uj-zej u- ek'i' '  (Zb. 26/ Ha  kr d megd glik, szántó t rsadt l megv lt l. Km.)

zej-in (v. Int. zen II).

zek - 'uane (ze II fog, k z, lik: odvas-fogu) dentes cavos habens: 'At'e  oare zek ' 'uane s -b- 'a- es me, se- 'apsi' i' ' (Zb. 26/45. H t ha odvas-fogu l ra te engem fel ltett l, szállits is le. Km.)

ze-k'e (ze III v g, fark: ut -csapat) acies novissima; zek'o = zak'o.

zeqa-le (p. zeqa-n le aug. harap s) mordax:  'akom ' ' zeqale (Zb. 26/45. A haszontalan m n harap s. Km.); ze-qa-n, ze-qe-n = za-qa-n (harap || morderere) zeqe' 'in (id. v. Int.)

1. ze-l, ze-ll (ze II h s: foghús) gingiva.

2. ze-l (Ad. p-ce-lle p. ze-n II B. syn. c'e-n, p'c'e-n cs -r, facsar, tetemes aug. f -z, f z-fa) salix.

ze-lī-ffe (zel 1. bō-r foghús-bōr: iny, foghús) gingiva; ze-m (ze II obl.); z. je-pçe-n (fogára fuj: ráolvas a fájós fogra) incantatione mederidentes.

ze-m (ze III obl.) z. qa'ubīdā (hadi fogoly) bello captus.

I. ze-n, (syn. ze-n I szenesedik, ég || ardere) v. hu-z, pχ'e-za-k'e.

II A. ze-n, zī-n (vet, szór, terit) jacere, spargere, sternere: Adriç' alerīby'u ji-zaç (Zb. 26/62. Keresztül szőnyeg van terítve, mi az? mīl, jég) v. ç'e-, χe-, f'e-, te-, zeble-zen, gozīn, guz etc.

II B. zen, zīn (zür, csür, forgat || vertere, torquere) v. zel 2. bza, ze-zek'in etc.

IV zen, zīn (syn. ç'en, çe-n, sen, sīn IV etc. 1. szel, szur 2. rág, harap) 1. secare, pungere 2. rodere, mordere v. ze II—III, χezen, zī-γ'o, jiri-zer, ze-dezen etc.

ze nše (ze II nincs: fogatlan) dente carens.

ze-pa-še (ze III elő-vivő: elő-csapat) primum agmen; ze-tet (id. tető: hadvezér) belli dux; ze-'unej (id. az-nyi, annyi Zb. 25/20: az egész sereg) totus exercitus.

zež'e-natle (zaže ódal Zb. 12/6: ódal-borda) costa; ze-ž'e (za-že Zb. 29/38) id.

zi-çe (ze II fog ji-ççe száz-a: száz fog, a takácsborda sok foga) centum = multi dentes pectinis textorii: zīçe zī'uto zegīnetlit' naχ' zi-mī'a (Zb. 26/59. Száz foga van s két állánál több nincs — mi az? çen-g'ate, takács-borda); zīt' (pro ze jī-t'u kettő-je: két-él) duae acies: Mīçer zī-çī-šiner zešit' zeguri'ore zīt' zi'ut qamereç (Zb. 26/51.

A mitől a medve fél, a két egyetértő testvér és a két éllel bíró tör az. Km.)

zī (p. zēn, zīn II vet, kivető, kivetni való : hiba) vitium, defectus cf. guz.

zī-γ^o (p. zē-n, zī-n IV harap, rág + go, qo dim. rágóka : e-ge-r [p. je-ge-n + det.]) mus. NB. A M. egér (mus) szót hiába rimeltetik a Man. singeri stb. s-es szókkal, mert a Kab. zīγ^or akkor is közelebbi, de a következő szó is ellentmond; zīγ^o-nef (id. vakk det. zīγ^onef-īr : denevér) vesperilio.

zīh^c (pro ze-zīγ^c p. n. v. ze-γ^ce-n, za-γ^ca-n sich verlassen, magát rá-hagyás : bizalom, remény) fiducia : zīh^c χo-čⁱ-n (bizalmát helyezi vlkibe) confidere alicui; naχ^c zīh^c zī-χujčⁱr (meghittebb) intimus : Uj-fizre uj-šre zīh^c χ-u-mīčⁱ (Zb. 26/21. Nődbe és lovadba bizalmad ne helyezd. Km.); zīh^c-čⁱeγ^ü, zēh^c čⁱeγ^ü (id. se-gé-d, segítő Zb. 25/50: meghitt társ) socius intimus; zīh^c-γ^ü (id. társ) id.

zīχ^a-γ^a (n. v. s. elkényeztetés) mollities; zī-χe-n (ze IV syn. c^e, č^e, ž^e csekély, zsenge χen III tart, elkényeztet) emollire, effeminare.

zī-n I=IV = zēn I—IV.

zīž-īn (v. Int. zēn, zīn II vet: ágyat vet) sternere, adaptare lectum.

zīze (zī, ze II p. zē-n IV szelő-fogu : nyest) meles.

ž (j Anglicum.)

že-gū (syn. ž^e-gū sod, tüzhely || focus : Ad. žegūpetaxa, a sod-fő betakarása : lakodalom előestéje) vespera ante nuptias.

APR 26 1911

CANCELLED
33693

3215791

APR 19 71 H

3267.152

Lexicon cabardico-hungarico-latinum

Widener Library

002770177

3 2044 086 568 771

